

Josefa Flavia
Wálce Bídowské
a
wlastní žiwotopis.

Přeložení staré docela opravené

ob

Frantiska Sussila,

profesora theologie.

Nakladem dědictví ss. Cyrilla a Methodia pro rok 1856.

Cena 1 zl. 20 kr. stříbra,

W Brně 1856.

W komisi u Nitsche a Grosse.

Lissem Wiléma Burfarta.

Ú v o d.

O životě Josefa Flavia nemnobo poznamenati přijde, poněvadž Josef sám o to postaral se, abychom se s rodem jeho seznámili. Nese jméno Josef hebrejské, jelikož z rodičů hebrejských pochází; příjímí Flavia obdržel od Flavia Vespasiána osvoboditele a ochránce svého, od něhož též měšťanství římského dostal. Narodil se prvního léta Kajova císařství l. 37 po Chr. z rodu vznešeného, po otci Mathiovi kněžského, po matce královského. Záhy dán na vyučování—se náukám té doby u Židův obvyklým. Při tom takovou učelivost a bystrotu ducha projevoval a takovým prospěchem vynikal, že již ve čtrnáctém létě stáří svého nejzavilejší otázky o zákoně od zákoníkův podané rozřešiti mohl. Nezbytná touha pobádala ho proskoumati veškery tři hlavní školy židovské, aby se na něčem místnějším ustano-

viti mohl, načež se poustevníkovi Banovi v kázeň podrobil a tři léta přísnému a tuhému životu na poušti se věnoval. Rozžehnal se však se životem tím soukromným a essejskému řádu výhost dal poznav se více k životu veřejnému a konavému schopna býti. Vrátil se do Jerusalema zaslíbil se s naukou Farisěův o níž se mu vidělo že ač tak jak Esséjové příkře sobě nevede, předce v jisté míře přísnosti pilna jest a předpisy, obřady a oběti zákona zevrubně zachovává, an Esséjové na mnoze při vši svojí příkrosti života libovůli své hovíce od zákona Mojžtšova odstupovali. V krátké době dostihnul k té vážnosti, že stár jsa let šestmedcitma do Říma se vybral l. po Chu. 63. aby tam některým kněžím svojim přátelům od Felixu správce pro nepatrné prý příčiny v okovech poslaným svobodu objednal. Povedlo se mu to na přimluvu Žida Alitura herce, Nerónova tehdy milostníka, při kteréž příležitosti sám Poppěji císařovně některak zavděčil se, až i od ní dary poctěn byl.

Když se z Říma navrátil, nalezl ana celá krajina jako v plameni se octla; všeobecná léměř rozhořčenost myslí Židův proti Římanům se zmocnila, jenž dlouho podtají jako v popelo

doutnající a tlející nyní ve zjevný plápol vyble-skla. Jeho Římské poddannosti se Židům ne-snesitelně býti zdálo a duch zpourey sobě ve veřejné válce šířý průchod prolomil. Josef, jak sám vypravuje, všelijak oheň ten udnsiti se snažil, Židův ku pokoji napomínaje a jim ne-moudrost ba šílenost podniku takového před-kládaje. Ale všecko to bylo bez úspěchu. Národ židovský byl ku zhoubě dozrál a v zarytosti a zaslepenosti své Římany podstou-pati se odhodlal. Odboj pravidelně ustrojen a Josefovi se správa obojí Galiléje dostala, když právě byl ve třicátém létě věku svého, roku 67. po Chr. Počínal sobě v té správě svoji velmi věhlasně, moudře, obezřetně a pečlivě. Této chvály ani nepřátelé jeho jemu odepřiti nemohli; tudý divu není že Galiléjané celou téměř duši k němu přilnuli tak že všeliké ne-přátelův nevražení a pronásledování jemu jenom k větší u Galiléjanův přízni a k jasnější slávě sloužilo. Když potom Jotapata město jím ohra-žené a opevněné přese všeliký sedmítýdenní udatý odpor do rukou Římanům přišlo, ukry-val se Josef v jeskyni, nepřátelům nějak vy-niknouti hledě. Ale ženou zajatkyní vyzrazen byl Římanům, jenž všelikým bezpečím se mu zamlouvali, skrýši opustiti ho nabízejíce.

Již domlouvám důstojníka Římského povolil, an se proti němu vlastní lidé jeho spikli smrtí mu hrozíce jestli Římanům se poddá. S tíží a podivným toliko obmyslem nebezpečí toho zniknuv k Římanům nepřátelům se dostal, od nichž v pouta ukován byl maje brzo k Nerónovi poslán býti. Ale když Vespasiánovi byl zvěstoval, že ovšem Nero dlouho panovati nebude a že on, Vespasián sám a syn Titus vlády v době krátké dojdou, ponechán byl tuto v okovách při Vespasiánovi a synu jeho, až jakby věci budoucně se ukázaly. Skutečnost záhy zpravdila předvídaní to Josefovo a Vespasián od legií východních císařem vyhlášen byv v Římě vládu s plésáním veškerého oboru Římského ujal. Za času vyhlášení toho Josef svobody došel a od doby té ve veliké vážnosti u Vespasiána i Tita byl. na cestách je vyprovázeje. S Vespasiánem v Egyptě za drahý čas pobyl, s Titem při dobývání Jerusaléma bydlel, za jeho povelím Židy k usmyslení-sobě napomínal, a téhož Tita po vyvrácení Jerusaléma do Říma doprovodil. V Římě se mu Vespasián všelikou milostí propůjčoval. palác v němž přede svým na císařství povýšením obýval. jemu připnstil, měšťanstvím Římským ho daroval. bohatých

polností v Judsku jemu uštedřil a znamenité důchody jemu vyměřil. V té přízni napotom i za Tita a za Domitiána přese všeliké nepřátel osočování trval. Jak dlouho žil nevědomo; jisto však, že ještě třináctého léta vlády Domitiánovy na životě meškal, poněvadž léta toho (po Christu 94) knihu svou proti Apionovi sepsal. Domýšleli se někteří učenci, že příznivec jeho Epafrodítus jemuž Josef knihy své některé věnoval, týž Epafrodítus jest, jenž od Domitiána l. 95. usmrceu byl, a že nepřátelé Josefa do pádu toho Epafrodítova nějak zapletli, čehož při své míře necháváme.

Toli ze života Josefova v krátce uvedeno buď; ostatních jeho příhod lze se z knih jeho tuto přeložených o válce židovské a ze životopisu jeho dověděti.

Přikročme nyní k vyčítání spisův jeho.

Tu se nám 1. především naskýtá spis tuto přeložený **o válce židovské v sedmoro knihách**, jež Josef před jinými spisy vyhotovil. První to spis jeho jest netoliko dle času nébrž také dle ceny. Věci jež vypravuje sám ponejvíce spatřil ano se jich sám přiúčastnil, a kdež toho nebylo, tu se od jiných čeho potřebí, dověděl, jak o tom sám blížeji ve před-

mluvě k válce židovské a ku konci života svého povídá. Pravdivost vypravování jeho Vespasián, Titus, Agrippa a jiní vznešení muži jenž té války přítomni byli, potvrdili; nadto ještě Titus na dosvědčení pravdivosti vlastnoručně spis ten podepsal, a do veřejné bibliotéky co hodnověrnou dějepravu složití poručil.

2. Druhý spis Josefův, mnohem obšírnější, jsou **starožitnosti Židovské**, jež snad veden příkladem Dionysia Halikarnaského, spisatele Římských starožitností o dvamecítma knihách, ve dvadcáteru knih zahrnul. Provodí tu dějepis národa svého od počátku světa až do dvanáctého léta vlády Nerónovy to jest do leta 66. po Chr. Sepsal knihy ty v Římě třináctého roku císařství Domitiánova 93. po Chr., věku svého 56., nejvíce pobízením příznivce svého Epafrodíta jak na začátku a na konci díla toho projevuje.

3. Spis Josefův o **vlastním životě**, psaný l. 95., přimětek to a dokladek ku starožitnostem; tak ho sám na konci považuje a za takový ho Euseb. h. e. III. 10. pokládá.

4. Konečně mezi pravé spisy Josefovy počítati sluší spis jeho proti **Apionovi** grammatiku Alexandrinskému, člověku sice učenému,

ale ješitnému, chvastavému a práznému, jehož Tiberius císař cymbalem světa a starší Plinius bubnem veřejné pověsti nazýval. Ten písemně i ústně všelijaké nedověcnosti a zbrodně na Židy sčítal a na posměch veřejnosti je vystavoval, proti Josefovi pak a spisu jeho o starožitnostech tolikéž nepřátelsky povstal. Tudy Josef téměř přinucen jest obranu proti němu sepsati, již ve dvou knihách zahrnul. Důvody vede z knih spisatelů jinonárodních, nejvíce řeckých, aby odpůrce tím spíše stouli musel.

Připisovali se Josefovi ještě jiní také spisové, jmenovitě spis o vládě rozumu čili čtvrtá kniha Machabejská, dále řeč proti Řekům, a jiné spisy; avšak průvodno a jisto jest, že ty a takové knihy Josefovi neprávě se přičítaly.

Jestli ve výčtu knih od Josefa Flavia sepsaných shoda mezi spisateli a kritiky panuje, tím větší odpornost a přičnost nalezáme v úsudku o jeho povaze a ovšem tudy také o jeho spisech. V tom se sice veškerí soudní učenci stejně nacházejí že spisové Josefa Flavia, ozvláště spis jeho námi tu vydaný **o válce Židovské**, slohem mistrným psán jest. Řeči jeho jsou důvodny, přesvědčivý, lahodny, mocny a pohnutlivy, plny smyslu. plny strážnivosti. Řecká mluva

jeho přesna a čista jest; plše jako rozený Řek, hebraismů v jeho spisech zholá není; viděti že z Platóna a Polybia mnoho sobě osvojił a Thukydidá ve slohu následoval. Obvěty jeho jsou ladny a skladny, spojky a přičeštými lepovázány, tak že mu řečtí učencové i toho sličného řeckého slohu záviděli, a Josef pro lahodu, úměrnost a ráznost řeckým Liviem jmenován byl, ač na výhovor úst svojích sobě stěžuje, že jazyk jeho k dokonalému nápodobení zvukův řeckých oblomiti se nedal. Můžeme i to přidati že do Herodota celou takořka duši vešel a v něho docela vžil se, ješto s ním se shoduje v těch věcech. jimiž otec historie řecké vyniká, v patriotickém smýšlení a v nábožném na dějinstvo vzhlédání. Těchto veškerých dobrých vlastností jemu nikdo právem odepríti nemůže. Odtad bez mála šlo, že Josefovi na čest v Římě socha postavena, jak Euseb. h. 3, 9. a Jeronym cat. 13. svědčí.

Ale v jiných stranách se úsudkové učencův o Josefovi velmi rozcházejí. Dává se mu zajisté vina, že pro přenáravnou národu svého lásku, pro aristokratické smýšlení svoje, pro marnou sobělibost a pro vrozenou výchoďanům náchylnost ku přílišnosti tytýž ode pravdy odstu-

puje a nevěrnosti se dopouští. S druhé strany neméně se mn vytyká že nade vši míru náhledům pohanským povoluje, věci a dějiny starého zákona v řeckém a v římském nedosvětle vystavuje, samovraždu na mnoha místech co vznešenou cnost vyvyšuje, a jiné k tomu vady nebezduvdově se na něho smítají. Jakkoli herodotské jeho na historii vzhledání čitatele zajímá, předce tuto v zámeznosti zabíhá a fatalismu nejiž farisejskému nébrž stoickému hová. Velice urážlivo v ústech jeho jest odtažitě slovo božství, jehož po pohansku užívá, anať kořenem víry každého Žida byla osobnost Boha. Neméně neslična ať nejmírněji se vyjádříme jest pochlebnost jeho a jeho se v tom k Vespasiánovi až na odřeknutí se jádra Židovství přimlčení a přilichocení, že ve V. Ž. 6, 5, 4. proroctví St. Zákona o Messiáši předpověděná k Vespasiánu odnáší. O nedopatřeních. pohřešcích, vypuštění věcí důležitých, jež se mu k necti národu židovského býti zdály, o jeho s písmem svatým odporech a s sebou tytýž potýkavosti, a jiných na něho neneprávě sčítaných vadách ve **Starozitnostech** jeho nalezených na ten čas mlčíme. Jednu ještě věc toliko uvodíme kněh námi tu vydaných blíže se týkající. Podivno velice všem či-

tatelům jest, proč Josef, ač přecasto příležitost maje, (nejvíce V. Ž. 5, 4.) jméno **Siónu** zhola neužívá, a Ott se domníval že to činil z jakéhosi proti Novému Zákonu odporu, v němž hora ta se častěji oslavuje značíc tytýž metaforicky nový Jerusaleým čili novou církev.

Avšak vady ty jakékoli nadvážený a převýšeny jsou přednostmi jež nemnohým spisatelům starým připsati můžeme. O klassickém sloku jeho jsme již pověděli. Ale i co hodnověrnosti se dotýče, od Tertulliana ve druhém století až na doby naše nejvýtečnější mužové zjevné a nepochybné svědectví hodnověrnosti Josefově jsou dali; mužové ti ku pokléskám jeho oči nezamhuřovali, avšak je tak nepatrné býti pravili, že proti výtečnostem jeho zhola mizeji. Nebudeme opakovati, co jsme již výše pravili kterak vznesení vrstevníci Josefovi Vespasián, Titus, Agrippa vlastním svědectvím hodnověrnosti Josefovi potvrdili; uvedeme jenom několik mužův jimž v té věci ovšem platný hlas přičísti dlužno. Tacitus v páté knize svých historií očividně Josefa co zdroje použil, což by jistě nebyl učinil kdyby dost malou příčinu byl měl o hodnověrnosti jeho pochybovati. Eusebius h. 3, 9. jej jmenuje spisatelem jemuž slušně

věřeno býti má. Sv. Isidor Pelusijský ep. IV. 75. nazývá ho milovníkem pravdy. Scaliger posupný a upýpavý kritik o něm se pronesl, že netoliko při věcech židovských nébrž i v přespolních jistěji se Josefovi než všem řeckým a latinským spisatelům víra dáti může. Tolikéž i H. Grotius praví při výkladě Mt. 14. 3., aby-
chom jiných pomjeli.

I ti učenci, kteříž se nevelmi laskavě k Josefovi mají a vady jeho náramně nadsazují, předce co se týká spisu jeho **o válce židovské**, jedním téměř ústem Josefovu hodnověrnost ve vykládání udalostí uznávají. Jmenovitě proslulý Niebuhr praví, že kromě Césarových komentárů není knihy, z níž by se člověk jak o jiných věcech tak zvláště o válečném umění Římanův lépeji poučil.

O užitku kněh Josefem sepsaných tuto se rozšiřovati nebudeme, nébrž jen něčeho o sedmerých knihách jeho o válce židovské psaných dotkneme.

Ať svědectví světce Isidóra Pel. vyneseme, dí týž muž svatý na dotčeném místě o knize **války židovské**, že božským puzením sepsána byla. A kdož mu v tom nepřisvědčí? Kdož může čísti o mravné národa židovského zašlosti,

o jeho idey pravého messiáše na šílené vidmo politického oslavitele zvrhnutí, o bohopustých národa toho zbrodních; kdož nahlédati na ten strastný boj celého národa o život a smrt, kdož patřiti na hrozné ty pokuty jež v té takové míře na národ ten připadly a jej dokona podvrátily, slovem kdož může čísti knihu o válce židovské aby v nejhlubší hloubi duše se nepohnul, o nemesi věkovládné Prozřetelnosti se nepřesvědčil a ve zkáze národa toho stopy vozu onoho nespátroval, z něhož dle Ezech. 10. vševláda Boží šířavý oheň na obor k zálibě dozralý smítá?

O tom mlčeti chceme, že Josef počínaje v knize té historii tam kde ji písmo svaté starého zákona opouští, a ji až do vyvrácení Jerusalema provodě nějak mostem a spojidlem jest mezi starým a novým závětem. To ale jisto jest: dokonalou vědomost že všeliká Christa Pána o Židech, o Jerusalemě a chrámě jeho proroctví právě tak jak je ve svatém písmě čteme naphila se, toho, dím. dokonalou vědomost čerpáme z knihy té o válce židovské. Podrobněji srovnalost tu zde rozbíratí zbytečnou věcí býti soudíme. Čtenáři ta shoda samoděk se nauítne, když čísti bude u Josefa o mravné nákaze lidu Židovského, o povstání lichých prorokův a mes-

siášů, o předchozích znameních, o moru a hladu, o přenesmírném soužení, o obklíčení Jerusaléma valem, o naprostém zboření města a chrámu Jerusalémského proti všemu usilování Titovu stalém tak že kámen na kameni nezůstal, když o tom všem tuto pravím čtenář knihy přítomné čísti bude, samoděk se mu namítne, jak dokonale veškery Páně předpovědi se vykonaly. Nemůže to nepůsobiti na čtenáře aby nepoznal že ruka Páně to všecko vedla. Zjevil se Bůh Židům v Christu sladkým suslením tiché věčné lásky a božského smilování; ale poněvadž Ho nepřijali, tedy čtyrydcet let později se na ně vzmohl prudkým vichorem, třesením země hory a skály rozrážejícím a plamenem ohně všežžlrajícím.

Zbývá něco pověditi o tomto přeložení. Byli jsme napřed, když se výbor dědictví ss. Cyrilla a Methodia byl knihu o válce Židovské vydati rozhodlal a na nás tu práci složil, na tom se ustanovili, abychom starý překlad Pavla Aquilína Hradeckého l. 1553 v Prostějově a opět v Levoči 1805 vydaný s řeckým textem porovnali a pokud potřebí ponapravili, ostatně staré přeložení v celé přesnosti podrželi. Ale brzo jsme se museli přesvědčiti jak pravý jest

úsudek Plácelův jež o té knize v předmluvě ke své historii Židovské vynesl. Nezbyvalo leč plněji od starého překladu odstoupiti a jenom tam kde se k smyslu originálu docela připadati zdál, ho ponechati, ostatně ale nové přelohy se podjíti. Učinili jsme to snad s větší tytýž než zahodno svobodou k rozdílné povaze řeckého a našeho jazyka prohlédajíce. Již zajisté hned začátek předmluvy spisu toho, poněvadž se nám obvěta zadržlá od našeho slohu docela odchodna býti viděla, jsme na více vět rozložiti sobě dovolili. Ostatně jak toho věc sama vymáhá kdež dotčená rozdílnost nevadila nejvíce slova sice jsme se drželi, ve všem ale toho pilni jsouce aby čtenář ustavičně že překlad před sebou má, upomínán nebýval, nébrž aby se kniha ta českým slohem nesla a věty její vlastenským korytem plouly.

Jak jsme to všecko provedli, jestli jsme všady smyslu Josefa postihli a jej dobře pro-jádrili, nesetřel-li se starožitný ráz knihy té, o tom laskavého soudu se nadějeme. Téměř nám ještě litování přichodí že jsme tytýž i tam starého českého přeložení se drželi, kdež bychom je byli opustiti měli.

S strany pomůcek k nimž jsme při tom překladu zření vzali, velice litujeme že jsme žádného slovanského překladu použiti nemohli. Mapa Paléstíny dědictvím vydaná výborně při čtení spisu tohoto poslouží. Že veškerá místa, o nichž ve knihách Josefových tuto přeložených se zmínka děje, na ní se nenacházejí, jde dílem odtad, poněvadž položení některých posavad neznámo aneb aspoň záhadno jest.

Fr. Sušil.

Ředmluwa Josefowa

na sedmery knihy o wálce židowské.

Wálku Židůw s Řimany, jenžto jest nejwětšší ze wšech, netoliko za nasseho nébrž téměř za wšech wěků, o kterých jsme kdy slyšeli, že města s městy, národové s národy se potýkali, wálku tu dim mnozí již popisowali. Někteří příběhům těm nebywše přítomni a jenom z doslechu chatrných a neshodných wěcí se dobírajíce způsobem mudráků ji sepsali; jiní owšem přítomni byli, ale buď k libosti Řimanum aneb pro uenáwist Židů udalosti přewracowali, tak že we spisích jejich dílem schwalování dílem obwinování, nikdy pak dokonalá prawda historie se neobsahuje. Protož já umínil jsem ty wěci, kteréž jsem dříve horním ná-

rodovcům přirozeným jazykem ¹⁾ sepsané poslal, nyní těm, jenž pod římskou správou žijí, řeckým jazykem vypravovati, já Josef, syn Mathatiúm, žid rodem, kuž z Jerusálema, kterýžto na počátku s Římany potýkal jsem se, potom pak při všech udalostech co vězeň přítomen byl.

2. Když ta náramná válka vypukla, tedy říše Římská w sobě churavěla; Židé však ti, jež novotám chtěli, silou válečnou a penězi mocní jsouce tak w bouřlivých časech těch brojili, že w tom velikém zmatku nádeji kojili se ovládnouti krajinami východními, jessito zas Římané jich pozbytí strachovali se. Neb Židé se nadáli, že všickni z jejich národu za Eufrátem ²⁾ s nimi spolu powstanou; proti Římanům pak sousedé Gallové ³⁾ se wzbouzeli, aniž také Keltové ⁴⁾ w pokoji byli. Po Neronově

¹⁾ Jazykem aramejským, ob hebrejským poněkud obchodným. Hebrejská písmena, ryzá a přesná brahně časům již z užívání obecného vymizela, poswátou toliko a učenou řečí ošlawajíc.

²⁾ Tamto Židé walně hned ob zajeti Asyrského (722. př. Chr.) a Babylonského (605) byhleti.

³⁾ W nynějším Francouzsku.

⁴⁾ Ktí bezpochyby setverné otwětwi národu gallického; sic jinak Keltové a Gallové za tžj národ obhřwajíc.

smrti vsudy bylo plno rúzníc, a tudy mnozí za takowou příhodností po pauování zabažili, wojska pak pro žádost zisku po nowých věcech dychtila. Protož za neskussnou věc to jsem pokládal, s prawdou ohledem takowýchto udalostí se tajiti; jessťo Parthowé, Babyloňané, dalecí Arabowé, národowci Záeufratsští a Adiabensští ¹⁾, mou péčí práwě znají, odkud wálka vypukla, s jakými záhubami se wedla a jakým způsobem přestala: Nekowé ale a z Římanů ti, kteří při té wálce nebyli, věci těch nepowědomi zůstawají, na smysleukách a pochlebenstwích přestawajice.

3. Dni spisy své historii nazývati se osmělují, we kterýchžto mimo to, že nic zdrawého neoznamují, také od záměru svého se wyssínují. Nebo chtějce Římany weliké ukázati, židowské věci ztenčují a snižují, nepowážujice že se za weliké pokládati nemohou ti, kteřížto nad malými swítěžili. A ani na protáhlost wálky se neohlédají, ani na množstwí římské, kteréž w té wálce se unawilo, ani na znamenitost wůdců, jejichžto sláwě jistě ujma. děje se, jestliže, an tak pracně Jerusalema dobýwali, jejich slawní činowé se ztenčují.

¹⁾ Adiabene krajina w Asyrii. Wytčená národowé vsičkni přebýwali na východ swaté země; tam protéká welká řeka Eufrát.

4. Mířít já neumíníl jsem ze závistí proti těm, kteřížto římské věci wyvyššují, činy národu mého nadsazowati, ale skutky obojích swědomitě wypráví. Wyprawowání pak o skutcích tytých myšlénkami proložím, žalosti a lítosti své nad záhubami vlasti se propůjčujíc. Nebo že ji různice domácí wyvrátila, a že ukrutníci židowští do chrámu swatoswatého bezděčně římské ruce a oheň uwedli, toho swědkem jest sám zhoubce vlasti náš císař Titus, jenž za času wšší té wálky litowal lidu, od buřičům střezeného, a často schwálně s wyvrácením města odkládal, prodlužuje čas obležení, aby sobě půwodowé wálky usutylili. Zestlížebý pak mne někdo naříkatí chtěl, že proti tyranům a jejich neschetnosti žalobu wedu aneb že hořekují nad neřestmi vlasti své, ten nechť mé žalosti ač z mezi historie suad wybíhá, odpustí. Neb ze wšslech měst Řimanům poddaných žádúcmu tak jako nám nedostalo se nejswětlejšího blahobytu dojíti, a zase do nehlubší bídy uwřženu býti. Ano příkoří wšslech od jakžiwá národů ke zhoubám, jež Židy přikwačily, přitownati se nemohou. A k tomu žádný cizinec jich příčinou není; pročez tím tížeji jest od naříkání se zdržeti. Kdo ale twrdší jest, než aby se lítosti

podjiti dal, ten udalosti historii, nařikání pak spisovateli přičítej.

5. Právem bych já učence řecké slíhati mohl, kteřížto o takových za věku svého stálých věcech, k nimž pominulé války jsouce přiravnány nepatrný jsou, spupně soudí snahám jich spisatelů utrhanice, jimžto ačkoli je ozdobným slohem převyšují, aspoň co do důstojnosti předmětu ustoupají. Dějiny Assyrii a Medii spisují, jakoby nedokonale od spisovatelů starých byly sepsány, jestto ani rázností slohu ani myšlenkami jich nedosahují. Každý z oněch pečoval, skutky za své paměti stále spisovati, a ta jeho při všech udalostech přítomnost vypravování jeho oživovala; k necti bylaby jim sloužila každá lež, an čtenáři jich těch věcí vědomi byli. Věci nové a před tím neznámé ku paměti pozůstávají a svého času činy potomkům spisovati, chvály a slávy hodno jest. Příčinnivým u věci té není ten, kdo způsob a pořádek jiného spisu přejinačuje, než kdo nové věci vypravuje a vlastní osnovu historie ustrojuje. Tudy já nákladem a prací znamenitou, ač jsa cizozemec, Řekům spolu i barbarům ty věci jež se dály, ku paměti pozůsta-

wuji. Rodilí Řekové, kdež o zist a rozbroj se jedná, ústa odemřená a jazyky rozmázané mají; k historii pak, ve kteréžto pravdu mluvíti a se wssí pilností co se dalo sbirati slussi, zůstávají němi, nestatečnějšsim a neznatelům těch věcí, které se od knížat dály, spisowání pu- stiwosse. W poctiwosti tehdy buď u nás prawda historie, anať u Řeků zanedbává se.

6. O starožitnostech Židů wyprawowati, kdo totiž byli, jať z Egypta wytáhli, které krajiny bloudíce prošli, w kolikerých bydleli, a kterať se odtud wstěhowali, domníwal jsem se nemístno a nad to zbytečno býti. Neb mnozi Židé přede mnou o předcích tohoto národu bedliwě napsali, a někteří z Řeků věci ty swým wlastním jazykem tlumočice nemnoho od prawdy pobloudili. Odtud já historii začnu, kdežto spisowatelé ti a proroci naši přestali. O wálce, která za mého času wedena byla, obssirně a co nejpilněji wyprawím, věci ale nad můj wěť starší krátce jen proběhnu.

7. J budu wyprawowati, kterať Antiochus přijmím Epifanes, podmaniw sobě Jerusalém a za tři léta a šest měsíců jej drzew, od synůw Šamancowých wyhnán jest; jať jejich

potomci o království se vadíce lidu Římského a Pompeja w záležitosti svoje potáhli; jak Heródes, syn Antipatruw Sosia powolaw jejich moci konec učinil; též, kterať po smrti Herodově lid se zbouril, kdýž Augustus císařem byl, Kwintilius pať Varus w krajině té wladařství držel; jak wálka dwanáctého léta císařství Meronowa vypukla, jaké věci za Cestia se zběhly, a na kolik míst hned za prwních bouří Židé zbrojně uderili.

8. Dále budu powídati, jak města pomezna ohradili; jak Nero pro porážky zběhlé za Cestiova wladařství o říssi boje se, Wespasiana nad wálkou ustanowil; jak ten s nejstaršším synem swým do Judska wtrhnul; jak weliké wojsko římské wedl; jak weliké množství pomocného wojska po wssi Galileji bojowalo; jak města jejich některá moci, jiná smlowou sobě podrobil; dále také římský we wálce řád, cwičení tem¹⁾, položení a powahu obojí Galileje²⁾,

¹⁾ tma či legie byl oddíl wojska římského.

²⁾ Galileje hořejši, sewernějši, jejíž hlawní město bylo Cesaréje Filippowa; a Galileje dolejši, jižná, jejíž město hlawní bylo Tiberias. Pod oběma Galilejema k jihu ležela Samarie a jižně od Samarie bylo Judsko či Judéje. Ty tři krajiny ležely w Předjordánl. Za Jordánem řekou rozléhala se Perea či Zajordáni.

končiny Judska, vlastnosti té země, jezera a prameny její, trápení zajatců po městech snášená, věrně jakž jsem spatřil aneb snášel vypíši. Aniž také svých bíd zatajím, mluvě k těm, jenž jich povědomi jsou.

9. K tomu také ukáži, jak kdýž židovské věci klesaly Nero umřel, Vespasian pak do Jerusaléma pospíchaje za příčinou císařství se vrátil; jaká se mu o tom znamení stala; jaké proměny w Římě wzessly; jak mimo svou vůli od wojáků za císaře vyhlášen jest; jak kdýž on pro správu říše do Egypta se odebral, Židé w rozstrky se vydali, jak mezi nimi tyranové se pozdvihli a na jakých mezi sebou tito se octnuli rozmíšťách.

10. Nad to povím, jak Titus z Egypta navrátil se, po druhé do končin židovských wtrhnul, a kterať, kde a jak velké wojsko shromáždil; jak, a kolikrát rúznice w městě u přítomnosti jeho powstala; kolik útoků na město učinil, jaké násypy vzdělal. D obměru také tři zdí a jich velikosti, o pevnosti ohrad města, o uspořádání chrámu, o velikosti jeho a oltáře zewrubně wyprawowati budu. D swátečných také

rádech některých, o sedmeru očistování, o službách kněžských, též i o rouchu biskupském a kněžském, nad to též o swatyni chrámové bez zatajení aneb přidání něčeho připomenu.

11. Powim potom o ukrutnosti tyrannů k lidem svého národu a o wlidnosti Římanů k cizincům: kolikrát Titus žádaje spoln města i chrámu zachowati ku smlouvě odbojníky pobízel, považowaw rány a neřesti lidu obecného, a toho jak mnohé zlé věci, jednaš strže wálku, jednaš strže neswornost, jednaš strže hlad suesse potom zajati jsou. Nepominu také nehody poběhlíků a trápení zajatých, a jak chrám proti vůli císaře shořel; kolik nábytku poswátneho z ohně wychwáceno; dále wsseho města wywráčení, předchozi zágrať a znamení, zajeti tyrannů, množství do otroctwí prodaných, a co každého potkalo; jak Římané wálku dokonali a obradn zbola wywrátili; jak Titus projew tu celou krajinu ji upotojil; též o jeho návratu do Italie a o triumfě jeho promluwím.

12. Ty wsecky věci jsem w sedmerých knihách zahrnul a přičinil se o to, abych od

mužů těch věci powědomých a od swědkůw
očitých haněn nebyl, a tudyž wíce pro ty, kteří
prawdy žádostiwí jsou, nežli pro zábaru wy-
psal jsem. Wyprawowati pak počnu tím po-
řádem, jimž hlawy rozděleny jsou.

Flavia Josefa o wálce židowské.

K n i h a p r w n í.

Hlawa první.

O wnohowání Jeruzaléma Antiochem Epifanem, o obloupení chrámu, o skutech Machabejců Mathiáše a Jůdy, a o smrti Judowě.

1. Welmožowé Židowští práwě tehdá mezi sebou se swáříli, kdýž Antiochus Epifanes o Coelesyrii¹⁾ se Ptoleméjem šestým²⁾ se potýkal. Byla pak potřžka mezi nimi o přednost, an žádný z welmožů wrstewníkům se podrobiti nechtěl. Tehdy Jason³⁾ biskup zmoc-

1) Wobutčená, dutá Syrie, mezi Libánem a Protilibánem. Pro krajinnu tu Ptolemejowci se Seleucidy tehdá se nesnadili; a tuž Coelesyrii místo celeu Syrii čísti dlužno.

2) Palestina, swatá země či země zaslíbená, Judsko či Judsko w širším rozumu leží mezi Gypsem na jihu a Syrii na seweru. W Gypse panowali Ptolemejowci, w Syrii Seleucowci, na ustawěních téměř swárech se rowahující, kterýchžto rozmištel Palestina žbům zažíwala, eběma newřátelstým králům w hrdle ležie.

3) Tak čísti dlužno místo Oniáse. Jason, bratr Oniáše biskupa, u Antiocha Epifana přeloupil ičbož bratra swého a o biskupství ho připravil. Uwecl brý, solby a šfermy řečtě, aby lid těmi fratodwilynými wnatami tu pohanským obyčejům přeloužil a přewábil sám dříve již náboženství židowského se odepřew.

něm Tobiášovy ¹⁾ syny z města Jerusalema vyhostil. Oni pak k Antiochovi utekli se, prosíce, aby pod správou jejich do Judska vypadnul. Řeklo na to krále navedli, jenž od dávna byl na to zaměřil. Protož s velikou mocí vtrhnul do země, města násilím dobyl, velké množství těch, jenž Ptoleméovi VI. nafládali pobil, lidu válečnému v loupežích vsselijatou svobodu pustil, sám také chrám obloupil, a oběti, jenž se na každý den přinášely, za tři léta a šest měsíců zastavil. Biskup Quiáš ²⁾ utekl ku Ptoleméovi, a přijav od něho v Heliopolitanském podkraji místo, vystavěl městečko Jerusalemu podobné a chrám v něm vzdělal, o čemž na svém místě vypravovati budeme.

2. Ale Antiochus ani na nenadálém dobytí města, ani na jeho zhubě a obloupení, ani na tak velikých vraždách nepřestával, nčbrž nemírně se rozvášňuiv a zpomínaje na ty věci, kterčž při obležení snášel, Židy nutiti počal, aby opovrhouce obnceji svých předků, nemluvnátek svých neobřezovali a aby zvířet na oltářích obětowali. Všickni tomu odporovali, nejvšetečnější ale usmrceeni byli. Sachides, poslaný od Antiocha velitel, přirozenou ukrutností bezbožných rozkazu přesáhnul a žádné ohavnosti nepominul; nejčelnější měšťané jeden po druhém mučení byli a Jerusalemem každodenně

¹⁾ Red ten byl pokřesťanstvími příkazeu s nejvšednějšími lidčimi; podobno že se počínáui Saseua protivil.

²⁾ jest to syn Quiáše bratra Saseuova, jenž o dědicu biskupství připravou byv do Egypta útočiště vzal. Viz 7, 10, 2.

pohled vyvráceného města poskýtal, až pak pro náramné ukrutenství jeho ku pomstě popudili se ti, jinž otrapy ty snášseti bylo.

3. Tedy Matathias, syn Asamonéum, jeden z kněží, z městečka Modyn¹⁾ řečeného, domáci své ozbrojiv (neb pět synů měl) dýkou, Bachida usmrtil²⁾, a hned množství posádky boje se na hory utekl. Když pak mnozí z lidu k němu se připojili, vzmuživ se sestoupil s hor, a začav boj přemohl wudce Antiochovy a z Judska je wyhnal. Takovým pak hrdivstvím omocněv a od svojich stoupeucův pro osvobození jich od cizinců knížetem učiněn byv, umřel, zanechav panování Judovi, synu nejstaršímu.

4. Tento pak wěda, že Antiochus nepřestane wálčiti, sebral wojsko z krajanů a s Rimany první w přátelství wessed, Antiocha Epifana, který z nowu do krajin jeho wtrhnul, s welikou porážkou odehnal. Nowým tím osmělew wítězstvím na posádce Jerusalema uderil, neb ještě wyhlazena nebyla, a z horního města ji wypudiv wojsko do dolejšího wehnal, kterážto část města Akron³⁾ sluje. Chrámů tudíž zmocniv se, celý ten prostor wčistil a zdi obradil; nádoby nové ku poswátným službám wzdělané do chrámu wnesl, jesto první postwor-

¹⁾ Modin město w Judeji blíž pomozí na hoře severně od Diospole, severozápadně od Jerusalema.

²⁾ Žinde (we starožitu. 12, 6, 1. 2) jmenuje Apellem důstojníka toho, jenž od Matthiasse nsmrcen byl. Podobnou pokléskou paněti w č. předeslém Bachida klade místo Filippa Fryga (2 Raff. 5, 22).

³⁾ Akra, část dolejší města Jerusalema. Viz níže popis města.

něny byly; a oltář jiný ustavěl a služby Boží obnovil. Sotva ale chrámová služba v městě započala, an Antiochus umřel. Dědicem království jeho a té jeho proti Židům nenávisti byl syn jeho Antiochus.

5. Tento sebrav pěšihů lidu padesát tisíců, jízdného pak téměř pět tisíc a osmdesát slonů, šel do hor se vrtil, městečko Bethsuru¹⁾ vzal a v soutěskách Bethzacharijských²⁾ s Judou a vojskem jeho se potkal. Dříve nežli plukové se speřili, Eleazar bratr jeho³⁾ slona užřev nad jiné vysokého, velikou věží a záštitami zlatými ozdobeného, a domnívaje se, že tam životně Antiochus sedí, daleko od svých odběhl, a proraziv tlupu nepřátelů až k slonu se probil. Ale domnělého krále pro výsost dosáhnouti nemoha, zvíře do břicha pozpadu udeřil a na sebe převrhl, a tak potrčen bův zahynul, jiného nic neproweda, než že o veliký skutek se pokusil a života se pro čest odvážil. Správce slona toho muž z obecného lidu byl; by pak to byl býval i Antiochus, nic by více byl neprowedl Eleazar svou smělostí kromě uznání, že pro nádeji znamenitého skutku smrti se opovážil. Leč věc ta bratru jeho naznačením celé bitvy byla. Židé zajisté

¹⁾ Bethsura leží mezi Jeruzalémem a Hebronem, město již od Salomouva chrazené. 2 Chron. 11, 17.

²⁾ Bescha místa toho dosud neznáma jest.

³⁾ 1 Macc. 6, 43. sluje dle Vulg. synem Sauroum: tudž Matathias jiným jménem zval se Saurus, aneb čiti jest dle řeck. přijimiu Savaucu, t. j. kleslý. Zini slovo bratr sluší o příbuznosti, jak z husta v písmě.

dlouho a úsilně bojowali, ale od lidu královského, kterýžto je šťastím a počtem předčil, přemoženi jsou. Mnoho Židův tu spobijeno; Judas s ostatkem do Gofnitského podkraji couvnul¹⁾. Antiochus pak do Jerusalema přišel a tam málo dni pobýv pro nedostatek spíše odjel, však zanechal dostatečné tam posádky; ostatní množství na přezimování do Syrie odvedl.

6. Po odjezdu krále Judas neodpočíval, nýbrž spraviv se množstvím krajanů k němu přibylých a potáhnutím k sobě těch, kteří z bitvy zůstali, u vsi Adasy²⁾ na vůdce Antiochovy udeřil. Statečnými proslavil se skutky v bitvě a mnoho nepřátel zbil, ale sám zahynul. Pak po málo dnech bratr jeho Jan od stoupencův Antiochových³⁾ úkladně zabit jest⁴⁾.

HLAVA DRUHÁ.

O nástupcích Judových, Jonathovi, Šimonovi a Janovi Hyrkánovi.

1. Po Judovi nastoupil bratr jeho Jonathas, jenž netoliko k domácímu národu opa-

¹⁾ Tehda Judéa na desátero podkraji či toparchií rozdělena byla; Gofna leží severně od Jerusalema na cestě ebtad do Samarie.

²⁾ severně od Jerusalema nedaleko Bethheronu.

³⁾ t. j. od těch, kteří se přidrželi Syřských; Antiochus oneu již jistě již byl umřel. Takto i malíčko horěji místo Antiochových vůdců rozuměti vůdce Demetria, jenž se po smrti Antiochově vlády ujal. Josef tu velmi stručně a úhrynkem vypravuje.

⁴⁾ I. 160. př. Chr.

trně sobě počínal, ale i své moci spřízněním s Rimany posílil, nad to i s Antiochem pacholetem¹⁾ se smířil. Však wessery ty věci nic mu neprospěly k bezpečství. Nebo Tryfon kníže poručník Antiocha pacholete, o svěřence svého ukiádaje a mimo to přátel ho zbawiti usílujе, Jonathu, když k Antiochowi w malém počtu do města Ptolemaidu²⁾ se přibral, lestně jal a do wězení jej daw, proti Židům bojowati začal. Od Simona, bratra Jonathowa odehnán a přemožen byw, hněwem téhož Jonathu usmrtil.

2. Simon udatně we správě sobě počínaje Gazaru³⁾, Joppu⁴⁾, Jamni⁵⁾ města pomezna wzal. Wyrátil pak i Akru⁶⁾, podmaniw sobě posádku. Potom Antiochowi proti Tryfonowi pomáhal, jehož král před svým do Medie tažením w Doře⁷⁾ byl oblehl. Ale nesmírné žádosti krále tím nasytiti nemohl, ačkoli k zahubení Tryfona wěrně nápomocen byl; po nedrahné chvíli Antiochus Seindebeje wůdce, aby Židéji hubil a Simona podrobil, s wálečným lidem wyslal. Simon, ačkoli věku sešlého jsa, jako jinoch boj řídil. Sny své s jádrem wojska napřed wyslal, sám pak s oddě-

1) Antioch ten byl synem Alexandra Baly, jenž za syna Antiocha Epifana obdržel.

2) Ptolemais proslulé město na pomezí fénickém při moři.

3) Gazara, blíž Joppy.

4) na moři, proslulý přístav.

5) od Joppy k jihovýchodu.

6) díl města Jeruzaléma, dle hradu Ezerlého tak pojmenowaný; na něm dolejší město wyděláno. Viz nížeji 5. kn. 4. kap.

7) Dera město při moři severně od Sejaraje.

lením jinou stranou se vydaw a mnoho záloh po horách nastrojiv, zmocnil se wesskerých průchodů. Znamenitého dosáh wítězství, biskupem jest učiněn. A tak po stu sedmdesáti létech Zidy z moci Macedonů wyswobodil¹⁾.

3. Zabynul na hodech skrze úklad Ptoleméa zetě swého, který jeho manželku a dva syny do wězení daw, wyslal také muže, aby Zana, syna třetího, přijmím Hyrkána usmrtili. Zinoch tento o příchodu jich uslyšew, k městu pospíšil doufání klada nejwice w lidu, že na slawné skutky otcowy pamatowati a neschetnost Ptoleméowu w nenávisti míti bude. Tento práwě jinou branou wedrati se usilowal do města, ale od lidu zabrán jest, kterýžto zázeji byl Hyrkána přijal: načež on se odebral do nějakého za Serichem hradu, kterýž Dagon nazývají²⁾. Hyrkánus důstojenství biskupského po otcí dosáh a Bohu oběti wykonaw, rychle na Ptoleméa matce i bratrům ku pomoci táhnul.

4. Když se k hradu byl dostal, w jiných lide wěcech předkwal, leč sprawedlivé bolesti podlehnul. Nebo Ptoleméus když zoužen byl, matku jeho a bratry na zed wyweda, před očima wšech je mučil a hrozil že je dolů sházeti chce, neodtrhne-li spěšně. Tu překonala bázeň a lítost wesskeru hndw Hyrkánůw. Matka wšak jeho ani na muky ani na wyhrožowání si smrti se neoblédala, uébrž ruce spinajíc syna prosila aby z lítosti nad přikorim jejím bezbož-

¹⁾ L. 141 př. (Chr.

²⁾ č. Des, Dec 1 Matt. 16, 15.

nika nessesřil, anal smřel od Ptoleměa nesmr-
tedlnosti předkládá, toliko aby on trestán byl
pro bezprawi, jichž se proti rodu jejimu dopu-
stil. Jan na štatečnost matky patře a žádost
jeji slyše k uderení na město wzbuzován jest;
ale zase wida, že ji tepou a ukrutně s ní na-
kládají, obměkčoval se a wesshen žalostim byl.
Když tudy obležení se protáhlo, rok odpočinuti
přissel; nebo sedmého roku Židé ode wssech
praci nejinať než sedmého dne odpočívají. A
tudiž Ptoleměus obležení zprossěný bratry
Janowy spolu s matkou jejich usmrtil a k Ze-
nonowi utekl, přijmím Kotylowi, Filadelfic-
kému ¹⁾ knížeti.

5. Antiochus mezi tím pro porážky od
Šimoua utrpěné se hučwaje opět do Juděje s
wálečným lidem táhl a w Jerusalémě Hyr-
kána oblehl. Tento tedy hrob Dawidůw, který
z králů nejbohatššim byl, odewřiti dal a odtud
peněz wice nežli tři tisíce talentů ²⁾ wzal, a
Antiocha třemi sty talentů pohнул, aby od ob-
ležení pustil; spolu z nadbytku první ze
Židů cizí wojsko chowati počal.

6. Když Antiochus proti Medským wálku
zdwihnuw jemu času ku pomstě přihodného nechal,
hued Hyrkán proti městům Syrie táhl, domni-
waje se, že w nich lidu wálečného není, což

¹⁾ Filadelfia w Zájordáni, dříve Rabbathamou se jmenowala;
byla hlavou vlastního podkraji; patří mezi desatero měst
nejwice od pohanů obýwaných.

²⁾ Talent, hřirna, byla ksilikera; rozumili se tu židowské úslo,
tedy talent na tři tisíce tolarů počítaje, čiwila by celá wy-
zdwihena jnůma deset milionů tolarů.

to skutku bylo. Tedy Medabu a Sameji¹⁾ s příležitými městy, nad to Sichem i Garizim²⁾ vzal, a podmanil také Chutejský či Samaršský národ, jenž okolo chrámu tu podoboustvi Jerusalémského vystaveného bydlel. Vzal také i v Idumejské krajině mnohá jiná města, mezi nimiž Adoru a Marissu³⁾.

7. Potom do Samarie přitáhnul, kdežto nyní jest Sebaste⁴⁾, město od Heroda krále vystavené, a ze všech stran je walem obklopeno, synům Aristobulowi a Antigonowi je oblehnouti zůstavil. Když obleženci se nepodobovali, tak se hlad u nich rozmohl, že věci nejneobvyklejších požívali. Protož od Antiocha přímím Syzicenského⁵⁾ pomoci žádali, kterýžto se jim v tom najíti dal, ale od Aristobula a Antigona přemožen jest; až do Scythopole⁶⁾ od bratrů těch honěn byw stíží utekl. Oni pak do Samarie navrátivše se opět lid v městě zavřený oblehli, město wybojowavše je rozkopali a obyvatele jeho do zajetí odvedli. Takto prospívající od svého úsilí neoblemili, uébrž s wojskem až do Scythopole do-

¹⁾ v Zájordáni východně od mrtvého moře.

²⁾ Sichem město, Garizim hora s městem a chrámem v Samaři.

³⁾ jinač Adoraim a Marisu. Idumea leží jižně od Juděje či Judska a od mrtvého moře; obyvatele její, národ divoký, byli přibuzní Židům, ale jich co pohané velmi nenáviděli. Té doby dotčená města patřila k Idumeji, amšak leží v Inději blíž Hebronu.

⁴⁾ Samaria hlavní město krajiny Samaršské, severně od Judska.

⁵⁾ Pro ustavení rozbroje v Syrii králové z husta se střídali.

⁶⁾ Scythopolis, dříve Betsean zvané město jest při hořejším Jordáně jižně od jezera Tiberiadského. Počítalo se k desíti městem pohany obydleucmu.

bravosse se i jeho dobyli, a pole při Karmélu ¹⁾ wsspectna zapustili.

8. Ale pro štěstí to Jana a synůw jeho powstala u krajanů záwist a rŕznice, a mnozí proti nim se spiksse neupokojili se, dokawadž we zjewné bitwě přemoženi nebyli. Potom Jan welmi šťastně žiw byl a říssi wýborně za tři a třidcet celých let spravowal a pět synůw pozůstawiw umřel. Muž owssem blahoslawený, jemuž osud nedal přičiny, aby na wrátkost lidských wěcí naríkati mohl. Tři on wěci a sice nejznameníťssích dosáhl; knížetem, biskupem a také prorokem byl; Buh s nim tak mluwil, že nic z budoucích wěcí tajno jeho nebylo. Ano také o dvou starssích synech swých předwídal a předpowěděl, že dlouho wladari nezůstanou. Zahodno jejich skonání wyprawowati, jakož i o tom, jak welmi štěstí otcowa wzdálení byli.

Hlawa třetí.

Sterať Aristobulus, jenž první sobě korunu wstawil, matku a bratry usmrtiw umřel děle roku nepanowaw.

Bo smrti otcowě syn starssí Aristobulus knížetstwí proměniw w králowstwí korunu na se první wstawil, po čtyrech stech sedmdesáti a jednom letech a třech měsících od návratu lidu do wlasti ze služebnosti Babylonště ²⁾.

¹⁾ Karmel hora a mys w Galileji.

²⁾ l. 106. před Christem.

Bratra po sobě druhého Antigona, jehož milovati se zdál, poctivosti stejné přiúčastnil, ostatní ale bratry do vězení dal. Matku též uvěznil, jenž se s ním o vládu nesnadila, jelikož Jan byl jí paní nade všemi věcmi pozůstavil. A tak se ukrutenstvím byl rozlítil, že ji u vězení hladem umoril.

2. Zastihla ho však pokuta v osobě Antigona bratra svého, kteréhož miloval a účastníkem království učinil. Neb i toho usmrtil za příčinou utrhaní o něm od lidí zlých v paláci vymyšleného. Nejprvé sice Aristobulus řečem newěřil, bratra sobě mnoho zamilowan a mnohé roztruffované věci závistí sočitelům přičítaje. Ale když Antigonus z vojny slavný navrátil se ve den sváteční, v nichžto wedlé obyčeje státnové Bohu se světi, přihodilo se toho času, že Aristobulus v nemoci se složil. Antigonus při kdoci těch swátku s oděnci do chrámu wstoupil v nejwětších ozdobách, horliwě se za bratra modliti hodlaje. Tudiž nesseschetníci ku králi přissedše o průwedu oděncůw a o spynosti Antigonowě, wětší nežli soukromnému člověku náleží, jemu oznamili, ano že se zástupem welikým přissel, aby Aristobula zavraždil, na pouhé při wládě poctivosti nepřestawaje, an samého králowání se zmocniti může.

3. Těm wěcem pomalu bezděky uwěřil Aristobulus, a prohlédaje k tomu, aby podezření žádného uenkázal awssak předce při nejistých wěcech se opatřil, swým strážníkum do

nějakého pod zemi pokoje jíti welel, (ležel pak w hradu, jenž Bariš nejprv, potom Antonia sloul), a rozkázal, aby Antigona, přijde-li bez zbroje, se netýkali, pakliby se zbrojí se přibral, aby jej usmrtili. Spolu pak Antigonowi dříve vykázal, aby bez zbroje přišel. Proti tomu králowna s úkladnity přechytrou lest zosnowala; nebo posly navedla, aby rozkaz králův zatajili, a Antigonowi řekli, že bratr slyše, žeť on sobě w Galiléji velmi pěknou zbroj a ozdobu wojeusťou způsobil, dosud jí pro neduh zewrubně prohlédati nemohl; nyní pak an hodláš jinam jíti, rád by widěl tebe w té zbroji přistrojeného.

4. To uslyšew Antigonus (nebo zlého nepodhlídati bratrská náchylnost namlouvala) se zbrojí k ukázení sebe králi se ubíral. Ale došed tmavého místa, které nazýwali Stratonowou věží, ode strážníků usmrcen jest, jistého po sobě naučení pozůstawiw, že wsecky swazky přitulnosti a přirody pomluwami roztrhují se a že žádná z nejwýbornějších přátelských náchylností tak mocna není, aby záwisti dostatečně mohla odpirati.

5. Tuto pak jest Judowi se slussně diwiti. Ten (Essej¹⁾) rodem, nikdá we swých předpowědích se nezmyšlil ani nesklamal. On Antigona tehdá chramem jíti wida ku známým swým zwolal (neb nemálo učedníků po něm postupowalo): „Běda, nyní jest mi umříti, poněwadž přede mnou prawda zabynula a předpowědění mine sklamalo. Neb žiw jest tento

¹⁾ Essejowé činili zvláštní náboženskon stranu mezi Židy. Jiné dvě strany byly farisejská a saducejská. O nich níže.

Antigonus, kterýž dnes měl zahynouti. Místo k usurčení jeho určena byla věž Stratonowa a ta šest set honů¹⁾ odsud vzdalena jest; již pak hodina čtvrtá²⁾ jest; čas tedy podvrátil předpověď moji.“ To pověděm stařec possmourně w myšlénkách zabřednul. Po malé chvíli oznámeno, že zabit jest Antigonus na místě nějakém pod zemi, které podobně věži Stratonowou se nazývalo, jako přimořská Cesaréa³⁾; a to bylo, čímž prorok zmýlen.

6. Sned pak lítosti nad zločinem tím nemoc Aristobulowa se rozmáhala a on pořád na tu vraždu rozpominaje se a na mysl se vmontě chřadl, až velikým zármutkem střewa se mu strhala a on nesmírně křve vychrlil. Jedno ze služebných jeho pacholat křev tu w nesa, řízením božským upadlo na témž místě, kdež Antigonus byl zabit a na widomých dosud vraždy kaňkách křev wrahovu wylilo. Tudyž powstalo úpění těch, kteří to spatřili, jakoby služebník ten byl naschwál křev na to místo wylil; a kdýž křik donesl se krále, on na příčinu se ptal, a jí žádný oznámiti se neosmělowal: tedy on tím wíce naléhal dychtě věci té dowěděti se. Naposledy kdýž hroze moci se domáhal, prawdu jemu powěděli. Tu on s pláčem a s velikým lkáním toto powěděl: „Dwsem nemohli před velikýma očima Božíma skutkové moji neschetui sřyti býti, nébrž rychlá sřihá

¹⁾ 15 mil.

²⁾ 10 hodin a rána.

³⁾ Cesaréa při moři pod Karwílem jižně.

mne pomsta pro zabiti příbuzníka. Jak dlouho, o tělo neschetné, pro bratra a matku zatracenou dussi w sobě zdržowati budeš? jak dlouho po kraptech jim obětowati budu krew swou? Necht wšsecku najednou wezmou, ať již obětí mých střew více ku posměchu před božstwim nejsou.“ To powěděw hned umřel, roč toliko králowam.

Hlawa čtvrtá.

Jaké věci wykonal Alexander Janéus sedmmecítma let panowawší.

1. Manželka Aristobulowa bratry jeho z wčzení zprostinwši, králem Alexandrc ustanowila, wčkem a jak se zdálo mirnou powahou nad jiné vynikajícího. Dosáh on moci bratra jedného po králowstwí bažícího zabil; druhého pak, který život soukromý zamilowal, we wázuosti chowal.

2. Nastala jemu wálka se Ptoleméem, přijímím Pathyrem, jenž dobyl města Asochy¹⁾; Alexander si ce unoho nepřátel pobil, leč wítěstwí na Ptoleméowu stranu se nachýlilo. Když pak Ptoleméus wypuzen byw od matky Kleopatry odebral se do Egypta, tehdy Alexander dobyl oblehnutim Gadary²⁾ a hradu Amathuuta³⁾, ze wšsech hradů za Jordánem nejwětšého, w němž pokladn Theodora, syna Zenonowa chowány byly. Ale Theodorus náhle

¹⁾ w Galilěji nedaleko Sefory.

²⁾ Gadara w Zajordáni, jihowýchodně od jezera Tiberiadského.

³⁾ w Zajordáni nad Zabokem při Jordánu.

na něho udeřiv zaš svých pokladům dobyl, zavazadla královská pobral a Židů téměř deset tisíc pobil. Alexander pak po takové zhoubě opět se otaviv a ku pomorí se obrátiv dobyl Rasie, Gazy jakož i Anthédonu¹⁾, kteréžto město potom od krále Heróda Agrippias nazváno jest.

3. Sotva pak města ta ve službu podrobil, obořil se naň dne svátečního lid židovský; nebo ponejvíce na hodech odbojové se wzbužují. I bylby se kramol těch nezbažil, kdyby sobě na pomoc nebyl najal Pisídských a Sílických²⁾; nebo Syrských nájemníků pro přirozenou jim k lidu židovskému nenávisť. nenajal. Nad šestero tisíců odbůjcům spobíjel. Na to proti Arabii boj začal, a ji spolu i Galádskou a Moabitskou krajinu³⁾ sobě podmaniv, plat jim uložil a k Amathuntu navrátil se. Theodorus přestrasen štěstím jeho hrad bez ochrany zůstavil; tedy Alexander hrad ten z kořene vyvrátil.

4. Potom s Dabodou, králem arabským, kterýžto u Gaulanu⁴⁾ zálohy jemu nastrojil, válečně se utkaw veslecko vojsko ztratil, jenž do hluboké rokliny wehnáno a od množství velbloudů potřeno bylo. Sám sotně utek do Jerusaléma, lid od dávna sobě odporný k novému zbouření velikým uestěstím svým wzbu-

¹⁾ města při moři na jihu.

²⁾ Pisídie a Sílicie jsou krajiny v Maloasii severozápadně od Syrie.

³⁾ krajiny v Zájordaní na jihu.

⁴⁾ v Zájordaní severním, východně od jezera Liberiadského.

dil. Zmohl se pak i tehdy, a částými boji na padesáte tisíců Židů w šesti letech spobíjel. Však proto vítězstvím těm neradovol se, an království své jim hubil, tak že opustiv boj pokojnou řečí s poddanými smířiti se usílowal. Ale ta jeho neustavičnost a proměna w mravech Židy k větší nenávisti popudila, tak že když se jich tázal, jakou měrou by je upokojiti mohl, odpověď mu dali: „Umrtím; nebo kdo tak mnoho neschetnosti provedl, s tím sotwa po smrti smířiti se možno.“ K tomu také Demetria příjmím Eufaira ku pomoci povolali. Tento pro veliké záměry svoje snadně jim povolil a s wojskem přitáhl; k wojsku jeho přirazili Židé při Sichémě.

5. Proti obojím Alexander položil se s tisícem jízdného lidu a se šesti tisíci pěších nájemných, maje také ze Židů sobě příznivých téměř deset tisíců. S druhé pak strany měli nepřátelé jízdných tři tisíce a pěších čtrnácte tisíců. Prvé než bitvu začali, pokoušeli se králové strže posly obapolně wojska k odpadu přivesti. Demetrius nadál se, že nájemného lidu Alexandrowa, Alexander pak že Židů, kteří Demetria následovali, po sobě potáhne. Ale když ani Židé hučwu ani Řekové wiry změniti nechtěli, tehdy zbrojně se wěc rozhodnouti musela. Demetrius w boji zvíťazil, ačkoli Alexandrůw nájemný lid udatně myslí a silně rukou sobě počíнал. Konec pak wálky mimo náději obojích wypadl; nebo ti, kteří Demetria na pomoc povolali, při něm ač wi-

těžitelí nesetřvali; šest tisíců Židů k Alexandrowi, jenž byl na hory utekl, z útrpnosti nad nehodou jeho se obrátilo. Té náhlé proměny Demetrius sněsti nemohl, ale domnívaje se, že Alexander opět k boji ostatečněl a že vřecken lid k němu odstoupí, hned domů se odebral.

6. Však ostatní lid po odstoupení vojska pomocného odporu nepřestal, nýbrž tak dlouho s Alexandrem bojoval, až tento přemnoho jich usmrtil ostatní do města Bemeseli¹⁾ vhnal. Grad ten podvrácen a jati uvedeni do Jerusalema. Ale pro nesmírnost hněvu se ukrutnost jeho v bezbožnost obrátila. Nebo osm set zajatých prostřed města ukřižovati a ženy i syny jejich jim před očima usmrtiti dal, a na ty věci pije a se svými newěstkami obcuje se díval. Takový tudy strach lid obecný obkličil, že hned potom té noci osm tisíc lidu strany protivné z Judstva uteklo, jichž vyhnanství tepru smrt Alexandrowa konec učinila. Naposledy, takovými činy pozdě a s tíží upokojení v království uvedení, od válčení přestal.

7. Opět ale mu bouři způsobil Antiochus, který také Dionysus slou, Demetriu bratr, posledek ze Seleukowců. Neb boje se jeho, jenž do Arabie wtrhnouti se strojí, wesseru část od pohorí Antipatridského²⁾ až ku pobřeží u Joppy hlubokým příkopem obehual, před

¹⁾ W starožitn. 13, 14, 2 jmenuje to místo Bethemas, mezi Samarií a Gineji.

²⁾ Antipatris město k jihu západu od Samarie.

přikopem vysokou zeď vystavěl a na ní věže dřevěné vzdělal, aby míst snadně přístupných zahájil. Awssak Antiocha se neubráníl; nebo on věže spáliv a přikopy zametav s wojskem přěšel, a odloživ pomstiti se nad tím, jenž jemu přejíti zbraňoval, bez mešťání táhl do arabské země. Král arabský nejprvé ustoupil aby zistnějšího místa došel; nato jízdným lidem nenadále se obrátiv (měl jich pak w počtu deset tisíc) na Antiochiu wálečný lid udeřil, než se k boji přistrojili. Tedy náramná bitwa se strhla; a dokud žil Antiochus, drželo se také jeho wojsko, ačkoliv je se wšech stran Arabští poráželi; kdž ale padl (nebo pomáhaje přemoženým wzdychy w nebezpečí se wydával) wšickni se rozutíkali. Weliký díl z nich w pútcě i na útěku zahynul. Pozůstatek do wsi Kany¹⁾ utekl, awssak ti kromě některých wšickni hladem zahynuli.

8. Potom Damascenové²⁾ proti Ptoleméowi Mennéowu synowi hněw majíce, Areta powolali a nad Cölesyrii králem ustanowili. Z ten wálku zawedl proti Judéji a Alexandra w boji přemohl, ale podle smlouwy odtáhnul. Alexander pak město Bellu³⁾ wzaw do Gerasy⁴⁾ se ubral, jša žádostiw pokladu Theodorowa. Posádku trojím náspem obklíčiv místa

¹⁾ městečko w Galileji západně od jezera Tiberiadského.

²⁾ Damasset proslulé město na sewern od swaté země.

³⁾ Bella jihowýchodně od Scythopole w Sázjordáni.

⁴⁾ Gerasa, jihowýchodně od Bellu při pouští arabské.

dobyl. Nad to Gaulan a Seleucii¹⁾ i tak řečené Antiochowo údolí podvrátil. Podobně Gamalu²⁾ hrad velmi pevný vzal a vládaři Demetriowi pro mnohé neschlečnosti vládu odňav do Judéje se navrátil, tři léta ve válkách strávil. Národ ho nyní pro hrdinské skutky jeho s veselím přijal; on ale odpočívaje od válek v nemoc upadl. Maje čtvrtodenní zimnici domníval se, že zase zdraví nabude, kdyby znovu mysl tu pracem přiložil; protož v nečasnou se válku vydarv a tělo své příliš zaměstnáním utmáčeje ochradal. Umřel u prostřed válečných bouřek třicátého sedmého léta království svého³⁾.

HLAVA PÁTÁ.

Za devítiletého panování Alexandry Fariseové drží vládu.

Alexander království Alexandře manželce své pozůstavil, nepochybuje, že Židé ve všem jí poslušni budou, protože přísnosti jeho vzdálena a všemu zákona přestupování protivna jsou, lásku sobě u lidu spůsobila. Aniž ho nádeje zmyšlila; neb pro domyšlenou se do ní pobožnost udržela žena ta panování; pilně zajisté obyčejům toho národu šetrila a muže ty vesměre vlády zbavila, jenž své zákony

¹⁾ Seleucie východně od jezera Meronského nad jezerem Tiberadským i severu.

²⁾ Gamala východně od jezera Tiberia.

³⁾ léta 78. př. Chr.

přestupovali. Majíc dva syny od Alexandra, staršího Hyrkána pro dospělost věku ustanowila biskupem, anoť též za línawostí jeho nezdálo se, aby ji we władě obtíž činiti měl. Mladšího Aristobula, poněwadž prchliwější byl, w soukromném životě udržowala.

2. Působili pak na panování té ženy Fariseowé, sekta židowská, kteří nad jiné pobožnost oblibowati sobě a zátkou nejspráwněji wykládati se widěli. Jim Alexandra co paní nábožná přílišně se propujčowala. Oni znenáhla sprostnost té ženy podloudiwšse záhy správci wessterých věci se stali, tohož chtěli po libosti utiskajíce, úřadu zbawujíce, ano i do wězení dáwajíce a zase wypouštějíce, tak že owšsem oni králowských požitků užíwali, náklady pak a nesnáze Alexandra snášela. Ale ona také wětší věci uměla spravowati, lid wálečný rozmnožowala až wojsko odwojila, a nemálo nájemného lidu najala, čímž netoliko moc swou u wnitř upewnila, nébrž také cizím wládařům strachu se stala. Jiným síce ona panowala, ale nad ni Fariseowé panství prowodili.

3. Tito Diogena nějakého, muže znameuitého, který byl Alexandrowi welmi milý, odprawiti kázali, dáwajíce jemu wiinu, že z jeho rady těch osm set králowským rozkazem ukřižowáno bylo. K tomu Alexandru na to namluwili, aby i jiné, z jejichžto ponuknutí Alexander na ně newražil, podobně usmrtila. A jessťo se jim Alexandra z pobožnosti docela odewzdala, oni toho se jim libilo, utracowali.

Utekli pak se nejznamenitější w nebezpečenství života postavení mužové k Aristobulovi; on matku k tomu přivedl, aby jim pro důstojenství odpustila, ty pak, kteří winy prázni nejsou, z města vypověděla. Tehdy oni když jim svoboda dána, po krajině se rozptýlili. Nyní Alexandra poslala do Damassku lid válečný pod záminkou že Ptoleméus bez přestání město souží, jehož se také bez slavného odporu zmocnila; krále pak Armenského¹⁾ Tigrana, který přitř k Ptolemaidě s lidem válečným Kleopatru byl oblehl, sliby a dary k odtáhnutí nakloňovala; on boje se domácí ruznice, an byl vtrhl do Armenie Lukullus, odtud již dříve odtáhnouti musel.

4. Když mezitím Alexandra w nemoc upadla, mladší syn její Aristobulus se stoupenci svými (nebo mnoho pro ohnivou povahu jeho po něm postoupalo,) vssecky hrady opanoval, a za peníze w nich nalezené pomocné vojsko si zjednan králem se býti vyhlásil. Nyní Alexandra nad nařikáním Hyrkána slitowawssi se manželku Aristobulovu s dětmi jejími do vězení dala na hrad Antonii. Hrad ten leží k severu od chrámu, jemuž prvé (jak již povědimo) Bariš říkali, potom pak Antonia nazván jest, když panoval Antonius, rovně jako po Augustowi a Agrippě Sebaste a Agrippias²⁾ jiná města prozvána jsou. Však prvé

¹⁾ Armenie, země od Syrie na severovýchodn.

²⁾ Agrippias t. j. Anthedon. Sebaste t. j. Samaria; o nich již horeji.

než nad Aristobulem wyžuti z vlády bratra Hyrkána pomstiti mohla, Alexandra umřela za devět let panowawssi¹⁾.

Hlawa šestá.

Hyrkán dědic po Alexandře vládu Aristobulowi postoupil, leč potom přičiněním Antipatrowým od Arety zpět uweheu.

1. Dědicem říše učiněn jest Hyrkánus, je- mužto matka již za živa králowství poručila; ale Aristobulus moudrostí a moci ho přewy- sšwal. U Jericha o panství se potýkali, a tu přemnozi Hyrkána opustiwše přestoupili k Ari- stobulowi. Hyrkánus s ostatkem lidu rychle utekl do hradu Antonie a tam rukojmi swého bezpečí, manželky Aristobulovy se syny se zmocnil. Ale dříve než rozsrk teu neulěčným se stal, na tom se snesli, aby Aristobulus krá- lowství měl, Hyrkán pak aby ho postoupil, awšak cti bratrowi králowu náležitě účasten byl. Tím způsobem w chrámě se smířiwše a před očima wšeho lidu welmi lašawě objawše, domy směnili; Aristobulus odesšel do palácu, Hyrkánus pak do domu Aristobulowa.

2. Strach tudy pojal nepřátely Aristobu- lowy, kdýž mino náději jej panowati widěli, a zvláště Antipatra od dáwna uenáwiděného. Byl Antipater rodem Iduméjec a urozeností, zbožím a jinou moci nade wšecky w národu wynikal. Ten Hyrkána namlouwal, aby k Are-

¹⁾ lita 69. př. Chr.

towí králi Arabie se utekl a s jeho pomoci království zase dosáhl; Aretu pak přemlouval, aby Hyrkána přijal a ve království zase uvedl. A mnoho Aristobulowi pro nemrawy utrhaje, Hyrkána pak vychvaluje, Aretu na to získal. Připomínal mu také, že jemu tak slavně království spravujícimu owšem slussi, nespravedlivě souženým pomáhati; Hyrkánus že bezprawi trpí isa zbaven panství pro starší wět jemu náležiteho. Tak oba dva přistrojím, w noci s Hyrkánem z města utekl a útekem rychlým do města Betry zdráv dostal se. (Beta jest královská stolice w Arabii). Tu Hyrkána w moc krále Arety wydaw, mnohými řečmi a dary způsobil, že se mu s wojskem k uvedeni opět Hyrkána na království propůjčil. Bylo to padesát tisíc pěšsioho a jízdného lidu, kterýmž nikoliv nemohl se wzepřiti Aristobulus, nébrž w první pútece od svojich opuštěn byw, do Jerusaléma uteci musel; a bylby owšem jat býwal, kdyby byl wúdcem římský Staurus přijew a časuw použiw obležení nepřetrhnul. Tento Staurus z Armenie od Pompeja Magna, kterýžto s Tigranem wálčil, do Syrie poslán byl; ale přišed do Damassku nedáwno od Metella a Solla podmaněného, a je odtud odprawiw když poznal co se w Judsku děje, tam co k hotowému pospíchal.

3. Sotwa do krajiny přitáhl, již poslowé k němu přišli od obou bratrů, oboji prosíce, aby jim pomoci přispěl. Ale on sobě wice wážil tři set hříwen, které mu Aristobulus po-

řal, nežli spravedlnosti. Nebo tu sumnu wzam Staurus k Hyrkánowi a k Arabšým posly poslal, Řimany a Pompéjem jim hroze, jestli obležení nepřestanou. A tak Aretas jsa přestrasšen z Judstwa do Filadelfie, Staurus pak do Damassku se nawrátíl. Aristobulus pak nepřestával na tom že jat nebyl, nébrž rychle wálečné lidi shromáždíw táhl za nepřátele a přímístě které Baptron¹⁾ nazývají wálku swed, wíce nežli šest tisíc jich pobíl, mezi nimiž byl i Galion bratr Antipatriu.

4. Hyrkánus a Antipater jsouce zbaweni pomoci Arabúw, nádeji swou w nepřátele složili, a kdž Pompéjus Syrii protáhnuw do Damassku přibyl k němu se ne bez darúw utekli, a ty důwody, které Aretowi předložili mu přimozující welice žádali, aby Aristobulowa násilí potupíw we králowstwi Hyrkána zase uwázal, jemužto jak pro wěť tak i pro powahu náleží. Ale ani Aristobulus w tom sebe nezanedbal, spoléhaje na Skaura dary uplaceného. Přibral se zajisté sám co nejmožněji okrášlen ozdobou králowskou. Ale úsluh zanedbaw a po nekrálowsku potřebám sloužiti nechťeje od Diospole²⁾ se nawrátíl.

5. Proto rozhuèwaw se Pompéjus, an také Hyrkánus se stoupenci prosili, proti Aristobulowi s řimšým wojskem a s welkou po-

¹⁾ w Zajordáni obliž Filadelfie.

²⁾ We starožítu. čte se Delium (14, 3. 3); soudi mnozi, že Dium je čisti má dle některého rusk. Dium město bez mála od Bely na wýchodu w Zajordáni.

moci Syrských vytáhl. Když pak protáh strže Bellu a Scythopole do Korey¹⁾ se přibral kde Judéa od středozemí počíná, domnědno se že Aristobulus do Alexandria utekl (jenž jest hrad znamenitě vystavený na hoře převyšoké) poslal k němu a kázal mu odtud dolů k němu sejiti. Aristobul jsa přepánovitě obestán raději w jakékoli nebezpečnosti upadnouti nežli uposlechnouti hodlal. Ale widěl že se lid toho strassil a přátelé ho napomínali, aby se na římskou moc ohlédal, kterážto odolati nelze. Tehdy jim povoliv sešel k Pompéjovi. A mnohými důvody právo svoje ohradiv opět se na hrad nawrátil. A zase dolů sešel, jsa obestán od bratra, a o své právo s nim se nesnadil; nácež znou se nawrátil bez překážky od Pompéja. Mezi nádeji a strachem se pohybuje scházel s hradu²⁾ uprosit na Pompéjovi aby mu všeho zanechal; na horu se pak zase nawracoval aby se nezdálo že před časem o sobě pouští. Když pak Pompéjus welel aby svojich hradů postoupil, a úředníkům, jimžto byl přikázal žádnými listy leč jedině jeho rukou psanými se nesprawovati, písemně z nich odebrati se poručil: rozkaz sice wykonal, ale do Jerusalema s hněvem se obrátil, a wálečně s Pompéjem se potkati strojil.

6. Tento připravám jeho času nedopusltiv w zápětí po něm táhl a to tím ochotněji, když se ho donesla smrt Mithridatowa při Jerichu³⁾

¹⁾ Korea, w Samari jižně od Sichema.

²⁾ hrad Alexandriinu obliž Koreje.

³⁾ Jericho leži k severowýchodu od Jerusalema.

Kdežto jest nejúrodnější krajina w Judsku, olivy mnohé i balsám plodící. Peň balsamový se nařízá kamením ostrým a z otvorů slzy tekoucí se shromáždují. Tuto Pompéjus přes jednu noc ostaw, ráno do Jerusalema pospíchal. Toho příchodu jeho uleť se Aristobulus s potorou Pompéjowi w ústřety wysšel, a peníze mu dáti i také sebe samého jemu s městem podrobiti slibuje hněw jeho utrotil. Wšak nic z těch slibů niewyplnil. Nebo Gabinia který ku přijetí peněz poslán byl Aristobulowci ani do města nepustili.

Hlawa sedmá.

Kterak Pompéjus po wzdání jemu města Jerusalema chrámu dobyl, do swatoswatyně wessel, a ostatní skutkové jeho w Judsku.

1. Pro ty věci rozhuňwar se Pompéjus Aristobula do wězení dal, a k městu přissed ohledowal odkud na město udeřiti. Widěl totiž že pevnost zdi jeho, wně nad to debří hroznou obkličeuých, snadně wnhojowána býti nemůže, i chrám widěl w ni co nejwíce ohražený, tak že byt i město wzato bylo, w něm nepřátele druhého by našli útočistě.

2. Když tať dlouho na rozpacich se powahowal, ruznice w městě powstala. Aristobulowi následownici wálku wěsti a krále wyswoboditi uminili; kteří pak s Hyrtánem smýšleli ti Pompéjowi brány otewřiti chtěli; strach

rozmnožoval počet posledních, když tu zběhlosti válečné Římanův prohlédali. Posléze přemožená strana Aristobulowa ustoupila do chrámu, a strhnuvši most který ho s městem spojoval, strojila se až do posledního odpirati. Ale když Hyrtánowci Římany do města přijali a jim palácu královského poddali, tedy Pompéjus jednoho z vůdců svých, Pisona jménem, s lidem válečným tam odeslal. Tento město osadil, a nemoha žádného z uteklých do chrámu tu pokoji přivesti okolem k wybojování chrámu se strojil, při čemž Hyrtán s přátely jeho se jemu k radám a k skutkům přechoťně propůjčowali.

3. Po stranách sewerných příkopy a rostliny wšelkými látkami od lidu válečného nanesenými zarownával. Leč ta práce byla welmi nesnadná, dílem pro nesmírnou hloub, dílem také Židé wšelíjaky spůsoby s hůry překáželi. A byloby to dílo nedokonale zůstalo, kdyby Pompéjus dne sedmého we kterýžto Židé pro náboženství rukou svých ode wšelíké práce zdržují, k dowršení náspu byl nepoužil bojowati válečnému lidu zakázaw; nebo o život bojowati Židům i we dni swáteční se dopouští. Když již tehdy příkopy zarownány byly, tedy Pompéjus wzdělaw na walu wěže přičinil totachy z Týru dovežené a ke zděm střileti začal, jestto zatím prakowníci odháněli ty, kteří s hůry brániti chtěli. Wěže welikosti a pěknosti znamenité s té strany za drahný čas odpiraly.

4. Tehdy ač Římané mnoho wystáli,

Pompéjus předce židovské udatnosti se divil, a zvláště že u prostřed střelby nic ze svého náboženství neopouštěli. Neb jakoby ve hlubokém potoji město trvalo, každodenní oběti a očisty i wseřlíka pocta Boží se wší pilností se zachovávala. Ano knězi ani tenkrát, kdy lidé po dobytí chrámu při oltáři na každý den zabijeni byli, wykonávání náležitého náboženství nezanedbávali. Ve třetím měsíci obležení Římané stěží jednu věž srazivše, do chrámu se dobyli. První zed sléztí pokusil se Faustus Kornelius, Syllus syn, a po něm dva setníci Furius a Fabius; za každým tlupa jeho postupovala. A obkličivše Židy ze všech stran je dilem an do chrámu utíkali, dilem an poněkud se bránili, usmrcovali.

5. Tehdy mnozí knězi, ačkoli nepřátely s dobytými meči se waliti widouce, beze strachu při wykonávání věci božských trvali a při obětích a zápalích zabiti jsou, nad život wyšše náboženství pokládajíce. Wětší díl z nich od těch Židů, kteří druhé straně nakládali, zbito, nescíslní také sami se dolu po hlavě pouštěli. Někteří w nesmyslné zoufalivosti stavy při zdi zapálivše, spolu s nimi shoreli. Dwanácte tisíců Židů zahynulo. Z Římanů welmi poridku mrtvých bylo, wětší část z nich ranění byli.

6. Nic pak židovský národ tížeji nenesl w té porážce, než to, že swatyně jejich dotud žádnému oku nepřístupná od cizinců odkryta byla. Nebo Pompéjus se swými stoupenci do swato-

swatyně, kamž toliko welekněžowí wcházeti se dopouštělo wessed, wssedky věci, které w něm byly, swlcny se swíceni, stůl, nádoby a kabitelnice, wssedko to z ryzého zlata, a množství nanássených wonných věcí a poswátňý poklad na dwa tisíc hřiwen ohledal. Wssak ani těch věcí aniž čeho jiného z poswátňých nářadí se nebotekl, nébrž na zejtrí po dobytí rozkázal chrámowníkum wčistiti chrám a obyčejné oběti slawiti. Syrčána biskupem ustanowil, že se w čas obležení jemu ochotně propůjčowal, a že množství krajanů pro Aristobula bojowat přislyšých od tohoto odwrátil. Takto jakž na dobrého wůdce náleží, dobrotiwostí raději nežli bázní lid obecný sobě naklonil. Mezi zajatými také tehán a tyž spolu strýc Aristobulůw zajat byl. Půwody wálky postínati dal; Fausta a ktekí s ním udatně bojowali, znamenitými dary obdarowal; na kraj a Jerusalemě berni uložil.

7. Odjawn také národu města w Celesyrii dobytá, tehdejssimu římskému wládaři w Syrii w poslusseustwí je poddal, a krajinu starými hranicemi obmezil. K libosti wyhostěnci swému Demetriowi Gadaranu, Gadaru město které Židé wywrátili, opět wystawěl; města středozemská, pokud jich dříwe Židé uewywrátili, od jejich moci wyswobodil jako Sirpos¹⁾, Scythopole, Bellu, Samarii a Marisu, též Azot²⁾, Jamnii a Arethusu³⁾, ano i přimořská města: Gazu,

¹⁾ Sirpos w Zájordáni při jezeru Galilejssém.

²⁾ Azot či Asdot nedaleko moře mezi Asalonem a Jamnii.

³⁾ Arethusa obliž Azetu.

Joppu, Doru a to kterěz před tím Stratono-
wou wěží sloulo, potom od Heroda krále svě-
lými stawbami obnovené Cesaréa nazwáno jest.
Ta wsecka města nawrátil měšťanům jejich a
ke krajíně Syrské připojil. Správu pak té
krajiny a Judstwa i wsech jiných zemí až do
končin Egypta a až k Eufrátu Skaurowi po-
ručiw sám se dvěma tmama¹⁾ do Říma strže
Cilicii pospíšil, Aristobula s rodinou zajatého
weda. Byly to dcery dvě a tolikěz synů z
nichžto jeden jménem Alexander na cestě utekl,
mladší pak Antigonus se sestrami do Říma
wезen jest.

Hlawa osmá.

Alexander Aristobulowic Pompějowi uprchnuw,
proti Hyrkánowi bojuje, ale přemožený od Gabiniu
twrže jemu postoupá; dále Aristobulus z Říma
uffed pole sbírá a od Římanů přemožen do Říma
odwodí se. O Gabiniu, Krasu a Rasfiowi.

1. Toho času Skaurus do Arabie wtrhnuw
k městu Petře fice nemohl přistoupiti pro ne-
sjezdnost těch krajin, leč země okolo Belly wseckny
hubil, čehož ale mnohým zlem zažil. Nebo wojsko
hladem hynulo, až Hyrkánus přispěl, potřebných
věci dodáváje strže Antipatra, jehož také co
přítele Metowa Skaurus k tomuto poslal, aby
se wálky penězi oprostil. W skutku dal se Arab

¹⁾ tua či legie sestávala ze šesti a twice tisícůw mužůw.

ku podání tři set hřívem umluwiti, načež Skaurus z Arabie s wojskem vytáhl.

2. Té doby Alexander Aristobulůw syn, který Pompejowi utekl, velikou moc shromáždil a newražiw na Syrčána židowskou zemi hubil. Zdála se již býti weta po Syrčánowi, an již také zed w Jerusalémě od Pompeja zbořenou opravowati se osmělil. Ale Gabinus nástupce Skaurůw w Syrii jenž w přemnohých věcech udatně sobě počínal, proti Alexandrowi zbraň obrátil. Alexander wpádu jeho se uleknuw, wětšii sílu lidu wojenského shromáždil, tak že deset tisíců pěšic a půldruhého tisíce jízdnych sebral, a místa příhodná ohražowal zděmi, totiž Alexandrium, Syrčanium¹⁾ a Machéruš²⁾ ne-daleko hor arabských.

3. Gabinus poslaw napřed něco lidu wojenského pod Markem Antoniem, sám s hlawním wojskem za nim se bral. Wybrané stoupenstwo Antipatrowo a množství Židů pod Malichem a Pitholaem spojivšse moc swou s wojskem Marka Antonia proti Alexandrowi táhli a nedrahně potou došel s hlawním wojskem Gabinus. Alexander nemoha sněsti takového sřednocného množství nepřátel odtáhl před nimi; ale blíž Jerusaléma přinucen byl, s nimi se utkati. S stratiw šest tisíc, z nichžto tři tisíce zajato bylo, tři tisíce pak zahynulo, s ostatkem utekl do Alexandria.

¹⁾ Syrčanium bez mála w Zájorbáni sewerowýchobném hlebatí blížno.

²⁾ Machéruš či Macherunt w Zájorbáni jižném, ne-daleko moře urchého.

4. Gabinius k Alexandrii přišel a pozna-
 vav že mnozí táborem tu se rozbili, sliboval
 jim odpustiti usilujíc je prvě nežby se boj za-
 čal k sobě přivinouti. An pak oni smlouvam
 zhola se nepropůjčovali, tedy mnoho z nich
 spobíjel a ostatek jich do hradu zavřel. V té
 bitvě Antonius se významenal, jenž ovšem
 wssady udatným mužem se býti dokazoval, wssak
 tehdy sebe přewýštil. Gabinius pak zanechaw tu
 něco lidu k dobývání hradu dále táhl, města ue-
 zbořená opravowal, wyvrácená zase vzděláwal.
 Tak rozkazem jeho we Scythopoli, w Samarii,
 Anthedonu, w Apollonii ¹⁾, w Jamni, w Rasí,
 w Marise, w Doře, w Gamale a w Azotu i
 we mnohých jiných bydleti počato, an do nich
 s weselím obywatelé se sbíhali.

5. Ty věci zřídiv, nawrátil se k Alexan-
 drii a úsilněji je oblehl, tak že Alexander o
 podjetí swém pustiw k němu s prosbou o pro-
 minuti minulých věcí poslal i hradu Mache-
 runtú a Hyrtánia mu postoupaje; také Ale-
 xandriium potom moci jeho poddal. Tyto
 wssecky hrady Gabinius dle rady matere Ale-
 xandrowy z kořene wywratil, aby při budou-
 cich wálkách útočisté do nich nebylo. Přislat
 ona aby úsluhami Gabinia sobě naklonila bojic
 se o manžela swého i o děti zajaté w Řimě.
 Mui Gabinius Hyrtána do Jerusalema uwedl
 a jemu péči o chrám poručil. Spráwu obec-
 ných věcí poručil welmožum židowským a wssecken

¹⁾ Apollonia něšto při moři mezi Cesareji a Joppou.

židovský národ na pět sborův rádných rozdělil, jednomu v Jerusalémě, jednomu v Gadaře, třetímu v Amatuntě sídlo vykážav; čtvrtému Jericho a pátému Sefóris, město v Galileji, za sídlo určeno jest. Židé zproštěni jsouce panování jednoho pána rádi nápotom správu několika velmožů podnikali¹⁾.

6. Ale po nemnohém času počal nové bouřky Aristobulus utekši z Říma. On opět velikého množství Židů dílem proměny žádostivých, dílem těch, jenž ho prvé milovali po sobě potáhl. Nejprvé podmanil sobě hrad Alerandrium a jej zase ohraditi se pokoušel. Potom poznav že Gabinius vojsko pod vůdci Sisennou, Antoniem a Serviliem proti němu poslal, do Macheruntu odtáhl a propustiv neuzitečný zástup samý lid zbrojný téměř osm tisíc s sebou vedl, mezi nimi také podvůdce Pitholaus byl, jenž z Jerusaléma s tisícem mužů k němu přěšel. Římané po nich táhli, a ve svedené s nimi bitvě Aristobulus se svými udatně potýkal se. Ale moci Římanů přemoženi byli; tu zbito jest mužů pět tisíců; na dva tisíce pak na nějakou mohylu utekli. Ostatní tisíc s Aristobulem, prorazivše šit Římanů do Macheruntu propuzeni jsou. Tuto král ve zbořeninách první noc přebýval, leč doufaje že pod příměří jině vojsko bude moci sebrati, hrad jak moha ohradil. Útok Římanův tuto nade vselivou míru svou za dva

¹⁾ Aristokratie ta netrvala leč deset let.

dni snášeje, naposledy jat jest a s Antigonem synem který s nim z Říma uprchl, w okowech ku Gabiniowi a odtud do Říma uведен jest. Rada Římská do žaláře ho wsaditi dala, syny ale jeho do Judska poslala; nebo Gabinius psal w listech swých, že to zaslibil manželce Aristobulowě, za to že mu hrad poddala.

7. Gabinius strojil se proti Partským bojowati, an mu w tom Ptoleméus překážku zawalil. Nawrátiv se tedy od Eufrátu jej do Egypta na trůn uwodil, užívaje služby Syrtánovy a Antipatrovy we wsech věcech k boji potřebných; nebo Antipater penězi, zbroji, obilím a pomocným wojskem se propůjčowal a Židy jenž ostríhali průchodům do Pelusie¹⁾ namluwil, aby tudy Gabinia pustili. Ale sotwa Gabinius odtáhl, celá Syrie se zbourila, a Alexander Aristobulůw syn Židy k odstoupení od Římanů znouu přivedl. Veliké množství lidu sebrav, Římany wsecky w zemi posinati umínil. Ale Gabinius nebezpečenstwi poznam a proto z Egypta se wrátiv poslal tam uapřed Antipatra jenž některé z odstoupencůw obrátil. S Alexandrem wssak třidceti tisíc Židů zůstalo a on bojowati se prosul. Wytrhl tehdy Gabinius ku bitwě. Potkali se s nim Židé při hoře Stabyriu²⁾ a boj swedli: na deset tisíc jich poraženo, ostatní množství na utíkání se dalo. Gabinius do Jerusalema přitáhl, a

¹⁾ Pelusium město egyptské při nejwyšhodnějším ramenu řeky Nilu; klic to Egypta přichozim z Afie.

²⁾ Táboru hoře blíž Nazarethu w Galiléji. L. 55. př. Chr.

dle rady Antipatrowy věci obecné spořádal. Potom wyssed Nabathejské w boji přemohl, a Mithridata s Orsánem jenž od Partských utekli tajně od sebe propustil, wojsku že wyklouzli oznámiv.

8. Toho času Krasus na místo Gabiniowo Syrii ku správě přijal. Ten na wálku Partskou wssedlo zlato chrámové které w Jerusalemě bylo pobral, i ty dwa tisíce hřiven Pompéjem nedotknutých. Když se pak přes Eufrat přepravil, se wssím swým wojskem zahynul, o čemž na tento čas wypisowati se mi nezdá.

9. Po Krasowí Partští do Syrie wpadnouti se pokousseli, ale Kassius, jenž do té krajiny se uwrhnul, jim toho zabránil. Sotwa wssak ji podrobil do Judska pospíchal a wzaw město Taricheji ¹⁾, téměř třidcet tisíc Židů do otroctwí odwedl. Dal také Pitholáa, který buřiče Aristobulowy shromáždowal, na radu Antipatrowu odprawiti. Tento Antipater měl za manželku z Arabie ženu wznesseného stawu, jenž jméno měla Cypron, s nížto syny čtyry měl, Fasaele, krále potomného Heróda, Josefa a Feróru, pak Salómu dceru. Welmože we wssech krajinách přátelstwím a hostiností sobě přiwínuje také krále arabského přibuzenstwím sobě zpřížnil a jemu syny své w poručenstwí poslal, když potom proti Aristobulowí wálku zdvihnul. — Kassius pak úmluwami k upokojení Alerandra přinutiv, k Eufratu se nawrátil, aby Partským přeplawiti se zbránil, o čemž jinde.

¹⁾ město západojižně od jezera Galilejského.

Hlava devátá.

Aristobulus od Pompejowců a syn jeho Alexander od Scipiona zabiti. Antipater po smrti Pompéjowě Caesarowi se přikázal a Mithridatowi pomáhaje wýtečně w boji sobě počíná.

César, když Pompéjus se senátem za moře jonské utekli, Říma a celého oboru se zmocniv zprostil z vězení Aristobula a s dvěma plukama ho rychle do Syrie poslal, naděje se, že i tuto i jiné Judstwu příležitost krajiny velmi snadně strže něho opanuje. Ale závisť nádeje Césarowu a snažnost Aristobulowu zmařila. Nebo Aristobul jedem ze světa od Pompejowců sweden byl, ano za některý čas bez pohřbu we své vlasti ležel; mrtwola jeho chována w medu, až ji Antonius Zidum poslal, aby pohřbena byla we hrobech královských.

2. Také Alexander syn jeho, od Scipiona w Antiochii rozkazem Pompejowým sekerou odpraven byl, anof prvé žaloba naň před soudem wedena byla pro škody Římanům učiněné. Bratry ale jeho Ptoleméus syn Minneim, který Chalcidu krajinu pod Libánem držel, u sebe přijal, poslaw syna svého Filippiona pro ně do Askalonu. Podarilo se Filippionowi, že Antigonus a jeho sestry od matky se odloučivše k otcu jeho Ptoleméowu ho následowali. Iša pak milosti pojat, mladší z nich za manželku wzal; ale pro ni potom od

otce zabit byl. Ptoleméus zajisté syna usmrtiv vzal sobě za manželku Alexandru, a pro to příbuzenství bratrům jejím laškověji se propůjčoval.

3. Antipater po smrti Pompéjově k Césarovi se přikázal. Když na to Mithridates Bergamenský¹⁾ táhna s vojskem do Egypta od průchodů u Pelusia odmrštěn a v Askaloně držán byl, Antipater netoliko Arabské své hostitele k tomu přivedl, aby mu ku pomoci přispěli, nébrž i sám také se třemi téměř tisíci zbrojného lidu židovského přišel. Nad to i velmože syrské ku pomoci vzbudil, a z knížat Libánských²⁾ Ptoleméa a Samblicha a Ptoleméa jiného, strze něžto města té krajiny ochotně v boj se vydala. A již Mithridates doufaje ve vojsko od Antipatra přivedené do Pelusia se bral, a když mu strze ně táhnouti bránili, město oblehl. V útoku na město Antipater uad jiné znamenitěji sobě počínal; prolomiv zeď, nejprvé do města se svými vskočil.

4. Tak sice Pelusium vzato jest, ale dále táhnouti nedopustili Židé egyptští jenž v krajích Quiásových řečených³⁾ přebývali. Však Antipater k tomu je namluvil, že netoliko nezbraňovali, ale také vseliké potřeby válečné dodávali. Tím se stalo, že ani Menfity⁴⁾

1) Mithridat tento vedl penočené vojsko Césarovo proti Pompéjovcům.

2) Knížata ta obpolh nezávisla byla, jako n. p. za nassích dnů Marcenité, Drusewé atd.

3) Quiásovo podkraji v Egyptě; viz o něm výšše 1. 1.

4) Menfis čili Moř sídlo truhdy Saracénů v řeky Nilu.

w bitwu newessli, nébrž Mithridatowi dobro-
 wolně se poddali. Tento Delta¹⁾ krajinu byl
 již projel, an s jinými Egypťany na místě, je-
 muž říkají židovský tábor, w bitwu se wydati
 musel. W boji tom s celým pravým křídlem
 w nebezpečí byl; tu Antipater obessed okolo
 břehu jej wyswobodil, dříve na levém křídle
 nad nepřátely swítěžiw. Tudiž na ty, kte-
 ři na Mithridata dotírali, udeřiw, mnohé
 zbil a tak dlouho jiné na útěku pronásledowal,
 až se také táboru jejich zmocnil. On toliko
 osmdesáte ze swého počtu, Mithridates ale na
 útěku osm set ztratil. Tento mimo nadání w
 tomto boji zachován byw, bez záwisti swědectwí
 před Césarem o slavných činech Antipatro-
 vých wydal.

5. César na to Antipatra ku podnikání
 pro něho nebezpečenswí chválou i důwěrou
 w něho powzbudil. Wssady se Antipater ten
 bojowitkem welmi smělym býti dokazowal a
 mnoho ran po wssem téměř těle obdržel, zna-
 mení to swého udatenstwi. Potom César wěci
 w Egyptě urownaw a do Syrie se nawrátiw
 něsstěniinstwím římským²⁾ a swobodami ho ob-
 darowal, a jinač též počestně a přátelsky se k
 němu chowal, že i záwisti mu wzbudil; nad
 to také jemu k vůli Syrčána w biskupstwí
 potwrdil.

¹⁾ Delta sluje nižší Egypt řeky Nil na wíce ramen se rozblhá,
 k ústí swému pospichaje.

²⁾ měšťanstwí římské mnoho wýhod sebou obnášelo.

Hlava desátá.

César činí Antipatra vládařem Judským, Antipater pak nad Jerusalemem Fasaela, nad Galilejí Heróda ustanovuje, jenž brzo na to k fondu pohnán a propuštěn. Po Sextu Césarovi od Basfa úkladně zabítem následuje Markus.

1. Toho času Antigonus Aristobulův syn, přišed k Césarovi mimo nádeje příčinou byl většního Antipatrova důstojenství. Nebo an náleželo smrti otcovy pro nepřátelství Pompéjovo (jakž o tom domnění bylo) otráveného toužiti, na Scipionovo nad bratrem ukrutenství žalovati a ničeho z čehož by nepřiznání povstala při doprášení se milosti nepřidávati: on raději zjavně na Hyrkána a Antipatra stížnost vedl, že ho z vlasti s bratry nespravedlivě byli vyhnaní a národu z rozvrem mnoho útiskův učinili; nad to že do Egypta ku pomoci vojstva Césarovi ne z přízně nébrž pro strach toliko staré protimyslnosti poslali, a aby přátelství s Pompéjem v zapomenutí uводili.

2. Proti té stížnosti Antipater sukni odhrnuv množství jizev ukazoval, pravě, že není potřeba slovy wypravovati, s jakou věrností Césarů sloužil, neb byl mlčel, tělo jeho hlasitě to oznamuje. Antigonově pak smělosti že se diví, an jsa synem nepřitele a ústoka římského a nových věcí a brojův za příkladem otce svého vyhlédavaje, předce před vládařem

řimským jiné osočovati usiluje a tím prospěchu nějakého dosáhnouti se pokouší, maje na tom ovšem přestávati, že ještě žije; také že Antigonus, ne pro nedostatek po věcích veřejných baží, ale aby Židy bouřil a statků svých proti dobrodincům svým užíval.

3. Ty věci César uslyšev výpověď učinil, že Hyrkánus biskupství hoden jest, Antipatrowi pak důstojenství sobě wyvoliti dopustil. Antipater ale pozústawiv způsob a miru důstojenství svého dárci, správce w Judéji učiněn jest, a nad to wyžádal, aby zdi města zbořené opět směl wystawěti. I dal César toto wynešení do desť na Kapitoliu¹⁾ poznamenati, k ustawičnému i spravedlnosti své i udatnosti Antipatrowy průkazu.

4. Antipater Césara ze Syrie prowodiv do Judska nawrátíl se. Předewšim zdi Jerusaléma od Pompéja zbořené z nowa stawěl, wšsudy po kraji obcházeje bouřky tísíl, jednak hroze, jednak také radou svou k tomu weda, že kdo při Hyrkánowi budou, pokojem a štěstím oplývati a statků svých i obecného míru budou užíwati; kdo pak w náději daremné postupowati budou po těch, kteří pro wlastní zisk nowých věcí se podjímaji, že ho ne správce, nébrž pánem, Hyrkána pak ne králem, nébrž tyranem, a Řimany a Césara místo přátel a ochránců nepřátely miti budou; nebo tito

¹⁾ sídle moci římské, kdež veliký chrám Jupiterůw stál, listiny a paměti se chowaly, sedění senátu se obbýwala atd.

že trpěti toho nebudou, aby ten s vlády složen byl, jež sami vládařem ustanowili. Kromě takovýchto napominání také sám o sobě, wida Hyrkána zpozdílejšího a rozmařilejšího nežli toho králowstwi wymáhalo, krajinu w řád uwozowal. Fasaéla syna swého nejstaršího vládařem w Jerusalémě a w okolí ustanowil, Heróda pak, ač wěkem příliš mladého, s moci stejnou do Galiléje poslal.

5. Heródes jsa od přirozenosti účinný, brzo nalezl obor wysoké myslí swé. Zastihnuw hlavu zbojníku, Gzechjásse, an s welikou tlupou zemi syrskou loupil, jal ho a s jinými mnohými lotry usmrtil. Ta wěc tak wděčná byla Syrským, že po městečkách a městech Heróda co zjednatele pokoje a ochránce statků wychwalowali. A tím Sertowi také Césarowi, welikého Césara příbuzenci, toho času správci Syrie, we známost wessel. Z Fasaél s bratrem oslaweným we spanilý záwod wydal se, tím sobě obywatele Jerusalemské nakloňujíc, že pewně jice nad tím městem wládnul, wssak swéwolně a zpuřně w panstwi sobě newodil. Z té příčiny lid k Antipatrowi králowskou úctu zachowáwal, a wssickni jemu jakožto pánu nade wssemi wěcmi se kořili; leč on w náchylnosti a wěrnosti k Hyrkánowi nenstáwal.

6. Ale nemožno w blahu záwisti ujiti. Hyrkána prvé již po tichu hryzla sláva mládenčuw a nejwice ho formoutili wýteční skutkové Heródowi; nad to hlasatel po hlasateli chwálu obou roznássel. Mnozi také záwistiwci

vo královských dvorech, jímž buď Antipatrova buď synů jeho moudrota závadou byla, popuzovali ho pravice, že Antipatrowi a synům jeho vládu postoupiv na samém toliko jménu královském moci prázném přestává. A jak dlouho tak blouditi bude, aby na se vzdorokrále pěstoval? Neb již oni neukazují se býti správci, ale ovšem pány, jej opovrhše. Heródes zajisté bez jeho rozkazu a bez listu jeho proti všemu zákonu židovskému tak veliké množství lidu odpraviti dav, nenili králem, nébrž soukromníkem, powinen k soudu přijiti, a z toho se před králem a před zákonem toho národu, kterýžto neodsouzených zabijeti nedopouští, vyměřiti.

7. Těmi řečmi pomálu se rozpalowal Hyrkánus, až posléze hněvu uprostraniv Heróda k soudu obešlati rozkázal. Tento napomenut jsa od otce a na položení veřejných věcí spoléhaje přibyl, Galilěji prvé wošsem osadiv. Přissel s několika stoupenci, aby více jich weda nezdál se Hyrkána swrhnouti chtiti, bezbranný pak w nepřátely neupadl. Mezitím Sertus César o mládence se boje, aby postížen od nepřátel zlého netrpěl, Hyrkánowi zjewně oznámiti dal, Heróda hrdla neodsuzowati; čemu se Hyrkánus, an Heróda milowal, rád propůjčil a jej za newinného wyhlásil.

8. Heródes ale domníwaje se, že proti vůli krále zproštěn byl, do Damassku se k Sertowim obrátil, rozhodlaw se neposlechnouti, kdyby znoum byl obešlán. Opět zajisté neschetní lidé

podněcowali Hyrkána, pravice že s hněvem Heródes se odebral a že se proti němu ustrojil. Král tomu věte co činiti newěděl, mocnějším nad sebe jej nepřitelem býti wida. Když pak Heródes od Serta Césara wolen jest wládařem w Čölesyrii a Samarii *) a netoliko pro přízeň lidu, ale také pro moc svou hrozným se býti zdál: tu dofonce strach na Hyrkána přissel, an očekáwal, že již již s wojstem na něj připadne.

9. Aníž ho to domnění zmýlilo; nebo Heródes hněwaje se pro wyhrožowané sobě odsouzení, sebral wojsto a je k Jerusalému wedl, aby Hyrkána s králowstwí složil. A bylby to wykonal, kdyby otec a bratr jemu w sříc wyssedše byli neoblomili jeho prchliwosti žádajice ho, aby na strachu a pohružkách přestáwal, králi pak aby odpustil, pod uimž jest k takowé mocnosti přissel. A jestli se pro své před soud obeslání hněwá, že za propusttění náleži zase děkowati, aníž morutuěji sobě wěsti a toho newděčným býti, že zachowan jest. Powážili taky, že Bůh případy wálky řidi, sluffi wice ku bezprawí jehož by se dočnil nežli ku pomstě, již by wojstem wykonal prohlédati a nedomníwati se, že zwitězi maje s králem a přitelem nad to i s dobrodincem bojowati.

*) Syrie zahrnowala wesskery země od Maloasie k jihu až do Čahypta, k východu až po Eufrát řeku. Ji představenu byl wládař, jemuž zwlášttní správce w Zubeji podobřen a obpowěden byl. Čölesyrie a Samarie swoje opět správce zwlášttní měly.

Nikdá prý ho sobě odporným nepoznal; jedentrát toliko že zlobivých lidí radami nabádán jsa jakýsi stín bezprawi jemu způsobil. Uposlechl těch řečí Heródes domnívaje se pro přísti nádeje své dosti býti, že své moci před národem dotázal.

10. Té doby bouřka mezi Řimany u Apaméje¹⁾ a wálka občanská vypukla. Cecilius Bassus za svou ku Pompéjowi přiwinností Serta Césara lestiwě zavraždil, a wálečného jeho lidu se zmocnil; ostatní Césarowi wúdcowé, chtějice smrti jeho pomstiti, se wssí moci proti Bassowi táhli. Antipater jim po synech svých poslal pomoc, pro přátelstwi, we kterémž byl s oběma, i usurceným i žiwým, Césaroma. Když pak ta wálka se protahowala, tu z Italie, na místo předpowěděného Serta přibyl Markus²⁾.

Glawa jedenáctá.

Heródes wladařem celé Syrie učiněn, jehož se Malichus obáwaje Antipatra otráwil, Malicha pak tisícníkowé usmrtiti namluweni jsou.

1. Toho času weliký boj mezi Řimany se wzimohl, an nenadále Kasšowou a Brutowou lesti César zabit byl, tři léta a sedm měsícůw panowaw. Weliké zbouření pro wraždu onu

¹⁾ města w Syrii.

²⁾ Co se dále prawi o Markowi, plati raději o Statiowi Murkowi; za podobnosti jména sučnili a pomáti se osudowé obou osob wespolek.

se stalo, velmožové nesvorní byli, a každý podle své nádeje postupoval, kamž mu se zdálo nejprihodněji býti. Kassius do Syrie se obrátil, chtě sobě podmaniti lid válečný u Apaméje. Du Marka s Bassem a wojska odporná spolu smířiv, od oblehnutí Apaméji wysvobodil, ale s wojskem táhna, daň městům ukládal, nad možnost od nich vytiskaje.

2. Židům taky sedm set hřivnů rozkázal sebrati. Antipater pohružky jeho se boje synům svým a jiným přátelům rychle o sbírání peněz pěci poručil, mezi nimižto také Malichovi sobě nepřiznivému; leč tak jej potřeba nutila. Nejprvnější Heródes Kassia uchlácholil, z Galiléje část svoji, sto hřivnů přines, a proto mezi nejznamenitějšími přátely jeho počten byl. Jiným obmesťání vytykaje i na města rozhněwal se a tudy Gofnu a Emaus¹⁾ a dvě jiná města menší w porobu uvedem, táhl na Malicha pro nedbanlivost při vybírání usmrtiti jej hroze. Ale jeho a měst ostatních záhubu přetrhl Antipater, bez mesťání sto hřivnami Kassia ukrotiv.

3. Leč Malichus po odtáhnutí Kassia na dobrodini Antipatrowa nepamatowal, nébrž svému zachowateli úklady strojil, hodlaje o život ho pripraviti an jeho neschetnosti zawaden byl. Antipater síly a lesti jeho boje se, přeplawil se přes Jordán, aby sebral wojsko

¹⁾ u jezera Genezaretského, blíž Tiberiady; rozdílné to místo od Emausu při Jeruzalémě.

ku pomstě těch úkladů. Ač pak byl Malichus ve zradě usvědčen, předce Antipatrovy syny svou nestydatostí oblestil. Fasaéla, správce w Jerusalémě a Heróda, jemuž wojska svěřena byla, mnohými wýmlywami a přísahami je oklamaw, k smíření ho s otcem Antipatrem namluwil. Tak Malich znowu od Antipatra zachován jest, jenž ukrotil Marka, tehdy Syrii spravujícího a Malicha co rozbrojce zabiti umínivšího.

4. Když César mladší a Antonius s Brutem a Kassem wálku wedli, Markus a Kaspius sebrawšše wojsko ze Syrie, a widouce že welkou část potřeb Heródes poskytl, nade wší Syrii správcem ho ustanowili, jízdná i pěší wojska mu přidawšše. Po skončení wálky slibowal ho Kaspius i králem w Judstwu učiniti. Ale moc synowa a jeho nádeje byly Antipatrowi příčinou smrti. Nebo těch věci boje se Malichus, čísníka jednoho králowského uplatil, aby Antipatrowi jedu zawdal. A tak on, co oběť nepravosti Malichowy, při hostině umřel: muž rázný we spravowání obecných věci, kterýžto králowstwi Hyrtánowi opět nabyl a zachowal.

5. Malichus lid, kdž se naň pro podezření jedu rozlílil, zapíráním ukrotil, ano také wojsko sbíraje mocněji se pripravowal za to maje, že Heródes mešťati nebude. Ten také i hned s wojskem ku pomstě smrti otcowy přitáhnul; ale na radu Fasaéla bratra svého, aby zjewně nad Malichem se nemstil, an by

lid se zbouřil, výmluvy Malichovy přijal a jej wšselikého zlého domnění sprosstěna býti wyznal, načež otcí náležitou slawnost pohřební wykonal.

6. Obrátiv se nato Heródes do zbouřené Samarie, město upokojil. Na dni swáteční w průvodu oděncůw do Jerusalema se wrátil. Tudíž Hyrkánus na radu Malichowu, jenž Heródowa příchodu se obával, po poslech rozkázal, mezi krajanu ku swátkum poswěcené cizincůw neuwáděti. Předce wšak Heródes zamyslem tím a rozkazatelem pohrdnuw w noci do města se přibral. Opět Malichus k němu přissel, a opět Antipatra oplakáwal. Ale i Heródes přetwarowal se, ačkoli hněw sotwa taje; a w listech Kasšiwí, již bez toho Malichowí nepřiznivému, smrti otcowý toužil. Kasšius netoliko mu psal, aby furti otcowý mstil ale také tisícníkum swým tajně přikázal, aby we sprawedlivé té věci Heródowi nápomocni byli.

7. Toho času Laodicéa¹⁾ od Kasšia dobytá byla a welmožowé odewšad se k němu s dary a poctami scházeli; Heródes dobu tu ku pomstě ustanowil. Malichus ale w Týru podezření pojaw, syna swého, který tehdáž w Týru zástawou byl, umínil kradí odwěsti, a sám také do Judska uteci se strojil. Ano zoufalost ho nabádala wětšší věci zamýsleti. Nadál se zajisté wida Kasšia wálkou proti An-

¹⁾ Laodicéa w Týru město tržebné při moři.

toniowí, zaneprázdněného že i národ židovský proti Římanům zbourá, a že swrha snadně Hyrkána králowství dosáhne.

8. Ale jeho nádeje osudem se zmyšlila. Porozuměw Heródes jeho záměrem, jej a Hyrkána k hostině pozwal. Potom ze služebníků přítomných jednoho odeslal, jakoby k stolu připraviti měl, w skutku ale, aby důstojníkem oznámil k úkladům se přistrojiti. Ti na rozkaz Kasšia pamatujice, na břeh nejbližší od města s meči wššli a tam, obstoupivšše Malicha mnohými ranami jej zabili. Hyrkánus leknutím do mdlob upadl, a sotwa se spamatowaw Heróda se ptal, kdoby Malicha byl zabil? A když jeden z důstojníků odpowěděl, že Kasšius ho zabiti rozkázal, odvětil on: Mue i wlast mou Kasšius od záhuby zachowal, úkladníka nás oba zbawiw. Nejisto jest, jestli z opravdy to powěděl, čili ze strachu ten skutek schwalowal. Takto nad Malichem pomstil se Heródes.

Hlawa dwanáctá.

Kasaél přemáhá Felixa; Heródes w boji nad Antigonem wítězí. Židé žalují na Heróda a Kasaéla, Antonius ale je propouští a tetrarchy ustanowuje.

1. Když Kasšius ze Syrie se wybral, opět w Jerusalemě rúznice wypukla, an Felix na Kasaéla s wojskem uderil, chtě smrti Malichowý nad bratrem Heróda pomstiti. Tehdy

Heródes u Fabia římského vůdce v Damassu mřel; ale nemoc bratrowi ku pomoci přispěti mu překážela. Zatím Fasaél sám Felira přemohl, a Hyrtána z ueroděčnosti obviňoval, že Felirowi nakládal a bratru Malichowu hrady podmaniti dopustil; neb se on již mnohých zmocnil, ano i Masády¹⁾ ze vssech nejpevnějšího.

2. Avšak Felir uijať neprospěl proti moci Heródomě, kteržto hned jak ozdrowěl hrady zase dobyl a jeho z Masády na velikou prosbu jeho propustil. Z Mariona, tyrské kníže, z Galiléje vyhnal, jenž tři twrzi se zmocnil; ale Tyrských, které zajal, nechal při životě, ano některé také obdaroval a propustil, aby tudy sobě náklonnost a knížeti nenávist měšťanstwa zjednal. Marion sice od Kassia knížetstwi dosáhl, kdž tento celou Syrii na vládařstwi byl rozbitoval; ale pro nepřátelstwi, které s Heródem měl, pomáhal Antigonowi, synu Aristobulowu, a to nejwice pro Fabia, jehož Antigonus za peuiže sobě za pomocníka k opětnému u vládu uvedeni získal. Potřebných prostředků Antigonowi Ptoleměus přibuzník jeho dodával.

3. Proti nim Heródes wstrojiv se w bitwě na pomezí Judéje wítěžstwi obdržel, a Antigona uteci přinutiv nawrátit se do Jerusalema. Pro slawué činy zamilowal ho lid, ano i ti, kteří ho prvě w uenávisti měli, nyní se k němu pro přibuzenstwi jeho s Hyrtánem při-

¹⁾ v západního břehu moře uctwěbe.

winuli. Před tím měl manželku z domácího národu¹⁾ stavu urozeného, která sloula Doris, z níž syna měl Antipatra; nyní ale pojam Mariamnu, dceru Alexandra syna Aristobulowa, Hyrkánovu z dcery wnůčku, s králem se spřibuznil.

4. Když Kaspius při Filippech²⁾ padl, tedy César Oktavián do Itálie, Antonius pak do Afie se odebrali. Ana některá města posly poslala k Antoniovi do Bythinie³⁾: tedy přišli také velmožové židovští žalovat na Fasaéla a Heróda, že všemi věcmi s bezprávím vládnouce jméno toliko poctivé Hyrkánovi zůstavili. Heródes tu přítomný velkou summou peněz tak sobě Antonia naklonil, že nepřítel jeho ani nesyssel. A tedy ničeho newyřídil se odejiti museli.

5. Přišlo ale znovu z předních Židů sto mužů do Dafny města blíž Antiochie k Antoniovi, již láskou ku Kleopatře upoutanému. Tito vybravše muže, jež výmluvnosti a důstojenstvím předčili, na bratry žalobu vedli. Obhájcem jich byl Messala, při němž také pro přibuzenství stál Hyrkánus. Vyslyšev tedy obě strany Antonius, tázal se Hyrkána, kdoby byli ku správě nejspůsobnější? A když on Heróda a jeho bratry jmenoval, potěšen z toho jsa (neb hostem otce jejich byl, velmi při-

¹⁾ z Zdumejského.

²⁾ Filippi město w Macedonii. W rozhodné tu bitvě l. 41 př. Chr. strana republikánská docela přemожena.

³⁾ Bythinie, krajina w Maloasii jižezápadně od moře černého.

wětivě kdž do Judstwa s Gabiniem se dostal od Antipatra přijat bnm) bratry oba dva tetrarchy¹⁾ ustanovil, správu wšeho Judska jim poručim.

6. Kdž ale poslowé reptali, patnácte jich do žaláře wsadil usmrtiti je hodlaje; ostatni od sebe s hanbou zahnal. Z toho wětšší bouřka w Jerusalémě powstala. Dpět tisíc poslu do Týru posláno jest, kdežto Antonius, na pochodu swém do Jerusaléma přebýwal. Kdž ti křičeti počali, poslal Antonius wládaře Týrského, jemuž welel, aby kterýchž dosáhne spobijel a wlády tetrarchim od něho ustanowených potwrdil.

7. Před tím již Heródes na břeh s Hyrkánem se pustim mnohými řečmi posly napominal, aby na sebe zabvnutí a na wlast wálky neuwáděli bez rozwážení se swárice. Kdž pak oni wice se rozjitřili, Antonius poslaw oděnce mnohé z nich spodlábil, mnohé sporánel; ra- uěné Hyrkánus hojiti, mrtwé pochowati poručil. Wšak ti, kteří utekli, neupokojili se, nébrž město bouřice Antonia tu hněwu tak popudili, že i ty, které we wězení měl usmrtiti welel.

¹⁾ wladaři nade čtvrtinou krajiny, čtvrtáky.

Hlava třináctá.

Barthové Antigona do Judstva uvedše, Hyrkána a Fasacla svázali. Utěk Herodův, obloupení Jerusalema a nehody Hyrkánovy a Fasaclovy.

1. Po dvou letech, když Barzafarnes, partský satrapa či kníže s královým synem Bakorem Syrii obsadili, Pysaniáš po smrti otce svého Ptoleméa, syna Minéova¹⁾, vládu nastoupiv tisíc hřiven a žen pět set knížeti dáti příslibiv ho namluvil, aby Antigona do království uvedli a s Hyrkána je složili. Jim se Bakorus na to davo uavešti ihned po přimoří táhl, Barzafarnovi prostředkem země wtrhnouti rozkázav. Ale na přimoří Syrští Bakorovi průchodu nedali, ač Ptolemaidští a Sidonští ho přijali. On tudy královskému číšníku jmenowci svému s dilem lidu jižného do Judstva táhnouti rozkázal, aby věci nepřátelské wyzwěděl a Antigonowi wšselijak pomoci potřebné propůjčil.

2. Když pak oni Karmél²⁾ plenili, mnozí ze Židů dobrovolně k Antigonowi se utekli s nim ochotně wtrhuouti se nabizejice. On je na místo, jenž Drymos (Doubrawa) sluje, aby je osadili, předeslal. Tu swědše bitvou a přemohše nepřáteln do Jerusalema je pronásle-

¹⁾ viz wyše 9, 2.

²⁾ krajinu podle Karmélského pohoří blíž moře.

dujice rychle se brali a rozmnožiwše cestou wojsko, až tu palácu se dostali. Wytrhli proti nim Hyrtanus a Gasaél s filnou moci a bojem prudkým na náměstí je utkali. Heródes s lidem swým nepřátely k útěku přinutil, do chrámu je wehnal a k ostřihání jich sředesáte mužů po domích nejbližších rozstawił. Awšak lid spiknuw se na bratry na domy udeřil a je spalil. Heródes pro porážku tu se rozjitřiw na lid se obořil a jich mnoho usmrtil; na každý den jedni na druhé úkladně harcujice ustawičné vraždy provozowali.

3. Právě nastával den swátečný, který letnice sluje; wšsecta místa při chrámě a celé město lidem wenkowským hmyzelo, a mnozí z nich zbrojí odini byli. Gasaél zdi, Heródes s nemnohým lidem královskeho palácu ostřihal. Z připadl tento nenadále na bezšfiké nepřátely na straně sewerné, mnohé z nich spobijel, wšsecty pak k utikání přiwedl, a jiné do města, jiné do chrámu, jiné pak do okopůw zawřel. W tom času žádal Antigonus, aby Batorus pro jednání o pokoj do města přijat byl. Tehdy žádosti powoliw Gasael Batorowi s pěti sty jizdnými hostinsty město otewřel. Přijel on owšsem pod zášterou jednání o pokoj, w prawdě ale aby nápomocen byl Antigonowi. Naposledy také Gasaéla lešně na to namluwił, aby w poselstwi k Barzafaruowi o pokoj jel, ačkoli Heródes toho velmi odrazowal a ho nabádal úkladníka zabiti a w osídla jeho se newydáwati: neb od přirození prý barbarové nejisti

jsou. Wytáhl také Bakorus s Hyrkánem, aby méně podezřelým byl; a zanechaw něco jízdných u Heróda, kteřížto swobodní¹⁾ slouli, s jinými Fasaéla prowodil.

4. Když do Galiléje se dostali, nassli w ni obywatele w broji a zbroji. Satrapa chytře naweden byl aby přátelským pláštěm less swou přikrýwal. Nejprwé tedy jim dary dal, takto tím jistěji zahubiti je doufaje. Ti ale na místo při moři dostawsse se, jemuž jméno jest Ek-dippon²⁾, lesti porozuměli; neb tu o tisici slibných hríven uslyšeli, a že Antigonus welký dil těch pět set žen z jejich žen Bartským dáti hodlá. Podobně se dowěděl že jim barbarowé za každé noci cestu strážemi zawalují, a žeby dáwno zajati již byli, kdoby se nečekalo až dřiw w Jerusalemě zajat bude Heródes, aby o jich osudu zwěda neujel. Nebyla to holá slowa, neb skutečně strážné na blízku spatrowali.

5. Awssak Fasaél Hyrkána opustiti nechtěl, ačkoli Dřilius jemuž Samaralla nejbohatší tehdn ze Syrských o tom nástrah uložení powěděl, ustawicně k útěku ho pobádal; nebrž raději k satrapowi došel a w oči mu ukladn a nejwice tu hauebnost wstýkal že pro peníze to čini. Slíbil mu wice za život swúj dáti, nežli za králowstwi podával Antigonus. Bartský kúže přechytře onluwami a přísahou z podezření se wnwodiw bral se k Bakorowi. S hned

¹⁾ Swobodní w wojsku Bartském byli jádrem jeho, ostatní stupa jestáwala z newelutínw.

²⁾ Eliž Ptolemaidw.

pozůstali Bartští, jak jim rozkázano bylo, Fasaela a Hyrkána zajali, jenž mimo křivou přísahu také pronevěru jim vytýkali.

6. Mezi tím čísník k tomu poslaný Heróda lapiti obmyslel nastraživ na něho aby wen za zdi wyssel, jakž mu poručeno bylo. Tento ale, od prva již w podezření maje barbary a právě se dowědew, že nepřátelům listowé, w nichž mu úkladové oznámení byli, do rukou se dostali, wyjiti nechtěl, ačkoli dosti podobně Bakorus ujisslowal, že owšem náleži přinástitelům listůw we stříc wejiti, an nebyli ani od nepřátel zabaveni, ani w nich se uzwirá něco o úkladech, nébrž o tom co jest Fasael působil. Na štěstí již před tím od jiných o zajetí Fasaelowě prohlleslo a Hyrkánowa dcera, žena welmi opatrná, mnohými prosbami Heróda prosila, aby newycházal, a očiwidnému barbarům o něho ukládání se neswěřowal.

7. Když pak jestě Bakorus s družinou o to se radil, jak tajné úklady nastrojiti, anof prý tak moudrý muž zjewně oklamáu býti nemuže: Heródes w noci s nejbližšími přátely k Iduměi se podtaji ubíral. Což poznawffe Bartští, honili ho. Ale on matce, sestře swé a choti s její matkou a s nejmladším bratrem swým napřed jiti rozkázaw sám opatrně se služebniky swými barbary zastawowal, a mnoho jich w potýčkách pobiw sflastně hradu Masády dostihnul.

8. Na tom útěku Heródes shledal že Židé na něho wice nežli Barthowé newraží, an jemu

vždycky těžkosti působili, a sedesát honů od města ve zjevném boji proti němu čelili. Heródes přemoh je a mnoho jich pobito, tuto potom na památku slavného činu město založil, palácem přeskvošným ozdobil, hrad velmi pevný vystavěl, a podle jména svého Heródium nazval. A tehdy mnozí utíkající denně k němu se připojovali. Potom pak když do Thresy Idumejské se dostal, potkal se s nim bratr jeho Josef a radil mu, že stoupenstva některé propustiti an do Masády tak veliké množství se nesměšná. Bylo pak jich více než deset tisíců. Tehdy uposlech Heródes ty, kteříž více obtížni než prospěšni jemu byli, do Iduméje rozpustil, daw jim potravu; s nejvěrnějšími a nejstatnějšími ale, jichž při sobě zanechal, hradu zdrav dojel. Potom osm set jich tam na ochranu žen nechal a všim pro obležení potřebným je zaopatřiv, sám do Betru, města arabského se bral.

9. Zatím Bartští v Jerusalémě k loupežem se obrátili, do domů uteklců ano i do přibytku královského vbíhající, jediných peněz Hyrkánových se zdržující; kterýchžto nebylo nad tři sta hřiven. S z věcí jiných mimo nádeji méně tu nacházeli; neb Heródes již od dávna barbarům newěru prohlidaje, drahotiny svoje do Iduméje před tím odvedl, a z přibuzných jeho každý tolikéž učinil. Ale Barthowé potom oloupení v takové bezpraví se vydali, že vssectu zemi tu válkou neopowěděnou naplnili, Marisu město docela wyvrátili a netoliko Au-

tigona králem ustanowili, ale také Jafaéla a Hyrkána swázané k mučení jemu wydali. Ten ale Hyrkánowi, jenž mu k nohám padl, ussi osobně uhryznul, aby w čas nějaké proměny biskupství přijmouti již nemohl; welekněž zajisté bez wady býti musí¹⁾.

10. Jafaél svou udatností předessel Antigona, an nemaje ani zbroje ani rukou swobodných, o kámen hlavu roztrískaw zahynul. A tak dokázaw že pravým Heródovým bratrem, Hyrkánus pak člověkem podlým jest, zmužile umřel smrtí na skutky života svého slusnou²⁾. Zini ale prawi, že z ran svých okřál: ale že lékař od Antigona jakoby na hojení poslaný, zlými jedy ránu naplnil a ho umočil. Zakkoli jest, obojí wýklad na slawném skutku spoléhá. Ano také prawi o něm, že prvé než wypustil dusi, zvědew od nějaké ženy, že Heródes před nepřátely ussel, takto powěděl: Nyni s dobrou myslí sejdú, mstitelé nad nepřátely zanechaw.

11. Tak on skonál. Partští pak, ač těch náramně žádaných žen nedostawosse, věci pro Antigona w Jerusalemě utownali, a swázaného Hyrkána do Partské země wedli.

¹⁾ Lem. 21, 17—24.

²⁾ Widěti že Josef pohanšým tehdá běžným náhledům poslecewal.

HLAVA čtrnáctá.

Heródes z Arabie zapuzen byto do Říma pospíchá,
kdež působením Antonia a Césara králem Judským
ustanoven.

1. Heródes tím více do Arabie pospíchal, aby ještě jako za života bratrowa peníze od krále obdržel, jimiž jedině Fasaéla wymoci od lakotných barbarů se nadál. Myslíl zajisté, že jestli král arabský nebude pamatowati na přátelství otcowo aneb pro šrblost daru nedá, tehdy že wypůjčí od něho výkupného a w zástawě nechá syna Fasaélowa, kteréhožby potom wyplatiti mohl; neb s sebou měl sedmiletého syna bratrowa. Tři sta hřiwen dáti umínil, hodlaje Tyrské co zástupce svoje wystawiti. Ale osud to usílowání jeho zmařil, a po smrti Fasaélowě Heródes lásku swou darmo na mrtwém utrácel. Wšak ani u Arabům wěrného přátelství nenassel. Král Malich wyslaw k němu welel, aby co nejdříve končin jeho prázen byl, pod záminkou, že Partští wzkázali aby Heróda z Arabie wyhostil. Jistá pak toho příčina byla, že toho, což Antipatrowi powinen byl, zapřiti, a za dobrodiní od něho přijatá štědrotou synům jeho ač potřebným se nepropůjčiti umínil. K té pak nestydatosti radili jemu lidé, kteříž sami Antipatrowi zapřiti chtěli také toho, což jim k chowání swěřil. Byli to nejpřednější welmožowé.

2. Heródes tudy Urahy, do nichž se největší přízně nadál, nepřátely svými býti poznaw, a poslům to, k čemuž ho lítost nutila, odpověděm, do Egypta se ubíral. Prvního večera w nějakém chrámu wentowském hospodou byl, aby některých wřadu zůstalych po sobě potáhl; nazejtří do Rhinokolury se přibral, kdež o smrti bratrowě jemu oznámeno. Tu žalosti spravedlivé dosti učiniv, péčem posawadním wýhost daje bral se dále. Tehdy arabský král pozdě toho, co byl učinil, lituje, poslal rychle powolat toho, se kterýmž potupně naložil. Heródes ale drahně jich předběhna, již byl do Pelusia se dostal. Tudy, průchodu od lodníkůw na stawadlu neobdržew k úřadům se obrátil. Ti majíc w poctiwosti powěst i důstojnost takowého muže, do Alexandrie dali ho promoditi. Přised do města od Kleopatry slawně přijat jest, anaf se nadála najiti w něm wůdce k wykonání zamyslené wálky. Leč on odmrsstiw žádost králowny, ani krutosti počasi, ani rozbrojům w Italii se nelekaje, do Říma se plawil.

3. U Pamfilie¹⁾ w nebezpečenství postawen byl, a největší částku přítěhy do moře wmetaw, sotwa na Rhodúz²⁾ tehdy wálkou s Kassem welui sužovaný zdráw se doplawil. Přijat byl od přátel swých, Ptoleméa a Sappinia;

¹⁾ země na jižním pomoci Maloasie.

²⁾ Rhodus, Rhodúz ostrow blíž Maloasie; obywatelé jeho za to že se byli ke straně Césara přikázali, od Kasfia zlým toho zajili, an lobstwo jich zničil a město zloupil.

ačkoli na penězích nedostatě trpě, velikou loď rozkázal udělati o třech weslích, a na ni s přátely plawil se do Brundusia¹⁾. Odtud hned do Říma přišed nejprvé se bral k Antoniowi pro přátelství s otcem svým chované, a jemu svých a wšeho rodu svého pohrom toužil, a že přibuzenců svých na hradě obležených nechaw k němu w bouři s prosbou se připlawil.

4. Tak žalostivé přihody lituje Antonius a pamatuje na přátelství Antipatrowo, nejvíce pak patře na hodnotu přítomného, králem židovským tehdy umínil ho ustanowiti, ježž byl před tím tetrarchou učinil. Nawodila pak ho k tomu netoliko jeho k Heródowi přizeň než neméně též jeho k Antigonowi nenáwist; neboť ho i brojivcem i nepřitelem Římanům býti pokládal. Ano Césara našel jemu nad sebe příznivějšího, anť sobě připomínal Antipatrovy wálky, které w Egyptě s otcem jeho snášel, hostinstwí jeho a jeho při wšech věcech ochotnost; nad to také k udatnosti Heródowě prohlédal. S oběsal radu, před níž Messala a po něm Utratinus, u přítomnosti Heródowě, otce jeho zásluhy a wěrnost, kterou Římanům zachowal, wychwalowali, spolu při tom Antigonu co nepřitele wylicujíce, netoliko že záhy s nimi se rozstrčil, ale také že nyní Římány oporou pomoci Partských králowstwí dostel. Když pak pro ty věci pohnula se rada a Antonius

¹⁾ Brundisium město přímořské w Itálii, s wyhlášeným tehdy přístawem pro lodi od východu připlawující se.

dokazoval, že prospěšno jest také k válce proti Partským, aby Heródes králem učiněn byl, všickni tomu přivolili. I rozpustivše radu, Antonius a César vyšli, u prostřed Heróda majíce. Koušelé pak s jinými úřednými je na Kapitolum sprowázeli, aby tam oběti obětowali a snešení to položili. Prvního dne království Heródova Antonius ho častoval.

Hlava patnáctá.

Antigonus obléhá lid w Masádě; leč Heródes z Ríma se vrátiv jej osvobozuje, náčež do Jerusalema přibyv Silóna uplaceného nalezá.

1. Toho času Antigonus lid w Masádě zavřený oblehl, kteřížto sice jiných věcí potřebných dosti měli, jimž ale vody se nedostávalo. Proto Josef bratr Heródůw se dvěma sty družiny své k Arabům uteci se uminil, slyše, že toho, což se proti Heródowi dopustil, Malichus lituje. A bylbys již z hradu ušel, kdyby byl w noci, kterouž wyjiti měl, veliký děsť nepřipadl. Jestto nyní cisterny wodou již naplněny byly, neměl proč utíkati. Ano oni již sami na Antigonowo wojsko doráželi a mnohé jednať we zjemné púťce, jednať strže úklady usmrtili. Však ne všeko se jim povedlo, něbrž tytž i oni s nehodou se nawracovali.

2. W tom čase wůdce římského wojska Ventidius jsa poslán, aby odehnal Partské ze Syrie, za nimi do Judska se přibral, dle

řeči sice, aby Josefowi a kteří s ním obleženi byli, spomohl, ale w skutku, aby penežitě Antigona pokutowal. Tehdy nedaleko od Jerusalema se položil, a mnoho peněz nabyw sám s největším dílem wojska svého odtáhl. Silóna ale s nemnohými zanechal, aby zisťnosti neprojewil wsecky s sebou odweda¹⁾. Antigonus nyní nádeji maje, že opět Partští jemu na pomoc přitáhuou k Silónu zatím přiwinoval se, aby ničeho proti nádeji jeho nezačínal.

3. Již pak Heródes na lodi z Itálie do Ptolemaidy se přeplawiw a veliké množství cizího i svého národu shromáždíw strze Galiléji proti Antigonowi pospíchal, od Ventidia a Silóna podporowán, kteréžto Dellius, Antonium poslanec namluwil, aby Heróda na králowství uwedli. Ventidius sice ústřky po městech strze Partské zaběhlé utklízel, Silón ale od Antigona uplacen jsa w Judsku ostal. Wšak Heródes pomoci nebyl prázen, a na každý den, čím dále táhl, rozmnožowalo se wojsko jeho, a téměř wsecka Galilea k němu přistoupila. Předewším bylo jemu Masády zmocniti se a přátely své obleženi oprostiti. Ale na překážku jemu bylo město Toppe. Widělo se mu tehdy je nejprw jakožto nepřátelské wziti, aby snad, kdyžby se bral do Jerusalema od zadu útočistě nepřátelům nezůstalo. Silón rád k tomu připojil se powděčen tomu jsa, že příčinu k hýbání se s wojskem našel. Židé od zadu na něho

¹⁾ aby pochod jeho zjewně loupežnickým se neukázal.

dorýwali; ale Heródes obořim se na ně s malou je tlupou brzo k útěku přivedl a Silóna jenž jim chabě odpíral, wyswobodil.

4. Potom wzaw Soppu k Masádě pospi-
chal k wyswobození swých. Z obywatelů pod-
krají toho někteří pro někdejší přátelství otc-
wo, jiní pro slávu k němu se připojowali;
někteří aby se dobrodiním jeho i otcowým
odměnili; nejwíce ale z nádeje, kterouž w něm
jakožto w jistém králi pokládali ¹⁾. A již byl
walně wojska statečného shromáždil. Antigonus
w cestě jemu úklady činil, místa příhodná tajně
obstawiw, ale tím málo nebo nic nepřátelům
neusskodil. Heródes pak snadně z Masády
příbuzné oprostitw a hrad Resfu wzaw k Je-
rusalému se bral; k němu se wojsko Silóno-
wo a unnozi z města připojili, síly jeho se
ulekše.

5. Když wojsko položil na západní
straně města, strážní se zdi na ně střelami a
metadly doráželi; jiní we tlupách wybíhající,
na prwní sřik jeho útoky činili. Nyni Heródes
při zděch wolati rozkázal: že pro dobré lidu a
pro zachowání města přitáhl a že ani zjemných
nepřátel nemíní pokutowati, uýbrž že i na pro-
winění nejwětších protivníkům zapomenouti chce.
Ale strana Antigonowa křikajíc překážela, ani
prowolání slyseti aniž úmyslu proměnití ne-
dajíc; a posléze Antigonus rozkázal swým, ne-

¹⁾ nadějíce se že se při wládě udrží.

přátely se zdí dolů sehnati; a oni hned střelami vssecky s věže k utíkání přinutili.

6. A tu zjewno bylo, že Silón uplacen jest. Neb mnohých z lidu válečného popudil, aby se na nedostatek potravy domlouvali, a aby tudy peněz na stravu a přezimování na místech příhodných žádali. Nebo při městě místa spustlá byla, tak byl Antigonus vssecko před tím pohubil. Silón tudíž s wojskem hýbal, odtrhnouti se podjímaje. Heródes netoliko vůdce Silónu podžřizené ale i wojsko w zástupích nawstřiwě prosil aby ho neopouštěli, wědouce, že on od Césara, Antonia a od konsulů wyslán jest, a že zajisté téhož dne je vssecky nedostatků zbawi. Tu prosbu wykonaw. sám na pole wytekl a tak veliké množství potravy jim zjednal, že Silónovy záminky vssecky w nic obrátil. Prohlídaje také, aby na budoucí časy jim se potrav uenedostávalo, obywatelům Samarským (neb město to jemu nakládalo) welel potravu, wíno a olej, i howada do Jericha dopravowati. To uslyšew Antigonus, hned spihowníkům překážky a úkladů činit po polích rozestlal. Dle rozkazu jeho veliká síla oděncůw u Jericha se shromáždila. Rozkladli se pak po horách, štetřice, jestliže by kteří píci nesli. Ale ani Heródes nadarmo času nemařil, nébrž pojaw deset plukow, pět římských a pět židowských, k nimž připojena zběrba nájemného a něco jizduého lidu, do Jericha přitáhl. Město nassel bez obywatelů, hrad ale jich pět set se ženami a s dětmi osadilo; ty

jav opět je propustil. Římané ale do města vpadše je obloupili, naleznouce domy plné vsselijakého zboží. Král w Jerichu posádku zanechaw zase se nawrátíl a římské wojsko tu přezimowání do měst jemu oddaných w Iduměji, w Galiléji a w Samarii propustil. Ale i Antigonnus Antoniowi se zawděčujíc toho dary od Silóna dosáhl, že díl wojska římského w jeho městě Lyddě se položilo.

Řlawa šestnáctá.

Heródes bere Sefóru a zbojníky w jeskyněch jímá; potom s Machérem co nepřitelem nakládá a k Antoniowi Samosatu oblehššimu se ubírá.

1. Římané nyní od boje odpočívající w hojnosti žili; Heródes ale nepráznil, nébrž bratrowi Josefowi Iduměji dvěma tisícema lidu pěšihó a čtyrmi sty jízdnehó osaditi poručil, aby Antigonnus nic nového nepodnikal. Sám pak matku a přibuzné jiné, které z Masády wyswobodil, do Samarie přivedl a tam je bezpečně opatřiw táhl, aby ostatních měst w Galiléji dobyl a odtud wojsko Antigonowo vyhnal.

2. K Sefóře¹⁾ za veliké chumelice dostaw se, velmi snadně město wzal, an stráž dříwe jeho k městu přibytí rozprchla se. A tu wojsko nečasem strápené zotawiw (neb tu bylo veliké množství špiže) proti loupežníkům w jesky-

¹⁾ Nyni sluje Safad, leží w Galiléji.

nich¹⁾ táhnul, kteřížto krajinu probíhající tak velikou zádarou jako války obyvatelům činili. Poslal tehdy napřed tři pluky pěšsého lidu a tlupu jezdeckwa do městečka Arbély²⁾ sám po čtyřiceti dnech s ostatkem lidu válečného přitáhl. Však útoku jeho nepřátelé neulekli se, ale ozbrojeni proti němu se brali, ve zběhlost válečnou a smělost lotrowskou doufajíce. Bitwu tehdy swedšse pravým křídlem swým lewé křídlo Heródomo k utíkání přinutili. Heródes ale pravým křídlem nepřítelů náhle obkličiv swým přispěl a netoliko je od útěku wrátil, nébrž na dotírající se obořiv útok jich odrazil, až ran z předu nesnesouce se rozprchli.

3. On pak napořád až k Jordánu je porázeje pronásledowal a veliký díl pohubil an ostatní za řekou rozutíkali se. A tak Galiléa strachu jest zbawena, leč že někteří w jeshyních skrýti ostali, pro něž tím déle tam pobýti musel. Tehdy Heródes wojákům požítku nějakého za namáhání jich usštědřil, sto padesáte stříbrných drachem každému daje a wůdcům jejich mnohem hojněj na místa přezimowání jich poslal. Ferorowi pak bratru nejmladššimu wlel, aby spíži opatřil a hrad Alexandrium zdi ohradil, což obojí on wykonal.

4. Toho času Antonius w Athénách přebýwal. Ventidius k boji proti Partšským Si-

¹⁾ Wapencové hory w Galiléji a w Judéji jeshyněmi oplšwaji.

²⁾ weš to byla w Galiléji, blíže nížto na swahu pohoří jeshyně ty loupežnické se nalézaly.

lóna a Heróda povolal rozkázav jim, aby prvě věci w Judstwu spořádali. Heródes Silóna k Ventidiowi rád propustiv sám proti lotrům, kteří w jesťyních přebýwali, táhl. Jesťyně ty byly na příkřích od nikad nepřístupných stránich, sstímé toliko přeúzké wchody majice; s předu skála nad propastí přehlubokou se wztahovala, kolmou příkroší dolú strmíc. Král poněkud pro nepřístupnost toho místa rozpakoval se, až posléze obmyslu dosti nebezpečného užiti ustanovil. Muže nejsilnějši we sťríních spouštíel do otvorů těch jesťyní. Ti tam přibýwšše ty lotry s rodinami zabijeli a na ty jenž se jim bránili, oheň metali. Heródes rád by některé z nich byl za živa zajal, a tudy wolati rozkázal, aby k němu wylezli. Ale žádný z nich dobrowolně se jemu nepoddal, a kteříž násilně překonáni byli, raději smrt než zajetí podnikali. Stařec jeden, otec sedmi děti, ty děti s matkou prosíci, aby na slíbené bezpečí wjítí jim dopnstil, tímto způsobem usmrtil. Rázav jim po jednom wcházeti, u wchodu se postavil a jednoho po druhém při wýchoze zabijel. Heródes s hlídárny tomu se dívaje bolesťi kormoutil se, a toho starce rukou wstíráním prosil, aby děti usšetřil. On pak na řeči nic nedbaw, nad to Heróda pro nízký rod potupiv, po dětech také manželku zabil a mrtwoly dolú sňázem uaposledy sám sťremhlav dolú se uwrhnul.

5. Když tak jesťyně a obywatelé jich podmaněni byli, Heródes zanechaw dílu wojska,

což by dosti bylo k zabránění rozbrojům, a nad ním Ptoleméa vůdcem ustanowiv, do Samarie se navrátil, weda s sebou proti Antigonowi pěšáků tři tisíce, a šest tisíc jízdného lidu. Po jeho odchodu obyčejní buřičové Galiléjsští smělosti nabymosse Ptoleméa vůdce nenadále na něho se obořimsse zabili, pole pak hubili, do bahen a do nepřístupných míst se utíkajíce. D bouřech těchto zvědew Heródes rychle k obraně jel, a veliké množství jich usmrtil, wšecky pak hrady z obležení wyswobodiv, pro takové broje nepřátelům pokutu sto hřiven uložil.

6. Když již byli Partští ze Syrie vyhnaní a Bakorus zabit, tedy Ventidius na powelení Antoniwio tisíc lidu jízdného a dvě tmy poslal na pomoc Heródowi proti Antigonowi. Tudiž Antigonus písemně vůdce wojska toho Machéry prosil, aby jemu na pomoc přitáhl, a mnoho narikaje na křiwdy a nátisky Heródowny w králowstwi učiněné, peníze také za pomoc dáti slibowal. Ale Machéras dílem Antonia se obawaje, zvláště ale poněwadž wice dáwal Heródes, w té zradě nepowolil; wšak pod zášterou přátelstwi bral se wěci Antigonowy wyzvědět, nepowoliw odradám Heródowým. Antigonus ale úmyslu jeho porozumíwaje město před ním zawřel, a jej co nepřitele ode zdi odehual, tak že potom Machéras za své předsewzeti stydět se do Ammaunta k Heródowi se odebral. Rozhněwaw se pak, že se mu zle zwedlo, Židy kterikoli se mu namatli zabíjel tak

že ani Heródomcům neodpouští, jako s Antigonowci s nimi nakládaje.

7. To těžce nesa Heródes nad Machérou chtěl se co nad nepřitelem pomstiti; ale hněvu se přemoci nedaw k Antoniowi pospíšil žalowat na neschetnost Machérou. Tento wýstupky své u sebe rozwážim, rychle se za králem wystrožil, a na mnohé prosby zjednal aby se s ním smířil. Wšak Heródes neupustil cesty své k Antoniowi; slyše, že on s welikou mocí dobývá Samosaty, města podle Eufrátu welni pevného, snažněji pospíchal, wida ten čas příhodný býti k dokázání své udatnosti a k zalíbení se wíce Antoniowi. Dostihnuw Samosaty záhy obležení konec učinil, mnoho barbarů žiw a mnoho loupeží jim odňaw. Antonius a udatnosti jeho prvé divě se, nyní wýše o něm smýšlel i poctu jeho i nádeji ku králowství jemu rozmnožil. Antiochus pak Samosatu poddati musil.

Hlawa sedmnáctá.

Smrt Josefowa a Heródomi o něm snové; dwoji podiwne zachowání jeho. Dappa úbijce bratrowa stína a hlawa Herórowi posílá. Za nedražno Jerusaleem obléha a Mariamnu pojímá.

1. W ta doba wěd Heródomy w Judstwu klesaly. Zanechal sice Josefa bratra svého co ředitele příkazaw mu, aby před nawrácením jeho proti Antigonowi ničeho nepočínal, do

Machéry zajisté že dobrého nadíti se nelze. Ale Josef uslyšew, že bratr daleko zajel, nepamatuje na přikázání s pěti pluky od Machéry poslanými na Jericho se prosul, aby za času žní obilí pobral. Ale od nepřátel při horách na místech nepřístupných přepaden byw padl předudatným w boji se býti dokázaw; wšickni římskí wojinové s ním zahynuli. Byli plukové ti nedávno w Syrii sebráni aniž mezi nimi některý ze starých wojáků přičiněn byl, kterýžby nezběhlým we wálkách byl napomáhal.

2. Wšak Antigonus na tom wítězství nepřestal, nébrž tak se hněwem rozlítil, že i s mrtwým Josefem nectně nakládal. Mrtwohy se zmocniv hlavu jemu stal, ačkoli Feróras bratr padesáti hřivnami hodlal ho wyplatiti. Veliká se proměna w Galiléji wo tomto wítězství Antigonowu stala; stranníci jeho wywlekše přední lidi z přivržencůw Heródowých w jezeře je utopili. Mnogo tak wěci w Iduměji se obrátily, kdežto Machéras hrad jménem Githa¹⁾ opravil. Heródes o těch wěcech nic nesyšsel. Antonius podmaniw sobě Samosatské a rozkázaw Sosiowu, nad Syrii teď ustanowemému, aby Heródowi proti Antigonowi nápomocen byl, odebral se wo Egypta; Sosius hned dvě tmy do Judsra poslal ku pomoci Heródowi, a sám s ostátkem lidu wálečného za nimi w zápěti táhl.

¹⁾ Githa; newi se posawad se hrad ten ležel. Některým se widí hledati ho w Samarii pod městem Samarii k jihu (na nassi mapě stojí w něk. ex. pnyplem Gilla místo Gitta).

3. Když Heródes w Dafně městě při Antiochii mestsal, patrni snowé smrt bratrowu jemu zjewowali. Právě ulet se skočil s lože, an zvěstowatelé toho neschlastného pádu k němu wcházeli. On pohorekowaw pro nehodu, dálšši pak žalosti poodložiw, proti nepřátelům pospichal. Náhlým pochodem k Libánu dostaw se, osm set obywatelů při hoře té na pomoc přijal, dříwe tmu jednu římskou sobě připojil. S nimi neočekáwaje dne do Galiléje přitáhl, a s nepřátely se potkaw je odrazil a ihned se dal hradu jich dobýwati. Ale prvé nežli jej wzal, přinucen byl ukrutnou nechwilí po wsech poblížtých wojsko rozložiti. Když pak po několika dnech přibyla k němu i druhá tma od Antonia, moci jeho nepřátelé se ustrawšiwše hrad w noci opustili.

4. A již strze Jericho táhl, pospichaje co nejdříwe nad úbijci bratra swého se pomstit. Tam se jemu diwná přihoda stala, z níž mimo nádeji wswobozen byw powěst muže Bohu milého obdržel. A wečeru mnozí urozeuci u něho wečeřeli; po skončené hostině an sotwa se wssickni rozessli hned wečeřadlo se zbořilo. Wěc tu král znamením i budoucích wálečných nebezpečenstwí i zachowání swého klada, hned ráno s wojskem hnul. Okolo ssest tisíc nepřátel s hor běžice na první řady se obočowali, ale wálečně se potkati s Řimany sobě nedowěřujice kamením a střelami toliko po nich házeli, čímž muohé z nich ranili. S Heródes tudy obijžděje střelou w bož raněn jest.

5. Antigonus chtěl vidin býti že netoliko smělosti ale také množstvím vojínův vyniká, Pappa nějakého ze své družiny s vojskem do Samarie poslal, aby tam Machérowi čelili. Mezitím Heródes zemi nepřátelskou projev pět městecěk wzal a dwa tisíce obywateli w nich zhubil, a vypáliw domy k wojsku se nawrátil. Měl ležení své při městecu, kteréž slowe Kána ¹⁾.

6. Denně veliké k němu množství Židů z Jericha a z jiných krajín přibýwalo, dílem nenáwisti k Antigonu, dílem slawnými skutky Heródomými, někteří pak nesmyslnou nějakých proměn žádostí k tomu wedení jsouce. Heródes owšem byl rozhodlán se potýkati. Pappowo wojsko ani množství, ani útoku nelekajíc se udatně k wálce wycházelo. Když bitwa se swedla, díl wojska Pappowa poněkud odpíral; awšak Heródes pamatowáním na smrt bratrowu k hněwu popuzen a dnchtě nad wrahy se pomstiti, ihned nepřátely na straně protější odrazil, a potom proti nehuutým sřikům přitracuje wšeckny k utíkání přinutil. Stala se tu veliká porážka; tuto díl do městeca, ze kteréhož wysli zabnání byli, tamto Heródes na zadáky wypadaje nescíslný počet jich pobil. Naposledy pak s nepřátely do městeca wšočil, když již wšickni domowé oděnci naplněni a střechy obránci odkryty byly. Jak mile ty, kteréž

¹⁾ W starožitn. 14, 15, 12; jmenuje to místo Zsana; snad jest to nynější Azun jižně pod Gittou w Samarii, ac jini obě ta místa umohem jižněji kladou.

wně postihl přemohl, tedy domy vybíjeje skryté w nich lidstvo wen wyťahoval; jiné přemohé, obořiw na ně střechu, usmrtil; kdo před obořením utekl, toho oděnci meči zavraždili. Takové pak množstwi těl zbitých leželo, že i wítězitelům cesty zavaleny byly. Té porážky nepřátelé nesnesli, a zástup jich sběhnouce se když uzřeli co jich w městěčku zahynulo, w utíkání se dali. Heródes wítězstwím srdce nabraw bylby hned do Jerusalema wtrhnul, kdyby mu byla krutá nechwile nepřekážela. Ta zajisté byla záwadou, že wítězstwi nedokonáno, a že owšem potlačen Antigonus nebyl, kterýžto již město zústawiti obmyšlel.

7. Heródes pod večer ustalé wojsko na očkání propustiw sám jessťe od boje uhřatý po wojanskú se koupat šel, a jediný toliko pacholik ho prowázel. Právě do lázně docházel, an se s nim potkal jeden z nepřátel s mečem, potom druhý, třetí a pak jich wíce; ti se byli utekli se zbrojí z bojissťe do lázně. Přestrasšeni jsouce a strýwajíce se, jakž krále uhlédali, z úleku se zwedšše před ním ačkoli bez zbraně byl prchnuli, hledajíce kudyby nejsnáze utekli. Takto an náhodou žádného tu nebylo, jenžby je zajal, a Heródes owšem na tom přestáwal, že se mu nic od nich nestalo, wšickni utekli.

8. Nazejtří Heródes Pappowi wůdci Antigonowu na bojissťi padlému hlavu štiti dal a ji Jerórowi bratru swému poslal, tak pomstiw zabitého obawolného bratra; nebo Pappus byl Josefa zabil. Tak mile krutost nechwile po-

pustila, k Jerusalému táhl a lid wojenský ke zděm přived, třetího léta svého w Římě za krále vyhlášení, proti chrámu se položil, kdež město přístupné bylo a kudy před tím Pompejus města dobyl. Lid wálečný k rozličnému dílu rozstawi a podměsti shroutil tři hráze nawoziti a na nich wěže wystawěti kázal. Zanechaw pak ke zprávě díla toho nejudačnějších ze stoupenců svých, sám do Samarie se bral, aby tam dceru Alexandra syna Aristobulowa za manželku pojal, jenž mu, jakž jsme již powěděli, snoubena byla, a za času obležení swatbu odbýwal nepřátely již pohrdaje.

9. Poswatbiv s hojnějším wojskem do Jerusaléma se nawrátit. K němu se Sosius s welikou moci jízdného i pěšihó lidu připojil, jež wnitrozemím napřed poslaw, sám strze Fénicii se bral. Nyni již wsecko wojsko shromážděno bylo, pěšihó lidu okolo jedenácte tem, jízdného šest tisíc, kromě nemála wojska pomocného ze Syrie. Wojsko celé blízko zdi ku půlnoci se tábořem položilo. Tak město dvěma wůdcema obklopeno, Heródem jenž na ustanowení rady římské za krále vyhlášen byl, a Sosiem, jenž welením Antoniowým s lidem swým wálečným Heródomu na pomoc přiffel.

Glava osmnáctá.

Kterak Heródes se Sofiem Jerusaléma moci bère, co trpěl Antigonus a o lařotě Kleopatriñe.

1. Lid židovský w městě rozličně se bouřil. Množství na myslí mdlejší k chrámu seřsedše se pravili mnohem sřlastnější a bohumiřejší býti ty za dob těch, jimž umřiti dáno; kteří smělejší byli, w tlupy sebravše se, mnoho lotrovství provozovali, nejvíce w podkraji u města loupíce, anof ani mužům ani koňům stravy nedostávalo se. Zádno bojowného mužstva ustanoweni byli k obrážení oblehatelů, aby se zdi ty násphy dělati zbraňowali a proti jich strojům wždy nowou překážku wymýřšleli. Nejvíce pak Židé w dělání podkopů nad nepřátelej vynikali.

2. Aby drancowání se zahájilo, rozřstawil král již dříwe zálohy řtrže než wybihání zabráněno; nedostatek pak potravy přivezenou z daleka řřpízi nahradil. Židé sice w boji nad míru wřřelijař wřřeho se osmělowali, wřřak Římanů w boji dospělost je přemáhala. Zjewně tedy proti Římanům pro jistotu řmrti boje nepodřstoupali, ale podkopavřře se pod zemí mezi nimi se wyřřytali, a prvě než nějaky díl zdi zbořen byl, již druhou stranou ohradu upewňowali. Slowem, ani rukama ani nástroji wálečnými neustávali, až do posledního odpírati umínivřře. Ano jsouce tak welikým woj-

stem oblehnutí, pět měsíců obleženi snášeli. Posléze někteří z vybranců Heródových pokusili se přes zeď přelezti a do města vskočiti; po nich vedrali se Sosiowi setníci. Nejprvé chrámistě dobývali, a když vojsko přiteklo, veliké vsudy seče daly se. Římané zajisté hněwali se pro dlouhé trvání obležení toho; Heródovi pak Židé vsfelijak se snažili, aby z nepřátel žádný neussel. Tehdy celi zastupové po ulicích, po domích do nichž wehnani jsou a w chrámě kam se utekli, zabijeni, aniž se kdo budto nad dětmi bud nad starými lidmi, budto nad nestatečnými ženami smiloval. Ano ačkoli král vsfudy posilaje prosil, aby zabijeni nechali, vsfak žádný přestati nechtěl, ale jako vztekli na lidi každého věku se obořovali. Nyni Antigonus nad prvním i nad přítomným důstojenstwím svým se zapomenuw s hradu sstoupil a Sosiowi k nohoum padl. Tento takové osudu proměny nic nelituje, příliš se rozesuám Antigonou ho nazwal. Vsfak jako ženy jej od sebe swobodného nepustil, nébrž we wězení jej chowal.

3. Heródes již nepřátely přemoh, pečowal o to aby také cizí lid, jenž mu byl na pomoc přitáhl, ukrotil. Nebo lid cizí klopotem hnal se, aby chrám a poswátne věci w něm spatřiti mohl. Král ale těnto prosbami, oněm hrozbami, některým také zbroji toho zbraňowal, pokládaje wítěžstwí horšším býti nad porážku, kdyby věci jichž zhola spatřiti uenáleží, od nich widiny byly. Brzo také po městě loupiti zabránil, domlou-

waje se na Sofía, zdali Římané wypráznice město od mužů i od peněz, králem ho nad puštinou zanechají, an vládu celého světa sspatnou náhradou za usmrčení tolika měšťanův býti soudí. Ale když Sofius pravil, že spravedlivé jest, aby za práci při obležení wojsku loupiti se dopustilo, připowěděl Heródes že ze swého měšce každému se odplatí; kterémužto slibu swému také dostáv město Jerusaleém wykoupil. Každého wojáka sstědře, wůdce podle poměru, Sofía právě po králowstvu obdarowal, tak že nikdo bez hojných peněz neodessel. Na to Sofius zlatou korunu Bohu obětowal, z Jerusaleéma se swázaným Antigonem se odebral k Antoniowi. Antigonus pro daremnou nádeji, až do posledního dne život udržeti dychtě, náležitě týž život nestatečný pod sekerou dokonal.

4. Král Heródes nyní rozdělil lid městský přivržence své důstojenstwími opatřil a tím náklonnější je sobě učinil, Antigonowce pak odprawiti dal. A že se mu peněz nedostávalo, tedy což drahých klenotů měl, zpeněžil Antoniowi a stoupenstwu jeho poslal. Wšak tím sobě stálého od nich pokoje newykoupil; nebo již Antonius poutami lásky ku Kleopatře pojat isa, wšselijak se nárůživosti přemoci dáwal. Kleopatra ukrutnost nad příbuznými provedši tak, že pokremníka při životu nezanechala, wražběni naposled obrátila na cizince a osočivši u Antonia knížata syrská je odprawiti ho přiměla, aby tím snadněji statky pokždého z nich opa-

nowala. Rakotu swou také na Židy a Araby wztáhnouc tajně o záhubu králím Heróda a Malicha usilowala.

5. Powolil jí Antonius we wšsem až na přikázání věci té, soudě, že jest nespravedliwio, muže dobré a takowé krále usmrtiti; awšak dále bližší se přízni jim nepropůjčowal, a weliký díl země jejich jim odjao díly ty, jmenowitě palmowou zahradu w Jerichu, z nížto balsám pochází, a města wesšerá jižně od řeky Eleutheru¹⁾ krom Tyru a Sidonu Kleopatře darowal. Ona pod své panstwi jich dosáhší za to Antonia kdýž proti Bartským táhl až k Eufrátu doprowodila a po tom strže Apaméi²⁾ a Damassek do Judstwa se dostala. A tu Heródes welikými dary jí uchlácholil a odjata od říše jeho místa od ní za ročné dvě stě hřiwen pronajal. A wesšelikými úsluhami jí poctiw až do Belusia ji doprowodil. Po nedrahném času Antonius z Bartské země se nawrátíl, a jatého Artabazena Tygranowa syna se wšsemi poklady a se wšší korísti Kleopatře darowal.

¹⁾ Eleutherus řeka teče od Libánu do moře středozemního.

²⁾ Apaméa město w Syrii na cestě z Antiochie do Damaffu.

HLAVA DEMATENÁCTÁ.

Iterať Antonius ob Kleopatry naweden byw Heróda proti Arabiim wálčit posílá a Iterať tento mnohé bitwy podniknuw naposled wítěží. I o welkém zemětřesení.

1. Když wypuřla wálka Aktická ¹⁾, tu Heródes s Antoniem wytrhnouti hotow byl, jsa již různic w Judstwu sprosstěn a hradu Hyřkánia dosáh, na němžto Antigonowa sestra se držela. Ale Kleopatra chytře nastrojila, aby nebezpečenstwi Antoniowa účastníkem nebyl. Nebo (jak jsme již powěděli) králům úkladn lécejc namluwila Antonia Heródowi poručiti wálku proti Arabským, aby přemůželi, Arabie, bude-li přemožen Judstwa se wládčyní stala a jednoho z těch dwou mocných králů strže druhého zřazila.

2. Ale ta její rada Heródowi šťastně se zwedla. Tento zajatce nepřátelště a mnoho jezdeckwa sebrav u Diospole ²⁾ na ně udeřil a po tuhém odporu je přemohl. Po té porážce se Arabové welikým hnutím zbouřili a nescíslná jich moc shromáždivosse se do Kanathy ³⁾ w Čelesyrii očekáwali na Židy. Heródes

¹⁾ Aktium, mys a město w řeči Akaruauii.

²⁾ Diospolis a ³⁾ Kanatha; obou měst sluffi hledati za Zorbaúem. Diospolis jest Diuu o němž wyšše již; Kanatha obztaď sewerowýchoduě ua cestě z Bostry do Damassku; posledui patřilo newtme jak k Čelesyrii. Židů o Kaně wyhláďbaji pod Libáuem; uedosti whoduě.

Ě nim s wojskem přitáh válku opatrně wěsti ustanowil a wojsku zdi se ohraditi rozkázal. Wšak wojsko nechtělo ho uposlechnouti, nébrž w první wítězství doufajice na Arabské se obořili a prvním potkáním ě utíkání je přinutili. Tentráte Heródowi zálohy ustrojeny; Anthénion wojwoda Kleopatřin, drahně na něho newražiw, Kanatejské na něho pustil. Připadnutím tím Arabští se zotawiwšše ě bitwě se zase obrátili, a spojiwšše wojska na místech kamenitých a nepřístupných Heródum lid na útěk přiwedli a mnohých powraždili. Co jich z boje toho wyniklo, do wsi Ormizy¹⁾ utekli; ale i tu Arabowé stany jejich oblehšše, je wšecky zajali.

3. Nedrahně po té porážce Heródes s pomoci přitáhl, ale později než potřeba ukazowala. Přičinou té porážky byla neposlušnost důstojníkůw; neb kdyby byli tak náhle se w bitwu newydali, bylby Anthénio ku strojení úkladu příležitosti nenassel. Wšak Heródes myslil se nad Arabstými ustawičným wtrháním do končin jejich, tak že jedno to jejich wítězství jim častěji oplacowal. Ale když tak po nepřátelích šhaněl připadla naň nehoda osudná, sedmého léta králowství jeho, když wálka u Aktia právě nejwice zuřila. Neb při počátku podletí zemětřesení nesčíslný počet dobytka a třidcet tisíc lidí zahubilo. Wojsko sštodny neutrpělo, anof w poli leželo. Ale powěst, ě

¹⁾ Ormiza, wes blíž Kanaty.

smutným novinám vždycky věci horší přičiňujíc o vyvrácení celého Judstva hlásala, čímž Arabům větší smělosti dodala. Nadějice se tedy zemi zpusštěnou lehce obdržeti, do ní se valili, posly prvé zbirasse, kteříž k nim od Židů právě přibyli. Wojsko Heródovo již owssem ustawičnými porážkami schromené nájezdu toho nemálo se zděsilo. Tedy Heródes jich powolaw tu pomstě jich nabádati hleděl, w tato slova mluvě:

4. „Wasse nynější strachem poražení se mně welmi nesmyslným býti widi. Při osudných pohromách srdce tratiti wěc přirozená, ale pro náběh lidí bázi se podrobowati nemužno jest. Já po zemětřeseni netoliko nepřátel se nestrahuji, nýbrž owssem smýslim, že Bůh na ně tu wnadu dopustil, aby pomstu od nás odnesli. Neb ne tak we swou sílu a zbroj, jako w nasse nehody doufajice proti nám se berou. Daremna pak nádeje jest, kteráž nespolehá na wlastní sílu, nébrž na cizí nespštěstí. Ani šťastné věci ani nespštěstné u lidí trwalé nejsou, ale na obojí stranu osud náš se nachyluje; tomu wás wlastní zkussenost wasse učí. W prwnější to- tiž wálce my wítězitelé byli jsme, we druhé nassi nepřátelé; a nyní podobno oni přemoženi budou, domníwajice se, že zwítězí. Nebo kdo příliš w sebe doufá, neopatrný jest, strach pak opatrnosti učí. Protož mně i sama ta bázeň wasse srdce přidává. Nebo když iste opowázliwěji sobě počínali a mimo wůli mou na nepřátely uderili, Athénion čas k úkladum nassel.

Nyní pak lítavost a zdánlivá bážlivost wasse jisté wítězství mně slibuje. Před wálkou sluffno mysl tu chowati; když ale k skutku přijde, tu náleží srdce powýssiti, a neschetným nepřátelům zřejmé to učiniti, že nehoda žádná ani od lidí ani od osudu pochodící nemůž nikdy udatnosti Židůw potlačiti, dokudž živi jsou, a že z nich žádný na statcích swých panowati nedopustí Arabským, jestto několikrát od wás téměř do zajetí již wedeni byli. Nelekejte se pohybání věci bezdusných, aniž se domnívejte to zemětřesení nějakého býti budoucího nasseho pádu znamením. Nebť ty žiwůw wady přirozeny jsou a jiné škody nečiní, jediné kterouž sebou obnásejí. Před morem, hladem aneb zemětřesením znamení může předcházeti, tyto pak věci velikostí swou se zawirají¹⁾. Co wám wálka wice než třesení země usškodí, byste pak i přemoženi byli? Ale nepřátelům jisté znamení že w nasse ruce wydány budou, se přihodilo, ne osudem ani od cizí ruky, nébrž od nich samých, jestto posly nasse proti práwu wšech národů ukrutně usmrtili a takowou obětí oltář Boží pokáleli. Neujdouť zajisté wšewidoucích očí a nepřemožené prawice Jeho. A od nás je w brzkém času pomsta zastihue, ač jestli jenom poněkud ducha otcůw máme a co mstitelé křiwé přísahy powstaneme. Jdi tedy každý, nejenom za manželky, za děti a za wlast w nebezpečenství postawenou bojowat, nébrž i

¹⁾ nehody ty nejsou prozectwim jiných wěštických nehod.

pomstít zavražděných poslu. Tito lépe než my živi wojsko spravowati budou. Já, poslušníci mne budete, sám se první w nebezpečenství wydám. Nebo vězte, že udatnosti wassi žádný neoddolá, lečby jste ji nepowážliwosti zmařili.“

5. Těmi slovy napomenuw wojaků, když je ochotné býti spatřil, Bohu oběti wydáwal a po těch obětích s wojskem přes řeku Jordán přebíral se¹⁾. Položil se pak u Filadelfie²⁾, nedaleko od nepřátel, u hradu³⁾, jenž mezi nimi ležel. Odtad sřarwatkami jich popouzel, žádostiw jsa co nejdřív s nimi se potkati; nebo již také byli nepřátelé zástup tu wzeti hradu wyslali. Ale králowští je snadně odehnali a chlumi ten obdrželi. Heródes nyní každý den řadami k bitwě lid wyváděje Araby k boji wzbízal. Ale žádný proti němu se nestawěl. Weliký strach Araby podjal a wůdce jejich Elthem wojsko judské spatřiw úzkostí celý zmrtwěl. Tedy Heródes přitřhnuw násy jejich rozbořil. A tak wšickni přinuceně k boji beze wšeho pořádku pěšci mezi jizdné smíseni jsouce wtrhli. Wnožstwím sice Zidy přewyššowali, wšak nerowní byli jim w udatnosti, ačkoli jim zoufalost také smělosti přidáwala.

6. Pokud se bránili, ne mnoho jich zbito jest; když pak w utíkání se wydali, tu z nich

¹⁾ rominuto, že Heródes po oně porážce do Juděje na vřezimowání se wrátil a že nové pro wálku se stržení u Jerusalema se dalo.

²⁾ w. výše 2, 3.

³⁾ Již tehdaž tam pro nájezdy beduinůw mnoho hradůw na pomezí wystawěno.

mnozí od Židů, mnozí také od svých poslapání byli. Pět tisíc jich na útěku zahynulo, ostatní množství do náspů wehnáno jest. Heródes je hned se všech stran oblehl. Již ovšem se zbraněmi zajatu býti jim nastávalo, an je dříve ještě pro nedostatek vody žízeň k oddání se přiměla. S posly jejich král pohrdavě nakládal a když mu pět set hřiven za výplatu podávali, na ně ještě prudčeji naléhal. Potom oni trápeni jsouce žizni v hejnách vycházeli a dobromolně se Židům poddávali, tak že v pěti dnech čtyry tisíce jich zajato bylo. Šestého dne pozůstalé množství zoufanlivě k bojování vystoupilo, s kterýmižto potkav se Heródes opět jich okolo sedm tisíc pobil. A tak velikou porážkou nad Arabii pomstiv se a bojovnou jich mysl uhasiv toho dowedl, že národ ten ho sobě za opravce vymolil.

HLAVA DWACÁTÁ.

Heródes od Césara králem byw ustanowen císaře velikými dary sobě naklonuje. Na wzajem pak císař wracuje Heródovi díl říše Kleopatrou odňatý, přičiniv k tomu i krajinu Bénéodorowu.

1. Hned po vítězství císaře Augusta u Aktia přišla na Heróda neobvyčajná starost pro přátelství s Antoniem; avšak jediným strachem nebezpečí toho odbyl. César neměl za to, že přemožen jest Antonius, dokawád Heródes s

ním zůstával. Tentohle tehdy umínil westříc tomu nebezpečensství jíti a pustiv se do Rhodu, kdežto César toho času přebýval, předstoupil před něho bez koruny w oděvu prostém, ale s myslí královskou. A nezastíraje pravdy před nim toto mluvil: „Já králem Židovským učiněn jsa od Antonia, wyznávám to, že jsem tu prospěchu Antoniovu prohlédal. Aníž toho tajiti chci, žebyš mne byl wesselijať wěrným jeho druhem we wálce poznal, by mi toho Arabové byli nezbraňovali. Pomoc jsem jemu wedlé možnosti a mnoho tisíc měřic obilí poslal, aníž jsem po té u Aktia porážce dobrodince swého opustil. Pomoci mu pak zbraněmi nemoha, wýbornou jsem jemu dal radu, pravě že jedinou smrtí Kleopatry nestěsti bude moci uaprawiti. Té-li se zhosti, slíbil jsem jemu peníze, ždi bezpečné, wojsko i také wlastní we wálce proti tobě účastenství. Ale ussi mu jeho tu Kleopatře přiwinnulost a Bůh, kteržž tobě wítězství dáti chtěl, zacpal. Spolu tehdy s Antoniem přemožen jsem a korunu swou jsem při pádu jeho složil, a k tobě jsem přissel, naději spásy we sšlechtnost twou klada a za jisté přijímaje, že k tomu prohlídáno bude jakým, ne wšak čím přítelem jsem byl.“

2. K těm řečem César odpowěděl: „Zdráv buď a kraluj nyní bezpečněji, nebo jsi zasloužil, abyš mnohé spravował, přátelství tak wěrně zachowaje. Přičiň se pak, abyš také sšastnějssimu wěren byl, jakož já ode twé usšlechtilé mysli dojista se naději. Wšak dobře udělal

Antonius, raději Kleopatry než tebe uposlechnu; neb strže jeho nesmyslnost tebe jsme ziskali. Ty jsi mne pak přátelstvem předessel. Nebo Quintus Didius o tobě psal, že jsi proti sfermírům jemu slusnou pomoc poslal¹⁾. Protož nyní připovídám, že zvláštním nálezem tobě království upewním, a hleděti budu i jinak tobě dobře činiti, abys Antonia nepohřessoval.“

3. Takovou přivětivou řečí krále oslowiw a korunu naň wstawiw obdarowání to nálezem wyhlásil, w němžto Heróda chwalami obshpal. Tento ho dary wice oblomiw prosil za Alexandra nějakého Antoniwce jenž přimluwy jeho se dožadowal. Leč neustupný byl w tom hněw Césara, mnohých těžkých wěcí do toho, za nějž prosil Heródes, si stěžujícího, a tak prosba ta odmrstěna. Potom kdž César strže Syrii do Egypta se bral, Heródes wsselitou nádherou králowskou jej přijal, s nim, kdž wojsko při Ptolemaidě prohlížel, na koni objížděl, hostinu mu se wssemi přátely přistrojil a nad to wojsko jeho wsselijak potravou obmyslil. Opatřil to také, aby přes suchá místa táhnouce k Belusiu a zas se odtud nawracujice wody hojnost měli, a wojsko w ničem nedostatku netrpělo. I uzdálo se tedy Césarowi a wojákům, že u přirownání k wěcem od něho

¹⁾ Černíři či gladiatorowé od Antonia chowaní jemu zvlášť oddáni byli a kdž obe wssedch opuštěn byl, oni mu wěrní ostawajice, pomoc do Egypta přiuwsti usilowali. Na tomu jich do Egypta pochodu potřel je Quintus Didius přispěulm Heróda, jenž teukráte o Antoniwci zhola pusil.

poskytnutým malé jest Heródovo království. A protož kdž do Egypta po smrti Kleopatry a Antonia dostihnul, netoliko čest jeho rozhojnil, ale také ku království jeho díl končin přidal, kteréž byla Kleopatra odjala. Nad to Gadaru, Hippos, Samarii, k tomu místa přímořská: Gazu, Anthédon, Joppu a věži Stratonowu ¹⁾, i čtyry sta také oděnců Gallůw jemu darowal, kteří před tím Kleopatru ostraňovali. Ke sstědrotě wzbuzowala Césara nejwice welikomyslnost přijimatelowa.

4. Po první Aktiadě ²⁾ Augustus také krajinu, která Trachon slowe a k ní příležitici Bathanéji pod jeho panství poddal, též také Nuranitu z této příčiny. Zenodórus, kterýžto byl najal krajinu Eysaniowu ³⁾ nepřestával z krajiny Trachonské lotry na Damascenské poustěti. Dni k Barronowi, jenž byl toho času wládařem w Syrii, utekli se a prosili ho, aby jejich bídě Césaru oznámil. César o tom zpraven byw jemu odepsal, aby ta lotrowská zghola vyplnil. Barro tedy s wojskem wytáh zemi od lotrů wyčistil a ji Zenodórowi odjal. César aby znova lotrům proti Damassku za pelech nesloužila, ji dal Heródowi. Nadto jej,

¹⁾ t. j. Caesaréji.

²⁾ Tři léta po bitvě u Aktia občasí čtyr let zrodno Aktiadou (místo Olympiady); konec první Aktiady připadá na čtrnáctý rok wlády Heródow. Krajiny doleji jmenowane ležely w Zajordáni, nejsewerněji a nejwýchodněji Trachontis, pod ní k jihu Nuranitis a dále na západ a jih ostatní krajiny.

³⁾ na wýchodnímu swahň Libánu hory.

desátého roku do Syrie se navrátilo vládačem nad tou krajinou ustanovil, přikázav správcům, aby nic bez rady Heródovy před se nebrali. Po smrti Zenodórově vřectu zemi, kteráž mezi Trachónem a Galiléji ležela, tolikéž jemu oddal. Nejvyšše ale Heródes to pokládal, že ho Augustus hned po Agrippovi¹⁾, Agrippa pak po Augustovi miloval. Tedy největšího štěstí došel k větší myslí pozdvižen byl, a větším dílem velikomyšlnost svou k věcem náboženským obrátil.

HLAVA DWACÁTÁ PRVNÍ.

O městech a staveních opravených a vystavěných od Heróda, o vznesenosti myslí jeho, kteréž dokázal k cizím národům, i o jeho štěstí.

1. Pěta patnáctého svého království Heródes chrám obnovil a dvojnásob větší prostor, než prvé bylo, při chrámu zdi obehnal, vše to velikým nákladem a nepřemýšlenou škvostností, jakož dokazovali toho veliké okolo chrámu kobky a připojený k němu na půlnoci hrad²⁾. Ty kobky od základu vystavěl, hrad pak nejinač než nějakou stolicí královskou velikým nákladem obnovil a Antoniu ke cti Antonii nazval. Palác také královský sobě na vrchnějším městě vystavěn, dvě totiž velmi

¹⁾ Agrippa, vojвода, rádce, přítel a zeť Augustův.

²⁾ viz výše 3, 3. 5, 4.

weliké a pěkné budowy, k nimžto ani chrám přitownán býti nemohl, je jméno swých přátel, jednu Cesarium, druhou Agrippium nazwal.

2. Však netoliko we staveních paměť a slávu příznivců swých obsáhl, ale w celých také městech své k nim přivínulosti dokázal. Nebo w Samaršské krajině město zdi přepětnou dwadceť honů ohradil, šest tisíc obywatelů tam uwedl a zemi velmi plodnou jim přidal, chrám také velmi veliký u prostřed Césarowi wystawěl, ježž poswátným prostorem za půl čtvrtá honu obejmul. Město to Sebastou nazwal a obywatelům téhož města obzvláštňi swobody darowal.

3. Stědrotou Césarowou jinou také zemi přijaw, jiný chrám jemu u pramenůw Jordánšých z bílého mramoru wystawěl, kteréžto místo slowe Panium. Tu wrch hory do wýsse nesmírné se wynáší; na straně pod ním jestyně tmawá se otwírá, kdežto hluboký sráž w nedosáhlou rozsedlinu se pohříží; pro wyskounání propastné hloubi tichých wod těch tēm, kteréž olownici tam wpouštějí, žádná dělka postačiti nemůže. Na krajním konci té jestyně prýští se pramenové, a tu jakž se někteří domníwají, jest počátek Jordána. Ale o věci té místněji potom oznámíme.

4. I w Jerichu král mezi hradem Cyprem a dřiwějšsim palácem jiné lepši a pro přichozi lidi přihodnějši budowy ustawěl a týchž přátel jméno nazwal. Slowem nebylo místa w králowstwi na kterémžby tu počtě Césarowě byl

něčeho newystawěl. Ano kdýž zemi swou chrámy naplnil, we vládařstwi syrském také poctu Césarowu rozššírowal a po mnohých městech Césaréje¹⁾ wystawěl.

5. Uzřew mezi přimořskými městy jedno již obořené, kteréž Stratonowou wěží sloulo, dle položení swého pro takowé čestné památky příhodným byti, je celé z bílého kameni wystawěl a znamenitým palácem králowským ozdobil, čímž dokonale ukázal wrozenou sobě welikomyslnost. Nebo mezi Dórau a Soppou, mezi nimiž w prostředku město leží, wsecken ten břeh tak byl nepřistawný, že wesserem z Fenicie do Egypta obchod na moři wysokém dáti se musel pro nebezpečenstwí liny²⁾, jejižto i powšowné wání tak weliké wlnobiti na stáhy uwaluje, že moře zpátečným se odléwáním daleko se bouří. Ale král štědrotou a nákladem přirozenost tu přemohl a přistaw wětšší než Pireus³⁾ wydělal a nadto w ústupcích jeho jiná stanowistě hluboká učinil.

6. Ačkoli to místo jemu zhola odporno bylo, předce proti té neshadnosti se zasadiw stawbu pro pewnost moři nedobytinou wytworil, krásu pak jí takowou přičinil že nesháže na ní spatřowati nebylo. Nebo wyměřiw (jak jsme powěděli) ku přistawu místo, na dwacet lofet zhloubi kameni do moře spoušťěl, z nichžto mnohé bylo na padesáte stop zděli, na dewět

¹⁾ t. j. stavení ku počtě císaře wybudowaná.

²⁾ wětru jihozápadního.

³⁾ Pirej přistaw w Athénách w Řecku.

zvyšší, na deset pať zšíří a některé také většší. Když tak hloub kamením vyplnil, tedy hráz již poněkud nad moře vyniklou o dvě stě stop rozšířil, z nichž sto pro odrázení vlnobiti bylo přístrojeno, (od čehož Prokymatia či Odbuři sloulo); jiných sto za základ sloužilo kamenné zdi kteráž přístaw obklopowala. Tato pať wyznačowala se velikými věžemi, z nichžto největšší a nejpěknějšší od jmena Césarowa pastorka Drusium¹⁾ nazwána jest.

7. Mnoho také tu klenutí bylo, obydlí to příplawců; před nimi dokola byla rowina, šíré místo ku procházení se přistáwajícím lodníkům. Wplaw dál se od seweru, nebo z větrů pro místo ono nejtišší jest půlnoční. Při ústí stály na obojí straně tři obrowské sochy na sloupích z nichž ti, jenž přichozím jsou po lewici, spoléhali na pewné věži, ti po prawé straně na dwou wysokých spolu spojených skalách velikost věže na druhé straně postawené přewyššujících. Stawby ku přístawu náležité též z bílého kamení byly a ulice města stejnou měrou od sebe vzdálené k němu se sbíhaly. Naproti pať ústí stál na vrchu chrám císařůw i velikosti i krásou znamenitý, a w něm ohromná socha císařowa, jenž weletworu Jupiterowu w Olympii²⁾ dle kterěžto nápodobena, w ničem neodewzdáwala; a socha Rima³⁾ rowná Ju-

¹⁾ dle Drusa, záhy proslulého a záhy zahynulého.

²⁾ w Olympii w Řecku stála w chrámě slonowá welesocha Zeusowa či Jupiterowa, dílo z nejšlawnějšších wýtworů krásouných řeck.

³⁾ Z město Rim či Róma co bohyně se ctílo.

nóně, kteráž w Argu¹⁾ jest. Město to wěnoval Heródes bydlitelum krajiny, přístav těm jenž se tam připlawují, a Césarowi čest stavby té; nebo nazwal město Césaréa.

8. Jiné též stavby jeho, jako amfitheater, divadlo a náměstí jména císařského důstojny byly. Hry pětirokové jim ustanowené tolikéž po Césaru nazwal, nejprvněji we sté dewadesáté a druhé olympiadě²⁾ veliké odplaty uložiw, tak že netoliko wítězitelé ale i druzi a třetí po nich královské odměny obdrželi. Anthédon město, wálkou wyvrácené také obnowil a Agrippiem je nazwal. Iméno přítele po němž prozwány, z přílišné úcty také na dwerích w chrámě wystawených napsati dal.

9. Na památku otce swého, jehož přewelice milowal, w nejkráššim podkraji země na rowině obwlažné a stromowim osázené město založil a je Antipatridou³⁾ nazwal. Nad Jerichem hrad, pewností a krásou znamenitý zdi ohradil a ke cti matky swé Cyprem nazwal. Bratru swému Gasaélowi wěži stejnojmennou w Jerusalémě wěnowal, jejížto šířkost a velikolepost potom opíšeme. A jiné město w údolí, kteréž od Jericha na sewer leži, založiw Gasaélidou nazwal.

10. Příbuzné a přátely své tak uwěčnimo

¹⁾ Argos město w Řecku, w Pelopouésu na zájímě stejného jména, proslulé sochou bohyně Héry či Junony.

²⁾ olympiada jest občasí pěti roků; první olympiada počíná 776 př. Chr.

³⁾ na cestě z Jerusaléma do Césarjeje.

tať na sebe nezapomenul, ale hrad na hoře w Arabii ležící upewniw od swého jména Herodiem¹⁾ jmenowal. Týmž jménem nazwal homolowitý pahorek nanessený sšedesáte honů od Jerusaléma²⁾, jež sřkostněji něž hrad onen ozdobil. Dtroubnými wěžemi wůkol jej obkličil a na něm paláců králowských welmi sřtědře ozdobených nastawěl, tať že netoliko wnitř slawně okrásseny byly ale tať žewnitř stěny a ždi i sřechy welikým bohatstwím se sřkwěly. Wodu tať hojnou ždaleka s welikým nakladem přiwedl a wžchody o dvou sřech stupňů ž bílého uramoru přistrojil. Neboť pahorek ten newelmi wysok wšsechen byl rukama wždělán. U paty jeho jiné budovy nábherné ku přijímání nářadí a přátelům wystawěl. Tať hrad ten wedlé hojnosti wšsech wěci městem, wýstawnosti pať palácem býti se widěl.

11. Takowáto stawení wywodim sřtědroty swé mnohým tať cizím městům dořazal. W Tripoli³⁾, Damassku a Ptolemaidě gymnasia, w Byblu⁴⁾ žed, w Berytu⁵⁾ a Tyru⁶⁾ since, kobky, náměsti a chrámy, w Sidónu⁷⁾ a Damassku diwabla, w Laodicéji⁸⁾ při moři wo-

1) Kde w Žájordáni tworž ta ležela, dosud newyšřtěřeno.

2) jižně od Jerusaléma na cestě do Třehoje.

3) obřobovní město při moři w Šyrii; nynějšři město Tarablus od moře něco obléhá.

4) jižně od Tripole w Šyrii.

5) jižně od Byblu; nyní Beirut.

6) nyní Sur, při moři pod Sidónem.

7) Sidon, nyní Sajda sěweruě od Tyru.

8) město a přistaw w Šyrii mezi Tripolem a Antiochi.

domody, w Asfalóně¹⁾ lázně a welikolepé studně s podloubím i do díla i do welikosti podivným. Zinde háje a luby posvátné založil. Mnohá města, jakoby byla jeho vlastní, poplužím od něho darována jsou. Také cizí gymnasia či cwičírny²⁾ ročními a ustawičnými obnyslil důchody nadaw jich hojně, jako w Rojích³⁾, aby se nikdá odměn nenedostávalo. Dbilí wšsem nuzným udělowal; Rhodským⁴⁾ tu wzdělaní loďstwa častokrát a při mnohých příležitostech peněz poskytal, a wypálený chrám pythický⁵⁾ na lepšší způsob nákladem swým zase wzdělal. Co mám wyprawowati o jeho sšedrotě k Lycianům a Samanům⁶⁾? o jeho po wšsi Jonii⁷⁾ potřebných věcí udělowání? Zdalíž také Athénští, Lacedemonští⁸⁾, Nikopolitansští⁹⁾ a w Mysii Pergamus¹⁰⁾ nejsou plná Heródových darů? Zdalíž w Antiochii¹¹⁾ w Syrii ulici, kterézto pro bahno wšickni se wyhýbali za dwadacet honů zdýchli otesaným mramorem nepodlá-

1) Asalon k jiozápadu od Jerusaléma na moři. To město nepatřilo tehdá k Judéji. Těm městům propůjčowal se Heródes co wládat Syrie.

2) ústawové to byli pro cwičení těla.

3) Kos, ostrow bliže Maloasie.

4) w. 14, 3.

5) Chrám Apollína na Rhódze či Rhodě ostrowě.

6) Lycie krajina w Maloasii na jihu. Samos ostrow při Maloasii k západu.

7) Jonie krajina w Maloasii.

8) proslulá to byla města w Řecku.

9) Nikopole; měst toho jména bylo mnoho. Které se zde mını, o tom se neshodují.

10) w Maloasii.

11) hlawní město w Syrii.

žil a pro umarování nečasu w ni podloubi téže délky neudělal?

12. Ale ty věci, mohlby někdo říci, tomu lidu toliko, kterémuž dány jsou, sloužily. Však což Glidským¹⁾ daroval, netoliko k Řecku ale ke všemu světu se vztahuje, kamž sláva her Olympických pronikla. Nebo wida hry ony pro nedostatek nákladů téměř hynouti a jediný zbytek života starořeckého miznouti, netoliko sám nákladníkem učinil se w tom pětiletí, kteréhož mu do Říma plawiti se přišlo, ale také ustanovené pro budoucí časy důchody peněžité nařídil, tak aby nikdy památka jeho co nakladatele nezanikla. Nestihla by práce byla wyprawovati o odpustění od něho dluhů a platů; tak Fasaélitké a Balaneotské²⁾ a městečka na pomězi Cilicie zprostil ročních dani. Ale však bázeň nemálo podkopala štědrotu jeho, aby snad záwisti newzbudil a nezdálo se, jakoby většeho něčeho dojiti chtěl, hojnější dobrodini městům čine než ti, kteříž je drželi.

13. Tělo jeho bylo obrazem duše jeho. Výborným byl lovcem, pro umělost jízdy na koni mnoho štěstí užívaje; jednoho dne čtyřdcatero zvířat ulovil. Zest kraj ten hojný na divoké vepře, ještě více na jeleny a divoké osly. Bojovníkem byl newytrouvaným a protož také mnozí i we cvičení se ho báli, wí douce, an nejtrouněji kopím házi a nejbliže cíle

¹⁾ Glis w Beloponnésu w Řecku, krajina to, kde hry olympické se obdržovaly.

²⁾ město w Syrii mezi Tripolem a Raobicéji.

střili. Mimo ty přednosti myslí i těla štěstí také dobrého užíval. Nebo řídko nepovedla se mu válka a nehod těch sám winen nebýval, leč buď zradou některých buď wšfetečnosti lidu jeho wálečného se to dávalo.

Glawa dwaadwacátá.

Smrt Aristobulowa, Hyrkánowa a králowé Mariamny.

1. Ale to štěstí jeho u veřejnosti osud domácími nehodami stěžoval. Zlým jeho duchem byla manželka, kteroužto nejvíce miloval. Když dosáhl moci královské, tu propustiv manželku, se kterou se co soukromník oženil, Jerusálémku rodem, Doridu jménem, Mariamnu sobě pojal dceru Alexandra syna Aristobulowa. Sňatek ten byl záhy w domě jeho pramenem ruznic, a zvláště potom, když se z Říma nawrátil. Nebo nejprvé Antipatra syna z Doridy pro syny z Mariamny zplozené z města wyhnal, na swáteční toliko dny mu přicházeti dopustě. Potom děda manželky své Hyrkána, kterýž se byl k němu z Bartské země nawrátil, pro podezření úkladůw usmrtil. Barzafarnes Syrii sobě podmaniw byl Hyrkána s sebou pojal; ale krajané Zaeufratenští slitowawše se nad ním swobody mu wyprosili. A kdyby byl wystrah jejich uposlechl a k Heródowi se nena-wracowal, bylby tak bídně nezahynuul. Ale ofidlem smrti jeho bylo manželství wnucčky jeho;

tim se ubezpečim a po vlasti své se roztožim do ní se navrátil. Heródes na něho zanevřel, ne proto žeby po království byl bažil, ale že mu právem náleželo.

2. Z patera dětí, které z Mariamny zplodil, dvě dcery, tři pak synové byli¹⁾. Z nich nejmladší v Římě vychovávaný umřel. Dva starší pro urozenost matky a proto že již králem jsa je zplodil, co královicové chování byli; nademšťekto pak v tom náramná jeho milost k Mariamně působila, kterážto na každý den rozmáhajíc se tak podpalovala Heróda, že nehod pro milostníci přichodilých necitil. Mariamna tak velice ho nenáviděla, jak velice on ji miloval. Majíc ona důvodné příčiny k nenávisti a v jeho milost doufajíc v oči naň o to nařikala, co Hyrkánovi dědu a Aristobulovi bratru jejimu učinil. Neb ani tomuto, ačkoli mládencček byl, neodpustil, podav mu v sedmnácti letech věku jeho důstojenství biskupského, avšak jej záhy na to usmrtil, že kdýž v posvátné roucho oblekl se a dne svátečního k obětnici přistoupil, lid obecný všťekem rozplákal. Tedy v noci poslán byv do Jericha, tam jakož rozkááno bylo, v jezere od Galatů²⁾ utopen byl.

3. Ty věci Mariamna Heródovi vyřý-

¹⁾ dva ti starší synové slouli Aristobul a Alexander.

²⁾ ve starožitn. svých Josef blížeji o té věci mluví. V Jerichu král s Aristobulem tělesná cvičení obdávati na večer k tomu ho přiměl, aby v rybníku s dvořany se koupal, těmto přikázav aby pod zámlukou hry Aristobula utopili.

kála a na sestru i matku jeho přísným láním se potrhovála; on milostí němým učiněn byl. Ale ty ženy velikým hněvem se rozlítily, a aby Heróda tím spíše popudily, z cizoložství ji nářikaly. Mnohé věci pro podobenství ku pravdě nastrojivšše žalowały na ni že také do Egypta obraz svůj poslala Antoniowi, tak nesmírnou chlipností zálety u vzdáli tropic s mužem, jenž jako smilník vůbec znám a nářilí učiniti hotov jest. Tím jako nějakým hromobitím zbouřen jest Heródes, již nad to že hřavostí pro milost svou se zapáliv. A jestto mu na mysl tanula ukrutnost Kleopatry, pro niž i Eysanias král i Malichus Arab odklizeni byli, bázní pojat jest nejenom aby o ženu nepřissel, ale aby tudy života neztratil¹⁾.

4. Tehdy maje odjeti Josefowi manželku sestry své Salómy, kterýž mu věren a pro přibuzenství to nakloněn byl, Mariamnu poručil, rozkázav mu tajně ji zabiti, kdyby Antonius ho odpraviti dal. Josef, ne že zlosti, než chtě ukázati Heródomu ku královně milost, že od ní nechce ani po smrti odloučen býti, tajnou tu věc jí vyjevil. Dna když se navrátil Heródes a mnoho w rozprávkách o náklonnosti své k ní se zapřisáhal, také že nikdá jiné ženy takto nemiloval, odpowěděla: Dřossem jsi své ke mně milosti dokázal daným Josefowi rozkazem, mne usmrtiti jemu poručiv.

¹⁾ Antonius ho w skutku do Laodicéje oběsál, aby se ze smrti Aristobulowů vymětil.

5. Heródes tajnosti uslyšew hned se smyslem pomínul a pravě, žeby byl Josef nikoli rozkazu jeho nepronesl, kdoby ji byl neporuffil, velikou žalostí zblázněl a z lože vyskočiw po palácu semotam se rozbíhal. A w tom Salóma sestra jeho čas příhodný k žalobě uchopiwssi toho o Josefowi podezření potwrdila. Heródes přílissnou žarliwoostí se rozlítiw hned obadwa zabiti rozkázal¹⁾. Ale záhy po náruživosti následowala lítost, a kdž ho hněw pomínul, milost opět rozpálila se. Tak pak horoucná ta jeho po ní toužebnost byla, že se domníwal ji nebýti umrlou, nébrž u veliké bolesti k ní jako k živé mluwil, až po čase umrlou ji býti poznaw žalostí lásce své k ní rovnou zachráněn byl.

Hlawa třiadwarátá.

Nářeky na syny Mariamny; Antipater se jim předkládá. Objalowání jich u Augusta a smíření jich s Heródem.

1. W dědictwí materina huěwu wstoupili synowé, a kdýkoli jim tanula na mysl neschetuosť ta, otce za nepřitele swého powažowali.

¹⁾ Dle starožitm. 15, 3, 4. tentokráte jenom Josef usmrčen, Marianně pak odpuštěno. Mariamna smrt tu požádáji pohstowila, kdž Heródes Augustowi w stíc jedu byl opět poručil, aby newrátili se živý, Josef a Sohem, jimž poručena byla, ji usmrtili. Wrátiw se a wida Mariannu truchlou, ana se pro jeho pomýšlení radowati měla, podezření toho o němž wyšše, se chopil a ji odprawiti dal.

A to již prvé dočud w Římě na vychování byli, nad to pak wice, kdž do Judska se nawrátili. Ano spolu s wěkem záští jejich rostlo. Kdž již dospěli k manželstwu a jeden dceru tetu své Salómy, kteráž matku jich byla osočila, a druhý dceru Archelaowu Kapadoctého¹⁾ krále pojal: tedy také swobodné citu swých projadřování k nenávisti přičinili. Tu klewetníci z té opowážliwosti jejich příhodnou ujali příležitost a brzo zřejmě někteří o to s králem mluvili, že mu obádwá synové úklady strojí, a že Archelaow zet, spoléhaje se we tchána swého, uteci a Heróda před císařem obžalowati obmýšlí. Těmi žalobami popuzen jsa Heródes přiwedl sobě Antipatra, jehož z Doridy zplodil, jakožto k obraně své proti synům a jej wssemi způsoby wynyssowati počínal.

2. Jim ale proměna ta byla nesnesitelnou a widouce že syn matky z nizkého rodu před nimi předností dochází, zlost pro pých urozenosti své přemoci nemohli, ale při wssech příležitostech, které je uráželi, hněw swůj pronášeli. Kdž pak každým duem rozhodlaněji sobě počínali, tu i Antipater záměru swého hleděl, uměje přewýborně otci pochlebowati a divné žaloby na bratry své nastrojuje, některé sám, jiné přátely swými k wyjewení přiwodě, až nádeji ku králowství docela odjal bratrům swým. Tedy záwětem a zjewně již nástupcem

¹⁾ Kapadocie krajina w Maloasii; král Kapadocký stejnou tčuně měrou Řimanům jak Heródes poblíhal.

otcovým vyhlášen byl, ano také co král w ozdobe a důstojnosti královské kromě jediné koruny k Augustowi poslán byl. Po čase také svou matku na lože Mariamno wprawiti dovedl. Dwojitou zbroji proti bratrum, pochlebováním a pomlouváním, krále popudil, že také o smrti synů těch pomýšlel.

3. Z té příčiny otec Alexandra s sebou do Říma wšaw¹⁾, před císařem ho winil, že mu jednu dodal. Alexander sotwa k nařikání se spatowal; ale znaje soudce svého býti obratnějším nad Antipatra a opatrnějším nad Heróda²⁾ srdce poněkud nabyl. Otcovy prohřessky se studem pomínuw, sebe z toho z čehož winěn byl udatně wyměřil. S bratra účastníka nebezpečenství svého očistil a pro Antipatrowu lest a křiwody oběma jim činěné nařikal. Kromě newinného svědomí také wýmluwnost jemu přispíwala, neb welmi byl mocný w řeči. Naposledy powěděw: Dwořsem otci wolno jest nás zabiti, doličena-li nasse wina, tu pláči wšsecky přiwedl. Augusta pak tak oblomil, že žaloby proti nim odmitnuw Heróda opět s nimi smířil. Na ten způsob smíření stalo se, aby mládencowé otce we wšech věcech poslussni byli, on pak aby o posloupnosti w království swobodně jednati mohl.

¹⁾ Dálo se to w Daleji či Aquileji, jak w starozitn. 16, 4, 1. b. též Josef obšírněji wyprawuje. Byli tam oba bratrowé; Josef jednoho jmenuje tuo, Alexandra, že slovo wedl.

²⁾ že August nedá lehké wiry pomlouvám a že ho Antipater neobloudi, jak Heróda otkamal.

4. Potom král z Říma se navrátil, synům jak se zdálo vinu odpustiv, podezření ale všeho předce nezanechal. Antipater, původ nenávisťi, ostával otci po boku a jedině ostýchání se smírce zdržovalo ho, že zjavně nepřátelství pronesti se neosmělil. Když mimo Cilicii plavice se do Cleusy¹⁾ se dostali, přijal je Archelaus velmi dobrotivě, wděčen jsa zachování zete svého a smíření tomu se raduje; byl zajisté bez meškání přátelům do Říma psal, aby ve vedení pře pomáhali Alexandrowi. A až do Zephyria²⁾ Heróda doprovodil třidcet hřiven mu darowal.

5. Do Jerusalema přibraw se Heródes, lid obělal a u přítomnosti tří synů svojich příčinu odjezdu oznámil. Mnohé dity Bohu, mnohé také císaři projevowal, jenž bouřku w jeho domě upokojil a což nad králowství wice jest, swornost mezi syny způsobil, kteroužto, prawił, já dokonaleji upewním. Augustus mne pánem králowství a soudcem o nástupnictví ustanowil. Já pak což na mně jest jemu wděčen jsem a tři syny své na králowství potwrzuji; toho mého nařizení nejprvé Boha podpůrcem býti žádám, potom i wás také. Neb jeduomu pro wěť, dvěma druhým pro urozenost posloupnost we králowství náleží. Rozsáhlost říše této mnohým dostatečna jest. Wažte sobě jich, au je císař spojil a otec ustanowil, ne nenálezitými ani rozdílnými, ale hod-

¹⁾ ostráwet při Cilicii, jenž patřil Archelaowu.

²⁾ Zephyrium jest mys či přehoři w Cilicii.

nými dle stáří ctice je poctivostmi. Nebo radost toho, jenž by nade věk se ctil, bylaby menší než žalost toho, kterýmžby se pohrdalo. Přibuzné a přátely, kteříby jednomu každému z nich připojeni býti měli, já vyvolím a za rukojmě svornosti je ustanovím, věda jistotně, že rúznice a svárowé pocházejí ode zlých stoupců a že dobří stoupcenci přátelství pěstují. Zádám netoliko těchto ale také předních vojíška mého, aby ve mně samém na tento čas nádeji měli; neb ne vládu uébrž čest toliko královskou synům oddávám. Radošti královské užívati budou, tíži při všech věcech já sám bezděky ponesu. Setři každý z vás na věk můj, na způsob života mého a na pobožnost moji. Neb ani tak star nejsem, aby tak brzy po mně weta býti měla, aniž jsem rozkossem zvykl, kteréž mládencům života utracují. Božství pak tak jsem ctiti hleděl, že dojíti dlouhého věku doufám. Pakliby kdo synům mým k smrti mé prohlédaje nakládati chtěl, ten také ode mne trestán bude. Neb jakkoliv těm, kteří ze mne zplozeni jsou pocty nezávídím, předce wím že pochlebowání mládence ku přivážčivosti přivozují. Protož také pomyslili stoupeuci jejich, že dobrým u mne jest připrawena odplata, brojitelům ale že neuzitečna bude jich nesseschetnost i u těch, jimž pochlebowali: jistě wšickni se mnou, to jest se syny mými suwšsleti budou. Nebo jim má vláda a má s nimi swornost ku prospěchu jest. Wy pak dobří synové, pamatujice na náklonnost přirozenou, kterou i

zvěř ve swornosti se drží, potom na císaře, kterých nás smířil, a na mne kterýchto těch věcí jichž weleti bych mohl, žádám, bratři zůstaňte. Již vám nyní i roucho i služebníky dávám královské a Boha prosím, aby w celosti zachoval ustanowení mé, jestliže sworni budete.“ Tyto věci domluwim každého syna laskawě objal a lid rozpustil. Někteří přáli jemu toho, čehož žádal w řeči své, kteří ale proměn žádostiwí byli, počínali sobě, jakoby nic omšem byli nesysseli.

Hlawa čtyřnawacátá.

Blost Antipatrowa a Doridina. Alexander pro Glafyru nenáwiděn. Ferórowi podezřelému a Salómě uswědčené odpusštěno. Klestěnci Heródowni útrapně tazáni, Alexander dán do okowů.

1. Od bratří neswornost neodstoupila, a s horšším o sobě wešpoleť podezřením se rozessli. Alexander a Aristobulus těžce to nesi, že Antipater we své přednosti potwrzen jest; Antipater pak ani druhého místa bratřím nepřál. Več on za swou obratnosti mlčeti uměl a swou k nim uenáwist rozličnou lesti zastíral; tito pak wedlé urozenosti své mysl na jazyku měli. Mnuzí jich dráždice pobádali, wětšší díl z přátel Antipatrowých k nim co wzgwědači se přiluzowali. Wssechno což Alexander mluwil hned Antipatra a odtud s přidáním Heróda se donássel. Cokoliwěť neutrytěji propowědel

mládenec, nikdy úhony prosti nebýval, každé slovo za pomluvu jemu počítalo se a k malému provinění veliké vymýšleli, když slobodněji se pronesl. Všdycky wysílal Antipater popouzeče, aby pro své lži nějakého pravdy podkladku se domohl; jedna věc dosvědčená wšsem křivým pověstem wiry přidávala. Každý z přátel Antipatrowých buď od přirození mlčenlivý byl, neb dary k tomu přiveden jest, že se nikdy nic z jeho tajnosti neproneslo. Právem Antipatruw život tajemstwim zlosti nazwati se může. Alexandrowy towarýsse buď uplatiw buď je pochlebivou lahodou, již wšseho dosahowal, podessed, učinil je wyzraditeli a krádežniky věci, kteréž mluweny neb činěny byly. Wšsecky věci chytře strojil a po přelestných cestách bratry své klewetami Heródowi obouzel. Zalobniky podstrčiw sám na bílo bratry zastáwal. Jestliže co o Alexandrowi krále donásseli, tu jako náhodou k tomu přicházal, z počátku wěcem odpíraje, potom pak odmlčením se jich potwruje a tím krále k huňwu popouzeje. Wšsady úklady se strojiti widěly a Alexander bezhrdli otcowa wyhledáwati se zdál. Neb nic wíce pomluwám wiry nepřičinělo než že Antipater obžalowance wymlouwal.

2. Těmi wěcmi Heródes rozjitřiw se čím wíce den po dui od mládenců se odwracowal, tím wíce k Antipatru se přiwínowal. Na tu stranu nachýlili se také dworáné, někteří sami od sebe, jini pak wedlé rozkazu, jako Ptoleméus nejčelnějssi ze stoupenstwa králowa, bratři

královi a vssecken rod. Nyní vsším byl Anti-
pater a což Alexandrowi bylo nejodpornější,
vsším byla máteř Antipatrowa, radkyně proti
nim, ukrutnější nad macechu, více než pastor-
tůw nenáwidic synůw králowiných. Wesskeri
dwořané se wděčili Antipatrowi dílem pro
náděje, více vsšak pro rozkazy krále, kterýchto
nejznamenítejší přikázal, aby žádný z nich k
Alexandrowi a straně jeho nepřecházel ani se
k němu nepřipojowal. Metoliko se ho pať dwo-
řané, ale také cizí přátelé báli. Neb žádnému
z králů takowé moci císař nedal, aby swé
uteklce i po městách sobě nepoddaných proná-
sledowati směl. Mládencowé o pomluwach ne-
wěděli a tak neostražitěji podjímání byli; nebo
nikdy zjewně stiháni od otce nebyli. Brzo ale
sezuali věci z jeho k nim chladnosti a že kaž-
dou protimyslnosti více se draždil. Nad to
Antipater také Ferory strýce a Salomy tety
proti nim pozdwihl, ustawičně s ní jako s man-
želkou rozmlouwaje a jí na ně popuzuje. Ne-
přízeň tu posilowala také Alexandrowa man-
želka Glafyra, mnoho o swé urozenosti¹⁾ mlu-
wic a prawic se býti vssech, které u dworu
žily, pani, ana rod swůj po otci od Temena²⁾,
po matce pať od Daria Hystaspowa syna³⁾
počítá. Přecašto též wytykala sestře Heródowě
a ženám jeho neurozenost; nebo každá z těchto

¹⁾ byla dcera krále Archelaa z Kappadocie.

²⁾ Temenos prý byl nebrahně po wálce Trojanské králem w
Argu w Peloponésu.

³⁾ slowúrného krále Perského.

pro krásu, ne pak pro urozenost wyvolena byla; král mnohé měl ženy, an Židům swobodno bylo podle obyčeje předků několik jich míti, a on we mnohých si liboval¹⁾. Tudy pro honosnost a potupování Glasfiry w nenávisti wšsem byl Alexander.

3. Aristobulus pak se Salómou, ačkoliv swekrusse jeho byla, se rozepřel, předtím již pro úkony Glasfiry rozhněwanou. I on tyž neurozenost omlouval manželce, pronásseje se, že on z obecného lidu posslou, bratr pak jeho Alexander králownu pojal. To dcera Salómě materi s pláčem oznamowala. Přidávala tomu také, že tyž Alexander a Aristobulus hrozí, že po obdržení vlády matky bratrů za tkadlice w čeledníku, syny pak jejich za pisáře po městečkách zdělati chtějí, takto posmívajice se jim, jakoby bedlivě wyučeni byli. Toho Salóma sněsti nemohouc hněwem přemožena wšsectny ty věci Heródomi oznámila. Tím wíce hodnowěrnou býti se zdála, že na zeti žalowala. Mimo ty věci jiná pomluwa mysl králownu podpálila. Slyšel že Alexander a Aristobulus často na matku zpominaji a hořekujice jemu klnou; že také častokrát, kdž on něco z rouch Mariamny ženám pozdějším rozdělujce, hrozí, že w brzkém čase místo králowských oděwů w žině se oblačeti budou.

4. Heródes, ačkoli pro wysokon mysl jinochům se obáwaje, newzdal se o jejich napra-

¹⁾ Ithož času Heródes dematere žen měl.

vení vřelité nádeje. J povolaw jich k sobě, když do Říma se plawiti měl, jim co král krátce pohrozil, obřirněji pak co otec jich napomínal a prosil aby bratry milowali, slibuje win prwnějšich odpustění, jestliže se naprawí. Oni ale z pomlwy se wyměřili wymyšlené je býti pravice, obrany své skutky dokázati se podwolujice a Heróda prosíce strže lehkowěrnost přístupu k zlobiwému utrhaní nedopouštěti; wždycky zajisté prý pomlwačů hojnost bude, bude-li se jim wěřiti.

5. Sakkoli otce poněkud ukrotiwosse na teu čas strachu pozbyli, předce nad budoucností hořem se naplnowali. Poznali, že Salóma i strýc Heróras hněw proti nim mají, a že obádwá nepřátelé nebezpečni jsou, zvláště Heróras, kterýžto wšem wěcem králowským kromě koruny obcowal, vlastních důchodow měl sto hříwen a darem bratrowým užítky wšeho Zajordání wybíral. Také jej Heródes, na císaři toho wyžádan, čtwtákem či tetrarchem učinil a králowského manželstwi přiúčastnil, daw jemu za manželku sestru manželky své. Po její smrti Heródes nejstarší dceru swou se wěnem tři set hříwen jemu zasnoubiti hodlal. Ale Heróras králowskému manželstwi vyhýbal isa milostí dřevečky podjat. Tudy nejprwé rozhněwaw se Heródes dceru wdal za syna bratrowa, kterýž potom od Barthiw zabit jest; brzo ale potom hněw odložil a neduh ten Herórowi prominul.

6. Winili již Heróru před tím za żywota králowny, že Heróda otráwiti chtěl. Nyní ale

mnozí žalobníci se vyskytli tak, že ač Heródes bratra velice miloval, tomu věřiti a strachovati se počínal. Tedy mnohé kteří podezření byli zmučiv naposledy ku přátelům Ferórovým přikročil. Nikdo z nich sice nástrahy zřejmě nevyznal, ale to udávali že Feróras milentku uchopiti a do Partské země uteci zamyslíl. Toho pak předsevzeti a utečení že Kostobar Salómin manžel příučástuil se, jemužto král sestru svou dal kdž její manžel prvnějšsi pro cizoložství zabit byl. Ale ani Salóma všech obvinění prázna nezůstala; na ni bratr Feróras žaloval, že se Syllejem správceu Dbody krále Arabského největšim nepřitelem Heródomým o manželství se snesla. Ač w tom a w jiných věcech kteréž Feróras žaloval usvědčena byla, milost předce obdržela; a tak také král Ferórowi odpustil.

7. A nyní westřera bouřka domu toho na Alexandra se obrátila a na hlavu jeho se uvalila. Byli tehdy tři klesštěncové králi velmi milí, jak ze služeb jejich patrno bylo. Neb jeden byl číšníkem, druhý stolníkem, třetí spat jej prowázel a u něho léhal. Ty lidi Alexander zuamenitými dary k wlnosti přivedl. Kdž to králi oznámeno, oni mučení bywše k swému s ním obcowání hned se přiznali; ano také jakými sliby k tomu jsou přivedeni wyzradili; že je totiž Alexander klamal, pravě že nesusší nádeje wykládati na Heródomi, lečby o starci bezstoudném, jenž wlasn sobě líčivá, se downiwali, že mlad jest. O sobě pak pravil,

že jeho náleži ctiti, an také mimo vůli Heróda království dosáhne a po nemnohých časech nad nepřátely svými se pomstí, přátely pak a je předemsseni sstastné a blahoslawené učiní. Ano již prý mocní lidé tajně Alerandrowi se wděci a wůdcowé a přední lidu wálečného se k němu winou.

8. Těch věci Heródes tak se ulekl, že hlesnouti o nich se neosmělil, ale zwědy we dne i w noci wysílaje řeči i skutky wssěcky wssětrowal, a ty o kterýchž podezření měl, bez mešťání odprawowal. Palác jeho ukrutnou nesprawedlností naplněn jest; každý dle své nenávisti a dle nepřátelství svého žaloby osnowal a mnozí krwežiznivého hněmu králowa proti nepřátelům svým nadužíwali. Všim hned se věřilo, pokuty pak žaloby předstihali. Kdo nyní žalowal, tudíž sám obžalowan byl, a s tím, kterýž od něho uswědčen jest, weden byl ku popravě. Bázeň králowa o život netrpěla wssětrowání. Tak welice se rozlítil, že ani na newinnika wlidně nepohleděl a také ku přátelům welmi zuřiwým se ukazowal. Protož také mnohé ode dworu wypořáděl a nad kterými moci neměl, ty slowy přikřými urážel. Antipater mezitím dále osnowal obmysly své proti Alerandrowi a spolek přibuzencům shromáždio žádné pomluwy nepomijel. Takowá pak z podiwných wnywssleností Antiwatrowých a jiných klewetníků krále bázeň podjala, že se zdal sobě widěti Alexandra an proti němu s dobytým mečem stojí. Tudíž jej pochopio do

žaláře vsaditi kázal a přátel jeho trápení počal. Z nich mnozí mlčíc umírali žádného slova proti svědomí nepravivšše. Jiní ale pro nesnesitelnost bolesti klamati dohnáni, pravili, že Alexander s bratrem Aristobulem proti otci se spiknul a že vyhledává ho na lově zabiti a pak do Říma uteci. Těm věcem ač nepodobným a wymučeným král velmi rád věřil, pro uměznění syna svého ze spravedlivosti pokuty útěchu bera.

Hlava pětadvacátá.

Archelaus Alexandra a Feróra s Herodem smírjuje.

1. Alexander wida, že nijak mysl otcowu proměnití nemůže, těm zlym věcem směle w ústřety jiti umínil. Sepsaw proti nepřátelům čtvery knihy přiznal se k úkladům a je wessfery za spoluwinnity u věcech těch udal, předewssami pak Feróra a Salómu; o této také pravil, že smilstwem s nim bezděčným se spojila za noci násilně k němu se wedrawssí. A již ty knihy w ruce dodány byly Heródowi, mnohé a těžké věci o dworanech wyhlassující, když právě do Judska Archelaus přijel o zetě i o dceru se boje. Tento jira velmi opatrnou radou pomohl a hněw krále od nich obmyslně odvrátil. Nebo hned jak se s Herodem shledal: kde jest, zkríkl, zhoubece zet můj? aueb kde hlavu otcowrahowu uhlédám, abych ji rukama

svýmá sám rozřápal? Ano i svou dceru k tak pěknému manželu připojím, neb ačkoli rady jeho účastna není, však takového muže jsouc manželkou postorněna jest. Divím se trpělivosti tvé, že an o tebe běží, Alexander ještě živ jest. Já z Kappadocie pospíchal jsem maje za to, že on již dávno za své vzal a chtěje toliko s tebou soud vynesti nad dcerou svou, kteroužto pro tebe a pro tvé důstojenství jsem jsem zasnoubil. Nyní o obadva nám raditi se jest. A jelikož příliš otcovsky se chováš, jsa nekravný tu trestání syna úkladníka, směňme se spolu o místa a ve hněvu jeden druhého zastupme.

2. Bássnívá řeč tato Heróda ač jinak neustupného poněkud oblomila. Tedy knih, kteréž Alexander sepsal, jemu tu přečtení podal a článek po článku s ním rozjímal. Tudy Archelaus příhodnost k obmyslu svému nassed po málu vssednu tu věc na ty, kteříž v knihách poznamenáni byli, zvláště na Heróda swedl. Když pak již widěl, že král jemu věří, takto promluvil: Bizme, zdali snad jinochovi úklady od nesseschetníkú se uestrojí, a ne tobě od jinocha. Neví příčiny, pročby se v takovou nesseschetnost měl vydati, uyní již království užívaje a nástupcem v něm býti potomně doufaje. Ale již stojí za ním rádcové, kteříž na zlou stranu vrátkeho věku jinochova nadužívají. Od takových lidí netoliko jinochové ale také staří lidé oklamáni a nejčelnějši domové, ano celá království wyvrácena bývají.

3. Misto dával těm řečem Herodes a hněw ježž k Alexandrowi měl, po málu mimo se pouštíel a na Heróra se rozpalowal; nebo wsecken těch čtwerých kněh předmět na něj se wztahowal. Herodas wida kam mysl králowa se chýlí a že u něho přátelstwi Archelaowo wsecko může, spásu které poctiwě najiti nemohl, strze podlost hledal, a zanechaw Alexandra utekl se k Archelaowi. Ale ten prawil, že newí kterakby ho wyswobodil, w tolika prowinněních postaweného, strze kterěžto zjewně se prokazuje, že králi úklady strojil a že wseckh nynějšších swizelů jinochowých příčinou byl. Nezbývá leč wšelikou chytrost a zapírání opustě že wseho z čehož se winíš wyznati se, a bratra, jemuž zvláště milý jsi, za odpustění profiti. A tomu já wssemi způsoby tobě chci nápomocen býti.

4. Uposlechl Archeláa Herodas; w žalostiwé spůsobě, w černém oděwu a s plácem k nohoum Herodowým padl, a odpustění prose sebe neschetnitkem býti wyznal, an wsecky věci z kterýchž ho winili, byl učinil; possetilosti pak a bláznowstwi želeje wšelikou příčinu na swou k děwečce lásku uwalowal. Když tať Herodas sám na sebe žalowal a swědčil, tu Archelaus jej wymlouwaje Herodům hněw krotil, odkazowaw na wlastní swůj příklad že ač od bratra mnohem těžší věci trpěl, pro přirozené práwo pomsty zanechal. Nebo owssem, di, w králowstwich co we welikých tělich wždycky ně-

terá část za tíži svou odurí, kterážto nemá odřezána ale tisse hojena býti.

5. Mnoho na ten způsob mluvě Archelaus Heróda sice proti Herórowi utrotil, sám pak na Alexandra se hněvati nepřestával, dceru rozždati a od manžela odvesti hroze, až Heróda k tomu přivedl, že dobrovolně za jinocha prošel, aby mu zase dceru zasnoubil. Archelaus velmi důvěrně se dělal, že dopustí aby komukoli kromě Alexandra dána byla an mnoho jemu ná tom záleží, aby práva příbuzenství mezi nimi se zachovala. Heródes pak pravil, že mu znovu od něho darován bude syn, nezruší-li manželství jeho, an již i děti spolu mají, a mládenec také manželku velice miluje; zůstane-li manželka při něm, winy jeho napraví, odňata-li mu bude, dá se tudý jemu příčina k holému zoufání; nebo prý krotne odvážlivost domácimi jsouc náruživostmi dojímana. Nyni posléz dal se Archelaus s tíži obломiti a spolu i sám se s jinochem jakož s ním i otce smířil. Dvossím pak smýšlel Archelaus že náleží do Říma k rozmluvení s císařem Alexandra odeslati, an o těch věsech věcech již byl jemu on sám Archelaus psaní učinil.

6. Takto Archelaus obmysl svůj, jimžto zeté svého vysvobodil, vykonal; a poroučavše se za některý čas na hostinách a radovánkách trvali. Při odjezdu jeho dal jemu Heródes darem sedmdesát hřiven, zlatou drahotameniu ozdobenou stolicí, mnohé klesťence a souložnici, kteráž Pannychis sloula. Též průvodčí jeho každý

podlé důstojenství obdarován byl. Ano i příbuzní Heródovi rozkazem jeho Archelaovi dary velmi šťastně dali. Heródes pak i nejčelnější lidé jeho až do Antiochie jej provodili.

HLAVA ŠESTADWACÁTÁ.

Kterak Eurykles Mariamníným synům utrhá a Ewaratus Kojšť nadarmo jich wymlouvá.

1. Po nedrahné chvíli muž do Judska přibyl, kterýž w chytrosti Archeláa mnohem převyšoval a kterýž netoliko smíření, jehož onen došel, zrušil, ale také příčinou byl zahynuti Alexandrowa. Byl rodem z Lakonie jménem Eurykles, a lakotou po penězích do Judska připužen byl, an země Řecká již nádhery jeho sněsti nemohla. Přesťastné dary Heródovi co wnadu těch věcí, kterýchž žádostiw byl, donesew a hned zase od něho dvojnásobně obdarován byw nespokojowal se s pouhou štedrosti, hodlaje i strže krew řísti sobě podkoupiti. Tedy krále pochlebowáním, wýmluwností a wymyšlenými chwálami podwedl, a powahu králowu brzo poznaw a po jeho libosti wšlechtu mluvě a čině mezi prvnimi jeho přátely položen byl. Neb i král i wšickni stoupenci jeho radi měšťtěnínu Spartanškému pro jeho wlast přední poctivosti ptáli ¹⁾.

¹⁾ Za časů Makkabejských již Židé se Spartaným sulouton učínili, za národ sobě příbuzný se považujice 1. Makk. 12, 5. ř.

2. On pak wady dworu, neswornost králewicůw a otcowu k jednomu každému z nich náchylnost wyzwěděw nejprwé u Antipatra pohostinu byl; leč přetwáreně Alexandrowi se wděčil wydáwaje se za dáwného přítele Archelaowa, u tudy brzo co muž owssku poctiwý důwěry sobě u něho získal. Medrahně na to také w přízeň králewice Aristobula se wloudil a wsselikého přetwárení zkonfseje každého jináč podwozowal. Nejprwé Antipatrowi se najal we službu a byl tudy Alexandrowým zrádcem, onomu domlouwaje že jsa nejstarssi z bratrů zanedbáwá úkladníkům, kteříž ho naděje jeho zbawiti usilují; Alexandrowi pak opět wytykal, že synem a manželem jsa králowny, syna ženy z nižssiho rodu nástupcem otcowým w králowstwi býti trpí, zvláště maje k tomu velikou pomoc od Archelaa. Tudy Alexander ho za wěrného rádce drže, jessťto přítelem se dělal Archelawým, nic netaje před ním na Antipatra což do něho těžkosti měl nařikal, až i to pronesl, že snad Heródes matku jejich zabiw, je také o králowstwi pripraviti obmyšlil. Curykles dělal se jakoby jich litowal a spolu s nimi žalostiw byl. Tedy také Aristobula k mluwení podobných řečí přiwábim a obadwa w osídla nářkůw nad otcem zapletew odcházel ty tajné věci k Antipatrowi donáseje, přidaw k tomu wymyšlený klam, že bratrowé jemu úklady strojí a že již téměř s dobytými meči na něho wypadnouti chtějí. Za to jsa velikou summou peněz darowán od Antipatra schwalowal ho před otcem; a naposledy také na smrt Alexandrowu

i Aristobulovu jemu se pronajav před otcem žalobu na ně vedl. Předstoupiv před Heróda pravil, že životem se mu odplacuje za dobrodini od něho přijatá a za pohostinství jehož u něho užil. Dávno již prý Alexander meč na něj ostřil a ruky své roztahoval, ale že jemu w takové neschetnosti na překážku byl, stavě se jakoby mu w tom pomáhati chtěl. Alexander prý povídá, že Heródes nemá na tom dosti že si království cizí osobil a po zabiti matky jejích říši její promrhal, leč že také pankarta dědicem ustanovil, dědičné jich království Antipatrowi neschetníku oddav; ale on na něm duchůw Hyrkána a Mariamny pomstí. Nelze prý w království po takovém otci bez vraždy následovati. A mnohými prý k tomu každý den wzbuzován bývá příkorimi ničeho nemoha owšsem mlupiti, cožby bez překroucení zůstalo. Neb jestliže se zmíní o urozenosti jiných, tu prý naň hned se obořuji, an otec s posměchem říká: urozeným sám owšsem Alexander jest, jenž i mnou otcem svým pro neurozenost pohrdá. Na Iowu také že k nelibosti jest když mlčí, když pak někoho chwálí, že w tom opak se wyhledává. Otce že owšsem nelaskawého na sebe nachází, jenž samému Antipatrowi přeje; pročez že smrt rád podstoupí, jestliže se mu úkladové nepowedou. Jestliže pak jej usmrtí, že owšsem útočistě nalezne nejprvé u Archelaa tchána, potom u císaře, mrawů Heródových až posawád nepowědomého. Již prý před nim tak státi nebude jako prvé, strachuje

se přítomnosti otcovy, aniž toliko na wýtky sobě činěné odpowídati bude; nébrž nejprwé o bidách wšseho národu a o jeho daněmi až do té dušse utiškání oznámí. Potom také w jakých rozkoffech a hanebnostech peníze krweprolitím nabyté utráceji se, kdo a jací z nás u dworu obohatali, a komu města za kořist dána. Tu pak že wyhledáwati bude i dědowý i matčiny smrti; a že wúbec wšseckny neschetnosti řísse wyjewí, kteréžto když poznány budou, žádný že ho za otcebijce neodsoudí.

3. Ty nepodobné wěci Eurýkles na Alexandra žalowaw Antipatra schwalowal, že on toliko sám otce miluje a sám posawád těch úkladů zbraňuje. Král ještě pro předeslé wěci se neupokojiw náramným hněwem wztěkal se; tn Antipater času příhodného nassed, jiné žalobníky na bratry nawedl, kteřížby na ně prawili, že tajné rozmluwý miwaji s Zufundem a Tyrannem, s někdejsšími správci jezdeckwa králowského, nyní pro nějaké wýstupky úřadu zbawenými. Tehdy Heródes hněwem se rozpaliw hned je mučiti dal. Dni z těch wěci, kteréž jim připisowali, ničeho newyznali. Ale nyní doručen jest nějaký jakožto tu správci hradu Alexandria od Alexandra psaný list, w němž žádá, aby ho s Aristobulem bratrem po zabiti otce do toho hradu přijal, a aby se jim se zbrojemi a jinými potřebami propůjčil. Alexander list ten od Diofanta smyšlený býti prawil, kterýž byl králowským písařem, člověk welmi dostočný a jenž uměl chytře ruky každé nápo-

dobiti. Těž pak v podvrhování lichých písem usvědčen byv naposledy pro to odpraven jest. Zmučen byl i správce hradu toho; ale Herodes nic pravého ani strže něho se doptati nemohl o těch věcech, kteréž mu žalovány.

4. Ačkoli žaloby velmi plitké býti našel, předce Herodes synů svých ve vězení, leč bez okovů, ostříhati rozkázal. Eurykles pak zhoubece domu a zločinu toho původu dobrodincem a dárce životu svého nazýváje padesáti hřivnami obdaroval. Tento prvě než jistá zpráva Kappadocie dojiti mohla k Arche-laovi pospíšil a před ním osměliv se mluviti, že Heroda s Alexandrem smířil, od něho také peníze přijal. Potom do Řecka obrátiv se ku podobným neshlednostem věci zle nabytých užíval. Naposledy před císařem podvafráte obžalován jsa, že různicemi naplnil Acháji a města obloupil, vypovědin jest ze země; tak za winy nad Alexandrem a Aristobulem spáchané pokutován jest.

5. Na tomto místě záhodno Evarata Kojského s tím Spartánem porovnáti. Neb ten důvěrným jsa přítelem Alexandrovým a téhož času kteréhož Eurykles přišel, o těch věcech, kteréž Eurykles žaloval ode krále otázan byl. S pravil že nic od jiných neshledal takového, přísahou toho potvrdiv. Však to nic ubohým neprospělo u Heroda, kterýž toliko ku pomluvám hotových ussi nastawoval a toho sobě za přítele pokládal, kdož spolu s ním věřil a se s ním spolu hněval.

Glawa sedmadwacátá.

Heródes s dovolením Augustowým na syny své w Berytě žaluje. Tito na sněm ani powolání nebywše odsouzeni a nedrahně potom w Sebaste odpraweni.

1. Popouzela Heróda neustále i Salóma k ukrutnosti na syny kralewice. A ni, swekruffi a tetě své, Aristobulus chtě ji w nebezpečenství zahrnouti s napomenutím poslal, aby sebe opatrowala, že král uminil ji zabiti, ana znova jest obžalována z těch věcí prwějších, že totiž za Sylléa Arabského wdáti se žádajíc, tomuto nepříteli králowu tajemství bratrowa byla wyzradila. A to byl nejposlednější přiboj jimžto mládenci dlouhou bouří již zmitani potopeni byli. Salóma zajisté hned ubrawši se tu králi jemu napomenutí Aristobulowo oznámila. A on déle sebe nepřemoh obadwa syny swázati a rozdílne do wězení dáti welel. Potom Volumniowi vůdci wojska a příteli svému Olympiowi s pútahy písemnými k císaři jeti rozkázal. Když tito do Řima se připlawili a listů králowských dodali, císař welice mládců litowal, wšak moci nad syny od otce odjiti se mu nezdálo. Odepsal Heródowi, aby o své ujmě jednal; wšak že lépe učini, když w obecném shromáždění příbuzenců a úředníků té krajiny úklady kralewiců wyšetřiti a je budouli uswědčeni,

usmrtiti dá; pakliby toliko byli ntéci obmýšleli, aby na mírnějším trestání přestal.

2. Uposlechl toho psaní Heródes a do Beryta jak císař rozkázal přibyl soud zahájil. Na prvním místě osedli ředitelé ti, kterýmž o tom od císaře poručeno, Saturninus a Bedanius s područníky a s nimi Volumnius správce; za nimi zasedli příbuzenci královi a přátelé jeho, Saloma, Feróras a po nich šlechta syrská, kromě krále Archelaa, jemuž Heródes co Alexandrowu tchánu nedůvěřoval. Přeopatrně královi před soud wywesti nedal věda, že kdyby toliko uhlidání byli, wšfectny k lítosti by přivedli, kdyby pak také mluwiti jim se dopustilo, snadněby Alexander žalobám odolal. Tehdy ostríhání byli w Platáně, wsi Sidonské.

3. Powstaw na to král na syny jakoby na přítomné wáßnivé žalował. Z úkladů je nesměle toliko nařikal, sám jakoby citě že jistých důwodůw nemá. Tim wice šířil se o tom, že hanění, láni, potup, křiwod a zločinůw bez čísla se proti němu dopustili a že ty věci nad smrt těžší pokuty zasluhuji. Naposledy pak, když žádný proti tomu nemluwil, žalostiwě nařikal, že jemu jest jakoby sám na odprawu jiti měl, a že to jeho nad syny wítězství jeho zkázou jest. Na to od každého žádal, aby své zdání oznamili. První Saturninus wypowěd učinil, aby jinochowé odsouzeni byli, ale ne na smrt; nebo prý jemu nesluffeti se zdá, aby u přítomnosti wlastních swých tři synůw cizí syny k smrti odsuzował. To též dvěma područníkům

jeho widělo se a někteří jiní také jich následovali. Smrtnou pak výpověď nejprvé Volunnius vyřekl; a po něm všickni jiní buď z pochlebenství k Heródovi aneb z nenávisti k němu, nikoli ale z hněvu, jinochy k smrti odsoudili. Tehdy všechna Syria a Judsko vztyčené očekávalo konec té truchlohy, ale žádný se nedomníval, aby ukrutnost Heródova až k synobijství rozmoci se měla. On pak na to syny až do Týru dowléci a odtud je na lodi až do Cesaréje dovezti dal, a tam rozmýšlel, jakou smrtí by je utratiti měl.

4. Toho času starý jeden voják královský jménem Téron (jehožto syn Alexandrův důvěrník byl a přítel, a jenžto sám mládence miloval) z veliké lítosti smysly se pomínil. Nejprvé obcházeje wolal, že potlačena jest spravedlnost, že pravda zahynula, že příroda se pomátla, a že život lidský plný jest ohavnosti, i jiné věci, kteréž mu naružiwost života se odwážiwosti na mysl přinášela. Potom také před samého krále předstoupiti se osmělil: Tys, wece, otec nejnešťastnější, jessťo proti nejmilejším swojincům nejnešlechternějším lidem wěříš. Cože? Heródovi a Salómě, kteréžto jsi častokrát před tím smrti hodné býti odsoudil, wice wěříš nežli synům swojim? Newidíš-li, že tebe náležitých dědiců zbawiti a samému Antipatrowi zůstawiti ušlují, krále sobě velmi snadného miti žádajíce? Wšak wiz zdali on také wálečnému lidu pro zahubení bratrů w nenávist neupadl. Neb z nich žádného není, kdoby mládenci nelitowal;

ano wůdcowé také zřejmě pro to hněw nesou. To mluwě také ty jmenowal, jimž věci té hněwno bylo. Král pak je hned s ním i s jeho synem jiti rozkázal.

5. Tu brzo nějaký králowský bradýř, jménem Tryfon jakýmsi bláznowstwím připuzen jsa, wystoupil a na sebe žalowal: Wlne, wece, také Térón tento nawedl, abych při holení tebe britwou usmrtil, weliké dary za to od Alexandra mi sľibowaw. To uslyssew Heródes Téróna s jeho synem i holiče dal mučiti. A kdž oni přeli a bradýř nic wíce neprawil, tedy Heródes Téróna ukrutněji mučiti rozkázal. Tu syn otce lituje, wssedky věci králi powěděti sľibowal, jestliže otce propustí. Kdž jemu to připowěděl, tu prawil, že otec jeho krále zabiti chtěl, byw naweden od Alexandra. To pak některým se widělo pro oprosstění otce od muč wnyssleno býti; někteří ale že prawda jest, jistili.

6. Heródes potom na wůdce i na Téróna při sněmu žalowaw lid na ně zbowřil, tak že tu i s tím bradýřem dřiwím a kamením ubázení zabynuli. Syny pak do Sebasty, města nedaleko Cesaréje, poslaw, tam je zardousiti rozkázal. Wěc ta rychle wykonána byla, a mrtwoly jejich do bradu Alexandria přeneseny a s Alexandrem dědem po matce pochowati poručeny. Ten byl konec žiwota Alexandrowa a Aristobulowa.

HLAVA OSMAĎWACÁTÁ

Šterak Antipater odewšedch nenáwiděn a šterak král šyny odprawenců přibuzencům swým zašnoubil, jiných ale swadeb Antipater wymyšlil. O manželkách a dětech Šeródových.

1. Antipater již bezodpornou máje postoupnoš w králowštwí w nesnesitedlnou nenáwiš u národa upadl, ješto wšickni wěděli, že on wšedky ty pomluwy na bratry wymyšlil. Brzo bážeň nemalá jej pojimala, když děti zabitych bratrů dospíwati widěl. Alexander měl z Glasfýry šyny dwa, Tigrana a Alexander; Aristobulus pak z Bereniky dcery Salóminy šyny tři, Šeróda, Agrippu a Aristobula, a nad to dvě dcery Šerodiadu a Mariamnu. Glasfýru Šeródes s wěnem jejím po odprawení Alexandera do Šappadocie propustil; Bereniku choš Aristobulowu ujci Antipatrowu za manželku dal, kterýchto šmatek Antipater, aby Salómu kteráž se naň hněwala, s sebou smířil byl wymyšlil. Antipater také Šeróru a přátely císařowu dary a jinými wděky sobě nakloniti hleděl, drahně peněz do Říma pošilaje. Saturnina tolikéž a šstoupence jeho w Šyrii wšsemi dary našylil. Šim pak wice upadal w nenáwiš, čím wice darowal, anoš se wědělo, že tak weliké dary ne ze šštedroty ale ze štrachu rozdáwal; tudy ti kteří dary přijímali, wice k němu nášlonní nebyli a ti jimž nic nedal, zu-

řivějšími jeho nepřátely se stávali. Při rozdávaní darů těch demě marnotratnějším býval, se strachem pozoruje, že Heródes osřelé děti opatřuje, chtěje tím nad dětmi odpravenců se smilováním lítosti nad usmrcením jich dokázati.

2. Heródes svolav jednou přibuzné a přátely své, ty ditky uprostřed postavil a slzami se zaliv pravil: Otce těchto mně nešťestí jakési smutné odjalo; tyto děti pak kromě přirození ozvlášť lítost nad jich osřením mně poručeny činí. Protož pokusím se o to, abych otcem nejnešťastnějším bym dědem aspoň byl blaženějším a jim poručníků z nejlepších svých přátel zanechal. Zasnubuji tehdy dceru tvou, Feróro, nejstaršímu synu Alexandrowu, aby jeho přirozeným byl ochráncem; tvému pak, Antipatře, synu Aristobulowu dceru; tím způsobem budeš otcem sirotky. Sestru její můj Heródes pojme, kterýž welekněze¹⁾ má za děda po matce. Kdož mne miluje, chovej to moje ustanovení, kteréhož žádný přítel můj nezruší. Prosim Boha aby k dobremu království mého a mých wnuků ta manželstva požehnati a na tyto děti milostivějšíma nežli na otce jejich očima patřiti ráčil.

3. To dopověděm wzplakal, a ruce děti spojiv a wšech velmi dobrotivě pozdraviv rozpustil to shromáždění. Antipater hned jako

¹⁾ Welekněž Šimou, jehož dceru Mariamnu Heródes po první Mariamně posal.

zlednatěl, a kterák to těžce nesi, všickni rozuměli; neb domníval se, že cti šrotkům prokázanou zkáza jemu strojí se a že o všem opět v šefco na váze jest, jestliže Alexandrowi synové mimo Archelaa¹⁾ také Jeróru wladaře²⁾ na pomoc míti budou. K tomu také rozvažoval nenávisť svou u lidu a lítost lidu nad osřelými, a jak Židé náchylni byli k dětem živým i jak také pamatuji na bratry štrže něho ze swěta swedené. A tudy wšselijakým způsobem ta manželstwi zrušiti umínil.

4. Wšsak nástrahami wěc wěsti se obával, anť otec nesnadným byl a hned tu podezření se pohybowal. Zřejmě k němu wšsed pokušil se osobně toho žádati aby ho cti již přisouzené nezbowowal, samé toliko jméno králowské mu poušstěje, ana moc při jiných zůstává. Ze wlády neobdrží, jestliže mimo děda Archelaa Alexandrowu synowi také Jeróras za tchána připojen bude. Snažně tedy žádal, aby ty swadby změněny byly, an již jest rod králowský mnohočeten. Heródes totiž dewět manželů, ze sedmi pak synů měl: téhož Antipatra z Doridy, Heróda z Meriaminy dcery weleknězowny, Antipu a Archelaa z Maltaty Samariťanské, nadto dceru Olympiadu, kteroužto zachol bratrowec jeho Josef měl; Heróda pak a Filipa z Kleopatry Jerusalémské, Fasaéla z Ballady. Měl dceru také jiné, Koranu a Sa-

¹⁾ wšše dotčeného krále Kappadocie.

²⁾ čwrtáka, tetrarchu.

lomu, onu z Fedry, druhou z Elpidy. Dvě manželky, obě neteře jeho, byly bezdětkyně. K těm počísti sestry Alexandrovny a Aristobulovy z Mariamny. An tedy rod ten tak mnohočetným byl, žádal Antipater aby ta manželstva proměněna byla.

5. Král poznav Antipatrowu k sírotkům mysl protivnou welice se rozjitřil; již mu tanula myšlénka že snad i usmrcení bratři strže obmysly Antipatrowy zahynuli. Tedy zuřivými slovy jej odehnal. Potom ale usilnosti jeho oblouzen ta manželstva změnil a nejprv témuž Antipatrowi Aristobulowu dceru zasnoubil, syna pak jeho spojil s dcerou Heródovou.

6. Jak mnoho mohlo Antipatrowo pochlebování znáti z toho, že Salóma takových věcí prowesti nemohla. Si zajisté, ačkoli sestrou jeho byla a toho častokrát strže Julii manželku císařowu žádala, wdáti se za Sylléa Arabského nedopustil, ale přísahou se zavázal, že ji za největšší nepřítelkyni míti bude, jestliže předsewzetí toho neodstoupí. A potom ji bezděčnou Alerowi důvěrníku svému za manželku dal, a z dcer jejich jednu synu Alerowu, druhou Antipatrowu ujci zasnoubil. Z dcer vlastních, jež měl s Mariamnou¹⁾, jednu s Antipatrem, své sestry synem, a druhou s Fasaélem synem bratrowým spojil.

¹⁾ dcerou melekuzemou.

Glawa dwęćadwacátá.

Antipater nesnesitedlný; s Heródowým záwětem do Říma poslán. Feróras aby neopouštěl manželky, bratra zanechává a doma umírá.

1. Antipater náději sírotků žrussiw a k swému prospěchu přibuzenství spojiv na jistých částech spoléhal, a přidaw k své zlosti také doufalost stal se nesnesitedlným. Nemoha nenávisti porosfechné se wystřici bezpečnosti sobě strachem wyhledáwal, při čemž jemu Feróras co budoucímu jistému králi pomáhal. Brzo společ žen také při dvoře powstal, nové bouřky wybuchující. Manželka Ferórowa s mateří a se sestrou swou a s matkou Antipatrowou při dvoře králowském nezbedně sobě wedla a osmělila se s dvěma dcerama králowskýmá potupně uakládati, pročez Heródes na ni přezle zanevěřel. Mossak ačkoli nenáwiděna jsouci předce jinými wládla. Salóma toliko protivila se spolku těchto žen a krále na to pozorna činila, jaké zlé následky ty schůzky jejich pro něho míti budou. Zwěděwšse ženy o její žalobě, a že to Heródes těžce nesl, od zjewného scházení se upustily, ano před králem jakoby w neswornosti mezi sebou žily, sobě počínaly. Antipater tutěž hru provozowal zjewně proti Ferórowi protivnost ukazuje. Mossak tajné schůzky při kwasfch nočních míwaly a tím wíce k sobě wespolet Inuly, čím wíce se na ně číhalo. D tom

o všem věděla Salóma a Heródovi všechno oznamovala.

2. Tento zapaloval se hněvem a nejvíce proti Heródově manželce; neb na ni ozvláštně žalovala Salóma. Swolaw tedy příbuzné a přátely své nenáviděnou tu ženu ze křivd dcerám jeho činěných winil. Kromě toho žaloval že Fariséje proti němu úplatkem postřvala a bratra jemu nepřitelem učinila čarům užívši. Naposledy obrátiv se k Heródovi, že ze dvou věcí pravil jemu jednu vymoliti dává, buď bratrskou jeho lásku buď manželku ztratiti. Ale když on odpověděl žeby raději život nežli manželku ztratil, tu Heródes nemohl než k Antipatrowi řeč obrátiti a jemu přikázati aby s Heródrou, s jeho manželkou a kýmžkoli jiným k ní přináležejícím nikdy nemluvil. Antipater sice zjevně přikázání to zachovával, tajně ale s nimi noci trávil. Leč boje se aby naň Salóma pozoru neměla, strže přátely w Itálii záminku k vystrojení se do Říma sobě zjednal. Ti psali že žádoucno, aby Antipater w brzkém čase k císaři poslán byl; tehdy Heródes nic neměštaje poslal ho všemi věcmi potřebnými a mnohými penězi ho štědře opatřiv, a spolu také závěť mu daw w němžto Antipater za nástupce na trůně jmenován byl; po něm měl následowati we vládě Heródes s Mariamny dcery welekněžowy zplozený.

3. S Sylléus Arab, ač dlouho nedbam císařových rozkazů do Říma se plawil maje s Antipatrem činiti o věci, pro kteréž prvé

Nikolaus proti němu při zavedl. Nemalou také Sylléus rozepři s Aretou králem svým měl, kromě jiných jeho přátelů mu zabito Soema, nejmocnějšího muže v Petře. Velkými penězi Fabáta císařského správce uplativo jeho také proti Heródovi užíval. Ale král většší summu peněz dan Fabáta od Sylléa odloučil a strze něho vyhledával věci od císaře rozkázaných. Sylléus nechtěl platiti ano i na Fabáta žaloval před císařem, pravě ho býti správcem ku prospěchu ne císaři nébrž Heródovi prohlédajícím. Tudy rozhněvav se Fabátus owssem od Heróda velmi ctěný tajnosti Sylléovy vyžradil a králi oznámil, že Sylléus Korinta životného oděnce králova uplatil, jehožby do vězení dáti náleželo. Aníž toho král zaměškal. (Korintus ten při dvoře královském vychovaný rodem byl Arab). Tudiž král ne jeho toliko ale také dva jiné Arabů, kteříž u něho nalezeni byli, pochopiti rozkázal, jednoho Sylléova přítele, druhého wladýku. Tito na mukách wyznali, že Korinta mnohými penězi uplatili, aby Heróda odklidil. Potom od Saturnina správce syrského podruhé právně tážáni byli, načež do Říma posláni jsou.

- 4. Heródes nepřestával na Feróru dotirati, aby manželku propustil. Menacházeje kterať ji, na niž náramně zanewřel, trestati, naposledy rozlítivo se ji a s ní bratra také z palácu wyobcowal. Feróras bez reptání do wladáctwi swého¹⁾ odebral se, přísáhaje že wypo-

¹⁾ Zájordáni.

wěděni to jedinou smrtí Heródovou skončí se a že se k němu za života jeho nenavráti. S nepřítel potom ani nemocného (ačkoli snažně wolán jsa) bratra nawstítvit, když tento již maje umříti nějaké poručení chtěl k němu učiniti. Řeč tehdá byl mimo nádeji zase okřál. Nedrahně na to Heróras w nemoc upadl a Heródes se mu přewolidným protázal. Nebo přibyl k němu a s ním bolestě o uzdraweni jeho usilowal. Ale nadarmo; w nemnoha dnech Heróras umřel. Ačkoli jej Heródes až do posledního dne života milowal, předce powěst byla, že jej jedem ze swěta sprowodil. Heródes tělo jeho do Jerusalema dowezew a zármutek weliký nad ním wssemu lidu přikázaw přeslawný pohřeb jemu učinil. Takowého konce dostel jeden z wrahů Alexandrowých a Aristobulowých.

Hlawa třidráta.

Heródes wysšetřuje o smrti Herórowě nalezá, že mu Antipater jed stroji. Z powědomých wěci té Doridu a Mariamnu wyhospuje a tétoble jhna Heróda wyděduje.

1. Postihla wčil pokuta Antipatra, wraždy oné půwoda, že zahynuti Herórowa wzawssi počátek. Někteří zajisté z jeho swobodníkú před krále smutni předstoupiwšse prawili, že bratr jeho Heróras jedem jest zahuben; nebo prý manželka jeho nějakého pokrnu mu podala

neobyčejně přístrojeného. Toho když požil, že hned potom w nemoc upadl. Také prý byla přisla přede dvěma dny od matky a sestry její povolaná žena travička z Arabie, aby Herórowi nápoj lásky přístrojila, ale že místo něho jed smrtedlný dala, navedena bywši od Sylléa, jehož známá byla.

2. Král podezřeními hluboko projat jsa děwečky a některé swobodné mučiti dal. Tu jedna nemohouc bolesti sněsti zřikla: Půh nebe i země správce nechť nad matkou Antipatrowou, muť těchto příčinou, pomstí. Ten počátek král nassed dále pravdu wysšetřowal. Ona nyní o spolku matky Antipatrowy s Herórou a s jeho ženami a o tajných jejich schůzkách oznámila, a že Heróras i Antipater nawrátiwšse se od krále celou noc s nimi pijeli wšse služebnity i děwečky odtud odkázawšse. To jedna ze swobodnic ohlásila.

3. Nyní každá děwečka obzvláštne mučena byla. Ty se w řeči docela srownávaly a přidaly, že Antipater do Řima a Heróras do Zájordáni podlé usnessení se odebrali. Dni prý častokrát mezi sebou říkávali, že nyní po usmrcení Alerandrowu a Aristobulowu Heródes na ně a jejich manželky sáhne a že teď an Mariamnu a syny její byl utratil, nikdo usšetření od něho nadíti se nemůže; protož že lépe jest šselmy té co nejdál utéci. Také prý častokrát Antipater matce nařikával, že již šsediwí, an otec jeho na každý den mladne a že se dříwe smrti než wlády dožije. A kdyby pak

někdy otec fessel (kdy pak to bude?) že potěšení býti nástupcem jeho owšem nedrahně užije. Rostou prý hydře hlavy, Alexandrowi totiž a Aristobulowi synové; že také synům jeho objata jest od otce nádeje k následování ve vládě, jesto Heródes král žádného z nich, nébrž Heróda syna Mariamnina po smrti jeho nástupcem w království závětem ustanovil. Ale že owšem za swým starím blázní, jestli se domnívá, že wedlé závětu jeho diti se bude; on sám že se přičiní, aby žádný z rodu toho nepozůstal. Ano netoliko prý Heródes kdekteré otce nenáwisti k synům přemáhá, nébrž nad to že také nade wsecky jiné bratru nenáwidi; nedáwno prý obdržel od Heróda sto hřiwen za to, aby s Heródem uemluwil. A když Heróras se otázal: w čem jsme my ho uráželi? odpowěděl prý Antipater: budme rádi jestli wsecky věci nám pobera holého aspoň života nám zanechá. Ale prý drawé takové sfelmě nikdo wyniknouti nemůže, kterážto zjewně někoho milowati žádnému nedopouští. Nyní prý se scházíme tajně, potom budeme moci i zjewně, jestliže ducha a ruce mužské míti budeme.

4. Tnto věci na mukách děwečky wyznaly a přidaly, že Heróras do Zajordání s nimi utéci obmýšlel. Wšem pak těm řečem Heródes wěřil pro zminění o stu hřiwen, neb to samému tolito Antipatrowi známo býti mohlo. Tehdy nejprvé na Doridu matku Antipatrowu zuřiwě se obořil a ji ze wseho sferku, kterýž ji byl darowal a jenž mnoho hřiwen stál, ob-

loupil a ji podruhé wyprávěl. Potom služebnicem Ferórowým po mukách odpustiv hojiti je dal. Bázní ale přestrasen jsa a nejmenším podezřením se popouzeje, mnohé newinné mučiti powelel, boje se aby žádného z winných nepominul.

5. Nyni obrátil se k Antipatrowi Samaritánu, kterýž byl Antipatra syna králowa správcem; mučením jeho doptal se, „že Antipater chtě otce usmrtiti w Egyptě strže důwěrníka Antifila jed objednal, že ten jed od něho wzal Antipatrow ujec Theudion a Ferórowi jej dal. Umluveno prý mezi nimi aby Feróras Heróda usmrtil ještě za Antipatrowa pobytí w Římě, aby tento bez podezření byl. Feróras pak že ten jed manželce své schowati dal.“ Tedy král manželku bratrowu hned obelaw jí což přijala přiněsti rozkázal. Ona jakoby to přiněsti hodlajíc wyšla a se střechy se po hlavě dolů strčila, aby wyšetřování a muk znikla. Ale řízením owšem božím, aby totiž Antipater trestání neussel, ne na hlavu ale na jinou upadši stranu ode smrti zachowána jest. A když bywši doneffena ku králi se spamatowala (neb jí ten pad byl omámi), tu otázána byla, proč se dolů pustila, a král jí přísahal, že bude-li prawdu mluwiti, jí wšelikých trestů práznu propusti; pakli ale s prawdou tajiti se bude, že tělo její do usmrceuí trápiti dá, tak že ho nic ku pohřbení nepozůstawi.

6. Na to žena maličko pomlčewši: Proč mám, wece, něčím se tajiti, an již Feróras

umřel? Abych zachovala Antipatra, kterýž nás osvědčí zahubil? Poslyš králi a s tebou Bůh, jenž jest mi svědkem pravdy, kterýž oklamán býti nemůže. Když jsi při Herórowi již umírajícím plače seděl, tedy on mne zavolav dí: Manželko má, velmi jsem se o bratrowě te mně myslí sklamal, toho to nenávisti máje, kterýž mne tak welice miluje a zabiti uloživ toho, kterýž nyní tak welikou žalostí, ač jsem ještě neumřel, pro mne se rmoutí. O já za svou bezbožnost odplatu nesu. Ty pak jed, kterýž naň chováš zanechaný nám od Antipatra, rychle přineš a před mýma očima hned znič, ať sebou na onen svět pomstitele nenesu. Takž rozkázal, přinesla jsem a weliký díl toho jedu před očima jeho na oheň jsem wylila, maličko sobě pro nejisté přihody nechawši, ať jsem se bála tebe.

7. To powěděwši nádoby mu podala s trochou jedu w ní. Heródes na to matku a bratra Antifilowa mučiti dal. S ti také wyznali, že Antifilus z Egypta přinesl nádoby, a že jedu od bratra lékaře w Alexandrii dostal. Takto Alexandrowa a Aristobulowa dusse wešteren palác obcházejíce tajné věci na swětlo wynášely a těch, kteříž nejdáleji podezření byli, k soudu potahowaly. Tedy také Mariamna dcera welekněžowa shledána powědomou býti úkladů těch, což bratři její mučení bywše wyjewili. Král pak zlého úmyslu matčina také nad synem pomstil; nebo Heróda z ní zroze-

ného, jenž ustanowen nástupcem býti Antipatrowým, ze závětu wymazal.

Glawa jedenatřicátá.

Od Bathylla proneffen Antipater, leč toho newěda z Říma se wracnie. Heródes ho k soudu pohání.

1. Nejposléze Bathyllus swobodník Antipatruw ku púhonu přibyw toho potwrdil, co Antipater obmýšlel. Přinesl otrawu také jinou, jed ode zmiji a jiných hadů, jimž, prwnějšili nedostatečným bude, Feróras se swou manželkou proti králi se opatřiti měl. Těž Bathyllus také přinesl listy od Antipatra proti bratrům složené, co naddawek jeho proti otci nesselechnosti. Byli tehdá Archelaus a Filip, králowi synowé w Římě na wychowání, již jsouce mládencowé a plní ctižádošti. Poněwadž pať bratři tito Antipatrowým úmyslům záwadou býti se zdáli, ustanowil je ze swěta sprowoditi. Tedy jakěsi listy proti nim wymyslil, jménem přátel, kteříž w Římě bydleli odtamtud psané. Kromě toho jiné stoupence swé w Římě podplatil aby psali že bratři ti mnohými zlořečenými otci utrhai, že o Alexandra a Aristobula zjewně naríkaji a swé z Říma domů powolání těžce nesou. Neb již byl otec jim se nawrátiti přikázal, a to nejwice nepokojilo Antipatra.

2. Ano Antipater již dříve než se byl do Říma odebral, isa jessťe w Judsku, takowé proti nim listy z Říma kupowal a přicházeje k

otci, jenž toho tentráte nic nepodhlédal, bratry jako vymlouvaje pravil, že některé věci neprávě psány jsou, v některé pak že utvape-
nim mládeneckým upadli. Epistatům těch proti bratrům listům mnoho peněz dav usilo-
wal utajiti pútahy wňloh swojich, roucha drahá, rozličné koberce, koslíky stříbrné a zlaté a jiné mnohé nástroje stupujíc, aby velikost nákladu na ty věci vyloženého mzdu podplacencům wydanou zastřela. Wňlohy jeho dvě sta hři-
wen wynassely, z nichž nejwětšší díl prý pře Sylléowa stráwila. An pak již wssični zlí skutkové jeho, menšší wětššími, odekryti byli a wssični mučenci o otcebijsťwi, listowé pak o opětowaném bratrobijstwi jeho jsou hlásali: předce nikdo z přichozích do Říma jemu neo-
známil, jak špatně věci jeho w Sudsku stojí, ačkoli od dořazání té neschetnosti až do na-
wrázení se jeho sedm měsíců wysšlo; tať byl wssem w nenávisti. Snad tať těm, kteří mu to pro-
nesti hodlali, duchowé zabitých bratrůw usta stoulili. A tať z Říma listem oznámil, že hned se nawrátí a že čestně propustěn jest od císaře.

3. Král úkladníka w rukou míti žádaje a boje se aby něčeho se dowědět suad jeho se newarowal, we swém listě podobně se pokrý-
waje welmi přiwětiwě mu psal a aby sobě s nawratem pospissil ho prosil; pospissí-li, že snad žaloby na matku swou urowná. Nebo že Do-
ris wyhnána byla z palácu, byl se Antipater dowěděl. Před tím již obdržel w Taren-

tu¹⁾ list o Ferórově smrti a velmi ho plakal; což mnohým jako důkaz lásky ku strýcovi chvalitebno se býti zdálo. Ale zdá se, příčina té žalosti byla, že úkladové wedlé žádosti jeho se nezwedli; we Ferórowi oplakával toliko služebníka své neschetnosti. K tomu ho také strach posedl, aby snad wěc o jedu se nepro-nessla. Tehdy w Cilicii od otce dotčený list obdržem, hned pospíšil. Ale kdž do Celen-derie²⁾ se dostal, pojala ho těžkomyslnost pro osud matky a dusse jeho budoucích zlych wěcí tussila. Opatrnější z přátel jemu radili aby k otci prvé nejezdil, ažby jistotně zwěděl, z jakých příčin matku jeho od sebe propustil; neb prý jest obáwati se, že suad k winám mateře jiné winy wyslytly se. Méně pak opatrní a ti jenž wice k nawsttívení vlasti než ku prospěchu Antipatrowu prohlídali, napomínali, aby pospíšil, a prodléwáním příčiny otci k zlému domnění a utrhačům ku pomluwám nedáwal. Neb nyní jestli se co kulo, to pro nepřítomnost jeho se stalo; kdbyby nebyl odcestowal, nikdo by se nebyl proti němu o něco pokusil. Possetilá pak wěc zdá se býti pro nejistá podezření jistého dobra se zbawowati a časně se k otci nena-wrátiti ku přijetí králowství od něho, na kterémž samém se zmitá. Uposlechl těch řečí Antipater, jsa božstwím k tomu nabádán, a pře-plawiw se přistál do Sebasta, přístawu Cé-sarejského.

¹⁾ měste w jižné Italii.

²⁾ města w Cilicii.

4. Potkal se pak mimo nádeji s velikou samotou, an se ho všichni sstitili a žádný k němu jíti neosměloval se; nenávist ta ve kteréž vezdy se nalézal, nyní swobodně projewiti se směla. Mnozí se také od něho odvraceli krále se bojice; neb již celé město nepřiznivou pověstí o Antipatrowi se naplnilo; sám toliko Antipater newěděl, co se o něm dalo. Nikdo nad něj slawněji wyprowázen nebyl, když se do Říma plawil, aniž kdo neslawněji při nawrácení se odtud přijat byl. On pak již nehod naň doma čekajících se podhlídaje, obmyslně toho tajil, a uwnitř téměř již strachem umiraje, obličejem smělost pronáseti se snažil. Utéci a z lécek wyniknouti lze již nebylo, aniž pak jemu w Césaréji něco jistého o tom co jej doma očekává pro hrozby králowy oznámeno bylo. Tudy nádeje ho podjimala, že snad nic zlého uení naň shledáno, aneb jestližebych co bylo, že z toho nestydatostí a lesti swou se wymede; neb w těch toliko hledal spasení swého.

5. Tehdy na ty věci spoléhaje beze stoupenstwa do palácu přibral se; neboť to hned od prvních dveří s hanobou odehnáno jest. Náhodou Varus wládař Syrie¹⁾ přítomen byl. Šel k otci a posilniv se we své smělosti, jakoby ho polibiti chtěje blíže k němu přistupowal. Ale otec ruce nastawiv a hlavu schýliv zkríkl: Což otcebijci mne objimati náleží, jestto tolika

¹⁾ Těž jenž později w leze tentoburském s Arminiem se potkaw na hlavu poražen byl.

nesslechetnostmi postvrněn jest? Breč s tebou, bezbožná hlavo, aniž se mne dotýkej, prvé než by se z nesslechetnosti wywedl. Ukládám tobě soud i soudce w osobě Bara, kterýž w prawý čas přítomen jest. Odejdi a o své obraně prozejtřel přemýšlej; té lhůty twým chytrostem propůjčuji. Z těch řečí strachem podjat Antipater, a nemoha nic odpowěděti odesel. Nyní k němu matka a manželka přišly a wšsecky půtahy mu oznámili. A tehdy strachu poodložiw přemýšlel jakby se měl wyměřowati.

Hlawa dwaatřicátá.

Antipater u Bara obžalowaný půtahy zjewnými co ukladnit šhledán jest. Odprawení jeho až na své očkání Heródes odkládaje zatím záwet proměnnje.

1. Nazejtří král přibuzné a přátely své obeslaw také Antipatrowých přátel powolal. Sám s Barem co soudce zasednum swědčitele rozkázal přiwesti. Mezi nimi byli také někteří služebníci matky Antipatrowy nedáwno polapeni, když od ní list k němu nesli takowý. „Boněwadž wšsecky věci již otcí twému se wyzradily, waruj se domů nawracowati, jediné lečby pomoci od císaře wyžádal.“ Posléze po wšsech swědčících wessel také Antipater, a k nohoum otcowým padnum: prosím tebe, otče, řekl, dříve mne neodsuzowati, nébrž mi k obraně

sluchu prostě propůjčiti; nebo dožáji se býti nevinným, jestliže mi toho povolíš.

2. Král velikým hlasem mlčeti mu kázal a obrátiv se k Barovi takto mluvil: Přesvědčen jsem že ty Vare a každý spravedlivý soudce Antipatra ničemníkem býti usoudí. Bojím se pak, že i ty osudu mého se zbrojím mne všech neřešti hodného býti usoudíš, an jsem takové syny zplodil. Ale tím více lítosti hoden jsem byw tak velmi dobrotivým otcem synůw tak neschetných. Dříve již jsem dvěma z nich hned z mládí důstojenství královského propůjčil, a je kromě výloh na vychování w Římě vydaných nad to přátely císařovými k závistí králům jiným učinil; ale shledaw je o bezživoti mé ukládati nejvíce Antipatrowi k vůli jsem je odpravil. Jemu, jehož jsem již co pacholete za nástupce ustanovil, wšeljak bezpečnosti jsem vyhledáwal. On pak šelma zlá dobroty moji až nad to se nabážíw sytost svou na mne vypouští. Zdá se jemu dlouho žiti býti, starost mou těžce nese a králem jinak býti leč otcebiřtívím nehodlá. Však věci ty neuezaslouženě na mne obmyslí, an jsem jej opovržence ze vsi sem k sobě přivedl a královicůw pomínutw zrozených z královny za nástupce království vyhlásil. Tobě Vare, wyzuwám nesmyslnost svoji. Sám já synůw oněch proti sobě jsem popudil je pro Antipatra spravedlivé nádeje zbawiw. Co jsem jim dobrého učinil, čehož bych tomuto byl více neussřádil? tomu, jemužto ještě za života moci své téměř

jsem postoupil, a jehožto zřejmě za nástupce w
 království zavětem jsem ustanovil, jemužto
 kromě obzvláštních důchodů padesáti hřiven
 we všem svých penězi jsem se propůjčoval;
 jemuž kdýž se měl do Říma plawiti, jsem tři
 sta hřiven dal a jehož samého ze všeho rodu
 jsem co zachowatele otcowa císaři poručil. Zda-
 liž se onino tak veliké nestlechtnosti, jako An-
 tipater dopustili? aneb zdali jsem měl na ně
 takový důvod jakýmž profázání jsou úkladové
 tohoto? A předce opowazuje se ten otcebijce
 něco mluwiti, naděje se, že zase prawdu lesti
 svou zakryje. S toběť Bare warowati se ho
 sluffi; já tu šselmu znám a předwidám již nyhni
 to prawdy napodobení a offemetný plač jeho.
 Tentof jest kterýž mne někdy za života Ale-
 randrowa napomínal, abych se ho warowal, a
 svého těla všem nesvěřowal. Tentof jest
 kterýž až k loži mému přicházel a spatřowal,
 aby mi snad někdo úkladů nestrojil. Tentof
 smu mého ostřihal a bezpečného mne činil, mne
 w žalosti nad zabitymi těššiwal a za soudce
 nad dětenci láskou mezi živými bratry se na-
 bídal, tent oděnc a obhájce můj. Kdýž mi
 jeho offemetnost, o Bare, a jeho we všech
 věcech přetwářiwost na mysl tane, pochybuji
 žiti a sám sobě se divím, kterak jsem se před
 takovým úkladníkem wywarowati mohl. Zlý
 duch jakýsi pustoffi dům můj a nejlepši přá-
 tely proti mně popuzuje; nezbyhá mi, leč ne-
 sprawedliwého osydu plakati a nad sebou w
 samotnosti lkati. Žádný ale kdož po mé trwi

žizni, mi neujde, byl pak mně i o wšech synech swých soud sirtti wyněsti bylo.

3. To mluvě pro stormoučení w řeči se zarazil, a na to Nikolaowi důvěrníkowi swému důwody wěsti rozkázal. W tom Antipater zdvih hlavu, nebo byl k nohoum otce padl, zkríkl: Ty otče sám mne obhajuješ: nebo kterak mám býti otcebijcem, an ty wyznáváš že jsem twým zachowawatelem býwal? Přitulnost mou nazýváš hroznou obmyslností a leští; kterak w jiných věcech tak jsa chytrým předce jsem tak nesmyslným byl, že jsem tomu neporozumíwal, že strůjce takové neschetnosti ani před lidmi se neukryje, nad to pak před nebeským soudcem cwssem utajiti se nemůže, kterýž wšudy přítomný jest a wšechy věci spatřuje? Zdaliž jsem newěděl o skončení bratrů, nad kterýmiž proto Bůh mstil, že o tobě zle ukládali? Což mohlo mne proti tobě pobuzowati? Zda nádeje králowstwi? Ale králowal jsem. Zda domnění o twé nenáwisti? milowalš mne. Zda strach nějaký z tebe? Ale tobě se zachowati hledě jiným jsem k strachu byl. Snad nedostatě peněz? Ale kdož mohl wice než já utráceti? Bych pak nade wšechny lidi nejhorším byl a powahu drawcůw měl, zda twá, otče, dobrodini by mne byla neoblomila, anť jsem (jakožš powěděl) od tebe zase přijat, tolika synům jiným předložen, za twého života králem wyhlášen byl a pro welikost jiných dobrodini jiným se k záwisti stal? O, mne bidného! ó neschastného odjezdu mého! jak dlouhý

čas k závistí a k úkladům mnou tudy dán byl! Ale vsak pro tebe otce a pro tvé věci odebral jsem se, aby Sylléus tvým stárim nepohrdal. Jest mi vssecken Řim za svědka mé k tobě náklonnosti a kníže vsseho světa císař mne častokrát otcemilem nazýval. Wezmi otce tento list jeho, hodnowěrnějšsim jest nežli pomluwy zdejší. Tím se zastírám, ten jest jistým důvodem mé k tobě přítulnosti. Rozpomeň se, jak jsem nerád odtud se plawil, wěda o tajné tuto proti mně nenáwisti. Ty otce mne s bezděky zahubil přimutiv mne, abych ku pomluwám času záwisti dopřál. Ale teď přítomen jsem, otce, proti pŕitahům přítomen jsem, na zemi a na moři ničeho, co otcebijce stíhá, neutrpěw. Ale nespomůže mi důwod tento, ani u Boha i u tebe, otce, již napřed odsouzen jsem. Prosim pak tebe co odsouzenec, newčr tomu což druzí na nutkách wypowědi; na mne se oheň přines, strže střewa má projděte nástrojové nut, neodpouštěj pro nářeky neschetnému tělu. Nebo jestliže jsem otcebijcem, nesmim bez nut umřiti. — Takowé řeči s pláčem a kwílením mluwě vssecky, i Bara k lítosti přiwedl. Sám toliko Heródes hučewem od pláče se zdržowal, žaloby ty prawé býti wěda.

4. Tu Mikolaus na rozkaz krále wystoupil; a dříve obširně o chytrosti Antipatrowě powěděw a vssecku k němu slitownost rozptýliw ufrutnou žalobu naň učinil, vssecky neschetnosti králowské rodiny jemu připisuje, nejwice pak zahynuti bratru, kteřížto že lichými jeho

pomluvkami zahynuli dokazoval. Tvrdil to také, že i živým bratrům, jakoby po poslušnosti sáhali úklady strojí. Neb kterak ten, dí, kterýž otci jed přistrojil, bratrův usšetří? Přesvěd potom k žalobě o jedu, pořádně pútahy vypravoval; o Herórowi se zmíně mrzutost nad tím jevil, že i jeho Antipater chtěl bratrobijcem učiniti, a že potáh po sobě nejlepších přátel králových wešsteren palác nesseslechtnosti naplnil. A tak mnoho jiných řečí mluwio a důkazů přidaw se odmlčel.

5. Varus odpowidati kázal Antipatrowi. Ale když on nic wíce nemluwil než: Bůh swědek jest newinnosti mé a mlče ležeti ostal, tedy Heródes jedu toho sobě podati rozkázal a jej zločincowi hrdla odsouzenému wypiti dal. Ten hned umřel. Tedy Varus tajně s Heródem řeč měw to co se w tom shrouáždění dalo císaři sepsal, a nazejtří odtud odjel. Král pak Antipatra do žaláře daw, taky swé posly wyprawil, aby císaře o nehodě té zpravili.

6. Potom nowá nalezena wina proti Antipatrowi, že Salómě též úklady strojil. Jeden zajisté ze služebníků Antipatrowých z Řima přinesl listy dvěcky Juliiu jménem Akui, kterýmiž píštic králi oznamowala, že list Salómin mezi spisy Juliiuými našla a že ho tajně z přízně k němu posílá. W domnělém tom listě Salómině staly přeweliké hanoby na krále a neslýchané na něho žaloby. List ten Antipater byl wymyslil a on tu Akui uplatil, aby jej k Herórowi poslala. Přonesl pak podwod ten

list téže děvečky k Antipatrowi psaný, kterýžto takto zněl: Jakož jsi chtěl, otci tvému jsem psala i ony listy poslala vědouc jistotně, že král sestře své nikoli neodpustí když jej přečte. Dobře pak učiníš, jestliže po vynonání již všech věcí na sliby své pamatovati budeš.

7. Toho listu i onoho kterýž proti Salómě složen byl, král dosáh napadl na myšlénku, že snad i ti proti Alexandrowi listové vymyšleni jsou a náruživostí welni se zkormoutil nad myšlením, žeby bez mála byl i sestru pro Antipatra zabil. Tehdy déle nemestkal za vssectna provinění pokuty na něm vzíti; ale an na Antipatra se rozjitřil, těžkou nemocí zachvácen byl. Předce ale o Atmě děvečce a o vymyšlených na Salómu žalobách napsal k císaři, a závět přinesti poručiv ho změnil a králem uslanowil Antipu, pomínuv Archelaa a Filipa synůw starších, jež byl Antipater otci ostudil. Císaři mimo jiné drahé dary tisíc hřiven, manželce jeho, synům, přátelům a swobodníkům jeho asi pět set, jiným polností a peněz nemálo rozdělil; sestru Salómu přestwělými dary poctil. Na spůsob ten závět opravil.

Hlava třiatřicátá.

Orlice zlatá sražena. Krutost Heróda umírajícího. Sebe zavražbiti usiluje, Antipatra odpraviti káže a po pěti dnech umírá.

1. Neduh Heródůw více a více se stěžoval, pro sesslost věku a zármutek se rozmáhaje; neb w letech již sedmdesáti byl a pro nehody svých synů tak na mysli sklíčen byl, že ani za zdraví svého příjemné chvíle neužil. Nemoc pak více se rozjíдалa povědomím, že ještě Antipater žije. Neb toho ne ledajak myslil usmrtiti, a protož s odpravením jeho až na okrání své odkládal.

2. K těm jeho nehodám přistoupila také bouřka lidu. Byli w městě dvě zákonníci, kteříž co nejdokonalejší znatelé zákona u lidu we veliké slávě byli, Judas syn Seforejůw a Matias syn Margalůw. K nim mnozi z mláďenců, když zákon wykládali se hrnuli, a každý den množství jinochůw u nich se shromažďovalo. Dni slyšice že král zármutkem a nemocí schází, mluvili k učeníkům, že již příhodný čas jest, cti Boží pomstiti a wytvořená proti otcošskému zákonu díla zkažiti, an hříšno jest, w chrámě sochy, podobizny aneb obrazy jakéhožkoli twora chovati. Nad velkými zajisté wraty chrámovými král orlici zlatou postavil; ta tehdy aby odtud stvržena byla napomínali učitelé ti, pravice že usflechtilá věc jest, nebezpečenství se

wzepřítí a pro zákon otcovský smrt podstoupiti. Kdož tak umírají, že těch nesmrtedlnost dusse a ustawičné dobrých věci užívání očekává; neudatní toliko a moudrosti odcizení lidé a neznající co dussi prospívá raději prý na smrtelné posteli než na divadle ctivosti ze světa chtějí sejíti.

3. Když mezitím rychle se powěst rozhlasowala, že již král umírá, mládenci zámcru svého směleji se podjímali. Za poledne, když veliké množství lidu bylo w chrámě, spustiwše se po tlustých prowazích se střechy orlici¹⁾ zlatou sekerami fražili. Wěc ta hned králowa správce donesla se a ten s nemalou moci k chrámu běžel a téměř čtyřidcet mláďenců zjaw před krále jich dodal. Tito od Heróda nejprvé tážáni bywše, oni-li se zlatou orlici zkažiti opowázili? přiznali se, že to učinili. Potom: Z čího rozkazu? odpowěděli: z rozkazu otcovského zákona. Když se jich pak otázal, proč se tak z toho radují, widouce že jim smrt nastává? Odpowěděli: Proto že po surti blaženosti užívati budou.

4. Těmi řečními král tak rozjitřil se že náramnosti hněwu nemoc překonaw do shromáždění osobně se wydal a mláďence za swatokrádce wydávaje a je wině že pod zášterou zákona otcovského o horší věci pokoušeli se, usoudil je co bezbožníky odprawiti. Vid boje

¹⁾ orlice byla bohu Jupiterowi zasvěcena; a tudy ji Židé co zuak a nástroj uedlárství w ohawuejní měli tím wíce, an žpolu swědkem byla jejich nenáwídným Řimanům peddawěsi.

se aby mnozí usvědčeni nebyli, prosil aby toliko rádcové činu toho a ti, jenž v něm popadeni jsou, trestáni byli, jiným pak aby prominul. Král prosbám těm sotwa obломiti se dal; ty pak, kteříž se po prowazích spustili, s učiteli za živa spáliti i jiné kteříž spolu s nimi popadeni byli katům odpraviti rozkázal.

5. Od toho času neduh všecko jeho tělo prostoupiv jej rozličnými bolestmi porážel. Zimnice sic nebyla silná, ale swrab nesnesitelný po vrchu všeho těla a ustavičné bolesti střev ho trápily, nohy mu jako wodnotedlnému otekly, podbřiší se mu zanítilo a třísla se podbírající rozlézala se čerwy. Nad to jej dýchawičnosť a duffnosť trápily a křeč všeck oudí jeho se zmohla, tak že wěstcowé neduh prawili pomstou býti pro odpravení oněch učitelium. On pak ačkoli tolika mukami skliven jsa, předce žiwota žádostiw byl, ozdrowěti doufal a lékařstwi wyuhýslel. Tedy za Jordán se wydaw teple u Kallirhoe¹⁾ užíwal. Wody ty síce do jezera klowatého tekou ale za swon sladkostí k nápoji přihodny jsou. Tam lékařium se widělo, celé tělo jeho w teplém oleji otawiti. Ale kdž ho spustili do nádoby s olejem, tedy mu oči tak possly, že je jako umiraje wywalil. Potom kdž opatrowatelé jeho powň učinili k sobě síce přissel, ale o swém okřání pustiw wojákům po padesáte drachmách, wůdcům pak a přátelium swým po wětšsich sumách peněz rozdělití rozkázal.

¹⁾ w Zajordáni blíž mrtvého moře či jezera klowatého.

6. Když pak navracuje se do Jericha se dostal zasmusem již a samé smrti jakoby hrozě nešťastného zločinu se podjiti umyslil. Neb přední lidi z každého městečka po celém Judsku shromážditi a w tak zwaném hipodromu¹⁾ zavřiti rozkázal. Potom Salomy sestry a Alexandra manžela jejího k sobě povolaw mluvil k nim: *Wím že pro smrt mou radostný swátek mítí budou Židé; ale příčinou jiných mohu od nich želen býti a skrovného pohřbu dojiti, jestli jenom wy rozkaz můj wykonáte. A protož ty zavřené muže jakž dušičky vypustím hned, obličice je oděnci, zbite, aby mne i bezděky wešfero Judsko a každý dům plakati musel.*

7. Brzo na to jak to rozkázal listové od poslův jeho z Říma přineseni jsou, jimiž se oznamovalo, že Akma děvečka Juliina weleuim císaře odpravena a že Antipater k smrti odsouzen jest. Awšak připsáno bylo, že mile rád k tomu císař zwoli, kdyby otec toliko jej wypowěditi hodlal. Heródes tudy maličko pootřál; ale zase bolestmi isa přemožen (neb bezjedlím²⁾) a kasslem křečowitým trapien byl) osud swůj předjiti umínil. Z wzaw jablko nože požádal (neb rozkrojené takto ovoce rád jidal); potom ohlédnuw se zda někdo přítomen jest jenž by mu překaziti mohl, ruku wyzdwihl, jakoby sebe jim proklati chtěl; leč Achiabůs sešřenec jeho přiskočiv a ruky jeho pochytiv toho

¹⁾ hipodrom jest místo kdež o záweh pouštěli se w jízdě s koitmi a wozy; byly to pencejwice wyřtané budowy.

²⁾ hladem.

zabránil. Tudiž powstalo weliké twílení w palácu jakoby král umřel byl. To ihned uslyšew Antipater myslí nabyl a zradowaw se namlouwal strážce slibuje jim peníze dáti, aby ho rozmázali a propustili. Ale správce té stráže netoliko se protiwil, nébrž tudiž odesseď předsewzeti Antipatrowo králi oznámil. Tedy on silněji než moc dopouštěla zkritnum hned strážníkům Antipatra zabiti rozkázal. Mrtwola jeho w Hyrtanéji pochowána jest. Heródes pak opravil záwět a Archelaa nejstarššiho syna králem, Antipa pak tetrarchou ustanowil.

8. Pět dní po odprawení syna Heródes umřel, kralowaw let třidcet a čtyry po usmrčení Antigonowě, třidcet pak a sedm od swěho za krále od Řimanů wyhlášení. We wšech věcech zewněššich dobrého štěstí jako kdo jiný užíwal, an kralowstwi byw soukromník dosáhl a dlouhý čas je chowaw synům swým ho zanechal. W domácích ale věcech byl nejnešťastněššim. Prvé než lid wojenský zwěděl o smrti králowě Salóma s manželem wyšsedššity, jenž we wězení byli, a kteréž byl zabiti rozkázal propustila prawíc že wůli změnil a že každého z nich domů odesílá. Teprwá po jejich odchodu smrt králowu wojákům oznámila a jich s jiným lidem do amfítheatru u Jericha powolala. Tu Ptoleméus, jemuž od krále prsten pečetný swěřen, wystoupiw krále blahošlawil, lid těšsil, a zanechaný od něho list wojenskému lidu četl, we kterémžto profíl, aby k nástupci jeho wšselijať oddanosti dokazowali.

Potom závět odemřem ohlasseloval že Heródes Filipa dědicem w Trachonii i w příležičných krajinách, Antipu tetrarchou, Archeláa pak králem ustanovil. Tomuto i prsten svůj i zprávy o království zapečetěné k císaři donesti rozkázal, jestli císař wšech nařízení pánem a potvrditelem závětu byl. Dstatek aby w jiných věcech prvnější závět se zachovával.

9. Hned pak Archelaus s velikým povoláním blahoslaven byl; wojsko w hejnách s lidem k němu přicházejic poddanost mu slibowalo a od Boha požehnání žádalo. Potomtu pohřebu krále se oddali. Stědře se wšelijak w tom Archelaus zachowal a wšecku nádeheru královskou wytasil, aby král slawně pohřben byl. Požce zajisté celé ze zlata bylo a drahotamenimi oseté, pokrow pestřým brunátem se zastřiwal, a mrtwola na něm přikryta byla šarlatem. D hlavu královský wínek owinut byl, nad nímž koruna zlatá a berla královská w pravé ruce se šwěla. Okolo ložce stáli synové s příbuznými, po nich strážnici, pluk Thrácký, na to Germanové i Gallowé, wšickni wálečně přistrojeni. Sich předcházelo wojsko ostatní, we zbroji wedeno jsouci od wůdců a správců svých w sličném pořádku; za nimi pět set služebníků wonné věci nesli. Mrtwola dvě stě honů se nesla do hradu Heródia a tam podle rozkazu samého krále pochowána jest. Takto věci Heródomy se dokončily.

K n i h a d r u h á.

Hlava první.

Archelaus trýžnu pro Heróda lidu strojí; leč brzo při powstale welké od lidu kramole wojško na ně posílá, jenž do tři tisíc usmrcuje.

1. Nutnosť we kteréž postawen byl Archelaus tudíž do Říma se odprawiti, zawdala příčinu novým bouřem. Sedm dní pro smrt otce kwílel a nádherné pohřební hostiny lidu usštědřil¹⁾. Tento obyčej mnohé Židy na mizinu přivedl, že lid častowati přinuceni byli; neb kdo jeho zanedbal toho bezbožným býti kladli. Po tom w bílé roucho oblečen jsa wessel do chrámu a tam s radostným prowoláním opět pozdrawen jest od lidu. Na vysoké tu zlaté králowské stolici sedě welmi wlidně lid oslowil a jim děkował za účastenství při pohřebě otce jeho a za tu úctu kterou jemu nejinať než jako králi učinili. Zatím prý netoliko moci ale i

¹⁾ Obyčej u Židů s sebou přinášel zemědělych po sedm dní jeleti. Sir. 22, 12. 38, 18. Gen. 50, 10.

královského jména zanechá, dokud za nástupce po králi nebude potvrzen od císaře, kterýžto w závětě wšech věcí pánem ustanowen. Proto prý také w Jerichu vůli lidu wálečného se protiwil, když mu královský winek přičiniti chtěli. Več že za ochotnost a náklonnost k němu hojně wojsku i lidu se odplatí, když od těch we kterýchžto moci to jest jistým králem wyhlášen bude. A že se wšselijak wynašnaží lepšším než otec jim se propůjčowati.

2. Z toho wšsecko množstwí se radujíc kned jeho připowědi welikými prosbami zkoušeti počali. Někteří žádali aby jim daní umenšsil, jiní aby cla zrušsil, jiní aby wězně propustil. Archelaus lidu se umíleje wšsem žádostem powolowal. Potom oběti wzdaw s přátely hodowal. A wečeru ale shromáždilo se nemálo buřičůw; an již obecný smutek nad králem přestal, oni w nowé kwílení se wydali plačice přihody těch, kteréž Heródes k smrti odsoudil pro sraženu s dveří chrámowých orlici zlatou. Neprowodili pak žalosti swé po tichu, nébrž hlasité nařikání s pláčem weřejným a s lomením rukama po městě se rozléhalo, w čest mužů kterýchžto prý pro chrám a zákon otcowský zahynuli. Smrti jejich prý mstiti náleží na těch co u Heróda we wážnoosti byli, a předewšším biskupa, kteréhož on ustanowil složiti; slussi prý zajisté aby pobožnější a čistotnější wywoleu byl.

3. Několi wěcmi těmi Archelaus welmi se popuzowal předce pro prospěch cesty swé do

Káma ode pomstu se zdržoval, boje se aby lid na se rozbudňowal pro zbourání jejich zadržán nebyl. Proto více napomináním nežli mocí brojitele utrotiti potoušel se, a poslaw správce lidu wálečného, aby se upotojili jich žádal. Ale toho půwodowé různice řduž sotwa chrámu došel, prwé než slowa promluwil, kamením odehnali; a podobně i jiným pro uklizení zpoury poslaným (neb mnohé posílal Archelaus) hněwivě odpowídali, a patrnó bylo že se neupotoji, jestli se we wětším počtu rozmohou. Na nestěstí nastáwal den swáteční přesnic jež Židé paschau¹⁾ nazývají, w něžto se přináší hojnost obětí a nescíslné množství lidu pro náboženství do chrámu z celé krajiny se schází. Tedy ti kteří učitelůw oněch plakali w chrámě schůze drželi podnětu ku kramolám hledajíce. Archelaus obáwaje se aby se po wšsem lidu ten neduh nerozmohl, poslal tam pluk lidu wálečného a s nimi tisícůka aby půwody té různice zajali. Awšak lid na ně se obořiw přemnohé házením kamení usmrtil, a setník jsa raněn sotwa jim z rukou wynikl. Na to oni jakoby se nic zlého bylo nestalo, k obětém obrátili se. Ale Archelaus wida že bez smrti již to množství utroceno býti nemuže, wšsecken lid wálečný, pěšší městem, jízdné polem na ně pustil, kteřížto na ně při obětowání nenadále připadli. Na tři tisíce lidu tu zbito, oštatní pak množ-

¹⁾ přechodem; že přessel aujel smrti domy jejich w Egyptě nussodiw jim a že potom prošli suchou nohou rudé moře.

stvi po horách se rozprchlo. Následovali za nimi povolavači Archelaovi, každému welice aby se domů navrátili. Tehdy wšickni zanechawše swátečních dnů odesli.

HLAWA DRUHÁ.

Archelaus se množstwim příbuzenců do Říma se ubírá. Tam w žalobě na něho u císaře od Antipy učiněné obdrží, an ho Nikolaus brání.

1. Na to Archelaus s matkou, s Poplem, Ptoleméem a Nikolaem přátely swými k moři se bral zanechaw Filipa k spravování království a k opatrování domácích věcí. Spolu s nim brala se s dětmi swými Salóma a bratři i zefové královi pod záminkou že Archelaovi vlády dopomoci hodlají, w pravdě ale aby stížnost wedli pro věci w chrámu spáchané.

2. Potkal se pak s nimi w Césaréji Sabinus, jednatel Augustůw w Syrii, do Judska jeda k opatření pokladů Heródowých. Jemu dále jeti zbránil Varus právě na mnohé prosby Archelaowy po Ptoleméowi činěné sem přibyw. Sabinus k libosti Barowi odstoupil úmyslu k hradům pospíšiti a pokladníci otcowu před Archelaem zawřiti. Slíbiv rozsouzení císařowa čekati w Césaréji ostal. Když pak jeden z braňujících jemu, Varus, do Antiochie odjel a druhý, Archelaus, do Říma se odplawil, rychle se wydal do Jerusalema a palác sobě podma-

nil. A povolav k sobě správčím hradů a duchodům stav pokladnice královské poznati a hrady sobě w moc uvéstí se pokoušel. Správcové hradů wšak nezanedbali příkázání Archelaowa, ale při zachování wšech věcí stáli byli, pravíce že ne tak Archelaowým jako raděj císařowým jménem tam stráž wedou.

3. Zatím Antipas také do Říma jel, aby o království usilowal dokazuje toho že dřívější závěť Heródum, w němž on králem ustanowen byl, nad poslední předčiti musí. Semu také Salóma a mnozí jiní krewní přátelé kteříž se byli s Archelaem plawili, nápomocni býti slíbili. Wyprowázela ho také matka a bratr Nikolaum Ptoleméus, kterýž pro Heródowu k němu co z přátel nejmilejšsimu důvěru nemálo wáhy věci jeho přidáwati zdál se. Nejwice ale doufal Antipas w řečníka Třenéa pro mocnou wýmlownost jeho; pročez také těch odbyl, kteří jej napomínali, aby Archelaowi pro přednost wěku a pro druhý závěť ustoupil. W Římě pak obrátilo se wesstero přibuzenstwo z nenáwisti proti Archelaowi na stranu Antipowu. Každý o své ujmě swobodného panství sobě pod správou římského wladáře wyhledáwal; jestližebý toho neobdrželi, Antipa raději králem mítí chtěli.

4. W tom jim také Sabinus přispěl, w listech císaři psaných Archelaa obžalowaw, Antipu pak welice schwálim. Tehdy Salóma a strana její ty proti Archelaowi winy sepsawše jich císaři dodali. Po nich také Archelaus

hlavní částky práva svého sepsal a je s přestupem otcovým a s pozůstalými zpravami Heródovými strže Ptoleméa k císaři poslal. Augustus rozvaživ důvody obou stran a prohlédaje k velikosti království, ke množství důchodů a k velikému počtu Heródova rodu, přečet také Barony a Sabinovy listy: předních lidí z Římanů do rady povolal, kdež po nejprvé Rajovi Agrippovu a dcery své Julie synu za vlastního přijatému seděti a rokovati dopustil. Obě strany tuto zastávati se mohly.

5. Tehdy Antipater syn Salómin, nejlepší řečník strany Archelaovi protivné, žalobu proti Archelaovi wedl pravě na něho že slawy toliko o království se zasazuje, w skutku pak že již dávno králem jest a že toliko na posměch před císařem mluví. Soudu císařova o posloupnosti nedočkaw hned po smrti Heródově ukladače, aby naň korunu wstavili nastrojil, a na trůně sedě co král rozsudky dáwal, řády wojska změnil a důstojenství udělil, nad to lidu wšeho povolil, čehož od něho jakožto od krále žádali, a lidi pro znamenité neschetnosti od otce do wězení dané propustil. Nyni prý titulu toliko královského od císaře wyžádat přissel, podstatu jeho a vládu již dávno sám uchopiv a tak císaře rozsudim jmén toliko newssat věci čině. Také prý otce na bílo toliko želel, we dne owšem smutně sobě weda, w noci ale za opilosti rozpustile si počínaje. Pro tu příčinu prý lid z newole nad věcmi těmi kramoly spůsobil. Wáha celé řeči spoléhala w tom že takové množ-

stívil lidu v chrámě usmrtil; že ti ke dni svátečnímu pokojně přišli, ale u obětí svých ukrutně zabiti jsou; tolik prý těl mrtvých v chrámě bylo shromážděných kolik by jich žádná válka od cizích národu vedená ač neopověděná nenahromáždila. A protož prý Heródes tuto ukrutnost jeho rozváživ ani nejmenší jemu čáky ku králování nečinil, až kdýž byl na mysl více než na těle ochravněl a kdýž se mu již zdravého rozumu nedostávalo, tak že sám nevěděl toho jest v druhém závětu nástupcem napsal. V tom stavě teprvá Heródes závět změnil, ač nástupce v prvním závětu při zdraví a rozumu zhotoveném ustanoveného v ničemž stíhati nemohl. By pak nařízení nemocného krále se i přednost dala, však přes to že Archelaus sám se zbavil královského důstojenství mnoho se proti němu mimo právo dopustiv. Neb jak přivážlivým ten bude po přijetí vlády od císaře, který prvé než jí došel, tak mnoho lidu odpravil?

6. Mnoho na ten způsob Antipater mluví a mnohé z příbuzných k dokázání žaloby své za svědky vystaviv řeč dokoná. Povstal na to Nikolaus co zástupce Archelausa a dokazoval, že krev ve chrámě z potřeby prolita byla, nebo odpravenci nebyli toliko nepřátelé království než i samého sudího nad králem, císaře: jiné pak věci z nichž Archelaa vinili, že jest s jejich radou činil. Druhý závět je proto zvláště platnosti zasluhuje, poněvadž Heródes v něm císaře potvrditelem nástupce

svého ustanovil. Nebo měl-li on toli rozumu, že pánu všech věcí moci své postoupil, nemohl ani u vymolování dědice tak hrubě poblouditi. Obojí dalo se při zdravém rozmyslu, i volení dědice i ustanovení potvrditele dědicova.

7. Když pak všechny věci vyložim Nikolaus řeč dokonat, tu Archelaus mlčky do prostředku wšed t nohoum císařovým padl. Císař ho velmi dobrotivě pozdvih pronesl že nástupcem po otci býti hoden jest, jisté však wšpovědi ne učinil. Radu rozpustim sam u sebe rozvažoval, zdaby měl z těch, kteříž w závětě zapsáni byli, některého w království nástupcem ustanoviti, čili mezi všechny ten rod panování rozdělit. Neb množství osob jež opatřeny býti měly, prostředku posledního požadovati se zdálo.

HLAVA TŘETÍ.

O tubém boji Židůw s wojskem Sabinovým a velké porážce w Jerusalemě.

1. Ale prvé nežli o těch věcech císař rozhodnul, matka Archelaowa Malthaka w nemoc upadši umřela, a listové ze Syrie o spiknutí Židů přineseni jsou. Varus srocení to předvidaje a o pokoji téměř pustim po odplynutí Archelaowě do Jerusalema jel, aby půwody různic strotil; a zanechaw tu jednu ze tří tem kteréž ze Syrie přivedl opět do Antiochie se

navrátil. Ale Sabinus nápotom do Jerusalema přibyl, přičiny k novým rúžnicem Židům dal, jednak násilí strážcům aby jemu hrady poddali čině, jednak twrdě poklady královské wyzwidaje. Spolehal uetoliko w zanechané od Bara wojáky ale také we množství služebníků swých, kterýchžto, ozbrojiv je, co pomocníkům lakoty své užíval. We swáteční den letnic, kterýž přichází kdýž sedmkrát sedm dnů po welikonoci pominulo, lid netak pro slawnost jako raděj ze zástti shromáždil se. Nesčíslné muožství lidu z Galiléje, z Iduméje, z Jericha a ze Zájordaní přivalilo se; lid vlastně judský jiné počtem i úsilím přewyššoval. Buřiči rozdělilowse se třemi tábory se položili: jedním na sewerné straně chrámu, druhým na jižné straně okolu, třetím na západě blízko palácu; a obkličilowse Římany ze wssech stran je oblehli.

2. Sabinus množstwím lidu a smělým jejich duchem jsa přestraffen částými poselstwími Bara žádal aby mu co nejdříve pomoc dal, ana tma wojška zbita bude, jestližeby mesškal. Sám pak na nejwyšši prostor hrady, na wěži kteráž Fasaélus sloula (od bratra Heródowa, jehož Bartští zabili) wstoupiv odtud návěššti dáwal wojákům tmy své, aby na nepřátely udeřili, neb strachem k swojincům ani sítiti se neosmělil. Rozkazu wojáci uposlechse do chrámu se walili a tuhou bitwu se Židy swedli. Dotud nikdo s hůry na ně nedorýwal, tedy Římané nezběhlé w boji Židy přemáhali. Kdýž ale potom mnozí Židé na podloubí wlezse s

hůry na hlavy jejich stříleli: tu mnozí římsští potřimi byli; a nemohli ani se nad střílejícími s hůry pomstiti, ani při speření se s nimi ostáti.

3. Tak s obojí strany trápeni jsouce zapálili vojáci sínce, stavení velikosti a ozdobou podivení hodná. A tu mnozí Židé jenž na hoře byli, od plamene jsouce nenadále postiženi, shořeli aneb stálice mezi nepřátely od nich zahynuli. Jiní po hlavě se zdi se smítali, jiní zoufajíce sebe meči svými vraždili ohni předcházejíce. Těch několik, kteří po zdi slizajíce na Římany přišli, pro přestrasení své lehké přemoženi jsou. Když tudy všickni buď zbiti byli buď strachem se rozběhli, tu vojáci na poklad boží kterýž již ochranců neměl ruce vytáhli a čtyry sta hřívěn z něho vzali. Peníze ty až na to což ukradeno bylo, k sobě Sabinus přijal.

4. Bystrosní ta a smrt krajanů tak Židy rozlítla, že brzo v počtu větším bojovnějším četa proti Římanům čelila. S oblehše hrad královský hrozili jim zahynutím, jestli co nejdřív odtud se neodoberou, slibujíce Sabinovi, hned-li spolu se tmou odtáhne, vsselikou bezpečnost. S buřiči stála veliká část vojska královského vjnma nejdatnějším vojím, totiž tři tisíce Sebasteuských, jenž k Římanům se přidali. Nad nimi představeni byli Rufus a Gratus, tento věšibo, onen jízdného lidu správce, obá i bez vojska pro statečnost a opatrnost, ty stežeje války, velikou váhu ma-

jíce. Židé zatím na obležence dorývali, spolu také o zdi hradu se pokoušejíce a na Sabina wolajíce aby odjel a nepřekážel jim kteříž staré swobody, po zákonu swých otců žiti, se domáhají. Sabinus by rád byl odjel, wšak slibům newěřil, přívětivost jejich wnadou k úkladům býti pokládaje, a spolu pomoci Baromy očekáwaje; protož obležení protahowal.

Glawa čtvrtá.

Brojení wysloužilců Heródowých. Loupežnictwí Judowo. Simon a Athrongeus po králowstwí sahají.

1. Toho času w Judsku na mnohých místech bouřka powstala a okoličnosti mnohé muže k usilowání o králowstwí wzbuzowaly. W Zbumeji dwa tisíce starých wojinů Heródowých sebralo se a opatřiwšše se zbrojí s králowstwými wálčili. Achiab králow sestřenec jim z pewnístek odpíral, bitwy na poli se warowaw. W Seforii Galiléjské Judas syn Ezechiašše onoho wůdce loupežníků, kterýž někdy ty krajiny hubě od krále Heróda jat byl, nemalé množstwí shromáždíw zbrojnice králowské wydrancowal a lidi své zbrojí oděw proti wšsem jenž panowati se podjímali bojowal.

2. W Zajordání Simon nějaký služebník králowský we sličnost a welikost těla doufaje wstawil na se králowskou korunu, a s lotry,

kteřéž byl sebral obcházaje w Jerichu palác královský i mnohé dwory znamenitých lidí vypálil aby snadněji loupeže při zmatku dosahal. A bylby wsectna ozdobjnější obydlí spálil, kdyby byl Gratus, pěššihó lidu královského wůdce, střelce z Trachonitidy a jádro bojovníků Sebaštenských weda s nim potkat se nepospíšil. Tehdy w boji mnoho pěššihó lidu zahynulo; Gratus pať Simona, když hlubokým údolím utíkal, odčisnuw a sjiž srouem mu probiw ho zahlawil. Při jiném powstání w Zajordáni také palácowé bliž Jordánu u Bethamarathy ¹⁾ sročeli.

3. Také pastýř nějaký, jemuž jméno bylo Athrongéus, o králowstwi se osmělil, spoléhaje na sílu, na smělé smrti se opowážowání a na zmužilost čtyř podobných bratrů. Každému z bratrůw jako wůdcům wojsko oděnců poddaw t útokům jich užíwal, sobě co králi spráwu wětšsich wěcí podrzew. Glowěk ten tehdy králowskou korunu na se wstawil a po drahném jessťě času s bratřimi zhouby činil po polích a krajinách; předewšim Řimany a králowské lidi zabíjel, aniž kdo ze Židů jeho ussel s drahotinou nějakou w ruce jemu se dostaw. Ano u Emmauntha ²⁾ celý pluk Řimský obkličiti se osmělil, jenž obilí a zbroj walnému wojsku wezli. Arius setniť, jich wůdce, a čtyřidcet nejsilněšsich zastřeleni byli; ostatní w témž nebezpečenstwi

¹⁾ později město to Livias zwáno; leží při Jordáně.

²⁾ Dwost Emmaus w Zubeji zwám; jeden bliž Jerusálema, o němž Luc. 24, 13; druhý dále k moři na rowui Ceféle.

postavení pomoci Gratomou, kterýž byl se Sebastenskými přissel, wysvobozeni jsou. Když pak mnoho takových zbrodů proti domácím a cizím provedli, po některém času tři z nich polapeni jsou, nejstarší od Archelaa, dvě pak mladší po něm v ruce Gratomu a Ptoleméovi se dostali; čtvrtý smlouvou Archelaovi se poddal. Konec tento jich později zastihnul; tehdy ale lotrowskou válkou wšlechtu Judsko naplnili.

Hlava pátá.

**Boure od Dara upokojena; okolo dvou tisíc
buríčůw ukřizováno.**

1. Varus od Sabina a jiných vůdců listy obdržew a boje se o wšlechtu wojska w Jerusalcímě tu pomoci jim pospíchal. Tehdy pojar dvě pozůstalé tuny a čtyry tlupy do Ptolemaidny se bral, tam královským a jiných wladářů pomocným wojinům sthnouti se rozkázaw. K tomu od Berylanů na průchodu swém půl druhého tisíce zbrojného lidu přijal. Když do Ptolemaidny wessferen pomocný lid, mezi nimž i Aretas král Arabský pro nepřátelství s Herodem s nemalým počtem jizdných i pěšich, přibrál se: hned Varus dil wojska pod vůdcem Rajem přítelem swým do sousedné Galiléje wystrojil. Rajus wšlechtu co se mu na proti postavili k utikání přiuutil, Seforu město wzaw je zapálil

a obyvatele jeho w otroctví rozprodal. Varus s hlavním wojskem do Samaří odesel, města ale ušetřil, an w takových brojích je pokojné býti shledal. Táborem položil se u vsi Aru, která Ptoleméowi patřila a jižto proto vybrali Arabští, zášti své proti Heródowi také na přátely přenesse. Odtud k Safu¹⁾ bral se, druhé pevnůstce, kterouž Arabové podobně jakož i wšecny zásoby tam nalezené vybrali. Wšudy Arabové vraždili a pálili a nic loupeživosti jejich neusslo. Wypálen jest i Emmaus rozkazem Varovým na pomstu pro zabiti Aria a wojska jeho; obyvatele jeho rozprchli se.

2. Odtud Varus k Jerusalemu táhl. Bouhý pohled na moc Římskou rozepřil hned Židovská wojska; někteří po kraji utíkajíce se rozběhli. Ti, kteříž w městě ostali, přijawše ho příčiny brojení toho na jiné sčítali pravice že oni owšem žádné bouřky nečinili; pro den swáteční pry ono množství lidu přijiti přinuceni byli, načež raději w městě podobně jako Římané obleženi jsou, než aby s powstalci byli proti nim bojowali. Před tím již byli Varowi w stíc wyjeli Josef Archelaus sestřenec, Gratus a Rufus s wojskem královským, Sebastenskými a četami tmy Římské, obyčejným oděvem ustrojeni. Toliko Sabinus před Varem ani se neukazoval dříve již z města k moři se odebrav. Varus nyní díl wojska proti původům bouřky po krajině rozpustil. Mnozí lapeni, méně

¹⁾ Safo či Samfo wes.

winní do vězení dáni, nejwinnější ale, téměř na dwa tisíce, ukřižováni byli.

3. Dznámeno bylo Varowi, že ještě deset tisíc zbrojeného lidu w Iduměji stojí. Tudy hned Arabům domů nawrátiti se rozkázal poznaw je ne obyčejem římských pomocníků, ale wedlé své libosti bojowati a z nenáwisti proti Heródowi i nad vůli jeho pole hubiti; sám se swým wojskem proti powstalcům táhnul, kteří ale radou Alchiabowou se prvé poddali než k bitvě přišlo. Varus lidu odpustiw vůdce jejich do Řima k odpowídání k císaři poslal. Císař téměř jim wšsem odpustiw toliko některé z příbuzných Heródových smrti trestal, že proti králi i proti hlavě rodu svého bojowali. Tím způsobem Varus wšecky věci w Jerusalemě upokojiw a dřiwější tmy co posádky w městě zanechaw do Antiochie se nawrátíl.

HLAWA ŠESTÁ.

Židé mnohé věci Archelaowi wytykají a Římským wladářům podrobenu býti žádají. Císař je wyslyšew synům Heródovým otcowskou majetnost po libosti rozděluje.

1. W Římě zatím Archelaowi jiná pře se Židy nastala. Ještě před wyputnutím onoho srocení přišli Židé z dowoleni Varowa s poselstwím do Řima profit swobody, aby podle práwa národu svého žiti mohli. Bylo iich wadesáte, ale

wice než osm tisíců Židů w Římě bydlejících je podporowalo. Císař swolal radu z přátel swých a z předních Římanů do chrámu Apollina Palatinského, kterýž byl sám wystawěl a podiwení hodným nákladem ozdobil. S jedné strany stálo množství Židů s posly, se strany druhé Archelaus s přátely; příbuzenci jeho k žádné straně se nepřidali, s Archelaem stáli pro nenáwist a záwist nechtíce, a co žalobníci se okázati pro štud před císařem nesmějice. Mezi nimi byl také Filip Archelaum bratr, ježto z přízně Varus poslal dílem aby Archelaowi nápomocen byl, dílem aby jestliby císař jměni Heródowo rodu celému rozdělit, dílu také nějakého dostal.

2. Žalobníkům se napřed mluwiti propůjčilo; oni tedy o věcech od Heróda bezpráwně činěných wykládali, že w něm ne krále, ale ze wšslech, kteříž kdy lidi trápili, nejukrutnějšího tyrana měli. Nescísně mnoho lidí pryž zavraždil, ale ti kteříž živi zůstali tolik od něho trpěli že mrtwé blahoslawenějšími býti pokládali. Netoliko pryž těla jednotlivých poddaných swých ale také celá města mučil; města zajisté národu swého hyzdě cizí ozdobowal a národům cizím dary dáwal, na nichž krew židowská chlipěla. Místo starodáwného blahobytu a otcowských mrawů w národu nouze a neprawosti opanowala. Wšubec že od Heróda w málo letech wice trampot snášeli než předkowé jejich w wšsecten wět od wyjití z Babylona a nawracení-se do vlasti za králowání Terrowa. Ne-

hodám uvykšše w takové prý unižení padli, že dobromolně také nástupnictví služby té trpě podnikli. Archelaa zajisté, syna takového tyрана, hned po smrti otce králem prozwali a spolu s nim smrti Heródovy křivilili a za jeho nastoupení se modlili. On pak, aby se nezdál býti nepravým synem Heródovým, zabitím tři tisíc měšťanů království své zasvětil a jakoby Bohu krvavé prvotiny obětovati chtěje dne svátečního tolika mrtvolami chrám naplnil. Slušně tehdy ti, kteříž z takových neřeští vynikli, ohlédli se na zhouby své a raději během válečným rány prsy svými přejímali, nyní pak od Římanů prosí aby se nad ostatkem Židů slitovali a jich těm nepoddávali, od kterýchž prvé ukrutně rozšápání jsou, nežrť aby vlast jejich k Syrii připojivšše římskými vládaři ji spravovali. Nebo se prý ukáže, že Židé, kteříž nyní jakožto bouřliví a váleč žádostiví stihani bývají, mírných správců poslušni býti umějí. Takovou prosbou Židé žalobu svou skončili. Povstal pak proti nim Nikolaus; nejprvé vinám které na oba krále praveny byly odpíral, potom na národ židovský počal nařikati, že tu správě spurný a králům od přirození nepoddací jest, spolu také příbuzné Archelaovy kteří k žalobníkům přistouplili stihal.

3. Císař obě strany wyslyššew radu rozpustil. Po málo dnech Archelaovi půl království pod jménem ethnarchy dal, zamluwiwo se jemu také že i králem učiniti ho chce, jestliže se důstojnosti té hodným býti dokáže. Po-

zůstalou polowici na dvoje tetrarchie či knížetství rozdělil a dvěma jiným synům Heródovým poddal, jedno Filippowi, druhé Antipowi, kterýž s Archelaem o království činiti měl. Tomutohle dostalo se Zájordáni a Galilea, z nichž důchodů dvě stě hřiven bylo; Batanéa pak, Trachon, Auranitiš a některé strany Zenónovy při Samnii byly Filippowi oddány, s ročními důchody sto hřiven. Archelaovo vládařství zahrnovalo Iduméji, Judéji a Samarii, které krajně, že se w brojení nepřiučastnila čtvrtá část daně slevena byla. Z měst Archelaowi poddána jsou: Stratonowa věže, Sebastia, Joppa a Jerusaleým. Města řecká: Gázu, Gadaru a Hippos císař od království odtrhnout k Syrii přidal. Bylo pak důchodů Archelaových čtyry sta hřiven. Salómu mimo to co jí závětem královým odkázáno, císař pani nad Samnii, Azótem a Fasaélidou ustanovil a hrad královský w Askalónu jí daroval. Wessm sředesáte hřiven důchodu se jí scházelo, awssak s dworem svým pod wladařstwi Archelaowo patřila. Jiným příbuzným Heródovým což závětem ustanoweno se dostalo. Dvěma dcerám jeho newdaným císař wýsse nad to pět tisíc peněz daroval a je se syny Ferórovými zasnoubil. Ano rozděliti Heródowo dědictwi také tisíc hřiven, které on jemu byl odkázal mezi ně rozdělil, wybrav sobě toliko některé věci ceny menšší pro památku.

HLAVA sedmá.

O Pzcalexandrowi. Archelaus wypowěden, Glafyra umřela, obá we snách o swém osudu napřed napomenuti bywšše.

1. Tehdáž přibyl do Řima mládenec jeden rodem Žid od swobodníka Řimského w Sidoně wychovaný, kterýž pro podobnost obličeje za Alerandra od Heróda zabitého se wydával. Krajan jeden powědomý wšeho co se w království dalo jej doprovázet, ode kteréhož isa naweden jistil, že kati k zabiti jeho a Aristobula wyslani slitowawšše se od smrti je wchwatili, mrtwoly k nim podobné podwrhšše. A těmi řečmi již w Krétě ¹⁾ mnohé Židy oklamaw a slawně tam přijat bhw odtud do Mělu ²⁾ připloul. Tuto pro velikou podobnost ku prawdě wice wiry a žistu nabhw také ty u nichž hostem byl do Řima s sebou jeti nawedl. Dostaw se pak do Dicéarchie ³⁾ a mnohými dary od Židu tu bydlicích darowáu isa jako král od přáteli domnělého otce wyprowázen byl. Neb tak veliké to obličeje s Alerandrem podobenstwi se zdálo, že kdo Alerandra widěli a owšsem znali, tento že on jest byliby přísahou potwrdili. Wšickni w Řimě Židé žádajice ho widěti se wšech stran se walili a nescíslné množství w ulicích kterými nesen byl,

¹⁾ čtveroh w meči egejském.

²⁾ města w Kampanii, w Italii.

scházelo je. Neb takový nerozum byl Malenště
pojal že bo na stolici nošili a královskou poctu
na vlastní svůj náklad mu zjednali.

2. Císař obličej Alexandru výborně znaje
(neb před ním obžalován byl od Heróda)
pravé než toho člověka uviděl, klam prohlédl;
však poněkud lepší nádeji jeho povoliv Ce-
lada nějakého, kterýž dobře znal Alexandra ve-
šlal aby k němu mládence přivedl. Celadus
prvním pohledem rozděl obojí; jistých zna-
mení poznal: svatřím okřehlejší těla jeho a
zvláštní jeho služebnictvu hned vši té lepší
porozuměl. Tim více pak rozlebil se pro
šmešlost jeho. Nebo když se bo na Aristobula
tázali, pravil že ješ udrav a že schválně v
Cypru našel, pro uvarování úkladu: neb třeba
prv se chopiti mechem od sebe rozděleni jsouce.
Tedy Celadus bo soustremi předved život
mu juteňem císaře šliboval, pravdu-li první řek
k takové lepší bo namíruvil. Za tomu povol-
liv a k císaři s ním přistoupiv oznámil Žido,
kterýžto podobnostiv: obličej jeho k jistú ná-
zival. Více prv daruv v každém městě
se jim deňavalo než Alexander vo celú život
dosáhl. Zastávaj se tím řečem císař Eze-
raandra pro zhrubělost těla mezi veslaře strčil,
rádce pak jeho ušmrtiti rozkázal. Měštit.
zdálo se, za svou nešmšlost nákladu čiměným
dosti pokutu vzali.

3. Archelaus vládařství ujav a pama-
tuje na prvnější rozmištní netoliko se Židy ale
také i se Samaršvými ukrutně nakládal. Tudu

ode posluw obojího národu u císaře obžalován a dewátého léta panování¹⁾ swého wypowědin byl do Bienny města w Gallii; statek jeho k císařské komoře přísouzen jest. Prvé než jej obe-slání to k císaři zasslo, takový prý sen měl: Dewět klasů plných a welikých, an je wolowé jedi, we snách widěl. Powolaw potom hadačiú některých Chaldéjů²⁾ radil se jich co ten sen wyznamenáwá. Když jini jináč wykládali, tu Simon Essej rodem prawil: klasowé léta wyznamenáwaji a wolowé proměnu věci, proto že při orání zemi přewráceji. Králowati prý bude tolik let, kolik bylo klasů; nad to pak že rozličných proměn zkusiw umře. To uslyssew Archelaus po pěti dnech k wyměření se jest powolán.

4. Widi mi se také sen manželky jeho Glasýry, dcery Archelaa krále Kapadockého oznámiti. Ji dříwe za manželku měl Alexander bratr Archelaa tohoto o kterémž mluwime, onen syn Heróda krále jehož tento dal odprawiti, jakož jsue již prawili. Po jeho smrti prowdala se za Zubu krále w Lybii. Když po smrti tohoto domu se nawrátila a doma u otce wdowila, wladář Archelaus ji uzřew tak milostí zapálen jest, že hned propustiw Mariamnu manželku swou ji pojal. Nedrahně potom co se zas do Judska dostala zdálo se jí, ana widí před sebou Alexandra, jenž k ní

¹⁾ I. 11. po Chr.

²⁾ Chaldéowé či Babyloňaué slyuili ozwláště hadactwim a wykladactwim snůw.

takto mluvi: Přestati jñ měla na manželství w Urbii, ale ty jim se nespokojivšši opět se do mého rodu nawracuješ manžela třetihó a nadto bratra mého, opowázliwko, pojavšši. Ale já nepřehlédnu té potupy a tebe bezděk sobě zase připojim. A sotwa ještě dwa dni žila ten sen oznámivšši.

Titlawa osmá.

Ethnarchie Archelaowa provincií učiněna. Powstání Judy Galilejského. Tři sekty Židovské.

1. Archelaown končinu pod římskou moc se dostal. Koponius entir římský poslán jest od císaře co správce moc nad životem i smrti obdržew. Za něho muž Galilejský Šimon jménem k rocení se proti Řimanum krajany své namlouwal jim wntýkaje, že daň Řimanum dáwati a kromě Boha páno smrtedlně mášseti se podwolowali. Bnš on pñwodem zwláštñí sekty jiným žhola nepodobně.

2. Šiou totiž troji u Židu mudrci. Sedni Farisejowé, druzi Saducejowé. Třeti jenž zwláštñí přisñnosti života pileji, Ešéowé sluji: rodem šice Židé šion, ale wespolek se wrouc něji než druzi údowé lidu toho miluji: rozkošši co hřichu se wštrihaji; zdrželiwest zachowati a žádostem se přemoci nedati za nejwětšši ctñost pokládaji. Manželstwím pohrdaji, cizí ale děti

dotud ještě k učení jsou jemné, přijímají, je za příbuzné mají a svým mravům pilně vynucují. Cini to ne jakoby manželství a potomstvo z něho vzdvihovali, ale pro vnstříhání se nešťlouných prostopáskností ženských, domnice se že žádná žena muži wirtu nezachová.

3. Z bohatstvím pohrdají a podivnou společnost majetku zachovávají, aniž lze najíti z nich jednoho nad druhého bohatšího. Uložili zajisté mezi sebou aby kdo jejich řádu chce následovati, statek svůj spolku jich oddal. Protož ani utišlé chudoby ani nádherného bohatství u nich se nenalézá: učebrž statek w jedno spojivše jako bratři jednu wšicktu majetnost mají. Warují se oleje, a kdo bezděk jim pomazán byl tělo utírá. Dřuměle siče chodí, ale westrže bile se odívají. Správce věci obecných woli a každý tu potřebám druhého propůjčowati se musí.

4. Nemají města kdeby wýhradně žili, něbrž w každém mnozi bydlí. Přichozím od jinud sekty jejich wznawatelům s majetkem svým co s jich wlastním se otwírají, oni pak k nim, ač jich prwé nikdy newiděli co k přátelům wcházejí. Z té příčinu přes pole jdouce ničeho sebou neunesou leč zbroj proti loupežníkům. W každém městě ze společnosti jejich obzwlášttní obstaratel hostinský ustanowen jest, kterýž je rouchy a jinými potřebnými věcmi opatřuje. W oděwu a strojbě těla podobají se dětem jenž pod kázni mistra jsou. Aniž zajisté roucha neb obuwí mění, leč omšsem strhá se

první aneb stárim zwetšši. Nic mezi sebou ne-
kupují ani neprodávají, ale každý potřebujícímu
což má, dá, a bere zase od něho čehož sám
potřebuje. Več také bez náhrady čeho kdo po-
třebuje sobě od jiných bráti může.

5. Jsou oni obzvláštně nábožni; před
východem slunce nic marného nemluví, nébrž
podlé starodávna se mu zamlouvají jakoby o
východ jeho prosíce. Potom k řemeslu jak kdo
umí od správců rozpustěni bývají. Do hodiny
páté pilně pracowawšše opět wespolet se shro-
máždují a leněnými rouchami se opásawšše tělo
w studené wodě obmývají. Po tom očistěni
wššickni do zvláštní sednice se scházejí, kam
žádnému člověku, jenž k jich sektě nepatří wchá-
zeti nedopouští se; tak čistě do jistby jako
do nějakého chrámu se berou. Tam se mlčky
posadí; tu pekař chleby pořádně před každého
klade, kuchař misku stejného jídla každému roz-
dává. Sněž modlitbou pokrmu předchází, aniž
se komu před pomodlením okusiti dopouští. Po
obědě opět se modlí; při počátku a při konci
jídla svého Bohu jakožto dárci pokrmu chwáln
wzdávají. Potom roucha ta jako poswátná
složice w díle až do večera trwají. Nato se
nawrátice podobným způsobem jak při obědě we-
čeřeji posadice s sebou také hosti, jestli kteří
přišli. Křik a powyk toho domu nikdy neha-
nobi, nébrž druh druhu pořadem mluwiti do-
pouští; mlčení jejich na ty, kteříž wně stojí
jako welebné nějaké tajemství působí. Wěci té

příčinou jest ustawičná jejich střídmost a to jejich jídla i pítí pro sytost vyměřování.

6. Něčeho nečiní bez rozkazu správčím; we dvoji toliko věci, w pomoci činění a w slitování při své vůli ostávají. Pomoc hodným kdž toho potřeba, každh dle své libosti činiti a nužným pokrmu podati může; ale přibuzným dáti něco bez vůle správčím zapovědino jest. Gněw náležitě krotí a vášněni vládnou, wiru drží, pokoje následují a slowo své nad přísahu pevněji zachovávají. Přísahy se vystřihají, ji za věc horšší nad křiwopřisežnictwí majíce. Ten prý již odsouzen jest, komu se bez dokládání se Boha newěří. S nejwětšší pilností starodáwné spisy pročítají, věci duffi i tělu prospěšné z nich wybírajíce. Podle nich lékařstwi proti neduhům, byliny totiž lékařské a vlastnosti kamenů¹⁾ proffetrují.

7. Kdo jejich sektu oblíbí tomu ne hned s nimi we shromáždění býti se dopouští, nébrž on za celý rof wně bydleti ale tž způsob žiwota zachovávati musí. Dbdržuje motyku, dotčené opasadlo a sukni bílou. Dal-li w tom čase důkaz zdrželivosti, postupuje o stupeň ku spolku blíže a čistou wodou posvěcen býwá, awšťak ke společné hostině se nepřijímá. Jestě za dvě jiná léta mrawů jeho zkussují. Kdž se hodným býti ukáže, tehdy teprw pravidelně do společnosti přijat býwá. Prvé ale než společného s nimi stolu přiúčastniti se může, hroz-

¹⁾ kamenům některým čarowná síla od nich připisována.

nými přísahami zavazuje se, že chce Boha ctiti, s lidmi spravedlnosti ssetřiti, žádnému z úmysla ani z rozkazu nespokoditi, nespřavedlivě w ne-návisti míti, spravedlivým napomáhati, wiru wšsem, nejwice pať wrchnostem zachowáwati, an bez wíle Boží žádnému panowati se nedostává; dále slibuje, jestližeby nad jinými wládu obdržel, nikdá moci pohrdawě neužíwati ani rouchem neb nádhernou nějakou ozdobou nad jiné se wywysšowati; prawdu wždycky milowati, lháře odkrýwati, ruce od krádeže a dussi od nespřavedlivých zisťú čistou chowati; ničeho před spolutowaryssi nezatajowati, jiným lidem ničeho newyzrazowati, by pať ho někdo k tomu pohrůžkou smrti nutil. K tomu také přísahaji, že jiného nic nechťi učiti než čemuž sami wyučeni byli, že loupežnictwi se warowati a kníh učeni swého a andělských jmén we cti chowati chtěji. Takowými přísahami přistupniky zavazují.

8. Kdo we hřichu těžším postižen, toho ze společnosti wylučují, a odsouzenec bidnou často-krát smrti zcházi; těmi přísahami a obrady zavázaný pokrmu od jiných podaného přijiti nesmí, než bylin jen požívá a hladem chřadna hyne. Tudy nade mnohými, když již k smrti pracowali se slitowawšse, zase je přijali soudice pokutou dostatečnou býti za hřichy že až k smrti trestáni byli.

9. W soudech jsou welmi spravedliwi a přísui; k wynešsení soudu sto osob přítomno býti musí. Wšrok neproměnitelný zůstává.

W poctivosti veliké u nich po Bohu jest zákonodárce ¹⁾ a kdo se mu rouhá, k smrti odsouzen býwa. Starých lidí a wětšiny poslouchati za chwalitebnou wěc mají; kdýž jich spolu deset zasedne, ani jeden nemluví leč s dovolením dewíti. Před jinými aneb na pravou stranu plíti se warují: dne sobotního dělati nadewšfectny Židy pilněji se wstříhají; netoliko pokrm sobě den dříve strojí, aby toho dne ohně nerozněcowali, ale ani nádoby přestawiti nýbrž ani života polehčiti se neosmělují. Žiných dnů pro potřebu wykopáwají důlek s jednu stopu zhloubí motýčkou, jenž každému při wstoupení jeho se darowává, oděwem ho obestirají, aby swětla Božího nezohawili, do něho životů swých polehčují a potom zemi kterouž wykopali přikrývají; na to tajná wolí místa. A ač to počistění přirozeno jest, předce potom jako po nečistotě nějaké se obmývají.

10. Rozdělují se mezi sebou podle času wstoupení swého do řádu na čtvero tříd. Nowáci tak nízko pod starší se kladou, že kdyby se tito některého z nich dotkli jako dotknuti cizince to s sebe smývají. Welmi dlouho žijí, mnozí až do sta let, pro sprostnost pokrmů a myslim, pro dobrou spráwu. Nehod sobě newššimají a trápení stálou myslí přemáhají. Smrt slawnou nad život wšše kladou. Sílu myslí dokázali we wálce s Římany; neb tehdy lámáním oudů, ohněm a jinými mukami trápení

¹⁾ Mojžiš.

jsouce, nemohli nijak k tomu přivedeni býti, aby buď zákonodárci láli buď něco z potrmů jichž neuzívají jedli, buď mučitelům lahodili, buď slzy nějaké uronili. Prostřed muť se usmíwali, a z těch, kteříž je trápili, žerty majíce dusse s weselím wypouštíeli jako statek jehož opět nabudou.

11. Neb oui pevně drží, že jen těla jsou poruštědlna a hmota jich neustawična, dusse pak že nesmrteclny na věky zůstávají; že w těle jako w žaláři zawřiny bývají w nadou přirozenou s hůry s nejčistějšiho wzduchu přilouzeny bywše. Když pak tělesného wězení zbudou, tu jako z wyswobození se radují a na wysost se berou. A prawi, w tom s Řeky se shodujíce, že dusse dobré za mořem přebývají, w krajíně ani přivaly ani sněhy ani horkem nestížené, kteroužto jemný wánek z moře ustawičně ochlazuje; zlé dusse odkazují we tmawou a zimawou jámu plnou muť bezkonečných. Podobnou mysléntou Řekowé udatným mužům swým, tak nazhwaným reťům a polobohům, blahoslawené ostrowy přiděluji, dussém pak lidi neshlechetych místo w pekle bezbožných ukládají, kdež podle báje Sisyfowé, Tantalowé, Trianowé a Tityowé věčně se trápi. Dusse nesmrteclny býti kladouce náuky té užíwají k nabizení tu ctuostem a k odwozowání od neshlechety. Nebo dobří po smrti odplaty se nadějíce stáwají se za tohoto žiwota lepšimi, klopotnost k zlému neshlechetych pak zastawena bývá, jestto, byť i w tomto žiwotě zlost jejich

zatajena byla, po smrti muky nesmrtečné trpěti jim nastane. Ta Essejůw o nesmrtečnosti duše náuka jako nějakým kouzlem ty, kteříž jednou jich moudrosti okusili, pojímá.

12. Jsou také mezi nimi kteřížto kuhib duchowních, rozličných posvěcení a řečí prorockých od mládi hned následující jisti, že věci budoucí předwidají. Řidko se předpovědi jejich s pravdou míjejí.

13. Jest také jiný řád Essénů, který w živnosti, mravích a ustanoveních s prvnějšími se srownává, toliko s strany manželství od nich odstoupaje. Smýšlejí zajisté, že lidé bezženci weliký díl života lidského zanedbávají nestarajíc se o potomstvo; kdyby tak všickni smýšleli, zahynulo by pokolení lidské. Tři léta zkussují choti svojich; když pak po třikrátém očistění plodnost jejich wysšetřena, tedy je k manželství berou. S těhotnou neobcují, na důkaz, že w manželství ne pro chlipnost ale pro dítky wkročili. Zeny koupají se w kossilech, mužowé w opasadlech. Takowí jsou mrawové řádu toho.

14. Ze dvou prvnějších sekt Farisějowé jsou přednější a má se za to, že zákon a řady jeho nejdokonaleji wykládají. Hlawní učení jejich jest, že od osudu a od Boha wšsecky věci záwisi; dobře nebo zle činiti na wětším díle prý na člověku záleží, wšsak že we wšsech věcech osud spolu působí. Duše nesmrtečná jest, ale dobré toliko duše wcházejí do druhých těl, duše pak lidí neschetných wěčnými mu-

tami se trápi. Druhá sekta, Sabuceowé, popírají wšeliký wliw osudu, Boha mimo wšeliké spojení s dobrými a zlými skutky lidskými kladou a prawi, že zlé i dobré docela wůli lidské zústaweno jest a že podle wúle vlastní člověk k tomu neb k onomu sahá. Nesmrtečnost dušší, tresty a odplaty po smrti zapírají. Fariseowé wespolek se milují a tu swornosti wespolečné prohlédají. Sabuceowé ale i mezi sebou jsou nemiřlivější a se swojinci rovně jak s jinými nelahodně zacházejí. Tyto věci jsem o židowských sektách wyprawowati za potřebné uznáwal.

HLAWA DEWÁTÁ.

Smrt Salómína. Města od Heróda a Filippa wystawěná; kramoly za Pilata; Agrippa starší od Tiberia uwězen; Kajus jej oproštěje a králem činí. Heródes Antipas u wyhnanstwí.

1. Když zemístě Archelaowo w provincii Římskou proměněno bylo, Filippus a Heródes příjmím Antipas kužetstwí swoje napořád spravowali. Zatím Salóma umřela, Julii Augustowě manželce paustwí své a Jaunii a palmowé zahrady we Fasaélidě záwětem odkázawšši. Když připadlo na Tiberia syna Juliina císařstwí římské po smrti Augusta, kterýž panowal let sedm a padesáte, šest měsíců a dwa

dni, Heródes a Filippus zůstávali při knížectvích svých. Filipp u pramenu Jordána w Paneadě ustawěl město Cesaréji¹⁾ a w dolejší Gaulanii město Juliadu²⁾; Heródes pak w Galiléji město Tiberiadu³⁾ a w Peréji město jež podobně jménem Julie⁴⁾ prozwal.

2. Za správce w Judsku od Tiberia poslan byl Pilát. On o půlnoci do Jerusaléma přikryté obrazy císařovy (Signa znamení zvané) wnésti poručil. Wěc ta hned jak se rozednilo welitou mezi Židy zbudila bouřku. Ti co prapory widěli užasli se za to majic že již zákon jejich posllapán jest; nedopouští se zajisté žádného podobenství w městě postawowati. Když nad tím w městě newole veřejná vznikla, sbíhalo se také množství lidu z kraje. S přisedše klopotem do Cesaréje ku Pilátowi snažně ho prosili, aby z Jerusaléma obrazy odnesl a je při práwích otcowských zachowal. Když Pilát prosbě powoliti nechtěl, na twáře své padli a nehýbajice se za pět dní a nocí pořád zběhlých tu nepohnuti zůstávali.

3. Na zejtrí Pilát na soudnou stolicí na welkém okole zasednuw lid swolal, jakoby jim chtěl odpowěděti; awšak wojsku swému dal znamení aby Židy zbrojně obstoupili. Židé isouce obkličeni třemi ssíty, welmi se poděšili věci nenadále widouce. Pilát hrozil že je zbiti

¹⁾ odtud Cesaréji Filippowou zwanó město to.

²⁾ k severowýchodu jezera Tiberiadského.

³⁾ na jihozápadu téhoz jezera.

⁴⁾ též město. iež wšše II. 4. 2 zwanó Bethamarat či Eivias.

chce wsecky, nepřijmouli obrazů cisařských, a hned náwěsti dal wojákům aby meče obnažili. Tu židé jako jedním umluwením wssickni na zemi padše a sjiji k ranám nastawiwše křičeli, že raději chti umřiti nežli zákon přestoupiti. Tehdy Pilát stálosti lidu při náboženstwí náramně podiwio se, hned praporce z Jerusalema wyněsti rozkázal.

4. Potom bouřku jinou wzbudil, poswátný poklad, kterémuž forban¹⁾ říkají na wodowod wykázaw; weden byl po tři sta honů. Wssak lid tím welmi se popudil, a když Pilát přibyl do Jerusalema, soudnou jeho stolicí s křikem obstoupili. On pak (předwidal zajisté zbouření jejich) rozestawil mezi lid zbrojně wojáky obecným rouchem oděné a přikázal aby mečů zanechajíc kyjmi křiklouny ubijeli. Tedy na dané ze soudné stolice náwěsti hned Židé tepáni byli, a z nich mnozi od bití, mnozi pak na útěku poslapáni bywše bídně zahynuli. Tudy tou zabitych zhoubou wsecko množství přestraseno jsouc umřlo.

5. Mezi tím Agrippa syn Aristobula od Heróda zabitého co žalobce na Heróda čtvrtáka k Tiberiowi přibral se. Když cisař žaloby nepřijal, Agrippa zústaw w Římě znamenité lidi za přátely sobě wyzískati a nejwíce Kajowi synu Germanikowu, tehdy jessť soukromníku, zawděčiti se usílowal. Jednoho dne hostinu jemu wystrojio wsselijak se k němu přimílel;

¹⁾ Forban t. j. wěno poswátné, poswátný dar. Mark. 7, 11.

²⁾ I. 37. po Uhr.

naposledy ruce seřjáv hlasitě Boha počal profiti, aby se mu w brzkém čase po smrti Tiberiowě Kája pánem nademssemi widěti dostalo. To když se služebníkem jedním Tiberia doneslo, tento rozhněwaw se Agrippu hned wsaditi rozkázal a u veliké bídě w žaláři za šest měsíců jej chowal, až byl sám umřel, panowaw dwa a dwadcet let, šest měsícůw a tři dni.

6. Sotwa Kajs císařem stal se, ihned zprostil Agrippu žaláře a knížetství Filippowo (neb ten již byl umřel) jemu daw králem jej nazwal. Když Agrippa králowství dostel, tudy žarlivá žádost Heróda tetrarchy se zmocnila. Popouzela ho nejwice k ucházení se o králowství Heródias manželka jeho omlouwajíc mu nedbanlıwost a prawíc, že zanedbaw k císaři se plawiti o korunu se připravil; neb poněwadž Agrippu ze stawu soukromého králem učinil, kterakby neměl jej knížete tím důstojenstwím obdarowati? Těmi řečmi namluwiti se daw Heródes přijel ku Kájowi, ale od něho pro lakomství do Hispanie wyhossťen jest. Neb byl po něm Agrippa co žalobník do Řima přijel a teď od Kája císaře tetrarchii Antipowu obdržel. Heródes Antipas do Hispanšké země na wyhnanstwí s manželkou swou odesšel, kdež také umřel.

Glawa desátá.

Rajus sochu svou w chrámě Jerusalémském postawiti weli. Petroniowo při tom se chowáuí.

1. Císař Rajus tak nezbedně nabužival štěstí svého, že i bohem býti se domníwal a jím nazýwán býti chtěl. Metoliko w Italii zůřil nejurozenější muže usmrtiw, nébrž sáhl také bezbožnosti svou i na Judsko a Petronia s wojskem do Jerusaléma poslal příkazow, aby w chrámě sochu jeho postawil; nepřijmouli toho Židé, aby odpírající zavražděni, ostatní pak množstwi do zajetí prodáni byli. Leč Bůh wywedení rozkazu toho odwrátil. Petronius z Antiochie se třemi tmami wojska a s mnohými na pomoc ze Syrie poslanými do Judska táhl. Mnozí Židé nechtěli té o wálce powěsti wěřiti, a kteří wěřili, ti w největší nesnázi o svou ochranu wězeli. Rychle pak na wšeckny přišel strach, an již byla do Ptolemaidy wojska přitáhla.

2. To město leží w Galiléji u moře na rowině jež obkličena jest horami, na wýchodní straně pohorím Galilejským sšedesáte honů vzdáleným, na jihu Karmélem horou, vzdáli honů sto a dwadceť; na seweru wywstává hora velmi wysoká, již říkají obywatelé žebřík Tyrský, vzdáli za sto honů. Od města na dwoje hony vzdáli teče nepatrný potok Belus, kdež jest památník reka Memnona, a nedaleko podiwný sto lokti

obnássející prostor. Jest to okrouhlé a vyhlubené prostranství, jenž sklený písek vydává. Sotva ho mnohé přistalé lodi vyprázní, hned místo to opět jim naplněno bývá, an větromé jako naschvál písek ten lesknatý tam shromáždí. Dolové jej tudíž westen ve sklo obracejí; toho mně ale nejdívněji, že sklo westkeré odtud vyplynulé w obyčejný písek znouu se obrací. Tu pomáhu onen prostor má do sebe.

3. Židé s manželkami a se syny na rowinu u Ptolemaidy shromáždívosse se Petronia pokorně prosili aby životů jejich, ozvláště ale zákona otcovského sšetřil. On množstvem a doléháním prosících oblohim se wojska a sochy ve Ptolemaidě zanechal, sám do Galiléje odejda; a swolaro do Tiberiady lid židovský a wsecky urozence předkládal jim moc Římanů a pohrůžky cisarowny, přidaw k tomu, jak nemoudrá jest prosba jejich. Wsickni národové podmanění we swých městech mezi jinými bohy také cisarowny obrazy postavili; oni-li toliko sami tomu se zpěčují, odpor jejich ueni lepssi nežli zjemné spiknutí.

4. Židé na zákon a obyčeje otcovské se odwolávali, že ani obrazu Božího neřkuli lidského netoliko w chrámě ale ani na obecném některém w jejich krajině místě postavowati ne-sluffi. Ujaw tu řeč Petronius odpowěděl: Ale i mně zákon pána mého zachowati náleží. Přestoupimli jej a wás usšetřim, do zkázy se přivedu a nadto ne já nébrž ten bude proti wám bojowati od něhož jsem poslán; neb já rowně

jako i wy jemu poddán jsem. Proti tomu wsecko množství jednomyslně wzkřiklo, že pro zákon wse podstoupiti chtějí. Petronius utissim křik jejich řekl: „Což tehdy jste hotowi bojowati s císařem?“ Odpověděli Židé: „Za císaře a za lid římský dwačrate na každý den oběti činíme; jestli ale w chrámě obrazy postawiti hodlá, že wseecten národ židowský prvé zabiti musí. My zajisté hotowi jsme poddati k oběti sšije své s manželkami i s dítkami.“ Na to Petronia podivení a slitování pojalo nad nepřemohlou nábožností mužům a nad jejich k smrti hotovostí. A tehdy s nekoncem se rozěšli.

5. Na zejtří napřed welmože jejich swolal, potom lid obecný shromáždil, a jednať prose jednať radě jednať hroze napominal, předstawowaw jim moc římskou, hněw císaře, nadto i swou traplívou w té věci nesnáž. Ale když oni žádnému dolehání ustoupiti nechtěli, wida, že tudy kraj také w nebezpečí jest bez oseti ostatici (neb w čas sšije padesáte téměř dnů ustatických lid w městě zahálel): naposledy ještě jednou wsecky swolaw prawil, že se na to odwáží: Bud s Boží pomoci ukrotím císaře a s wámi zachowán budu, neb popudim ho k pomstě, milerád za tak weliké množství život wynaložím. S tím rozpustiw zástupy, jenž se žehnáním mu promolawaly, ode Ptolemaidy do Antiochie wojsko obrátil. Odtud hned císaři napsal o swém do Judska wtržení a o prosbách lidu, a že nechceli krajinnu tu s obywateli zahubiti, je při zákonech vlastních zachowati a

powelení svého odstoupiti musí. Na list ten Kajus newelmi wlidně odpowěděl, hroze Petroniowi smrti, že rozkaz císařský nedbanlivě konal. Ale ti jenž takové psaní nesli, za tři pořád zběhlé měsíce po moři se zmitali, anof zatím jiní s náměšťím o smrti Kaja císaře šťastně se plawili. Tím způsobem Petronius o sedm a dwadcet dní dříve zpráwu poslední než listy o smrti sobě vyhrožované obdržel.

Hlawa jedenáctá.

O panování Klaudia a kralování Agrippy. O smrti Agrippy a Heróda, a jakých dětí zanechali.

1. Kajus panowaw tři léta a osm měsíců úkladně zabit byl. Po smrti jeho Klaudius od lidu wojenského w Řimě ku panování pocho-pen jest. Senát na návrh konsselů Sentia Saturnina a Pomponia Sekunda třem tmám wojenským sobě oddaným města ochraňowati rozkázaw we walném na Kapitoliu shromáždění pro zuřiwost Kajowu wálku s Klaudiem wěsti uzavřel, anof buď ode sšlechty jako se dříve dalo spravowání býti, buď wěťšinou hlasu někoho wlády hodného wywoliti hodlají.

2. Agrippa té doby w Řimě bydlel. Z obeslal ho senát právě tedy do rady když i Klaudius z tábora k němu poslal, aby mu dopomáhal těch wěcí, jichž by potřeba žádala. Agrippa wida Klaudia již podle moci býti cí-

sařem, k němu se odebral. Ten hnedle ho k senátu poslal aby jim vůli jeho oznámil, že nejprv jej bezděčného vojáci pochopili, nyní že se mu zdá býti neshusno, odpirati náchylnosti lidu wálečného. S druhé strany že owšem neshusné postavení své nahlídá. Nebezpečná prý wěc, trůn nastoupati i tentráte když člověk ku panowání powolán jest. Dstatně že hotow jest spravowati obecné dobré ne jako tyran ale jako wládce dobrotiwý na čestném jméně přestává; o wšech wěcech že s wesskerými jimi potaž a radu bráti bude; nebo byt i od přirození skromným nebyl, že již smrt Kajowa jej k opatrnosti dostatečně nabíží.

3. Agrippa oznámil wěci ty; načež senát odpowěděl že we wojenský swůj lid a w dobré smýšlení měšťtanů spoléhaje služebnost dobrowolé podnikati nechce. Klaudius odpowěd tu přijaw, opět poslal Agrippu aby oznámil, že on nemůže nad těmi zraditi, jenž mu wěrnost přísahali; bezděčně musí wálku proti těm wěsti se kterýmižby nejraději w miru žiti hodlal. Aby aspoň za městem místo ku púťce wywolili, anoť neshussi, aby pro jejich zpurnost swatyně občanskou wraždou se zprznily. Agrippa wyslyšew ty řeči senátu je oznámil.

4. W tom jeden z těch wojáků, kteří se senátem posud byli, wytasiw meč řekl: Spolubojownici moji, mameliž bratry své zabijeti a potýkati se s přibuznými, kteří Klaudia následují? Nemámeliž w něm císaře wšselijak neuhonného? uejšmeliž wšselikou spojení s těmi

přizní, proti nimžto se zbrojnou rukou vyjiti se strojme? To promluvíw prostředkem rady wyssel, wojáky wesstery s sebou táhna. Slechticowé opusštěni jsouce u velikém strachu býti počali, a widouce nezbytí s wojáky tu Klaudiowi pospíchali. Nejhorlivější pochlebníci štěstí Klaudiowa se s nimi přede zděmi s dobytými meči potkali, a byliby wúdcowé do nebezpečí wběhli prvé než cisař o útohu wojinúw zwěděl, kdyby byl nepřiběhl Agrippa a nastáwající nebezpečensstwi jemu neoznámil, pravě jestli neutroti wojska které proti sšlechtě se wztěká, že hned ztratí wsecky, jenž jedini trún jeho sláwou opatřiti mohou, a že cisařem bude nad pouští.

5. Klaudius to uslyssew upokojil prchliwost wojákú a senát w táboru s obzwláštini poctiwosti přiwítaw hned wyssel s nimi aby Bohu děkowné za wládu oběti činil. Agrippowi ihned darowal wesstero otcowské králowstwi, přidaw mu také tu, kterouž Augustus Heródowi byl darowal, Trachonii a Muranitidu, a nad to také králowstwi Eufaniowo. Darowání to lidu zwláštiniw wynessenim oznámil, senátu pak přikázal, aby to nadání wyryti dadouce na měděných tabulich na kapitoliu uložili. Také bratra jeho Heróda, kterýž zetěm také jeho byl, isa manželem Bereniky, krajinou Chalcidou¹⁾ obdarowal.

6. Agrippa takowé maje wládařstwi brzo

¹⁾ Na Libánn w Syrii.

bohatstvím oplýval, aniž pať peněz na věci špatné vynakládal. Žeď okolo Jerusaléma stavěti počal, kterážto kdyby byla mohla býti dokonána bylaby dobytí města od Římanů nemožným učinila. Ale prvé než dokonat to dílo, umřel v Cesareji; kráľoval tři léta a dříve tetrarchii tři léta spravoval. Zanechal dcer tři z Cypridy narozených, Bereniky¹⁾, Mariamny a Drusilly²⁾, syna pať z též manželky jménem Agrippu. Poněwadž tento ještě pacholetem byl, tedy Klaudius opět kráľovství to v provincii proměnil a za správce poslal Ruspia Fada, potom Tiberia Alexandra, kterážto nic z obyčejů otcovských neměnice lid v pokoji spravovali. Brzo i Heródes v Chalcidě umřel zanechav z bratřovny dcery Bereniky synů dvou, Berenicianu a Hyrkána, z první pať manželky Mariamny Aristobula. Jiný také Aristobulus bratr jeho soukromník umřel zanechav dcery Jotapy. Tito byli, jakž jsme pověděli, děti Aristobulovy, kterýž byl syn Heródim. Alexander pať a Aristobulus narodili se Heródomu z Mariamny, a rozkazem otcovým usmrceni byli. Alexandřovi potomci ve většii Armenii kráľovali.

¹⁾ D ui a jejím bratřovi Agrippa II. viz skutk. ap. 25, 15.

²⁾ Viz o ui skutk. ap. 24, 24. 25.

Glava dvanáctá.

Bouřky za Kumána, jež Kwadrátus ukojil. Felix vládař w Judsku. Agrippa Chalcedu na wětšší králowství zaměňuje.

1. Po smrti Heróda Chalcidského usadil Klaudius Agrippu syna Agrippowa na králowství strýce jeho. We vládařství po Tiberiu Alexandrowi následowal Kumánus, pod nimž počaly bouřky, jimiž na mnohé Židy záhuba přišla. Neb kdýž se množství ke dni swátečnínmu přesnic do Jerusalema sešlo, tedy na sncích chrámových četa římského wojska postawena jest. Zbrojni zajisté wojáci wždycky ostřihali dnu swátečních, aby lid shromážděný nic nowého nezáčinal. Tehdy jeden z wojáků ohrunu roucho a hanebně se sehnun zadek swůj obrátil k Židům a hlas způsobu tomu podobný wypustil. Pro ten skutek wsecko množství se rozjitřiwšší domlouwalo se na Kumána aby wojáka potrestal. Nepokojní ale mládenci a lidé powahy bouřlivé w pútku se wydali a kamení schápanwše na wojáky házeli. Kumánus boje se aby wsecken lid naň se neoboril, wíce oděnců powolal. Kdýž pak tito do snci wylili se, tu weliký strach Židy pojal a hned opustiwše chrám do města utíkali. Tak se pak welmi z chrámu wybihajice tiskli a třeli, že tlačéním a sflapaním po sobě wespolek nad deset tisíců lidí zhyunulo; stal se tím ten swátek

vssemu národu žalostivým a pláč po vssech domích se rozléhal.

2. Nehodu tuto přejala bouřka loupežnická. Na veřejné silnici u Bethoronu¹⁾ loupežníci na Štěpána, služebníka císařova, vypadše, zboží, jež vezl, jemu pobrali. Kumánus kázal obyvatele poblížtých osad svázati a k sobě přivésti wině je, že lotru těch nestihali a nepostihli. Při této příležitosti voják jeden ušsed w jedné vsi zákon boží jej roztrhal a do ohně whodil. Židé jakoby vssectna krajina hořela zkormoutili se a nábožnosti jako ostnem puzeni co muž jeden vssectni ku Kumánovi do Cesaréje se zběhli prosíce, aby takové potupy Bohu i zákonu jeho učiněné bez trestu nezanechával. Kumánus ovšem widěl že se množství neupokojí lečby útěchy jemu přičinil; a tudy vojáka povolal a prostředkem žalobníků k odpravě wynvésti kázal. A tak Židé zase odesli.

3. Dpět pak mezi Galiléjany a Samaritány různice powstala. U vsi Ginéje na veliké rovině Samaršské muž Galiléjan na pouťi do Jerusaléma ke dni svátečnímu zabit jest. Tudíž houf z Galiléjské krajiny zběhli se se Samaritány potkati se hodlajice. Náčelníci Samaritánští fessli se ku Kumánovi prosíce, aby než se neduh rozmůže do Galiléje se obrátil a nad původny vraždy té pomstil; tak jenom prý množství bez pŕtky se rozejde. Ku-

¹⁾ na cestě z Jerusaléma do Zopyy.

mánuš jinak zaneprázněn jsa, žádosti jejich podložil a profitele od sebe bez porizení odbyl.

4. Když w Jerusalémě o tom zabiti se dowěděli, wšlechtu množství pohnulo se a zanechawšše dne swátečního do Samarie se walili bez wůdce, na wýstrahy wrochních swých se neohlédajice. W čelo toho loupežnictwí a bouření se jim brzo Eleazar syn Dineůw a Alexander postavili, kteříž obořiwšše se na pomezí Akrabatenské krajiny wšlechtu napořád zabijeli žádnému wěku neodpouštějice a wšlí wypálili.

5. Rumánuš pojaw křídlo jízdného lidu, kteréž Sebastenské sloulo, pustossencům ku pomoci táhl, mnohé z roty Eleazara zajal a ještě wice jich pozabil. K jinému množství se Samaritány bojowat klopotajícimu nejčelnější mužowé z Jerusaléma se wydali odini jsouce žiněmi, hlavy popelem posypawšše, a prosili aby se rozěšli a pro nerozwážliwou pomstu nad Samarškými Řimanů na Jerusalém nepopouzeli; aby se také smilowali nad wlastí swou, nad chrámem, nad syny a manželkami wlastními a aby pro pomstu jednoho Galiléjana wšeho množství w nebezpečenstwí neuwozowali. Těm řečem Židé ti powoliwšše se rozprchli. Mnozí ale z nich na loupežnictwí se wydali netrestání se nadějice. Po wšlí krajíně loupeže provozowány byly a lidé opowážliwoci kramoly činili. Zatím welmoží Samaršští do Týru k Umídiowí Kwadrátowí, wládaři Syrie, přišli prosíce aby mstil nad těmi, kteříž krajinu

jich hubili. Ale i Židé urození a welekněz Jonathas syn Ananůw sem přibyli a dokazowali, že počátkem bouřky Samarští strže vraždu onu byli; příčinu pak záhubě, kteráž se potom stala, že dal Kumanus, půwody vraždy trestati opustiw.

6. Kwadrátus zatím oboji strany poodložil, slibiw věci ty, když se do těch krajín dostane, pilně wyšetřiti. Potom přišed do Cesareje wyšetř ty které Kumanus zajal, ukřizowati dal. Odtud do Eddy se dostaw znouu slyšel nařikání Samaršých; a powolaw osmnácti Židů, účastníků té pŭtky, sšinati je dal. Jiné dwa welmože, welekuže Jonathu a Ananiasse a syna jeho Anaua i některé jiné Židy urozené se sšlechtou Samaritánskou k císaři poslal. Rozkázal také Kumanowi a tisícniku Celertowi do Říma se plawiti, aby se z příhod těch Klaudiowi wyměřili. Ty věci nařidiw od Eddy do Jerusaléma přibyl. Nased tu množstwí lidu ano pokojně swátek přesnic swětí do Antiochie se nawrátil.

7. Císař w Římě slyšel Kumána a Samaršé. Přitomen wyslechu toho byl Agrippa s welikou snažností Židy zastawaje, jakož s druhé strany i při Kumánu mnozi welmoži stáli. Císař odsoudil Samaritány, tři z nich nejurozenější rozkázal zahlawiti a Kumána wypowědět. Celera swázaného do Jerusaléma poslaw Židům ho na utracení wydal, aby přes město smýčen a potom stat byl.

8. Sued Felira Ballantowa bratra poslal

co ředitelé do Judska, Samarie, Galiléje a Zájordáni. Agrippu z Chalcidy na království většší přesadil, dává mu také tetrarchii Filippovu, totiž Trachonitidu, Batanéu a Gaulanitidu. Přidal mu také království Efsaniowo a vládařství, kteréž Varus spravoval¹⁾. Klaudius třinácte let osm měsíců a dwadcet dní spravowaw císařství umřel, nástupce po sobě Neróna zanechaw, kteréhožto ústoky manželky své Agrippiny²⁾ dědicem císařství učinil ač maje vlastního syna Britanika z Messaliny prvnější manželky narozeného a Oktawii dceru, kteroužto za Neróna prodal. Zplodil také Antonii z Petiny.

Glawa třináctá

Čtvero měst k říši Agrippowě od Neróna přidáno; ostatek Judska pod Felixem. Koupežníci, kouzedlníci a ljeproroč egyptský kramolí; rozbroj mezi Židy a Syry o Césaréji.

1. Kterak Nero pro náramnost blaha a bohactví znesmyslněw štěstí svého prostopássně nadužíwal, jak bratra, manželku i matku zabil, nad swými přibuznými ukrutnost provozowal a jak naposledy se possetiw na jewissť a divadlo wystupowal: wěda to býti wůbec známé, ml-

¹⁾ Rozumi zde tetrarchii Efsaniown, Abilénu, o uij výše.

²⁾ Nero byl od prvního manžela jejího.

čením pomínu. Obrátím se k wyprawování těch věci, kteréž se za něho Židům přihodily.

2. Nero menssi Armenii daroval Aristobulowi Heródowu synu; ku království Agrippowu čtyry města přidal s podkrajimi jejich: w Peréji Abilu a Juliadu, w Galiléji pak Taricheji a Tiberiadu; ostatek Judska spravoval Felix. Tento Cleazara vůdce loupežníků dwadcet let tu krajinu hubivšího a jiné mnohé zajal a do Říma poslal. Potru, kteréž ukrýžowati, a towarýšů s nimi postřižených, jež odprawiti dal, bylo nescíslné množství.

3. Sotwa ta krajina od zběře té wyčištěna byla, jiní zlošyni w Jerusalemě powstali, jenž sřariowé či mečnici slouli, a biledně u prostřed města lidi zabijeli. Obzwláštne we dny swáteční mezi lid se přiměššujice a mečity krátké pod oděwem kryjice nepřátely své ubijeli. Když lidé ti padli, tedy ti zbůjcowé s jinými na neschetnost tu nařikali; pročez dlouho se tajili an žádný na ně podezření neměl. Nejprvé od nich Jonathas biskup zabit jest; po něm každý den mnozi odprawowani, a owšem strach před nimi horšši uade wse nehody byl, an každý každou chvíli jako uprostřed wálky smrti se obával. Zdaleka lidé nepřátelům vyhýbali a ani přátelům blize přistoupajícím nevěřili. A předce přese wsselitá podhlidání a wstříhání se lidé zabijeni byli. Taková byla rychlost úkladníků a chytrost jejich při skrývání.

4. Mimo ně také jiní zločincowé powstali, jejichž ruce owšem čistější ale úmyslowé ne-

slechetnější byli, neméně než mečníci sflaštný slaw krajiny ruffice. Byli to lidé swodni a oklamatelé, kteří pod záminkou nadšfení Božího nowých wěcí a proměn wyhledawajice lid obecný bláznili a na poustt wywáděli slibujice, že Bůh znameni swobody jim ukáže. Proti nim Felir, jenž w jich počínání zárodek rozbrojů spatrowal, jiždný i pěšši zbrojný lid poslaw weliké množstwi jich ušmrtil.

5. Wětšši zhoubu Židům zawalil Egyptský jeden falešný prorok. Přissed zajisté do krajiny jich člowěk ten čarodějník prorockého jména osobil sobě a téměř třidcet tisícům lidí slamaných okolo sebe shromáždil. Uwedl je z poustt na horu, kteráž slowe Olivetská; odtud do Jerusaléma se dostati a přemoha římskou posádku nad lidem panowati usilowal, spoléhaje na dráby s nim do města wpadlé. Ale Felir útoč jeho předessel wyssed mu we střic se zbrojným lidem římským, anok také wessteré množstwi Židů města brániti se wydalo. Swedena byla bitwa w niž Egyptan¹⁾ s malickým počtem utekl, mnozi ale stoupenci jeho dílem zabiti, dílem zajati byli, ostatní množstwi do wlastních krajin se rozukřowalo.

6. Gotwa oheň na straně jedné udussen byl, již opět jako na neduživém těle jiná část se zanitila. Pokladači a loupežnici shromáždilowse se mnohé tu brojeni swáděli a jich tu swobodě

¹⁾ o něm skutk. ap. 21, 38. W písmě prawi se o čtyrech tisících, jenž jako jádro jeho činili; ostatel byla chamrab a žbět, již počet třidceti tisíců dowrffen.

powoláwali, smrti hrozíce těm, kteřížby panstwi římskému poddáni zůstali, a že prý i bezděk osvobodí ty, kteří dobrowolnou službu snášseti hodlali. Protož w hejnech po wssi krajíně se rozděliwše loupili domy bohatých lidí, je zabíjeli a wsi zapalowali, tak že ssílenosti jejich wssectno Judsko naplněno bylo. Wálka ta den ode dne se rozmáhala.

7. Nowá bouřka začala se w Césaréji mezi Židy a Syrskými, kteříž tam spolu w ruznici bydleli. Židé twrdili že jejich jest město, anof jest od Žida wystaweno, od krále Heróda. Druhá strana místo tomu dáwala, že je žid wystawěl, ale že město pohanské jest; nebo by jisté sochy a chrámy pohanské Heródes w ni nebyl wystawěl, kdyby byl chtěl, aby Židům náleželo. Pro ty příčiny se wadili, a brzy od swáru dosplo ku zbrani, a každý den smělejší z obojí strany k púťce wyskakowali. Starší ze Židů nemohli ukrotiti bouření národu swého, a Řekové se stýděli w srdnatosti pod Židy býti. Židé přewyšowali bohatstwim a silou těl, Řekové lidem wálečným; neb weliký díl římského wojska ze Syrie pocházejíce krajanům pomáhati hotowi byli. Welitelé wálečného lidu usilowali upokojiti bouřku, a lidi potýkawější s obou stran jímajíce bičowáním a žalářem je trestali. Wssak tresty zajatých ku překážce neb ku štrachu jiným nebyly, nýbrž tito se jimi wíce k ruznicem popouzeli. Jednou Felix wida, an Židé přemáhaji, wysšel na náměstí a s pohružkou jim přikázal, aby wssicni domů se wy-

brali; oni neuposlechli. I pustiv na ně lid vojenský mnohé pozabijeti welel; statkové jejich rozebráni jsou. A když ta různice předce trvala, tedy Felix čelné muže z obojí strany vybrav poslal k Nerónovi aby práva svého hájili.

Hlava čtrnáctá.

Festus nástupce Felixův; po němž Albinus a po tomto Florus nastoupil, kterýchto krutostí svou Židy k válce připudil.

1. Festus nástupce Felixův proti hubičům krajiny rázně se zasadil. Mnohé loupežníky jal a nemálo jich usmrtil. Ale nástupce jeho Albinus ne takovým způsobem věci spravoval; nebylo žádné zlosti, již by on byl pominul. Netoliko při správě statky občanův loupil a rozhojněním platův národ sužoval, ale také loupežníky od městské rady zjimané nebo od prvňích soudců v žalářích zanechané za peníze od příbuzných propustil; toliko kdo nic nedal, v žaláři co wiinník zůstával. Za něho rozvratná strana v Jerusalemě nové smělosti nabyla; bohátí z nich Albina dary sobě nafloňovali, aby se jim při bouřech propůjčoval; chátka která pokoji se neradowala, k účastníkům Albinovým připojowala se. Každý ze zlošynů obkličěn byl vlastní tlupou, sám pak Albinus nad jiné jakožto kníže lotru wynikal, tělesné

stráže k loupení lidí pokojných nadužíváje. Obloupeníci hněv pro strach krotiti a mlčeti musili; kteříž beze škody zůstali, bojíce se podobné věci trpěti, osfelijak obawníkowi tomu se připochebowali. Wšem mysl ochlipla, tyranskowi mnohočetné zemi tížilo. Tentráte semena budoucí zkázy rozšívána byla.

2. Ač tak zlym byl Albinus, předce Gessiem Florem nástupcem jeho přitornaný dobrým jmín býti mohl. Albinus nezbedu strytě a podtaji páchal, Gessius nespravedlností swou k národu zjawně se chlubil, a nejinať než co kat k odpravení odsouzených poslaný žádného způsobu w loupežích a w trápeuích nezameškal. Překrutěn a přetword k smilování, w hanebnostech nad jiné lidi byl nestydatějším; nikdo neznal nad něho lépe pravdu w klam obraceti a chytřejších způsobůw k šalbám wynalézati. Semu se málem zdálo z jednotlivců zist bráti; celá města loupil a záhuby nescišlným lidem činil; a toliko wolati po krajině nekázal, že swobodno jest wšem lotrowstwí provozowati, když on toliko z loupeži podil wezme. Rakomstwím jeho wšfectna téměř krajina zpusla, a mnozí wlast swou opustiwšše do cizích krajin se stěhowali.

3. Dokawadž Gestiis Gallus wládař w Syrii meškal, nikdo proti Florowi k němu poselstwí poslati se neosmělil. Když pak se při nastáwání přesnic do Jerusalema přibral, obkličilo ho neméně než tři miliony lidu, prosíce, aby se smilowal nad uehodami národa, Flora

hlasitě zhoubcem té krajiny býti volajíce. Tento přítomen jsa a u Cestia stojí, z volání jich posměch válel. Cestius hleděl přehliivost lidu ukrotiti a učiniv připověd, že potomně Flora k nim volidnějšsio učini, do Antiochie se navrátil. Promobil ho Florus až do Cesaréje podvodně se jemu zamlouvaje; a tu již snažně přemýšlel o swedení války w lidu židovském, maje za to, že takto jedině nespravedlnosti jeho ukryty býti mohou. Neb bude-li pokoj, obával se, že ho Židé před císařem obžalují; jestli wšak k odboji Židy přivede, bylo se mu nadíti, že trampotami většsima je od žalování pro menšsi odrazi. Protož aby národ rozvrátil, každý den ukrutnost svoji rozhojňoval.

4. Toho času Ketové w Cesaréji před Nerónem při proti Židům obdrželi a poslowé jejich na důkaz té wýpovědi listy přinesli. Tudy počátek dán k válce židovské, dwanáctého léta císařstwi Nerónowa, sedmáctého králowstwi Agrippowa, měsíce artemisia (máje). Příčina k ní zhola nedopadala k velikosti pomstalých nehod nápotomných. Židé w Cesaréji měli školu blíž místa, w jehož držení byl jeden Cesaréjský pohan; často se místa toho domáhali, mnohem většsi záplaty než zač stálo podávajíce. Držitel toho místa prosbami jejich pohrdnuw jim na příkoří místo obstawěl a dílny tam ustrojil, ouzkého tolíko a obtížného jim přístupu zanechaw. Přehliivějšsi někteří mládenci wškočiwšse stawěti zbraňowali. Když Florus úsilí jejich nedopoušštel, předni Židé

widouce nezbytí s celným Janem Flora osmi hřivnami uplatili, aby toho stawení zabránil. Florus aby jenom peněz se dopídl, wšfecto slibowal, a peníze obdržew hned z Césareje do Sebasty odjel, tím swobody k odboji propůjčiw a dowolení k násilí Židům prodaw.

5. Nazejtří w sobotu, když se Židé do sstoly sěšli, jeden nepokojník Césarejstý nádobu hliněnou přewráceně u wchodu do sstoly postawiw ptáky obětowal. Stutek ten Židy nesmirně zbouril; byla to potupa zákona jejich a postwrnění místa toho. Židé opatrnější a mírnější soudili, že znouwu před soudci o tu wěc naríkati slusší; swárliwí pak a wěkem horoucí rozpálili se k bojům. Nejbourčliwější se strany druhé podobně tuto ku potýkání hotowi stáli, neb obětowatele toho úmyslně napřed poslali. Ihned pútka swedena jest. Wkročiw w to Fundus správce jízdných, pro zabránění nepokojům ustanowený, nádobu onu odnesti rozkázal a rúznici ukrotiti hleděl. Ale násilím Césarejanům přemožen byl. Tu hned Židé knihy zákona pochopiwšše do Nrabaty se odebrali, do místa vzdáli od Césareje sšedesáte honů. Spolu Jan s dwanácte náčelníky do Sebasty k Florowi se wyprawil, aby o wěcech přihodilých stížnost wedli, a pomoci prosíce s uctiwostí o osmi hřivnách mu připomenuli. On ale hned rozkázal je jíti a do wězení wsaditi, poněwadž prý zákon z Césareje odnesli.

6. Proto w Jerusalemě welmi těžké newražení powstalo; wšsak huěw na uzdě měli.

Florus nejinať než jako by na to najat byl wálku rozdmýchal. Poslal do pokladnice chrámu aby odtud sedmdesáte hřiven wzato bylo, že těch peněz císař má potřebí. Ihned w lidu stalo se weliké zbouření a k chrámu se zběhše welikým hlasem jméno císařowo wzhwáli, aby od tyranství Florowa wyswoboženi byli prosíce. Někteří ze swárliwcu nejhanlivější potupy na Flora kydali a kossit obnášejíce peněz pro něho co pro chudého a bidného člověka zebřali. A wssak tím žádosti peněz neostal, nébrž mnohem wice k loupežim popuzen jest. Maje do Césareje se dáti a podpal wálky tam doutnající uhasiti a přičiny bouřek odjiti, začez i záplatu přijal: on naopak s wojskem jízdným i pěšim do Jerusalema táhl, aby zbroji Římskou chtičů swých dosáhl a strachem i pohružkami město obklíčil.

7. Lid chtě utrotiti jeho prchliwost proti wojákům wysšel s přiwětíwým prowolowáním a Flora s poctiwostí přijmouti se hotowil. On pak setník Kapitona napřed poslaw s padesáti jízdnými jim rozkázal odjiti a jemu, kteréhož tak sšeredně potupili, nabílo nelichotiti. Jsou-li poctiwí, udatní muži, že jej w twář haněti a netoliko slowy ale také i skutkem lásky swé k swobodě ukazowati mají. Těmi řeční přestraseno jsoue množstwí, an také wojáci Kapitonowi mezi ně wskočili, rozběhlo se prwé než Flora uwitali a k wojákům swé oddanosti dokázali. Odšedše tedy do domů swých w strachu a malomyšluě celou noc protráwili.

8. Florus tehdy w královském paláci přenocoval. Nazejtří soudnou stolicí před palácem položiv na ni se posadil, a sešedše se welekněži i wšickni urození toho města před nim postavili se. Florus přikázal jim, aby mu wšechy zlojicnický wydali, že nepřivedou-li mu těch hancůw jeho, on nad nimi samými mstiti bude. Oni odpowěděli: že lid pokojně smýšlí, a těm, kteří we slowech se podtrhli, za odpustění žádali; že není divu, jsouli někteří wšeteční a mladí odvážlivci w takowěmto množství; že jest wěc nemožná ty kteríž pohřessili, od jiných odděliti, poněwadž každý toho lituje a pro strach zapíráti hotow jest. Aby on tu pokoji lidu prohlídal a město Římanům zachowati usilowal a raději pro mnohé newinné také nemnohým winným odpustil, nežli pro několik neschetníků tak weliké množství sšchetných pobuřowal.

9. K těm řečem on wice hněwem rozpá-
livo se zkríkl na wojáky, aby hořejši náměsti wyloupili a wšecho na potkání wraždili. Wojáci loupeživosti své za tím powelením uzdu pustiwšse netoliko to místo na kterěž byli poslání wydrancowali, ale do wšech domů wstakující obywatelie usmrcowali. Utíkali jsou lidé wšsemi ulicemi, kdo postížen ten zabit byl a žádného způsobu loupeže nepominuto. Mnohé také lidi mírné jimáno a k Florowi přivedeno, kterěž on bičowati a potom ukřižowati dal. Počet toho dne zabitých s dítkami i s manželkami (neb ani kojeňátkům neodpouštěli) byl

tři tisíce a šest set. Neobyčejná ukrutnost Římanův zhoubu tu pověstila; neb tehdy Florus toho se opovážil o čez prvé nikdá žádný pokusiti se nesměl: velel totiž před soudnou stolicí bičovati a potom ukřižowati urozené muže, kteříž ačkoli rodem Židé byli, wšak důstojnosti od Římanův byli dosáhli¹⁾.

Glawa patnáctá.

O marných prosbách Bereničiny, aby Florus Židův usetřil, a kterač Florus boj wyhaslý opět rozdmýchal.

1. Toho času král Agrippa do Alexandrie byl se odebral, aby želal Alexandrowi²⁾ k wywolení jeho od Neróna za správce Egypta. Sestra jeho Berenika byla tehdy w Jerusalémě, a na nespravedlnost lidu wálečného patřic velikou žalostí pojata byla; častokrát důstojníky jízdy své a tělesné strážce své posílala k Florowu proseci, aby wraždy přestal. On neprohlédaje ani tu množství zamražděných ani k urozenosti prosebnice c.le toliko na zisky své z loupeže, nechtěl se jí propůjčiti. Prchliwost wojákův nyní proti králowně se obrátila; netoliko před očima jejíma lidi ty, jenž se jim namátli,

¹⁾ bití, ran a otrockých smrtí každý měšťan římský owšem pak rytíř csmobožen byl.

²⁾ Tiberius Alexander, dřiwější ředitel Judska.

bili a vraždili, ale ji také samu, kdyby byla do dvoru svého neutekla, bylby zabili. Tam pak stráží obklopena přenocovala obávajíc se o všem, aby na ni lid vojenský neudeřil. Přibyla Berenika tehda do Jerusalema, aby sliby Bohu vyplnila. Neb u Židů ti, kteříž z nemoci aneb z jiných nedostatků vynikli, modlivali se za třidceti dnů prvé než oběti obětowali, zdržovali se od vína a hlavy oholili. Berenika tehda právě slib ten vykonávala, když bošyma nohama před soudnou stolicí Flora profila a netoliko s necti nébrž i s nebezpečenstwím žiwota se potkala.

2. Ty věci dály se sšestnáctého dne měsíce Artemisia. Nazejtří sšluffe se množstwí lidu w náramné bolesti své na horním náměstí weličkými křiky pro ty zabité nařikali, při tom zvláště o Florowi henliwá slowa pronášejice. Welmoži s biskupy horššihó se obávajice roztrhli roucha swa a jednotliwým k nohoum padajice žádali, aby přestali a tak mnoho zlého sšesše k wětššimu hučwu Flora nepopouzeli. S utroceno jest to množstwí tak wážnosti prosících jako náději, že již ukrutenstwím Florowým přitrž učiněna bude.

3. Florus wida bouřku upokojenu, formoutil se a znouu ji podnítiti chtě biskupů s urozenými k sobě powolal a prawil, že to jediné důkazem bude, že již Židé wice rozbroji nehledají, když lid wojákům, kteříž z Cěsarėje do města táhnou, wštric wyjde; táhlo jich pak dwa pluky. Když oni lid již swolávali tedy

Florus předeslaw přikázal setníkům, aby pozdravení Židů neodvetili a jestliby proti němu nezbedně mluvili, aby hned se zbrojí k nim přikročili. Mezitím biskupové sebravše množství lidu v chrámě prosili aby vyšší Římanům v ústřety a pro předejití nejhrošších pohrom vojsko slavně přivítali. Brojivci tomu povoliti nechtěli a pro předeslé vraždy množství ke smělcům se nachylovalo.

4. Tehdy všickni knězi a všickni služkové Boží posvátné nádoby wynesše a roucho, v němž úřad zastávají oblekše, hudci také i zpěvci s nástroji svými, vesměř ti přišli a padali před množstvím snažně prosíce, aby těch posvátných ozdob jim oštrihali a Římanů k poabrání nádob posvátných haněním nezbužovali. Spatřiti bylo, jak veleknězi posypali popelem hlav svých a roucho roztrhše prsy obnažovali. Ze jména jednotlivých urozenců a vůbec spolu všeho množství prosili, aby pro balatku vlasti své neuvožovali v moc tým, kteříž ji zničiti usilují. Zakeho se užitku vojsku Římskému z pozdravení Židům, aneb jaké nápravy z nehod přihodilých se vám dostane jestliže nyní jim ostríc newyjdete? Jestli ale přichozí vojsko přivětivě přijmete, tudy odjata bude Florowi záminka k válce, wy pak zachováte vlast svou a pohrom těch zbudete. Meni-liž to věc possetilá, několik brojivcům povolovati, anol by vám, takovémuto množství, raději i ony k úmyslům svým obrátiti náleželo.

5. Tim se množství oblomilo; původové

různice dílem pohrůžkami dílem vážnosti kněží utroceni jsou. Tedy tito pokojně a pořádně lid vedouce vojenskému lidu vstříc vyšli, a k nim přiblíživše se jich pozdravili. Když vojáci neodvetili, tedy brojitelé Florovi hlasitě zlořečili. To bylo heslo k útoku na Židy. Ihned vojáci obklíčivše je, kterými je bili; utíkající od jízdných honicích je potřeni jsou. Mnoho jich padlo od ran Římanův, mnoho se jich vespolek potlačilo. V branách veliký dav byl, jeden druhého chtěl předejít, čímž vstřícní se v utíkání obmestkali, a těm kteří padli hrozně zahynuti se připravilo. Uduseni a množstvím sřapajících na ně lidí potlačeni jsouce hynuli, aniž kdo z nich tu pohřbení od svých příbuzencův mohl poznán býti. Vojáci se spolu s utíkajícími do města prodírali neustále bijíce ty, kteréž postihali. Bezethou¹⁾ vzhůru šrkali před sebou množstvím projíti namáhajíce se aby hrad Antonii a chrám obdrželi. Tamtéž směřoval Florus a z dvoru královského své lidi vyvedem na hrad dostati se usiloval. Však se předsevzetím se minul, nebo lid náhle obrátiv se proti nim útoku odpíral. Někteří Židé na střechy vylezše na Římány kamením házeli. Tito padajícími s hůry kameny sřmáceni jsouce a nemohouce množstvím lidu úzké ulice zatvořivšího proraziti k vojsku v královském dvoře se obrátili.

¹⁾ Bezettha či nové město jest severná část města Jerusaléma. Chrám obtaď ležel k jihovýchodu, hradem Antonii zastřčen šsa.

6. Brojitelé bojice se, aby Florus znouu připadna chrámu sobě strže Antonii nepodmanil, w zápětí tam wstoupili a sínce od chrámu k Antonii vzdělané zbořili. Tím lakomstwi Florowo ochladlo. Neb dychtě po poswátných pokladech a pro ně do Antonie dostati se usilowaw, když sínce zbořené uwiděl, od předsewzeti upustil. A swolaw welekněze a radu prawil, že on síce z města odjede, wšsak k ochraně že jim toli lidu wálečného zanechá, kolikby chtěli. Oni bezpečí a newydáwání se w rozbroje přislibili, jestli u nich jednoho pluku zanechá, toliko aby z těch nebyl, kteríž s měšťany potýkali se; s tím prý lid zajisté pro ty věci, kteréž snássel, na rozstrku jest. Tedy on jakž ho žádali pluk jim zaměnaw s ostatkem wojska do Césaréje se nawrátíl.

Jhlawa šestnáctá.

Cestius wysílá Neapolitána tisícníka wysšetřit věci Židowstých. Agrippa mluwí k Židům, aby je od wálky proti Římanům odwrátíl.

1. Florus ted jinou příčinu ku swedení wálky wymýšleje Cestiowi zpráwu lživou psal, na Židy rozbroj strkaje, počátek té potýčky na ně smítaje a winu na ně sčítaje wšslech věci cožkoli od Římanů snásseli. Ale předníci z Jerusaléma nemlčeli, nébrž oni i Berenika Cestiowi o neschetnostech, kteréž Florus w městě

promozoval, oznámili. Cestius od obojí strany listy přijav, s vůdci se radil. Některým se zdálo, aby Cestius s vojskem do Judska vtrhnul a brojivce, jsouli jaci, potrestal, jiuak aspoň věrné Řimanům Židy utvrdil. Jemu ale se líbilo dříve někoho ze svých poslati, jenžby věci rozvěděl a jemu úmysl Židů věrně oznámil. Poslal tehdy tisícníka Neapolitána, kterýžto s navracujícím se z Alexandrie Agrippou u Sammie se potkav od toho a pro které příčiny byl poslán, jemu oznámil.

2. S Židovskými biskupové, náčelní měšťané a rada tamto přišli, aby krále uvitali. Když ho náležitě poctili, záhub svých jemu toužili a na krutost Florovu nařikali. Ač věci ty přetěžce nesl Agrippa, předce obmyslně hněv svůj na Židy, jichžto litoval, přenesl, chtěť tak vysokou jich mysl pokořiti, a je jakoby žádné křivdy netrpěli od pomsty odvrátiti. Vyslanci jsouc lidé zámožní a pro své statky pokoje žádající rozuměli dobře těm dobrotivým důtkám krále. Zatím i lid Jerusalemský za sedesáte honů Agrippovi a Neapolitánovi v ústřety vyšel. Ale manželky zavražděných mužův hlasitě plakajice jiné předběhly; jejich křáním ostatěk také lidu ku křivení se obrátiv o pomoc prosili Agrippu. Neapolitánovi přivolávali jakých věcí od Flora utrpěli, a jim oběma do města vjedším náměstí zpuslé a domy vracené ukazovali. Potom strže Agrippu od Neapolitána žádali, aby s jedním služebníkem

až k Siloi¹⁾ vssectno město obessel, aby tak poznal, že Židé vssech jiných Římanů poslussní jsou, na samého jen Flora že pro ukrutenství nad nimi provedená newraží. On město obessed dokonale pokojnost obywatelův poznal; na to wstoupil do chrámu a lid swolaw wěrnost jejich k Římanům schwálil. S napomenutím je k zachování pokoje a Bohu, pokud moha se pokloniv k Cestiowi se nawrátit.

3. Lid Židovský nyní tu králi a k biskupům obrátiv se prosil aby poslowé se žalobou na Flora k Nerónowi wysláni byli, aby o takové vraždě mlčíce nedávali se w podezření žeby byli od Římanů odstoupiti chtěli. Neb sic prý smýšleno o nich bude, že oni první zbroj chopili, jestli předejdouce neukáží, kdo půwodem potřžky byl. Patrně bylo, že lid neupokojí se, kdyby někdo poselství toho bránil. Agrippowi widělo se ostudno žalobníky na Flora wymoliti: pohrdati pak Židy, k wálce roznicenými, také se jemu nezdálo. Swolaw tehdy lid do Kystu²⁾ a na místě obwíšněm sestru swou Bereniku posadiv s palácem Asamonejského. (ten pak byl nad Kystem w pozadí horního města a chrám byl ku Kystu mostem připojen) takowou řeč učinil:

4. „Kdybych wás vssectny k bojování s Římany rozhodlané nalézal, a že rozumnější a upřímnější strana lidu pokoji nechce, nebyl bych

¹⁾ k jihu pod městem studnice ta byla.

²⁾ Kystus, sínce, galerie; přestor kde sučnowě se držiwali; na severowýchodné straně hory Sionské proti jihozápadné straně chrámu a hory Morie, která se Kystem strže most spojena byla.

se k vám vybral, aniž bych vám raditi se osmělil; zbytečno zajisté mluviti o tom co náleží, když všickni posluchači jednomyslně k horšimu se sklonili. Poněwadž pak widím že některých věk, nehod wálky newědomý, některých wšfetečná horlivosť o swobodu, některých lakomství a žist, jehož by ze slabších při zbouření se jim dostati mohlo, k rozbroji podněcuje: widělo se mi wšsem vám předstawiti, co vám ku prospěchu sloužiti může, aby tam ti zmoudřeli a bezbožnou radou některých dobří škody newzali. Nikdo mně neodmlouvej, jestliže věci neuslyšší sobě libezných; kdož zajisté úsilím rozbrojů žádají, také po mém napomenutí při swém žůstati mohou; má ale řeč k těm, kteříž slyšeti žádostiwí jsou, nedostihne, nebudete-li všickni mlčeti. Wim že mnozi o útiscích správců Řimských a o chwále swobody příliš nadsazují. Já prvé nežlibych wysšetrowal jací jste a proti komu wálku zdwihnouti miníte, rozwinu zadržlost zámínek¹⁾. Zádáte-li toliko aby nade sšludci wšfimi pomšćeno bylo, k čemu jest to swobody wychwalowání? Jestli pak službu za nesnesťedlnou máte, zbytečno jest proti správćum nařikati; neb byt oni nejwolidněji se chowali, předce w stejné ohyždnosti wám služba bude. Powažte každé věci o sobě, a shledáte kterak chatrna jest přičina k wálce. Nejprw co do prowínění správců, wládě připochlebiti se potřeбі, newššat ji popouzeti.

¹⁾ uzel zamotaných k wedení wálky důwodů rozwáži t. j. uřáži, že jich žhola není.

Když pak pro malé škody činite veliká pohanění, jistě potupy vaše se k vlastní škodě vaší obrátí; přestavše totiž vám tajně a ostýchavě škoditi veřejně vás hubiti budou. Nic tak trápění neoblehčuje jako trpělivost, a pokojnost trpících škůdce k rozumu přivodí. Dejme tomu že vládařové Řimští vás k nesnesení utiskují, však proto Řimané všickni neshkodí vám, ani císař; a předce proti nim se bojům podjímáte. Meděje se rozkazem jejich aby neshlechetník k vám přicházel, nespátrují oni na zapadě vás na východ slunce aniž snadně věci, kteréž se zde dějí, tam hned domědětí se mohou. Zať tedy věc posetilá jest pro jednoho člověka s celým národem, pro malé příčiny s tak velikou mocí, která o těch věcech o kterýchž naříkáte ani newi, bojowati chtiti! Stížnosti vaší brzo wyhowěti dá se. Ne wždycky tyž ředitel was spravowati bude, a podobno, že nástupcomé jeho mirnějši budou. Začaté pak jednou wálky bez veliké záhuby aniž zanechati ani dále wěsti nelze. Swobody nyní požadowati newčasno jest; dříwe o nepotraceni jí usilowati bylo. Služebnost podnikati obtížno, a spravedliw jest boj pro nepodstoupení jí pozdwižený. Kdo však jeduou w službu poddán isa potom odstoupí, jest spurným otrokem, newšak milownikem swobody. Tehdyt náleželo wšelijak o nepřijeti Řimanůw se přičiniti, když Pompėjus do této krajiny wtrhowal. Předkové pak naši a jejich králowé, jenž penězi, tělem i duchem welice nás přewyšowali, strownému dílu mocí

Římské odolati nemohli. A nyní wy, kteříž co poddaní jste se narodili a ve wšech věcech pod předky Římanům podlehlými stojíte, proti celé Římské říši zpouřiti činiti hodláte? Athéňané, kteřížto pro swobodu Řeků město svoje někdy zapálili, kteřížto nejvyššího toho Terra po zemi plavícího se, po moři pak chodícího, jehožto loďstva moře obsáhnouti a jehožto vojsko se w Europě směstnati nemohlo, Athéňané dím, kteříž Terra utíkajícího na jednom korábě honili a při malé Salamině takowou moc Asie přemohli: ti to nyní slouží Římanům a město někdy nad Řekem předkující spravují zákonové z Italie jim dodávají. Macedonští po vítězstích u Thermopyl a Plateji i po hrdinách, jakým byl Agesilaus podmanitel Asie, Římany také za pány podnikli. Macedonští, kteříž ještě sobě se zdají widěti Filippa s Alexandrem synem jeho, an jim wšeho světa panování wydobývá, poddávají se takové proměně a těm se klání, ku kterýmž se štěstí obrátilo. Cicero jiných národů ač mnohem wětší nežli wy láskou k swobodě přetypujice jim w poddanosti jsou. Wy toliko sami nechcete sloužiti těm, jimžto widíte wšechy věci poddané byti. Jakým wojskem, jakými zbrojemi bezpečíte se? Kde jest loďstvo waffe, jenžby Římská moře obsadilo? Kde pokladové, kteřížby wyprawám těm postačiti mohli? Ci proti Egyptanům aneb Arabům wálku zdvihati doumíváte se? Což na nesmirnost římského císařství zapomináte a své mdloby nespátřujete? Zdalíž jste od při-

lezejících národů častokrát přemoženi nebyli? Moc Římanů ale po celém známém světě nepřemožená vládne. Ale což dím? Oni dále ještě panství svoje rozprostranili. Nemají oni dosti na Eufrátu na východě, ani na Istru¹⁾ na půlnoci, ani na jihu na Lybii až ku poušti prošetřené, ani na Gádech²⁾ na západě; za mořem jiného hledali světa a až do Britanie předtím neznámé zbroj wprawili. Což tehdy? Isteliž wy bohatší nad Gally, silnější nad Germány a opatrnější nad Řeky, a jest vás více nade vsšecky po světě národy? Jaka smělost vás proti Římanům pozdvihuje? Ale řekne někdo: Sloužiti tvrdá věc jest. Ale čím tíže jest to Řekům, kteřížto se nade vsšecky pod sluncem národy za nejwznesšenější pokládají, a tak širokou krajinu obývají; a předce nyní pod wetlami Římskými siji sklopili? Jich také Macedonští poslouchají, kteříž by mnohem pravěji o swobodu se zasazowati mohli. Co pak pět set měst w Asii³⁾, zdaliž beze wšeliké stráže jednoho toliko správce nejsou poslušni a prutím konsulským se neklanějí? Mám-li také wyčítati národy Heniochů, Kolchů, Taurů, Bosporanů, národy Pontské a Meotitské⁴⁾? Ti druhdy ani wlastence za pána neuznáwali, nyní poddáni jsou třem tisícům wojáků, a čtyřhdcet dlouhých lodí nesplawuč dřive a bouřlivé moře

¹⁾ Dunaji.

²⁾ nyní Kadiz we Španělsku.

³⁾ swobodná města s podkrajini w Malé Asii.

⁴⁾ národové jmenowauí bydleli při černém moři.

při pokoji ostrihá. Zať mnoho by Bithynský, Kapadocký a Pamfilský národ, Lydsští také a Cilicťi¹⁾ o swobodu domlouwati se mohli? a wšak nyní bez wálčení daně plati. Co pak Thračti kteríž krajinu²⁾ za pět dni cesty šširi, za sedm wzdéli mají, mnohem drsnější a nepřístupnější než wasse a nadto proti wtrhujícím hlubokými mrazy opatřenou, zdali posádky dvou tisíc Římanů neposlouchají? Illyrowé jich sousedě³⁾ krajinu od Dalmatie k Dunaji obýwající, nejsouli poddáni dvěma plukům, jenžto nad to nájezdům Dakůw⁴⁾ odpirají? A Dalmaté, kteří tať nestroceně o swobodu se pozdwihowali a na to jenom přemožení býwali, aby oprawiwosse se opět se protivili, nemedouli nyní pod jednou tmou Římskou pokojný žiwot? Zesliže toho weliké přičiny k odpadnutí od Římanů nabádati mohou, tedy o Gallich to plati, kteríž jako ždí od přírody ohražení jsou, od wýchodu horami Alpami, od půlnoci Rhenem řekou, od poledne Pyrenejskými horami, od západu mořem. Ale takými ohradami obklopeni jsouce, tři sta a patnácte národy oplýwající, prameny blaha we své wlasti majíce a zbožím swým wšecken téměř swět zaplawující předce daň Římanům plati a blaha swého od nich wypůjčují. A toho zajisté ani pro rozmařilost ani pro odrůdnost

1) w Moloassii; o nich již wyššc.

2) Numelii nynější w turecké říši.

3) na wýchodném obřeží moře adriatského.

4) Dakowé bydleli w nynějších Mullanech, Walachii a Sedmihradech.

svou nesnášejí, aniž za osmdesáte let o svobodu boj vedli, nébrž poněwadž nad mocností Římanů a nade štěstím jejich užasli, jimž oni více nežli zbraněmi dosáhli. Tlupě dvanácti set vojáků se podrobují, ač téměř více měst nad ně majíce. Aniž prospělo Iberům zlato vykopané na polích kdýž o svobodu bojovali, aniž ta veliká po zemi i moři od Říma vzdálenost; aniž bojovních Lusitanů a Kantabřů¹⁾ příležití moře, jehožto jetotu i tuzemcové se strašili, ochránilo; Římané za sloupy Herkulovy s mocí vojenskou vytáhše, ano pod obklopením oblaků Pyrenijské hory přetročiwše panství svému ty také krajiny podmanili; a k ostříhání tak bojovních a tak daleko od sebe vzdálených národů jediná legie stačí. Kdo z vás neslyšel o množství národu Germanského? Silu a velikost těl jejich snad častokrat jste widěli, an Římané zajaté národu toho wšfady sebou wedou. Ale oni w krajině nesmírné přebýwajíce, ducha wětšsio nad těla, dušši jenž se smrti nestrahuje, hněw pak zuřiwější než litá zwěř chowajíce, nyní za pomezí Rýn mají a osmi legiemi římskými stroceni zůstawají. Mnozi národu toho co zajatí Římanům slouží, ostatek z nich w útěku spásy hledají. Zpomeňte sobě na zdi Britanni, wy kteríž w Jerusalemské zdi takto důwěřujete. Britané jsou mořem ohraženi, přebýwají na ostrowě nassí země

¹⁾ Iberové, Lusitani, Kantabřové byli uárodové w nynějšich Špauělich a Portugallch.

nemenšim, a předce Římané přeplawiwšse se podmanili je pod moc swou, a čtyry legie tak welikého ostrowu ostrihaji. A co potřebí jest wice wyprawowati, jestto i Barthomé národ welmi bojowný, kteříž tolika národům rozkazowali a wojstem tak nárauným wládli, rukojmě Římanům posilaji; a na oko se widi, že pod zástěrou pokoje urozenstwo wýchodní w Italii slouží. Když tedy wšickni téměř pod sluncem národowé římskou moc ctí, což wy sami s nimi bojowati budete? Neprohlídate k osudu Karthagy, jenž welikým Hannibálem a wznesseným swým z Fenniku pojitim chlubic se, pod moci Scipionowou padla? Ani Cyrenejsští z Lacedemona possli, ani Marmaridowé až k suchým puštinám se wztahující, ani Syrtowé jménem již strasslivi, Nasamonowé, Maurowé i nescíslně množstwí Numidům udatnosti Římské neodolali¹⁾. Ale i třetí část swěta, jejižto národy počísti snadno uení, jenž od moře Atlantického od sloupu Herkulowých až k moři rudému se wztahuje a nescíslně černochům živi, celou sobě wálečně podrobili. Mimo obili roční, kterýmž Římský lid za osm měsíců žije, jiné také daně plati a poplatky swými powolně potřebám říše se propůjčují, nic z těch wěcí kterěž jim rozkázany bývaji, jako wy to činite, za potupu nekladouce, ač jedna legie toliko u nich přebývá. Ale co potřebí příklady z daleka přivedenými moc římskou wylíčowati? Pohleďte

¹⁾ národowé jmenowani okřiwali severně obřezi Afriky.

na blížký od vás Egypt, jenžto až k Ethiopům a k hojně Arabii se vztahuje a téměř k Indii příleží, jenž půlosma milionu obyvatelů kromě Alexandrijského lidu chová, jakož z platu hlavy patrné, a předce z římského vládařství se nevztahuje, ač máje ovšem velký osten k odpadu Alexandrii, množstvím lidu a bohatstvím hojnou, velikostí také znamenitou. Neb rozdělí jest třidceti, zšíří pak deset honů. Egypt mnohem více platu na jeden měsíc dává, nežli vy za osmecten rok platíte, a mimo to na čtyry měsíce Římskou obec sspíží zasobuje. Země ta jest se všech stran buď nepřístupnou pouští, buď nepřístupným mořem, buď řekami aneb bařinami ohražena. A však věci ty westery nebyly silnější nad štěstí Římské. Dvě legie v Alexandrii ležící Egypt tak šířý i s tou Macedonskou urozeností¹⁾ na uzdě drží. Odkad hodláte spojencův pro válku se dobrati? Snadli z pustin? neb vsickni, kteříž na světě bydlejí, s Římany jsou. Leč snad někdo z vás nádeji svou za Eufrat vztahuje a pomoci od soukmenovců z Adiabény se naděje. Ale oni pro nesmyslnou příčinu v takovou válku se nezapletou, aniž pak byf i to zamyslili, Partský král toho jim dopustí. Neb on ostříhá příměří s Římany a bude úmluvu s Římany míti za zrušenou, kdyby kdo z poddaných proti Římanům válečně povstal. Jediné tedy Boží pomoci bezpečiti se můžete; ale i Bůh u Římanů

¹⁾ Řekové to jseu ode Ptolemejcův de Egypta přivedeni.

jest. Neb bez Boha nemožno takové panství
 vzdělati. Považte nad to, jak nesnadno vám
 i ve válce proti slabému nepříteli ryjou
 přesnost náboženství svého zachovati. Proti
 Římanům válčice Boha od sebe odvrátíte, při-
 nuceni jsouce věci přestoupati, pro jejichžto za-
 chovávaní Jeho pomoci se nadějete. Budete-li
 zachovávatí obyčej sobotní a k žádné práci
 se dne sedmého nehýbati, snadně ovšem město
 vzato bude, jako se stalo předkům vašim za
 Pompeja, kterýž těch právě dní k vydobývání
 úsilně užíval, ve kterýchžto obleženci práznili.
 Přestoupice pak ve válce zákon otcovský, ne-
 vim proč potom bojovati budete; neb o to
 toliko usilujete, aby nic z otcovských ustanov-
 ení zrušeno nebylo. Jak pak budete Boha
 ku pomoci vzhívati, jestliže poctu jemu povin-
 nou dobrovolně zrušíte? Kdo válku před se
 bere, buď v božskou neb lidskou moc spoléhá.
 Kdo však obojího se svárliivostí zbaví, ten
 válku weda ve zjemnou záhubu upadá. Což
 vám překáží, raději hned vlastním rukama
 syny a manželky usmrtiti a vlast tu přeusslech-
 tilou ohněm zahubiti? Takovým vzteklým skut-
 kem ujdete aspoň hanby přemoženu býti. Do-
 brét jest, přátelé, dobré jest, dokudž ještě lodí
 ve přístavě stojí, vystřici se bouřky budoucí a
 z přístavu do vlnobití se nevydávatí. Kdo v
 nenadálé zlo upadá, těm politování zůstává;
 kdo se ale v zjemné nebezpečnosti vydává,
 ti hanby zaslouží. Snad se nikdo z vás ne-
 domnívá, že válka se wede podlé umluvy a

že Římané, když zvíťeží, mírně s vámi nakládati budou, že k výstraze jiným národům svatého tohoto města nezapáli a vosseho pokolení vosseho nemohubí? Byste i zbrojí římských usli, kde k utíkání místo míti budete, poněvadž již vsickni národové Římany buď za pány mají aneb vlády jejich obávají se? Nebezpečnství ale netoliko vám nastane, ale i Židům w jiných městech obývajícím. Není zajisté po vssem světě národu w němžby z vás někteří nebydleti. Tyto vsseckny jisté pro vás nepřátelé zavraždi a pro nessechetné počínání nemnoha mužů vsseckna města Židovskou trvi oplývati budou; každému bez bázně to promoviti se dopusti. Nestane-li se to, považte jak bezbožná věc jest, proti tak dobrotivým wálku začínati. Slitujte se, neli nad dětmi a manželkami, aspoň nad tím městem, matkou měst a nad swatými prostory. Ušetřte božnice a chrám i swatyně sobě zachovejte; neussětří jich wítězitelé Římané, jestto pro usšetření jich žádné wděčnosti od vás uepoznali. Dokládám se swatyni wassích a swatých anjelů Božích i vlasti nassi společně, že žádných rad vám prospěšných nezatajil jsem. Snesťe se na tom co činiti náleží; chcete-li w pokoji přebýwati, se mnou ho užijete; jestliže pak hněvem wěsti se dáte, já nebezpečnství s vámi se nepřiučastním.“

5. Ty řeči dopowěděw Agrippa se sestrou wzplakal, a plácem prchlivosti jejich na přemnoze přítrž učinil. Nechceme, wzkřikli, proti Římanům bojowati, ale proti Florowi pro ty

wěci, které od něho snášíme. Agrippa král wece: Stukowé wassi ukazují že proti Římanům boj obmyslíte. Neb ani císaři daně jste nedali a při Antonii since jste spálili. Chcete-li podezření piklů od sebe odwaliti, tedy kobky znouwu wystawte i daně zaprawte. Není zajisté hrad ten Florům, aniž také Florowi peníze dáte.

Hlawa sedmnáctá.

Počátek wálky židowské proti Římanům a o
Manahemnu.

1. Těm radám lid powolil a s králem Agrippou a s Berenikou do chrámu wstoupiwšše since stawěti počali. Po městečkách a krajínách welmoži a radowé se rozjewšše daň wybírali a rychle čtyrydcet hřiwen (neb tolik jessťe scházelo) shromážděno jest; tou měrou Agrippa wypuknutí wálky zastawil. Nyni pokoušel se lid k tomu přiwěsti, aby posluffni byli Flora, dotawadž by nástupce jeho od císaře nebyl poslán. Ale Židé tím se rozhněwarošše hanu na krále kydali a jeho z města wykázali; ano někteří z brojircům osmělili se kamením naň házeti. Král wida neukrotitedlnou prchliwost buřičů a uhauění těžce nesa wrchní jejich ředitele spolu s jinými welmoži poslal k Florowi do Césaréje, aby z nich wyběrčí pro celou krajínu obral; sám pak odjel do swěho králowství.

2. Mezi tím nekteří brojiwci shluště se obořili se na hrad Masádu. A úprkem jej zlezše Řimany wšfecky spobijeli a posádku tam ze swých lidí ustanowili. W chrámě Jerusalémském téhož času Gleazar syn Ananiásse biskupa, mládenec welmi smělý, strážce chrámu, nawedl správce služby Boží, aby daru neb oběti od nežida nepřijímali. Ta wěc byla počátkem wálky proti Řimanům, nebo tím oběť cisařowa zawržena jest. Ač biskupowé a jiní welmožowé snažně prosili aby nepomijeli obyčejné za wladáře oběti, buřiči nepowolili, nemálo we swé množstwi doufajíce, — an nejsilnějšsi z nowotářůw po jich straně stáli — obzwołáště⁴ pak k Gleazarowi správci chrámu žření majíce.

3. Sessedše se welmožowé s biskupy a nejwýtečnějšsi Farišěji předuležitý staw wěci w potaz brali. Z usnesli se promlowou zkusiti swárliwců a tudy před bránu mēdēnnou lid swolali; byla ta brána wnitř we chrámě na wýchodni straně. Tu napřed mnohými slowy pro wšfetečné jejich odstoupeni a pro lehkowážné wzbuzowání tak těžké wálky na wlast swou je potrestawšfe potom nesmyslnost záminek jejich stihali. Předkové wassi chrám mnohými dary jiných národů ozdobili a wšdychy oběti cizých národů přijímali. Netoliko žádnému obětowati nezapowidali, což welmi jest bezbožno, nébrž také dary ty, které se dosud spatřuji a tak drahně času zůstawaji, we chrámě postawili. Wy ale zbroj Řimanů popouzejíce a wálku od nich na sebe přitahujíce nowoty o bohoslužbě

přespolních ustanujete a mimo nebezpečenství do kteréhož město uvodíte na nás též vinu bezbožnosti uvalujete, jelikož se u jediných Židů cizincovi obětovati a Bohu se klaněti zbraňuje. Kdyby takové právo na soukromníka vydáno bylo, tu byste to za nevládnost pokládali; ale že Římané a císař od obětí se vylučují, to vám dobře dopadá. Nvssaf jest se obávati, že vám kteríž oběti za ně zamítáte oni za vás samy obětovati potom zabrání, a že město wsselike správy odloučeno bude, lečbyste rychle sobě usmyslice zase oběti přijali a prvé křivdu napravili, nežby ukřivděných pověst se donesla.

4. Ty řeči mluvíce přivodili kněží nejzběhlejší. v obyčejích otcovských, kteríž jistili, že předkové jejich wzdnycky oběti cizích národů přijímali. Z novotářum ale nikdo neposlouchal. Levitové ani neodpravovali služby oltární, přičiinu k wálce strojice. Widouce wsmožowé, že oboj jimi utrocen již býti nemůže, a že nebezpečenství od Římanum je nejprvé postihne, z winy wyzouti se hleděli. Posly tedy k Florowi poslali, z nichž předni byl Simon syn Ananiássum; jiné poslali k Agrippowi, mezi nimiž nejurozenější byli Saulus, Antipas a Kostobarus králi příbuzni. Dbou profili, aby s wojsem do města wtrhli a rozbroj zastawili, prvé nežby neodolatedlným se stal. Florowi nehoda ta dobrou byla nowinou a chtě rozníti wálku žádné odpowědi poslum nedal. Agrippa wssaf k obojim stejně prohlédaje i k brojincum i k těm, proti nimž se brojilo a chtě Římanum

Židy, Židům chrám a město zachovati, také věda, že ani jemu s prospěchem nebude takové zbourání, poslal na pomoc lidu tři tisíce jízd-
ných, Muranitské, Batanejské a Trachonitské pod vůdcem Dariem a správcem Filipem synem Zakimovým.

5. Tím se bezpečice velmožové s biskupy a se všim množstvím lidu, jenž pokoje žádali, vrchnější město opanovali; neb dolejší a chrám drželi brojitelé. Stráleno tehdy, práhu bez přestání se užívalo a z obojí strany kopími se metalo. Ale i úprkem proti sobě vyhíhající do sebe se mpeřovali, při čemž powstaenci smělosti, královští pak zběhlosti ve válce vytýkali. Tito nejvíce o to usilovali, aby chrám obdržeti a buřiče jenž jej postvrnili z něho vyhnati mohli. Buřiči Eleazarovi o to se zasazovali, aby nadto což drželi, také do hořejšího města mohli vtrhnouti. Sedm dní vražda veliká z obojí strany provozována a žádná strana z místa neustoupila.

6. Na zjeví ve svátek dřevonosný, ve kterýž veliké množství dříví se pro oltář nosí pro podněcování ustavičného ohně, buřičové protivníky od té bohoslužby vyloučili. S lidem nebranným tekráté mnoho šikariu či mečníků (tak nazývali lotry, kteříž krátké mečiky za nádry nosili) do chrámu se prodřelo, a tudy buřiči odváživěji díla svého se podjímali. Královští smělosti a množstvím lidu přemoženi jsouce z vrchního města ustoupili, a tito hned vpadše dum Ananiáše biskupa a palác Agriy-

půw a Bereničin zapálili. Potom oheň do listowny wnesli pilejice wšlechtny zápisy uwěrečné wyhladiti a upominání dluhůw zrušiti, aby tak wšsterého množství dlužníkůw za sebou potáhli a nuzných proti bohatým nezbedněji pozdwišli. Strážcové desť utekli, náčež desť zapáleny. Tak nerwy města podřezawšse na nepřátely se walili. Tehdy někteří z biskupů a urozených do podzemních stok se skryli, jiní s králowskými do hořejšího palácu utekšse hbitě brány zamkli. Mezi nimi byli Ananiáš biskup, Ezechias bratr jeho a ti, jenž poselstwím dříve byli u Agrippy. Buřičowé tehdy na wítězství a požáru přestawajíce od boje poodpočinuli.

7. Nazejtří, patnáctého dne měsíce lóa či srpna uderili na Antonii a dwa dni ji oblehšse ji wzali, posádku powraždili a hrad zapálili. Potom odebrali se ku palácu, do kteréhož utekli wojáci Agrippowi, a na čtyry strany wojsko své rozdělilšse o ždi se pokoušeli. Posádka se wýpadu pro množství oblehatelů neodwážila, nébrž po bastlách a wěžích rozdělěna jsouc na útočnity střilela a owšem nemálo zbojců pode ždemi hynulo. Ani we dne ani w noci nepřestawala bitwa; buřiči nadáli se že posádka pro nedostatek sspíže ustoupí, tato pak mučela, že dobywatele pro ustání díla zanechají.

8. W tom čase Manahém nějaký, syn Judy Galilejského bystrého zákonníka, kterýchto někdy za Ciréna domlouwal Židům, že kromě Boha i Řimany za pány uznawají, ten s náčelnity strany svojí wybral se do Masady;

kdežto ve zbrojnici Heródomu se wedraw, své tovarysse a jiné loupežníky zbrojí opatřiw a jich za náhončí užívaje jako král do Jerusalema se nawrátil, kdež od buřičů za wůdce wywolen byw, obležení řídil. Nedostávalo se jim ale prátw, aniž mohli zjewně podkopati zdi, jessťo nepřátelé s hůry na ně střileli. Tehdy zdaleka pod jednu wěži průchody učiniwssse ji podkopali; potom podpory těch průchodů zapálíwssse wylezli. Když podpory spáleny byly, hned se wěže přewrhla; ale za ní druhá zed mežitím wystawená okázala se. Obleženci zajisté úkladům buřičů porozuměwssse, ana suad wěž podkopáwana jsouc wíklala se, jinou ohradu rychle ustawěli. Což dobywateleé uenadále spatřiwssse, jenž hned zwítěžiti se byli nadáli, ulekli se. Nyni obleženci k Manahémowi a wůdcům bouře té poslali, prosíce, aby jim swobodně obtáhnouti dopustili. Čehož když samým králowským a krajanům Manahém powolil, ti hned se odebrali. Řimané, jenž sami byli pozůstali, zhola na myslí klesli; nebo takowé množství proraziti nemohli, a prositi odchodu za hanbu sobě pokládali, nad to pať ani zamluwám nepřátelů wíry přidati lze nebylo. Dpustiwssse tehdy ležení ku wzeti suadné na wěže králowské utekli, z nichžto jedna sloula Hippikos, jiná Fasaélus, třetí Mariamna. Manahemowci hned se wálili na ta místa opustěná, wsssecty jichž postihli pobili a zawazadla rozebrawssse ležení zapálili. Ty wěci dály se ssestého dne měsíce Gorpijáje (září).

9. Na zejtrí biskup Ananiáš we stoách palácu ukrýtý jat a od lotrůw s Czechiassem bratrem zabit jest. Zatím buřiči oblehše wěže pilně jich ostrihali aby žádný z wojáků nemohl utéci. Zkáža ohrad a smrt biskupa Ananiáše závratimou pýchou Manahéma nadula. Domníwaje se rovně nemíti, nesnesitelným stal se tyranem. Powstali brzo proti němu stoupcowé Gleazarowi, namluwiosse se, že poněwadž pro neodwislost to spiknutí proti Římanům se dálo, jí nenáleží národowci poddáwati a za pána podnikati ne násilného sice awssat pod ně nižšího člowěka. Potřebili aby někdo nade wssemi wládl, že lečomus jinému to lépe než Manahému slusí. Tudiž w chrámě na něho udeřili, kamž s welikou nádherou w králowském oděwu následowuicty zbrojné po sobě táhna k obětowání wstoupil. Když tehdy strana Gleazarowa na něj wyskočila, tu i ostatní lid schápano kameni kamenowal zákonníka toho, domníwajíce se, když on zabit bude, že wssěcka odestane bouře. Medrahně stoupcowé Manahemowi odpírali; když widěli že wssěcko množstwí proti nim se wali, kam kdo moha utekli. Postižení zabiti, ukrýtí wyhledáni byli. Málo z nich tajně do Masády uteklo, mezi nimiž také Gleazar syn Jairůw, přibuzný Manahemowi, kterýž potom w Masádě tyranstwí provozowal. Samého pak Manahéma, když utekl na místo, kterčž Dflaš slowe¹⁾ a tam zbaběle

¹⁾ Dfla, Dsel, k jihu od chrámu, východně od tyropéje.

se strýl, vytáhli a mukami mnohými ho strápiwoffe zabili. Podobně také podwůdce jeho a nejprředněj Absalona pomocníka tyranství jeho podštkopili.

10. Lid, jakož jsem powěděl, w těch věcech se přiúčastnil, naděje se že wesslera bouře na to uстане. Gleazar ale a družina jeho ne pro upokojení wálky nébrž pro nezbednějšsi jí wedení Manahema štkidili. Lid welice prosil, aby dobývati hradu přestali, oni ale úsilněji na Řimany dorýwali, až Metilius správce Řimský a lid jeho déle odpírati nemohouce k Gleazarowi poslali swobodného odchodu prosíce; zbroj a nábytek že mu dáti chti. Židé prosbě hned powoliwoffe poslali k nim Goriona Nikomédoma syna, Ananiáše syna Sadutowa a Judu syna Jonatowa, aby jim přísahu učinili. Což když se wykonalo, Metilius odtud wojáky wedl. Dokudž Řimané zbroj měli, žádný z buřičůw proti nim ani zjewně ani lestně nepowstal. Když pak podle smlouwy pawězy a meče odwrhli a nic zlého se nenadějice šli, obořiwosse se na ně stoupenci Gleazarowi jali a zabijeli je. Řimané jim ani neodpírali ani jich neprosili, samé toliko smlouwy a přísahy, kterouž se jim byli zawázali, se dowoláwajice. Wšickni oni ukrutně usmrceni byli kromě Metilia; toho an prosil a k židowství se až do obřezání přikazowal při životě zachowal. Škoda Řimanůw byla nepatrná, neb z nescíšlného množství wojšť Řimských ne mnozi byli zabiti; pro Židy ale to jakýsi násudek zkázy jejich býti se zdál. Lid

vída že již nelze bojům zniknouti a že město takovou neshlechtností jest zprzněno, pro kterouž hněvu Božího, byl je i pomsta od Římanům minula se obávati přijde, veřejně křivěti počal a město zármutkem se naplnilo. Mírní lidé rmoutili se, jako za buřiče majíce odpovídati. Nad to pak v sobotu vražda ta se dala, ve kterýchžto den pro bohoslužbu od práce se odpočívá.

Hlava osmnáctá.

O Židův wšady nehodách a o iich vraždění.

1. Téhož dne a v touž hodinu jakoby nějakým nebeským řízením Césarejané také Židy u sebe obývající zbijeli, tak že jedné hodiny nad dwadcet tisíc lidu zbito jest a Césareje wšech Židů prázna zůstala. Kterýchž utekli, ty Florus zjímaw svázané do loděnice přivedl. Pro tu v Césareji záhubu wšechno pokolení židowské rozlítilo se a v hromadách táhnouce Syrské wšl a příležití města hubili, Filadelfii, Sebonitu¹⁾, Gerasu, Bellu a Scytopole. Potom walili se na Gadaru, Hippos a Gaulanitidu, města některá wyvrácejíce, jiná zapalujíce. Na to do Kedasy²⁾ Týrské, Ptolemaidu, Gaby³⁾

¹⁾ Sebonitu, ve starož. 12, 4, 10 čte se Gesebonitu, snad podkrajt Gesebonsté w Zajordáni obliž mrtvého moře.

²⁾ nad severozápadním pomezím Galilíje.

³⁾ obliž hory Karmélu.

a Césaréje se brali. Útoku jejich neodolala ani Sebasta ani Askalon, ale ty vypálivše Anthédon a Gázu vyvrátili. Mnohé městům těm příležitostě vsi vydrancovány a nescíslně zajatých mužův usmrceno jest.

2. Nemensší počet Židovského národu Syromé zbili; i oni je po městech jímali a hubili, netoliko pro starodávnou nenávist, ale aby též nebezpečenství nastávající předessli. Hrozné zbouření po vsi Syrii povstalo a každé město na dvoji tábor rozděleno bylo; ta strana se zachovala toliko která druhou ve zbíjení předstihla. Dni se trávilí v prositi krve, noci ve strachu. Kde zdálo se že se Židům zbavili, tu přátely Židům v podezření brali; ty, o jejichž pojiti se nemědělo vsfetečně pobiti se nezdálo, ale kdo s cizinci sstoupenství měl, toho nejinať než samého cizince se obáwáno. K zabíjení druhé strany nabízelo lakomství také ty, kteříž byli prvě tissi; neb statkové zbitých vsfudy bez bázně se zbírali a kořist zabitých se jako z bitvy domů přenássela. Nejslavnějšsim byl, kdo nejvíce nashromáždil, jakoby jich byl nejvíce přemohl. Bylo widěti města plná mrtvol nepohřbených starců a dítek, ano také žen, jimžto ani přikrytí tajných míst nenecháno. Slovem vsfectedna krajina plná byla newýmlyvných záhub, a horssích nad předesslé nehod hrozivá budoucnost se obáwati dáwala.

3. Potud Židé proti cizím toliko národům bojowali. Wtrhsse ale do Scytopole také Židů, kteříž tam bydlili, co nepřátelů zkusili. Nebo

ti se Scythopolitskými se sněsše a vlastního bezpečí nad přátelství krevné sobě vážíce proti Židům bojovali. Však i ta jejich k boji ochotnost w podezření brána a Scythopolitane bojíce se, aby se na pohany w noci neoborili a u krajanů zavražděním spoluněšťanůw z odstoupení od nich se newymluwili, přikázali jim, aby pro potvrzení jednoty a dokázání wíry s rodinami swými do blízkého hájku se ubrali. Židé což jim přikázáno bez podezření učinili, a Scythopolští za dwa dny pořad zběhlé odpočinuli, důvěru jejich ubezpečující. Třetí noci příhodná doba wysšetřena a wessetři nenadále, někteří we spaní, zabiti jsou, w počtu wšse trinácte tisíců; statek jejich wražděnci rozebrali.

4. Zahodno mi se widí o Simonowu zahynutí wyprawiti. Ten Saula nějakého urozece byl syn, silou a snělostí myslí znamenitý, čehož obojího k zlému národu swého užíwal. Mnohé on Židy každého dne z města wybíhaje při Scythopoli zbíjel a tytýž je wessetery porázeje sám w potýčkách rozhodowal. Posléze ho postihla w háji pokuta, hodná za takové krajanůw swých wraždy. Když Scythopolští obehnawšše Židy wšsudy po háji šípami je usmrcowali, Simon wyňaw meč na žádného sice z nepřatel neuderil (neb widěl žeby w takovém množství nic neprowedl) ale náramně zkritikum: Hodně utrpim, dí, o Scythopolští, za ty věci, kteréž jsem provozowal, šrže tať mnohé wraždy soukmenowců swých wěrnosti swé k wám dokazowaw; právem uewěrnosti od cizinců zakoussěji

ti, kteříž se proti národu svému tak bezbožně prohřěšili. Umru co zavrženec od vlastních rukou svých, an nepřátelskou rukou zahynouti nečestno jest; ten konec můj bude pokutou nešlechtnosti a náležitou odměnou udatnosti mojí; žádný nepřítel zabitím mne chlubití se ani mně poraženému se posmívati nebude. To mluvě žalostivýma spolu i zuřivýma očima na rodinu svou se ohlédl; měl manželku, děti a sesslé věkem rodiče. Tedy nejprvé otce za sřediny ujam mečem ho probodl a po něm, ana tomu chtěla, matku svou. Po nich manželku a děti zabil, z nichž každý téměř na meč sám nabíhal, tak nepřátelům ujíti chtěje. Všechen svůj rod zabívo nad mrtvolami stojí zdvihl ruku, aby to žádného tajno nebylo, a celý meč do střev svých vstrčil. Mládenec pro sílu těla a pro stálost mysli ovšem politování hodný: ale věrnost jeho k cizincům konce toho zasloužila.

5. Po zhoubě té ve Scythopoli jiná také města na Zidy u sebe bydlící obořila se; v Aštalóně půl třetího tisíce, ve Ptolemaidě dva tisíce jich pobito, také do vězení nemálo jich vsázeno. Tyrští též mnohé zbili, více pak jich svázaných do vězení dali. Hippensští a Gadarensští toliko smělce vyhubili, bázlivce v okovy davosse. Podobně činila také jiná města Tyrská buď strachem buď neúávistí proti Zidům vedena jsouce. Antiochensští, Sidonsští a Apamejsští toliko svým spoluobywatelům odpustili a žádného ze Zidům nezabili ani do

lito sobě wyminiwſſe; Židé Macheruntſſti nyní hrad přijali a poſádkou opatřili.

7. W Alexandrii wždycky obywatelé ſe Židy ſwár wedli, hned jak Alexander za ochotné Židů proti Egyptſkým jemu pomáhání w náhradu jim ſtejným ſ Řeky právem w Alexandrii přebýwati dal. Přednoſt ta jim zuſtáwala také za náſtupcůw Alexandrowých, jenž jim i díl města wlaſtni oddali, aby od ſpolečnosti pohaniſté oddělení jſouce tím zákonitěji obcowati mohli, a dopuſtili jim ſe také Macedonſkým¹⁾ nazýwati. Když pod panſtwi Řimſké Egypt ſe doſtal, ani Céſar první, ani po něm kdo jiný přednoſti, kterouž Alexander Židy obdařil, neumenſſil. O věci ty třenice jejich ſ Řeky téměř uſtawičná byla, a každodenni provinilcůw z obojí ſtrany potřeſtání různici více rozněcowalo. An nyní jinde bouřky powſtaly, také tam wětſſí záſti ſe rozpalowalo. Alexandriiſti jednou ſhromáždění měli, aby zřídili o jisté věci poſelſtwi k Nerónowi cíſaři; k tomu ſ Řeky ſhluſkli ſe též w amfitheatru mnozi Židé. Když je protivníci jejich užiteli, hned křičeti počali, že Židé nepřátele a wyzwědači jſou; a potom zbouriwſſe ſe wztáhli na ně ruce. Někteří na útěku pohynuli, tři pať zajati a po městě ſmýkáni, aby za žiwa ſpáleni byli. Tu ſe zbourili wſſicni Židé ku pomſtě a nejprw na Řeky kamením házeli; potom pochodně pochopiwſſe do

¹⁾ jménem totiž wybojcůw, kteří wſſady u podmaněných národů jako za ſlechty plati.

amfitheatru se walili, hrozice že wseecten lid spáli. Byliby téměř tu pohružku wykonali, kdyby byl hněwu jejich neukrotil Tiberius Alexander správce města. On nepočal jich krotiti moci wálečnou, nébrž náčelníky poslaw k nim napominal aby přestali a proti sobě wojáků Římských nepopouzeli. Buřiči žádosti Tiberia posměchem a uhaněním odbyli.

8. Tiberius wida, že bez weliké záhuby buřiči utroceni býti nemohou, pustil na ně dvě legie Římské, kteréž w městě ležely, a s nimi jiných pět tisícůw wojákůw právě k židowském zahynutí z Egie přibylých. Dowolil jim netoliko Židy zabijeti, ale také statky jejich bráti a domy páli. Wojáci úprkem hnali na místo, jenž slowe Delta, kde Židé bydleli, a wykonawali rozkaz, ač nikoli bez vlastní krwe proliti. Neb Židé shluště se a muže nejlépe ozbrojené w čelo wystawiwšse dlouho odpírali; jak ale k utíkání se obrátili, hrozně pobiti byli. Wšickni zahynuli, i ti jenž na poli postiženi byli, i ti co w domích se poukřýwali. Domy ty Římané zapálili wzawšse napřed co w nich nassli, nelitujic ani nemluwnátek, ani starých lidí šetrice, nébrž Židy wšelikého wěku jednostejně zabijejice, tak že to místo krwí oplýwalo a padesáte tisíc mrtwol nahromážděno bylo. A bylo by z nich ostatku nezůstalo, kdyby byli k probám se neodдали, a kdyby Alexander nad nimi se slitowaw byl Římanům odjiti nerozkázal. Tito rozkazu poslouchati zwýkli jsouce, po prvním jeho pokynutí biti přestali. Ale zběh Ale-

randrinská pro velikost nenávisti s tíží odvolána byla a sotva od mrtvol odtrhnouti se dala.

9. Taková nehoda w Alexandrii se stala. Tu Cestiowi newidělo se již odpočívati, když Židé se wsech stran obojováni byli. On tedy pojal z Antiochie celou tmu dwanáctou a dwa tisíce wybranců z jiných legií, nad to pěšihó lidu šest plukůw a čtyry čety jízdných; k tomu přibýlo pomocného wojska od králů, od Antiocha ¹⁾ dwa tisíce jízdných a tři tisíce pěšich, sami střelci; od Agrippy tolik pěšich a něco méně jízdných. Následowal Sohém se čtyrmi tisíci z nichž třetí část jízdní, ostatek střelci byli. Tak opatřen Cestius do Ptolemaidy bral se. Z měst na pomoc mnoho wojska sesslo se, we zběhlosti wojákům zkuffeným nerowného, awssak nedostatek ten nenávisti proti Židům a horliwosti nahradili. Agrippa sám Cestiowi přítomen byl, pochod wedl a o potravu pečowal. Cestius s dílem wojska do silného w Galiléji města Zabulonů táhl, kteréž slowe město mužůw a od židowských pomezí Ptolemaidu odděluje. Násled město prázné, (neb obywatelé na hory utekli), wsselkými ale věcmi naplněné, wojákům loupiti dopustil, město pak zapálil, ač domy mělo krásy předivné, podobné domům w Týru, Sidóně a Berytu wystaweným. Potom okolí protáhnůw, cožkoliw nassel wyhubiw a wsi zapálil do Ptolemaidy se nawrátit. Když pak

¹⁾ Antiochus ten byl králem w Romageuě nad Syrii při Cusráck.

Syrští a zvláště Beryští ještě w loupežích trwali, tedy Židé wzawše na se smělost (neb zwěděli, že Cestius odjel) nenadále na pozůstalé uderili a na dwa tisíce jich pobili.

10. Cestius strhnut ze Ptolemaidy do Césaréje se dostal. Tuto do Joppy poslal díl wojska přikázaw město, možno-li, obsaditi; kdyby ale měšťané o jejich táhnutí zwěděli, aby ho a hlavitého wojska očekávali. Z nich tedy jiní po moři, jiní po zemi táhli a z obojí strany snadně Joppu wzali. An obywatele jeho ani utíkati ani se k wálce strojiti nestihli, tehdy Římané wpadše na ně wsecky s rodinami zabijeli a wybrawše město je zapálili. Počet zbitých byl osm tisíců a čtyři sta. Podobně i do podkrají Karbatenského blize Césaréje nemálo poslal jízdných, kteřížto díl končin poplenili, veliké množství obywatelů pohubili a statky wybrawše wsi wypálili.

11. Do Galiléje poslal Cestius Galla, wůdce dwanácté tmy, daw jemu takové množství wojáků jakž by k wybojowání toho lidu stačilo. Nejfilnějši w Galiléji město, Sefóris, s plesáním ho přijalo. Dpatrnosti toho města následujice jiná města w pokoji trwala. Buríci a loupežníci odesli na horu uprostřed Galiléje, kteráž jest proti Sefóre a slowe Asámon. Proti těm wedl Gallus wojsko. Ti potud na vrchu byli, snadně Římany jenž k nim na horu wstupowali, odháněli, a z nich téměř dvě stě zbili. Když ale Římané oklikami na vrch se dostali, rychle jim podlehli. Lehce oděni jsouce nesnesli

řádného vojska a na útěku moci jízdných ne-
 uslli. Něco jen jich v místech nepřístupných se
 schovalo; více nežli dva tisíce jich zbito bylo.

HLAVA DEWATENÁCTÁ.

Čeho se Cestius proti Židům podjímal, a kterať
 oblehuuv Jerusalema nenadále od města odtáhl, a
 co uawracuje se od Židůw utrpěl.

1. Gallus wida, že již w Galléji o
 spiknutí se nepokoušejí, do Césaréje s wojskem
 wrátil se. Na to se wšim množstwu strchnuv
 do Antipatridy táhl. Z slyšew, že nemalé
 množstwi Židů na wěži, kteraž Afek sloula
 shromáždilo se, poslal napřed wojáky aby s
 nimi se potkali. Ale prvé nežli k boji přišlo
 Židé strachem rozprchli se. Římané k hradbam
 již prážným přitrhse, tábor i s městečky okol-
 nimi wypálili. Z Antipatridy Cestius Gallus
 do Eyydy přišed město to prážné nalezl, neb
 pro swátek stávků wšecken lid byl do Jerusa-
 léma odesel. Padesáte žen tam zastihl;
 ty zabiw a město wypáliv dále táhl. A pro-
 táhnuv strze Bethoron na nějakém místě, jemuž
 jméno jest Gabao, se položil, honů padesáte
 od Jerusalema.

2. Židé již widouce že městu wálka na-
 stává, ostawili slawnost a k zbroji pospíšili.
 Na množstwi se bezpečice nepořádně a s křikem
 k wálce wyškakowali ani dnů swátečních nese-

třice; neb byla sobota, kterážto se jinak u nich welice swěti. Tatáž wyteklost, kteráž je od pobožnosti odrazila, také je wě wálce wítěži učinila. Takowou silou na Řimany udeřili, že řadu jich prolomili a prostředkem jich zbíjejíce se walili. Kdyby straně wojátů jessťe nepřemožené jízdní s čerstwou pěchotou objewsse byli nepomohli, byloby w nemalém nebezpečenstwi Cestiowo wojsko se nalézalo. Zabito jest pět set a patnácte Řimských wojátů, z nichž bylo čtyři sta pěstich, ostatek jízdných; Zidů padlo dwadcet a dwa. Nejudatnějssimi z nich býti se ukázali příbuzní Monobaza krále Adiabenstého, Monobazus a Cenedeus, a po těch Beraita Niger a Silas Babylonstý, kterýchto k Zidům od Agrippy krále přessel, jemuž dříve sloužil. Tehdy Zidé s předu dále postoupati nemo Houce do města se wrátili; od zadu ale na Řimany když se do Bethoronu brali, Simon Giorum syn udeřil, mnohé zadáky rozprássl, mnohých potahů se zmocnil a je do města uwedl. Mezitim an Cestius w okolí za tři dni přebýwal, Zidé wsecka přiworssi a přistupy wsecky osadili a owsem se tím netajili, že neodpočinou, kdyby Řimané táhnouti počali.

3. Tehdy Agrippa wida, že Řimané bezpečni nejsou, an nescíslné množstwi Zidů na horách se položilo, chlácholiwými slown Zidů zkufiti uminil, naděje se buď je wesskery tu přestání wálky namluwiti, buď aspoň stranu w nich mirnějssi od protivníků obrátiti. Poslal tehdy ze služebníků swých Borcea a Teba, muže

Židům velmi oblíbené, aby od Cestia přátelství a od lidu Římského jisté odpuštění dosa-
wadních neřešili slibili, jestliže zbroj odvrhne k
nim se přivinou. Ale buřiči bojice se aby
všfectno množství pro nádeji bezpečnosti k
Agrippowi se neobrátilo, posly jeho zavražditi
se jali. A Féba pro než slovo promluvil,
skutečně zabili, Borceus ale ač raněn jsa utekl.
Kdo z lidu ten skutek těžce nesl, toho kamením
a kyjmi bijice do města wehnali.

4. Cestius různici jich příhodným časem k
udeření na ně bhiti wida všfectno na ně wojsko
wedl a je až do Jerusalema pronásledowal.
Rozložil na to wojsko na místě, kteréž slowe
Skopus¹⁾ sedmery hony od města, a za tři dni
proti městu nic neprowozowal, snad domníwaje
se, že bydlitelé jeho se vzdají. Mezitim do vsi
okolních nemalé množství wojáků pro picování
pustil. Čtvrtého dne, kterýž byl třidcátý mě-
síce Hyperbereteje čili října wojsko sporádám
do města je uwedl. Buřiči stráhli měšťanů;
ale tíž buřiči dobrým řádem Římanů jsouce
přestřasseni z předměstí ustoupili a do wnitřního
města a do chrámu odtáhli²⁾. Cestius Bezethu
či nové město a náměstí dřewěné zapálil, po-
tom k hořejšimu městu přitáh proti dworu krá-
lowskému wojsko položil³⁾. Kdyby byl té chwile

¹⁾ Hlbfka.

²⁾ z Bezethy ustoupili za jinou zeb, která Akra a jiné díly města
ob ni různila.

³⁾ Diwno, která Cestius druhou zeb, jenž dělila Akra od Be-
zethy, lehko opanowati a wjiti mohl. Bezeta a Akra tuto se
za jeden celek považujl.

na zed násilně dorážeti dal, bylby město opawal a wálce konec učinil. Ale tisícník Tyrannius Priskus a mnozi správcowé jízdy podplaceni bywše od Flora, předsewzeti jeho odwrátili. Za tou příčinou ta wálka se tať prodloužila a Židé nesnesitedlnými záhubami naplnění jsou.

5. W tom čase mnozi z obywatelů znamenitéjšších nawodem Anana, syna Jonathowa, Cestia wolali, bránu mu odewřiti hodlajice. On pať dílem hněwem jimi pohrdaje, dílem dokonale jim newěře, tať dlouho wáhal, až buřiči zradu poznawše Anana s jinými se zdi shodili a metáním kamení do domůw je zahnali. Sami pať po wěžech spořádawše se na bořitele z pracků loučeli. Po pět dní Řimané wšelijať o zdi se nadarmo pokoušeli; šestého dne Cestius s wojstem wybraným a se střelci od půlnoční strany na chrám přitekl. Ale Židé se sínci jim odpírali a častokrát Řimany ode zdi odeháněli, až tito naposledy zahnaní mnohou střelbou odesli. Tedy Řimané želwu tať řečenou utwořili, ješto ti jenž w průčelí byli, pawězy své nad sebou o zed opřeli, ti jenž za nimi byli pawězy svoje ku pawězám předáků přičinili a tolikéž i zadnějšši učinili. Střelba Židůw sklouzala s pokrowu toho nic neprospiwajíc. Wojáci beze štkody zdi podkopáwali a dwěře chrámowé zapáliti se strojili.

6. Weliký nyní strach na buřiče připadl; mnozi z města utíkali, jakoby již město wzato bylo. Tím lid opět srdce nabýwal, a jať mile

nesslechetníci ustupovali, tedy oni přibyli, aby brány odemřeli a Cestia co dobrodince do města přijali. Kdyby byl tento maličko déle při obležení potrwal, hnedby byl město obdržel. Ale držím, že se Bůh pro nessechetníky ode swatyně svoji odvrátil a toho dne wálku skončiti zabránil.

7. Cestius náhle ani zoufanlivosti obleženců ani propůjčování se měšťanům nedbaje wojáky obrátil a nádeje beze wšší potřeby se wzdaw nenadále od města odtáhl. Zoupežníci neočekávaným odchodem jeho osmělewšse na zadníky útok učinili a mnoho jízdných i pěších pobili. Tehdy Cestius w ležení na Skopu nocoval; druhého dne dále se bera nepřátely na se dále popudil, kterížto zadníkům dohoniwšse mnohé Římany zbili a z boku na ně wypadajíce na přič na ně střileli. Wojáci útoku na zadáky čeliti se netroufali domníwajíce se že nescíslné množství po nich táhne; aniž násili z boku na ně dotírajících mohli odolati, těžko oděni jsouce a pořadu swého roztrhnouti se bojíce, jesto Židé lehce oděni a k harcování způsobni byli. Tudy Římané mnoho zlého snášeli, nepřátelům swým nic neusskozujíce. Po wšší tedy cestě zbijeni a z řadu wstrkování jsouce padali, mezi nimiž byl Priskus wůdce tmy šesté, Pongin tisícník a Emilius Zuhundus správce pluku jízdného. Sotwa do Sabaa prwnějššího ležení swého dostihli, mnoho potřeb swých ztratiwšse. Tu Cestius za dwa dni zůstal, newěda co činiti. Dne třetího počet nepřátel zvěššený a wšsectna okolní

místa plná Židů spatřiv poznal, že mu messáni na škodu bylo, a jestli déle ostane, že nepřátele se více rozmohou.

8. Tehdy pro snadnější odtažení wšech věcí kterých wojákům na překážku byly, zničiti rozkázal. Mezkové a jiní potahové zbiti jsou, krom těch, kteříž střelbu a praty nesli. Ty věci k budoucí potřebě zachoval, nejvíce proto že se bál, aby Židé jich dosáhše proti Římanům jich neužívali. Takto wojsko táhlo do Bethoru. Na prostraninách Židé na wojsko Římské méně dotírali, w úžinách ale a při horách díl Židů je předbíhaje jeti jim nedopouštěl, an jiní Židé zadníky do roklí pudili, a množství Židův ostatní na vrchy okolo úžin se postavivše řady Římské střelami ošypávali. Sotwa pěšci sobě pomoci wěděli; jízdní u větším byli nebezpečensťwí; pořádně po cestě jeti pro hroznou střelbu nemohli, a proti nepřátelům bráti se jim přikrost hory jízdným nepřístupné nedopouštěla. S druhé strany byly stráně a rozsedliny, do kterýchž wyklouzli řítili se; ani na utíkání ani na odpírání pomýšleti nebylo. Rady sobě newědouce ku kwílení a k zoufalému pláči obrátili se. Odžýwalo se jim jásaní Židův s křikem a zuřením. Byloby wšechno wojsko i s Cestiem zajato bylo, kdyby byla noc w to newtročila, we kteroužto Římané do Bethoru utekli. Židé osadivše okolo wšechna místa cesty jim zawřeli.

9. Cestius již o zjewném se probití puštin na útěk pomýšlel. Wybraw čtyry sta nej-

silnějších vojáků na hradbách je rozestavil příkazem jim praporece při ponůčkách obyčejné na obsazených místech vztýčiti, aby se Židé domnívali, že vojsko tu pozůstává. Sám on mezitím s ostatkem vojska tisse w noci třidcet honů dále odebral se. Káno Židé místo kdež Římané byli, pusté uhlédawsse, na čtyry sta těch ode kterýchž oklamáni byli, oborowssse se bez mešťání je pobili, hned pak Cestia honit pospíšili. Ale on w noci nemálo předstihnuw we dne také tak prudce uháněl, že wojaci w přestrasení swém beranů, praků, a mnohých jiných nástrojů zanechawali, kteréž pobrawssse Židé tudíž jich proti utíkajícím užíwali. Římany až do Antipatridy pronásledowali, ale jich nedohonili. Tudy se wracowali, praký s sebou pobrali, mrtvé zloupili, loupež zanechanou shromáždili a vítěznou píseň zpíwajíce zpátky do hlavního města táhli, několik málo ze swých ztratowssse. Z Římanů a jich pomocníků padlo pět tisíc a tři sta pěssich, dewět set a osmdesáte jízdných. Ty wěci dia či listopádu měsíce, osmého dne dály se, léta dwanáctého císařstwi Nerónowa.

Glava dwadcrátá.

Cestius wypravuje posly k Nerónowi. Damascenští usmrcuji Židy u nich přebývající. Jerusalemané wracují se od pronásledování Cestia do města a věci w něm pořizující mnohé wojstowdy ustauowují, mezi nimi i dějepisce. Něco o řízení Josefowě.

1. Po Cestiwě porážce mnozi urozeni Židé z města, jako z Iodi, jenž utonouti má, vyplouli. Kostobar a Saul bratři, spolu s Filippem Joachimowým synem, wůdcem nad wojstem krále Agrippy, z města odebrawšse se k Cestiwowi utekli. Kterak Antipas s nimi we dvoře králowském obležený utikáním pohrdaje od buřičů zabit jest, na jiném místě oznámíme. Cestius Saule spolu s druhy jeho na jich prosby do Achaje k Nerónowi poslal, aby swou bídu osobně oznámili a příčiny wálky na Flora wztáhli. Domníwal se že hněw na Flora wzbudiv z nebezpečenství swého poněkud wynikne.

2. Damascenové zwěděwšse o zhoubě Římanů, Židy u sebe bydlicí zahladiti zamyslili. Dříve již je byli pro podezření w obecné cwičirně shromáždili. Nyni je tam opět shromážditi hodlali takto snadně swé usilowání wykonati doufajíce. Dbawali se ale manželek swých, kteréžto bezmála wšseckny na Židowství se byly obrátily. Protož obmysl swůj přepečliwě před nimi

tajili. Když tedy Židé na tom úzkém místě bezbrojně shromážděni byli, tedy na ně padli a w jednu hodinu jich deset tisíc postináno jest.

3. Ti pak kteříž Cestia honili, do Jerusalema se nawrátivšše lidi náchylné k Řimanům dilem násilně dilem pětnou řečí na svou stranu přiváděli a do chrámu shromáždivšše se snesli se na tom, aby wice vůdců k válce wyvolili. Tehdy Josef syn Gorionůw a biskup Ananus řediteli w městě učiněni jsou a nařízeno jim aby ždi městské zase wystawěli. Eleazara syna Simonowa, ačkoli loupež od Řimanů, wzaté Cestiowí peníze a nadto mnoho z pokladů obecných w moci měl, w čele neustanowili, jej pánowitým býti a jeho následovníky po zbrojnošsku sobě počínati widouce. Ale Eleazar w mále nedostatkem peněz a těžky swými takto lid obloudil, že ho we wšech věcech poslouchali.

4. Do Idumeje jiné vůdce wyvolili, Jesusa syna Sasiowa jednoho z weletněžů a Eleazara syna Ananiáše biskupa. Nigrowi dosawádnímu řediteli Idumeje rodem z Peréje, odkudž Peraites sloul, poručili, aby vůdců oněch poslouchal. Ale i jiných krajů nezanedbávali. Do Jericha Josef syn Simonůw, do Zájordáni či Peréje Manasses a do Thammenstého¹⁾ podkrajů Jan Essej k spravování poslání jsou. Janowi nad to Lydda a Joppe a Ammaus²⁾ přidány byly. Gosnejšší a Akra-

¹⁾ Thamna sewerozápadně od Jerusalema.

²⁾ Gmané či Nisopolis na rowině Seféle.

batensté krajiny správcem Jan syn Ananiássům, a správcem obojí Galileje Josef syn Mathiássům¹⁾ učiněn. K tomu vládařství připojena byla i Samala nejohrazenější z měst tamějších.

5. Správcové jak kdo chtěje a uměje podtrají sobě svěřená opatrovali. Josef dostav se do Galileje nejprv o to pečoval, aby sobě obywatelstvo naklonil, věda žeby tak mnoho dowěsti mohl, by pak jiné předemzáté věci se nepodařily. Potom nahlížeje že welmože swými přátely učini, jestli je moci své přiúčastní, a že wsecko množství lidu k němu se přitáže, jestli strže domácí a známé osoby vláda se díti bude: wybral ze starších toho národu sedmdesáte nejopatrnějších za správce nade wšší Galilejí a sedm soudců menších při každém městě ustanovil; wětší věci a hlavní pře na sebe a na těch sedmdesáte wznáseti rozkázal.

6. Zříditi po městech wzájemná práwa dále k tomu prohlédal, jakby zewnitřní bezpečnost pojistil. Útoky Římanů do Galileje předwidaje, příhodná místa zdi ohražowal, Zotapatu, Bersabeji, Salami, Kaferecho, Jafu, Sigo, horu itabyrskou, Taricheji a Tiberiadu²⁾. K tomu také jestyně při Genezaretském jezeru w dolejší Galilejí ohradil; w hořejší pak Galilejí škálu Achabarskou a Cef, Jamnith i Meroth³⁾. W Gaulanitidě Seleucii, Soganu a Samalu

¹⁾ Josef, spisowatel této knihy.

²⁾ Zotapata západně od jezera Galilejského. Bersaba na pomezí hořejší a dolejší Galileje.

³⁾ posnd poloha jich na jisto nenalezena.

ohradou zavřel. Sefóranům¹⁾ jenom dopustil, aby zeď sami sobě vystavěli je bohaté na peníze a k wálce i bez rozkazu hotové býti wida. Gischalu²⁾ z rozkazu Josefa Jan syn Lewiůw o své ujmě ohradil. O wessřery hrabdy ostatní Josef pomáháním i welením péči wedl. Wojška w Galiléji nad sto tisíc nowáků sebral, kteréž wšsecky, zbroj starou odewšsud shromáždil, ozbrojil.

7. Wěda udatnost Římanů pro poslussnost a cwičení-se w braních nepřemožitelnou býti, cwičku sice pro neodolatedlnost zanedbal, ale poslussnost innožstwím wůdcůw docílitelnou býti wida, wojško wíce po římsku rozdělil a wíce správců ustanowil. Wojáky rozdílně sporádal, jiné desátníkům, jiné setníkům, jiné tisícníkům poddaw, a nadto správce wětšších čet ustanowil. S učil je heslo sobě dáwati, k útoku a k odtahu troubiti, w řadě státi a se obraceti a tomu jakby mdlým od silných pomáháno býti a s nimi o nebezpečenstwí se zdělowati náleželo. Neustále jim ukazowal, kterať přítomnosti ducha a wytrwalosti těla dojiti. Nejwíce pak rád Římanůw jim podrobně oznamowal spolu připomínaje že s muži bojowati budou, kteréž silou těla a udatenstwím myslí wšsecken téměř swět přemohli. Přidal, že již před bitwou dobrou kázeň wojeusskou osvědčí kdýž zmyslkých bezprawí, krádeží, lotrowstwa, loupeží a činění krajanum podvodu a toho přestanou,

¹⁾ Sefóris semerozávatně od Nazaréta.

²⁾ Giskala semerozávatně od jezera Galilejského.

aby se sřlodbou bližních žistu svého vyhledávali. Neb ti bojové nejlépe vedou se, ve kterýchž vojáci dobré svědomí zachovají. Kdo pak doma již neschlechetní jsou, ti netoliko nepřátely ale také Boha hněvivého na se miti budou.

8. Na ten způsob vojáky vzdělávati nepřestával. A již vojsko sobě k válce potřebné spůsobil, sředesáte tisíc pěšáku a půl třetího sta jiždného lidu mimo půl pátá tisíce nájemných, ve kteréž nejvíce důvěřoval. Šest set vybraných byli životní jeho strážcové. Kromě nájemných snadně jiný lid vojenský od měst chován byl. Každé z dotčených měst poslalo polowici lidu k boji, polowice pozůstalých ku picování se užívalo. Tak díl k věcem válečným, díl ku pracem domácím určen byl a zbrojný lid w bezpečnosti ošřihával těch, jenž mu potravu dodávali.

Žlawa jedenadwadřátá.

o Janu Gischalejském; úkladům jeho se Josef opírá a některá města odpadá béře.

1. Proti Josefově správě w Galileji powstal úkladník, z Gischaly rodem, syn Lewiůw juneu Jan, nejchytřejší a nejlestnější mezi welmoži, nejneschlehtnější z celého národu. Z prvu byl chudým a chudoba za některý čas we zlosti mu překážela; ale vždy byl hotow k oklamání a nad miru uměl klam k věření při-

strojiti. Ofsetnost měl za ctnost a proti nejlepšim přátelům ji užíval wlidně se stawě. Bražedlným byl pro náději zisku; wezdy weliké věci zamýšlel, ale obmysly ty podlými neschetnostmi provésti usilowal. Dříve o sobě loupežníkem byl, potom také nassel násslapnity své smělosti, nejprw nemnohé, potom wždy wice a wice. Umyslně žádného lehto přemožitelného nepřijímal, nébrž jen lidi ty kteriz silou těla, stálostí myslí a zběhlostí wálečnou jiné přemýšlowali, wywolowal. Takto četu čtyřista mužů shromáždil, z nichž wětšší díl byli z končin Tyrských a uteklíci z poblížých městeček. S nimi on wšfectu Galiléji hubil a mnohé wálkou napnuté obywatele strachem naplňowal.

2. Napřed jeho žádosti po wojwodění a welikým zámyslům jeho na překážku byl nedostatek w peněžích. Wida, že si Josef w příčinliwosti jeho libuje, namluwil ho nejprw, aby mu poručil péci o wystawení zdi wlasti jeho, při čemž zisky weliké od bohatých obywatelů sobě objednati wěděl. Potom welmi chytrou lestí wymohl, aby Židé w Syrii toliko oleje od krajanůw strojeného užíwali; načež dowolení wyprosil, aby sám olej ten na hranice wywážeti mohl. Za Tyrský peníz, který čtyry drachmy Athenské platil, čtyry wědra oleje kupowal a za touž cenu půl wědra prodáwal. A poněwadž Galiléje hojnost oleje wydáwala a zwláště toho času jim oplýwala, a on samotřbu provozowal, brzo nescíslnou summu peněz nashromáždil, kterýchž hned proti tomu užíwal, jenž

mu takového dobrodini propůjčil. Josefa ztázati ustanovil doufaje sám státi se správcem w Galiléji. Proto rozkázal lotrům, kterýmiž vládl, loupež ukrutněji provozovati, aby tak w nepořádku po krajině buď správce někde tu pomoci pospíchajícího úkladně zabil, aneb kdyby na ta lotrovství nedbal, aby ho pro to u krajanů we zlou pověst oblekl. Nadto rozhlásil, že Josef vssecko Římanům zraditi přemýšlí. Takové věci k jeho zkáze wyualézal.

3. Toho času někteří jinochové ze vsi Dabarity na velikém poli *) na stráži postaveni jsouce na Ptoleméa Agrippova a Bereničina důchodního wypadše, vssecken nábytek mu odjali, w němž bylo nemálo roucha drahého, mnoho nádob stříbrných a šest set peněz zlatých. Ale nemohouce té loupeže sřytě odbyti vssecko to do Tarichéje k Josefowi snesli. On domlouvav jim pro násilí královským učiněné rozkázal odjatých věci zanechati u Cnéa, přemožného Tarichejce, hotov jsa jich po příhodě majetníkům poslati. Wěc ta veliké nebezpečnosti jemu zawalila. Lupiči těžce nesouce, že z té loupeže žádného dílu nemžali a úmysl Josefůw trudem loupeživosti jejich králi zawděčiti se prohlédše, po vsích w noci běhali a vssem oznamovali, že Josef zrádce jest. A touž bouřkou i města okolní naplnili, tak že sto tisíc oděnců proti Josefowi velmi ráno se zběhlo. Množství to na okole u Taricheje shromáždilo

*) údolí to či rovina Gzdelonská w jižné Galiléji.

se a zuřivě proti němu vykřikovalo, jiní aby zrádce s úřadu složen, jiní aby upálen byl. Jan a s ním Ješus, Sasimův syn, přednosta w Tiberiadě bouřku tu více rozdmýchali. Josefowi přátelé a strážníci připadnutím takového množství přestrasšeni jsouce, všickni kromě čtyř rozprchli se. On ještě spal, když již zapáliti chtěli; i wstal, a ač ho ti čtyři pozůstali k útěku napomínali, ani samotnosti svou, ani těch jenž proti němu se špikli množstvím nepostrasšiw se před ně vyskočil roucho roztrhnul, prachu na hlavu nashypaw, ruce na zad obrátiv a meč na šíji sobě zawěšiw. Pohled ten známé jeho a zvláště Tarichejce k žalosti wzbudil; sedlstý ale lid a sousedé na něho newražiwí se zlořečením mu rozkazowali, aby obecné peníze záhy wynesl a z úmyslůw swé zrády se wyznal. S pokorné spůsobu jeho domníwali se, že winy owšsem žádné nezapři, a že proto aby k lítosti pohnul a odpusštění sobě wyprošil, ty věci spůsobil. Ale ta sniženost jeho byla obmyslná; stroje to, aby hněwný lid mezi sebou w neswornost uvedl, slibowal, že wšlechtno wyznati chce. Potom když mu mluwiti dopustili: Já těch peněz, di, ani Agrippowi psclati jsem nemyslil ani k vlastnímú zisku obrátiti. Nikdy jsem toho přitelem swým nepokládal, kdo wassim nepřitelem jest, aniž ziskem wěc tu, kterážby obci ke škodě byla. Ale wida, o Tarichejstí, že město wasse předewšim obrady potřebuje a k wystawení zdí peněz nemá, a obáwaje se Tiberiadského lidu i jiných měst, kteráž

po objatých penězích dychtí, podtaji jsem u sebe je zadržeti umínil, abych vás ždí ohradil. Nelíbí-li se vám to, wynesu ty věci a vydám je k rozbitování; pakliž dobře w tom pro vás smýšlím, trestejte dobrodince svého.

4. Pro řeči ty Tarichejané ho welebili, Tiberiadští ale s jinými zuřili a hrozili. Dbojí pak zanechawšse Josefa mezi sebou se wadili. On již spoléhaje na stoupence svoje, téměř čtyřdycet tisíc Tarichejanůw, s množstwím swobodněji mluwil a mnoho na jejich wssetečnost dotíraje: S těch peněz, prawil, nejpředněji Tarichéa ohražena bude, potom že též jiná města ubezpečena budou, an peněz se nebude nedostáwati, budou-li jen jemu pomáhati proti těm, od nichž peněz dosáhnouti lze a nebudou-li proti tomu powstáwati, kterých to obmyslí.

5: Tehdy část lidu těmi zámluwami oblouzena jsouc odesšla, ačkoli ještě newražeci; ale dwa tisíce se zbrojí na Josefa uderili, a když on do domu usšel, nepřestáwali mu wejitím hroziti. Josef proti těm jiné chytrosti užíwal. Na střechu wystoupil a rukou křik upokojil, že newí, prawil, čeho žádali, nebo že nerozumí hlasům znatečným a že wssedky rozkazy učini poslou-li k němu některé ku pokojnému s nim rozmluwení. To uslyšawšse urození hued s úředniky k němu šli. On je do uejtajněšších pokojů domu uvedem a dwěře zawřem tak dlouho je bičowati dal, až střewa se obnažila. Vid zatím stál wně, domníwaje se že poslanci obširně o práwo se nesnadí. Ale Josef náhle

• Dvěře odemřew je otkrawělé od sebe wyho-
stil; z čehož takovým strachem hrozitelé ti pod-
jati jsou, že zawrhšše zbroj utekli.

6. Pro ty věci se Jan wíce rozjitřil a
jiné úklady Josefowi strojil. S udělaw se ne-
mocným strze psaní žádal, aby mu pro zhojení
Josef Tiberiadských teplic užiwati dopustil. Jo-
sef ještě za úkladníka ho nedrže k správci
města psaní učinil, aby Jana hospodou a po-
třebnými věcmi opatřili. Toho dosáh po dvou
dnech úklad svůj wykonával. Dbywatele dílem
podwodem, dílem podplacením loudil, aby Jo-
sefa odpadli. Zvěděw věci ty Silas, jemuž
města ostríhati poručeno, rychle jej o úkladech
Janových zprawil. Josef přijaw list ihned w
noci na cestu se wydal a ráno do Tiberiady
se přibral. Dbywatelé jemu we stric wyssli;
Jan, ač podhlídaje, že příchod ten jeho se
týče, předce jednoho ze swojinců poslal, ne-
mocným se čine, že na ložci leže pocty jemu
činiti nemůže. Když pak Tiberiadští od Josefa
w okole shromážděni byli, aby s nimi o tom
což mu psáno mluwil, tedy Jan poslaw oděnce
Josefa zabiti rozkázal. Vid užřew an již do-
býwají mečů zřítli, načež Josef obrátiv se a
meče obnažené spatřiv ihned na břeh dolů sko-
čil; nebo mluvě s lidem stál na přivršši na
šest loket vysokém. A wstoupiv na přistalou
lodku se dvěma služebníky swými do pro-
středku jezera odeploul.

7. Wojáci jeho hned zbroj pochopiwšše
proti úkladníkům se walili. Josef obáwaje se,

aby newypukl boj domácí a pro závist nemno-
 hých wsecko město zkaženo nebylo, posla k
 swým poslal jich napomenout, aby toliko ku
 bezpečí swému prohlídali, žádného pak aby ne-
 zabijeli, aniž komu winy wytkali. Dni upo-
 slechše upokojili se. Lid wšak okolní o úkladech
 a původu jich uslyšawše, proti Janowi táhli;
 ten ale spíše již do Gischaly vlasti své utekl.
 Nyni mnoho tisíců lidu se zbrojí se shromáždilo
 hlasitě wolajice, že proti Janowi společ-
 nému jich úkladníkú bojowati a spolu s nim
 město to, do kteréhož jest přijat wypáliti se
 wydali. Josef schwálil jejich k němu náklon-
 nost, ale prchliwost jejich na uzdě držel, žádaje
 raději opatrnosti nepřátely přemoci nežli zabiti.
 Jak mile tedy jména těch, jenž na každém místě
 k Janowi se přikazali, od jednotlivých měst
 zwěděl, (lid ochotně swojince udáwal), tedy
 promowati rozkázal, že kdo w pěti dnech Jana
 neopustí, toho statkowé rozebrání a dům jeho
 s čeledí spálen bude. Tudiž tři tisíce Jana
 opustili, přistoupili před něho a k nohoun mu
 zbroj položili. S pozůstalými, s tisícem téměř
 Syrských poběhlců, obrátil se Jan k tajným
 úkladům, an zjewných byl zlým zažil. Do Je-
 rusaléma tajně poslaw na Josefa žalowal, že
 weliké wojsko sebral, a že již nebude-li mu w
 to moci wtročeno, co tyran hlawního města
 se zmocní. Ty věci lid předwidal, leč nedbal
 na ně. Welmožowé ale a někteří z úředníkú
 ze záwisti podtají peníze Janowi pro sebrání
 nájemných wojákú ku boji proti Josefowi po-

slali, a na tom se snesli, aby Josefa od wojwodství odvolali. Peč nedomnívali se, že pouhý rozkaz dosti platným bude a protož půl třetího tisíce zbrojného lidu a čtyry urozené muže poslali: Joazara syna Romikova, Ananiáše syna Sadukova, Simona a Judu, syny Jonatovy, vslechtý velmi výmluvné, aby náklonnost lidu od Josefa odvrátili. Poručeno jim aby jestliže sám od sebe přibude mu zastávati se dopustili, jestližeby pak místo své moci podržeti chtěl, aby ho za nepřitele měli. Přátelé sice již Josefowi psaním oznámili, že lid válečný proti němu táhne, příčiny ale toho neoznámili, neb tajni byli úkladové nepřatel jeho. Tudy poněwadž on připrav činiti nemohl, čtyry města k nepřatelům hned při jich přibytí se obrátila, Seforis, Gamala, Gischala a Tiberias. Josef však rychle zase bez války je vzal a zajav lesť čtyry vůdce a nejsilnější z oděnců, poslal je do Jerusalema. Vid se na ně nemálo rozhněval a bylby je i s těmi, kteří je doprovázeli zabil, kdyby dřívě byli neutekli.

8. Po těch věcech Jana mezi zděmi Gischaly města udržovala bázeň Josefa. Po několika dnech opět odpadla Tiberias a obyvatelé jeho krále Agrippu povolali¹⁾. Ale když on v uložení den k nim nepřibyl a něco Římských vojáků tehdy se ukázalo, Josefowi vypověděli. Zpráva o spiknutí tom ihned Tarichéje došla. Josef, kterýž byl vojáky své

¹⁾ Tiberias a Tarichea (viz 2, 15, 1) Agrippovi přisluřely. .

picowat poslal, ani sám wytáhnouti proti odstoupilcům ani oštatí nemohl, boje se aby, kdyžby on messler, králowští města neopranowali. Na-zejtří pro sobotu jemu něco působiti lze nebylo. Protož odstoupilce lesí podvésti myslil. Brány Tarichejské zawřiti rozkázaw, aby žádný obmyslu jeho nepřátelům wyzraditi nemohl, wšsecky lodi kteréž na jezeře nassel, shromážditi welel. Bylo jich dvě stě třidcet, každá čtyrmi weslaři opatřená; ihned Josef se k Tiberiadě plawil. A když tak daleko od ní byl, že zřejmě widin býti nemohl, tu polopráznych lodí mořem zmitati se nechaw, sám se sedmi bezbrojnymi strážuiky bliže na zrak k městu přibyl. Nepřátelé jessťe mu se zdí glořečili; ale náhle ho užřewsse a strachem domníwajíce se že lodi lidu zbrojného jsou plné, zbroj powrhli a ruce spinajíce prosili, aby městu odpustil.

9. Josef mnohými domluwami a pohrůžkami jich potrestal, že oni jenž nejprwé k wálce proti lidu Řimskému se zdvihli, nyní domácím rozbrojem sílu swou hubi a wšsecko činí, což po žádosti nepřátelů jest, že muže obstaratele jich bezpečenstwi zahubit pospíchaji, a že se nestyděli před tím města zawřiti, kterýžto je zdí ohradil. Slíbil spolu wyslyšseti muže, ježby pro očistu města poslali, a jim k wůli města uffetřiti. Ihned k němu deset Tiberiadských nejmocnějšich přišlo. Ty na lodičku rybařskou wziti a daleko odplawiti poručil. Na to jiným padesáti mužům, radám nejznaumenitějšim, k sobě přijiti rozkázal, aby také od nich záwdawel

wěrnosti obdržel. Potom nové přičiny wnmýšleje jiné wždy a jiné pod zámínkou smlouwy k sobě powoláwal. Což když se podařilo, tedy lodníkům rozkázal, aby s lodmi plnými rychle do Tarichéje se plawili a lidi ty do žalářů dali. Takto Josef wšsectnu radu, do šesti set mužů, a dwa tisíce obywatelů zajaw do Tarichéje na lodích doplawil.

10. Nyní ostatní obywatelé křičeli, že Klitus nějaký jest předním půwodem rozbroje a žádali, aby hněw swůj nad tím wylil. Josef krajana zabiti nechtě, nějakému Lewiáššowi strážníkowi swému Klitowi ruce useknouti rozkázal. Sluha pro strach sám mezi nepřátely se wydati boje učiniti to se zdráhal. Klitus wida Josefa na lodi hněwivého státi, an sám strojí wylstociti a jej trestati, prosil s břehu, aby aspoň jedné ruky mu zanechal. A když tomu powolil Josef, jestliže Klitus sám sobě jednu ruku utne: on wytáh prawou rukou meč, ruku lewou sobě utal; takowý ho byl strach z Josefa posedl. Tak Josef práznými lodimi a sedmi zbrojnossi Tiberiadaany sobě podmanil a města opět se zmocnil. Po několika dnech wzal město Gischalu, kteráž se Seforitšými od něho odstoupila, a ji w plen wojákům zústawil. Ale wšsectu loupež, kterouž potom mohl shromážditi, zase obywatelům nawrátil. Tolikéž Seforitšým a Tiberiadšým. Chtěl zajisté, města ta obloupením potrestaw, nawrácením statků zase je sobě nakloniti.

Flawa dwaadwacátá.

Sterať Jerusalemsští k wálce se přistrojili; a o loupežích Šimona Giorowce.

1. Tím způsobem bouře w Galiléji utichla. Domácích různic přestawše nyní proti Římanům wálku strojiti se wydali. W Jerusalemě Anánus biskup a welmožowé, kteříž s Římany nesmysšleli, zdi a mnohé wojenské nástroje opravowat pospíchali. Po wšsem městě střelivo a zbroj dělali, mládenci w bezřádných wálečných věcech se cwičili a wšseckna místa plná bouřek byla. Lidé mírní u welikém zármutku žili a mnozí budoucí záhubu předwidajice do pláče se dávali. Milowníci pokoje widěli wěšštby protivné, kteréž podněcowatele wálky po své lihosti wykládali; a již tehdaž před příchodem Římanů město hynoucimu se podobalo. Anánus se rozhodlal, poněkud strojení k boji opustiti, aby nesmysšlnost buřičů a horlinců k užitečnějšim věcem obrátil; wšsak násili ustoupiti musel. Také jeho skončení bylo, potom oznámime.

2. W Akrabatenstém podkraji Šimon Giorow sru mnohé nepokojné shromážděno k loupežím obrátil se. Netoliko domy bohatých lidí odíral, ale také obywatele mučil a zjewně tyranstwi provozowati začinal. Když od Anána proti němu wojáci wysláni byli, on k loupež-

nítum w Masádě se swojinci utekl a tam bydleje, dokawadž Anánus i jiní jeho nepřátele zabiti nebyli, Iduméji hubil. Wrchnost krajiny té pro množství vražd a ustawičnost loupeži wojsko sebrati a městeček posádkami ostrihati přinucena byla. Takto se w Judéji dalo.

Kniha třetí.

Hlava první.

Vespašián od Neróna do Syrie poslán, aby proti Židům bojoval.

1. Když Nero o nehodách v Juději uslyšel, tajný jak podobno strach s bázní ho pojí, ač zjevně hrdým a hněvivým se ukazoval pravě, že nedbanlivostí vůdců newšťal udatností nepřatel staly se ty věci. Domníval se že na welebnost císařskou slusší žalostných věci nedbati a ukázati že nade vssecky zlé věci wznesšenější mysl chová. Ale péče prozrazowaly formoučení myslí jeho.

2. Přemýšleje, konu swěřiti zbouřené na východě krajiny, aby i Židy protivící se strotil i blízké od nich národy podobným neduhem nakažené odwarowal, jediného Vespašiána k takowým potřebám a k tízi takové wálky dostatečného nassel, mnže jenž w bojích wyrostl a sestárnul, a jenž byl lidu Řimskému předtim západ od Germaniůw zbouřený upokojil a Britanii dříve neznamou podmanil. Tim také Klaudiowi, otci

Nerónowu, wítězosláwu bez wlastního potu spůsobil.

3. Nero tudy dobrých věci sobě tuffil; nad to ušálý wěť jeho, zběhlost jeho a spolu i to wida, že děti jeho w zástawu wěrnosti a dospělost jejich otcowské opatrnosti na pomoc býti mohou, an snad také věci ty Bůh řídil: těmi wšsemi věcmi dálo se že ho poslal k spravování wojšť w Syrii postawených. Mnohými, jakž toho čas wymáhal, lahodnými řečmi a sliby ho Nero nabádal. Vespasián hned z Achaje, kdežto s Nerónem byl, Tita syna swého poslal do Alexandrie, aby obtud pátou a desátou tmu přiwedl, sám pak přeplawiw Hellespont po zemi do Syrie se dostal, kdež Řimskou moc stáhl a mnohé od příležících králů pomoci shromáždil.

Hlawa druhá.

Velké pobití Židůw u Aškalóna. Vespasián běře se do Ptolemaidy.

1. Židé po porážce Cestia nenadálým prospěchem nadutí prudkosti myslí ukrotiti nemohli, ale jak osudem huaní wálku dále wedli. Tedy wšsecko množství nejbojownějších shromáždilwše do Aškalóna se wyrčitili. Jest to město staré, pět set a dwadcet honů vzdálené od Jerusalema, jehož Židé wždycky nenawiděli, pročž také prwnějším jejich útokům podléhati mělo. Tři

muži byli v čele vpádu toho, silou a opatrností znameniti, Nigér Zájordanští, Silus Babylonští a Jan Ešenský. Askalón velmi perouč obražen ale téměř vši posádky zbařen byl; toliko jedna kohorta¹⁾ pěšáho lidu a jedna četa jízdného pod vůdcem Antoniem jeho ostríhala.

2. Židé pro hněv rychle cestu vykonarosse náhle jako z blízka přisedše, tutohle přibyli. Antonius dobře věda o jich tam tažení s jízdným lidem z města vytáhnul a ani množství ani smělosti nepřátel se neboje první útok udatně snesl a je ke zděm se valící odrazil. Židé nezběhli se zběhlými, pěši s jízdnými, bezradní se shluklymi a stíslými řadami, lehce odění s oděnci těžkými, více hněvem než opatrností vedení s vojáky na slovo poslušnými a na pokynuti vssecko činicimi se potýkajice snadně přemoženi jsou. Jak mile první řadové jejich se zmátli a od jízdy rozprášení byli, tu utíkající na ty jenž od zadu ke zděm hnali připadali; Židé tudý sami se udarowali až vsšickni útokem jízdného lidu přemoženi jsouce po vsšem poli rozptýleni jsou. Bylo pole to široké a jízdnému lidu z cela přihodné, což Řimanům tolikou porážkou Židy poraziti pomáhalo. Koňáci Židy předbíhajice na ně se obraceli a ty jenž se na útěku opět sebrali porážejice nescíslný počet jich usmrtili. Jiní kamžkoli se obrátili od jízdy obkličeni a střelbou snadně zahubeni jsou. Židům jich

¹⁾ Kohorta, desátý díl legie.

přemnožství v postavení tom zoufalém ke zkáze sloužilo, ješto Římanům, ač jich málo bylo, pro vítězný boj se zdálo že je počtem převyšují. A ješto Židé usilovali protivný osud přemoci, zastydíce se z rychlého utíání a domnívající se, že štěstí se obrátí, Římané pak vítěziti neustávali: protáhla se bitva až do večera toho dne, až Židů deset tisíc s dvěma vůdci, Janem a Silou padlo; zbytek jsouce raněni s Nigrem, kterýž jediný z vůdců pozůstal, do města v Iduměji kteráž Galis šlome, utekli. Římanů v tom boji málo raněno bylo.

3. Židé záhubou takovou na mysl neklesli, nébrž stráž jejich více je popuzovala k smělosti. Na mrtvolky před nohama nedbající, dávnějšími vítězstvími k nové záhubě přilákat se dali. Nedrahý čas odpočinuvše, dříve než rány jejich zacelely, z nova vssectnu svou moc shromáždívše s větším hněvem a hejnem k Askalónu zase běželi; následovalo jich při nezběhlosti jich v boji a jiných nedostatcích předšlé neštěstí. Antonius tentokráte byl podtají průchody osadil. Židé z nenadála v nástrahy upadše od jižního lidu obklíčeni jsou, a prvě než se k walce spořádali, wšše osm tisíc jich padlo. Zbytek utekli, se kterýmižto i Nigrem mnohými činy udatnosti své na útěku dokázav. Uteklici od nepřátel do wěže velmi bezpečné městečka Bezedela¹⁾ wehnáti jsou. Antonius

¹⁾ Bezedel; poloha wsi té posud na jisto a jevrub ubati se nedá.

se svými nechtě ani při věži nedobytné sílu mařiti ani vůdce nepřátel velmi chrabrého žiwého zanechati, oheň pod věží založiti rozkázal. Když věže hořela, Římané nad záhubou Nigra radujice se odtáhli. Ten ale s věže do skryté jámy jakési skočiv zachován jest. Když po třech dnech tovaryšši jeho s pláčem ho k pohřbení hledali, on zdola se ohlásil a wyssed radostí nenadálou naplnil wseckny Židy, jako vůdce řízením Božím jim k potomním časům zachovaný.

4. Vespasián wojsko w Antiochii pojal, hlawním městě Syrie, welikostí a blahobytem bez pochyby třetím městě w Římské říši¹⁾, kdežto také nassel krále Agrippu, an příjezdu jeho se wšim množstwím očekával, načež do Ptolemaidy táhnul. Tu jemu w stěic wyssli pokojní měšťané Seforitští z Galiléje; kteřížto ku spáse své i k moci Římské prohlédajice před Vespasiánovým přibytím s Cestiem Gallem úmluwu učinili a posádku římskou přijali. Nyní uwítali vůdce s ochotnou myslí a proti národu swému pomoc dáti přislíbili. K jich žádosti jim Vespasián posádku pěššihó i jízdného lidu zanechal, coby odolati mohla nápadům, jestliby se Židé něčeho podjali. Poznal zajisté nebýti nejmenšším nebezpečnstwím budoucí wálky, kdyby se mu odjalo město Seforis, největšši w Galiléji a na velmi bezpečném místě ustlawené, jenžby budoucně hradbou bylo wšeho toho národu.

¹⁾ po Římě a Alexandrii.

Glawa třetí.

Wyprávění Galilée, Samarie a Judée.

1. Galilea, jejížto část jedna vrchnější a jedna dolejší sloupe, od Syrie a Fenicie obklopena jest. K západu mezuje se Ptolemaidou, jejím podkrajím a s Karmélem, někdy Galilejskou nyní Tyrskou horou při níž leží Gaba¹⁾ město jezdců, kteréž tak sloupe, protože jízdni od Heróda krále rozpustění tam obývají. Od poledne jest Samari a Scytopole až k řece Jordánu. Od východu s ní hrani Hippéna, Gadaris, Gaulanitis a království Agrippovo²⁾. Jižní její položení Tyrem a Tyrskými končinami se zavírá. Dolejší Galilea podél od Tiberiady do Zabulona³⁾, kde na pomoři Ptolemaidské vyběhá, roztahuje se; na šíř od městečka Kalotha na velikém poli⁴⁾ až do Bersaby, kdež šíře hořejší Galilée se začíná až do vsi Bafy na pomezí Tyrském sahajíc. Dlouhost její od Thelly městečka při Jordánu až do Merothu⁵⁾ se vztahuje.

¹⁾ snad Kaisa při moři blíž Karniellu.

²⁾ Hippéna jest podkrajím města Hippa na jihovýchodním obřezí jezera Galilejského: Gadaris, podkrajím Gadarské leží jižněji pod Hippénou. Severně odtad leží Gaulanitis a dále k východu a severu království Agrippovo se prostíralo.

³⁾ Zabulon severozápadně od Totapaty.

⁴⁾ rovněž Gadelomské.

⁵⁾ poloha míst těch posud neznána.

2. Ač stromný kraj obývající a takovým množstvím cizího národu obkličeni jsouce předce obyvatelé vzdychtý všem válečným nebezpečnostem odpirali. Galiléjci bojovní od dětinství jsou a veliké jich množství jest. Choulostivosti neznají, a krajina ta nikdy bezlidna nebývala jsouc zcela hojná, úrodná a vřelíjaty mi stromy vysázená, tak že úrodností svou lidu také nejnedbalivějšimu se zamlouvá. Půda celá vzdělána jest, aniž který díl její zanedbán. Pro velikou úrodnost jest tam drahně měst a množství městeček lidných; nejmenší má nad patnácti tisíc obyvatelů.

3. Ač by pak někdo Galiléji co do velikosti menší býti pravil nežli Peréu či Zájordáni, co do moci by jí předek dal. Nebo Galilea vřelctna vzdělaná jest co zahrada plodnosná; Zájordáni ale ač mnohem větši, spustlé jest, neúrodné a k nesení plodův útlejších nespůsobné. Předce pak má jemná a úrodná pole, rozličnými stromy vysázená, nejvíce pak olivovní, vinice a palmovní se pěstují. Svlažuje se bystřinami s hor, a tyto-li vedrem vyschnou, prameny, jenž ustavičně vodu vydávají. Zájordáni zdělí od Macheruntu do Bellu, zšíří od Filadelfie k Jordánu se prostírá. Severní pomezí činí Bella, na západ Jordán, na polední Moabská krajina ¹⁾, k východu Ara-

¹⁾ k východu od mrtvého moře. Severně při poušti leží Filadelfia, s podkrajím svojím Filadelféou, a severně od Filadelfie jest Gerasa.

bie a Silbonitida ¹⁾, Filadelfäna a Gerasa hranice působí.

4. Samaritánská krajina mezi Judskem a Galiléji se rozléhá. Počínajíc od městečka na rovině vystaveného, jenž slouže Ginéa, při Akrabatenském podkrají ²⁾ skonává se. Přírodou nic se od Judska neděli, nebo obědvě hornaté a polnaté jsou, jemné k orbě, úrodné, stromovité, a ovocem jak planým tak stěpným oplývají; od přirození nejsou velmi obvlážny, ale hojně dešťům mívají. Vody živé nad obyčej sladké jsou a pro hojnost dobré trávy dobytek nad jiné více mléka vydává. Největším znamením dobroty a hojnosti jest lidnatost obojí krajiny.

5. Na končinách obou krajín jest Anuath městečko, kteréž také Borceos slouže, činic spolu meze Judska ku půlnoci. Jižná strana Judska na dél skonává se městečkem přiležícím k Arabským končinám, jenž slouže Jardan. W šíř Judsko od Jordána řeky až do Joppy dosahá; w prostředku leží Jerusaleým, pročez někteří nenahodně pupkem země to město nazvali. Ani mořských příjemností Judsko prážno není vyta-hujíc se přimorím až ku Ptolemaidě. Na jedenaácte podkrají Judsko rozděleno jest, z nichžto první jest Jerusaleým královská stolice, nade vši krajinou vyvýšená jako hlava nad tělem.

¹⁾ snad Sebunitis neb Gesebunitis t. j. podkrají Gesebounské; výše 2, 18, 1.

²⁾ při pomezí Judska.

Dstatní krajové jsou: Gofna, Akrabata, Thamna, Lydda, Emmaus, Bella, Iduméa, Engadda¹⁾, Heródium a Jericho, potom Samnia a Joppa s přílezcím podkrajím; mimo to Samalitika, Gaulanitis, Batanéa a Trachonitis, kteréžto činí díl království Agrippova. Země krále toho počínajíc od hory Libánu a pramenů Jordánových až k Tiberiadě jezeru se rozširuje; od městečka pak Arfa až k Juliadě²⁾ městu vzděli se vztahuje. Obývají v ní Židé spolu a Syrští. Toli o Judsku a okolních krajinách co nejkratceji.

Hlava čtvrtá.

Josef Sefóru steknuv odražen byl; Titus s nešťastným vojskem do Wtolemaidy přibyl.

1. Pomoc, kterouž Vespasián Sefóritským poslal, tisíc jízdného a šest tisíc pěšihó lidu pod správou Blacida tisícníka, položila se na velikém poli a potom na dvě strany se rozdělila. Pěší lid do města co posádka dán jest, jízdný v ležení ostal. Dboji ustavičně vyhíhající a krajinu vůkol plence velikou škodu Josefowi a jeho tovaryšům ačkoli neustrasěným činili, podměsti loupice a měšťany, jestli se někdy jim čeliti pokusili, odhánějice. Josef

¹⁾ při moři mrtvého.

²⁾ severovýchodně uad Galilejským jezerem.

uderil na to město, kteréžto sám, prvé nežli od Galiléjských odstoupilo, tak zdi ohradil, že i Římanům nedobytedlno bylo. Tudy také w náději sflamán jest shledaw že ani moci ani přemluwou Sefóritských na swou stranu přewesti nemůže. Tím pak w krajíně té wálka se wíce rozdraždila, neb Římané rozjitření útokem tím ani we dne ani w noci pustossení polí nepřestáwali, statky loupice a lid k boji příhodný ustawičně zabíjejíce, nestatečný w otroctwí zajímajíce. Wsseckna Galiléje ohněm a krví se naplnila, a wsseliké trýpkosti zhouby zakusila. Jediným útočištěm pronásledowancům byla města, od Josefa zděmi ohraděná.

2. Titus zatím z Achaje do Alexandrie přípluw rychleji než doba zimní připouštěla lid wojenský dle rozkazu sebral a sporých pochodůw užívajíc záhy do Ptolemaidy se přibral. Tam otce swého nassel a dvě nejznamenitější legie, pátou a desátou spojil s patnáctou od onoho přiwedenou. K nim připojeno bylo jiných osmnácte kohort k nimžto přibýlo z Césaréje pět jiných s jednou četou jízdných a pět plukůw Syrské jízdy. Deset kohort bylo po tisíci pěšsích, ostatní po šesti stech a třinácte pěšsích a po stu a dwaceti jízdných. S pomocné wojsko králů znamenité bylo. Antiochus, Agrippa a Sohém po dvou tisících pěšsích střelcůw a po tisíci jízdných dali; Arabský také král Malchus poslal jízdných tisíc mimo tisíc pěšsého lidu, z nichžto wětší díl byli střelci. Wsseho wojska i pomocné počítajíc bylo okolo šedesáti tisíců

kromě pakostníků, kteří u velikém množství následovali a pro cvičenost jich válečnou od vojstva rozdělení nebyli, v čas pokoje při cvičení pánů svých přítomni bývající a nebezpečnosti ve válkách s nimi podnikající. V umělosti válečné a v udatnosti jedině pánům svým ustoupali.

Hlava pátá.

Wypsaní Římských vojšť, táborů a jiných věcí,
kterýmiž prosluli Římané.

1. Diviti se jest opatrnosti Římanů, kteříž tak služebnity cvičí, aby netoliko k posluhám obyčejného života ale také k potřebám válečným užiteční byli. Jestli kdo na ostatní řád jejich válečný popatří, jistě pozná, že oni takového panství ne náhodou nébrž vlastní udatnosti dosáhli. Nepočínají oni teprvé v boji zbroje užívati, ani toliko když potřeba ruce vztahují, v pokoji odpočívající; ale jako se zbrojí narození nikdy se cvičiti nepřestávají, aniž zvláštní doby k tomu očekávají. Zabývání jich nic pravému potýkání neodewzdávají; každý woják denně ve wssí opravdowosti jako ve wálce cvičí se a protož také pútky jim přesnadny bývají. Ani nepořádnost zvyklého pořadu jich nerozptyluje, ani bázeň jich nepřestřassuje, ani ustání nepřemáhá. Dtdad pochází, že wždycky přemáhají lidi, jenž podobně pewně nestoji.

Právem se jejich cvičení nekrvavou pútkou, bojové cvičením krvavým nazvati mohou. Aníž náhlým případnutím nepřátel přemoženi býti mohou; nebo když do nepřátelské země wtrhnou, nepodjímají se boje leč prvé dobře tábor ohradivše. Ležení svoje neledabylo aníž na místě nerowném rozkládají, aníž ho wesskerí a bezpořádně rozbíjejí; uébrž jestli půda nerowna, srownávají ji a ležení na čtyry hrany rozměřují. Proto množství řemeslníkú s nástroji k wybudování potřebnými wojska následuje.

2. Wnitřek ležení zajímají stanowé, ohrada ale wnějšší ždi se podobá, a wěžemi stejnou měrou vzdálenými opatřena jest. Mezi wěžemi kladou se totach, berany a pražy a jiné hazecí nástroje, wffeljak ku střelbě hotowé. Brány se čtyry wystawují, s každé strany ohrady jedna, ku průchodům howad snadné a dosti prostranné, aby sami w potřebu wybíhati mohli. Wnitř tábor přihodně w bydla se dělí; w prostředku stojí stany wúdcúw a w samém jich středě prétorium či stan wojwodúw, chrámu podobný. Wstýtá se město nenadále wystawené s náměstím, widěti stanowistě řemeslníkú a stolice wúdcúw a správců wojsk, na nichž rozepři snad powstalou rozsuzují. Ohrada ležení a wesskery tam wěci pro dělníkúw množství a umění nad náději spíše hotowa býwá. Nastaneli toho potřeba, také příkopem zhloubí a žšití čtyr loktú se tábor obklopuje.

3. Takto jsouce wojáci ohrazení dle oddílú w stanech pokojně a spráwně přebýwají; ostatní

těž věci w jistý čas a pořádně w staních se wykonávají, jako: donášení dříví, spíže, vody, obroku. Aniž každý může kdy chce obědvati a wečeřeti, něbrž wssickni zajednou jedí. Čas spaní, odění, wstávání, trubami se oznamuje, a nic bez welení se neděje. Ráno wojáci k setníkům a tito k tisícníkům scházejí se, aby jich pozdravili, a tito s ostatními weliteli jdou k nejwyšššimu wůdci. Tento jim heslo dává i jiná přikázání, aby je podřízeným wyřídili. Podle těch se w boji spravujice wždy jsou při ruce tam, kdež jich k útokům potřebí jest; při zpátečných pochodech řadami ustupují.

4. Když z ležení wyjiti mají, trubou náwěští dává se. Nikdo newáhá; na pokynu stany sbírají a wssedky věci k tažení přístrojují, a opět trubou znamení se dává, aby hotowi byli. Ruče na mezky a jiná howada nářadí nakládají znamení očekávajice, jakoby w okole běžeti měli. Ohrady se zapalují, an snadno jiné udělati, aby jich nepřátelé neužíwali, a třetím troubením náwěští k wyjiti dávají, pohánějice tím, kdyby kdo z nějaké příčiny meškal, aby každý do pořádku se dostawil. Teď prowolatel po pravé straně při wůdci stoje, jsouli k boji hotowi, po římsku po třikrát se ptá, oni zase tolikrát ochotným a wysokým hlasem, že hotowi jsou, odpowídají, někdy dříwe než otázaní byli, plui bojowného nadššení s křikem pravou ruku wyzdvihujice.

5. Potom pokojně a správně wycházejí každý we swém řadu jako w boji. Přěsí brně-

ním a lebkami odini jsou, při obojím boku meče připásané majíce. Meč po levé straně mnohem jest delší, po pravé na půl toliko dlouhý jest. Výchor jenž vůdce obklopují pavězy okrouhlé a kopí nesou, ostatní množství nese dřevce a obdloužné štíty, nadto pilu, koš, motyku a sekeru, řemeny a řetěz a na tři dni potravu, tak že každý přesať téměř toli břemena co mezeť nese. Jízdui po pravici meč dlouhý, kopí v rukou a na přič pavězu při boku koně mají; v toule metadla tři aneb více se širokým hrotem visí velikosti se od ostipů nedělice. Lebky a brnění jako pěchota mají. Vybraní vojáci při vůdci nerůzni se ve zbroji od jízdy řadové. Předek vede tma ta, již to losem připadne.

6. Takový jest u Římanů pochod, tábor a taková rozdílové ve zbroji. V boji nic vlastním pužením aneb tvapně nedělají, nébrž rada přede výkonem předchází a teprva po rozhodnutí skutek následuje. Tím děje se, že zřídka v čem vywinují, a jestli kde wywinuli, snadně to napravují. Radse mají nehody, jenž na poradu následují nad prospěch z náhody, poněwadž prospěch z uáhody posslý k neopatrnosti pomozuje; rozvaha ale, by pak se druhdy zle zvedla, k warování se nových nehod nabízí. Nebo štěstí uahodilé není skutkem toho, jemuž se nahodí, a nehoda mimo čáku připadá aspoň potěchy zanechává, že jsme vůč dříve dobře rozvážili.

7. Cwičením wálečným uabývají netoliko otužení těla ale také mysli. Z strach k té vůči

přispívá. Neb zákonové u nich netoliko na ústoky ale také na nejmenší nedbanlivost trestem smrti přikročují, a vůdcové více nežli zákonové strážní jsou. Odměňováním udatných vzdalují od sebe zdání ukrutnosti při trestání provinilcův. S takovou poslušností správčům poddáni jsou, že wojsko w čas pokoje stvořný pohled nashytá, w čas války ale jedno tělo činí. Řadowé jejich úzce spojeni jsou, obrácení jejich snadná a ručí, usší ku přikázáním, oči k znamením, ruce k bitvě nastrazeny. Tudy k jednáni vždycky spěšší jsou a we snášení wytrvalí. Nikdy w boji přemnožství nepřátel, obmyslům wojenským aneb těžkosti krajiny neb osudu neuhýbají; přejísto jim jest, že i poslední přemohou. Jelikož tedy práce s rozvahami začínají a rozvážené věci wojsko tak udatné w skutek uwodí: co divno, že meze říše svoji od Eufrátu na východu až k moři na západě, od přeurodné krajiny Lybičké w jihu až k Rhénu a Dunaji na severu rozšířili? Dá se zajisté práwem říci, že pauství menší jest než majetník jeho.

8. Tyto věci wypsál jsem, ne tak proto abych Řimany chwálil, jako pro potěšení přemožených a odstrášení lidí brojivých. Snad také wypsání řádu wojska římského těm ku poučení prospěje, jenž krásných umění pilejice věci těch neznají. Však nawrátím se odkad sem zahýbl.

HLAVA ŠESTÁ.

Placidus udeřiv na Jotapatu odražen jest.
Vespasian do Galileje wpadá.

1. Vespasian mezitím s Titem synem ve Ptolemaidě bydleje pořádal vojsko. Placidus ale projížděl Galileji, kdežto veliké množství dal zjímati a pobiti; byla to nestatečná a chabá zběř lidu Galilejského. Vidá však tžž Placidus muže bojovné vřdycty do měst utíkat, kteréž byl Josef zděmi ohradil, na Jotapatu město ze všech nejpewnějssi udeřil, naděje se, že nenadálým útokem snadně je vezme, veliké slávy z té věci u vůdcův dojde a jim dálejssi válku usnadní, anož jiná města strachem se poddají, když nejpewnějssi vzato bude. Šťast ho naděje zmyšlila. Jotapatensští jeho tažení předvěděvše před městem s ním se potkali. Veliké jich množství zbrojně a radostně, jestto pro vlast, manželky a děti bojowali, s Římany z nenadála bitvu svedli a k utíkání je přinutili, mnohé ranivše, ale sedm jich toliko zabivše; nebo Římané couwali pořádně, a majíc všudyn ohražená těla povrchně toliko raněni byli. Židé téměř toliko z daleka střileli, an lehce oděni jsouce s těžkými oděnci se potkati neodvážili. Ze Židův padli tři, několik jich raněno. Placidus shledav se k útoku na město býti nějakým zpátky táhl.

2. Vespasián nyní sám, do Galiléje vtrhnouti umíniv, ze Ptolemaidy vytáhl, vojáků Římským obyčejem v pochod vystrojiv. Lehkému vojsku pomocnému a střelcům napřed jíti rozkázal, aby nenadálým nápadům nepřátelským odpírali a podezřelé a k úkladům příležitostě lesy vyšetřovali. Za těmi táhl díl Římských těžko-oděncův pěších a jízdných, po kterýchžto z každé setniny deset bralo se vojáků, mimo odění své i pravidla k vyměření tábora nesouce. Po těch šli cestáři aby kostrbatosti vykopávali, místa dolovitá zarovnávali a překazné lesy vysekávali, aby závadnou cestou vojsko se neupachtovalo. Za nimi byla vůdcova a nižších správcův zavazadla pro bezpečnost mnohými jezdci ostříhaná. Nyní vůdce sám se bral s vybraným pěším a jízdným lidem a s kopiníky; následovala jízda tmám náležitá, nebo tu každé legii sto dwadcet jízdných patřilo. Po nich táhli mezkové, kteříž bořící nástroje a střelivo vezli. Potom příručníci, správcové kohort a tisícníci, výborem vojáků svých obklopení. Potom praporekové okolo orla, kteréhož každá tma Římská nese. Tohoto krále ptáků, nejsilnějšího mezi všemi, mají za znak panství svého a podobiznu vítězství proti jakémukoli nepříteli. Za těmi posvátnostmi táhli trubáci. Po nich táhlo vojsko hlavní řadem šesti vojáků šširi, obklopeno vedlé obyčeje setnicí majícími pozor nad pořádkem a kázni. Za tou pýchotou služebnictvo tem či legii následovalo na mezcích a jiných potazích zavazadla vojenská vezouce. V po-

sledku bylo hejno nájemné, po nichž pro bezpečnost následovali zadáci, pěšáci to lehkého i těžkého odění a nemálo jízdných.

3. V takovém pochodu Vespasián s vojskem tu pomezi Galiléeje přitáhl a tu stany rozbil. Dychtivost vojáků již již se vyřítiti chtějících zdržoval, vojska svá Židům ukázati hodlaje, aby se přestřassili, spolu jim času k usmyslení sobě propůjčuje; ale vsselijak k oblehání míst peroných se strožil. V skutku samo takového vojska spatření mnohé k litování odpadnutí svého, vssedky pak do strachu přivedlo. Josefowi stoupenci, kteřížto nedaleko od Sefóry byli se položili při městě Garis ¹⁾ řečeném, zvěděvssse nepřitele již blízka býti a že již hned Římané s nimi bojovati budou, netoliko před wálkou, ale prvě ovsssem než nepřátely uhlédali, utekssse rozprchli se. Josef s nemnohými pozůstav, poznal že nemá dostatečné moci k odpirání nepřátelům, že mysl Židům klesla, a žeby kdnyby jen wěřiti mohli, rádi ke smlouvám přistoupili. Již tedy o vssí wálce sobě netusse co nejdále nebezpečnstwí se vzdáliti umínil, a pojav ty, kteříž s ním byli pozůstali, do Tiberiady odtáhl.

¹⁾ Garis blíž Sefóry.

Glawa sedmá.

Vespasián wzaw Gadaru jde do Jotapathy a po dražném obležení město uprchlecem zrazené běře.

1. Vespasián ku Gadaře ¹⁾ městu přitrhnuv, prvním úprkem ji opanoval, nassed ji lidu válečného práznou. Do města wessed wssecky wýrostky podsskopiti dal; Římané dílem nenávidíce toho národu dílem pamatujíce na přikori Cestiowi učiněná žádného wěku nelitowali. Netoliko město, ale také wsseckny okolni wsi a městečka zapálena jsou, an owssem nejwíce již pustá nalezena byla. Kde obywatele nassel, ti w otroctwi wzati jsou.

2. Josef město, do kteréhož pro bezpečnost utekl, strachem naplnil. Tiberiadssí přessvědčeni byli, žeby ou byl nikoli neutekl, kdyby byl o wssi Židowské wálce nezoufal, aniž se w tom o myslí jeho zmýlili. Widěl zajisté, jak wěci Židowské se skončí a že jedinou cestu k spáse mají, totiž sobě usmysliti. Několi pro sebe odpusstění od Římanú naděje se, raději častokrát chtěl umříti než zradou nad wlasti a zhanobením správy sobě swěřené dojiti přízně nepřátel proti nimž wyslán byl. Uminil tedy do Jerusalema předním mužům, jakby se wssecky wěci dály, wěrně psáti, aby ani přilissným zwelico-

¹⁾ lépe čísi Gabaře, sewerně od Jotapathy.

wáním moci nepřátelské z bážlivosti stíhán nebyl, ani ztencowáním snad také mužů předsewzeti swého litujících k smělosti nezбудil. Spolu žádal aby jestli we smlouwu wejiti se jim líbí, rychle odepsali; jestli ale bojowati míni, aby mu hojně wojska proti Římanům poslali. List ten spolu s posly do Jerusalema poslal.

3. Wespasián zatím Jotapatu wywrátiti ustanowil; neb zwěděl že mnozí z nepřátel do ní byli utekli a že tam jest nejpewnějši jejich útočiště. Tedy oddíl pěchoty s jízdnými předešlal, aby cestu wyrownávali kopcowitou, kamenitou, pěšsimu lidu těžko prostupnou, jízdnému lidu zhola neprůchodnou. Ti práci za čtyry dni udělali, a širokou cestu wojsku otewřeli. Pátého dne, kterýž měsíce artemisia či máje jeden a dwadcátý byl, Josef do Jotapaty z Tiberiady přibraw se kleslých myslí Židowských posilnil. O přijetí jeho jeden poběhlec Wespasiánowi oznámil a aby hned k městu táhl, ho nabízel, že s tím městem wšsecko Židowstwo wezme, jestli Josefa zajme. Wespasián poselstwi to za nejwětšsi štěstí přijal domníwaje se to nařizením Božím býti, že nejopatrnějši z nepřátel dobrovolně do wězení se poddává. Tudiž Placida s tisícem lidu jízdného poslal a s ním spolu desátníka Ebutia muže pro udatnost a opatrnost znamenitého, oblehnouti město rozkázaw, aby Josef tajně odtud newyházl.

4. Na zejtri sám s celým wojskem následowal a k večeru k Jotapatě přitáhl. Na půlnoční straně na vrchu ležení wzdělal, zdáli

od města za sedm honů, vsselijak co nejvíce od nepřátel spatřin býti se snaže, aby užřice ho se přeštrassili. W skutku hned na Židy takový strach připadl, že wyjiti wen žádný se neosmělil. Římané celého dne cestou ustawssse, na město hned udeřiti litnowali se. Awssak město dvojimi řady wojska obtklicili; dále za nimi pluk jízdného lidu w třetí řadě postavili, tak wsssecty wýchody Židům zastoupiwssse. Ale ta věc Židy, kteří ted již o ujiti pustili, smělejší učinila; neb we wálce nic uečiní lidi bojownějšsimi nad potřebu.

5. Tedy kdýž nazejtří Římané udeřili, nejprw Židé, jenž na místech těch zůstali stany wuě města přede zděmi položiwssse, Římanům mužně odpírali. Kdýž ale Wespasián střelce, prakowníky a wsssecto množství k střelbě spůsobné wyslal, aby na ně loučeli a sám s pěšsim lidem na wrch proti městu wystoupil, odkud zed snadně wzata býti mohla: Josef boje se o město s welikým množstwím Židů na místo znebezpečované wypadl. Wssicni na Římany jednostejně walíce se ode zdi je obstrassili, mnohé udatuosti a smělosti domozujíce. Wssak uemenni ssfody než činili, také sami utrpěli. Nebo jak Židy zoufalost tak Římany čest podpalowala; u Římanů zběhlost w boji s udatenstwím, u Židůw smělost s hněwem wytkala. Celý den boj trwal noci jen přetržen byw; přemnoho Římanů poraněno a třinácte jim mužůw zabito; Židůw sedmnácte padlo a šest set raněno bylo.

6. Na zejtrí Židé opět na Římany wytrhssse

8 nimi se potkali. S odvírali jim mnohem silněji, an smělost jejich nemálo pro nenadálý věcerejší prospěch vzrostala. Ale také Římany mnohem udatnějšími našli, an je hněm a hanba podpalovala; domnívali se býti přemoženi, poněvadž rychle nezvítěžili. Pět dní útokové Římanů, výpadowé Zotapanů a úsilné půtky u zdi nepřestávaly. Ale ani Židé síly nepřátel nepodléhali, ani Římané nesnadnosti při dobývání města neustávali.

7. Zotapata všecka téměř strmá jest, odessad pro hluboké rokle tak příkrá, že člověka spíše závrat podejme než zrat propasti dojde. Od seweru toliko přístup má, kdež na výsadku hory vystavěna jest, ježž Josef při ohrazení města tolikéž zdi zahrnul, aby nepřátelé vrchnějších míst zmocniti se nemohli. Jsouc horami obkličeno to město nespátřuje se prvé než kdo do něho dojde. Tak Zotapata ohrazena byla.

8. Vespasián úrupnost půdy a smělost Židů podstoupiti a město srdnatě dobývati ustanovil. Powolaw správci sobě poddaných o útok s nimi radil se. Vidělo se náspy udělati s přístupné ke zdi strany. Tudiž všeckno wojsko k snásseui stawira rozestáno. Pěsy města blizké posekány a weliké množstwi dříví i kamení nahromážděno jest. Na to rozestřeli pletivo na koli, aby střelba s hůry usškoditi jim nemohla. Pod tou zástitou náspy nasypali, žádné aneb přemalé jen škody střelením se zdi utrpující; druzí blizké pahorky protopávající jim země bez

přestání dobávali. Na tři strany pracováno, žádný nezahálel. Židé na jejich přístřeší velikým kamením a wffelijakou střelbou střileli, kterážto síce neprorážela, wssať veliký a hrozný třesot wydávajíc pracowatelům překážela.

8. Tehdy Wespasián kolem osadiv metaci nástroje, kterých wssech sto a sedesáte bylo, na ty, kteříž na zdech poslaweni byli, střileti rozkázal. Z lucákůw wyhloutala kopí a spolu z praků ohromné kamení s ohněm a nescíslným množstvím rozličných šípůw se wychrlowalo. Tím netoliko zdi ale wssecka místa dostřelná Židům nepřístupna se učinila. Z střelcowé Arabští, házeči a prakowníci ze wssech nástrojů střileli. Dbywatele, ač se jim s hůry odpirati bránilo, předce nelenowali, nébrž řadami nenadále wybíhající přístřeší dělatelům bořili, wojiny odhražené utloutkali, násypy kdežtkoli tito ustoupali, rozkopali a ohradu i s pletiwem spálili; až Wespasián poznal, že příčina k té škodě se dáwa mezerami, anoť místa mezi pracowateli prázná Židům přístup k nim učinila. Dal tedy přístřeší wssecka spojiti; a jelikož wessero též sjednotilo se wojsko, tudyž wffelikému Židům útoku přítrž učiněna.

10. Když již násyp udělán stejné téměř s bastami wýsse, Josef za hroznou wěc pokládaje nic ku spáse města nepodnikati, swolal zedníky a rozkázal zed wýsse wyslawěti. Když oni namítali, že pro střelbu slawěti nemohou, tuto křytbu jim wynysslil. Koli nabiti a po něm wolowé kůže jessťe wazké roztáhnouti rozkázal, které srážejíce se připadalým z prakůw kamenům

powolowaly a je zdržowaly, ostatní střelbu na spátek obrážely a wlhkosti swou oheň hasily. Pod přítrowem tím řemeslníci we dne i w noci stawějice zeď na dwadcet loket zwýšši wystawěli, nemalo také wěži a obran velmi penwých na ni wzdělawšse. Wěc ta Řimanům welikou úzkost působila, jenž se již w městě býti domniwali; nadto Josefowých obmyslůw a udatnosti měšťanů strachowali se.

11. Wespasiána chytrost ta a ta Jotapanů smělost wice popouzela; nabymšse zajisté tito myslí z ohražení, na Řimany wyjžděli a na každý den dály se pútky po četách, wšselijaké lesti, loupeže věci nahodilých a pálení záštit, až pak Wespasián wojsko z bitwy odtáhnulo, město oblehnouti a nedostatkem potřeb jeho dobyti umínil. Domniwal se že buď přinuceni hladem se jemu pokorí, aneb jestliže až do konce se zarputí, hladem zmořeni budou. Dwssem pak doufal je mnohem snadněj wybojowati, po některémli čase, když wyhladnou, znouu na ně udeři. Protož wšsich pruchodů ostrihati přikázal.

12. Wšsak w městě měli hojnost obilí a ostatních wšsich věci kromě soli. Nedostatek wody toliko trpěli, neb pramenů w městě nebylo a obywatelé na desšowé wodě přestáwati museli. W létě pak w té krajíně řidko prší a w týž čas obležení se dálo. Protož obywatelé při nejmenššim na žizeň pomysšlení na myslí klesali a těžce se utrželi, jakoby již wody zhola se nedostáwalo. Josef wida že město má hojnost wšsich potřeb a že obywatelé jeho myslí udatné jsou

a chtě Římanům nad nadání obležení protáhnouti, již tehdy nápoj měšťanům odměřoval. Jotapanům ale odvažování vody nad holý nedostatek těžším býti se zdálo; že nemohli po své vůli se napíti, tudy se žádost jejich více podněcovala a omdlévali jakoby žízni již se zalykali. Stav jejich nebyl tajen Římanů; nebo naproti z přívrstí přes zeď spatřovali obyvatele na jedno místo se scházeti a po mírce vody bráti. Poněwadž pak praťové Římanů až na to místo dosahali, tudy tam mnozí zabiti jsou.

13. Vespasián zatím nadál se že po nemohém času se studnice vyprázni a město pro ten nedostatek se mu poddá. Josef chtě ho té naděje zbawiti, rozkázal mnohým roucha swá we wodě smočiti a po bastách mokrá rozvěšiti, tak že po zdích nenadále voda tekla. Tím Římané na mysl poklesli a přestrasseni byli widouce an na posměch tak mnoho vody mařiti, o kterýchž se domníwali, že zhola nápoje nemají. Tedy wojewoda puštíw již o dobytí města hladem opět se k moci wálečné obrátil, čehož Židé nejvíce žádostiwí byli, neb o své a města swého spáse puštíwšse raději w boji než hladem neb žízni zahynouti žádali.

14. Josef mimo již zminěnou ještě jinou leť k opatření sobě potravy wymyslíl. Úžlabim nepřístupným a tudy od oblehatelům zanedbávaným po západní straně údolí posílal listy k Židům a s odpovědmi věci k živnosti potřebné, kterýchž se w městě nedostáwati počínalo, přijímal. Přikázal byl poslům swým, aby podle

ponicek lezli, hřbetu beranými kožemi powlekŝŝe, aby tomu ldožbu je w noci ublědal, psi se býti zdáli. Več posléze leŝ tu strážni poznawŝŝe ty žleby obehnali.

15. Widu wŝŝaf Jofef že měŝto nedlouho držeti se dá, a ldožbu w měŝtě zůŝtal, o život ŝwuj se obáwaje, s přednostami o útěku pomýŝlel. Vid tomu porozuměw k němu se sběhl, a aby jich neopouŝtěl proŝili, jeŝto na něm ŝamém nádeje jich ŝpolěhá. Jeŝtě prý možno zachowati měŝto; wŝŝickni zůŝtaneli on pro něj udatně bojowati budou, padnouli w ruce nepřátelům, tu prý on jim ku potěŝŝení bude. Že nesmí ani před nepřátely utikati ani přátel opouŝtěti, aniž s lodi we wlnobití postawené wyŝŝakowati, do nižto za tichého moře se doŝtal. Příčinou prý bude zahynutí měŝta, an již žádný nebude nepřátelům odpírati, on-li, w něhož doufaji, odejde.

16. Jofef prawý úmysl ukrýwaje, prawil, že pro jejich proŝpěch měŝta chce ujíti. Neb zůŝtana w měŝtě, že jim, budouli zachowáni, málo proŝpěje, padneli wŝŝaf měŝto, že ŝpolu s nimi nadarmo zahyne. Wyunikne-li wŝŝaf z obležení, že k welikému proŝpěchu jim wně bude. Rychle prý nabhromáždí Galilějanů a na Řimany s jiných stran napadaje od jich měŝta je odtáhne. Wyni že newidí, jalby u nich zůŝtana jim s proŝpěchem býti mohl, jediné že Řimany k obležení wice popudí, jimž přemnoho na tom záleží, aby ho jíti mohli. Zvědili ale že utekl, mnoho od ŝwě proti měŝtu prudkosti utewí. Neoblomil těmi řečmi lidu Jofef, nébrž lid ho tím wřeleji

obkličoval. Děti, starcové, ženy s nemluvnátky plačice k nohám jeho padali a objímajíce ho drželi a spolu kvílíce aby jich osudu se přičástnil, ho prosili; ne snad žeby nepřáli jemu spásy, ale že ještě vlastního zachování nadáli se. Neb domnívali se, že kdýž Josef s nimi zůstane, nic zlého jich nepotká.

17. Josef nahlédal že uposlechnou-li dobrovolně, lid při prosbách ostane, nepovolí-li však, že vězněm jich se stane. Již také lítost nad nařikajícími stálost úmyslu jeho byla oblomila; tedy zůstati umínil. Srdnatostí všeobecného zoufalství se ozbrojiv nyní, dí, čas jest válku začíti a ježto již naděje nezbyvá, slávy životem se dojímati a udatnými skutky památku svou u potomků zvěčniti. Na to k dílu se obrátil. S nejbojovnějšími z města vytáhl, proraziv strážné až k ležení Římanů harcoval, kože na náspich pod kterýmiž přebývali, protřhával, díla jejich zapaloval, a totéž nazejtří, dne třetího a několik potom dnů a noci v boji neustávaje opakoval.

18. Těch harců Římané zlym zažili. Utíkati před Židy hanbili se a Židy utíkající pronásledovati za těžkosti zbroje se obmestkávali, tak že Židé vždycky prvé než něco utrpěli zase do města se vracovali. Vespasián tedy rozkázal těžkooděncům svým útokům nepřátel uhýbati a s lidmi smrti žádostivými se nepotýkati. Nic, dí, nečiní udatnějším nad zoufalost; utuchne pak prudkost jejich, kdýž cíle zbudou jak oheň paliva zbarvený. Římanům také prý náleží s jistou opatrností vítěziti, anok nebojují z nouze

něbrž pro rozhojnění panství svého. Tudiž strže střelce Arabské, prakovníky Syrské a hazače kamením toliko Židy odháněl, aniž množství metadel odpočívalo. Židé ovšem před takými protivníky se ztrátou se navraceli; když ale pod dostřelení blíže metadel se dostali, na Římany ukrutněji dotírali ani těla ani života nelitujíce, an místa umdlých čerství bojovníci napořád zajímali.

19. Vespasiánovi zdálo se za dlouhosti času a ustavičným harcováním nepřátel, že on obležencem nepak oblehatelem jest. Tedy když již náspy téměř se zděmi se stýkaly, beranem dorýwati umínil. Jest pak beran veliké břevno sležni lodnímu podobné, na vrchu těžkým železem na způsob hlavy beraní, odkudž jméno, okované, v půli lanami o jiné příčné silným kolím podepřené břevno jak o váhová ramena zavěšené. Veliké množství dělníků berana toho na zad táhne a potom opět spojenými silami napřed metá, čímž vyniklé železo zdi proráží. Není tak pevné věže ani ohrady tak široké aby ač snad prvnější rány snášeji ustavičně nástrojům těm odolati mohla. Nyni vojwoda Římský nástroje umínil zkusiti, města dobytí pospíchaje, anol mu prodlené obléhání při ustavičném dorývání Židů škodlivé bylo. Tedy Římané praků a jiné metací nástroje blíže přitáhli, aby těch dostřeliti mohli, kteříž se zdi toho brániti se pokoušeli; střelci také a prakovníci blíže se postavili. Když tudý obleženci ua zeď vystoupiti se neosmělili, Ří-

mané berana přitáhšše po vrchu ho pro ochranu sebe i nástroje toho pletivem a kožemi zastřeli. Prvním udeřením zed zatřásla se, a křik w městě jakoby již dobytto bylo, převeliký powstal.

20. Josef spatřuje, že do téhož místa častokrát tepou a že tudýž za nedlouho zed se rozboří, wymyslíl spůsob moc toho nástroje oslabiti. Žoky plewami nacpané na místo, na kteréž wždycky beranem bili, spouštíeti rozkázal, aby rány wolnosti žoků se odklizowaly a zmařowaly. Wěc ta dlouho Římany obmешkávala. Neb kam oni nástroj obrátili, tam také Židé s ohrad žoky plewami naplněné proti udeření spouštíeli, tak že tím odražením ždi škody neutrpěli; až Římané dlouhá bidla přístrojili na vrchu kofami opatřená jimížby žoky odřezati mohli. Nyní beran opět působiti mohl a již zed nedáwno wystawěná se roztrhla; tu Josef a jeho towarýšši ohněm se brániti ustanowili. Sebravšše což mohli suchého dřiwí třemi hejny wytrhli a nástroje, přístřěšši a náspy Římanů podpálili. Římané jim s tíží odpírali dílem smělosti Židů přestřasseni jsouce, dílem že plamen již wšsemu bránění předěšel. Dheň nassed paliwo, smolu, pryskyřici a síru, okamžikem se rozmáhal a nástroje Římanů mnohou prací wzdělané w jedné hodině zřazil.

21. Tentráť Žid jeden slawně se wyznačil, Eleazar syn Sameiw, ze Saaby w Galiléji. Ten kámen náramný wyzdwiň takowou silou na berana se ždi ho pustil, že hlavu nástroje urazil. Na to dolů skočiw hlavu tu

z prostřed nepřátel odjal a beze strachu na zed nesl. Tedy terčí střel nepřátelstých se stal a odění nemaje pěti šípy prostřelen jest. Ale nic toho nezbaje, na zed wylezl a směle se tam postavil, kde wšickni ho spatřiti mohli, až pať bolestmi se swižeje s beranem dolů spadl. Po něm nejudatnějšími se býti profázali dwa bratři Netiras a Filip z městečka Romy w Galiléji¹⁾. Ti na wojáky desáté legie wyskočiwše takowou prudkostí a mocí na ně dotírali, že řad Římanů proraziwše wesskery na něž udeřili k útíkání přinutili.

22. Mimo ty Josef také s jiným množstwím hlavně pochopiwše, nástroje, přístřeší a dílo páté a desáté na útěk obrácené tmy podpálili; jesto jini kwapem wesskeryn nabytek pokazili a okopy zaritili. Před večerem Římané opět wystawiwše berana, k té straně zdi, která před tím trpěla, znouu uhazowali. Tu jeden z obleženců mířiw na Wespasiána uhodil ho we sšlápěj. Lehko jej sice poranil, ana rána pro daleké letění ochábla, ale weliký strach Římanům spůsobil. Strach kterýchž pojal ty co bliž něho stáli, když uzřeli krew, hned po wšem wojšku s powěstí o poranění wojwodowě roznest se a mnozi útoku zanechawše poděšení a s bázní k wojwodowi se sbíhali; přede wšemi Titus přibyl boje se o otce. Náklonnosti k wůdci a leknutím synowým wšeckno wojško se pomátlo. Snadně pať otec syna bázně zba-wil a wojško utířil. Přemoh bolest rány a

¹⁾ Sab či Saba a Ruma w Galiléji kde ležela newi se. D Růmě čteme 4 Reg. 23, 26.

wssem, kteříž se oň báli, ukázaw se k ukrutnější proti Židům wálce je wzbuzowal. Nyni každý wúdce swého mstiti chtě w nebezpečenstwi se wydávali a křikem druh druhu napominajice kde zdi se walili.

23. Obleženci, ačkoli ustawičně od střeleni z praků a metadel padali, ode zdi odstrassiti se nedali, nébrž ohněm, zbrojí i kamením bojovali proti těm, kteříž pod příhradou berana přistrojowali. Ale Židé nic nebo málo prospíwali a padali bez přestání an od nepřátel, kterýchž widěti nemohli, spatřowáni byli. Nebo ohněm wlastním oswětleni jsouce nepřátelům lehko jakoby den byl, za cíl sloužili, jessťo sami nástrojů z daleka nemohouce spatřiti. ranám z nich wywarowati nemohli. Tudy silou praků a totachůw mnozí najednou protknuti býwali a ssustici z metadel kamení ssítý na zdech proráželo a uhly u wěži sdroponilo. Žádná četa mužůw nebyla tak shluklá a silná, aby do poslední řady velikosti a prudkosti kamene takowého prorážena nebyla. Síla nástroje toho z věci, kteréž se té noci přihodily, poznati se může. Jednomu z přistojících u Josefa na zdi kamenem hlawa urážena a leb jeho za troje hony wzdali odwržen jest. Ženu těhotnou, an právě z domu wyšla, kámen w břicho uhodil a nedochůdce na půl honu wyrazil; takowé síly byl nástroj. Hrozný byl při tom šřipot totachů a rachot střeliva, jemuž nápodobně nrtwohy se zdi sházené hlucely; nad to w městě žalostiwý křik od žen se wzbuzowal, wně pak

lkání umirajících zvučelo. Všechen okres na němž se bojovalo, krví oplýval a již po mrtvolách na zed se vstoupati mohlo. Hroznějším stával se křik ten ozýváním se hor a ničeho se té noci nedostávalo, což ušším i očím strach přinesti mohlo. Mnozí Jotapatané udatně bojující zhyuli, více také jich raněno jest, avšak sotva při svitání zed ustavičnému útoku uhnula. Ihned hejno obležencům celým oděním ochráněni jsoucí obořený díl zdi novými náspry zahrabili, prvé než Římané přístupných nástrojů přičinili.

24. Máno Vespasián již vojsko po noční práci málo něco odpočinulé k dobytí města vedl. Od obořeného dílu zdi obránce odehnati chtěje nejudatnějším koňákům s koni slézti velel a třemi řadami v celém oděni a s vystřenými kopími tam kde zed se obořila, je rozstavil, aby po přičinění přistupidel nejprvé do města vstli. Za nimi stálo jádro pěchoty; ostatek jiždného lidu okolo města po všech místech při horách osazen byl, aby nikdo útekem záhuby ujiti nemohl. Po nich postavil střelce rozkázav aby střely pohotově měli, a pratovníky a jiné nástroje; nad to nositele žebřův k neobořené zdi postavenou býti majících, aby Židé těmto lezti na zed brániti chtějící hájení vyvrácené zdi zanechali. Dřiatní doufal ustavičnou přitlačováním jsoucí střelbou od přístupu upustí.

25. Josef úmysl ten poznav po celotné zdi muže od práce ustalé a staré sporádal, kdež

jim usťoženo býti nemohlo. Při prolomené zdi muži nejmocněšší postaveni byli, šfest jich w čele mezi nimiž i Josef byl, jenžto w největšim wězeli nebezpečí. Těm přikázal sobě usťi zacpati aby křikem wojska přestřasseni nebyli, proti množství střel přikleknouti, pawézami se wzřhuru wystrčenými přikryti a pomálu courwati, dotudžby střelci toulůw nemynprážnili. Kdyby Římané mosty přičiněli, wyšťociti jim a vlastními nepřátelůw mosty se probiti rozkázal. Každý prý tak bojuj jako již ne vlast zachowati něbrž ji ztracené pomstiti maje; před oči sobě předkládaje wraždění starců a děti a jistě manželeť jich od nepřátel zabijení již nyní budoucích záhub pomsti a na půwody jich se oboř.

26. Tak Josef stranu obojí spořádal. Ale když nečinný lid, ženy a děti widěli, že město na třech místech jest obkličeno anať předesslá stráž na místě swém ostala, že nepřátelé s dobytými meči k obořeně zdi se wali, že od zbroje přichoři se blyšťi a střely střelcůw Arabštych již již wylitaji: tehdy powstalo náramné kwílení jakoby již město dobyto bylo a jakoby zlé věci již přítomny byly, ježto tepruw nastávaly. Josef ženy, aby lítostí nad nimi útoť uechabnul, do domu zawřel, s hrozbami jim mlčeti přikázaw. Na to ke straně zdi zbořeně postavil se na swém místě a těch, jenž žebřiky přistawowali nešťetře toliko na wyšťřeleni metadel pozorowal.

27. Najednou trubačowé wššech legií zatriubili a wojsťo hrozný křik wydalo; na dané

toto znamení střileti se počalo, a vzduch tmou zaklopen jest. Josefowi vojáci pamatující na příkázání zacpali ušši proti křiku a těla proti střilení ohradili; když Římané metadla ustrojily, oni na ně prvé vběhli, než Římané na ně nohou kročili. Tedy s těmi jenž na ně vstupovali se potýkající činy udatnosti provodili, a přes přezáhubné postavení své hleděli nebýti nižšími v srdnatosti než nepřátelé, kteříž bez nebezpečení proti nim bojovali. Aniž prvé od Římanů upustili, leč buď sami padli aneb nepřítelů porazili. Ale Židé ustavičným bojováním ustali a pomoci žádné neměli, u Římanů pak místo ustálých jiničerství nastupovali a na místo násilně sehnáných jinič vračovali. Nad to tito vespoleť se naponínající bok k boku se spojili a hůry pavézami se otkryšše a neprůlomnou ohradou učinění byšše celou řadou jako jedním tělem Židy zaháněli a již již na zed vstupovali.

28. V té takové nesnázi poradila Josefowi nouze, převrtipná ta vymyslitelka zvláště když zoufalost ji podněcuje; olejem wroucim na spojené řady liti rozkázal. Tedy Židé velmi mnoho oleje pripravivšše na Římany se všech stran ho wylili, kotly také ohněm rozpálené na ně spustivšše. Ten skutek řadu Římanů, an popálení byli, rozptýlil a s bolestí ukrutnou se zdi se walili. Olej od hlavy až do nohou pod zbrojí snadně po všem těle se rozžíval, tělo nejináč než oheň žžiraje, an od přirození lehko se rozhrívá ale dle své tučnosti dlouho neu-

stydá. Římané brněním a lebkami obdání jsouce ožehu se zbarviti nemohli, a jednat bolesti postakující jednat se swíjejíce s mostů dolů padali. Mnozí zpátky ustupující od swojinců ke zdi se valících w před posřinuti a od nepřátel wzadu jich postihajících snadně spobíjeni byli.

29. Ale ani Římanů w neštěstí udatnost, ani Židů opatrnost neopouštěla. Římané ač widouce, že olejem politi hrozná trápení trpi, předce napřed walili se náramně každý na předáka swého se domlouvající že udatnosti jeho překáží. Židé tuto lest druhou vymyslili; sena řeckého nawařiwosse mosty jim polili, čímž dobywatele sfloubající dolů padali, a žádný ani z utíkajících ani z dotirajících perwě státi nemohl. Někteří s mostů těch na zuať powaleni a dole posřapáni jsou, mnozí na náspy dolů padali a od Židů ubijeni byli; nebo tito porážkou Římanů jsouce zbarweni půtky na střilení se wydati mohli. Na wečer wojwoda wojřta toli nehod w tom boji zkusiwossího powolal. Z nich nemálo padlo, wíce jich bylo raněno. Z Jotapaty sřest toliko mužů zabynulo, ale wíce než tři sta raněných odnesseno jest. Bitwa ta bojowána byla dwacátého dne měsíce daesia či cerna.

30. Wespasián wojřto swé pro nehody ony těssiti chtěje nalezl je hněwem rozpálené napomínání nepotřebující nébrž k nowým činům hotowé. Tedy náspy wýsse wzdělati a tři wěže zemssad železem obité na padesáte stop zwyżší wystawěti rozkázal, aby pro tíži nepohnutě stály

a pro okování ohni odolaly. Postawil je na náspích střelci, lučištníky a nejudatnějšími pračovníky je opatřiw. Tito wysokosti wěží a zábradlími ukryti jsouce, na ty, kteříž nížeji na zdích zřejmi byli, snadně střileli. Oni ani střelby s hůry připadající se uwarowati, ani nad střelci kterýchž newiděli pomstiti se nemohouce, wysokosti wěží šípami nedosahujícíe a železo jimž byly ohraženy, ohni nedobytedlné býti widouce, zdi opustili a wýpady a útoky na nepřátely činili. Takto odpírali Jotapatenští ačkoli mnozi na každý den padali a nic nepřátelům swým neusskozowali, leč že jim s nebezpečenstwím swým přistoupiti bránili.

31. W těch dnech poslal Wespasián proti městu blížkému, Jafě, jenž se nepokojilo a pro mimonádejně Jotapanstých odpírání zpýchalo, Trajana správce tmy desáté, se dvěma tisícema pěšihó a tisícem jízdného lidu. Město to newýbojowué bylo, dilem od přirození dilem že dvoji zdi ohraženo bylo. Dbywatele jeho k boji zmužile proti Římanům wytáhli. Traján bitwu s nimi swedl, a an nedlouho odpírali, k utikání je přimutil. Když oni za přední zed utekli, Římané w závěti za nimi táhnouce spolu s nimi wtrhli. Když uteklici za druhou zed dostati se chtěli, spoluměšťtané jejich brány zawřeli strachujícíe se, aby s nimi také nepřátelé newessli. Bůh sám Galiléjany w ruce Římanům dáwal, anok tehdy wssecken zbrojný lid od wlastních spoluměšťtanů odstrčený pod meč nepřátelům wraždy žádostiwým poskytnul. Hej-

nem se k branám valice a na spoluměšťany ze jména volajice, an ještě profili usmrčeni jsou. Přední zeď jim nepřátelé, druhou měšťané zavřeli; zouženi jsouce mezi ohradami dvou zdi mnozí mečmi svých tovaryšů jini meči vlastními probodeni jsou, veliká část od Řimanů zbita ani brániti se neodváživši. Neb mimo strach nepřatel také domácí záda mysl jich vyvrátila. S umírali, ne Řimanům ale spoluměšťanům zlořečice, až všickni zahynuli, v počtu dvanácte tisíců. Tedy Trajan soudě že prázné jest město lidu válečného aneb že aspoň ten skromný jich ostatek pro strach o nic nepokufi se, dobytí města wojwodovi zanechal a strze posly ho profil syna svého Tita poslati aby vítězství dokonal. Vespasian domnívaje se, že ještě něco práce pozůstává, mimo syna poslal i pět set jízdných a tisíc pěšic. Titus sotwa k městu přitáh wojsko zřídil, a na levém boku Trajana postavil, sám na pravém útok řídě. Když wojáci žebřiky se všech stran ke zdem přistawovali, Galiléjané málo s hůry poodpírawše hned zdi opustili. Titus w čele své čty wskočiv rychle město obdržel; ale tehdy tuhý boj s měšťany kteříž se sebrali, sweden jest. W úzkých ulicích nejudatnější Židé na Řimany uderili, anž ženy na ně s hůry házely, co se jim uamanulo. Po šest hodin trwala pútká až lid bojowný pohynul; ostatní množství staří i mladí wně i w domích zabijeni byli. S mužského pohlaví žádný nepozústal kromě nemluwnátek, kterážto se ženami w

otroctví zajata jsou: Počet v městě a v první potrzce zabitých vzrostl na patnáct tisíců, zajatých bylo dva tisíce sto a třidcet. Ta záhuba na Galilejské připadla pět a dwadcátého dne měsíce děsna či čerwna.

32. Ani Samaritáné bez záhub nezůstali; neb na hoře Garizimě, kterouž za swatou mají, shromážděni jsouce, na místech swých sice ostávali; ale ta jejich schůze a duch jejich zdál se wálkou hroziti. Aniž pak sousedům swých neštěstím wstřížwěli. Na patrnou nedostatečnost při těch Řimanům prospěchách se neohlédajice w pochod se wzdali a odboj zamýšleli. Wespasján jejich odboj předejiti a potrklost jejich přetrhnouti umínil. Neb ačkoli Římskými posádkami wšsecka krajina Samaritská osazena byla, předce množství sesslých se tam spikliti bylo se obáwati. Z té příčiny Cereala správce páté legie se šesti sty lidu jízdného a třemi tisíci pěšího do Samaří poslal. Tento soudil, že nebezpečno jest horu wztékati a Samaritány polem utkati, an nepřáteli welmi mnoho na hoře bylo. Wojstem tedy se wšsech stran horu obkličiw celý den jich ostríhal. Samaritánům se wody nedostávalo, a weliká horka nastala, neb byl čas letní, aniž se byl lid potřebnými wěcmi uzasobil; tudíž někteří téhož dne od žízně mřeli; mnozí otroctví raději než takowou smrt podniknouti chtějice, k Řimanům se utekli. Cerealis od ústokůw těch zwěděw, že lidé na hoře pozůstali na kraj nouze dostihli, wtrhnul na horu a nepřátely wojstem obklopiw nejprw na

ně smlouvy podával, bezpečí jim slibuje zbrojí odvrhnou. Ale nemoha jich k tomu přivesti, udeřil na ně a wessery je pobil; bylo jich jedenáct tisíc a šest set. Za záhuba Samaritánůw dala se měsíce děsna či čerwna dne sedm a dwadcatého.

33. Mezitim. Jotapataussiti nad nadějí déle setrwávali a protivné věci snášeli, až pat čtyřicátého a sedmého dne náspy Římanůw nad wysokost zdi wywýsseny jsou. Toho dne přišel jeden poběhlec k Wespasiánowi a oznámil mu nemnohost a nestatečnost obležencůw; ustawičným prý bděním a neustálými boji stráweni jsouce wice útok odraziti nemohou; město prý podtají dobře dobyti se může. Při posledním prý bdění Židé domníwajíc se bezpečí užívati odpočívají a tedy je umdlé také ranní spánek přemahá, ano prý také strážní tehda spí; w touž hodinu tedy aby na ně udeřil. Wespasiánowi poběhlec ten podezřelý byl, neb znal, jak Židé mezi sebou wěrnost zachowáwají a jak mukami pohrdají. Před tím již jeden z Jotapaty zajatec rozličné trápení udatně snesl a nepřátelům ač ohněm na něho dotírali co se w městě děje newygradiw smrt kříže směje se podstoupil. Leč podobnost věci těch ku prawdě zrádci wíru zjednala. Wespasián domníwaje se že snad prawdu prawí, a že welikých nehod z nástrah Židů obáwati se nelze, do wězení ho dáti rozkázal a wojsko k dobyti města strojil.

34. W určenou hodinu mlčecy ke zdím táhli. Nejprwnější na ně wystoupil Titus s

tisícníkem Domitiem Sabinem a s nemnohem lidu vojenského legie patnácté. Zabinosse strážné do města potichu se dostali; po nich Sertus Cerealis tisícník a Placidus své tlumy do města vedli. Již hrad opanován byl, nepřátelé prostřed města stáli, den již ovšem nastal a posud ti, kteříž již vzati byli, osudu svého neznali, mnohou prací a snem umdlí jsouce; a kdo snad již procitl tomu veliká mchla zraků zastěňovala, kteráž právě toho času po městě se rozestřela. Teprvá tdyž všickno vojsko všlo procitli, avšak jen ku počití své bídy, a teprv umírajíce o vzebrání města se dowěděli. Římané pamatujíce na to, co při obležení snášeli, ani odpouštěti ani smilovati se neznali, nébrž lid s hradu do míst dolejších whánějíce jej zabijeli, kdež nepřístupnost místa bojovním také odpirati nedopouštěla. Jsouce w úzkých ulicích zúženi a po spaditých místech padajíce wálečníky na ně s hradu hrnoucimi-se potřeni byli. Zoufalost mnohé také při Josefowi wybrané k samowraždě přiměla; widouce, že z Římanů žádného zabiti nemohou, předessli tomu, aby od Římských rukou nezahynuli a w nejzadnějši straně města se shromáždiosse sami hrdel se zbawili.

35. Strážní jenž nejprwé wzeti města poznawosse byli utekli, do nějaké wěže na půlnoci wstoupiosse, doněkud odpirali; potom obehnání jsouce přemnožstwím nepřátel pozdě prominuti žádali a Římanům na ně dotirajícím k smrti se dobrowolně poskytali. Byli by se mohli Ři-

mané honositi dobytím města bez krve proliti, kdyby byl při wzeti jeho jeden z nich, setník Antonius, úkladně byw zabit nezahynul. Jeden z množství těch kteříž do jestyni utekli prošel Antonia aby mu ruky podal i pro dowěření-se spásy i pro pomoc k wyjiti. Ten neopatrně ruky mu podal; onen rychle kopím do slabiu od zpodu ho udeřil a hned zabil.

36. Toho dne Římané wsecko množství Židowské, co zastihli, powražili. Za následujících dnů strýsse stárajice na wsecky we stokách a w jestyních připadali a nade wselitým wěkem kromě nemluwnátek a žen ukrutenství provozowali. Do zajetí tisíc a dvě stě shromážděno; wsech za dobytí města a w předesslé wálce zabitych čtyřdset tisíc počítáno. Wespasián město wymrátiti a wseckny jeho hrabdy wypáliti rozkázal. Tak Jotapata dobyta jest třináctého léta císařství Nerónowa, prwniho dne měsíce panema či čerwence.

Glawa osmá.

Kterak Josef od ženy prozrazen Římanům se wydati hodlal, co k swojim jemu w tom bránicim mluwil, co k Wespasiánu přiweden byw prawil a kterak tento se měl k němu.

1. Římané Josefa hledajice dílem pro swůj naň hněw, dílem pro Wespasiána, jemuž se widělo že jeho zajetím největší díl wálky ubude, mrt-

woly a strýsse města proffetrowali. Josef po wzeti města z božské pomoci prostředkem nepřátel proflouznul a do nějaké studnice hluboké wskočil, při níž na straně široká jestyně byla s hůry newidomá; tam čtyřicet mužů znamenitých strýtých a zásobu potraviny na nemálo dní dostatečnou nassel. Za dne se strýwal, an nepřátelé wseckna místa osadili; w noci wz hůru wyleza stráže wyzwídal utéci obmýšleje. Ale kdýž wsecka wssudy místa pro něho ostrihána byla aniž již stráže utryti se mohl, zase do jestyně se spustiw za dwa dni tam se strýwal. Třetího dne žena zajata jest, kteráž s nimi tam byla, a tou wyzrazen byl. Tehdy Wespasián rychle dwa tisícniky poslal, Paulina a Gallitána rozkázaw Josefa pokojem ubezpečiti a k wyjiti ho napomenouti.

2. Přissedffe oni nabádali ho aby se wydal a život mu slibowali; on neuposlechl. Neb on netussil sobě osudu z přirozené těch jenž ho profili dobroty, nébrž z podobnosti toho, čeho se mu pro twrdoffijné hájení města obáwati bylo. Posléze Wespasián třetího tisícníka Nikanora, Josefowa známého a někdy přítele jeho, poslal. Ten k němu sessed wyprawowal mu, jakou dobrotiwost Římané ku podmaněným zachowáwají, že pro udatnost wúdcowé se mu wice obdivuji než ho nenáwidi, že Wespasián o něho pečuje ne aby ho na smrt wydal, cožby jinač lehko wykonati mohl, nébrž aby muže chrabrého zachowal. Přidal: žeby Wespasián lest zamýšleje přítele neposlal, aby wěc xlou pod záškerou dobré, xradu pod

přátelstwím ukrýwal, ani také žebý on sám byl uposlechl, aby šfel přitele otklamat.

3. Když Jofef také po řeči Nikánorowě wáhal, wojáci rozhněwawšse se w jefthni oheň zapáliti se strojili. Ale zdržowal je wúdce, Jofefa wšselijak za žiwa jiti ušsiluje. Když pak Nikánor wice doléhal a Jofef pohrůžky nepřá-
tel žřejmě seznal, tanuly mu na myšli noční sny, jimiž Bůh budouci záhuby Židowšké a osudy Řimšých císařů jemu ukázal. Znalť or-
wěci we snách od Boha tmawě powěděné wy-
kládati, proroctwi také kněh swatých nebyl ne-
powědom, kněžem jsa z kněži posslym. W tu
hodinu wytržen byw a obrazy hrozně snůw
uedáwno předesslych na myšli přemítaje po tichu
počal se Bohu modliti, řka: Jelikož se Tobě
líbilo židowšký národ jehož jsi založil, pokoriti
a jelikož wesskero šštěstí k Řimanům se obrá-
tilo a jestli také jsi dušsi mou wywolil budouci
wěci předpowídati: rád podávám rukou Řima-
nům a žiw zůstáwání; ošwědčuji se pak, že ne
co zrádce ale co služebník Twůj k nim puudu.

4. To powěděw Nikánorowi přiwolil. Židé,
kteříž se tam byli utekli, ledwa strozuměwšse, že
Jofef domluwám Řimanům powoluje, ihned
wššicni okolo něho se šhrnuwšse křičeli: Wěru
lkáti mohou nad tebou zákonowé otcu naššich,
kterýchž Židům sám Bůh propůjčil, do nich
dušse wliw smrti pohrdawé. D žiwot Jofese
štojiš, a budeš moci swětklo Boží špatřowati
otrokem jsa učiněn? Zdaliž tať rychle sebe sám
zapouináš? Zať mnozi na slowo twé snurf

pro swobodu podstoupili! Klamem byla weššterá udatnost twoje, klamem weššterá twá opatrnost, au žebráš života u těch, proti nimžto jsi mužně bojował. Ale ačkoli štěstí Římanů tebe k zapomenutí nad sebou přivedlo, wššak nám slawy vlasti nassí hleděti náleží. Propůjčujeme tobě rukou i meče. Umřeš-li dobrovolně, skonáš co wůdce Židowšty; bezděky-li umřeš, co zrádce padneš. Ty řeči pravice wztahali na něho meče, hrozíce že ho zabijí, Římanů-li uposlechně.

5. Josef útoku jich boje se a smýšleje, že nad přikázáním Božím zradí, jestli zjewení jim neozuámim umře, počal se k nim podle nutnosti takto pronášeti: Proč tať welni, přátelé, vlastní wraždy žádostiwí jsme? proč věci nejwice spřízněné, tělo a duši, rozdělití chceme? Díte, že jsem se proměnil? Ano, Římané o tom wědí. Slechetná wěc jest we wálce umřítí, ale spůsobem wojensktým, rukou wítěžů. Štitě se ocele Římanůw, jistě swým mečem a swou rukou zabit býti bych zasloužil. Jestli ale oni nepřátelům usšetřiti hodlají, čím sprawedliwěji my sami sebe zachowati máme? Bláznowstiwí jest, proti sobě těch wěcí se dopouštěti, pro kterěžto s nimi w boji jsme. Ze slechetná wěc jest za swobodu umřítí i já prawím, wššak w pūtce a od rukou těch lidí, kteríž nám ji odjímají. Nyui ani bojem proti nám netáhnou ani nás nezabíjejí. Stejně bázwicem jest ten, kterýž umřítí uechce, kdýž toho potřeba, i ten který chce, kdýž nenáleží. Čehož se bojíme, že

! Římanům newylézáme? Snad smrti? Což tedy tu, již se od nepřátel podhlídáme, tu w jistotě sami na sebe uvedeme? Leč řeknete: poroby se bojíme. Drossem pak nyní swobodní jsme! Ale wěc usflechtilá jest, řekne někdo, samého se zabiti. Nikolin, nébrž ničemuá; jakož pak já toho plawce nejstrassliwějšsim býti kladu, kterýžto bouřky obáwaje se lodí před nechwilí dobrowolně potcpuje. Samowražda přirození společnému wšlech živočichů odporná a proti Bohu nejwětšší bezbožnost jest. Meni živočicha, který s úmyslem a samochtě umirá. Nebo přirozený zákon, pud života, u wesskerých mocně wládne. Protož ty, kteříž nám život odjmáti chtějí, za nepřátele máme a nad těmi, kteří o bezhrdlí nasse ukládají, mstíme se. Což nemyslíte, že Bůh to těžce nese, když darem jeho člověk pohrdá? Od něho zajisté byti jsme přijali a jemu toho propůjčiti náleží, abychom býti přestali. Těla nasse sice smrtedlná jsou a z porussitedlné hmoty učiněna, ale částka Boží, dusse wždycky nesmrtedlná, w tělich přebývá. Promrhá-li kdo poklad člověka u sebe složený aneb-li s uim zle zachází, za nesseschetníka a newěrníka jmin bývá; jestli pak kdo poklad Boží z wlastního těla wyrhne, zdaž ten ponasty Boha uraženého ujde? Dtroky utelce trestati za swravedlimou wěc se drží, ač zlych pánůw zanechali; my pak Boha pána nejlepššého pobíhající nebudeme se zdáti zlé činiti? Zdalíž newíte, že těm, kteříž wedle řádu přirody života odcházejí a dluh od Boha wypůjčený,

kdž ho žádá, zaplacuji, věčná sláva, stáli přibytkové a rodové se dostanou, že čistá duše člověka takého pro poslušnost dojde místa w nebi nejsvětějšího a odtud zase po oběhu věčnů k obhřívání těla čistého se vystěhuje? Kterž pak rukama bláznivě se proti sobě sáпали, těch duše tmavé peklo přijímá a otec jich Bůh půwodník té neřesti na dětech jich potutowati bude. Proto samowražda Bohu w nenávisti jest a od nejmoudřejšího zákonodárce trestána býwá. U nás zajisté to nařízení jest, aby samowrazi až do západu slunce nepohřbení wywrženi byli, ač i nepřátely pochowáwati za slušné pokládáme. U jiných národů rozkazují utínati těm mrtwolám ruku, kterouž sami se zabili domníwajice se, že jak oni tělo od duše oddělili, tak nyní ruka od těla jim oddělena býti má. Dobře jest tedy, přátelé, právě smýšleti a k záhubám lidským bezbožnosti proti Stworiteli nepřidáwati. Můžeme-li se zachowati, zachowejme se! Není nehodno u těch spásy hledati, přede kterýmižto jsme udatnosti tak znamenitými skutky dokazali; máme-li ale umřiti staň se to od těch jenž nás přemohli. Neobrátim se já k řadám nepřátelským, abych sám svůj zrádce byl, neb mnohem bych bláznivější byl než uteklci. Tito zajisté pro život svůj to čini, já ale pro zahynutí svoje bych to učinil. Římských pak úkladů žádostivě žádám. Neb jestliže mne proti slibu a rukou dáni zabiji, hotově umru, klamawou jich newěru co potěchu větší wšeho wítězství s sebou wezma.

6. Mnohé ještě řeči Josef na ten způsob, aby od samowraždy towarýsse své odvedl, mluvil; oni ale majíce zoufalství zacpané ussi a k surti dávno se oddawšse hůře se proti němu zbourili. Odewšsad s meči na něho se obořiwšse choulostiwost mu wytýkali, a každý hned ho usmrtiti rozhodlán býti zdál se. On tohoto ze jména jmenuje, na jiného přísně způsobem wůdce hledě, jiného za ruku ujam, jiného prose, a rozličnými projat isa strážněmi w takowéto nesnázi meče wšech od zabiti sebe odchyloval, wždy jakoby lítou zvěří obehnaný, na toho kterýžby ho uderiti chtěl se obracujíc. Poněwadž pak w něm swého wůdce i w poslední trampotě ctili, tudy ruce jejich mdloba podjimala, mečové jim z rukou padali a mnozí naň napřáhšse dobrowolně tesáky upouštěli.

7. Josefowi ani w takowé nesnázi domyslu nescwázelo; w prozřetedlnost Boží spoléhaje života se opowázil řka: Poněwadž umřiti jste ustanowili, tedy mečmež losy kdo toho usmrtiti má. Na tohož los napřed padne, ať rukou následka swého umře; a tak se toho wšsem osudem dostane, aniž pak kdo pravici po sobě sahati bude; neb byloby nesprawedliwé, aby někdo, an ostatní zhynuli, wěci té pykaje žiw zůstal. To powěděw opět za wěrného jmín byl a namluwino je k tomu s nimi hřebí metal. Na toho nejprwé hřebí padlo, ten hotowě následkowi swému hrdla postýtal, an hned také měl i wůdce zahynouti; neb s Josefem zahynouti nad žiwot pokládali. Pozůstal on buď náhodou buďto Božim zřízením

s jedním druhem. K tomu prohlédaje, aby ani hřebím (či losem) k smrti odsouzen nebyl ani nejposlednějším zůstav se vraždou člověka z národu svého nepostvořil, druhého věrou mu se zavázav přemluvil, aby živi zůstali.

8. Tím způsobem Josef zbrání Římanův i svojincův usšel a od Nikánora k Vespasiánovi veden byl. Všickni Římané ho vidět běželi, a jesto okolo vůdce množství lidu se tisklo, rozličný povyt stal se, an jedni se radovali, že jest jat, jiní mu hrozili, někteří pak z bližšího místa viděti ho usílovali. Kteríž podal byli, křičeli aby nepřítel zabit byl; kteríž pak blízko něho stáli, udatné činy jeho rozvažující nad proměnou osudu jeho žasnuli. Z vůdcův žádného nebylo, kterýžby, ač prvé se na něho hněwaje, pohleděním na něho se nebyl oblomil. Nad jiné Titus dle povahy své obdivováním se wytrvalosti Josefově a politováním mláde jeho byl pojat. Rozpomínaje se jakým byl we válkách a jakým nyní jest w rukou nepřátel, mvažoval, jak weliká jest moc osudu, jak wrtkawé štěstí wálečné, a jak nestalé jsou věci lidské. Proto již tehdy mnohé k stejné nad Josefem lítosti přivedl a největší wáhu u otce pro zachování Josefa přičinil. Vespasián Nerónovi císaři ho poslati chtěje přikázal, aby ho nejopatrněji ostríhali.

9. Uslýšew to Josef s wojwodou samým promluwiti žádal. Když tedy všickni jiní kromě syna Tita a dvou přátel byli odesli, wece Josef: Ty Vespasiáne domníwáš se, w Josefu

toliko zajatce mítí, já pak s poselstvem o velikých věcech k tobě přicházím. Kdybych Bohem poslán nebyl, znám zákon židovský a vím jak vůdcům umirati náleží. K Nerónovi mne posíláš? Což? zdali nástupcové Nerónovi až do tebe dlouho potrvají? Ty budeš císařem Vespasiáne a samovládařem, a tento syn tvůj tolikéž. Mne nyní úžeji svaž a opatruj; neb pánem netoliko mým ale také země i moře i všeho lidského pokolení budeš. Dej k největším mukám mne chovati, jestli sobě v tom přívazčivě proti Bohu počínám. Vespasiánovi slovom jeho hned věřiti nezdálo se, an domníval se, že Josef ty věci pro své zachování vymýšlí. Po málu pak k věření se nakloňoval, an již Bůh ho vzbuzoval ku vládě a mnohými znameními jemu žezlo předukazoval. Mimo to v jiných věcech Josefa pravdomluvná býti shledal. Neb kdýž jeden z důvěrníků Vespasiánových tuto přítomných pravil, že se diví, kterať ani Sotapatenským o vyvracení jich ani sobě o zajetí nic neprotokoval, není-li to pouhá smyšlenka jeho, aby přchlivost nepřátel od sebe odvrátil: Josef odpověděl ovšem že Sotapatenským předpověděl, že po dni čtyřicátém a sedmém v ruce Římanů padnou a že on sám od Římanů zajat bude. Nato se Vespasián tajně zajatých otázav a pravdou to býti shledav počal i věcem o sobě praveným viru přikládati; Josefa však ani stráže ani vězení nezabavil, ač pak rouchem i jinými dary ho daroval a velmi dobrotivě k němu chovati se

nepřestával, k čemuž Titus velice nápomocen byl.

Glava devátá.

Kterak Joppa vzata a Eberiada vzdána.

1. Čtvrtého dne měsíce panema či čerwence Vespasián do Ptolemaidy nawrátiv se obtud do Césaréje přimořské přibyl, největšího města w Judsku, větším dílem od pohanůw obýwaného. Obywatelé wojsko a vůdce se wšsi sláwou a radostí přijali, díl pro náklonnost k Řimanům, wice pak pro nenáwist přemožencůw. Proto také w zástupích přicházeli aby o usmrčení Josefa s křikem prosili. Vespasián žádost tu nerozvážlivého hejna o své míře zanechal. Dvě tmy k zimování w Césaréji položil wida město k tomu příhodné. Desátou a pátou do Sychtopole poslal, aby wesskerým wojskem Césaréje neutískal. Jest tam přes zimu slunečno a příjemno, ale času letního přílišně horko, anok na rowni při moři leží.

2. Zatím shromáždilo se do Joppy množství nemalé těch, kteřížto pro rozbroj wlast opusiti museli aneb z měst wyrácených utekli, a Joppu dříve od Cestia spustěnou sobě k útočišti obnovili. A že země zewssad spustěná jim se ničím nepropůjcowala, tedy na moři se žiwiti umínili. S nadělawšse sobě loupežnických lodí po cestách, kde se do Syrie,

Fénicie a do Egypta plaví, loupili a moře na stranách těch všem neplavné činili. Vespasián toho se doměděl, do Joppy jižně i pěšši poslal, jenž v noci do města neostříhaného vstoupil. Obyvatele o tažení předzvěděli, ale strachem Římanům odpirati se zpěchovali, a na lodi utekše daleji dostřelu na nich nocovali.

3. Joppa pro položení své přístavu nemá; neb ve skalnatý a nad to příkrý břeh vybíhá a toliko z dvou stran mezi skalami se naklonuje, kdež hluboké frázy a bradla do moře vynikají. Tam dosud okazují stopy otovů Andromedy, jenž stáří oné báje dosvědčují. Tu vítr severný přímo tepe v břehy a veliké vlny o skály příkré orážeje přístav nebezpečnějším činí nad hlubinu mořskou. Na tom stavě se zmitali Joppensští když o svítání filný vítr, kterémuž černý sewer říkají, nastal a jedny lodi o druhé, jiné o skály rozrazil. Mnozí úsilně při vlnobití na vysoké moře plavili se, i skalnatého pomorí i nepřátel na břehu se obávajíce. Ale tu vlnami vysoko vyhdviženými potopovali se. Ani útěku, ani kdyby zůstali spásy nebylo; od moře větry, od města Římané je odháněli. Tedy hlasité lkání slyšáno, když se lodi vespolek frážely, a hrozný třesot když se ztroskotávaly. Dil mužův vlnobití porátilo, dil většši v rozbitinách zahynuli. Mnozí sami mečem se zabíjeli, jakoby ta smrt lehčejší byla, než-li útopa v moři. Největšši jich část na břeh vlnobitím vyvrženi byvše o skály se rozráželi, tak že moře krví, přimoří

mrtvolami oplývalo. Ty, kteříž snad břeħu dostihli, wojáci Římskí tu číhajíce usmrcowali. Vymržených těl bylo čtyry tisíce a dvě stě. Římané město bez boje wzaté z kořene wywrátili.

4. Takto Joppa w krátkém čase dwaťrát od Římanů wzata jest. Vespasián, aby loupežníci morští tam znova se nespikowali, hrad wojstem osadil a s málem jízdy něco pěšsich tam zanechal, pěšsich aby hradu obraňowali, jízdných, aby po wsech okolních polích harcujíce wsi i městečka w podkraji Joppy wywrátili. Dni přikázani posluffni jsouce a každý den harcujíce wsecku tu krajinu pustossili a hubili.

5. Když w Jerusalemě o pádu Jotapaty se dowěděli, nejprw tomu mnozi pro welikost záhuby a pro nedostatek očíteho swědka newěřili. Neb ani zwěstowatele nehody té nepozůstalo, nébrž maně powěst to wywráčení rozhlaššowala, rychlá smutných wěcí hlásná. Po málu po příležících krajinách prawda se rozcházela a brzo wssickni ji nade wssi pochybnost přijimali; ač také k udalostem wěci nestalé se wymýšleli. Prawili zajisté, že při wywráčení města Josef zabynul, což welikým smutkem Jerusalemě naplnilo. W každém domu a rodu swých zhy-nulých oplakávali, wúdce pak wesskeré město plakalo. Někteři hosti swých, jini přibuzných, jini přátel, mnozi také bratrů želeli, Josefa pak wssickni, tak že za dnů třidceti pláč w městě nepřestal. Mnozi najimali pišstce, aby jim při smutění předkowali.

6. Po čase, když pravda na světlo vyšla a se poznalo o Sotapatě jakž v skutku bylo, o Josefově pak že nikoli jak se slyšelo neumřel, nébrž že živ jest a s Řimany přebývá, a že vůdcové s nim mnohem lépe než obvyčejně s jatcem zacházejí, tu tak velikou nenovoli proti živému se rozpálili, jakou prvě náklonnosti k domněle zahynulému pojeti byli. Někteří z choulstivosti, jiní ze zrady ho stíhali, všlechtno město zcela naň newražilo a jemu zlořečilo. Rána ta je více popouzela, nehoda je více rozjitřovala a nenadálý úraz, kterýžto opatrným k výstraze a k uwarování se podobných pohrom bývá, k novým záhubám jich nabádal, a konec jednoho zla počátkem se stával nových zlych věci. Dvojitou prchlivostí proti Řimanům se rozpalovali jakoby spolu nad nimi zradu Josefovu mstiti chtěli. Takovou pítomostí Jerusalemsští obyvatele se bouřili.

7. Vespasián dílem žádostiv jsa viděti království Agrippovo, dílem na pozvání krále, jenž vůdce s vojskem podle své nádhery u sebe počastovati a strze u ně wiklavé panství své upewniti uminil, hnuv z Césaréje přimořské s vojskem do Césaréje Filipovy se odebral. Tam dwadcet dnů vojákům odpočinouti dopustiv sám také hodoval pro zdaření předsevzeti svých slawnosti dikům konaje. Brzo ušlyšel, že Tiberiada se odbojům podjímá a že Taričejští odstoupají, (obě ta města náležela ku království Agrippovu). Uminiv sobě na všech místech Zidy zničiti, příhodno býti widěl proti

nim táhnouti, tím spolu také se Agrippovi za hostinnost odměniti hodlaje. Tehdy syna svého Tita do Césaréje poslal, aby odtud wojsko do Scytopole přivedl. To město jest w Dekapoli nejwětšší a Tiberiadě příleži. Sám do Scytopole přibyl tam Tita očekával. Po jeho příchodu se třemi tmaui wytáhnulo na třidcet honů od Tiberiady na místě odbojníkům patrném, jenž slowe Sennabris¹⁾ wojsko položil a odtud desátníka Valeriána s padesáti jízdnými poslal, aby s měšťany o pokoj jednal, a k oddání se jich napomenul; neb slyšel, že lid žádá pokoje, ale že od nemnohých k odboji nabadán jest, jenžto wálky úsilně se domáhají. Valerián pospíšiv sobě kdž se ke zdi přiblížil, s koně skočil, a svým tovaryšům též učiniti rozkázal, aby se pro sřarwátku přijeti nezdál. Ale prvé nežli slowo promluwil, bojownějšší z buřičůw we zbroji naň wyběhli, pod správceťm Jesusem, synem Safatorým hejna loupežnického wůdcem. Valerián soudě, že mimo rozkaz wůdce wálečně se potkati bezpečno není, by pat i wítězstwim jist byl, nad to že boj nebezpečný jest, jessťto se mnohými málo a s oděnci neoděni by se potýkati museli, k tomu jsa nenadálou Židůw smělostí přeštrassen, pěšky utekl; s nim uteklo také pět jiných, koní zanechawšse. Jesus a jeho tovaryšší koně ty jakoby je wálečně a neúkladně byli wzali, s plesáním do města přivedli.

8. Starší města a znamenitější w lidu

¹⁾ či Sennabris třidcet honůw od jezera Tiberiadského jihozápadně.

té věci se ulekše do wojska Římského utekli, a poprosiwše o přimlumu krále, před Vespasiánem s pokorou padli, prosíce aby jimi nepohrdal, a aby posetilosti několika celému městu nepřičítal, nébrž aby lidu odpustil, kterýchžto wždycky s Římany přátelsty smýšlí, a aby trestal toliko půwody odboje, kterýchžto jim již dávno k smlouvě přistoupiti chtějícím posawád toho činiti zbraňovali. Prosbám těm, ačkoli na wssečno město pro wzetí koňů hněwal se, Vespasián powolil; widěl, že i Agrippa o to město boji se. Když pak tito za wssechen lid smlouwou se zawázali, Jesus a jeho towarýssi uznáwajíc, že jim nebezpečno w Tiberiadě přebýwati, k Tarichejským utekli. Na zejtrí poslal Vespasián Trajana s jízdným lidem na přivrssi aby wyzwěděl, wssicnili pokoje žádají. Poznam, že lid tak pokojně smýšlí jako ti, kteříž profili, wojsko do města wedl. Dni brány mu odewřewše s plesotem jemu we stříc wysšli, nazýwajice ho zachowatelem a dobrodincem swým. Poněwadž pak wojáci w úzkých branách se potískali, rozkázal Vespasián obořiti kus zdi na polední straně a jim wchod rozšřiril. Wojákům od loupeží a křiwd se zdržowati z wážnosti pro krále přikázal, pro něhož také i zdi z cela nezbořil, an slibowal, že obywatelé potom wěrní ostanou. Tak město tolikým zlem strápené od rozbrojůw upokožil.

Glawa desátá.

Jak Tarichéje vzata; opis Jordána i krajiny
Genesaretské.

1. Vespasián od Tiberiady odebrav se mezi tím městem a Tarichéji vojsko položil a je zdi ohradil, domýšleje se, že se mu tu válka prodlouží. Neb vssecten lid bouřky žádostivý k Tarichejským se zbihal, ohradou města se bezpeče jakož i jezerem, kteréz Genésar od obyvatelů slowe. Město to jako Tiberias pod horou položené Josef vsfudy kdez k jezeru nedosahovalo, zdi velmi pevnou, vsřak menšši než Tiberiadu, ohradil. Tiberiadu při počátku odboje w hojnosti peněz a moci upewnil, Tarichéji jenom ostatkůw štědroty jeho se dostalo. Za to pak mělo město to přemnoho bářek na jezere, i pro útěk kdyby po zemi přemoženi byli, i k wedení boje na wodě, jestliby toho potřeba nastala, přistojených. Když Římané ležení své ohrazovali, Jezus a jeho towaršši, ani množstwím nepřátel ani řadem jejich w boji nejsouce přeštrašeni, harcem na ně udeřili. Prvním úvalem ty, jenž zed stawěli rozehuwosse a díl staweni rozbořiwosse, když uzřeli, že oděncowé se shromáždují, prvé než co utrpěli, zase k swým utekli. Římané je pronásledující na bářky je přinutili. Dni odplawiwosse se tak daleko, odkad by k Římanům dostřelowati mohli, kotwy založili a bářky w řadu wespoleť spojiwosse,

proti nepřátelům na zemi postaveným na vodě bojovali. Vespasián mezitím uslyšev, že jich veliké množství na rovní blíž města se shromáždilo, syna svého se sesti sty jízdnými vybranými tam poslal.

2. Titus nescíslný počet nepřátel nassed otci poselstvím oznamil, že větší moci potřebuje. Vidá však že velká část jízdy jeho, právě než pomoc přitáhla, dále dotirati se jala, anok jiní z nich množství židovského strachovali se, na místě obvyšném postaviv se pravil: Římané, potřebno hned na počátku řeči vám původ váš připomenouti, abyste věděli, kdo jste a s kým bojovati máme. Násich rukou žádný na všem světě nepřítel neussel, Židé toliko, ať také něco o nich povíme, až do tohoto času ač jsouce přemáháni, brojiti nepřestávají. Hanba by to byla, kdybychom my an oni v neštěstí stále bojují, ve štěstí undlévali. Že tolik neohroženosti na vás se ukazuje, z toho se ovšem raduji; obávám se pak aby někoho z vás z tak velikého množství nepřátel tajný strach nepodjimal. Protož každý považ kým jest a s kým bojovati bude; že Židé ač dosti jsouce směli a smrti pohrdajíce, však nepořádní a v boji nezběhlí jsou, spíše hejnem nežli vojskem nazváni býti mohouce. Což o vaší zběhlosti a pořádku všem vypravovati potřebi jest? Proto ve válečných běžích se cvičíme za času pokoje, abychom v boji proti nepřátelům se nepočítali. Nebo jakýby užitek byl ustavičného cvičení se v boji, kdybychom poč-

tem rovní jsouce s necvičenými se potýkali? Považte, že zbrojní s nezbrojnými, jízdní s pěšimi, vůdcem vedení s hejnem správce nemajícím bojovati budete, že ty věci nás mnohem četnějšími činí, nedostatkové pak ti mnoho od počtu nepřátel ujímají. Ne množství lidí, ač snad nejbojovnějších, ve válce obdržuje, ale udatnost i nemnohých; neb ti snadně i řaděni býti i sobě pomáhati mohou, vojsko pak mnohocišné více sstodn od sebe nežli od nepřátel bere. Židy smělost a přivažčivost, zoufalčum obyčejné vedou, kterážto věci v čas štěstí prospěšny jsou, nejmenším ale úrazem udusem bývají; nás udatnost spravuje, poslušnost a sšlechtná mysl, kterážto ve štěstí horuje a v neštěstí zhořa nechabuje. A tomu také o větší věci nežli Židé bojovati budete. Oni owssem o swobodu a wlast swou wálku vedou; ale což může dražší býti nad slávu? Máme-li my, dosáhše panství wsšeho swěta, se Židy o stejné wáze bojovati? Nadto také štetíte, že se nemáme čeho strachovati; mnozi nám pomohou a ti již na blízku jsou. Ale my můžeme wítězství předuchwatiti, ano náležít poslané od otce pomocníky předejiti, aby skutkové udatnosti naši bezspoleční a tudy větší byli. Já zajisté přesvědčen jsem že doba ta o mém otci, o mně a o was rozsoudí, on-li slávy dřiwější jest hoden, já-li syn jeho jsem, a wy-li iste wojáci moji. On powždy wítěziva, aniž bych já toho snesl k němu se přemožený nawrátiti. A wy byste se nestyděli po-

raženu býti, an vůdce váš v nebezpečnosti se vydává? Berte zajisté mi, že se v nebezpečnosti vydám a nejprvnější na nepřátely udeřím. Neodstupujte ode mne, tím jisti jsouce že útoku mému Bůh nápomocen jest, a že z blízka se potýkajíc více domedeme, nežli z daleka střelíce.

3. Když Titus ty řeči dopověděl, divná bojovnost vojáky podjala a těžce to nesi, že Traján před bitvou se čtyřmi sty jízdného lidu přitáhnul, jakoby se jim tudy vítězství ztenčovalo. Poslal pak Vespasián i Antonia Silóna se dvěma tisícema střelců, aby horu a města opanujíc nepřitele ode zdi zahnali. Od nich taky jak přikázáno ti, kteříž s té strany svojincům pomáhati hodlali, přemoženi byli. Titus mezitím první na nepřátely se pustil a po něm ostatní s křikem velikým; po celém tom místě na kterémž nepřátelská řada stála, se rozprostranivše mnohem četnějšími zdáli se býti, nežli jich v skutku bylo. Židé útoku Řimanův a pořádku jejich v boji ulekli se, vsíť předce poněkud v púťce ostáli. Když ale mnozí z nich dřevci ubijeni, jiní návalem koní poráženi jsouce poslapáni byli, tu po krátké porážce rozprchli se, a do města jak kdo nejrychleji moha utekli. Titus mnohé z nich při pronásledování ubíjel, jiné jenž se v jedno sbíhali, porážel, a některé předbíhaje z předu na ně udeřil; množství jich sebe wespolek potírajíc od koní hynulo. Titus všem jim útěk ke zdím zavaloval a je zase na pole obra-

cel, až silou množství prorazivše do města utekli.

4. Povstala pak hned mezi nimi trpká wáda. Lidům domácím jenž pro majetek a pro město hned od počátku pokoji chtěli, nyní tím více pro porážku wojna se nelíbila. Ale lid přichozí jenž hojný byl tím úsilněji wálku wěsti dorýwali. Dbojí strana zuřila, a velký powyk a křik powstal; zdálo se že již zbroj proti sobě chápali. Titus powyk uslyšew, neb nedaleko ode zdi byl, zkríkl: Nyní čas jest; což mešťáme spolubojowníci moji, an Bůh nám Zidy poddává? Nepohrdejte wítěžstwím! Což neslyšíte křiku? ti co nassich rukou ussli, sami s sebou se wadí. Máme město, jestliže toliko pospíšíme. Toliko rychlosti a smělosti potřebí jest, neb nic velikého bez nebezpečenství wykonati se nemůže. Předjiti musíme netoliko swornost nepřátelů, kteréž brzo nouze smíří, ale také pomoc nassinců, abychom mimo wítěžstwí svoje nad takým přemnožstwím, také i města sami se zmocnili.

5. To dopowěděw wšedl na kůň a k jezeru uháněl, a přes ně bředa první do města se dostal; za ním se druzí brali. Strach z jeho smělosti na ty jenž zdi ostríhali připadl, a bojowati s ním aneb brániti se mu žádný se nepokusil. Jesus s towarýssi místa swá opustiwše na pole utekli; jiní běžice k jezeru w ruce nepřátelům proti nim walícim se padali. Mnozí zahynuli na bárky wstupující, druzí k odwezeným již bárkám doplawiti se usilující. Veliká seč po městě se stala; přichozí kteříž byli neu-

tekli, bránice se, domácí bez bránění hynuli; nadějice se milosti a svědomi sobě jsouce, že válku o své ujmě před se newzali, bojowati se zpěchowali, až Titus winniky usmrtiw slitoval se nad domácími a od vraždění přestal. Ti kteříž na jezero utekli, widouc město wzaté býti, od nepřátel co nejdále se odplawili.

6. Titus poslaw jednoho z jízdných tu dobrou zprávu otci oznámil. Ten jak sluffno welmi se radoval z udatnosti synowy a ze slawného skutku, neb tím již weliký díl wálky wykonán býti se zdál. Přissed tehdy hned město stráží obehnati rozkázal, aby žádný z něho neutekl, a každého usmrtiti poručil, kdoby se o to pokouffel. Nazejtří sessed k jezeru lodi proti uteklíkům dělati rozkázal, jenž pro hojnost dřeva a dělníkú rychle wyzdelány jsou.

7. Jezero Genésar od země, na niž jest, slowe. Styrndcet honůw na sšir a sto čtyrhdcet na dél obsahuje¹⁾; wodu má sladkou a přihodnou k nápoji; jemnější jest než woda w bažinách, wšsady čistá jest kde na břehy písčowité se wyléwá, a mirnou teplotu drží. Rahodnější jest nežli potočná aneb pramenitá; k tomu studenější jest než sširokost jeho s sebou nese a wody jeho letních noci na wětru wystawené, což obywatelé činwají, chladnotě sněhu nic neodewzdají. Rozličné jsou w něm ryby, od ryb jiných wod chuti i způsobem rozdílné. Prostředkem je řeka Jordán protíná, jehož zdroj Ba-

¹⁾ asi půl druhé mile w sšir, tři mile w dél obnášfi.

nium¹⁾ býti se zdá, ač z jezera kteréž slowe Fiala pod zemí voda tamto přitéká. Jezero to leží při cestě do Trachonitidy na pravo, na sto a dwadcet honů od Césaréje Filipowj. Právem jezero od okrouhlosti slowe Fiala²⁾, jsouc okrouhlé co kolo. Voda jeho vzdychy po březích zůstává, nikdá se neumenšujíc ani rozvodňujíc. Nnewědělo se dříve, že tu jest počátek Jordánu, až ta věc od vládaře někdy w Trachonii Filippa wyšetřena jest. Ten wpuštíw do Fialy plewy nassel je u Pania wyplynulé, kdežto starým řeka začínati se widěla. Přirozená krása Pania králowskou skwošností zwyżšena jest, an Agrippowým bohatstwím ozdobena byla. Od toho místa řeka Jordán zřejmě téci počínajíc močidla jezera Semehonitského³⁾ prořízá; odtud jiných sto a dwadcet honuw proték za městem Juliadou do jezera Genésara wtéká, potom mnohé pustiny⁴⁾ proběhnuw do Asfaltitského jezera wcházi.

8. Při jezeru Genésaretském země téhož jména leží, pro úrodu a krásu podíwení hodná. Pro úrodnost wšeliká rostlina se tam rodi a obywatele jí celou nejwýborněji wzdělali; lahodnost wzdychu bulinám rozličným welmi přihodna jest. Dřechowé jenž chladno milují tam

¹⁾ na sewernu nedaleko Libánu u Césaréje Filipowj.

²⁾ řepice, flál, číře.

³⁾ za stara sloule Merom wyššná, wyšši voda; unni el Gulc. Za léta dokonce wysychá, za zimn až na půl třetí hodiny se rozvodňuje.

⁴⁾ rákosin a trawon prorostlé.

bez počtu rostou, spolu také palmy, kteréž vedro oblíbují; podle těch fíkové a olivy, jimž mírný vzduch prospěšen jest. Jest to nějaké přírody jakoby o závod usilování na jednom místě odporne věci nahromaditi, a jako nějaká libá swáda počasím, z nichžto každý kraj ten sobě osvojuje. Bůda ta ovoce rozličná netoliko jednou w roce vydává, nébrž po časy různé je také zachovává; nejvýbornější ze wšech plodin, hrozny a fíky bez přestání po deset měsíců vydává, a noť ostatní ovoce po celý rok s nimi dozrává. Mimo lahodnou powětrnost napomáhá té úrodnosti swlažování půdy té pramenem velmi hojným, kterýž od obywatelů Kapernanum flowe. Její mnozí žilou Nilu řeky býti kladou, proto že wrané ryby Alexandriňským podobné vydává. Dlouhost té krajiny podle břehů jezera, jenž tímž jménem flowe, za třidcet houů se wztahuje, šířkost za dwadcet. Taková jest krajina Genéřaretřká.

9. Vespasián, když dokonány byly lodí, nabraw na ně wojska cožby proti těm, kteříž na jezero byli utekli stačilo, spolu s nimi se plawil. Uteklíci ani k zemi, se wšech stran obehnání jsouce, uteci ani rovnou wahou na lodích bojowati nemohli; neb bárty jejich malé a loupežnické proti lodím ostáti nemohly. S těmito málo mužstwa majícími loděmi báli se čeliti lodím Římanů w řadách na ně se waličích. Okolo lodí tolíko se plawíce, někdy také k nim se přibližujíce, kamením na Římany po zdáli házeli aneb také z blízka jich popouzeli.

Ale při obojím tom bojování škody brali; neb kamením nic nedovožovali kromě třesku, když na zbroj uhodili, sami pak na střely Římanů nabíhali. Když blíže k Římanům připlawiti se osmělili, prve než jim co učinili sami utrpěli a s lodimi se potopovali. Mnohé jenž uteci ušlowali Římané dřewci po nich sáhajíce probodali; jiné na bárky wskakující mečmi zabíjeli, některé stražením loděť w prostředku pochopiwšše s bářkami zajímali. Kteríž se topíce hlavy wysklyti, těch dřewce jich wplynutí buď střela zasáhla, buď je loďka zajala; pakli w zoufání swém k nepřátelům plawiti se pokusili, tedy jim Římané buď ruce buď hlavy utínali. Mnohé a rozličné bylo hynutí jich. Naposledy na utíkání se dáti a k zemi plynouti přinuceni jsou, anžť bářky jich od Římanůw obklopeny byly. Mnozí z nich dřewce než břehu dostihli postřeleni; jiné když na zemi wysšli, Římané zabili. Jezero bylo docela krwí zbarweno a plné mrtwol; ani jeden neussel. Nesnesitelný potom smrad a smutný pohled w té krajíně zawládnul; neb po březích byla síla polámaných lodí a odutých mrtwol, kteréžto zahřívajíce se a hnijíce wzduch nakažowaly, což netoliko Židům žalostiwu ale i půwodům porážky obtížno bylo. Takowé skončení měla bitwa ta na loděch. Zahynulo jich s těmi kteréž předtím w městě padli, šest tisíců a pět set.

10. Wespasián bitwu dokonaw, na sondné stolici w Tarichéji seděl, aby přichozí lid jenž

odboje příčinou byl od domácího oddělil. Spolu w potaz bral s druhými vůdci, má-li prvních při hrdele zanechati. Zůstáno na tom, že propuštění jich se škodou by bylo, poněwadž vlasti nemajíce wssady kamkoli utekou, k odboji pouzeti budou. Vespasián sám uznal, že žiwota hodni nejsou, a žeby potom proti propuštělům powstali; toliko nyní o způsobu jejich smrti přemýšlel. Kdyby hnedle zabiti byli, podhlídal, že obyvatelé domácí k novým odbojům wstanou, anof nedopuští, aby jich tolik u nich zabito býti mělo, jenž o milost prosili. Nad to se mu protivilo těm, jenž se mu poddali na slovo, násili činiti. Ale přátelé ho přemluwili pravíce, že wssecto proti Židům činiti lze, že užitečnosti sluffnost ustoupiti musí, kdýž obojí zachowati nelze. Tehdy jim obejetnými slovy swobody usštědřim tou jediné cestou, kteráž do Tiberiady wede, jim odejiti dopuštěl. Oni snadně těm wěcem jichž žádali, uwěřili a se jměním swým zlého netuffice wykázanou cestou se ubírali. Římané dříve již wssectenou cestu až do Tiberiady, aby žádný ujiti nemohl, obstoupili, a je w městě tom zawřeli. S hned přibýw z nimi Vespasián wssectený w okole postawil a staré s nestatečnými jichž na dwanácte set bylo, zabiti rozkázal; z mládenců nejsilnejšich šest tisíců wybraw k Nerónowi na přewlaku či mezinori poslal; ostatní množstwí ke třidceti tisícům a čtyrem stům prodal, mimo málo některých kteréž Agrippowi byl darowal. Králi

Agrippovi mimo to s buřiči, kteříž z jeho království byli, dle vůle činiti dopustil; ale i ty král prodal. Byli to lidé Trachonitští, Gaulanitští, Hippenští a Gadarští, nejvíce buřiči a poběhlci, kteříž pro nepravosti za pokoje spáchané na válku se vydali. Zajatí to dalo se osmého dne měsíce gorpiaje či září.

Kniha čtvrtá.

Hlava první.

Obležení a vyvrácení Samaly.

1. **W**šickni Galiléjané po vyvrácení Jotapaty od Římanů odstoupili se jim opět poddali, když Tarichejsští přemoženi byli, a Římané vssedly hrady a města kromě Gischaly a posádky hory Itaburia osedli. S těmito protivilo se také Samala, město proti Tarichéji nad jezerem ležící, kteréž přináleželo k zemišši Agrippowě, tolikéž Sogana a Seleucia. První města obědvě byla w Gaulanitské krajině, Sogana w hořejši, Samala w dolejši. Seleucia leží při jezeru Semechonitském, kteréž jest na šíř na třidcet honů a sšedesáte wzděli; močidla své až k Dafně¹⁾ rozlévá, kraji rozkošnému, jehož pramenové, menšši Jordán rozmnožující, pod chrámem zlaté krávy²⁾ do Jordána wět-

¹⁾ jiní čton k Dann, snad lépe.

²⁾ aneb zlatého telete.

šeho wtékají. Dbywatele Sogany a Seleucie sice při počátku odboje Agrippa ku poddání-se přiměl; ale Gamala se mu poddati nechtěla spoléhajíc w nepřístupná místa více než Sotapata. Neb příkrý hřeben s vysoké hory vybíhá, w prostředku se w homoli wyzdvihuje, na výšši se poněkud protahuje a stejnou měrou s předu jak se zadu se skloňuje, tak že k welbloudu nápodobný jest, odkudž jména také dosáhla, ač obywatele toho slova správně nemyšlují. S předu tedy a po bocích Gamala na údolí nepřístupně se rozkálá; zadní strana při hoře ležící poněkud přístupnější jest, ale obywatele koshý příkop tu wykopawšse neschodnou ji učinili. Na strminách domové stískle při sobě wystaweni jsou a město pro wisutinu zdá se s vrcholu příkrého na sebe se sesypáwati. Zvah jeho čeli ku poledni; k jihu také přemysoký chlum městu za hrad slouží. Okolo jest sráž zdi neobehnaný dosahující do přehluboké propasti. Wnitř zdi jest pramen tekuté vody, při kterémž se město skonává.

2. Ač město již od přirození nedobyté bylo, předce Josef podkopy a příkopami pevnějším je učinil. Dbywatele jeho pro přirozenost místa více vzdorowali než Sotapatensští. Ač mnohem méně bojowných se tu nalézalo, předce spoléhajice na položení města jich více nepřijímali. Neb bylo město již naplněno muži, jenž do něho pro jeho bezpečnost se utekli. Pročež také wojsku k obležení od krále Agrippy poslanému za sedm měsíců odpírali.

3. Vespasián z Ammauntu blíž Tiberiady, kdež byl tábor rozbil, odtrhnuv u Gamaly přistál: Ammaus, vyložiš-li je, znamená teplice, a zajisté tam teplý pramen jest, k léčení příhodný. Celého města v takovém položení Vespasián vojskem zavřiti nemohl; on tedy kde se dalo stráže rozstavil, a horu nad městem osadil. Když tuto vojsko dle obyčeje tábor ohradilo, počal náspy od zadu a na východní straně činiti, kdež nejvyšší věže byla, přede kteroužto tma patnáctá stana rozbila; pátá proti prostředku města se přičinovála; desátá ale příkopy a dolů vyrovnávala. Mezi tím krále Agrippu, když se zděm přijel tu posádce o podání mluviti hodlaje, prakovník jeden v pravý loket kamenem udeřil. Král hned od známých svých obkličěn jest; Římané ale hněvem pro krále a bázní o sebe k obležení vzbuzeni byli, mníce že Židé nejvyšší ukrutnosti při cizím národu a nepřátelích nepominou, jesto při krajanu svém a rádci věci jim prospěšných tak zuřivými byli.

4. Když pro množství a cvičnost pracujících se rychle náspy dokonaly, tedy obléhatele nástroje na ně vtáhli. Chares a Josef, neb ti byli nejmocnější z měšťanů, pořádali oděnce, strachem podjaté, jesto obležení dlouho podstoupati pro nedostatek vody a jiných potřeb se nedověřovali. Předce oni napomenyše jich, že zděm je vyvedli. Poněkud sice Římanům při upravování nástrojů překáželi; byyše ale praty a totachy dostižení do města utekli. Tehdy

Rímané se tři stran berany přivezše zed otráslí a průlomem walice se, s welikým chřestem, se zvučením trub a welikým nadto pokřikem na lid w městě dorýwali. Ti sice při počátku neustupně Rímanům dále wcházeti bránili, a je mužně odraželi; ale množstwím nepřátel odewšad dotírajících přemoženi jsouce na wýssiny města utekli. Tu obrátiwše se a na nepřátele, jenž se po nich hnali, se obořiwše je na straně tlačili a je nesnadami a úzkobou míst potíštěné zabíjeli. Tedy Rímané ani nepřátelům s hůry připadajícím odpirati ani wlastními na ně naléhajícimi hejny se probiti nemohouce, na domy nepřátel, auy přizemny byly, utíkali. Ale domowé jimi naplnění, takowé tíže sněsti nemohouce se obořowali; jeden zajisté shroutiw se unohé dolejší potřel, a ten jiné a jiné. Ta wěc přenejwice škody Rímanům učinila; widouce nezbytí na střechy skákali ačkoli domy padati widěli. Mnozi sutinami zaríceni jsou; mnozi toliko na těle porouchaní wywázli; nejwětší díl prachem zalekli a zadusili se. Gamalensští wěci ty za pomoc od Boha držíce a nedbajíce své wlastní škody, na Rímány dotírali, je na střechy wháněli a na ně jak někdo do úzkých ulic padl, střilejíce je zabíjeli. Zboření domowé dávali jim hojnost kamení, zbroje jim mrtwi nepřátele poskytali, neb meče zbitých dobýwajíce proti napoly mrtwým jich užíwali. Mnozi z Rímanů se střech padajíce a sami se ustrkajíce hynuli; těm kteríž se na utíkání dali, uteci zhola možno nebylo; neb cest neznanjíce a pro

prach jeden druhého newidouce sebe potiskali a druh na druha padali.

5. Kdokoliv pracně wýchodu se domohl, z města usšel. Vespasián svým w nesnážích wždy byl přítomen; byl zajisté náramnou žalostí po jat wida anof město na wojáky se boří. Tedy zapomenut na vlastní bezpečnost, po málu ani nepozorowan do hořejšího města přibyl, a tam w prostřed nebezpečenství s mnohými zůstal; neb tehdy nebyl s ním syn jeho Titus, jsa předtím poslán k Mucianowi do Syrie. Wrátiti se neměl ani za bezpečno ani za poctivo. Rozpomenu se na věci, kteréž od mladosti provozowal, a udatnosti svojí pamětliv jsa jako nadšenec těla a zbroje towarýšůw svých za štítů sobě přistrojil a s nimi bitwu s wrcu dorážející snášel. Nestrahuje se ani množství mužů ani střelby odpíral, až Židé nadlidskou přítomnost ducha jeho poznawše, se unawili. Když již mdleji se potýkali, on naspátek postoupaje neukázal dříve žád, až wen ze zdi wybral se. Mnogo Římských wojáků w tom boji zahynulo a mezi nimi Ebutius desátník, muž, kterýž se netoliko w té bitvě, w kteréž zahynul, ale wssudy předtím přechrabrým býti dokázal a kterýž Židům mnoho škod natropil. Setník Galus, s desíti wojáky prostřed boje w nějakém domě stryl se; uslyšaw pak bydlitele za večere mezi sebou o úkladech lidu proti Římanům rozprávěti, (neb on a lidi jeho Syřané byli), w noci na ně wpadl a wšsedky zabiw k Římanům zdřaw s wojáky usšel.

6. Vespasián vojstvo jenž pamatujíc na nehody, an dosud tak veliké porážky nepočili, zvláště pak na stud že vůdce v nebezpečství opustili, na mysl pokleslo, těšiti umínil. O sobě nic nemluvě, aby se nezdál někoho hned při počátku řeči stihati: „Náleží,“ pravil „nehody společné mužně snášeti a tu běhu válečnému prohlédati že vítězství bez krve proliti se nedochází; nebo štěstí vrtkavé jest. Toli tisícům Židům usmrtili nyní nějaký dluh osudu jsme zapravili. Jako sprostácké jest, ve šťastných věcech spýchati, tak nemůžno jest, v nehodách se strachovati; nebo obé rychle se proměňuje, a ten muž udatným jmen bývá, kterýž střizlivost myslí i v odporných věcech zachovává bodrou myslí ztráty napravuje. Věci ty nyní přihodilé ani rozmarilostí naši ani udatností Židům nestaly se; příčinou jich prospěchu a ztráty naši mistuost byla. Na nejvyšše by snad všetečnou naši horlivost někdo stihati mohl. Neb když nepřátelé na vrchní místa utekli, měli jste se zdržeti a necházeti v nebezpečství nad hlavou nastávající, nébrž vzavšše dolejší město po málu Židů na vrch uteklých k bezpečné a k stále bitvě pobízeti. Ale vy nesmírně po vítězství se shánějice o bezpečnost svou nepečovali jste. Neopatrnost ve válce a vzteklá přehliivost nepřipadá na Řimany, kteřížto všecky věci pořádně a podle zkušnosti vojenské konáme; barbarům to náleží, a v tom Židé nejvíce vynikají. Musíme tedy k vlastní udatnosti se navrátiti a neho-

dami raději se zmužiti, než na myslí umdlé-
wati. Nejlepšího potěšení každý z vás svou
rukou vyhledávej; neb tak jenom za zhytnulé
násince pomstíme se a zabitců jejich potrestáme.
Já pak jako včera vás ve vsselikém boji před-
cházeti a nejposléze z něho vycházeti se vy-
nasnažím.“

7. Těmi řečmi posilnil vojška. Gamalané
pro udatenství mimo nadání wywedené poně-
kud myslí nabýwali. Potom ale widouce, že
jest jim objata nádej smlouvy a že Římanům
nijak ujiti nemohou (neb již potravu neměli)
na myslí zhola klesali. Avšak pokudž mohli,
ochranu své nezanedbávali; nebo obořené strany
lidé nejjudatnější, ostatek lidu zdi neobořené
ostřihali. Když pak Římané ještě více náspů
wzdělávali a opět se do města wraziti poku-
šeli: mnozí z města strze neschodné rokle, kdež
stráže nebylo a strze stočky utíkali; kteříž zajeti
se bojice tam zůstali, hladem umřeli; neb těm
toliko potrava se odewšud snášla, kteříž bojo-
wati mohli.

8. Avšak i w takových záhubách wytrvá-
wali. Vespasián ale z obležení učinil wýpad
proti těm, kteříž horu Tábor opanowali. Leží
hora ta mezi polem velikým a Scythopoli,
zwýšší třidcet honů; od púlnoční strany přístupu
k ní téměř není. Na vrchu jest rowina dwad-
cet šest honů, wšsectna zdi ohražená. Tu pak
tak velikou obradu Josef we čtyřidceti dnech
wystawěl, anoť jemu k tomu místa dolejší wody
a jiných potřeb dodávala; neb hora tolíko de-

stowtu má. Jesso weliké množstwí Židů na ni se shromáždilo, poslal tam Bepasián Placida se ssesti sty jízdnými. Horu tu sléztí jemu lze nebylo; on tedy dávaje náději tu prominuti, mnohé tu smlouwě dolů wywabowal. Scházíwali oni dolů tolikéž úklady strojice; neb jak Placidus jen pro to aby je na rowině přepadnouti mohl, welmi přiwětíwě s nimi rozmlouwal, tať Židé jakoby jeho rozkazu poslussni jsouce přicházeli, aby na něho z nenadále udeřili. Wšak chytrost Placidowa zwitěžila. Nebo když Židé boj začali, činil Placidus jakoby utíkal. A podál na pole je wywabow, rychle množstwí jízdného lidu obrátil, na ně se obořil a mnohé usmrtil, ostatnímu pať množstwí na horu cestu zawalil. Posádka Tábor opustiwšši do Jerusalema utíkala; obywatelé ale, proto že se jim wody nedostávalo, i sebe i horu Placidowi pod wýmínkami poddali.

9. Z Samalanůw mezi tím nejsnělejšši utíkaním se rozprchlí, nestateční hladem mřeli, bojovní ale obležení snásseli, až dwaadwacátého dne měsíce hyperberetaje či října tři wojáci římsšši z patnácté tmy při ranním bdění nejwyššši na té straně wěž tajně podkopali, jesso strážni na ni ani přichodu jich za noci, ani přítomnosti jich neucíli. Ti wojáci beze wsseho chřestu pět nejohromnějššich kamenů wywrátiwšše obskočili a hned wěže s welikým hřmotem se shroutila. Strážni její spolu s ni spadli; strážnici na jiných strážech přestrašseni jsouce utíkali; mnohé jenž s města wyjiti se podji-

mali, Římané zavraždili, mezi nimiž také Josefa nad průlomem zdi utíkajícího kdesi šípem prostřelil. V městě bydlitelé hluku ulekše se sem i tam běhali a se strášili, jakoby již všickni nepřátelé byli do města vtrhli. Chares právě nemocen ležel; i skončil, anach velikost strachu neduhu jeho smrti dopomohla. Římané na první nehodu pamatující, teprvá třiatřicátého dne svrchu jmenovaného měsíce do města vstoupili.

10. Titus nyní již opět přítomen byl. S hněwaje se pro tu ránu, kterouž Římané w nepřítomnosti jeho utržili, dvě stě jízdného lidu mimo několik pěších wybrav tisse do města vtrhnul. Strážní příchod jeho učiwše, k zbroji s křikem pospíšili. Když pak ostatní bydlitelé o jeho wtržení do města zwěděli pochopiwše děti a manželky s křikem a pláčem na hrad utíkali. Kdo s Titem se potkali usmrceni jsou; komu zbráněno bylo na vrchol utéci w nesnázi své mezi Římskou stráž upadl. Na wšech místech slyšáno ustawičné lkání umírajících a krew po příkrých místech wšeho města tekla. Na ty jenž utekli na hrad, Vespasián wšecto wojsko wedl. Vrchol ten byl příkrá zewšad skála záwrativé wysočnosti, wšsudy lidstwem naplněný a stráž obkličěný. Židé Římany je ztékající dolů stráželi, jiné střelami a swalowaním na ně kamení přikwačowali; k nim střelba pro wysočnost místa nedosahowala. Náhle k zahynutí jejich wichor jako s nebe seslaný se zdvihnul, Římské šípky na Židy nesa, jejich pak od Římanů sfi-

tem odháněje. Také na skalách pro veliké náfilí větru ani ostáti, místa pevného nemajíce, aniž vstoupajících viděti nemohli. Tehdy přifedše na ně Římané, obkličili je dříve než brániti se aneb usšetření prositi mohli. Popuzován byl hněw Římanů pamatováuim na ty, kteréž Židé w prvním udeření zhubili. Mnozí odemšad obkličeni jsouce a o hrdle svým zoufajíce děti, manželky i sami sebe do propasti po hlavě sráželi, kteráž pod hradem nesmírně prohlubla; skutečně hněw Římanů mírnějšim shledán byl, než vlastní rozlícení zajatcůw proti sobě. Od Římanů čtyry tisíce jich zabito, těch ale, kteříž do příkopů se uvrhli pět tisíc nalezeno. Aniž kdo zachován kromě dvou žen, sester dcery Filipowny, kterýžto Filip byl syn Joachima znamenitého vůdce wojska krále Agrippy. Zachovány jsou, že při wyvrácení před prochlivostí Římskou se schovaly; neb tito ani nemluwnátkům neodpouštěli, nébrž je chápajíce s hradu vyhazovali. Takto Gamala wyvrácena jest třímecitného dne měsíce hyperberetaje či října, počawšši čtyrmecitného dne měsíce gorpiaje či září se protiviti.

Žlawa druhá.

Wzeti Gischaly po útěku Jana do Jerusalema.

1. Již toliko sama Gischala, neweliké město, nestroceno pozůstávalo. Dbywatele jeho

počojní byli, jsouce ponejvíce rolníci jenž od očekávaných naporád úrod záviseli; wšak nemalé množství loupežníků se mezi ně neblaze wtroufalo, jimiž také někteří z měšťanů nakaženi byli. A odboji je přivozowal a ponoukal Jan, syn Lewiůw, člověk podvodník, wrátekých mravů, smělý w nádejích a neustupný w jich dosahování a owšem známý, že pro žádost moci wálku miluje. On řídil w Gischale zástup buřičůw a příčinou byl, že také lid již posly o poddání se poslati chtěje příchod Římanůw wojensky očekáwal. Wespasián proti nim Tita s tisícem jízdných poslal; desátou legii obtud ku Scythopoli hnul, s pozůstalýma pak dvěma sám do Césaréje nawrátil se, po ustawičných prácech jim odpočinutí dáti hodlaje. Pro blahobyt oněch měst neneprávě se domýšlel, že jejich těla i myslí k budoucím bitwám se zotawí; neb dobře znal, že jemu nemalá práce w Jerusalemě nastává, měšťě králowském a hlavě národa, do něhož wšickni kteříž z wálky utekli, se sbíhali. Přirozená i strojná pewnost města toho nemálo mu péče přidávala; a powážil-li ducha a smělosti obywatelůw, widělo se mu že město také bez zdi nedobytelné jest. Pro tu wěc wojáky jak zápasníky před potýkáním cwičil.

2. Titowi bylo velmi snadno město Gischalu hned po swém k němu přijeti opanowati. Wšak wěda, kdyby moci wzato bylo, žeby wojáci naporád lid zabijeli (on již byl wraždami nasycen), maje také lítost nad množstwím jenžby

newinně bez rozdílu s winnými zahynulo, raději smlouvou město sobě padmaniti chtěl. Zeď byla plna lidu nejvíce z roty odbojcůw; tedy Titus wolal že se diví weč oni doufání majíce, ana již wšfectna města padla, sami Řimské zbroji se opírají, widouce že města mnohem obhraženější jedním na ně od Řimanů udeřením wyvrácena jsou, a že ti bezpečně statků swých užívají, kteříž Řimanům se swěřili; že také nyní na ně pokoje podává pro jejich nezbednost nad nimi pomsty newyhledáwaje; prominouti prý lze jim náději swobody, newššak setrwalost při věcích nemožných. Jestli pak dobrotivého napomenutí a podávaných na ně slibů neuposlechnou, že zakusí weššterého ufrutenství wálky; a již hned poznati mají zdi jejich hračkou býti před střelbou Řimskou, na kteréžto zdi spoléhajíce dokazují se sami z Galiléjských zpurnými jatici býti.

3. Na slova ta z měšťtanůw žádný netoliko odpowídati, ale ani na zeď wjiti nesměl, neb wšfectnu byli loupežníci opanowali, a strážní byli u bran wystaweni, aby nikdo ani k smlouvě wjiti ani žádného z jiždných do města přijiti nemohl. Jan Řimanům odpowěděl: že k takowému podání přistupuje a že odporné k tomu buď namluwi buď přinuti; wššak že dne toho zákonu židowskému propůjčiti slussi (byla sobota) jestto na ten den ani bojowati ani o pokoj jednati nesměji. Wědit Řimané, že u Židůw w sedmý den od každého díla přestáwáno býwá. Přestoupením zákona toho pro-

hřessili by se rovně ti, jenžby k tomu přinuceni byli, jako i ti jenžby nutili. Také že prodlení to jim ke škodě nebude neb čehož Židé za jednu noc podjiti se mohou kromě utečení? Titus ale že lehko může rozložením wojska toho zabrániti. Jim pak že to s velikým ziskem jest ničeho proti otcowským zákonům nečiniti. Kromě toho prý také na něho, jenž mimo naději pokoje usštědruje, lidu zachowanému i zákon zachovati náleží. Těmi řečmi Jan Tita oklamal, ne tak v náboženství dne sedmého jako o své hrdlo staraje se. Obával se, aby hnedli město wzato bude, sám opuštěn nezůstal, a wšfectu swou naději na noční útěk založil. Zistotně Bůh, jenž Jana pro wyvrácení Jerusalema zachovati chtěl, to řídil, že netoliko těm prodlení záminkám Titus uwěřil, ale také dále od města wojsko položil při Cydesse, penum městečku Tyrském, kterč s Galilėjci wzdychy w nenávisti a potyčcích žilo, majic množství obywatelů a ohradu příhodnou pro rozmísky s národem onim.

4. Jan w noci, newida stráží Řimských při městě, té příhody užil a s oděnci swými a zahálivou chátrou, jenž rodiny swoje s sebou pojala, do Jerusalema utikal. Ale jen na dwadcet honů ženy, děti a jiné množství s sebou dowedl člowěk ten strachem zajetí a bezživoti poháněný. Když dále se bral, opuštěn jsou; powstalo náramné tudy opuštěncůw twílení. Čim dále kdo od swých byl, tím bliže nepřátel býti se domníwal. Již již Řimany k

zajímání jich přítomné býti mnice, leželi se a tytýž na sruš od kroků svých se ohlédali, jakoby již jich ti postihali, před nimiž utíkali. Mnozí na bezcestí padali, mnozí druh druhá po cestě předcházeti hledíce wespolek se potírali. Zalostiwě ženy a nemluwnátka hynuly. Některé ženy na muže a příbuzné jessťe wolati stačily se lkáním jich prosíce, aby jich počkali. Ale Janowo napominání přemáhalo, kterýž na ně křičel, aby zachowati sebe hleděli a tam utekli, odkudžby pro pozůstalé swojince nad Řimany, kdoby jich zajali, pomstu wziti mohli. Hejno uteklců, jakž kdo podle šil a běhutošti moha, se rozprchli.

5. Když nastal den, přišel Titus ke zdim pro smlowu. Vid brány mu odewřel a s manželkami i s dítkami proti němu jdouce jej co dobrodince swého a oswoboditele města witali. Spolu mu o Janowě útěku oznámili a prosili aby jim odpustil a odbůjce kolik jich najde trestal. On proseb lidu odložiw oddíl jízdných Jana stíhat poslal; dohoniti ho sice nemohli, an do Jerusalema utekl, ale těch jenž s nim utíkali, téměř na šest tisíc zavraždili, žen pak a dětí málo méně než tři tisíce zpátky přiwedli. Titus sice těžce to nesi, že hned nad Janem pro lest jeho pokuty newzal, ale náhrady poněkud našel we množstwi zajatých a zavražděných, a s plésotem do města se bral. Rozkazaw wojákům právem wálečným malý díl zdi zbořiti, hrozbami wice nežli trestem půwody bouřky w městě strocowal. Domýšlel se,

že z osobní závisi a nenávisti mnozí newinně osočováni budou, kdyby winné od newinných různil, a že lépe jest winného w strachu zanechati, nežli newinného s ním zahubiti. Neb winný owšem buď strachem trestu aneb wděčnosti pro prwnějších win odpustění polepsšiti se může, ale odpravení newinného nijak napraveno býti nemůže. Město stráží osadil, dílem pro škrocení brojivců dílem pro dodání myšli pokojným lidem. Tak již Galilea wsecka mnoho práce Římanům zawálewšši podmaněna jest.

Hlava třetí.

O Janowi Gischalowi, o horlivcích, o biskupowi Ananu, a jich mezi sebou neswornosti.

1. W Jerusalémě Janowi při wchodu jeho wsecken lid we stric táhl; každého uteklita weliký zástup obkličil na přihody wně města stalé se tazaje. Již jejich dechu se supáním popadání nesnáž jejich wyrazowalo; předce wšak w neštěstí pyšně se honosili, pravice: že neutekli Římanů, ale že dobrowolně přišli, aby s nimi z bezpečnějšího místa bojowali. Nemoudro prý a neužitečno jest, pro nepatrná městčka, jaké jest Gischala, w nebezpečenství se wydávati, jesto zbroj a znužilost pro město hlavní zachowati uáleži. Wšak když se o wzetí Gischaly a o swem na bílo tak jmeno-

waném odjiti zminili, brzo se lid domyslil že utekli jsou. Když pak lid uslyšel o tom co zajati snášeli, welice se z toho poděšil a za jisté znamení vlastního wyvrácení to pokládal. Ale Jan o osud lidí za sebou zanechaných zhola nedbaje a obcházaje lid nadějemi k wálce wzbuzowal, věci Řimanůw špatně státi doličowal, vlastní moc wychwalowal, a posetilsti nezkušenců se wysmíwal že Řimané by pak i křidla na se přijali, nikdá přes Jerusalemské zdi nepřeleti, jessťo pro městečka Galilejská tak mnoho zlého trpěli a na jich zděch nástroje své wálečné pokazili.

2. Těmi jeho řečmi weliké množstwi mládeže se nakazilo a k wálce se pozdwihalo; opatrnější pak a starší k budoucim wěcem prohlédajice města jako již zahubeného plakali. Zmatek wúbec panowal a již před bouřkou w Jerusalemě množstwi wentowské swářelo se. Titus mezitim táhl z Gischaly do Césaréje; Wespasian z Césaréje do Jamnie a Azótu přibraw se oboje města sobě podmanil. Posádku tamuložiw nawrátil se weliké s sebou množstwi weda těch, kteříž na milost se jemu podrobili. Po wšech městech nyní bouření a wálky domácí powstávaly; kdo pokoj měl od Řimanů, ten proti krajanům rukou pozdwihowal. Mezi žádostiwými wálky a pokoje byl ukrutný swár, a nejprwé w rodinách již dáwněj nesworných rúznice se rozněcowała. Potom lidé nepřátelstějsší se nesnadili, každý postoupil po lidech sobě podobných a již zjewně a hromadně proti sobě po-

wstáwali; wššady rozbroj byl. Strana nowých wěcí a wálky žádostiwá přemáhala staré a opatrné lidi mladostí a přiwazčiwostí swou. Tudiž se obywatelé na plenění oddali, a w hejna se spojisse po wšši krajíně loupeže provozowali, tať že což se ukrutnosti a nesprawedlnosti dotýče, krajané nic od Římanů se nedělili; ano těm, kteréž loupili, wybojowání od Římanů lehčejššim se zdálo.

3. Posádky měst dílem zaměštnání se ličnující, dílem pro nenáwist národu toho, buď k žádné aneb k welmi malé pomoci soužencům přispíwaly; až naposledy kořistowání po krajíně nasytisse se správcomé loupežníkům a odewššad w rotu nessechetnou sebrawšše se do Jerusalema wplížili se, města tehda žádným nesprawowaného a obyčejem otcowššým krajaný wššecťy neostražitě přijímajícího, tehdy zwasšše, an se wššicni domníwaly, že wššteré to množštwí do města se wlémající z dobré wúle na pomoc jim přicházi. Tito sami i bez rozmíššky stačili město swízely obklopiti, anof ničemné a neuzitečné množštwí potravu kteráž bojownikům uchylána byla stráwilo a tudý mimo wálku i swár a hlad spúšobilo.

4. Potom jini lotřikowé z kraje do města wššedšše a ke mnohem ukrutnějššim kteréž tam nastli se připojisse, wššeliké neřešli provozowali. Nesměřowali oni drzostí swou toliko ku brání a loupeži, ale we wraždy se wydali, ne tajně ani w noci aneb na obecném lidu, ale we dne a zjewně, od lidí nejzuamenitčejššich po-

čátek činice. Nejprvé Antipu muže z rodu královského, nejmocnějšího mezi měšťany, jemuž obecní pokladové směření byli, postihše do vězení dali. Po něm Lewiáše nějakého, muže znamenitého a Sofu syna Maguelowa, též obadwa z královského rodu; potom vssecky jiné kteříž se w zemi jiným předkowati zdáli. Weliký tu strach lid posedl a každý jakoby již město útokem wzato bylo, o vlastní toliko zachování pečoval.

5. Loupežníci ti na vězení zavřených nepřestávali, aniž se domnívali takových mocných mužů ostříhání s bezpečím býti, an rodiny jejich tak mnohočetné by owšem tu pomstě nad nimi dostačily, a snad i lid obecný, báli se, proti nim powstane tou nesprawedlností popuzený. Tedy usoudili je zabiti a poslali na to nějakého Jana nejochotnějšího vražedníka, kterýžto jazykem vlasti své synu daňkůw sloul. Ten s desíti jinými zbrojnými s meči w rukou do žaláře wstoupil a vězně podšstopil. Té přeukrutné neshlechtnosti nemalou příčinu předstírali, že totiž s Řimany o zradu města jednali a že je tudý co zrádce obecné swobody odklidili. Takto svou opowážlivostí co dobrodincomé a zachowatelé města chlubili se.

6. Dálo se tudý, že lid w takowou sniženost a bážlivost, oni pak w takowou nezbednost dostali se, že na jich vůli také wolba biskupů¹⁾ záležela. Tedy rodiny ze kterýchž po-

¹⁾ biskup, welekněž tuto jak Ant 20, 7. 8. říčeji se běže znače spolu představené čtyrmedcitma tříd kněžských.

stoupně biskupové ustanoveni bývali, z práva oloupiwisse neznámé a neurožené ustanowowali biskupy, aby towarýsse w neschetných swých zločinech měli. Nebo lidé, kteříž mimo nádeji nejwětšich důstojenství dostli, těch owšem, kteříž jim toho poskytli, poslouchati museli. Rozličnými úklady a klamy představených wespolek popouzeli, z jich nespornosti přihodnosti k swým věcem dosahující; až pak sužowáním lidí nasytiwisse se rouhání swé na Božství přenesli a postorněnými nohama do swatého místa wessli.

7. Již lid proti nim se zbouřil, půwodem Anána nejstaršího z biskupů, muže moudrého, kterýžby jistě byl město zachoval, kdyby byl rukou úkladnických ussel. Ale oni chrám Boží proti útokům lidu hradem sobě učinili a swatyně jim útočistěm ukrutenství jejich se stala. K těm nehodám přiměšowali také posměch, kterýž nad zločiny jejich urážel. Chtíce zwěděti jak se jich lid strachuje a swé moci zkoussějice, hřebím či losem biskupy woliti se osmělili, jessťo biskupům (jakž jsme powěděli) podle rodům posloupnost náležela. Klam ten obyčejem starodávným zastírali, pravíce že také druhdy se losem biskupství oddávalo. Ale w pravé pravdě bylo to zrušení zákona přepewného a wýmysleť pro dojití moci od těch, jenž libowládu uwěsti hodlali.

8. Protož jednoho toliko welekněžského rodu powolawisse, kterýž Eniachim sloul, o biskupa losowali. Náhodou přissel los na člověka, strze kteréhož nejwice jich neschetnost dokázala se, na Fania, syna Samuelowa ze

wsí Afty, netoliko nehodného biskupství, ale ani coby bylo biskupství pro sprostáctví ovšem neznajícího. Tedy bezděk ho z pole potáhše úřad mu co nějaký úkol na divadle uložili a v posvátné roucho jej oblekše coby té chvíle činiti měl ho vyučovali. Za žert a za hru takovou neschetnost pokládali. Jiní knězi z daleka patřice, jak v posměchu zákon mají, ve pláč se vydali a pro zhanobení posvátného úřadu těžce lkali.

9. Tohoto jich pychu lid déle nesnesl; všickni tu podvrácení tyranství klopotali. Nejznamenitější muži, Gorion Josefův a Simeon Samalielův syn obcházejíce soukromě a v společném shromáždění napomínali, aby již na ruských svobod se pomstili a místo svaté od zbojníků vyčistili; nejvýtečnější pak z biskupův, Samalův syn Jesus, a Anánus syn Anániův často lidu veřejně pro lžnavost domlouvali a proti horlivcům popuzovali. Tak oni se (horlivci) nazývali jakoby o dobré věci usilovali, anok naopak nejhoršími skutky v neschetnostech samy sebe přemýšlili.

10. Když tedy lid se shromáždil a se všickni pro přepadení míst posvátných, pro loupeže a vraždy jitrili, ale nikdo k odporu se nepostavil domnívaje se, (což i bylo), že horlivci nepřemoženi jsou: tedy Anánus wesed mezi ně, často na chrám vzhledaje a slzami se zaliv: „D kězbych,“ pravil, „raději byl umřel, nežli abych spatřoval přibytel Boží takovými neschetnostmi naplněný a místa nepřístupná a

swatá nohama nesseschetníkú postlapaná! Leč
 kužským rouchem oděn jsa a nejsvětější z we-
 lebných jmén nesa jessťe živu a život miluji
 nenacházeje smrti stáři swého důstojné. Aťšak
 ač samotén a jako na pouštti jsem, dussi swou
 sám za Boha wydám. Neb nač žiw býti mezi
 lidem kterýž záhub swých necítí a k nynějšsim
 strastem otupěl? Roupeni jssouce trpíte, bití
 jssouce mlčíte, a žádný z was zjewně nelituje
 zavražděných. O hořkého tyranstwi! Ale co
 o tyraních naříkati mám? Zdalíž od was a od
 trpělivosti wasš wychowáni nejsou? Zdalíž
 prvním buřičům, když jich jessťe málo bylo
 promíjejíce mlčením swým jste jich četnějšsimi
 neučinili? zda když oni se zbrojili, w pokoji
 sedíce sami na sebe zbroje jste neobrátili? jessťo
 první jejich útoky odraziti bylo když na při-
 buzné waffe hanami se potrhovali. Wy pak
 následkůw zhola nedbajíce, nesseschetníkú k loupe-
 žim jste popudili a na domy wyloupené žád-
 ného jste pozorú neměli. Protož oni již i majitele
 jich odwolekli, a když je prostředkem města táhli,
 žádný jim pomoci nehleděl. Ano oni ty nade který-
 miž jste zradili, do wězení dali. Mlčením po-
 mijím kolik jich a jací byli muži znameniti;
 ale že newinni byli a že bez wýslechu odsou-
 zení byli, toho zatajiti nemohu. Nikdo se jich
 w okowách neujal. Zaky byl toho následek,
 leč že jste museli patřiti an je usmrčuji? Ano
 widěli jssme když nesseschetnějšši mužowé jako
 stádo nerozumných howad w oběť wedeni byli
 a nižadný ani neceknuł ani rukou nehnuł. Trp-

tež tedy, ano trpítež an nyní po swatyni sflapají. A jesto jste sami zlošynům těm w jich zločinech se propůjčovali, žalujte nyní na nyh jejich! Zistě by nyní we wětšší neshlechtnosti se wydali, kdyby co wětššího nad swatyni wywrátiti wěděli. Dpanowali nejpewnějšší místo města (chrámem již ho nazývati nelze) jak nějakou twrz neb ohradu. Když již takové tyranství proti wám založeno jest a wy nepřátely nad hlavou již widíte, což se radíte a kterať mysl swou rozehřáti hodláte? Zda Římanům očekáwáte, aby swatyním wáším spomohli? Zamliž se město nasse octlo a k takové-li záhubě již jsme dostihli, že nás i nepřátelé litowati musejí? Což nepowstanete, o bidni, a pohledíce na rány své nebudete, což lité sselmy čini, se mstiti nad těmi, kteriž wás tepají? Což každý z wás rozpomenow se na své utrpení a před oči si předlože ty věci kteráž snášel, tu pomstě myslí nepřiloží? Zabynula u wás wášeň ze wšech nejdražší a nejpřirozenější, žádost swobody. Duch otrocký a služebný nam za podíl připadl, jakobyhom se byli poddanosti od předků naučili. Ale oni mnohé velké wálky pro swobodu wedli, ani Egypťanům ani Medům moci neustoupajice, toliko aby poslouchati nemuseli. Ale nač o předcích mluwiti? Tato nynější wálka kterouž s Římany wedeme (užitečna-li a prospěšna, čili opak toho jest, nyní ponijim) za jakou powstala příčinou neliž pro swobodu? Což tehdy my, kteriž sloužiti pánům wšeho swěta nechceme, tyrany z rodu swého

snášeti máme? Cizincům poddánu býti druhdy jedinému neschází přičítati se může; ale nejneslechbetnějším krajanům se podmaňowati wěc ničemna a podla jest. Boněwadž pak zmínka o Římanech stala se, nezatajím před wámi, co mně mezi mluwením na mysl tanulo: Kdybychom i od Římanů přemoženi byli, čehož Bůh ostřez, nic trpčejšího nepočijeme nad to což nám tito učinili. Jak nemá to býti hodné pláče, že w chrámě Římské dary widíme, kdež nassincowé loupeže shromáždují, kteří wsselikou spanilosť města toho zhanobili a muže wraždí kterýchžby nepřátelé po wítězství byli uffetrili? Římané nikdy mezi nezasměcencům uložených nepřekročili, ani poswátých obyčejů nezneuctili; oni obrady swatyně z daleka spatřené se hrozi; tuzemci ale a lidé w nassich obyčejích wychowani a kteřížto Židé slowou uprostřed poswátých míst plahočí se, ruce ještě teplé od zbijení swého národu majíce. Kdyby se tehdy cizí wálky a nepřátel nad nassince mnohem wlidnějšich obával? Sluffi-li wěci prawým jménem nazwati, tedy jistě Římané zákoním nassich zachowatelé, a nassincowé prawi nepřátelé nassi jsou. Ale že ti zrádcowé nassi swobody smrti zasluhují a že žádná pokuta pro jich neschbetnosti dost weliká býti nemůže, s tím tussím přestwědčením iste wessleři sem z domu přibyli, a bez domluwy moji pro wěci snášené iste ua ně zanewřeli. Mnozí ale snad množství a smélosti a zisťného jich postawení strachují se. Ale ty wěci jakož strže nedbanliwost wassi

staly se, tak nyní prodléváním vášním více se rozmáhati budou. Počet jich na každý den roste an každý neschetník se k nim utíká, a drzost jich více se rozpaluje, že se jí ještě překážka nestala; místa nad námi povýšeného užívati budou k veselitým úkladům, jestliže jim v tom hověti budeme. Věřte mně, jestli na ně udeříme, porazí je zlé svědomí a vzhody vrchnějšího místa z jich paměti vymizí. Jistě také božská velebnost kterouž pohrdali, střely jich na ně samy obrátí a ode střel vlastních bezbožníci ti zahynou. Uhlédnou-li nás toliko, hned poraženi budou. Ušlechtilá pak věc jest, v nebezpečenství u posvátných dveří umřítí a ne-li za děti a manželky, aspoň za Boha a jeho svatyni duse vynaložiti. Já radou i snahou vás předcházeti a vašeho bezpečí veselijať obmysleti budu, aniž uhlédáte mne abych života svého usetřoval.

11. Těmi řečmi Anánus lidu proti horlivcům pobádal, ač věda že již těžce přemoženi býti mohou pro množství, mladosť a odhodlanost jejich, mnohem více pak pro zlé povědomí věcí kterýchž se dopustili, jesto neočekávali, aby jim kdy spáchané ty nepravosti prominuty byly. Předce ale raději cožkoli podstoupiti, než věcí obecných v takovém zmatku zanedbati ustanovil. Vid pak křičel, aby je vedl na ty proti nimž je nabízel; každý k boji hotov byl.

12. Mezitím co Anánus bojovně odděloval a k bitvě pořádal, horlivci o veselikém jeho usilování zvěděli; neb byli jsou tu lidé,

kteříž jim vředy věci oznamovali. Tudiž se zbouřili a jednať w klínech, jednať hejnem z chrámu vytrhující žádnému, jenž potkal se s nimi, neodpouštěli. Rychle také Anánus lid shromáždil, množstvem síce četnějši, zbrojí vřat a řadowáním pod horlivci nižši. Bojechtivost ale obojí nedostatek doplňowala. Měššti hněwem nad zbroje silnějšim se rozjařili, družina w chrámě smělosti wřelijakého množstwi wětši rozpáleni byli. Měššti zajisté wěděli že w městě neostojí, lečby horlivce vyplénili; horlivci pak myslili, nezwitězi-li, že žádné pokuty neujdou. Tudy se wespoleť speřili prchliwosti wedeni jsouce; nejprwé w městě a před chrámem na se kamenium házeli a ze vzdáli na se kopimi metali. Kde mezera nastala witezitelé meče wytařili. Weliké wraždy z obojí strany se dály a přemnozi ranění byli. Ranění měšštané do domu od přátel swých nosseni byli; kdo pak z horlivců raněn byl, do chrámu odcházel a poswátanou zemi kwi naprzuowal. W prawdě říci se může, že jich kwi toliko swatyně postwřeněna byla. Loupežnici kdykoli k útoku wybíhali wzdychy přemáhali. Lid jitře se a na každý den se mnoze domlouwal se na ustoupajici; ti jenž ze řadu dotírali prostoru utikajícím nepropůjčice wěškeré množstwi swojincůw na nepřátely potířkali. Když pak loupežnici moci takové suěsti nemohouce po málu do chrámu ustupowali, připadl na ně Anánus. Ze zewnitřních okolku jsouce wyhuáni poděřili se a wnitř do chrámu uteřse rychle wrata zawřeli. Anánowi na wrata poswátaná

udeřiti nezdálo se, zvláště an nepřátelé s hůry stříleli; za neshusnou věc pokládal, i co vítěz neočistěný prvě lid do chrámu vésti. Ze všeho tedy množství svého šest téměř tisíců zbrojných oddělil a za strážce je v síních chrámových ustanovil, jež druzí vystřídávali, a všem pořádkou stráž držeti se dostalo. Mnozí z předních lidí od velitelů povolání dostavše chudě za mzdu najímali a místo sebe na stráži postavovali.

13. Těm všem byl příčinou záhuby Jan, o kterémž jsme již pověděli, že z Gischaly utekl, muž lesti plný, jenž úmysly panování přejádostivé v duši chováje již od dávna vlasti úklady strojí. Tehdy děláje se jakoby s lidem smýšlel, s Anánem obcházal, když se ve dne s velmoži radíval a v noci stráž ohledoval; potom ale tajnosti všecky horlivcům oznamoval a každý úminek, prvě než se na něm dotona usuesseno, strže něho nepřátelé zvěděli. Aby v podezření neupadl, uad uiru Anánovi i vrchním lidu pochleboval. Ale ta přechota jeho na opak se mu zvrhla; neb právě pro nesmírné pochlebování podezřelým se stal, a ta jeho i tam dotíravost kde povolán nebyl, svědectví o jeho vyhrázení tajemství poskytovala. Poznávali zajisté, že nepřátelé veškery jejich úmysly zvěděli a uikdo více nad Jana podezření o prozrazování nezastoužil. Jeho odkliditi nejnadno bylo, an svou zlostí mnoho dovešti mohl a muozi náčelníci vysoké rady jej zastávali. Vidělo se tehdy

od něho přísahy věrnosti požádati: On s hotovostí přísahal, se lidu zachovati, ani ráby ani snahy nepřátelům neoznamovati, a spolu s nimi všemožně tu záže povstalcům nápomáhati. Anánus tedy přísahám jeho uvěřil a již beze všeho podezření k svým radám ho připouštěl; ano posléze jej s poselstvem o sjednání se k horlivcům poslal. Neb o to stejně pečovali, aby sami chrámu nepostvrnili jakož aby žádný z horlivců v něm nezahynul.

14. Jan pak jakoby se horlivcům a ne druhé straně přísahou věry byl zavázal, mezi ně wšed: „Castokrát v nebezpečství jsem pro vás býval, pravil, abyste o všech tajných věcech zvěděli, kteréž proti vám Anánus obmyslel. Nyní spolu s vámi v největší nebezpečství upadnu, lečby pomoc s nebe nám přispěla. Již zajisté newáhá Anánus, ale naved lid k Vespasiánovi poslal, aby tu vzeti města co nejvíce pospíšil. Proto vám očístu na zejtří uložil, aby buď pod zášterou náboženství aneb také násilím do chrámu se wědřeli. Newidím jak obležení dlouho snáseti, aneb s takovým množstvím se potýkati budete.“ K tomu přidal, že božským řízením právě on pro jednání k nim poslán jest, nebo tam prý směruje Anánus, aby nenadále na ně bezbrojné připadl. Musejí prý pro zachování života buď oblehatelům křiti se, aneb od jinud pomoci hledati. Kdož se, kdyby přemoženi byli, částou odpustění kóji, nepamatují na předšlé výstupy svoje aneb se domníwají, že

kdž winnici skutků svých želi, hned ti jenž uraženi jsou odpustiti musejí. Ale i kající provinilci prý w nenávisti bývají a ti jenž uraženi jsou, vládu dosáhše ukrutněji prý hněvem se rozpalují. Bezdy prý jim obáwatí se jest příbuzných a přátelů lidí zabitých a nescíslného lidu pro zrušení práv a soudů hněvem roznicuého; byt také některý z nich milosrdenstwím se pohnul, wšak že w tom welikém množství rozjitřených se ztratí.

Hlawa čtvrtá.

Jduméjané od horlivců powolání hned do Jerusalema přichodí a vyhrazení wně města přenocují, k nimž řeč činí welebnýž Jesus a Simon Jduméjský jemu odpowídá.

1. Takové řeči Jan wymýšleje k strachu weššterý přiwodil. Cizi pomoci zjewněji oznámiti se sice neosmělil, ale Jduméjské netemně naznačowal. Aby také wúdce horlivců k hněwu popudil, stíhal Anána z ukrutnosti a prawil že on zvláště proti hlavám odbojcůw směruje. Byli pak to: Eleazar syn Simonůw, kterýž nad jiné i k radám i k wykonání těch rad spůsobným býti se zdál; Zachariáš syn Falekiw, obá z kněžského rodu possli. Ti mimo wšsem společně také o obzvláštích pohružkách jini činěných zvěděwše, a že Ananus pro žádost vlády Řimcůw powolal, (neb to byl Jan

selhal) dlouho na wahách trvali do újin talowých wehnání jšonce. Vid, mysleli, hotow jest každou chvíli na ně připadnouti; cizí pomoci žádati pro blizkost nebezpečí wěc nemožna jest, anol wšfecto zlé dříve je přitwaciti může, nežby o tom kdo z pomocníků zwěděl. Předce wššak líbilo se jim Zdumejštých powolati. Napřáli z krátka list, že Anánus podwed lid Řimanům hlavní město chce zraditi, že oni pro swobodu od něho odpadše w chrámě obleženi jsou a že nejbližší doba o jich životě rozhodne. Jestli jim rychle nápomoci nebudou, že oni nenadále od Anána a nepřátel swých, město pak od Řimanů podmaněno bude. Mnohé nadto wěci poslům poručili, aby správčům Zdumejštým ústně oznámili. Ku poselství byli dvě bystří muži předloženi, welmi zběhli a spůsobni k wyjednávání a smlouvání, a což uad ty wěci jest, přerychlí pěšáci. Zistá wěc byla, že Zdumejští hned se jim propůjci, jšonce lid bouřel žádostiwý, neřádny, wždycky se wšselijatým potřzkám sklonný, proměnám se radující, na nejmenší prosebníkůw pochlebowání zbrani se chápaní a k wáškám jako k hodům swátečním pospíchající. Rychlosti jenom k donešení poselství potřebí bylo, w čemž se poslům hotowosti nenedostávalo; (obádwá slonli Anániowé); záhy ku knížatům Zdumějštým přibyli.

2. Tito listu a ústního wyřízení ulešše se, jako wytekli obihati a národ na wojnu wolati počali. Rychleji než weleno sešel se lid;

wšickni pro swobodu hlavního města zbroj cháпали a téměř na dwadcet tisíců se shromáždilosse pode čtyrmi vůdci do Jerusalema táhli, Janem a Jakubem syny Sosowými, Simonem synem Kathlowým a Fineem synem Klusowým.

3. Ani Anánus ani strážní jeho o jiti posluw newěděli; ale o přicházení Zdumějowů wědomost měli. Sotwa se toho Anánus dowěděl brány zawřel a zdi osadil. Wšak newidělo se mu s nimi bitwu swěsti, nébrž slowy raději namluwiti je hleděl. Jezus tehdy po Anánowi s biskupůw nejstarší proti nim na wěži stoje mluwil: Ničemu že tak se nediví w rozličných města bouřkách jako že nejnesslechetnějším lidem se pomoci mimo nadání dostává, a že wy nejhorším lidem na pomoc jste přitáhli s takowau ochotností s jakouž byste ani na barbary, kdyžby wás k tomu hlavní město powolalo, přitáhli nebyli. Kdyby wojsko wasse nápodobné bylo k těm lidem, kteříž wás powolali, útok ten bych nerozumným býti nepokládal, nebo nic tak neupewňuje swornosti, jako podobnost w mravích. Kdyby ale někdo každého z lidí oněch prošetřil, tisícera smrti hodným ho býti shledá. Bowrhel celé krajiny, ničemnící jenž majetky své promarnilosse w městech a městech blízkých drzost swou prodili, do swatého města s nedojítky se shlukli; lotromé to, jenž místo poswátne náramnými nesslechetnostmi postwrnili a jež widěti jest an we swatyni opilí chodí a břichem nenasytným lou-

peje zabitych žijí. Waffe ale množství a stroj zbroje wassi newyhlíží jinak než jakoby wás obecnou radou bylo město hlavní proti cizincům powolalo. Čímž tehdy to máme nazwati leč nestěštim, widouce wás že jste se fessli pro ochranu nejneslechetnější chátry? Dlouho jsem se toho domysliti nemohl, co wás tak rychle zbourilo; neb bez veliké příčiny byste se zbrojně proti bližnímu národu pro lotry nebyli wyprawili. O Římanech a o zradě jsme uslyšeli; ty věci nyní někteří u wás troufi o wyswobození hlavního města mluwíce. Pro takový wýmysleť více než pro wšecky prostopášnosti neslechetníkůw těch jsme se podiwili. Dwssem, muže od přirození swobodu milující a proto s cizimi nepřátely bojowati hotové, jináče proti nám zbouriti nemohli, než klam o zrazené tak žádoucí swobodě wymysliwšse. Ale wám náleží toho štetiti, kdož jsou ti utrhači nassi a toho to stihají, a prawdy o nás z postavení věci obecných, ne z wymyšlené řeči wyhledáwati. Nebo proč bychom nyní poddali se Římanům, měwšse od počátku swobodu buď od nich neodpadati aneb po odpadu rychle se zase s nimi smířiti, dokud okolo nás wšecko zhubeno nebylo? Nyni ale, bychom i chtěli s nimi se smířiti, není snadno, an již je podmaněná Galilea hrdě učinila, a k nim již blízkým se přimileti hanebnost nad smrt horšši jest. Což ua mně jest, pokoj nad smrt oblibuji; ale an jsme již wálku začali a w boj se wydali, raději slawou smrt nežli život w zajetí wolím. Zda

utrhači ti praví, že jsme my vrchní v lidu sami tajně, či že vředeň lid ze společného svolení někojho k Řimanům poslal? My-li sami, nechť nám oznámí, které jsme z přátel vyslali a kterých jsme služebníků v té zradě užívali. Někdoli na cestě postizen, neb navrácuje se jat jest? snadliž listy našli? Jsa bychom se před tak velikým množstvím měšťanů utajili, s nimiž každou hodinu obcujete? A ti nemnozí a zavření, kteřížto z chrámu ani do města vyjiti nemohli, kteráž poznali, co se tajně vně za městem děje? Ci teprvá nyní se toho dowěděli, když za svou prostopášnost pokutování býti mají? Dokudž bez strachu byli, žádného mezi námi zrádce nepodhlédali. Cili příčinou toho lid býti praví? My veřejně jsme jednali a všickni přítomni bývali a protož by veřejná o tom wědomost byla dříve nad ono poselství k vám přišla. Což tehdy? Nebylo-li třeba pro zavření úmluvy posly poslati? Kdož byl k tomu wolen? nechť powědi. Ale to žaloby jsou lidi jenž zle zahynouti mají a nastávajících pokut uwarovati se žádají. Kdyby osud uložil, aby město k zrazení přišlo, tedy toho jen ti, kteříž na nás posilwají se podejmou, nebo k míře jejich zlosti jediného zlého se nedostává — zrazení. Wám, poněwadž iste se již se zbrojí přibrali, předewším, jať sprawedliwo jest, městu hlawnímu pomáhati a spolu s námi tyranu wyhladiti náleží, kteřížto zákony zrušili, nohama práwa poslapali a soudy meči swými wynášeji. Urozené zajisté

muže neobžalované z prostředku města pochopivše, nejprvé pouty sflíčili, potom ani na hlas ani na prosbu jejich nedbajíce podpískopiti dali. Můžete, chcete-li do města co přátelé vejíti, o těch věcích o kterýchž jsem pověděl očitě se přesvědčiti; uvidíte zpusilé od loupeží domy, manželky a sirotky v roušce smutném, lkání a pláč po všem městě; není žádného, jenžby útoku bezbožníkův těch byl nepočil. Ano oni v takovou prostopášnost se vydali, že lotromskou drzost netoliko ze vsí a přespólních měst do Jerusaléma hlavy a ozdoby národu, ale z města tohoto až do chrámu přenesli. Ten sobě vymolili za brojnici, útočiště a sklad těch věcí, kteréž proti nám strojí. Místo po všem světě ctěné, od cizinců z končin země přicházejících v poctivosti chované, nyní od všem u nás zplouzených se poslapává. Radují se oni v zoufalosti své, že lid proti lidu, město proti městům se bouří a že národ proti vlastním útrobám se vztěká; protož nejlépe a nejslušněji jest jak jsem pravil s námi neshlechtníky zahladiti a nad tím oklamáním pomstiti se, že na pomoc vás povolati se osmělili, majíce vašeho trestání se obáwati. Zestliže ale povolání jich předce sobě vážíte, tedy vám po odložení zbroje způsobem přibuzných do města vjíti wolno jest, pode jménem, jenž prostřednost mezi nepřátelstvem a pomocenstvem chová, totiž co rozsudím. Uvažte sami, jak jim to s prospěchem bude o zjevných a tak velikých neshlechtnostech před vámi souzenu býti, anof

sami lidům neobžalowaným ani slova promluwiti nedopustili. Předce wšak se jim té z wassého příchodu milosti užiti dopusti. Zestliže pak ani s námi pro věci ty hněwati se ani jich souditi nechcete, třetí věc zbývá: abyste opuštěnce obě strany ani z našich záhub posměchu neměli ani k úkladníkům hlavního města se nepřidawali. Jestli ale předce o někom z nás, že s Římany jedná podezření máte, swobodno jest wám průchodům ostrihati; wyjewili se skutek nějaký takový, w jakémž donesent jsme, tedy přijďte, osadte město a pomstěte nad půwodny postizenými. Nepředejdou wás nepřátelé, anof města tak blízci jste. Jestli ale z těchto věcí nic se wám wděčného aneb mírného býti nezdá, nedivte se že jsme brány zawřeli, dokudž zbroj nosíte.

4. Ty řeči mluwil Jesus. Množství Zdumějšťých ale na ně nepozorowalo, než hněwem se rozpálilo do města wjiti nemohouc; i wůdcowé těžce to nesci zbroj složiti majíce; nebo to na něci rozkaz činiti zajetím býti kladli. Zeden ale z wůdců, Simon syn Kathlím sotwa utrořiw bouření swojincůw, stoje na místě odkad ho biskupowé uslyšseti mohli, prawil: že se již tomu nediwí, že ochráncowé swobody w chrámě obleženi jsou, poněwadž někteří národu město společné zawiraji. Římany přý přijiti, pro ně brány owěnciti hotowi jsou; s Zdumějšťými ale že s wěže mluwí a jim wzatou pro obranu swobody zbroj odwraci rozkazují. Ač soukmenowcům strážce města swěřiti nechcice, předce je za soudce usta-

nowují; a na jiné žalující pro zabítí neodsouzených měšťanů, sami vředeň národ tu potupě odsuzují. Město všem cizincům pro náboženství odemřené nyní prý před domácími se zavírá. Ovšem proti vám, k vedení války s trajany, přijíti jsme se zavodili! Jestli jsme předce proto pospíchali, abychom vás při svobodě zachovali. Takovým způsobem vás ti kteréž jste oblehli urazili, a tak podobná jste podezření na ně našli! Ochránce obecného dobrého v žaláři držice a národu vám nejbližšímu bez rozdílu město zavřesse, nadto nám tak potupné rozkazy předkládající předce útisk snášeti se pravíte, a jméno tyranů těm jež utlačujete, připisujete. Kdož ústíky řeči vášni snese, wida že skutkové řečem odporni jsou? Snad-li vás Zdumějové z města vylučují, čili wy raději jim swatyně otcovské zahajujete? Právem mohou se stíhati obleženci v chrámě z toho, že osmělivosse se trestati zrádce, kteréžto wy pro společnou winu muže urozené a newinné nazýváte, od vás raději toho trestání nezačali a hlavu té zrady neodfali. Ale jestli oni litoštivějšími než slusno, byli, my Zdumějsští domu Božího zachováme, my za společnou vlast bojowati, my nad nepřátele z wentu jakož i nad zrádci wnitř se institi budeme. Tuto pak pozůstaneme přede zděmi we zbroji, dokawádž buď Římané k vám prohlédati newstanou aneb wy sami swobodě se nepropůjčíte.

5. Zdumějové řeč tu přiwitali s křikem. Jezus pak teskliv odessel wida že Zdumějsští

nic mirného neobmyslejí a že dvoji wálkou město obklopeno jest. Mysl Zdumejstých neupokojovala se; dílem těžce nesi potupu, že jim do města zbráněno, dílem moc horlivců wětšší býti držíce a jich tu pomoci přispívati newidouce na rozpacích se powahovali a mnozi přitáhnutí swého litovali. Ale stud bez porizení domů se nawrátiti přemáhal litost tu; umínili zůstati, ač se jim w ležení u zdi newalně wedlo. Té noci weliká se bouře strhla, wichrowé prudci s přívalem, neustálé blýšťání, hrozné hřímání a weliké hlucení země otřesené hrůzu rozššřowalo; zřejmo bylo že pro záhubu lidí staw swěta se kormoutí a tuffiti se každému dávalo že nic malého ta znamení newyznamenávala.

6. Zduméjané s měšťany stejné o hrůzách těch domnění měli. Zdumejstí smýšleli, že se Bůh hněwá pro wálečné tažení, a že neujdou pomsty do swatého města zbraň wnosíce. Ananus a jeho stoupenci, že tak bez bitwy zwítězili a že Bůh za ně wálčí. Ale byli to lissi wěstcowé budoucnosti, o nepřátelích to wykládajíce co jejich wlastní osud předpowídalo. Zdumejstí těly swými k sobě se skupiwšse wespolet se zahřiwali a pawězy nad hlavy skladšse nedrahně od desště utrpěli; zelótowé ale wíce jejich nežli swým nebezpečenstwím se trápili a shromáždiwšse se radu měli, mohliliby jich spo-
možení spůsobem nějakým obmysliti. Prchliwějšším z nich widělo se zbrojně na strážné připadnouti a do města wražíc zjewně brány

pomocníkům svým odewřiti, nebo prý strážní nenadálým přepadem ustrassení, zvláště an mnozí bezbrojni a we wálkách necwični jsou, se rozprchnou, množství ale městské těžce se shromážditi může, an každý w domě pro nechwíli se chowa. A byl i nebezpečenství nastalo, raději prý wssecto podniknouti slussi, nežli takowému množství hanebně zahynouti dáti. Dpatrnější ale od násilí odrazowali domnice se, že netoliko proti nim stráž rozhojněna jest, ale zdi také městské za příčinou Zdumějců pilněji ostřihá, že wssudy přítomen jest Anánus a každou hodinu stráže nawssťewuje. To jiných noci owsssem se dalo, té pak noci se opominulo, ne pro leniwost Anánowu, ale že osudem uloženo aby se množstwím strážných zahynul. Siž drahně w noci když se bouře nejwýsse rozmohla, strážní w sincích postaweni zesnuli. Shned horlicům na mysl tanulo, aby pily chrámu ucho-píce záwory u bran přerežali. Ze chřestu pil se neshyffelo, uápomocno jim bylo společné zwu-čení wětrů a hromů.

7. Tedy z chrámu tajně wyssedffe ke zdi přišli a pomoci pil bránu Zdumějským ode-wřeli. Tito nejprvé strachem pojati byli domníwajíce se že Anánus je přepadá a rychle k obhájení sebe ruku k meči wztáhli. Ale brzo přišlé poznawsse do města se brali. Kdyby byli tehdáž na městskany udeřili, bylby owsssem wessferen lid zahynul; tak se byli hněwem rozlítili. Ale pospíchali nejprvé horliců z wězení wyswobodit, an ti jenž je do města wpustili,

welice profili, aby nezapominali těch w nehodě, pro něžto přišli, a aby jim těžšího nebezpečení neztropili. Neb po zajetí strážce prý snadněj jim bude na město nbeřiti; jestliže ale se to jednou zbouří, již nad oněmi neobdrží, anof měšťané je učijice se shromáždí a jim cesty zastoupí.

Hlava pátá.

Zdumějowé do města za bouře wessých a zelótów krutost. O smrti Auána, Jesusa a Zachariáše a jať Zdumějowé se domů nawrátili.

1. Zdumějstým se to líbilo; i táhli městem k chrámu an horlivci jich příchodu s úzkobou wyhlídali. Když tam dostihli, také tito srdce nabyli a ze wnitřku chrámu se wyhrnuwše s Zdumějstými na strážné udeřili. Někteřé ze strážných we spánku usmrtili; ale křikem procitných wšlechtu množství zbuženo jest, a ti se strachem zbroj pochopiwše k odpírání pospíchali. Dokawád drželi že sami horlivci na ně udeřili, směle si počínali, počtem je přemoci se nadějice; widouce ale zewna jiné připadati, poznali že Zdumějstí do města wskočili. Tu wětšší díl zbroj a smělost obložiwše nařikání se dali; něco jen mládenců ozbrojených se udatně s Zdumějstými potýkali a dlouho hejna staršího chránili. Tito o swizelu swém obywatelům nižšího města s křikem oznamowali, ale nikdo jim na pomoc přijiti se ne-

osmělili poznawšse, že Zdumejsští do města wtrhli; toliko sami také na wzajem křičíce pláč vydávali, veliké křivení žen powstalo a kde který strážný w největší nebezpečení upadl. Horlivci s Zdumějany spolu křiku pozdvihli a bouře obecný ten ryk hroznějším činila. Zdumejsští nikomu neodpustili; od přirození bezbožství náchylni jsouce a bywšse prvé bouří rozjitřeni na ty, kteříž před nimi město zawřeli, zbraň obraceli stejně i na prosící i na bojující nemražíce. Mnobé, jenž příbuznosti své k nim dotýkali a o usšetření společného chrámu prosili, meči probodali. Ani útěku ani nádeje spásky nebylo. Wespolek stlačeni jsouce zabijeni byli; větším dílem pak násilím hnáni jsouce, an nebylo místa k ustupování a zbývci wzdy bližěji dorýwali, w zoufalství do města dolů se pustili, nebož tím ukrutnějším než to, jehož odbíhali, zabývnti samoděť podnikajíce. Chrám celý zevnitř krví oplýwal a nastalý den osm tisíců a pět set mrtvých oswítíl.

2. Wšak tím hněw Zdumejských nenasytil se, ale obrátivšse se na město wšsecty domy loupali a kde toho zabijeli. Obecného lidu zabijeti zbytečné býti kladouce biskupů wyhledávali, na ně překotem se walili a dosáhšse jich hned je stínali. Potom stojíce uad jejich mrtwolami jedna Anánowi pro náklonnost jeho k lidu, jedna Jesusowi pro řeči se ždi mluwené se posmíwali. W takowou pak bezbožnost pokročili, že bez pohřebu mrtwoly powrhowali, ač Židé takowou péčí o pohřeb mají,

že i odsouzenec do západu slunce snímají a pohřebují. Memnu se s pravdou pravím-li, že smrt Anánova byla počátkem wybojování města Jerusalema, a že hned od toho dne zdi wyvráceny byly a obec židovská zahynula, ve kterýchžto biskupa a opatřitele spásy své u prostřed města skateho spatřovali. Byl to muž wúbec vážný a owšsem spravedlivý, a přes westeru slávu urozenosti, důstojenství a cti k nejnižším schylovati se sobě obliboval. Swobody wšselijak obraňoval, milovníkem lidowlády byl, užitku obecného wždycky sobě nad vlastní wážil, nade wšsecko o pokoj pěči maje; nablídal zajisté že Římané nemohou wybojování býti a že nesnesou-li se Židé správně s Římany, ne-wyhnutelně we válce zahynou. Z krátka, kdyby Anánus byl živ zůstal, byloby k smlowě přišlo; neb s podivením byla wýmlownost jeho a jeho lidu přesvědčivost, a již byl odporůcky své a lidi wojny žádostiwé ponejwíce sobě podrobil. Kdyby ale bylo k wojně přišlo, byliby Židé welikou nesnáz pod takowým wůdcem Římanům zawalili. S nim úzce spojen byl Jezus, s nim-li se přitowná, nižší, ale jiné přewyššující. Jisté Bůh, kterýž město powškrněné zahubiti a plamenem swatyni očistiti uložil, schwálně ochránce milownůcky jich dřiwěji odklidil. Mrtwoly mužů těchto jenž málo předtím poswátňým rouchem odíni byli a veřejným službám Božím předkowali, u westerých přichožích w poctivosti jsouce, nyní nahé a k roztrhání ode psů a zwěři pomrzžené spatřiny byly.

Mužům těch, domnívám se, sama cnost oplakávala, želejitc že tak neschetnosti podlehla. Takového stončení došli Anánus a Jesus.

3. Po nich horlivci a Zdumejští obor sprostého lidu jako na stádo neposvátného dobytka naň wpadajice zbijeli. Sprostý lid kdekoli postižen, usurcován; urozené ale mládence schápajice svázané do žalářů vsázeli a usmrčení jich odkládali, nádeji majíce, že mnohé z nich k sobě přivábi. Ale nikdo se k nim nepřikázal, nébrž vsíctni smrt raději podstoupili nežli s neschetností proti vlasti čeliti wolili. Překrutná pro odpor svúj snášeli trápení, biti a mučení jsouce; a když již tělo muť snášeti nepostačovalo, sotva tehda jim poslední rány usštědřovali. We dne zajati, w noci odpraveni byli; mrtvolny na cesty vyhazowány, aby pro jiné wězně místa byla. Takový strach na lid přišel, že žádný ani zjewně plakati ani přátel svých pohřebiti se neosmělil. Tajně zavřeni jsouce w domích plakali a toliko ostražitě aby žádný z nepřatel neslyšel lkali; nebo jinak se plačícimu dostalo věci těch kteréž oplakávaný snášel. W noci na mrtvolny nemnoho prsti wrhali, zřídka jen někdo smělejší we dne to učinil. Dwanácte tisíců urozených tím způsobem zahynulo.

4. Horlivci již vraždy se nabaziwšse, beze vsěho studu z nálezůw a soudůw posměch sobě tropili. Umínili jsou jednoho z welmožů, Zachariásse syna Barnchowa, zahladiti. Jeho veliká wšš neschetnosti nenáwist a láska swo-

bodý neméně než bohatství jeho jich popouzela. Bobrawosse mezi sebe státníků jeho doufali s ním spolu skliditi ze světa muže, jenž k wyvrácení vlády jejich přemnoho přispěti mohl. Tedy povolali podle zákona sedmdesáte předních lidu na spůsob soudců wšeliké moci prázných; a před těmi Zachariáše obžalowali, že je chtěl zraditi Římanům, a že proto k Vespasianowi poslal. Žádného důvodu, žádné stopy žalobě té nebylo; oni ale pravili o tom přesvědčení býti a to že ku přidání winy věcem těm dostačuje. Zachariáš wida nezbytí, an úklady ne k soudu ale do žaláře weden byl, o životu swém ne bez swobodomyšlnosti pustil; powstaw nepodobnost žalob w posměch uwodil, a krátce se z toho w čemž narčen byl wywedl; potom k žalobníkům řeč obrátiv, wsecky jich zbrodně naporád wyprawil, a na zkormoučení veřejných věci hlasitě nařikal. Horlivci na něho se rozzuřice sotwa od mečů se zdrželi; chtěli ale spůsob a napohlednost soudu až do konce prouesti a nad to i soudců zkoušiti hodlali zdaby i s nebezpečenstwím na sprawedlnost pamatowali. Sedmdesáte wůdců obžalowance za uewinného propustili s ním raději umřiti než odpovědnost smrti jeho na se přijiti hodlající. Pro to jeho propustění horlivci hrozného křiku pozdwišli a hněw swuj zjeroně na soudce wyléwali jesso uoporozuměli moci sobě pod zášterou dané. Dwa z nejšmelejšich na Zachariáše uprostřed chrámu se obotřiwše jej probodli a posmíwající se pravili:

tu máš od nás vyrčení a jistější propuštění. A hned ho do příkopu z chrámu vyvrhli. Soudce pak tu potupě meči ploskou bijíce z okolí chrámových vyhnali, proto jediné žiwota jich usšetřiwše, aby rozptýleni jsouce po městě wšeobecné otroctwí oznamowali.

5. Zdumejští toho že přišli brzo litowali, aniž se jim to což se dalo líbilo. Tehdy sbromáždím jich jeden z horlivců tajně k nim přišedší předstawoval jim neschetnosti těch jenž jich na pomoc powolali a postawení města jim wylíčoval. Zbroje iste se podjali, jakoby Řimanům od biskupů město zraženo býti mělo, leč stopy té zrady se nenasslo. Ale s druhé strany ti kteří dělali se jakoby města hájili, obawnosti wálky a tyranstwi promodili. Hned z počátku jim toho zabrániti náleželo. Že pak iste se s uimi w něsskanském wražděni přiúčastnili, jest powinnost wasse, konec té neschetnosti učiniti a tuto zůstawajíc nápomocnu nebyti lidem, kteříž rád otcowský russi. Jestěli někteří z wás těžce to uesou, že brány před nimi se zawřeli, aby do města wjiti nemohli: tedy ti jenž toho bránili, pokutu toho splatili, Anánus zabynul a jedné noci lid téměř wšedek zahuben jest. Wím že těch wěcí mnozí z wás litují, ale u těch od nichž iste powoláni byli uesmírnou ukrutnost pozorowati jest, an zhola se obhájcům swojich neostýchaji. Jestto tedy oni před očima pomocníkům nejneschetnější skutky promozují, owšem wám Zdumejštým zbrodně ty přiwisowání budou dokud jim se někdo z wás nezepře

a aneb dožad od skutků těch se neoddáíte. Pouchá pomluva zrádu wymyslila, wtrhnuti Římanů se neočekává, město nepřemožitelnou mocí ohraženo jest. Aby tedy domů se nawrátili a zlošynům odpowěděwše ode wšech neschetnosti se očistili, kterýchžto oklamáni jsouce přiúčastnili se.

Hlawa šestá.

Kterak horliwoci od Jdumcůw oproštěni po městě wětší wraždy prowodili a kterak Wespasian Římany proti Židům wtrhnouti ufilující na ten čas zadržel.

1. Těm řečen powoliwše Jdumějowé nejprwé uwězeneé krajany propustili, na dwa tisíce mužů, jenž hned opuštiwše město k Simonowi táhli, o kterémž níže se bude prawiti, a potom domů z Jerusalema odesli. Dbojím to jejich odtáhnutí nenadále se přihodilo. Vid nezuae příčinu jich proměny poněkud zuiužowal se jako nepřátel zbawen jsa; horliwoci ale nezbedněji powstáwali, jakoby nebyli pomoci zbaweni ale zproštěni těch, kteříž nezbednost jich strocowali a odraželi. Nyní již bez prodávání a rozpakůw se neschetnosti podjímali; záměry nejrychleji wymyšleny a nad pomyslení rychleji we skutek uwozowány byly. Nejwice muže udatné a urozené zabijeli, tyto ze záwisti, ony z bázeň wyhlazující, nebo teukrát jen bezpeč-

nými býti se pokládali, když nikdo z lidí předních nezůstane. Tehdy zabít jest mezi jinými také Sorion, muž důstojenstvím i rodem vyvýšený, milovník lidu a myslí svobodolibou nad jiné Židy nadaný, ježž vřít svobodomluvnost mimo jiné cnosti nejvíce k zahynutí přivedla. Ale ani Niget Zájordánský rukou jich neussel, muž jenž ve válkách s Rimany udatným se býti dokázal; ač o pomoc hlasitě křičel a rány ukazoval, předce prostředkem města se s ním šrotowali. Když uveden za brány, o životě svém pustiv o pohřeb již jenom prosil. Ukrutníci ale ti s hrozbou odpřeli mu té země kteréž tak velice žádoštim byl a hned ho zabili. Umíraje od Rimanu pomstu na ně volal a horlivcům mimo běd válečných také hladu a moru a vzájemného sebe vraždění žádal. A ty věci westery na bezbožníky ty Buh poslal co spravedlivou odplatu; oni mezi sebou se rozstrkli a wespolečně zuřivosti své zakusili. Smrt Nigrowa strachu, aby vláda jejich nezhyuula, je na chvíli zbawila. Nikoho z obecného lidu nebylo, k jehožto zkáze by nebyli nějakou záminku wymyšlili; někteří zajisté že někomu z nich od dáwna protivni byli, šlizeni jsou; kdo pro pokoj žádného úrazu nedali, na ty po libowůli přičiny wymyšleli. Kdo s nimi docela udržel, toho za hrdeho, kdož s nimi důvěrněji obcowal, za pohrdatele, a kdož se jim w službách propůjčowal, za úkladníka pokládali. Jedna byla pokuta spolu za největší i za lewné obwinění,

smrt. Aniž jí kdo usšel, leč člověk buď rodem buď statkem velmi nízko postavený.

2. Wůdcové Římanůw neswornost nepřátel sobě za zisk nenadálý pokládajice na město ihned uderiti chtěli a Vespasiána nejvyššího wojvodu tu pospěchu ponoukali, pravice, že Boží prozřetelnost s nimi spojena jest, an nepřátelé sami proti sobě powstali; wyslat že rychle doby té užiti potřebi, an snad Židé brzo se smíří, buď domácimi nehodami ustanouce aneb k litování přivedeni budouce. Vespasián jim: W tom čehož potřebi, wece, velmi na omylu jste, žádajice jako na divadle co rukama a zbrojí dovedete, ukazowati; ale to wěc velmi nebezpečna jest a owšem při tom ku vlastnímu bezpečí a užitku neprohliďte. Nebo kdybychom hned k městu přitrhli, přinutíme nepřitele k swornosti a moc jejich jestě nyní celistwou na sebe obrátíme. Jestliže pak počkáme, s nemnohými toliko, jichž rozbroj ussetří, nám utkati se bude. Nebo Bůh lépe než já wálku tu řídí, Židy bez práce Římanům poddávaje a beze wšelikého nebezpečenství wojstu wítězství usstědruje. Protož an již od vlastních rukou nepřátelé hynou a zlem největším, rozbrojem, pojati jsou, owšem nám raději se dívati na jich nebezpečenství nežli s lidmi těmi, kteříž proti sobě se wztékají, potýkati se náleží. Jestli někdo se domníwá, že wítězství bez boje neslawno jest, ten ať powáží, že užitečněji jest předsewzeti swého w poklidu nežli w nejistotách wálky dojiti. Kdo velké

věci mírnosti a opatrnosti provádí, nezasluhuje menší chválu než ti, jenž jich udatenstvím dosáhli. Jestto nepřítel pro rozbroj ubývati bude, zatím vojsko nasse po ustavičných pracích okřeje a tudy já tím silnější vojsko do boje povedu. Byl jste ještě více po slávě vítězné bazili, nyní není na té době. Židé ani o strojení zbroje a ohrazení zdi, ani o sebrání vojska pomocného nepečují a tudy prodlévání těm, jenž ho propůjčují, se škodou nebude; nébrž domácí válkou a nesvorností soužení jsouce, denně bídnější rány trpí, nežbychom my jin je přemohše učiniti mohli. Prohlídámeli k bezpečnosti, ovšem náleží, abychom jim samy sebe hubiti dopustili; prohlídáte-li ale ke slávě, tedy nelze na ty udeřiti, kteříž v domácímu neduhu postaveni jsou; nebo právem by se řeklo, že vítězství ne sobě, nébrž rozbroji nepřítel dlužni jsme.

3. Těm řečem Vespasiánovým druzí velitelé povolili a záhy se ukázalo, jak užitečna byla rada jeho. Každého dne mnozí přebíhali, před horlivci utíkajíce. Bylo ale utíkání nesnadné, an vssecky cesty od strážných obehnány byly; a kdo tam z jakékoli příčiny postizen jest, co poběhlec k Římanům odpraven býval; jenom kdo penězi se jim vyplatil, bezpečen odcházel. Za zrádce jinův byl, který nic nedal; tudy dávalo se, že jestto se bohatí vyplacovali, sami chudí odpravování jsou. Mrtvol po vssech cestách nescísně leželo; mnozí jenž se již na útěk dali, zas raději v městě zahynouti

žádali; neb nádeje pohřbu smrt snesitelnější jim činila. Horlivci ale w takowou ukrutnost se vydali, že ani w městě ani po cestách zabíjeným té prsti nepopřáli; jakoby se byli na tom snesli, aby se zákonem vlasti své také práwa přírody zrušili a kromě křivd lidem činěných také Božství zpržňovali, mrtvoly pod širým nebem hniti nechali. Těm kteříž těla přibuzných pochovávali též jako ústokům zahynutí nastávalo a hned ten pohřbu zbaven jest, kterýž jej jinému učinil. Ať z krátka povím: žádný blahocit w těch záhubách takto nezahynul, jako milosrdenství; nebo tím, čehož se nejvíce šzeleti bylo, podpalovali se neschetníci, od živých na mrtvé, od mrtvých na živé hněw přenášejíce. Pro náramnou úzkost ten jenž zůstal lidi mrtvé, co odpočinuti nalezši, blaženými kladl, a kteříž we vězení trápeni byli, ti u přirovnání s sebou i lidi nepohřbené za šťastné vyhláškowali. Šfeliká lidská práwa od horlivců poslapána, věci božské uváděny w posměch a z prorockých výrokůw co z daremných bálůh žerty si tropili. Dvšem tito o cnosti a nepravosti mnoho předpowěděli, což zelotowé směle přestupujíce prorocství o vlasti pronesená naplnili. Byla zajisté starodávná řeč, že tehdy město wzato a swatyně útokem vypálena bude, když odboj zavládne a chrám Boží od rukou vlastencůw postvrněn bude. Horlivci ač o věcech těch nepochybujíce, jich vyplniteli se učinili.

HLAVA SEDMÁ.

Kterak Jan vlády se domáhal a jakého zla zelótové w Masádě natropili; jak Vespasián Sadaru wzal a co Placidus wykonal.

1. Jan již od dáwna samowlády žádostiw jsa, stejnou s druhý ctí opowrhowal, a po málu neschetnějšich po sobě potahuje od horlivců odpadal. Jiných ustanowení zhola neposlouchaje a wůli swou pánowitě profazuje netajil se w tom, že samowlády žádostiw jest. Někteří strachem, jiní samowolně se mu propůjčowali, (neb uměl diwně jiných lidí řeči a lesti po sobě potahowati); mnozí proto že s bezpečstwím swým býti widěli, aby příčiny wystupkůw na jednoho raději nežli na mnohé se uwalowaly. Již jeho w radách a snahách rozhodlanost nemálo družiny jemu získala. Welká wšak částka jemu nepřejic opustila ho, někteří ze záwisti nemohouce sněsti člowěku nedáwno sobě rovnému poddánu býti; wětšší díl ale bázeň jedinowlády od něho odwracela, neb nemohli se nadáti že ho, jestliže jednou obdrží, snadně zase zřadi, nadto se obáwali, že jim jejich dřiwějšiho odporu wždy we zlém připominati bude. Protož každý raději cožkoli we wálce snáseti, než dobrowolně otroctwi podnikati a co rob zahynouti umínil. Tudy rota jich se roztrhla, a Jan co král nad odpornou stranou panowal. Ale mezi sebou strana strany

ostřihala se a židka některou sarmátku provozili. Tím ostřeji ale proti lidu bojovali a s obojí strany o to usilovali, kdo většii loupeže dosáhne. Tři těžké pohromy, válka, tyranství a rozbroj město postihly; nejmenšii zlé z nich měšťanům válka se býti zdála. Z opustivšše vlast k cizim národům utíkali a u Římanů spásy docházeli, o které mezi svými byli puštili.

2. Čtvrté zlé k tomu se přidalo na záhubu toho národu. Nedaleko Jerusálema hrad byl velmi pevný, k ochranění zboží w nesnázech válečných a k osobnému bezpečí od starodávných králů vystavený, jemuž Masáda říkali. Ten síkaři či mečníci, jak slují, opanowavšše, do krajiny okolních vybíhali nic leč věci potřebných nehledajice, jesto od loupeži větších bázni se zdržovali. Ale když slyšeli že Římské vojsko w pokoji jsouc nic před se neběře, jesto w Jerusalemě Židé rozbrojem a tyranstvím rozděleni jsou, k většim neshlechtnostem se oddali. Na swátek přesnic (kterýžto u Židu ku památce swého z Egyptské služby wyswobození a do země otců swých přijiti se slawi) w noci sestoupili, utajili se vystavené strážce a na městečko Engaddy udeřili. Náhle bojowné obywatele, dřive než zbroj uchopili a se zběhli, rozepřylili a z města wyhnali. Hejno bezbrauné, ženy a děti w počtu nad sedm set, zahladili. Domy potom vypleniwšše, plody také již zralé obravšše kořist do Masády suezli. Meměně městečka i wšecknu krajinu okolo Masády hubili, an jim nemalý počet neshlech-

ných na každý den přibýval. Ihned také povstali po jiných Judska krajinách loupežníci posud pokojní. A jakož na těle kdýž oud přední se zanítí, wšickni oudowé znedužiwí, tak pro zbourění a brojení hlavního města také neschetníci po kraji opowážliwě k loupežim se nesli; domácí městečka wybrawsse na poustř odcházelí. Často w hejnech se shromáždiwsse a spískse nečetnější jsouce než wojska, ale početnější nad obyčejný sbor loupežnický na místa swatá a na města se obořowali. Někdý fice i porážka od těch se jim dala, proti kterýmž táhli, anof štěstí wálečné se od nich odwrátilo; ale ponejwíce ucházeli pomsty, s lotrowskou běhutoostí s loupeží utíkajíce. Tak nebylo w Judsku žádné částky, kterážby spolu s Jerusalémem hlavním městem byla nehynula.

3. Ty wěci ústokowé Wespasiánowi oznamowali. Nebo ačkoli buřící wšech cest ostříhali a wšecky přeběhlce zabíjeli: předce někteří k Řimanům tajně ucházeli a wůdce Římského pobádali, aby nápomocen byl městu a ostatky lidu zachowal, an mnozí že Řimanům přáli zahynuli a ostatní w nebezpečenstwi jsou. Tedy nad nehodami jejich se slitowaw s wojskem hnul se na pohled aby Jerusalém oblehnul, w skutku ale, aby město obležení zbawil. Leč bylo dříve potřebí wywrátiti to co jessťe pozůstalo a ničeho w zadu nezanechati, cožby obležení na překážku bylo. I přitáhl do Gadary hlavního města w Zájordáni, welmi perwného, a měsíce dystra či kwětna čwrtého dne do města

vrhnuť. Neb již byli přední lidé bez vědomí buřicův posly k němu o poddání poslali, dílem pro žádost pokoje, dílem pro své statky, an mnozí boháči w Gadare bydleli. O tom jich poselství newražitelé jich newěděli a teprvá když se Vespasián přibližoval, tomu porozuměli. O podržení města sice nyní pustili počtem již za odpůrci svými domácimi stojíce a nad to nedaleko od města býti Římány widouce; uteci ale bez krve proliti a bez pomsty nad nepřátely za nečest pokládali. Tedy na Doleša jenž netoliko byl důstojenstwím a urozeností přední w městě ale také poselství toho půwodem býti se widěl se obořiwšse, jej usmrtili a mrtwolou jeho w zuřiwosti své zhanobiwšse z města se rozprchli. Když přiblížilo se wojsko Římské, Gadarenský lid s plesáním Vespasiána do města přiwítaw zamluwu ochrany a stráž jízdného i pěššihó lidu proti harcům poběhlcůw od něho obdržel. Zdi prwé než toho Římané žádali, sami zbořili, aby wíce jim wčreno bylo že pokoj miluji, poněwadž wálku wčsti sobě nemožným učinili.

4. Vespasián Blacida s pěti sty jízdnými a třemi tisíci pěššihó lidu za těmi jenž z Gadary utekli poslaw sám s ostatkem wojska do Césaréje se nawrátil. Poběhlci jízdné stihatele nenadále za sebou widouce prwé než se s nimi speřili, do městečka jemuž jest jméno Bethenábris se shloučili. Tu nassedšse nemalé množství uládenců a je dílem po dobrém, dílem pať moci ozbrojwšse wšsetečně proti wojsku

Placidomu vytrhli. On po prvním Židům udeření poustoupil je ode zdi dále odvesti umysliv; potom na zisťném místě je obkličiv ššpy je postřelowati rozkázal. Kdo z nich utíkali od jízdných posetání, co pak se potýkali, od pěkoty vyhlazeni byli. Židé hynuli ničeho leč opowážliwosti swé dotázati nemohouce. Neb na spojené w řadách Řimany zbroji ne jináče než jako zdi ohražené dotirající nemohli ani střelby proti nim užiti, aniž řady jejich rozraziti, jestto sami odemšťad postřelowáni byli a jako diwohá zwěř dobrowolně na zbroj nabíhali. Mnozí w obličej meči raněni, jiní od jízdných rozbijeni jsouce hynuli.

5. Placidus wšsemožně pečowal, aby jim utíkání k městečku zastoupil. Ustawičně po té straně obíhaje a opět se wraceje blízké postřílel, nikdy se nechybiv; dalecí nato strachem se rozptylowali, až pak nejudatnější moci ke zdím prolomili se. Posádka w nesnázích byla; ústoky Gadareuské wyloučiti se jim nezdálo, a předce se strany druhé kdyby je přijali, widěli že spolu s nimi zahynou, což se jest přihedilo. Neb když tauti do mezizdí přitíkali, byliby téměř s nimi Řimané jízdní do města se wedřeli. Leč nestalo se to; Placidus přibyl když již brány zawřiny byly; tedy útoč učiniv a až do večera udatně bojowaw zdi a městečka se zmocnil. Vid bezbrauný vyhlazen, mocnější toliko utekli; wojáci domy vybrali a městečko zapálili. Uteklici wšsecku tu krajinu pobnuli; wlastní nehody zwelíčujice a prawice že wšseckno

vojstvo Římské táhne, strachem všecko polekali. Nescitelnými hejny lidé do Jericha utíkali; to jediné ještě naději spásy je kojilo, jsouc město pevné a lidné. Placidus w jízdný lid a válečné štěstí doufaje za nimi až k Jordánu táhl a všecky kteréž postihl, zabíjel. Přítistnou k řece množství to jemuž prudkost vody průchodu zbraňovala (pro rozvodnění od deštěm probřísti se zajisté nedala,) bitvou z protiva na ně udeřil. Tedy potřeba je k boji přinutila an utíkati nemohli; i postavivše se na dél břehu střely i harcování jízdného lidu snášeti museli, od kterýchžto mnozi ranění jsouce do řeky wmetáni byli. Od rukou nepřitele patnácte tisíců zabito jest; větší díl odolati nemohouce do Jordána dobrovolně skákali. Zajato jest okolo dvou tisíc a dvou set mužů, a Římané též přemnoho ovci, oslů, velbloudů a volův ukořistili.

5. Židům ta rána, ačkoli znamenita jsouc, větší býti zdála se, netoliko že krajina kudyž utíkali, krví oplývala a Jordán pro mrtvolův projiti se nedal, učebrž také že asfaltické jezero¹⁾ naplněno bylo mrtvolami po proudích do něho wplynulými. Placidus dobrého štěstí užívaje udeřil na městečka nejbližší, wzal Abilu, Juliadu, Bésemoth a všecka až do jezera asfaltického a každé z nich ústoky způsobilými osadil. Potom s vojáky na bárky wydan se ty, jenž byli na jezero utekli, wyhladil. Všecko posud nedobyté Zájordáni až k Machéruntu buď Římanům se poddalo, buď přemoženo bylo.

¹⁾ moře mrtvé.

Hlava osmá.

Kterak Vespasián o bouřích w Gallii uslyšew dal se ukončiti wálku Židowskou. Opis Jericha, welkého Pole a jezera asfaltického.

1. Mezi tím došla zpráva o bouřce w Gallii; Vinder spolu s welmoži vlasti té od Neróna císaře odpadl, o čemž na jiném místě šířeji. Zpráva ta Vespasiána k uspíšení wálky nabádala poněwadž již tehdy k budoucí občanské wálce a k nebezpečenství říše prohlídal a upokojením krajiny východné Italii bázně oprostiti doufal. Dokad zima trwala podmaněné wsi a města ohrazoval a desátníky nade wsemi, setníky nad městy zřídil; mnohá také zpustčená místa opravowal. Z jara s wětšší wojska částí z Césaréje do Antipatridy se přibral, a tam za dwa dni město sporádaw třetí den odtáhl, wsecko wúkol hubě a pále. Podmaniw sobě podkraji Chamny do Lyddy a Zannie táhl. Když se obě ta města poddala, ustanowiw tam posadku z obywateliw Řimanům příznivých do Amantha se dostal, a zaleh wsecky cesty k hlavnímu městu tábor tuto rozbil a jej zdi ohradil; zanechaw tuto páté tmy s jiným množstwím do Bethleptesského podkraji táhl. Toto a sousedni krajinu ohněm zkazil, okolo Iduméje místa příhodná zděmi ohradil a dvě městečka w prostředku Iduméje postawená, Betaru a Cefartobu wzal, wíce než deset tisíc lidí zbil a nad

tisíc jich zajał. A vyhnanou odtud množstwu ostatní, nemalý díł wojáků swých tam zůstavil, kteřížto na místa při horách harcující je hubili. S pozůstalým wojskem do Amaunta se navrátil, odkudž Samarím podle Neapole, kteráž sloula u domácích Mabortha, druhý den měsíce děsna či čerwna do Koreje přibral se a tu ležení rozbil. Na zejtří do Sericha se dostal, kdež jeden z podwůdcůw, Trajánus, wojáky ze Zájordaní k němu připojil, dříve již wseckny oby-watele při Jordáně podmaniw.

2. Z Sericha množstwu lidu před příchodem Římanů do pohoří proti Jerusalému uteklo; nemálo těch kteříž pozůstali mečem bylo zablazeno. Tudy Římané město našli zapustlé. Leží to město na rowině, nad níž vyniká pohoří neplodné, dlouhé, k severu až ke Scytopolitanským polím, k jihu až k zemi Sodomské a končinám Asfaltického jezera wztahující se. Wseckno pohoří drsné a pro neúrodnost neobydlené jest. Proti němu leží protihorí Zájordanště, jenž severně od Juliady počína a se na poledne až do Somory, na pomezí Petry města Arabštěho wztahuje. Při něm jest také přihorí jenž železné slowe, až do Moabsta zabíhající. Krajina mezi dvěma těma pohoříma sluje weliké pole ode wsi Gennabry až k jezeru Asfaltickému se wztahující, na dél dvě stě a třidcet houů, na šíř sto a dwadcet; w prostředku ji Jordán dělí. Chowá ona dvě jezera, Asfaltické a Tiberiadště, přirozeností sobě odporuá. Ono slané a nežiwné jest, Ti-

beriadské sladké a živné. Času letního ta ro-
wina wyprahuje a pro náramné wedro wzdu-
chem nezdrawým obdána jest. Celá jest sucho-
párna kromě břehů Jordánských; proto jenom
palmové stromowí na březích kwětné a plodné
jest, méně Jordána vzdálenější.

3. U Jericha teče hojný pramen te swla-
žowání polí, podle starého města prýště se,
kteréž Josua syn Nawún wůdce Židovský nej-
prvněji w Kananejské zemi wálkou opanowal.
O tom zdroji prawi, že někdy uetoliko zemi a
stromům, nébrž také ženám plodnost odnímal a
wsecko neduhem a morem nakažowal; teprwá
prý od proroka Eliséje zdrawým a plodným
učiněn jest. Ten byl učedník a nástupce Eli-
ášůw; od obywatelů w Jerichu hospodou při-
jat a přewlidně od nich uwitán byw odměnil
se jim darem pro tu krajinu wsecku ustawičně
wzácným. Ku pramenu wysšed a láhwiici hli-
něnou soli plnou do zdroje wpuštim, na to pra-
wice sprawedlivé k nebesům pozdwihnuw a do
židla smírnou oběť wyliw zdroje žádal, aby
proud swůj ujemnil a sladší wod žily odewřel,
Boha pak prosil, aby plodnější wzduch s wo-
dami spojil, jim rozhojnění úrody polní a moci
plodivé udělil a od nich wody té plodonosné
neodjimal, dokawadžby sprawedlivými zůstá-
wali. Modlitbami těmi jež dle tajemné nauky
mnohými hnutími prowázel zdroj ten proměnil
a wody jenž předtim byly jim příčinou osiře-
losti a moru, nyní živnosti a plodnosti půwo-
dové učiněny jsou. Zdroj ten tak mocně půdu

živí, že pouhým toliko nawlažením wydatnějši jest nad wody dlouho trvajici. Tudy těm, jenž vody té hojněji užívají, malého, kteří strouněji, hojného užítku poskytuje. Smlažování jeho dále sahá nežli jiných tokůw, sedmdesáte honůw zdělí, dwadcet zřřírí, kdež wýborné a velmi husté sstěpnice se nalézají. Tuto daří se palmy rozličné chuti a jmény; z nichžto nejtučnějši jsouce tlačeny mnoho medu wydávají, nedrahně medu obyčejnému odezdávajícího, ačkoliv i med dobrý wydává ta krajina. Také kraj ten rodí balsam, nejdražši uade wsectna tam ovoce, henu (cypr) také a myrobolan plodí; směle zahradou Boží kraj ten nazwati se může, anať hojnost wěci nejdražších a nejwýbornějších rodí. Ale ani w jiných úrodách některá po světě krajina se jí wyrowná, tať hojně oseni wsáté nawracuje. Příčinou toho zdá se býti mocnost wod a horkost wzduchu; wzduch rostliny wyluzuje a rozvádí, woda kořenů jich posilňuje a tudy času letního je zachowává. Krajina ta ostatně tať sucha jest, že jí téměř nikdo nenawstěwuje. Předce wssak woda před wýchodem slunce nabraná wzduchem chladne a powahu wzduchu okolnímu odporou na se přijímá; w zimě pak zahřívá se a ku koupání velmi příjemna býwá. Tak jest tu powětrnost lahodna, že kdýž w jiné části Judska snih prší, tam obywatele lněným plátnem odíwají se. Od Jerusaléma wzdáli jest sto a deset honů, od Jordána sšedesáte. Prostranstwí odtad k Jerusalému zpuslé jest a lame-

nitě, k Jordanu a jezeru Asfaltickému ač nižšího jsouc položení, tolikéž jest pusté a neplodné. Ale dosti o šťastném položení Jericha.

4. Sluffno tuto povahu moře mrtvého vysvětliti. Voda jezera toho horka a neživna jest; i nejtěžší věci do něho uvržené lehko na něm splývají a v hloubi jeho potopiti se nikdo ani s usilováním nemůže. Vespasian, kterýž tam byl přijel pro uhlédání jeho, rozkázal některé jenž plavati neuměli svázanýma pažama rukama do hlubokosti uvrcti, a vesměch ti jako mocí vzduchu vydvíženi jsouce, po vrchu splývali. K tomu také proměna barvy jeho pámatna; třikrát každý den pohled proměňuje a tu paprskům slunečným rozličně polestuje. Na mnohých místech vymítá černé hrudy asfaltu (zemské smoly), kteréžto nad vodou v podobě a velikosti volů bez hlav splývají. Pracovníci jezera k nim připravivše se je shromáždí a na loďky berou; naplnivše jimi loďky nelehko jich odtrhují; pro lepkość přilipá čluň k těm hrudám a nejinač leč krivotokem ženským a močem odloučen bývá. Užitčen jest asfalt netoliko ku potírání ale také k léčení a tudy do mnohých lékařství se přiměštuje. Dlouhost jezera jest pět a osmdesát honů, jižto až do Zoary Arabské vztahuje se, šířkość sto a padesát honů. Přiléhá k jezeru země Sodomská někdy úrodami a městy bohatá, nyní všecka vypálena. Bývá se, že pro bezbožnosť obyvatelů od hromobiti spálena jest; ještě v ní ostatky nebeského ohně a nástiny pěti měst uhlé-

dati lze; nad to rodi se tu ovoce z popela, barvou docela podobné k ovoci jedlému, ale rukama utrženo byvši v dým a v popel se rozpouští. Toli o Sodomské krajině podle udávání očitých svědků.

Hlava devátá.

Vespasián Sadaru podvrátiv Jerusalém obléhati strojí; avšak o smrti Nerónově zpraven byv úmysl mění. O Simonovi Gerasenském.

1. Vespasián Jerusalém se vssech stran obkličiti se stroje v Jerichu a Abidě hrazené tábory rozbil a v nich z Římanů a spojenců posádku uložil. Velia Annia poslal do Gerasy s částkou jízdy a mnohou péchotou. Ten prvním udeřením město rozar tisíc mládenců, jenž uteci již nemohli zabil, obyvatele zajal a statky vojákům rozebrati dopustil. Potom zapáliv domy na blízké odtud vsi táhl. Kdo mohl, utíkal, nestateční zahynuli, a cožkoli ostalo, ohněm stráveno bylo. Když tak vssecta místa při horách a na rovíně válkou postižena byla, obyvatelům v Jerusalémě průchodové zavaleni byli. Kdo uteci chtěli k Římanům, od horlivců ostriháni byli; ty pak jenž s Římany nesmysleli, vojsko město vssudy oblehši zavřelo.

2. Když Vespasián do Césaréje se navrátil a se vssim množstvím do Jerusaléma táhnouti se strojí, oznámeno mu že Nero za-

bit jest, třináct let a osm dní panowan. S ním jak císařství ohýzdil, Nymfidiowi a Tigellinowi nejnešlechetnějším lidem a ze svobodníků nejnehodnějším správu věci obecných poručiv, jak úklady jejich podjat a odemšši své strážce životné opustěn jsa se čtyrmi sobě věrnými propustěnci na podněsí utek tam sám sebe zabil; jak po nedrahném času ty, kteříž ho byli s císařství svrhli, pokuta zastihla; jak válka w Gallii přestala; jak Galba byw ustanowen císařem do Říma z Hispanie přitáhl; jak od vojíška z nesrdnatosti obwiněn jsa w prostřed náměstí úkladně zabit; jak Otho za císaře wyhlášen jest; jak vojáky své weda proti vojíšku Vitelliowu odklizen byl; jací byli brojové proti Vitelliowi a jaká válka při kapitoliu; jak Antonius Primus a Mucianus Vitellia a germanské tmy poraziwše válku měšťanskou ukončili; o těch wšech věcech obšírněji wyprawowati pomijím, anž na bíledni jsou a od mnohých Řeků a Latinsků často se psány byly. Jen pro spojitost věci a nepřetrženost wyprawování stručně jsem toho podotekl. — Tehdy Vespasián předewšim tažení své na Jerusaleim odložil, očekáwaje komuby císařství po Nerónowi připadlo. Potom zvědew že Galba císařství spravuje, umínil nic neprowozowati, dokud by jemu od tohoto o wálce naporučeno nebylo. Poslal k němu Tita syna svého pro poctu a spolu pro přijetí o Židech od něho rozkazu. Z podobné příčiny i král Arippa s Titem ku Galbowi se plawil. Když

kol Achaje, (bylo to w zimě), na wálečných lodích se plawili, stalo se že Galba zabit jest sedm měsíců a tolikéž dní cisařowaw. Potom Otho cisařstwí ujal. Agrippa tou proměnou přestrasšen nejša do Říma jeti umínil. Titus ale jako Božským wniknutím z Achaje do Syrie se wrátil a rychle odtud do Cěsarěje k otcí se přibral. Na rozpacích se powahujice při tom Římského cisařstwí se zmitání, židowské wálky o swé míře nechali za to majice, že w té o wlast swou bázni nepřihodno, proti cizozemcům bojowati.

3. W tom čase jiná bouře w Jerusalémě wzbuzena jest. Šimon syn Giorow, z Gerasy, wěku mladého, chytrostí owšem zpozdílejší nežli Jan, kterýž městem wládl, wšak udatnosti a smělosti nad něho přednější, ze spráwy Akrobatenské krajiny od Anána biskupa wyhnán byw k loupežníkům na Masádu se přidal. Nejprwé tak jim w podezření byl, že mu toliko w dolejšíh hradě se ženami, kteréž s sebou přiwedl, bydleti dopustili, sami we wrchnějším přebýwajice. Ale pro příbuznost w obyčejích brzo jich důwěry získal, s nimi na loupeže wycházel a spolu s nimi krajinu wúkol Masády hubil; wšak k wětším podnikům je nawesti nemohl. Dni zajisté hradu swěmu přiwykše opodále že strýsse wytrchowati se obáwali; on ale panowání a welikých wěcí žádostiw jša, když byl o surti Anánowě zwěděl, na hory odebral se, a otrokům swobodu a swobodným

odměny slibuje wsecky neschetníky k sobě shromáždil.

4. A již silné sebrav wojsko wsi při horách oblupoval. An k němu wzdychy wice chátry přibývalo, také na rowiny se pustiti osmělil. Již městům strassným se stal, a mnozi z welmožůw k swé záhubě pro mocnost a sstastné činy jeho po něm se táhli. Tedy to již nebylo toliko hejno služebníků aneb loupežníků, ale statná družina pod králem. Harcování činíwal strže Ultrabatenské vládařství až do wětší Iduméje. Městečko, jemuž jméno jest Main k ochraně swé zdi ohradil. W rokli, kteréž slowe Fáran, rozšířil mnohé sluje, mnohé pak nassel již připrawené, a jich co skladíšť a komor pro swé loupeže užíwal. Tam také pobrané pozitky ukládal a mnozi z jeho wojska tam bydleli. Zjewné bylo, že to jsou předchozí toliko cwičení a příprawy na Jerusaleém strojené.

5. Tedy horlivoci útoku se obávajice a toho, kterýž proti nim se rozmáhal, předejiti žádajice w hojném počtu we zbroji wytrhli. S nimi Simon potkal se a swedem bitwu mnohé zbil, ostatek zpátky do města zabnal. Wstát jestě moci swé se nedowěřuje odtáhnul, útoku na zdi nečinil. Chtěl prvé Iduméji podmaniti. Protož s dwadceti tisíci zbrojných na končiny její se obořil. Iduméjska knížata rychle pětmećitma téměř tisíců bojowných zemců shromáždíwše, ostatek pak doma k ostřihání pro wypady mečníků w Masadě zane-

charosse, Simona na pomezí očekávali. Tu s nimi se speřiv a celý den se potýkav ani vítězitelem ani přemožencem se nestal. On do Naina městečka, Idumějskému domu odesli. Po nemnohém čase Simon s větším vojskem do té krajiny táhl a položiv se v městečku jemuž jméno Tekua do nedalekého odtad hradu Herodia Eleazara jednoho z důvěrníků svých poslal, aby s nimi o poddání hradu toho jednal. Posádka o příčině příchodu jeho newědouc povolně ho přijala. Zať mile o poddání hradu k nim pronulovil, s dobytými meči po něm běželi, a tu on k utečení místa najíti nemoha se zdí do příkopu skočil, a hned skonil. Idumějské ale bojíce se moci Simonovy prvé nežby ho válečně podstoupili, sílu nepřátel vyšetřiti hodlali.

6. K tomu se dobrovolně nabídl Jakub jeden z vůdcův zrádu obmysleje. Odesed z Alura, kdež shromážděno bylo vojsko Idumějských, k Simonovi se dostal. Ihned s ním smlouvu učinil o zrazení vlasti své přísahu od něho přijav, že vždycky u něho ve cti jím bude; také mu přislíbil, že o podrobení jemu vesměre Iduměje usilovati chce. Pro ty věci velmi skrovně ho Simon hostil a znamenitými sliby jemu pochleboval. Když k svým se navrátil, nejprv Simonovo vojsko mnohem větší býti vylicoval, než skutečně bylo; potom s knížaty a brzo i s lidem lahodně promlouwaje radil aby Simona přijali a jemu bez bitvy wřchmoci dopustili. To v Iduměji ko-

naje Šimona spolu strže pošly do země powo-
lal, slibuje mu, že Zdumějské rozžene, čehož i
dowedl. Neb když se přibližowalo wojsko Ši-
monowo, on na koně nejprwnejšsi wsedl a s to-
warjšsi zrády své utekl. Strach připadl na
wessteren lid a wšickni prwé než k pútce přišlo
z řadu rozprchše se domůw odesli.

7. Šimon tudy proti wšemu nadání bez
krwe proliti do Zduměje wessel a nejprwé město
Hebron wzał náhle na ně udeřiw; w něm
weliké loupeže nabyl a mnoho wožitkůw pobral.
Obywatele Hebrona prawi, že Hebron neto-
liko nad města té země, ale také nad Memfis
Egypťský staršsi jest, anož dwa tisíce a tři sta
let stojí. W něm prý Abraham otec Židů
bydlel Mesopotamii opustiw a jeho potomci od-
tud prý do Egypta se odebrali. Pamiátky po
nich posawád w témž městě zůstawaji, z wy-
borného uramoru nákladně wyželané. Šest
honůw od města jest weliký terehint¹⁾, jenž prý
od stwoření swěta trwá. Odtud Šimon wšecknu
projíždel Zduměji netoliko městečka její a města
wywraceje, něbrž celou též krajinu pustosse.
Mimo těžké oděnce čtyřidcet tisíc s nim táhlo,
tak že jim potravny se nedostáwalo. Kromě
toho nedostatku také jeho ukrutnost a jeho proti
národu tomu newražiwost ku pustossení Zdu-
měje přispíwala. Jako po kobyškách wyziraji
lesové an ratolesti zbaweni jsou, tak kdy Ši-

¹⁾ wjz 1 Mojj. 18, 8. Strom to pod nimž Abraham andělů
hořil.

monowo wojsko táhlo, po sobě pouště zanechávalo; něco popálili, něco rozkopali a cožkoli na polích rostlo, nohami posflapali aneb spáli. Země vzdělaná pod nohami jejich tvrdší se stala nad neplodnou; slowem nezůstalo ani stopy o tom, co tu před spustoffenim bylo.

8. Ty věci opět horlivce popudily. Zřejmou ale wálkou jej utkati se strachující úklady w úžlabině nastrojili a manželku Simonowu a mnohé ze družiny její polapili. Potom jakoby samého Simona byli jali, do města s weselím se nawrátili, domníwající se že hned zbroje odložiw o manželku prositi bude. On pak ne lítostí ale hněwem pro wzatou manželku podjat jest. Ke zděm Jeruzalémským přitrhnuw jako zvěř raněná, která pro ujiti ranitelů se wztěká, na ty, kteříž se kau nahodili, krutost svou wyléwal. Kdokoli pro zeli a pro třísky wycházeli z brány, bezbranní i staří, ty on pochopiw trýznil a náramným hněwem zabíjel, tak že sotwa se zdržowal aby jejich mrtwol neokouffel. Mnohým utinal ruce a pouštěl je do města, nepřátely přestřassiti a lid proti provinilcům zbouřiti žádaje. Děm přikazowal oznámiti, že přijahá Simon sřze Boha kterýž wsecky věci widí, že nenawrátí-li mu rychle manželky jeho, prolomiw zed, že wšsemi kterýž w městě jsou, tím způsobem nakládati bude, žádnému věku neodpustě aniž newinných od winných odděluje. Děch věci netoliko lid ale také horlivci se uleffe ženu mu poslali.

A tak poněkud utrocen jsa od ustawičné vraždy odpočinul.

9. Rozbroj a wálka měšťanská netoliko w Judsku ale také w Itálii byla. Když prostřed uáměsti Římského Galba zabit byl, císařem ustanowen jsa Otho s Vitelliem císařství žádostiwým bojoval, kteréhož tehdy tny germanské byly wolily. U Bedriaku w Gallii wálka s Valentem a Cecinnou wůdci Vitelliowými swedena; prvního dne Otho zwítězil, druhého pak Vitelliansstí. Po strassném wraždění Otho w Brixellu ¹⁾ o porážce své uslyššaw sám se zabil tři měsíce a dwa dni císařství spravowaw. Othonowi wojáci nyní k Vitelliowým wůdcům přessli a Vitellius do Říma s celou mocí swojí se bral. Tehdy Vespasián páteho dne měsíce děsna či čerwence z Césaréje hnuw se do těch, kterýchž byl jessťe sobě nepodmanil stran Judska přissel. Na pohoří wstoupinw dwoje podkraji Gofnitické a Ukrabatenské, potom Bethel a Efrem městečka sobě podmanil, a tam posádky zanechaw až k Jerusalemu harcował. Mnohé Zidy postihaje zabíjel a mnohé zajímal. Zatím Cereális jeden z wůdců jeho s dílem lidu jízdneho i pěššihó Iduměji wrchnějšší hubil a Kafetru městečko úprkem wzaw zapálil; druhého jménem Kafarabin dobýwal, ale bylo welmi pewnou zdi ohraženo. Když se již obáwal že déle tu měšťati bude, měšťané brány odewřeli, a pokoríce se jemu pod-

¹⁾ Brixella w Lombardsku na Padu.

dali. Cereáliš podmaniv je do Hebronu onoho města starého bral se, jenž leží (jakož jsem powěděl) na horách nedaleko Jerusaléma. Mocí do něho wtrhnuv pozůstalé množství bez rozdílu spobíjel a město wypálil. A kdýž již Římané wššudy wšseho se byli zmocnili kromě hradu Herodia, Masády a Machéruntu, jenž od loupežníků držáni byli, tedy wššterem jejich záměr k Jerusalému prohlídal.

10. Simon manželku svou od horliwcu wybawiv do spustossené Iduméje se nawrátíl. Po wšsech stranách ten národ probáněje k utíkání do Jerusaléma některé přivedl. Na to sám také až k němu přitáhl, opět ho sewřel a wšštery dělníky jichž na polích postihl powraždil. Simona za městem ležícího wice se báli než Římanů; ale zelótové w městě nad obojí ukrutnější byli. Zlost a drzost mezeitim kázeň wojska galilejského zkazila. Janowi oni wrchu mocnosti dopomohli, a Jan jim wděkem za moc kteréž dosáhl wšsecko co cýteli provozowati dopustil. Menashtedlná byla jejich žádost loupeží, neustawně wyššetřowali domy lidí bohatých; zabíjeti muže a ženám přikori činiti za žert měli, loupeže s krví zžirali a beze studu za syta chlipnosti k ženám se zapalowali, přičesajíce sobě wlasý, do ženského roucha se oblékajíce, mastmi wonnými se mažíce a pro okrasu oči líčíce. Metoliko okrasy ale také přihody ženských nápodobili a z náramné chlipnosti rozkossé bezbožné wnmýšleli, slowem, w městě jako w hampýse obcowali a wšseckno neschetnými

činy hzdili. Po ženštu sobě obličej spravujice w pravici meč nosili a od rozkossných tanců nenadále k útokům přecházeli a ze sukni šarlatové barvy meče vyjmajice každého na potkání zabíjeli. Kdo před Janem utekli, ukrutnějšsimu we vraždách Šimonowi se dostávali a kdo usšel domácího tyrana od zúřivců před branami zahynul. Wesskery průchody k Šimanům přetrženy byly.

11. Kossak nyní vlastní wojsko brojilo proti Janowi; wesskeři Šdumézjowé, jenž w něm sloužili, proti tyranu díl pro záwist moci, díl pro nenáwist jeho ukrutnosti se zbourili. Potom bitwu šwedse mnohé z horliwcůw ubili, ostatek do dworu králowského wehuali od Grapty wystaweného. (Ta byla příbuzná Zaty krále Šdiabensského). Za nimi wedrali se tam Šdumejští a odtud horliwce do chrámu zabnawše Janovy poklady pobratí se jali; neb w dotčeném paláci přebýwal a loupeže tyranství swého tam skládal. Ale zatím horliwci po městě rozptýleni k uteklým do chrámu shromáždili se a Jan proti lidu a Šdumejským je wwesti se strojil. Tito mocnější jsouce ne tak útoku horliwců báli se jako raději zoufalosti jejich aby z chrámu w noci wyjdouce wšech nensurtili a města nezapálili. Tehdy šedse se s biskupy se radili, kterak před jich útokem se ubezpečiti. Ale Bůh rady jejich na horší straun obrátil, že lék ku spáse odpornejší nad zahynutí wymyslili. Nebo chytice Jana odkliditi, Šimona přijiti umínili, a s prosbami

druhého nad sebou tyrana ustanowiti. Při tom usneffení zůstáno. Poslawsse Mathiáffe biskupa profili Simona jehož se častokrát strachowali, aby k nim do města wessel. Žádali toho také lidé před horliwci z Jerusalema utekli po domu a statku swém bažice. On welmi hrdě pánem jich býti se podwolil a do města táhl, pod lichou zástěrou je od zelótůw wyswoboditi; lid jej co spásu a ochranu radostně wital. Me sotwa se swým wojskem do města wtrhnul, prohlídal toliko ku panowání swému a ty ode kterýchž prossen byl ne méně nežli ty proti nimž byl powolán, za nepřátele sobě pokládal.

12. Takto Šimon léta třetího wálky měsíce Xanthika či dubna Jerusalemem zawládl. Jan s rotou horliwců poznawsse, že z chrámu wyjiti jim zabráněno a že wsecko w městě ztratili (neb hned wěci jich Šimon s towarýssi rozebral) o zachowání swém pustili. Šimon nyní na chrám s pomocí lidu udeřil; ti ale na sáncích a na cimbuří stojíce tak odpírali že mnozí se strany Šimonovy padli, mnozí ranění odnesseni byli, neb horliwci s hůry lehko a na jisto šipy swé wyštelowali. Prospěch postawení swého jessťe uměním zwohššili, totiž čtyry wěže weliké udeřali, aby s wyšse wětšší střileti mohli; jednu k uhlu sewerowýchodnimu, druhou nad Xystem, třetí na jiném uhlu proti městu dolejššimu; poslední wěže na wrchu nad pokladnicemi wystawena byla, kdežto jeden z kněží po obyčeji wečer počátek, na druhý wečer konec dne sed-

mého trubou oznamoval; prvnějším ohlašuje kdy odpočívati, druhým, kdy pracovati náleží. Po věžích nachystali totachům, praku a meta-del, jakož i střelce a prakovníky tam rozstavili. Nyní Simon od útoku upouštěl, anoť též mnozí z jeho vojáků mdleli. Za větším množstvím lidu sice udatně odpíral; ale střely z nástrojů podal vynášené jemu mnohé bojovníky hubily.

Glawa desátá.

Kterak vojsko w Judsku a w Egyptě Vespasiána za císaře prohlásilo a kterak Vespasián Josefa ořowů zbawil.

1. Času toho na Řím také ukrutnější nehody připadly. Z Germanie přibyl Vitellius s vojskem a jinou přčetnou tlumou. Nemoha se směstnati w obydlích vojsku ustanowených celé město táborem učinil a wesskeré domy oděnci naplnil. Tito zrakem užaslym bohatství Římské spatřiwše a odewšad leskem zlata i stříbra obdání jsouce, s těží žádost swou zdržowali, aby se k loupežím neobratili a ty jenž jim toho zbraňowali neodklizeli. Tak w Italii se wedlo.

2. Vespasián podkrají Jerusaléma spustowšiw do Céjarče se nawrátíl; i uslyšel o bouřce Římské a o Vitelliowí že jest císařem. Několi poslouchati tak dobře jako rozkazowati uměl, předce ho zpráva ta k hněwu popudila a pánem

pohrdal tím, kterýžto sobě jako vzteklec císařství oprázněně osobil. V bolesti své nemohl svízeli toho sněsti, aby zevnějšními válkami se zaneprazňoval, ana vlasti záhubu trpěla. Ale ač hněvem popuzen byl ku pomstě, předce ho pomýšlení na dalekou cestu zdržovalo. Nebo osud mnoho proměnití mohl, prvé nežliby do Itálie zvláště času zimního dostal se; myšlénka tato nejvíce rozmáhající se newoli krotila.

3. Ale i vůdcové a vojáci v rozmluvách důvěrných sestupovali se, o proměně trůnu zjevně se radili, a s hněvem křičíce domlouvali se na vojáky „jenž v Římě hýříce a ani powěsti o válce sněsti nemohouce po libosti své s vládou poroučejí a po zisku svém císaře ustanowují. My pak tolik trudu podnikšse, pod lebkami offediwěwšse jiným dopoušštime té moci, majíce při sobě muže vlády owšsem hodnějššihó. Sakou kdy sprawedliwějšši za jeho k nám dobromyšlnost odplatou se mu propůjčíme, jestli doby unnějšši zanedbáme? Tím sprawedliwějšši wěc jest, aby Vespasián byl císařem a ne Vitellius, čím wíce my předčíme nad ty jenž Vitellia wywolili. Čili jsme menšši wálky prowodili, nežli tny Germanie, a zdali se podobně těm jenž tyrana odtud přivedli, we zbroji neznáme? Ale ani pútky třeba nebude, nebo rada i lid Řimský při Vitelliowě chlipnosti a šlechtnosti Vespasiánowě na rozpaku nebude, ani ukrutníka místo dobrého vůdce, aniž bezdětká místo otce pánem wywoli. Nejwětšši rukojemství pokoje jsou prawé cnoti wládaře.

Protož náleží-li vláda ztuffenosti věku starého, máme Vespasiána, náleží-li bujarosti jinoha, máme Tita; což z obou věků jest nejužitečnějšího, při nich shledává se. Aníž my sami toliko, ač máme tři tmy a vojsko od krále na pomoc poslané, k císaři od nás wolenému se přikazujeme; wessferen wýchod s námi za jeden muž bude, i ten díl Evropy, jenž se Vitellia neobává, spojenci w Italii, bratr Vespasiánůw a druhý syn jeho. Poslední lehko mnohé znamenité mládence sobě připojí; prvnimu ale ostraha města poručena jest, což tu pojistění císařství nemáo prospěje. Naposledy pak budemeli wáhati, snad rada toho za císaře wywoli, jímž wojáci, ochranitelé říše, toliko pohrdati mohou.

4. Tak wojáci we zborech rozprávěli, potom četněji shromáždíwše a napomenúwše se wespolek Vespasiána císařem prohlásili a jeho prosili, aby říši w nebezpečí postawenou zachowal. On od dáwna nice o říši péči měl, awssak vládnouti neobmýsslel; hodným síce vlády pro činy své se býti prokázal, wssak bezpečnost nižšího nad nebezpečenstwí slawného žiwota sobě wážil. Když on odporowal, wudcowé tím wíce o to stáli; wojáci s meči ho obštoupíwše smrti mu hrozili, jestližebý nechtěl s důstojenstwím žiti. Po dlouhém namáhání obtíže vlády s sebe odwesti naposledy wida nezbyti, wyhlášení tomu se podwolil.

5. Když Muciánus a jiní wudcowé na něho, aby císařství ujal doléhali a celé wojsko křičelo, aby je na nepřátely wedl: tedy nej-

prvé k věci v Alexandrii prohlídal, věda, že Egypt jest hlavní částí císařství pro podávání obilí. Zmocnit se krajiny té doufal Vitellia kdyby i násilně se držeti wolil brzo svrhnouti, an lid hladový jeho nesnese. Především tedy dvě tmy v Alexandrii k sobě připojiti hleděl. Smýšlel také že ta krajina proti nejistotě osudu jemu k ochraně bude. Neb po suchu těžce přístupna, po moři nepřístupna jest; k západu táhnou se bezvodé stepi Lybické, k jihu mezuje s Ethiopií, Syénu a nespávnými prahy Nilu; k východu se moře rudé až ke Koptu městu rozlívá. Za půlnocí ohradu mu slouží poušť po zemi až do Syrie rozlehlá a moře kteréž Egyptským nazývají, chobotů nemající. Tím způsobem Egypt se všech stran ohrazen jest. Mezi Belusiem a Syénu dva tisíce honů roztahuje se; od Plinthiny ku Belusiu zahrnuje plavba tři tisíce šest set honů. Po Nilu až k Elefantině městu plaví se, dálší plavby řeceni prahové nedopouštějí. Přístav Alexandrinský také za pokoje lodím nesnadný jest; přístup velmi úzký má a podmořské skály překážejí přímému plavení. Po levé straně jest umělými zděmi ohrazen, po pravé straně jej chrání ostrov Farus s vysokým majákem, kterýžto plavcům na tři sta honů svítí, aby v noci dále od přístavu pro nesnadnost připlavy na kotvách státí mohli. Okolo ostrovu toho veliké hatě vzdělány jsou, na něž moře doráží. Přibojové přístup drsnatějším a pro úzké místo nebezpečným činí. Vnitř

přístav ten bezpečný jest v obměru třidceti honů. Tam ty věci, kterých se té zemi nedostává, dovezeny bývají, a čím vnitrozemí oplývá, po celém světě se odtad rozváží.

6. Protož ne bez příčiny Vespasián pro upewnění císařství k Egyptu prohlídal. Rychle k Tiberiowi Alexandrowi, vládaři Egypta a Alexandrie poslal; oznámil jemu o odemzdánosti vojáků a pro vnucené břímě císařství pomoci od něho žádal. Alexander hned jakž přečetl list Vespasiánův, ochotnou myslí vojstva i lid jemu přísahou zavázal. Dbojí velmi rádi uposlechli zásluhu muže toho z poslední války znajíce. Alexander uznání vlády jeho náležitě proveden důstojné mu také přijetí ustrojil. Nad pomyslení rychleji po východných krajinách pověst o vyhlášení Vespasiána za císaře všudy se rozšířovala; všedna města z toho svátky měla a oběti činila. Tmy v Mésii a v Panonii bydlící, pro Vitelliowu smělost málo před tím zbouřené, tím radostněji se přísahou Vespasiánově vládě zavázali. Vespasián z Césaréje vytrhnuv do Berýta přijel, kdežto mnohá ze Syrie a z jiných krajin poselství byla jemu ve stríc mysla, koruny mu a blahopřejných listů od každé krajiny podávající. Také vladař krajiny, Muciánus, přibyl a jemu oddanost lidu a holdování měst oznámil.

7. Když tedy všecko Vespasiánu po žádosti šlo a okolnosti vesměry jemu přály, tanulo mu na mysl, že bez Boží prozřetelnosti nepřijal na se císařství a že spravedlivý osud

správu všech věcí v jeho moc uvedl. Rozpomenuť se tu na znamení, (neb mnohé věci se jemu přihodily, císařství předpovídající,) ozvlášť na Josefovu řeč, kterouž ho dokudž ještě Nero živ byl, císařem nazvati se opovážil. Nestřpěl toho déle aby muž ten ještě v žaláři byl, a povolav Muciána s přátely a se správci jinými nejprvé o udatenství Josefovu a jak mnoho práce Římanům při dobývání Totapaty zavalil, vypravoval; potom též o proroctví jeho, kteréž tenkrát za výmysleť bázně pokládal, kteréž ale božským bytí čas a skutek ukázal. S pravil že nepoctivé jest, aby ten kterýž mu prorokoval císařství, řeči Boží služebník a posel, ještě vězněm byl a nehody přemožence snášel. Rozkázal tedy Josefa propustiti a před se přinesti. Důstojníci z té milosti, kteréž k cizozemci dokázal, tím lepších a slavnějších věcí od něho naditi se mohli. Titus, otcí přítomný: Spravedlivé jest, řekl, otče, aby Josef spolu s řetězy jimiž svázán jest, také potupy zbaven byl; i bude jakoby uikdá vězněm byl nebýval, jestliže řetězy neodejmeme ale odetneme. To se děje obyčejně při těch, kteříž o bezpraví byli do vězení dáni. Vespasiánowi se to líbilo. A tu kdosi přišed sekerou řetězy prokal. Tak Josef za proroctví darován jest a jmin za hodného, aby v budoucích věcech jemu věřeno bylo.

Řlawa jedenáctá.

Vespasián po Vitelliowě porážce a smrti do Říma se jme a syn jeho Titus wracuje se do Jerusalema.

1. Vespasián odpověď poslům daw a podle práwa a zásluh každému vládařstwi udě-
 lio do Antiochie přijel. Přemýšleje kam se
 nejprwé obrátiti, soudil, že obstarání záležitosti
 w Římě důležitější jest nežli táhnuti do Ale-
 xandrie, an widěl že město to w pokoji twá,
 Řimské pak věci že Vitellius zbouril. Poslal
 tedy do Italie Muciána se znamenitou mocí
 jízdných i pěššich, jenž pro ukrutnost zimy neo-
 smělilw se plawiti strže Kapadocii a Frygii po
 zemi wojsko wedl.

2. Mezi tím Antonius Primus s třetí
 tmou z Řéšie kdež vládařem byl, wytrhnul a
 s Vitelliem potkat se pospichal. Vitellius s
 welikým množstwím Céciunu proti němu poslal,
 mnoho jemu, že Othóna přemohl, důwěřuje.
 Cécinna co nejrychleji z Říma se wybraw při
 Kremóně w Gallii Antonia postihl; město to
 leží při končinách Italie. Spatřilw welký počet
 nepřátelů a dobrý jich pořádek, wálečně je ut-
 kati se obáwal; odtáhnouti ale za nebezpečné
 soudě zradu obmýšlel. Swolaw setniky a ti-
 sicniky sobě poddané radil jim, aby přestoupili
 k Antoniwí, moc Vitelliowu ztenčuje, Vespasián

siánowu wyzdwihuje, a pravě že Vitellius toliko jméno císařství má, Wespasián pak moc; že náleží předejitím potřebu we cnost obrátiti a nežby zbrojí přemoženi byli, raději obezřetností nebezpečí odwarowati. Wespasián také bez nás dostatečný jest k opanowání ostatních krajin, Vitellius ale se wssí pomoci naši se neudrží.

3. Těmi řečmi namluwil je a s wojskem přestoupil k Antoniowi. Ale w noci wojáky lítost pojala a strach na ně připadl, že snad Vitellius obdrží. Wytasiwšse meče na Cécinnu obořili se a byliby ho usmrtili, kdyby se byli před nimi tisícníci za něj s prosbou nepokořili. Tudy ode wraždy owšsem se zdrželi, awšsak jej swázawšse co zrádce k Vitelliowi ho poslati se dali. O těch věcech uslyšew Antonius Primus hned swojince powzbudil a je s braní na odstoupilce wedl. Ti nedrahně odpírali, pak obrátiwšse se do Kremóny utíkali. Antonius s jízdným lidem jim wšseliký přístup zasekal a weliké množství jich odewšsad obehnaw, ještě před městem je zabubil. Potom se pustil po uteklících, wedral se do bran a město wojákům wybrati dopustil, w němžto mnozi hosté, kupci, mnozi domáci zhynuli, tolikéž wšsecko wojsko Vitelliowo, třidcet tisíců a dvě stě mužů. Antonius ze tmy myšicé čtyry tisíce pět set ztratil. Rozkázaw Cécinnu rozmázati k Wespasiánowi ho poslat, aby jej o věcech kterých se udály, zprawil. Tento jej když k němu

přissel lastawě přijal a potupu zrády cti nena-
dálou zakryl.

4. V Římě nyní Sabinus bratr Vespasiánův zvěděv, že se Antonius přibližuje, myslí nabyl a shromáždil některé kohorty jenž poněkdy držely, za noci kapitoliium opanoval. Na den mnozí z urozených se jemu připojili, také Domitiánus syn bratra jeho, na němž největší nádeje o vítězství spoléhala. Vitellius o Primanic nedbal; tím více rozhněval se na ty kteříž se Sabinem od něho odpadli; krve urozcencův podle své ukrutnosti žízne pustil na kapitoliium množství vojáků, kteréž s sebou přivedl. Zúřivě mezi nimi a těmi kteří chrám drželi bojováno; naposledy vojáci germausští přemnožstvím místo to obdrželi. Domitián se mnohými Římany znamenitými jako divem vyuitl; ostatní množství wsecko zbito bylo. Sabinus k Vitelliowi doweden jsa zabit jest a vojáci dary chrámové wybrawše kapitoliium zapálili. Druhého dne přitáhnul s wojskem Antonius; vojáci Vitelliowi naň uderili, trojí bitwu w městě s ním swedli a wseckni zabynuli. Tu wyffel Vitellius z paláce wraworaje, plný wina a pokrmůw, jichžto co naposledy hojněji požil. S hned od luzy ulicemi wlečen, rozličnými potupami uhaněn a prostřed města zalkán jest, osm měsíců a pět dni císařství spravowaw. Kdyby byl déle žil, nebylaby donníwám se labužnosti jeho ani říše postačila. Jiných mrtvých padesát tisíc načteno jest. Ty věci dály se třetího dne měsíce Apelléa čili října. Na zejtrí Mu-

ciánus s vojskem do Říma wessel a vraždám Antonioých wojákův přítrž učinil. Neb ještě tehdy po domech stárajíce Vitelliowy wojáky a mnohé z lidu co násslapnuty jeho usmrcovali, pro hněw jich správně nerozeznáwajíce. Na to Mucianus Domitiána za wládaře až do přístlí otcowa wyhlásil. Nyní teprvá lid strachu zbawen jest, Wespasiánu co císaři prowoláwal a spolu jeho w císařstwi utworzení a Vitelliowo swržení slawil.

5. Wespasián právě do Alexandrie přijel, když ho ty radostné zpráwy z Říma došly; poslowé k němu ze wšeho swěta jemu podrobného holdu skládat přicházeli. Město to ač nejwětšší po Římu, úzké bylo pro takowé množstwi. Tehdy po upevnění již wlády své a po zachowání mimo nádeje státu Římského Wespasián opět k ostatkům Judska mysl přiložil. Sám sice po wyjiti zimy do Říma jeti strojil se a proto wšeckny věci w Alexandrii w brzkém čase urownal; ale syna Tita s wybranými tmami k wywráčení Jerusálema poslal. Tento po zemi až do Nikopole se dostaw, od Alexandrie dwadcet honů vzdáleného, obtud wojáky po řece Nilu až do Thmuje w podkraji mendeském doplawil. Odtud po zemi cestu konal a při městečku Tanu nocowal; druhé odpočinuti měl w Herakléji; třetí w Belusiu. Tu dwa dni odpočinuw třetího dne přes ústí Belusia táhl. Za jeden den pustinami cestu konaw u chrámu Kasia Jupitera wojsko položil a uzejtří u Ostraciny. Pežení to wody ne-

má; obyvatelé z daleka ji přivázejí. Na to u Rhinokolury odpočinul a odtud na čtvrté odpočinutí do Rasie dostal se, prvního města Syrského. V Gaze po páté vojsko položil a potom do Askalóna a odtud do Jamnie, potom do Joppy a z Joppy do Césaréje přibral se. Tuto celé vojsko shromážditi umínil.

K n i h a p á t á.

Hlava první.

O buřících Jerusalemských a co zlého pro ně město podstoupilo.

1. Titus tím způsobem jakož jsme na hoře pověděli, po poušti z Egypta do Césaréje se dostal a tam vojsko spořádati umínil. Když byl ještě w Alexandrii a otcí svému císařství, kteréhož mu Bůh nedávno dopřál, dopomáhal, nowá brojení w Jerusalemě powstala a nof rozbroj na tři strany se rozdělil a strana se proti straně obrátila. Při neřestech těch, jimiž ubohá krajina sužována, ta věc téměř štěstím a skutkem spravedlnosti zwána býti může. Dželótůw nad lidem panování, kteří byli půwodové wyvrácení města, o jich počátku a štodlivém jich se rozmáhání s podrobností výše oznámeno jest. Právem se o nich říci dá, že rotou z roty poslou byli, podobnou lité zwěři, kteráž když se jí cizí potravu nedostává, nad vlastním tělem utrutenství provozuje.

2. Eleazar syn Simonův, kterýž nejprvé horlivce od lidu oddělil a do chrámu uводil, počínaje sobě jakoby se hněval pro ty věci, o kteréž se na každý den Jan od vraždy zhola nepřestávaje pokoušel, w skutku ale že pozdějšsimu tyranu poddán býti nechtěl samowlády jsa žádostiv, nový rozbroj stropil, přijav k sobě z welmožiw Judu syna Chelciássowa a Simona syna Ezronowa, a mimo ty Ezechiásse Chobarowa syna, neposledního w urození. Každý z nich měl četné stoupenstvo z horlivců; i opanowawše chrám wnitřní nad branami jeho w čele swatyně zbroj složili. Zásobami oplýwali, neb poswátých věcí hojnost otewřena byla pro ty jenž sobě nic za bezbožnost nepokládali; ale pro malý počet choulstiwí byli a zbraň tam položiwše na místech swých w pokoji zůstawali. Jan pak čím wíce počtem předčil, tím wíce místem byl upozaděn. Neprátely maje nad hlavou báglivě toliko útoky činíwal, ač pro hněw upokojiti je nemohl. Wíce šfody snášeje než jí straně Eleazarowě činil, předce nepřestáwal; dalo se časté wypadání a střelení a wšfecken chrám vraždami postwrněn byl.

3. Simon syn Giorův, kteréhož w zoufalství powolal lid pomoci se naděje a tak dobrowolně sobě tyrana přiwedl, město wrchní a dolejšsiho nejwětšší stranu držel; odtad směleji již na Jana a jeho towarysse dotíral, anof také s hůry tistění byli. Dwšsem i on měl též nezjistné postawení oproti Janowi, jako tento proti straně, která chrám opanowala. Jan

s dvou stran obojován jsa i vítězil i překo-
 nán býval; a koli od Eleazara štodoval na
 nižším jsa místě, toli se zmáhal nad Simona,
 výšse než tento postaven jsa. Dotírání z dola
 suadně rukama odvracel, střelce pak, kteří s hůry
 s chrámu střeleli, nástroji válečnými odháněl.
 Měl zajisté mnoho totachů, metadel a praků,
 kterýmiž netoliko zbrojné odpůrce porážel, ale
 mnohé také měšťany při obětování hubil. Neb
 ačkoli horlivci se ke wsselité neschetnosti roz-
 wzteklili, předce každého kdo obětovati chtěl
 připouštěli, domácí s podezřením a ostrahou
 dříve wssetrujice, přespolní bez ostychu. Tito
 již při wchodu swém nad jich ukrutností se
 zděšiwše, posléz spolu co oběť odboje zahlazo-
 wání byli; nebo střely z nástrojů pro velikou
 sílu až k oltáři a chrámu přinášené na kněží
 a obětovníky připadaly. Mnozí kteříž od končin
 země na to slowutné a wssem lidem poswátne
 místo přišli, tu před oběťmi zahynuli a oltář
 wssem Řekům a barbarům ctihodný křví swou
 polili. S umrlci domácími se cizí a s kněžími
 lidé obecní směšowali a křew z rozličných mrt-
 wol w siněch poswátných jezero činila. Zdalíž
 kdy tak hrozných věci, o přebídné město, od
 Římanů jsi utrpělo? Ti toliko troch domácích
 zbrodni wyčistit přišli. Neb jsi již Božím mě-
 stem nebylo, aniž býti mohlo, hrobem domá-
 cích mrtwol se stawšši a chrám wálce domácí
 za rejdšště wystawiwšši. Můžeš snad jim znou-
 býti, jestli že kdy Boha jenž na tě záhubu do-
 pustil, ukojíš. — Ale wšak úkol spisu welí

bolesti ustrowniti, poněwadž není na době abych pro wlast kwílel, nébrž abych věci udalé wypramowal. Protož o bouři dále wypramowati budu.

4. Buřiči tedy na tři strany rozděleni byli; družina Eleazarowa, kterýž poswátných prwotín ostříhal, na Jana opilou myslí walili se; tento ale lid obecný oloupal a se Simonem se potýkal. Město mu potravny podávalo, aby jiných aspoň buřičůw se ubránilo. Když s obojí strany Jan potírán býwal, rozdělowal družinu swou na dvojí četu; jednou tlupou lidi z města na něho dorýwající z kobeč odrážel, druhou ale na Eleazarowu stranu jenž s chrámu házela, nástroji wálečnými dorážel. Když někdy nepřátel s hůry prost byl (neb častokrát pro opilství a ustání přestávali) směleji na Simona a jeho towarýsse s wětšinou se obořowal. Tak daleko je do města zahual, wezdy domy obilí a wsech potřeb plně zapalowal; to též také Simon činíwal, když Jan ustoupiti musel. Zdálo se že naschwál k wůli Řimanům wsecky věci k obležení města připrawené kazili a žily moci swé podsekávali. Tím dálo se, že okolí chrámu wypáleno bylo a meziměstí pouští se stalo, k rozstawení wojska přihodnou. Obilí bez mála wseckno, kteréž za mnoho let obležencům postačiti mohlo, ohněm stráweno jest. Proto hladem přemoženi byli, což by se nebylo stalo, kdyby ho byli sami sobě nespůsobili.

5. Tak se wsech stran buřiči a přisselci na město dotírali, a lid uprostřed nich jako ně-

jaké veliké tělo rozřapován býval. Starcové a ženy pro nehody vnitřní sobě zoufajíce za Římany se modlili a od zevnitřní války domácích pohrom zbaveni býti očekávali. Hruza a strach podjali je, neměli kdy se poraditi o změnu osudu svého, aniž jim nádeje k smíření neb útěku zůstávala. Všech míst ostřiháno bylo a ač buřičové mezi sebou brojili, w tom za jeden muž byli, aby ty co společné vrahy zabijeli, kteříž Římanům nakládali aneb k nim utéci chtěli, shodni jsouce toliko w usmrcování těch jenž hodni života byli. Ustavičný křik bojujících we dne i w noci se rozléhal; hroznějši ale bylo plačících nařikání. Příčiny k neustálému křivlení poskytalý záhuby, ale bázeň přetrhovala každý nářek. An tak strachem lítost udusena byla, hryzeným w sobě lkáním se trápili. Nebylo vážnosti ku přibuzným, aniž péce o pohřbení mrtvých. Zoufalost všeseky city utntlala. Ti jenž k buřičům se nedrželi wšeliké přirozené náklonosti wýhost dali, jako hned wšelijak umřiti majíce. Buřiči po snessených na hromadu mrtvolách šlapajíce bojowali a z mrtvých pod nohama šilenosti nabývajíce zuřivěji ukrutnost provozowali. Wezdy záhubu proti sobě wymýšlejíce a co wymyslili, bez lítosti činíce, žádného soužení a žádné ukrutnosti nepominuli; a Jan také posvátných drew k strojení nástrojů wálečných užíwal. Když totiž někdy lidu a biskupům chrám podepřiti a na dwadcet loktů powýššiti widělo se, král Agrippa z hory Libánu spůsobné k tomu stawiwu zna-

menitým nákladem a pracně přivezti dal velikosti i rovnou podívení hodné. Ale nyní kdýž pro wálku díla zanecháno, Jan to dříví potesaw wěže wystawěl, shledaw že délka jeho postačuje proti těm, kteříž s hůry chrámu bojowali. Wěže ty před ohradnou zdí proti siccim na západ slunce postawil, kdež jedině možno bylo, proto že jiné strany schody zdaleka byly zaměstknány.

6. Těmi bezbožně wzdělanými wálečnými nástroji Jan nepřátely sobě podmaniti doufal; ale zmařil Bůh práci jeho, prwé než Jan jedné wěže postawil, Římany přivedew. Titus díl wojska sebraw a jiným aby k Jerusalemu se sjeli nařidiv, od Césaréje odtrhuul. S ním byly tři tmy, kteréž před tím pod správou otce jeho Judsko zhubili, a dwanáctá tma, kteráž druhdy s Cestiem porážku utrpěla. Tma tato již před tím udatenstwim wynikajíc, nyní na porážku pamatujíc tím ochotněji tu pomstě pospichala. Tmě páté rozkázal, aby k němu strze Ammaus přitáhla, desáté táhnouti kázal strze Jericho. S ostatkem sám táhl. K těm ještě králowští a syrští pomocníci s velikými četami přibyli. Doplněno také již bylo to čtvero tem, jesto mužowé, kteréž Vespasián s Mucianem poslal do Italie, již opět nahrazeni byli. Nebo Titus dwa tisíce wybrané z Alexandrijského wojska přivedl, tři tisíce strážných od Cufrátú následowali; posléze we wojsstě Titowě nalézal se také jeho dobrowůli a opatrností welezkuffený přítel Tiberius Alexander, kterýž předtím Egyptu

představen byl, nyní ale an vládu sotva powstałą první uznal a zjewnou jí wěrou se zavázaw k nejistému osudu jejímu se připojil wojwodem ustanowen byl; muž wěkem i zběhlostí vynikající, že owšem rádcem předním w potřebách wálečných býti zasloužil.

Hlawa druhá.

Kterak Titus jede do Jerusaléma, město ohlednje, w nebezpečí upadá a kde ležení rozbíjí.

1. Tažení do nepřátelské země počínala králowská a jiná wojska pomocná; po těch táhli cestáři a tesaři; za nimi zawazadla tisícníkúw a po oděncích Titus s wýborem wojska a s kopinníky; potom jízda tmám přimtělená následowala; poslední před nástroji wálečnými a za nimi tisícníkowé s wojskem wybraným a setníci s kohortami. Potom praporcowé okolo orla, před praporci trubáci; potom legie klímem po sesteru mužích. Služebníci každé legie sli pozadu, zawazadla před sebou majíce. Nejposlednější byli nájemníci a strážcowé jejich, zadáci. Tímto u Řimanúw obyčejným pořádkem táhlo wojsko strze Samarii do Gofny, prwé od Titowa otce padmaněné a posádkou opatřené. Tam nocowal Titus a ráno dále táhl. Cestu denní wykonaw wojsko položil na místě kteréž Židé údolím trnowým nazýwajl, podle městečka Sabath — Saul jménem (což wyznamenáwá

přivrstí Saulovo) vzdáli od Jerusálema téměř třidcet honů. Odtud téměř se sesti sty vybraných jízdných jel napřed wyzvědět jak pevné jest město a jaci jsou úmyslowé Židůw; zda snad jej uhlédajice prvé nežby k bitvě přišlo, se poddají. Neb slyšel (což bylo prawda) že lid od buřičů a loupežníků soužený wsselijak pokoje žádá, ale že odolati nemoha nic před sebe nebéře.

2. Dotud cestou sklonitou kteráž ke zděm weđe jel, žádný před branami neukázal se; když pak z cesty k věži Psefinu zahýbnul a boč čety své obnažil: hned nesčíslné množství uenadále u ženských věži, jak slowou, branou proti hrobu Heleny wypadše, jízdu rozrazili a postawice se proti jízdným ještě tehdy cestou běžícím jim s těmi kterých se již byli obrátili se spojití zbraňovali, Tita pak s uemnohými od druhůw odřezali. Dále Titus jeti nemohl, neb u zdi wsecko wssudy příkopami, zahradami a ploty zahraženo bylo; k svým se nawrátiti widěl pro množství nepřátel mezi Rimany se uwrhšich nemožno býti. Mnozí z jeho wojákůw ani o nebezpečnstwí wůdce newěděli, nébrž domníwali se že se s nimi nawracuje a utíkali. Tedy wida, že toliko na meči jeho náděje spásy spoléhá, obrátim koně a na towarýsse aby ho následowali wolaje w prostřed nepřátel wskočil, a násilím k svým prorazil. Tu zjewně porozumimo býti může, že přihody wálečné a nebezpečí wůdcůw Bůh spravuje. Nebo z tolika střel k Titowi vystřelených jenž ani lebkou ani brněním

ohrazen nebyl (neb jakž jsem pověděl, ne co bojovník ale co wyzvědač wyjel) žádná w jeho tělo neuhodila, nébrž na prážno, jakoby naschwále chybowały, wessfery střely mimo něho zazníwaly. Po stranách na sebe dotírající mečem odháněl; jiné jenž mu cestu zastoupali, porážel a úprkem koně přes padající hnal. Powstal náramný křik nad smělostí Césarowou a Židé sobě přiwolawali na něho dotirati. Awssak rychle utíkali wssickni kamž se koli obrátil. Towaryssi nebezpečenswí toho jej stískle obklopili a po zadu i po bocích střely přejímali. Každý vlastní spásu toliko w prorazení cesty Titowi nalézal, prwe nežliby obkličeni byli. Dwa zadní zahynuli, jeden na koni obklopen a zastřelen jest, druhého an byl s koně již skočil zabili a koně jeho zajali. Titus s jinými zdráv do tábora ujel. Židé pro podařené toto udeření blázniwou nádejší na myslích se pozdwišli a ta pochwílná wýhoda weliké doufání na budoucí čas jim způsobilá.

3. Titus tmu z Ammaunta w noci sobě připojil a ráno odtud na místo Skopos řečené odtrhnul, odkudž město Jerusalém i skwošnota chrámu se spatřiti dáwá; pročez planina ta k seweru města protáhla právě Skopus (hlídka) sluje. Sedm honů od města Titus dvěma tmám, tmě páté pať o troje hony zadněji ležení rozbiti rozkázal. Neb sluffné widělo se, aby wojáci namáháním noční cesty ustáli dáleji od města přístřešši měli a tudy bez překážky jed stawěli. Sned jak stawěti počali, desátá také

tma od Jericha přitáhla tdežto nějaký díl oděnců k ostřihání průchodu od Vespasiána před tím vzatého byl zůstaven. Přikázáno jí, aby se šest honů od Jerusaléma položila po straně hory Dliwetské jenž od města k východu leží a hlubokým údolím od města se odděluje, kterémuž jméno jest Cedron.

4. W městě rozbroj stran bez přestání se potýkajících nyní neuadálá veliká válka zemnitřní zastawila. Buřiči na Řimská wojska se strachem vyhlédajice po třech stranách se rozkládající mezi sebou, ač bez cnosti, sjednotiti se podjimali. Wespolek o tom rozprávěli, proč probléváme a kterať trojí zdí sobě dech zatajowati dopoussíme, a jestto nepřátelé sobě obrady jako města vzdělávají, proč my jako zaháliví spatřowatelé za zděmi ruce a braň pustiwosse sedíme, jakoby dílo před námi powstávající nám k užitku se stawělo? Na sebe-li samé toliko silni jsme, a Řimanům-li toho zisku z naší neswornosti se dostane, že bez krwe proliti město wezmou? Těmi řečmi shromážděni jsouc wespolek se napomínali a pochopiwosse zbroj rychle na desátou tmu walili se a přes údolí wytrhse s velikým křikem na Řimany zed stawějící wpadli. Tito stawěním zaměstnání jsouce byli zbroj téměř wssickni odwrhli; neb smýssleli že Židé wyběhnouti se neosměli, a byl chtěli, že pro neswornost úminek jejich se přetrhne. Tím tedy neuadálým přepadem přestrasseni byli a díla zanechawosse z části utíkali; mnozí k zbroji pospichajice prwé než se na nepřátely obrátili,

zabití jsou. Více a více Židů přibývalo na podání prvního útoku spoléhajících; i zdáli se sobě i nepřátelům oni mnohem četnější býti, an jim štěstí přálo. Římany, jenž pořádku přivykli a sličně a dle rozkazův bojovati uměli, nejvíce tenkrát naděšlý mezi nimi nepořádek zarazil, a tudíž nenadálému oboření-se ustupovali. Někdy se od zadu přepadání jsouce obracovali, Židy v běhu zastavovali a je v jich neopatrné prchivosti ranili. Když ale útokové Židův se rozmáhali, naposledy z ležení vyhnáni jsou; i bylaby tentokrát po vši tmě weta bývala, kdyby byl Titus záhy na pomoc nepřišel. Důrazně jim pro nestatečnost domlouvaje od útíkáni je odvrátil, na to z boku na Židy případ s vybranými oděnci, mnohých pobil, více jich ranil, všecky obrátil a do údolí sehnal. Když Židé po mnohé ztrátě po srázu na druhou stranu přešli, opravivše se přes údolí s Římany sřazovali. Tak až do poledne bojováno. Když se již den přewážil, tedy Titus kohorty s sebou ku pomoci přivedené proti vyhíhajícím Židům wystawil pozůstalé vojsko k stawění ždi na vrchu hory odeslal.

5. Židům odesláni to útekem býti se widělo. A když wyzwědač jejich na ždi ustanowený rouchem máchaje znamení byl dal, veliké znova množství takowou prudkostí wyskočilo, že během nejukrutější zvěři se podobali. Nikdo we wojsku římském úprku jejich odolati nemohl, ale jako praký rozražení jsouce hued rozptýlení na horu

utíkali. Titus toliko s nemnohými na bojisti ostanul. Stoupenstvo jeho jenž z úcty k němu odváživše se života s ním pozůstali úsilně ho žádali, aby zoufalým Židům ustoupil, a aby pro ty w nebezpečenství se niewydával, kterýmž pro něho útok očekávati uleželo, nébrž aby k důstojnosti své prohlédal a sám, pán války i všeho světa, službu sprostého vojáka niewykonal a w tom rychlém všech útěku nestál, poněwadž na něm všech věci záležejí. Titus těch řečí dělaje se neslyše, na Židy proti němu se hrnoucí udeřil, všech sporážel jenž naň dotírali, posléze na množství připadaje s úbočí dolů je srážel. Oni ač síly a neustupnosti jeho ulekše se, předce do města neutekli, nébrž na obě strany se uchýlivše opět na horu utíkající honili. Ale Titus dotíraje na ně po boku útok jejich odsekával. W té době i ti kteříž vrchní obrady dělali, dolejší utíkati widouce strachem a hrůzou podjati byli; všichni tmy té vojáci rozprchli se, domnívajíce se, že útok Židům neodolatelný jest a že sám Titus utekl an by jiní byli bez něho neutekli. Jako panickým strachem uchváčení jsouce jiní jinam běželi, až pať někteří widouce Tita w boji, welmi o něho se bojíce, všemu pluku nebezpečenství jeho s křikem oznámili. Tedy hanbou se všichni obrátili a pro opuštění Tita wice než pro útěk na sebe niewražíce vši silou na Židy se obořili a jednou ke zwratu je sklonivše s vrchu je do údolí weháněli. Židé i ustupující odpirali, ale Římané místem wyšší a tudy moc-

nějsí jsouce je westery dolů smetali. Mezitim Titus nepřátely postavené proti sobě odehnal; potom wojsku ke stavení zdi nawrátiti se rozkázal, sám s četami při něm prvé zůstaly mi se nepřátelům bráně. Protož slusili, nic nepřidávaje z náklonnosti ani neujmaje z nenávisi, pravdu powěděti: sám Titus dwakrát westero wojsko od nebezpečnosti wyswobodil a wojákům swobodu k ohražování tábora způsobil.

Hlawa třetí.

Opět w Jerusalemě brojiti počato; Židé Nimanum úklady strojí; Titus wojsku pro přiwážčitost brojí.

1. Sotwa po nedrahný čas wálka wnějsí utichla, opět rozbroj domácí se wzbudil. Když nastával den přesnic, čtrnáctý měsíce Xanthika či dubna, kteréhož Židé od Egypťských wyswobození byli, strana Eleazarowa bránu odewřessi každého kdo z lidu do chrámu k modlení jiti chtěli připouštěla. Jan due swátečního ku přikrytí úkladům užíwal a ze swých stoupcům některé méně známé jenž uadto na mnoze nečisti byli, se zbrojí pod sukňemi stry-
tou, s tím úmyslem na hornu poslal aby chrám opanowali. Dni když do chrámu wessli, roucha odwrhse rychle se zbrojni býti ukázali. Náhle weliká bouřka a hluč při chrámu se stal. Vid

bezbrojný domněl se, že na vše bez rozdílu, horlivci pak že na ně samy toliko útok míří. Tito opustivše stráž při branách s ohrad seštočivše dříve nežby vrahům do rukou padli, do stou chrámových utekli. Vid ale u oltáře se třesouce a okolo chrámu se sblukše potlačeni a napořád kyji i meči zahlazeni jsou. Mnohé tu lidi pokojné nepřátelé ze soukromné své nenávisti co lidi strany odporně zabijeli; kdokoli předtím buřičovi některému byl ublížil, tehdy poznán byv veden byl k smrti. Ukrutnost svou nad nevinnými dosti prováděvše, přiměřivinným propůjčili a lidem ze stou vyšším odjiti dopustili. Janova rota nyní vnitřní chrám a vstupu jeho zásobu v své moci majíce proti Simonovi bojovati se dali. Tím způsobem odboj na tři díly rozdělený nyní na dvě strany se rozestl.

2. Titus vojsko blíž k městu ze Skopy přivesti ustanoviv proti hradům z města vybrané jízdné a pěší s dostatek vystavil, a spolu prostor ke zdem vyrovnaní rozkázal. Vstupy ohrady a ploty, jimiž zahrady a sítěnice od obyvateleů obraženy byly, rozbořeny a vřelické stromové, i sítěpné, vysekáno, místa nerovná a dolovitá naplněna; skály vysekané železem sobjímány a vsteko to položení od Skopy až k Heródovým hrobům oblič hadiho jezera dokonca vyrovnané jest.

3. Těch dnů Židé proti Římanům takový úklad přistrojili. Nejsemělejší z buřičův za ženské, jak slovou, věže vyšedše, dělali se jakoby od pokojných měšťanů vyhuáni byli a

jako moci Římanů se bojíce druh za druhu
 tytýž schovávali se. Tini, na pohled z lidu
 obecného, zatím po zdích rozdělili se, a křičíce
 o pokoj žádali, o smlouvu prosili a slibující
 brány odemřiti na Římany volali. Křičíce pak
 spolu také na své, jakoby je od bran odháněli,
 kamením házeli; tito jakoby moci do města vra-
 ziti se jmouce měšťanů se doprášeli; a k Říma-
 nům tytýž pokročující opět jakoby s děšením
 navracovali se. Tou jejich chytrostí Římský
 vojáci oklamáni jsou; a doufající nad jedněmi
 pokutu vzíti, anof druzí jim město odemrou, do
 díla se dali. Titus to divné jejich se zdi wo-
 láni v podezření měl. Neb když před jedním
 dnem jich Josefem ke smlouvě nabízel, odpo-
 vědi zhola nedostal. Tudy vojákům přikázal,
 aby na svém místě zůstali. Ale někteří, jenž
 pracovníkům v čele stáli, pochopivše zbroj k
 branám běžeti počali. Dnino napohlední vy-
 hnanové nejprv ustupovali, potom když Ří-
 mané mezi ně se dostali tedy Židé vytrhše
 je obkličili a zadem na ně dotírali; spolu ti
 jenž na zdích stáli, množstvím kamení a střel
 na ně se vylévali, tak že mnohé zabili, více
 jich pak ranili. Ode zdi uteci nebylo snadno,
 an nepřátelé násilně na ně po zadu dorývali,
 a mimo to hanba zdařeného klamu a strach
 správci Římany trvati nabádal. Protož s
 nepřátely dlouho se potýkali, mnohými ranami
 raněni byli a jim neméně odpláceli, až posléze
 Židy prolomili, jenž je byli obehnali. Však

Židé jich i na útěku následující až k hrobu Heleny je střelením postihali.

4. Židé nezbedně pro štěstí své zpýchající Římanům posmívali se, že tím chytrým obmyslem se přivábiti dali; pavézami rachotice postakovali a radostí výskali. Římsští vojáci ale s domlouváním od setníků přijati jsou a nad to César hněwaje se w tato slova je trestal: Židé kteréžto samo zoufalství spravuje, wšsetko rozmyslem a s opatrností čini, úklady strojíce; a lesti jejich osud přeje, proto že jsou poslušni a k sobě wespolek dobrou vůli a wěrnost chowají; wy Římané ale jimžto jinak wždy pro řád a zvyklé wůdců poslouchání štěstí slouží, nyní na opak si počínající podléháte a pro nezdrželivost rukou jimání býwáte, anof což jest nadewšsetko hanebnější, u přítomnosti Césarara bez wůdce bojujete. Zistě lkáti budou práwa wálečná, lkáti otec o této ráně uslysse. Otec, že we wálkách sessedivěw nikdá tím spůsobem úhony neutrpěl; práwa nad těmi kteříž dost málo od řádu odssinují se, smrti insti; nyní pak wšsetko wojsko proti pořádku se prowiniło. Ale zwědi ti kteříž pyssně a wšsetečně se wytrhli, že u Římanii také wítěziti, bez rozkazu wůdce, neslawno jest. Ty řeči Titus k důstojníkům s hněwem mluwil; i nebylo pochyby, že dle zákounu se wšsemi nakládati mini. Žiž wojska na mysl klesali, jakoby již hned a to sprawedlivě zemřiti měli. Keč legie okolo Tita se shromáždilwse prosily ho za spolubojowníky své, a žádaly aby nemnohým wšsetečností pro posluš-

nost všech jiných odpustil, anof prý nynější
winu budoucí udatnosti opraví.

5. S povolil tomu kníže i pro jich prosbu
i pro užitečnost věci, za to máje, že owssem k
jednotlivci skutečným trestem sáhati, množství
ale slovy toliko pokutowati náleží. S vojáky
tedy se smířil, mnohými řečmi jich napomenut, aby
potom opatrněji sobě počínali; sám ale
jakby se pomstíti mohl nad úklady židovskými,
přemýšlel. Když prostor ke zdi byl za čtyry
dny vyrownán, tedy Titus aby zavazadla a
ostatní množství bezpečně přewedena byla, já-
dro vojáků sewerozápadně sedmerým řadem
proti zdi postawil, napřed pěšci a po nich jízdné,
oboji trojím řídem; w prostředku mezi nimi
střelci řídem sedmým ustanoweni. Takovým
vojska rozstavením harcování Židů překáženo
bylo, a tudy potah tři tem a pakostníci bez
bázně přepraveni byli. Sám pak Titus asi
dwoje hony vzdálí ode zdi při uhlu proti
věži Pséfinu wojsko položil, kdežto zed od půl-
noci k západu se nachyluje. Ostatní wojsko
při věži Hippiku se ohradilo, též dwoje hony
vzdálí od města. Tma desátá na hoře oli-
wetské, jak prvé, zůstávala.

Glava čtvrtá.

Wyprávání Jerusalema.

1. Město trojí zdi ohraženo bylo, kromě kdež nepřístupné rokle je obkličovaly; po těch stranách jedinou zeď mělo. Na dvou vrších protičelných úzlabím od sebe oddělených vystavěno bylo, do něhož velmi mnozí domové vyběhali. Jeden z těch vrchův na kterémž vrchní město vystavěno jest, mnohem jest vyšší a prostrannější. Pro pevnost někdy od Davida krále hradem nazván byl; (ten byl otec Salomounův, kterýžto nejprvé chrám byl vystavěl;) od nás náměstím vrchnějším se nazývá. Druhý vrch jménem Akra na němž dolejší město leží se stran dvou zakřiven jest. Proti němu zdvihá se třetí vrch, nižší nežli Akra a druhdy od něho širokým údolím oddělený; ale potom za vlády Asamonéův roklina ta zasypana, aby se město s chrámem stýkalo; vyššímu Akry rozvozivše ji snížili, tak že chrám nad ni vynikal. Údolí řečené Syrarské (Tyropoeon), jimžto jak pravěno město hořejší od dolejšího se dělí, až k rybníku Siloi se vztahuje; tak pramen vody sladký a hojný nazývá se. Vně obá ti města vrchové hlubokými srázy obklopeni jsou a pro příkra úbočí odnikud přístupu k nim není.

2. Z těch tří zdi první a nejstarší pro rokliny a pro vrchy nad nimi, na nichž vystavěna jest, nedobytečná byla. Přirozená pev-

nost její ohradami Dawida, Šalomouna a jiných králů, jenž hojně nákladu na ni vynaložili, uměle zvyššena jest. Počínajíc na seweru od věže Hippiku až ku Xystu se vztahuje; potom k raduici se poji a w západní kobku chrámu skonává se. Po straně západní od téhož místa¹⁾ počínajíc přes Betso²⁾ vztahuje se k Essejské bráně, potom k jihu nad pramenem vody Siloy nachyluje se; odtud po straně východní k rybníku Salomounowu zabíhá a dosahujíc až k Dfle s východní kobkou chrámu spojuje se. Druhá zeď u brány Genathy ode zdi prvnější vybíhala a na straně sewerné toliko město ohražujíc k hradu Antonii se vztahovala. Třetí zeď opět od věže Hippika vycházela, odkudž na sewer až ku Přesfině věži vztahovala se, potom rozkládala se proti hrobce Heleny (Adiabenské královně, matky Zaty krále) k hrobům královským, o uhelnou věži podlé památníku walchářowa nachylowala se a posléze se starou zdi na údolí Cedroně spojowala se. Tou zdi Agrippa přistawěnou část města otočil, neb předtím zcela obnažená byla. Když zajisté lidnatost se rozmáhala, po málu wuě za zděmi bydleti počato. Část sewerní nad chrámem blíže vrchu obudowána, načež dále se postoupilo a chlumi čtvrtý Bezetha, ležící proti Antonii ale příkopy od ní velmi hlubokými oddělený, domy obrnut. Příkopové tu naschwál prohloubeni jsou, aby Antonia kdyby s chludem se stýkala, snadně přístupná a méně wy-

¹⁾ hippika. ²⁾ smetistě.

soká nebyla. Tudy také hlubokost příkopů mnoho vysokosti věžem přidávala. Nazván ten přístavek domácím jazykem Bezetha, což našim jazykem nové město značí. Zessto strana ta ohrady potřebovala, otec a jmenowec nynějšího krále Agrippa zeď zmíněnou stavěti počal; boje se pak Klaudia císaře, aby z velikosti stavby nějakého podezření o nowotách a brojeních newzal, základy toliko založiv stavěti přestal. Kdyby byl dokonán zdi jakž začal, bylo by se město zhola newýbojným stalo. Kamením dwadcet loktí dlouhým, deset šířkým sbudována byla, tak že ani železem snadně wyvrátiti ani od nástrojů wojenských otrásti se nedala. Zeď ta na deset loktí se šířila, a jistě bylaby mnohem byla vyšší, kdyby horliwost půwoda byla překážky nenalezla. Předce pak zeď ta snažením Židůw dwadceti loktů zwýšši dosáhla, nadto zábradlí dwa lopty zwýšši a cimbuří se tři lopty vysoké obdržela, tak že wsecka vysokost na pět a dwadcet loktů wstoupowala.

3. Nad zeď wynikaly věže dwadcet loktů zšíři, dwadcet zwýšši. Čtverohranné byly a jako i zeď hmotné, wazbou a sličnotou kamenůw chrámu nic neodewzdávajice. Nad hmotnou wýššinou věží jenž dwadcet loktí dosahowala, byli nádherní bytowé a nad nimi pawlače a nádrže, do kterých deskowka se sbíhala; na každou wedli šířoci wýchodové. Takowýchto věží třetí zeď dewadesáte měla; prostor od jedné ke druhé dvě stě loktůwynášel. Pro-

střední zeď čtrnácte, zeď stará na sedesáte věži měla. Wsecten města obměr třidcaterý a troje hony zahrnowal. Ač ale třetí zeď wsectna tu podiwení slična byla, předčila nad ni předce věže Pséfinus na sewerozápadě, kdež Titus byl wojsto položil. Sedmdesáte loktů zwýšší byla, a při wýchodu slunce Arabii jakož i nejzazší hranice Judsta až k moři spatrowati dáwala; byla pak osmihranná. Proti ní byla věže Hippikos a podle této jiné dvě, kteréž Heródes král na staré zdi wystawěl, welikosti, krásou a pewností wsecty jiné po swětě přewyssující. Neb mimo přirozenou okázalost a snahu o města ozdobu král při stawbách těchto zvláštní náruživosti své propůjčowal se; třem totiž nejmi-
lejšším osobám, jichžto jména nesly, bratru, příteli a manželce věže ty za památníky wybudo-
wal; manželce, poněwadž jí pro žarliwost usmr-
til; druhým pak, že je po udatném odporu w
boji ztratil. Hippikos věže jménem přitele na-
zwaná čtyrhranná byla, pět a dwadcet loktů
na šíř i na dél, a zwýšší třidcet loktů, docela
hmotná. Nad tou hmotnou kamennou stawbou
byl wodojem pro pojímání desslowky dwadceti
loktů zhloubí. Nad ním budowa o dwojím
patru, pět a dwadcet loktů zwýšší, na schrány
rozličně rozdělená; nad uí dwa lokty wysoká
chodba se zábradlím. tři lokty zwýšší, tak že
wsecta wysokost na osmdesát loktů počítala se.
Druhá věže, kterouž jménem bratra Fasaélon
nazwal, na dél i na šíř stejně měla čtyrydcet
loktů, na tolik také loktů hmotná wýsse její po-

wstávala. Wškol ní byla chodba deset loſtů zšířá, zábradlími a wšstupky obkličena; nad chodbou wyhnána byla jiná věže, rozdělena na rozkošné pokoje ano i na lázně, tať že w ničem palácu králowštemu neodewzdávala. Na wrchu cimbuřimi a zábradlími nad předestlou wice byla okrášlena; wšsecka její wysofost téměř na dewadesát loſtůw se wywyššowala, a spůsobem se podobala majáku na Faru u Alexandrie plawcům zdaleka switícimu; obměrem ale mnohem wětšši byla. Tehdy byla hradišštēm Simona tyrana. Třeti věže Mariamna (tať králowá sloula) až na dwadcet loſtů zwššši hmotně wystawěná, dwadcet loſtů na šíř i dél se rozkládala, nákladněšši a nad jiné ozdobněšši přibytky na sobě měla; neb král smššlel býti sluffné, aby věže nazwaná jménem manželky wice měla ozdoby nežli ty jenž mužššými jmény nazwany jsou, jakož zaš ony perwňěšši byly nad tuto. Wšsecka wysofost její pětapadesáte loſtů byla.

4. Ačkoli ty tři věže taťowé welikosti byly, swým postawením předce mnohem wyšššimi se zdály. Stará zeď na kterěz stály, na wysofém chlumu byla wystawěna a nad něj třidcet loſtů wynikala; tímto swým na chlumu postawením věže mnoho na wyššši zíššaly. Diwná taťé byla welikost kamení; nebo ne z obyčejného kamení, aniž z toho kterězby lidé néššti mohli, nébrž z tefaného bílého mramoru wyhnány byly. Každý kámen byl dwadcet loſtů zděli a deset zšířá, pět zhloubi, a tať mezi se-

bou spojeny byly, že každá věž jedním přírodním kamenem rukama umělými ve způsobu a hranách upraveným býti se zdála; nikdež vazba ve sparách se neviděla. Stály na severu zdi a s nimi ode vnitř královský palác osfelického vypravování znamenitější spojen byl, při němž westera nádhera a umělství se převyšovala. Palác ten rovněž zdi třidcet loktů zvěšší ohražen byl, vůkol věžemi od sebe stejně vzdálenými okrášlenou, s velikými měřadly, pro sto zajisté hostů. Newýmluvna byla v něm rozmanitost kamenů; co vsady jest nejvzácnějšího, tuto hojně shromážděno jest. Krovové jeho délkou kroví a nádhrou ozdob divní byli; nečíslně pokojův přerozličných způsobů tam probíhalo, plno přestvořného nábytku a nádob ponejvíce zlatých a stříbrných. Kobky přemnohé osfelijať prostoupaly se jiným a jiným sloupovím opatřené. Prostor vněšný při palácu rozličným stromovím o dlouhých procházkách se zelenal; vůkol nich široké průtoky a nádrže plné uměleckých wýtvorů, jimiž se voda wylévala; okolo wod mnozí holubníkové byli. Slowem hradu královského důstojně wypsati nelze a boleštno jest rozpominati se na to, co oheň lotrowský stráwil. Nebyly ty věci od Řimanů spáleny, ale od buřičů hned při počátku odboje. Od Antonie oheň počal, odtad do palácu královského se dostal a na třech věžích střechy stráwil.

na nich wywedena jest. Wesslery kobty dwójité byly, o sloupích pětadwadceti loktů wyso-
kých, z mramoru bílého od jednoho kamene,
hore stropy cedrowými oklenuté. Přirozená je-
jich nádhera, jejich wylessťenost a jich umělá
spojenost spanilý pohled působila, ač žádným
dílem malirským ani řezbárským zewnitř okrá-
sleny nebyly. Šíře jejich byla třidcet loktů;
wessteren jich obměr i s hradem Antonii sst
honů wynáffel. Prostor pod sširým nebem byl
proměňowawým kamenim podlažen. Průchod
k druhému chrámu ohražen byl mřížemi kamen-
nými na tři lokty zwýssenými welmi uměle
wzdělanými, kdežto u stejném od sebe wzdáli
sloupové stáli zákon čistoty ohlaffující, jiní řeč-
tými jiní latinskými literami, že do swatyně
cizinec wcházeti nemá. Swatyni zajisté sloul
chrám druhý, o čtrnácte stupnů wyšši než
první, čtwerhrauý a vlastní zdi obkličeny, je-
jížto wysokost zewnitřni, ačtoli čtyrydcet loktů
zwýšši, schody ukryta byla; wysokost wnitřni
pětadwadcet loktů měla; neb jestto na wyšši
straně nade schody wystawěna byla, nemohla
u wnitř docela, chludem zaměstnána jsouc, spa-
třina býti. Ode čtrnácti stupnů až ke zdi byl
prostor deset loktů zšširi, zhola rowný. Odtud
opět jiní schodowé o pěti stupních k branám
wedli, jichž na seweru a jihu osm, s každé
strany po čtweru bylo; od wýchodu byly dvě.
Toli aspoň jich s potřebu bylo, nebo poně-
wadž na straně té obzwláštni prostor pro ná-
boženstwi ženám oddaný zdi oddělen byl, tedy

drnhé brány potřeba widěla se. Stála ona naproti bráně průčelné. I na stranách jiných na jih a sewer, bylo vždy po jedné bráně, kterouž do síně ženské se wcházelo, neb ženám strže ostatní wcházeti a ohrady sobě wykázané přestupowati se nedopouštělo. Mista toho netoliko domácím ale i přespolním ženám na modlení se propůjčowalo. Západní strana brány neměla, nébrž nepřetržitá zeď tam obíhala. Kobky mezi branami ode zdi wnitř ku pokladnici obrácené na welikých a pěkných sloupích spočíwaly. Byly jednořadé a kromě welikosti w ničem od dolejších se nedělily.

3. Dewatero bylo bran s weřejemi spolu a podwojemi zlatem a stříbrem okowaných; jedna, před wnitřním chrámem, byla z mědi korintské, kteráž pozlacené a postříbřené cenou mnohem přemáhala. Každá brána byla o dvoji dweřeni po třidceti loktích zwýšši a patnácti zšíři. Ode wchodu u wnitř s obou stran se rozšířující wýstupky wěžaté měly třidcet loktů dlouhé a široké, ale wýšše čtyrydceť loket wsoké; každá z nich na dvou sloupích dwanácte loket ztlouští spočíwala. Westtery jiné brány stejné welikosti byly; ta brána ale která za Korintskou na wýchodě u sínce ženské naproti wchodu do swatyně se odwírala, nad ostatní wětšši byla; neb padesát loket zwýšši, čtyrydceť loktů zšíři byla a měla bohatější ozdobu, tlustším stříbrem a zlatem okowána jsouc. Bohatosti takové na dewět těch bran usštědřil Alexander, otec Tiberiüm. Patnácte

stupnů od ohrady fině ženské k wětšší bráně wedlo; byli zajisté nižší nežli patero stupňůw při branách ostatních.

4. Do swatyně u prostřed postawené po dwanácte stupních se wstupowalo. S předu wysokost i šířkost její sto loktů měla, ze zadu pak o čtyřdacet loktí užší byla; neb s předu wýstupek s obou stran jako ramena o dwadcíti loktech se rozšířowal. První brána její sedmdesát loktů zwýšší, a pětadwacet zšířší byla; dveři neměla, wýznak to nebe odewššud spatřitelného a otwořeného; čelo její bylo pozlacené a šrže ni widěla se celá přední loď swatyně wnitřní, jenž největší byla; okelet wnitřní brány wšsecken zlatem se šwěl. Zessto wnitřní část swatyně dwojitě přehražena byla, přední toliko stamba wynikala dewadesát loktů na wšš, padesáte na dél a dwadcet na šíř dosahujíc. Wchod do stamby té byl wššferen pozlacen, jakož jsem powěděl, a podobně i zed okolo něho. Na wrchu bylo zlaté réwí, z něhož hroznové zwicí člowěka wiseli. Ale že chrám dwojitě byl přehražen, tudy stamba wnitřní zdála se býti nižší než zewnitřní; dveře měla zlaté pětapadesáte loktů zwýšší a šestnácte zšířší. S předu wisela opona stejně dlouhá z babylonské tkaniny jacinthem, kmentem, šarlatem a zlatohlawem wysšiwané, diwnou prací přístrojené a pro rozdílnost látek podiwání hodné, jakoby obraz wššehomíra. Šarlatem oheň, kmentem země, jacinthem wzduch, zlatohlawem moře se wyznačowalo. Dwěma pro podobu barwy, kmentem

a zlatohlawem pro půwod; nebo kment země, zlatohlaw moře wydává. Tlanina ta pohled celého nebe, kromě zvěrokruhu, obrážela.

5. Kdo wnitř do chrámu wšel, nalezal se w části dolejší chrámu, jejížto wysokost sšedesát loktů, dlouhost tolikéž, a šířokost dwadcet loktů obnášela. Prostor těch sšedesát loket opět oddělen byl. První část o čtyřdcti loktich tři diwné u wšech lidí proslulé věci zahrnowala: swicen, stůl a kadidlnici. Sedm lamp sedm planet wyznamenávalo, neb tolik prutůw od toho swicnu vycházelo. Dwanácte chlebů na stole postawených značilo zvěrokruhový okres a rok¹⁾; kadidlnice třinácterem wonidel, kterýmiž z moře, země a pustiny naplněna byla, ukazowala, že wšechy věci od Boha a pro Boha bytují. Nejwnitřnější část chrámu dwadcet loktů zděli byla; oddělowala se tolikéž oponou od zewnitřní, a nic owšem w ní nebylo složeno; byla nepřístupná, neporuffitedlná a newiditedlná; swatoswatyní sloula. Po strauách dolejšího chrámu mnohé byly pokojity spuluschodné o trojim patru, a z obojí strany od brány do nich se wcházelo. Wrchní patro pokojitůw nemělo, protož také užší bylo. Zwýšší bylo čtyřidcet loktí, ale užší nežli část dolejší. Tudy wštera wysokost, počitajic i sšedesáte oněch loktí spodku, sto loktů obsahowala.

6. Zewnitřní spůsob chrámu wšecto do sebe měl, co mysl a oči podiwením podjimalo. Pláty zajisté zlatými welmi těžkými se wšech

¹⁾ Nejša křestanem newěběl Josef že se ty věci na Christa Pána a na cirkew sw. obnášely.

stran přikryt byl; zářil při prvním východu slunce jako oheň a oči těch, jenž naň patřili, nejinať než samo slunce oslepoval. Videm přichozím podobal se zdaleka k hoře sněžné; neb kde pozlacen nebyl, bílým mramorem se zaskvíval. Na vrchole zlaté přeostré tyče vynikaly, aby ptactvo tam sedati nemohouc místa neposkvrňovalo. Mnohé kamení jeho mělo w dél pětáčtyřdecet, zwýšši pět, zšíři šest loktí. Oltář před chrámem zwýšši patnácte, zšíři a zděli padesáte loktím stál. Byl o čtyrech hranách; uhlové jeho rohovitě vybíhali; přístup k němu od poledne znenáhla se wnyssowal. Bez železného nástroje udělán byl a nikdá se ho železo nedotklo. Chrám a oltář ohradou uslechlitou z nejpěknějšího kamení ohrazen byl na loket wysokou kterážto lid od kněží oddělowala. Těm jenž wykalování a malomocenství trpěli, celé město, ženám čmýru trpícím chrám zabráněn byl; předpowěděné ale meze ani čistým ženám přecházeti se nedopouštělo. Muži dokonale neocistění, tolikéž i kněží kteříž čisti nebyli, ode wnitřní síně wyloučeni byli.

7. Kněží kteří pro tělesný nedostatek nesloužili, předce spolu w ohradě býwali a částku oběti dle práwa kněžského obdržowali, ale toliko obecného roucha užíwali, an kněžským rouchem kněz toliko bohoslužebný se odíwal. Do chrámu a k oltáři přístupowali kněži toliko bezúhonní, rouchem odini jsouce kmentovým, zdržewšši se od wina pro bázeň, aby w ničem při službě newywinuli. Biskup s nimi wstupowal, wšak

newždycky, nébrž toliko w sobotu, první den každého měsíce, a kdy swátek národní aneb výroční slavnost ode wšseho lidu se wykonávala. Sloužil stehna do beder opasadlem pokryta maje, w sukni leněné oblečen a swrchu w řízu modrou kolem až dolů k nohám spustěnou třapcemi owěšenou odin jsa. Od třapců wisely zlaté zwonečky a jablka zrnatá; zwonečky hřimáni, jablky blýskáni se wyznamenává. Páseň, jenž swrchné roucho k prsům přičiněla, byla z pěti tkanic setkána, zlaté, nachové, sšarlatové, kmentové a blankytové či modré; ze kterýchžto také že koltry chrámové setkány jsou, powěděli jsme. Nosil také náramenník týchž barew, toliko wíc zlata na něm bylo; podobal se brněné kossili. Dvojimi spinadly zlatými, pawézowitými zapínal se, do nichž wsazeni byli nejwybornější a nejwětší sardonychowé, na nichž wyrta byla jména pokolení. S druhé strany dwanácte jiných kamenů wiselo, we čtyrech řadách po třech kamenech: sard, topaz, smaragd, karbunkul, drahule, safir, achat, amethyst, ligur, onyr, beryll, chrysolit; ku každému z nich opět obzwlástiti příjmi pokolení bylo připsáno. Hlawu jeho kmentová čepice přikrýwala blankytnou obalentou prowitá; wúkol ní běžel jiný winek zlatý se swatými literami; to pak jest čtvero samohlásek. Té sukně každého času nenosil, chatrnější oblékaje, nébrž když do swatyně swatých wcháziwal, což se jednou w roce dálo, kteréhožto dne wšickni Bohu se postili. Ale o městu a chrámu i o

obyčejích a právic jinde místněji vypravovati budeme, neb nemalo o těch věcech oznamovati zbývá.

8. Antonia při uhlu severozápadném sínci vnějšsioho chrámu vystawena byla na skále padesáte loktů zwýšši, se wsech stran přitré. Bylo to dílo krále Heróda, při němž nejwice nádhernost swou dokázal. Nejprwé ta skála od spodku hladkými kamennými pláty okryta byla, dílem pro ozdoby, dílem aby sklouhali ti, kteřížby se nahoru aneb dolů lézti pokoušeli. Potom přede hradem zeď byla zwýšši tři loktů, mezi nížto wesserá Antonie na čtyrydceť loktů wynwššowala se. Wnitřek měl prostrannost a spořádanost palácu; byl dle podoby a potřeby rozdělen na přibytky, na síně, kobky, lázně a cwičírny pro wojsko, tať že pro obecné pohodlí městem, pro nákladnost palácem býti se zdál. Celý ten hrad byl wěžatě wystawěn, čtyry wěže w uhlech maje, z nichžto tři byly padesát loket zwýšši; wěž jihowýchodní ale měla wýšši sedmdesát loktů, tať že z ní wšsecken chrám widin býti mohl. Tam kde s koblami chrámowými se stýkala, z dwojí strany schody měla, po kterýchž strážní do podslupí scházeli (neb wždycky w ní římská tma ležela) a se zbrojí u sínci rozstaweni jsouce lidu we swáteční dny, aby nowot se nedopoušštel, ššetrili. Jakož hradem města byl chrám, tať hradem chrámu byla Antonia. Tu byli strážní tři oněch míst; jen horní město zwlášštní swou stráž mělo w palácu Heródomě. Bezetha wrch nade wšsecky

nejvyšší, jak jsem pověděl, od Antonie se dělil; dílem byl s novým městem spojen a k seweru nad chrámem vynikal. — O městě a o zděch jeho máje úmysl potom místněji vypisovati, na tom přestávám.

Hlava šestá.

O tyranech Šimonovi a Janovi a kterať při Titown zdi objížďení Nitanor raněn, pročej Titus w obležení wíce nastoupá.

1. Nejbojownější množstwi z buřičůw w městě Šimonovi přislouchalo, deset tisíc lidu kromě Idumejských; měli oni padesáte wůdců, nad nimiž Šimon jak vrchní pán panował. Idumejski kteríž k němu žření chowali, w počtu pět tisíců, měli deset wůdců, mezi nimiž Jakub syn Sosůw a Šimon syn Kathlůw vynikali. Jan, kterýž byl chrám opanował, měl šest tisíc oděncůw pod dwadcti wůdci; nad to k němu poodložiwše různic přisloupili také z horlinců dwa tisíce a čtyry sta pod dřiwějšími wůdci Eleazarem a Šimonem Arinowým synem. Koristi stran těchto se potýkajících byl lid, a kdo z lidu se stejných s nimi bezprawi nedopouštěli, od obojích loupeni byli. Šimon držel hořejší město a zeď wětší až po Cedron a část ode zdi staré nad Silóou k východu až ku dworu Monobazowu (byl to král Adiabenuů za Eufrátem); držel také pramen Silóou a

Atru či dolejší město, až do paláce Heleny matky Monobazovy. Jan ovládnul chrám a veskeré okolí jeho, též Oflu a údolí Cedron. Meziležité stamby spálivšše k wálce wnitřné sobě uprostranili. Neb ani kdýž wojsko Řimské blízko zdi se položilo, w městě rozbroy se neu-pokojowal. Po prwnějším útohu málo sobě usrozuměwšše, záhy se possetili opět proti sobě bojujice a wšsecko po žádosti oblehatelům wy-konáwajice. Neutrpěli horšších pohrom od Řimanů nad to čímž sami se wzájemně trápili, aniž po nich město nějaká zhouba nowá přikwačiti mohla; nébrž před wywrácením swým mnohem těžší nehody snášelo, a wybojcowé jemu dobrodiní proutázali. Prawím pať: jakož odboj město podwratil, tak Řimané odboj ukončili, kterýž byl nade zdi o mnoho pewnějším. Prawem co záhubno, wlastencům, co sprawedlno, Řimanům připsati náleží. Leč každý sám z udalosti samých o tom sud.

2. Kdýž se ty věci w městě dály, Titus s wybranými wojáky objížděje, nejlepšihoh ke zděm přístupu wyhledáwal. Wšsady nesnáze nalézal; od údolí nebylo přístupu a z jiné strany prwní zeď nad nástroje wálečné pewnějšši byla. Tudn uzawřel při hrobu Jana biskupa na město uderiti; neb tu prwní zeď nižší byla aniž se s druhou spojowala, an město nowé méně obydené ohraditi se zanedbalo; ano i tu třetí zdi snadný přístup tu byl, a Titus strze ni hornihoh města a strze Antonii chrámu se zmocniti obmýšlel. Při tom ohledání jeden z jeho přá-

tel, Mikánor, s Josefem blížě přistoupiv a co známý lidi na zdi tu pokoji nawesti hodlaje, w rameno lewé ustřelen jest. Protož Titus César poznaw jejich wzdornost an ani těch jenž k jich spáse k nim přistupují, neussětřují, popudil se k obležení, podměstí wojákům pleniti dopustil, látku jim shromážditi a násyp dělati rozkázal. Wojsko na tři strany k dílu rozdělil; u prostředku na násypy střelce a prakowníky ustanovil a před nimi totachy berany a metadla aby se nepřátelům na dělníky harcowali zbraňowalo a útokům se zdi odpíralo. Poseláno stromowí, a podměstí holá stála. Když hromážděno dříví k násypům a wsecto wojsko k dílu se oddalo, ani Židé leniwí uebyli. Vid loupežemi a wraždami uhnětený myslí nabył, maje naději pooddechnouti, kdyby wražebníci jeho wně zaměstnání byli, a křiwď swojich nad nimi pomstiti, kdyby Římané přemohli.

3. Jan, ačkoli družina jeho na nepřátely uderiti radila, strachuje se Simona, w pokoji trwal. Simon wšak neodpočíwal útoku jsa nejbližší. Praky na zdi wprawil, kteréz před tím byl odjal Cestiowí a posádce na Antonii. Ale metadla ta pro nezběhlost Židům nebyla prospěšna; ti někteří jenž od poběhlců wycwičení byli nedosti whodně těch nástrojům užíwali; leč rukama kamením a střelami okopníky římské se zdi uházeli a také w řadách wnbíhající se potýkali. K ochraně dělníků byla pletíwa nad násypy přístrojena a proti harcům bránili se metadly. Westtery tny přewhodně metadla

svá připravily, zvláště tma desátá měla to-
tachy prudčejsí a praky většší jimiž netoliko
útoky odrážela ale také muže na zdi stojící podvra-
cela. Každý kámen talent¹⁾ vážil a dále než
dwa hony dosahoval. Rána netoliko prvním
na kteréž padla ale také zadním nesnesitelná
byla. Židé napřed kamenům vyhýbali; byly
bílé a netoliko po šřipotu se prozrazovaly né-
brž také po jasnosti spatřovati dávaly; tudy
zvědače na zděch ustanovili aby předpovídali,
když vystřeleno z praku a kámen letěl, mater-
ským jazykem křičíce: metadlo přichází. Ti na
něž připadalo rozstupovali a sňýbali se, tak že
pro tu opatrnost mnohý kámen selhal. Tu Ří-
mané vymyslili kamení očerniti; tedy nemohouc
jako dřívě předwidáno býti dobře dopadovato
a jednou ranou celé řady poráželo. Ale Židé
ani při těch ztrátách Římanům pokojně náspy
strojiti nedopouštěli, nébrž wšelikými obmysly
a wšelikou smělostí we dne i w noci jim toho
zbraňovali.

4. Když se dílo dokonalo, tedy stawitelé
wojska olovo na šňůře z náspy wnhodíce od-
lehlost ke zděm přeměřovali; jináče zajisté pro
střelení na ně s hůry toho wykonati nemohli.
Nassedse odkad metadla dobře dostřelowati
mohla, je přivezli; a Titus nástroje blíže při-
stawiw aby beranové swobodněji si počínati
mohli, na zed bítí rozkázal. Zwuk náramný
ze tří stran se po městě rozléhal. Měšťané

¹⁾ asi 50 liber.

pozdvihli náramného křiku a na buřiče strach připadl. An obojí strana uznávala, že jim společné nebezpečení nastává, společně již odpírati uminili. Z obou stran křičeli: nesworní jsouce wsecko k prospěchu nepřátel činíme, majice aspoň na ten čas, jestli nám Bůh ustawičné swornosti nepropůjčí, proti Římanům se sněsti. Simon lidem w chrámu ke zdi bezpečně jíti dopustil; tolikéž učinil Jan, ač Simonowi poněkud nedowěřil. Tedy zapomenuwše na nenávisti a neswornosti své w jedno tělo se spojili, a zed osadiwše pohodně přeunohé na nástroje Římanům házeli a na ty jenž berany bili bez přestání střileli. Nejsmělejší hromadně wypadajice pletiva nástrojů wálečných bořili a na lid při nich se obořujice něco obratnosti swou, wice ale swou smělostí dowozowali. Titus wsem w nesnázi přispíwal; po obojí straně nástrojům jízdné a střelce zřídil, žhárám odpíral, střelce z věží odháněl, a nástrojům pušobení zjednal. Wšak zed ranám neuhýbala, beran patnácté tmy toliko uhlem wěže otrásl, zed ale zůstala we své celosti, aniž nebezpečení počila s tou věží, která mnohem wyšše stála a žádného dílu zdi s sebou obořiti uemohla.

5. Židé od vyhánění málo odpočinuli; spatřiwše ale an Římané po dilách a po leženích se rozptýlili, (domníwalik se, že Židé ustawše a ustrawše se usli), wyběhli houně tajnou branou při wěži Hippiku a pod dílo Římanů oheň wložili a až k okopu na ně směle dorýwali. Na pokřik jejich rychle i blizci

i dalecí sešli se. Ale Římskou kázeň přemohla smělost židovská; pustivšše se po rozprchlých k utíkání obrátili také ty kteříž se zewšad shromáždowali. Weliká tudy bitwa podle nástrojů swedena jest; Židé je zapáliti, Římané toho brániti usilowali; nejistý třik z obou stran se rozmáhal a mnozí z předních bojovníků padli. Posléze Židé zoufalým počínáním obdrželi; oheň dila došel, a byloby hned wšsecko s nástroji shořelo, kdyby byli někteří wybranci z Alexandrie toho nehájili, nad očekávání udatně bojujice a nad nejslawnějši w té potržce wynikajice, až César Titus s nejudatnějšimi jízdného lidu na nepřátely udeřil. Sám dwanácte předních zabil, načež množství té porážky ulekši se utíkati počalo; Titus je pronásledujíc wšsecky wehual do města a tak dila od ohně wyswobodil. W té bitvě přihodilo se, že Žida jednoho zajali, a toho Titus přede zdi ukřižowati rozkázal, zdaby snad jiní toho se uleknouce sobě usmyslili. Po jeho odjezdu také wúdce Jdu-mejšých Jan přede zdi se známým wojákem rozmlowaje, od Araba postřelen jsa, hned sko-
nal welikého Židům kwílení i buřičům lkání zanechaw; nebo udatnosti a moudrosti znamenitým byl.

Glawa sedmá.

Sterať jedna věže Římská sama padla a Římané po mnohé seči zed první obdrželi; a jak Titus zed druhou obořoval. O Longínu Římanu a Židu Kastoru.

1. Noci potomné neočekávaný strach Římany pojal. Titus rozkázal tři věže o padesáte loktích vystavěti, aby je na naspu postavil a z nich nepřátely na zdich snáze k utíkání přivedl; jedna z nich sama od sebe o půlnoci padla. Pro ten veliký hřmot obklíčil strach vojsko Římské a domnívajíce se že Židé na ně připadají, k zbroji běželi. Tudy strach a rozbroj po tmách povstal, žádný co se přihodilo neuměl pověděti; proto v strasti té jini jináče soudili; a jesso na ně nepřipadali nepřátelé, sami sebe strachovali se a druh ode druhá hesla vyhledávali, jakoby již Židé do ležení byli wtífli. Jako panickým strachem zděšeni býti zdáli se, až Titus poznam co se dalo všem oznámiti rozkázal, načež znenáhla strachovati se přestali.

2. Židé ostatní věci udatně snássejice, od věží mnoho zlého trpěli; nebo s nich z nástrojů lehčejších, nadto pak od střelců, lucifstniků a prakovníků ubazování byli. Židé pro vysokost těch věží ani dosáhnouti ani jich vzíti, ani jich pro tíž podvrátiti, ani jich an železem byly okovány snadně zapáliti nemohli. Za dostřel-li však

utekli, tedy tlučení beranův ubrániti nemohli, jimižto Římané bez přestání bijíce po málu vždy něco prospívali. Posléze již žeď se týkala pod velikým beranem Římanů, kterémuž Židé pro neodolatelnou mocnost jeho Mikón (wítěz) říkali. Již prvé Židé ustali byli bojem a bděním na zdích, nadto také buď pro lehkomyšlnost aneb pro nesmyslnost domnívali se že zbytečno zdi ostříhati; tudy většii jich díl na myslí poklesše na dvě ostatní zdi odesli. Římané tudy kde Mikón první žeď prorazil, wtrhli; strážní židowští wessetři za druhou žeď utekli. Římané přes rum přestoupivše brány odvěřeli a wojsko celé wpuslili. Tím způsobem zmocnili se první zdi dne patnáctého obležení, sedmého dne měsíce Artemisia čili máje. Díl veliký jí rozkopali, též sewernou stranu města, jakož předtím Cestius.

3. Titus ležení svoje nyní wnitř zdi převedl na místo Asyrským táborem zvané a wesskeren prostor až k Cedronu opanowal. Wzdálen jsa dostřelů ode zdi druhé, hned dorážeti počínal. Židé rozdělivše se po zdích silně odpírali; strana Janowa s Antonie, s půlnoční klobky chrámové a z Alexandrowa památníku bojowali; Simonowo množství přístupu podle hrobu Janowa se zmocnivši wsecko ostrahou obložilo až k bráně, kterouž na Hippickou wěži woda wedena byla. Castokrat wyskakující z bran s Římany se speřili, ale wždy byli potistěni a poráženi, Římským řádům w boji neodolající; na zdích ale přemáhali. U Římanů

síla a umělost působila, u Židů smělost zoufalosti zvýšená a přirozená v záhubách neustupnost. Židé posud o zdaření nepustili, ale Římané tím jistěji budoucímu brzkému vítězství se radovali. Strana žádná neustávala, útok, dorývání, harcování celého dne se střídalo. Žádného běhu válečného se neopouštělo, a sotva se jim za noci odpočinouti dostávalo, an již se svítáním se pozdvihovali; obojí měli noci bezesné a obtížnější nad den. Židé zajisté báli se aby hned zeď opanována nebyla, Římané pak aby jim Židé do ležení newtrhli. Tehdy v zbroji obě strany nocující při svítání obapolně k boji hotovi byli. Židé o závod podnikali nebezpečství, tím u vůdců svých zavděčiti se usilující. Simona sřítili a báli se a tak ho všickni z poddaných jeho ctíli, že na rozkaz jeho také sebe zabiti hotovi byli. Římanům k udatnosti nabízela zvyklost vítěziti, nezvyklost býti přemoženu, častí bojové a cvičení ustavičné, i sláva císařství; naděsše Titus vždycky všudy přítomný. Nebo když César patřil a spolu bojoval co svědek a odplatitel zmužilosti, tedy ochabovati hanebné býti se vidělo, a za zisk pokládalo se když kdo od něho co udatník spozorován byl; protož muoží se nad síly svoje udatnějšími prokazovali. Jednou když přesilný sřik židovský přede zděmi postavil se, a když z obou stran střeleno bylo, nějaký Longin koňák Římský z řadu Římského wytrhuum do prostřed sřiku Židovského wskočil a jej rozrazil dva nejsilnější zabil, jednomu

hrdlo prohodiv, druhému na utíání bok týmž hrotem jež z prvního vytáhl, probodnuv; a z prostředku nepřátel co vítěz k svému přiběhl. Té udatnosti dokázal koňák ten, a mnozí jeho udatnosti následovníci byli. Židé nedbajíce ztrat svých toliko tu pomstě přihlédali; smrt sobě za velmi lehkou věc pokládali, když jenom někdo z nepřátel spolu padl. Titus neméně o život vojáku než o vítězství pečoval; wsse- tečná prchlivost u něho zoufáním byla, a to- liko to za udatnost u něho platilo, když kdo opatrně bez vlastní škody chrabře sobě počínal. Pročež bez vydávání se w nebezpečí jim mužně sobě věsti přikazoval.

4. Nyní berana k věži prostřední sewerné zdi přistawil, na kteréžto Žid ossemetný jménem Kastor s desíti vojáky podobnými číhal, když jini před střelbou byli utekli. Za zábradlím doněkud se uchrčili; když se ale věže zatřásla, wywstali a Kastor wzpinaje ruce jako se koře Zita prosil a hlasem žalostivým o smilování žádal. Titus po sprostnosti jemu uwěřiv a již smýšleje že se Židé kaji, od bití beranem pře- stati rozkázal a střeleti na kořici se bránil; Ka- storowi coby chtěl mluwiti welel. A když on powěděl že ke smlouvě sstoupiti žádá, projewil Titus že z toho dobrého úmyslu těšší se a přeje aby wšickni tak smýšleli, a že hotovou myslí pokoje městu podati slíbí. Z těch desíti twářilo se pět jakoby se též kořili; ostatui kři- čeli, že nikdá Řimanům sloužiti nebudou, chtěce raději o swobodě zemřiti. Když oni tak se há-

dali, od obojování přestáno. Kastor k Šimonowi poslal, aby w tom pochwili o věci potřebné se radil, an za nemalý čas z wůdce Římského žert promoditi hodlá. Mezitim stále dělal se, jakoby odporných sobě towarýssů tu pokoji napominal. Oni jakoby rozjitřeni, nahé meče nad ohradou wěže tasili a do brnění swého bodsse jako zabiti spadli. Titus a ti jenž kolem něho byli, užasli se takové jejich neustupnosti a nemohouce z dalekého místa co se w pravdě stalo widěti, jejich smělosti se divili a zhouby jich litowali. W tom Kastora woják okolo chřipi ustřelil. Tehdy on šíp wytrhna a Titowi ukazuje na bezprawi naříkal. Titus domlouwal se na toho kterýž byl střelil, a přistojícího Josefa poslal, aby Kastorowi ruky podal. Josef zdráhal se, dobrého ode hry té neočekáwaje a přátelům swým kteříž jiti chtěli zbraňowal. Ale nějaký Cnéas, přeběhlík, nabídnul se, a když Kastor wolal, aby někdo také jeho peníze přewzal, jež u sebe má, tedy Cnéas tím ochotněji klin odewřew k němu běžel. Což wida Kastor naň kámen spustil; ač jeho an uhnul se chybil, předce jiného wojáka kterýž přiběhl poranil. Nyní Titus klam ten poznal a porozuměl, že lítost we wálce škodi, ana ukrutnost chytrosti oklamati se nedá. Z rozhuňewaw se pro tu lest silněji beranem biti rozkázal. Widě Kastorowi nyní wěži již wisklawou zapálili a strze oheň do sklepů skočiwsse Římany opět k welikému o swé udatnosti domnění přiwedli, jakoby samochtíce se byli w oheň uwrhli.

Glava osmá.

**Šterak druhou zed Římané po dwakrát obdrželi
a ku wzeti zdi třetí se strojili.**

1. Po té straně Titus pátého dne po wzeti první zdi zed druhou opanowal. Když byli Židé odtáhli, s tisícem oděncům a se žiwotní swou stráží tam wessel do města nowého, kdež wlnaři, kowáři a oděwnici bydleli a úzké toliko ulice na přič ke zdi zaměřowaly. Kdyby byl hned weliký díl zdi zbořil, aneb což dobyl to během wálečným zhubil, bylby tussim škody při wítězstwi newzal. Ale naděje se Židy sobě nakloniti an moha jim zlého nečiní, příhodného we zdi průchodu k nawratu sobě nerozšířil, nepodhlidaje že mu ti úklady strojiti budou, jimž dobročiniti obmyslel. Wessel tedy do města přikázal jatých nezabijeti a domů nezapałowati. Ano i buřičům jestližebý lidu neschodili, s Římany bojowati dopouštěl, a lidu slibowal že jim statky jich nawrátí; neb města sobě, chrám pať městu zachowati za úkol sobě počítal. Dwssem lid již napřed we wsem jeuu nakládal; buřičům ale dobrotiwost jeho nestatečností se býti widěla, a domniwali se že Titus pro swou nesmělost nemoha ostatku města obdržeti, té smlouwy na ně podává. Tudy smrti lidu hrozíce jestliby kdo o poddání-se pomyslil a ty usmrcujíce jenž toliko pokoj jmenowali, na Římany kteříž wessli, se obořili di-

lem z úzkých ulic, dílem se střech, dílem hořejšími branami wypadajice. Tím přestřasseni jsouce strážní římsští na zdích s věží stárajice do ležení se wracowali. W městě slyšan byl křik wojáků od nepřátel obkličěných, wně křik těch kteří o towarýsse báli se. Pořád Židů přibýwalo, oni pro známost ulic přemáhali, mnohé z Římanů ranili a úprkem odehnali. Tito w nezbytí urputně bránili se; ale tou malou mezerou zdi uteci nemohli, a byliby téměř wssickni kteříž tam wessli zahynuli, kdyby jim byl Titus nepomohl. U wchodůw ulic střelce rozestawil, sám do největšího dawu se pustil a střelením nepřátely odháněl. S ním byl Domitius Sabinus muž udatný jimž se býti také w té bitvě dokázal. Titus napořád střílel a Židům tak dlouho zbraňowal, až wssickni wojáci ochráněni byli.

2. Takto Římané, druhé zdi již zmocniwse se, opět zaháněni jsou. Buřičům w městě smělosti přibýwalo a prospěchem uenadálým zpyssněli, downiwajice se že Římané k městu přitřhnouti se neosučli a kdyby to učinili jich nepřemohou. Pro jich nepravosti oslepil Bůh mysl jejich, že newiděli jak mnohem wětší moc Římanům nad tu kteráž zahuána byla, zůstává a že hladu již po málu přilézajícího neznamenali. Jestěť ze sřkod obecných se krmili a krew města pili. Pokojní již od dáwna nedostatek trpěli a mnozí již hladem byli zahynuli; buřiči ale hynutí lidu za úlewu sobě pokládali a žádali, aby sami ti jenž pokoji nechťeli a

úhlavní nepřátelé Římanů byli, živi zůstali; množství smýšlení tomu odporného jako jha nějakého pozbyti radovali se. Tak ovšem vnitř města věci stály. Římanům kdýž znova do města wtrhnouti chtěli, toho zbrojně zbraňovali, zbořené strany zdi těly swými zahajující. Tři dni silně odporovali; na čtvrtý den Tita prudčeji dorážejícího sněsti nemohli, nébrž násilím přinuceni jsouce zase jak prvé utekli. Titus opět zdi zmocniv se wsecku její pulnoční stranu zbořil, na straně polední po věžích stráž ošadil a na třetí zeď udeřiti myslil.

Hlava dewátá.

**Titus kdýž Židé na oblewu od obležení zbola uo-
frotli, opět město obléhat se dawa a Josefů posílá,
aby s krajaný o poddání-se jednal.**

1. Widělo se Titowi od obležení poněkud oblewiti a buřičům času popřiti zdaby pro zboření druhé zdi a pro strach hladu si usmyslili, an jim dále loupeže nebudou moci postačiti. K tomu příhodného odpočinutí užíwal. Kdýž den přissel we kterýž wojákům plat se poděluje, rozkázal vůdcům wojsko nepřátelům na odin postaviti a peníze každému odečísti. Dni jak obyčejně s holými meči a w brnění brali se, jízdní též ozdobené koně wedouce. Mista předměstská daleko od stříbra a zlata se stkwěla; a nad takové divadlo nic utěšilejšího Římanům

a strasslivějšího Židům nebylo. Diváky naplněny byly netoliko zdi staré a půlnoční strana chrámu, nébrž i střechy plné diváků widěti bylo a dílu města nebylo, na kterýchžby množství lidu se bylo nesešlo. Strach hrozný i nejsmělejší pojal, an na celé vojsko, na lešot zbroje a na pořádek mužů se dívali. Snad by k tomu pohledu byli buřiči mysl proměnili, kdyby pro náramnost zlých věcí kterýchž se proti lidu dopustili, nad odpustěním sobě od Řimanů nebyli zoufali. An jim tehdy, přestanou-li bojovati, pokuta smrti nastávala, válečně zemřiti za lepší věc sobě pokládali. Blábl w tom osud, kterýmž uloženo bylo aby niewinni s winnými a město s buřiči zahynulo.

2. Za čtvero dní plat po mužích w každé tmě rozdan byl. Pátého dne Titus wida, že Židé pokoje nežádají, na dvě strany rozdělil vojsko, proti Antonii a při hrobu Janowu násy začal smýsleje, že tamtou stranou wrchní město a s Antonie chrám wezme. Neb toho liby newzal, ani města bezpečně držeti nemohl. Na oboji straně násy vzdělávali, každá tma jeden. Těm kteříž při hrobu dělali, Iduméjowé a strana Simonowa na ně dorážejíc přetázela, při Antonii pak strana Janowa a rota horlivců. Ti w prospěchu byli netoliko že s hořejšího místa w potýčkách bojowali, ale také že se již byli nástrojůw užívati naučili; neb po málu každodenním jich užíváním zřussenosti jim přirostalo. Měli tři sta totachůw a čtyřdset praků, jimižto násypům Řimanůw velikou zá-

wadu přičiněli. Titus wěda, že nyní na té době jest k tužššimu města obléhání přitročil, Židy tu poddání se napominati nepřestáwaje. Se skutky také opatrnosti užívaje a znaje, že častokrát řeč nad zbroj jest prospěšnější, prosil jich, aby raději, poddadouce mu město, téměř již wzaté, sebe zachowali. I wyprawil k nim Josefa, aby s nimi přirozeným jazykem mluwil, domníwaje se, že oni napomenutím krajana sobě poněkud usmyslí.

3. Josef zed obcházel hledaje místa nedostřelného awšak doslyššného, a mnohými slowy rozmluwil: Řezbyste sebe i lid, ano i chrám a wlast zachowali a se nad cizozemce proti sobě krutějšími nečinili! Římané ač jiného jsou náboženství poswátne řady nepřatel w poctivosti mají, a dosud ruce své od nich zdržují; wy pak jenž jste w nich wychowáni byli a jenž chrám, zachován-li bude, sami držeti budete, samochtice se ztáže pospícháte. Zdi pewnějšši než tyto waffe jsou, padati jste widěli, neodolatelnou moc Římanů jste poznali a jha jejich jste okusili. Několi pěkná wěc jest o swobodu bojowati, awšak to dříwe se diti mělo. Až po dlouhém poslussnosti snášení jarmo s sebe swrhnouti chce, ten ne lásku swobody ale zoufalost prokazuje. Pány nižšími pohrdati lze, ale ne těmi w jichžto moci jsou wěci westfery. Neb čeho neosáhli Římané, jediné což pro horka a zimy neužitečno jest? Odewššud štěstí k nim přistoupilo a Bůh po wšech národech wládu obwáděje nyní w Itálii bytuje. Zákon

litým šelmám a člověkům vyměřen jest neodolatelný, mocnější ustupovati, a těm panství náleží u kterýchž síla válečná převládá. Proto také předkové naši, ačkoli myslí, tělem i jinými pomocmi statečnější, Římanům ustoupili, čehožby nebyli učinili, kdyby byli newěděli, že s Římany Bůh jest. Vy pak nač spoléhajice protivíte se, an již větším dílem město wzato jest a bydlitelé jeho byt i zdi celé byly, hůře se mají než kdyby město již wzato bylo? Neutajno Římanů jaký hlad jest po městě, jimž nyní lid hyne, hned pak také i bojovníci hynouti budou. Byt Římané obležení přestali a do města s dobytými meči newráželi, předce vám nepřemožitelný nepřítel w městě ostává, kterýž se na každou hodinu posilňuje, lečbyste proti hladu zbroj chápati a bojovati, a samojediní strasti přemoci sobě trouvali. K těm řečem přidal: Wýborná věc jest usmysliti sobě před nenabytou záhubou a dokudž čas jest, podávanou spásu přijíti. Na bezpráví předesslá Římané zapomenouti chtějí, jestli až do konce urputiti se nebudete; přirozeno jim jest; s panstvím lahodu spojovati a užitku nade huňw sobě wážiti. Prospěch jich ale wymáhá, aby ani města bez mužů, ani krajiny bez bydlitelů nezanechali. Protož nyní Titus sulouwu s wami učiniti hodlá; awšak on žádného při hrdle nezachová, jestliže město moci wezme, zvláště jestli w rozhodné době žádosti jeho neuposlechnete. Že w krátce také wzata bude třetí zed, první zdi zbořené toho potwrzují. A

byť pak obrada prorážena býti nemohla, vsťat hlad místo Řimanů bojowati bude.

4. Mnozí Josefowi pro ta napominání se ždi se posmíwali, mnozí mu zlořčili, někteří také na něj střileli. Ale on když obyčejnými radami nikterakž jich obломiti nemohl, k vlastním jich dějinám se obrátil, wolaje: D bidni a swých pomocníků nepamětlivi! Zbroji a lidskýma rukama Řimany obojowati chcete? Kterého nepřitele jsme kdy tak přemohli? Nehýwal-liž Buh stwořitel vssech věcí obráncem Židů, když se jim křiwda dála? Obratte se a přihléduňte, na jakém základu boj váš spoléhá, a jak welikého pomocníka hanobite. Což se nerozpomináte na divné skutky otcůw a na toto swaté místo, jaké druhdy nepřátely pro nás zahladilo? Hrozim se skutky Boží před ušima nehodnýmá wyprawowati. Ale poslyšte, abyste poznali že netoliko Řimanům ale také Bohu se protivíte. Farao Necho král Egypťský s nescíslným množstwím sstoupil a králownu Sáru matku nasseho národu uchwátíl. Což tedy Abraham muž její, praděd náš? Snad-li zbrojně mstil té křiwdy, maje tři sta a osunácte područníkůw s nichžto každému nescíslné množstwí poddáno bylo? Čili nepokládal raději za balatku wsseliké zbroje bez pomoci Boží? Ždali nespínal čistých rukou k tomuto místu, které jste wy postwrnili, aby nepřemoženého sobě pomocníka k wálce získal? A ždaliž na druhý den wečer králowna uewpostwrněná neposlána k manželu? Egypťan ale modlil se na tom místě,

které jste wy krví svého národu postvrnili a
 nočními sny přestrafen jsa utekl, zlatem i stří-
 brem bohumilé Židy darowaw. Powím či za-
 mlčím o stěhování-se předků nassich do Egypta,
 kdež čtyry sta let králům cizím poddáni byli, a
 ač zbrojí a rukama mstiti se mohouce, předce
 raději wěc swou Bohu poručili? Kdo nemá
 wědomosti o tom jak Egypt wsselikými žízalami
 se rozlezl a wsselikými neduhy se nakazil? jak
 země zneplodněla, wyschnul Nil? Kdož newi
 o desíti ranách pořád zběhlých, a o tom že ro-
 dičowé wassi s obranou Boží bez krwe proliti
 a bez nebezpečenství wywedeni jsou, an Bůh
 služebníků swých ostríhal? Když poswátaná archa
 nasse od Asyrůw wzata byla, zdali Palestinská
 krajina a Dagon modla neskala a neskala wssecken
 ten národ, kterýž ji byl wzal? Střewa jim
 hnila w těle a wnitřnosti jim s pokrmem wy-
 cházely. A tudy archu Páně winnýmá rukama
 zase odnesli se zwukem cimbálů a bubnů, a
 Boha mnohými ukojidy utrotiti se snažili. Bůh
 ty wěci rodičům nassim působil, že opuštěce zbroj
 soudu jeho se poroučeli. Král Asyrský Sen-
 nacherib když wssecku Asii s sebou weda u to-
 hoto města se položil, zdaž od lidských rukou
 padl? Ty bezbranny a k modlitbám rozpiaty
 byly; ale anděl Páně jedné noci nescíslné wojsko
 porazil, a nazejtří procítiw Asyrský král sto
 osmdesát tisíc mrtwých nassel, a s ostatkem před
 Židy nezbrojnými, ho nehonicimi, utíkal. Znáte
 zajeti Babylonské, kdežto sedmdesát let lid náš
 bydleje nebyl prvé wyswobozen, až Chrus

žřízením božským swobody jim propůjčil. Domů uvedeni bywše opět Bohu pomocníku svému sloužili. Krátce powim, není skutku, kteréhožby zbrojí byli rodičové naši dowedli, aneb čehož by bez zbroje, poručiwše se moci Boží, byli neobdrželi. Doma zůstawajíce přemáhali, jakž se líbilo soudci Bohu; bojujíce pak wždycky poraženi jsou. Když král Babylonský město oblehl, proti proroctwi Jeremiáše Sedechiáš král náš s nim se potkal; sám jat jest a město s chrámem wyvrácené widěl. A předce ten král nad wásse wúdce, a lid jeho nad wás byl sprawedliwější. Nebo když Jeremiáš wolal, že w nenáwisti jsou Bohu pro hříchy, kterýchž se proti němu dopustili a že zajati budou nepoddá-li se město: ani král, ani lid ho neusmrcowali. Ale wy (ať pomínu co w městě provozujete, nemoha dokonále neshlechetnosti wáši wyprawiti) mne, kterýž wám k spáse radím, proklínáte a zastřeliti chcete, hněwajíce se že wás upominám na hříchy, aniž chcete sněsti wyprawowání těch wěcí, jichž se na každý den dopouštíte. Když Antiochus Epifanes mnohého pychu proti swatuhui provozowal, město sklicil, předkové naši se zbrojí wypadli; ale we wálce zbiti, město od nepřátel wybráno a swatyně tři léta a šest měsíců zpusklá byla. A co potřeba wíce wyprawowati? Kdo Římanů proti Židowskému národu k bojowání popudil? nelíž nepobožnost krajanůw? Odkud počala služebnost nasse? Zdaž ne od rozmisset předkůw našich, když wztéklost Aristobulowa a Hyrkánowa

a swár mezi nimi Pompéja uwedly do města a Bůh lidi swobody nehodné Římanům poddal? Tři měsíce obleženi bywšse, proti swatyni a záknu se jako wy neprohřessiwšse a wětšsými pomocmi we wálce nežli wy oplýwajíce, předce poddali se. Což newíme o skončení Antigona syna Aristobulowa, za jehož kralowání Bůh opět lid hřessící w ruce nepřatel wydal? Heródes, Antipatrůw syn, Sosia a Sosius Římské wojsko proti městu přiwedl; šest měsíců obkličeni byli, až wzati jsou za své hřichy pokutowáni bywšse, a město od nepřatel wybráno jest. Tak někdá národu našemu zbroje s prospěchem užívati se nedostalo, nébrž na boj wždy zajeti následowalo. Náležil tedy, jakž se domníwám, obywatelům swaté země wšsecko soudu Božimu poručiti a rukama lidskýma pohrdati, jestli odplati-tele wrchního sobě nakloní. Dwsšem pak což wy z těch wěcí na kterčž zákonodárce požehuání připojil, činili jste? A co jste opustili z těch wěcí, na nichž zlořečení spoléhá? Tak muoho nad otce své kteríž rychle zahynuli, bezbožnosti wynikáte! Tajných hřichůw, krádeží, úkladůw a smilstwa dopouštěti se wám nestáčí; nébrž wy též w loupežích a wraždách jedni druhé přewyšsujete, a nové neschetnosti wymyšslyte. Swatý chrám učiněn jest obecným obydlím, a od rukou postwrněno jest místo, kterčžto Římané z tak daleka ctili, pro zákon náš swých obyčejůw nedbajíce. Po těchto urážkách jestli se nadějete, že uraženec pomocníkem wáším bude? Ale dejme tomu že wy sprawedliwí jste prosebníci a s či-

stýma rukama pomocníka svého prosíte, jako-
 vými král náš proti Assyrským modlil se, když
 Bůh veliké vojsko jedné noci porazil: zdali
 Římané o podobné s Assyrskými věci se pokou-
 fejí, abyste se nadáli že podobnou pomstu nésti
 budou? Assyrský král wzaw od krále nasseho
 peníze aby města nehubil, přísáhu zrušiw wydal
 se k vypálení chrámu. Římané žádaji obyčej-
 ného poplattu, kterýž otcové naši jejich předtím
 platíwali; a toho-li dosáhnou, ani města hubiti
 ani owšem swatyně se dotknouti nehodlaji; do-
 poustějí wám ostatně čeled i statky swobodně
 držeti a swatý zákon w celosti zachowáwati.
 Bláznowství jest domníwati se že Bůh takovým
 se prokáže při spravedlivých, jakýmž se při ne-
 spravedlivých ukázal; zvláště an hned pomá-
 hati umí když toho potřeba jest. Assyrské první
 noci we kterouž k městu přitáhli porazil. Kdyby
 národ náš swobody a Římané trestu hodné býti
 pokládal, hnedby na ně byl s blessem svým při-
 padl, když Pompéjus na národ náš uderil, když
 po něm Sosius přitáhl, když Vespasián Galiléji
 wyvrátil a naposledy když přiblížowal se nyní
 Titus k městu. Ale Pompéjus a Sosius ni-
 čeho neutrpěwše město násilím wzali, Vespasián
 nadto we wálce kterouž s námi wedl, císařstwi
 dosáhl. Titowi pramenové nyní přehojně te-
 kou, kteříž prvé wám byli wyschli. Před jeho
 přístím, wite, Silóa a wšickni za městem
 pramenové tak přestali, že se woda po stoudwich
 kupowala; nyní tak hojní jsou nepřátelům wa-
 šim, že netoliko jim a howadům jejich ale také

zahradám jejich postačují. Zářtaku posledního již prvě zkusili jste při wýwřácení města, když dotčený král Babylonský s wojskem přitáh město wzal a chrám zapálil; a předce otcowé wassi tak bezbožně se neprohřěssili jako wy nyní. Zisté Bůh opustiw swatyni swou obrátil se nyní k nepřátelům wassim. Již pořádný člowěk domu neschetnosti uchází a obywatelů jeho nenáwidí. A wy mníte, že hodlá při wassich zlobách messřati Bůh, kterýž skryté věci widí a slyší wssěckno což se zamlčuje? Dosssem pak co u wás zamlčuje se? co se tají? co jest jesttoby před nepřátely zřejmé nebylo? Zbrodněmi zajisté swými se honosite, každý den o záwod w bezbožnosti se wydáváte a neschetnosti za cnosti na odiw wystawujete. Předce wssak, chcete-li, cesta k zachowání se wám skřtá a Bůh nad wyznawajícimi a kajícími se smilowati se hodlá. Zarputilci! zbroj odwrzte, zastřďte se nad wlastí podwřácenou; obraťte oči a wizte krásu města kteréž zrazujete! Jaké to město, jaký chrám, jak muohých národů dary! Kdo na ty věci plamen uwozuje? Kdo by jich nezachowal? A co jest hodnějšsioho zachowání? Dtwrdossijní a nad kamení necitliwějšsi! Jestliže těch věci nenahlizíte, aspoň nad rodinami swými slitujte se, a každý sobě před oči předlož syny, manželku a rodiče, kteréžto po malém čase buď hlad, buď wálka zhubí. Wím že i mně w nebezpečenstwi trwá matka má, manželka i rod můj neneurozený a dům oddáwna slawný. Zdám-li se wám pro ně tuto radu dáwati,

zabijte je a vezměte krev mou za mzdu spásy své; i já umřítí hotov jsem, jestliže jen po mně sobě usmyslíte.

Hlava desátá.

Jať mnozí z lidu pobíhali a co pozůstali od hladu a otrav z něho přewelických utrpěli.

1. Tyto věci kdýž Josef slzy wyléwaje wolal, buřiči sice se nepoddali aniž mysl změnití s bezpečím býti soudili; lid ale naklonil se ku přebíhání. Někteří prodali statky své za malou cenu; jiní drahotiny a utržené zlato, aby toho loupežníci nenassli, požírali; ti pak kdýž k Římanům přessli, je wydadouce hojnost ku potřebným věcem měli. Titus největší díl z nich kamž chtěli rozpouštěl, a to nejwíc jich přecházeť k němu nabízelo, an domácích nehod se zbawovali w otroctwí Římanůw neupadse. Ale rota Janowa a Simonowa wíce takowýchto odchodůw nežli w pádu Římanůw ostříhali, a kdo jen stín podezření dal, hned ho zabili.

2. Bohatcům zůstáwati i ucházeti se stejnou bylo záhubou; neb pod zámyslem že uteci chtěli, pro statek zabijeni byli. S hladem rozmáhal se wztěk buřičů a na každý den obojí to zlé wíce se rozněcowalo. Wěřejně již níkde obilí nebylo; tedy oni wstakující sstarcowali domy; a kde co nassli lidi ty co upírače strassně

trápili; jestliže pak nenassli, tedy je mučili, že věci byli pilněji uschowali. Znamením mají-li něco čili nic, byla těch nebohých těla; o těch, kteříž zdrávi byli soudili že hojnost mají; wyzáblé propouštěli anof se zdálo nerozumné zabiti lidi, jenž hned hladem zemřiti měli. Mnozi wssecken statek swůj, bohatí za korec žita, chudí za korec ječmene zaměňowali. Potom zawřewsse se w nejzazšich domu strýssech pro weliký hlad obili dílem nemlené jedli, jiní chléb sobě strojili jak toho potřeba a bázeň dowolila. Stolu nikdež sobě nekryli, nébrž nedowařený pokrm z ohně wytrhowali.

3. Žalostiwá to byla žiwnost a dívání pláče hodné; mocní dostatek měli, nestateční želeli. Wesskery city hlad přemáhá, žádného ale tak nehubí jako studu; wsseliká zajisté ostýchawost w hladu se zanedbáwá. Manželky mužům, synové rodičům a což nejžalostnějši jest, matky nemluwnátkům pokrm z úst wydíraly; wlastním dítkám w rukou jim wadnoucím posledni trupěji mléka wydírati nelitowaly. Ale té strawy ani utajiti dosti nemohli, wssudy číhali buřiči jenž jim ji wytrhowali. Kde zawřený dům widěli, soudili že lidé w něm pokrmu požívaji, a hned prolomíce dwěře na ně se walili a pokrm z hrdla jim wydírali. Staří lidé pokrm pewně držící tepáni a ženy kterézto což měly strýwaly, za wlasň byly trhány. Ani nad ssedinami, ani nad nemluwnátky se nikdo nELITOWAL, nébrž děti jenž na kusich swých ulipnuli pozdwiňujice o zemi jimi bili. Jestliže se

pať kdo uspíšil a což oni uchopiti měli to snědl, k tomu jakoby jim ublíženo bylo zuřivěji se měli. Ukrutná trápení vymýšleli, aby pokrmy najíti mohli; průchody na tajných údech těla hráchem zatýkali, a bodlawými pruty záchuli propichowali. Mnohý aby o chlebu powěděl aneb o hrsti mouky skryté oznámil, snášel věci přehrozné. Másiřníci ale nelačněli, neb nezdáloby se to tak ukruté, kdyby potřeba je k tomu byla nutila; nébrž to činili aby nesmyslnost swou prowodili a zásobu sobě ustrojili. Někteří až k stráži Římské pro shromáždění zelin a bylin polních w noci prolízali; ale když již se domníwali že nepřátelům wynikli, tedy buřiči jim w cestu vyhíhajíce cožkoli přinesli, wydírali. A jakkoli prosili a pro welebne jméno Boží je zaklínali, aby aspoň dílu jim zanechali těch věcí, kteréž s nebezpečenstwím přinesli: nic owšem jim neposkytowali; štěstím bylo, jestliže obloupenci spolu zawraždění nebyli.

4. Ty věci nižší lidé od náhončích tyranů suášeli; znameniti pať a bohati k tyranům dowlačeni býwali; z nich jiní z úkladů jsouc na licho obžalováni, jiní jakoby Římanům město zraditi chtěli, zabijeni byli; nejobyčejnější žaloba byla, že k Římanům utéci obmýšleli. Koho Simon obral, toho k Janowi odsílali, a toho Jan obloupil, toho Simon přijímal. Tak sobě wespoleť krew lidu zawdávali a mrtwoly bidákům mezi sebou dělili. Pro panování se uesnadíce w nesseslechtnostech se sjednawali; kdo z obou druhého neřešti nepřiučastuil, nejusseslechtnějším

býti se zdál; a kdo části w tom nedostal, hněwal se nemíti w ukrutenswí podílu nejinať než jakoby byl na statku škodou wzał.

5. Obzvláštní nepravosti jich wyprawowati nelze; ať krátce powím: žádné město nikdy takových wěcí nesnášelo, a žádné pokolení za paměti lidské w zlosti plodnějším nebylo. Naposledy také národu Židowštemu zlořčili, aby se při cizích méně bezbožnými býti zdáli; ano také což w skutku byli otroky, poběhlci a cizoložnaty swého národu býti se wyznali. Město oni wyvrátili a Římany bezděk o to žalostiwé wítěžstwí pokušiti-se přinutili a oheň takorťka zpozditý na chrám wnesli. S hořejšího města jej bez litosti hořeti widěli ani slzy neuroniwše; toli citu jenom u Římanůw se našlo. Ale ty věci potom swým místem šiteji powídati budeme.

Glawa jedendctá.

Sterať Židé přede ždi ukřižowání; o Antiochu Epifanowi a o náspích Římanůw šrze Židy podwracených,

1. Náspowé Titowi prospíwali, ačkoli wojáci ode ždi mnoho trpěli. Titus poslal do údolí díl jízduého lidu, rozkázaw na wycházející k šhromáždowání potravny čihati. Byli mezi nimi někteří z buřičů, kterýmž již loupež nepostačowala; wětšší ale díl byla chudina, kteříž

pro strach o swojince k Římanům utéci se neosmělili; mněli že to buřičům tajno býti nemůže, kdyby s manželkami a dětmi utekli; jich ale lotrům k jistému zabiti za sebou zanechati pro lásku k nim nesuesli. Posléze je osmělil k vycházení hlad a již toliko to požůstávalo, aby tajně vycházejíce od nepřátel zajati byli. Byvše popadnuti z nouze se bránili odpravení bojice se, a po pútece se kořiti pozdě se jim býti zdálo. Tehdy jsouc bičováni a přede smrti všemi spůsobu trápeni proti zdi na křížích věšeni byli. S žalostí to spatřoval Titus jak za den pět set někdy také více Židů zajímáno; však se mu nezdálo bezpečno zajaté propustiti, a takového množství u vězení ostržhati widělo se jemu vězením strážců býti. Nejvíce pak toho nezabránil pro nádeji že se Židé spíše ku poddání se pohnou, widouce co zarputilost jejich očekává. Wojáci rozličnými spůsobu na křížích z hněvu, uenávisti a z posměchu je zavěšovali. Pro množství zajatců již křížům místa a tělům křížům se nedostávalo.

2. Buřiči netoliko tou přísnoští se nepohybvali, ale ji chytroští svou k opačným výsledkům natahovali; nebo příbuzné poběhlíkův a některé z lidu ku pokoji náchylné na žeď wyvedše, jaké věci trpí kteříž k Římanům utekli, ukazovali, pravíce že uktřizowanci ti nejsou zajatci nébrž lidé jenž na milost se Římanům dávají. Ta věc muohé, dokudž prawda poznána nebyla, od útěku zdržela. Někteří ale předce hned utíkali, jistou odprawu, smrt od

neprátel, u přitownání k hladu za odpočinutí sobě pokládající. Mnohým z nich Titus ruce ušekati rozkázal a je, aby nezdáli se přeběhlíky býti a jim pro pohromy se uvěřilo, k Janowi a Simonowi zpátky odeslal, napominaje jich aby aspoň již uyní přestali, a ho k wyrácení města nenutili; usmyslí-li sobě w posledním okamžení tedy vlastní život, takowouto vlast a chrám, jemužto rovného není, zachowají. Spolu také násy obcházeje dělníkú ponoukal, aby hned skutkem slow dokázal. Ale ti na zděch Titowi a otcí jeho láli: Pohrdáme smrtí, křičeli, a ji otroctwí předkládáme; seč jsme Řimanům sřto-diti budeme dokawad dýcháme; o vlast nedbají muži jenž brzo, jak sami diš, zahynou, a swět jest welebnějšim nad tento chrámem Božim. A wšak i chrám ten zachowan bude od toho jenž w něm přebývá, kteréhožto za pomocníka majíce wšseckny pohružky w posměch bēreme; konec w Božích rukou jest. Takowé řeči k haněním s křikem přiměšrowali.

3. Zatim přibyl také Antiochus Epifanes se znamenitým zástupem pomocných a s plukem tak zwaným macedonským, swou to životní stráží. Byliť sami wrstewníci, wysoké postawy, něco staršší nad mládence, obyčejem Macedonských ozbrojeni a wycwičení, odkud také jméno měli; ač mnozí z nich sláwy toho národu nedosahowali. Ze wšsech králů kteríž Řimanům poddáni byli, Romagenskému nejsřastněji se wedlo, privé nežli se sřěstí změnilo. S on dokázal we swém stáří, že nikdo před smrtí bla-

hoslaweným slouti nemá. Syn jeho kterýž otce tehdá jessiě w blahowěku se nalézajícího spro-
wodil, divil se proč Římané ke zděm přistou-
piti litnowali se; byl bojowný a nad přiro-
zení odwážliwý, a tělesná síla jeho nic mužnosti
jeho neodewzdala. Titus tomu se zasmál a
powěděl, že jest to práce o niž se pokusiti kaž-
dému dowoluje. Tudiž Antiochus s Mace-
donšťhmi wytrhnur na zeď udeřil. Sám sice
dle síly a zběhlosti své střel Židůw, k nim
stříleje, se uwarowal, jonáci jeho ale téměř
wšickni potřini jsou; honesného slibu swého se
ostýchajice o záwod bojowali a k posledku unozí
raněni jsouce odesli s naučením, že i muži
Macedonšťti chti-li zwítěziti potřebuji štěstí Ale-
randrowa.

4. Římané násyp jež dwanáctého dne měsíce
artemisia či máje začali, dwadcátého dewátého do-
konali, za celých sedmuácte dní o nich pracow-
wawšse. Čtyři násypowé welmi welici založeni
byli, jeden proti Antonii od páté tmy wysta-
wený prostředkem jezera Struthia; druhý od
dwanácté tmy dwadcet lofet od prvního vzdáli.
Desátá tma jenž odtad dále vzdálena byla,
na sewerné straně násyp wzdělawala při jezeru
Amygdalu. Patnáctá tma asi třidcet loftů
dále odtud násyp učinila u památku bisku-
powa. Když již nástrojowé postaweni byli,
Jan zemi při Antonii až k násypum podkopaw
a w průkopech pod zemi kólí nabiw to dílo
na podporách zawěsil. Potom dřiwí smolou a
pryšťhřící napuštěného nanosiw je podpálil.

Když spáleny byly podpory, příkop hned se propadl a s velikým hřmotem náspové do něho se sřítily. Nejprvé s prachem dým vysoce vzestel, an oboření oheň zashypalo; když ale spadlé dříví odoutnalo, jasný plamen vyrazil. Menadálost ta Římany polekala a lest Židovská jim mysl odňala; domnívajíce se již již svítěziti, takovou nechodou v naději ochladli. Zdálo se jim neuzitečné ohni odpirati, an by pak i udušil se, náspové zničení byli.

5. Po dvou dnech také o násphy ostatní Šimon s tovaryšsi pokusil se; po té straně již Římané přistawiwosse berany bití w zed počali. Těstaj rodem z Garsy města Galilejského, Megasarus komorný Marianny a jeden Adiabéňan, syn Nastajum, jenž jméno měl z příhody Chagiras což se wykládá Kulhawý, pochowiwosse pohodně k nástrojům wálečným se wyřítily. Nikdo nad ně smělejšsim w té wálce, nikdo hroznejšsim se neukázal. Neb jakoby mezi přátely a ne do nepřátel wyběhli, ani nebáli se ani neprodčwali ani neodcházeli, ale strze nepřátely prostředkem proraziwosse se, nástroje wálečné zapálili. Ač odhánění střelbou a meči odstrkowání jsouce neuhnuli prvé z toho nebezpečnstwí, než až oheň pod nástroji wyňali. Když se již byl plamen wyzdwihl, Římané zběhšse se z ležení na pomoc pospíchali, Židé ale se zdi překážku jim činili a s hasiči se u velikém nebezpečí potýkali. Římané berany z ohně wyťahowali, když nad nimi přistřessi plápolala; Židé ale w ohni po nich sahali, a

ač rozpálené železo uchycující předce beranů nepuštěli. Dheň rozbíhal se po náspích a Římany předessel. Tito tudíž plamenem obkličeni jsouce a o zachování svých děl pustivše do tábora odebrali se. Židé pak vezdy u větším počtu dotírali a anť nim mnoho z města na pomoc přibývalo, pro zdaření osmělewše úprkem se vyřítili, a dostawše se až k ohradám se strážnými se speřili. Neb býwá před táborem stráž oděncům posloupně se střídajících a zákon jim od Římanům velmi příkrý uložen, aby kdož místo z jakékoli příčiny opustí, usmrčen byl. Strážní smrt z udatnosti nad smrt z pokuty oblíwivše zmužile stáli a mnozí z utíkajících hanbou jim ku pomoci w nesnazi se nawrátili. Totachy po zděch rozstawivše zástupy z města odháněli, jenž o život neobajice neopatrně w nebezpečí ubíhali. Neb Židé s každým na potkání bojowali, a ač na ostřehy neopatrně se walice předce také swými těly nepřátely potírali. Ne udatenstwím nébrž smělostí přemáhali, a Římané wice před opowážliwostí nežli před silou ustupowali.

6. Již se pak byl Titus nawrátíl od Antonie kamž byl odjel místa k jiným náspům wyhledáwaje. A nyní těžce domlouwal wojákům, že obdržewše zdi nepřátelských svých vlastních zdi se wzdáwají a úkol swůj s obleženci směňují, Židy jako ze žaláře proti sobě wypustiwše. Na to sám s wybranými wojáky na nepřátely po boku udeřil. Tito ač i s předu na ně udeřeno, proti němu obrátiwše se ostáli.

Ve válečném davu prachy oči, povyhl ussi záležal a žádný přítele a nepřitele rozeznati nemohl. Židé ne tak pro sílu jako raději pro zoufání vytrvávali, Římany ale ohled slávy a čest zbroje jakož Titovo s nimi nebezpečnosti ku podnikání pobádalo. Zajiště by byli Římané te posledku pro náramnou statečnost wsecko množství Židovské uchwátili kdyby bylo úprku ujdouc do města se neobrátilo. Zkažením náspů Římané na myslí klesnuli tak drahou práci jedné hodiny ztratíwše; a mnozí již pustili, žeby nástroji dosud užíwanými město mohlo wzato býti.

Hlawa dwanáctá.

Widělo se Titowi město zdi obkličiti, načež hlad čeledi a rodiny šíral.

1. Titus s wůdci potaz wzal. Prudčejsším se widělo se wssim wojskem násilně o zdi se pokusiti; nebo prý Židé dosud toliko s dílem wojska bojowali; moci wesserého wojska prý nesnesou, střelami zaříceni budouce. Dpatrnější radili, aby opět náspowé wzděláni byli; díl smýssleli i bez náspů pokračowati toliko aby průchodů a tajného potraw dowážení přísuđeji se ostříhalo; takto prý město bez pútky hladem wyleženo bude. Se zoufalými těžko bojowati a Židé od meče zahynouti žádají, ano by jich jinak záhuba horší zastihla. Titowi zaháleti

s tak velikým vojskem neschůdně, a bojovati s těmi kteříž sami sebe hubí, zbytečně se býti vidělo. Dokázal že náspry vzdělání pro nedostatek dřeva těžko, průchodům z města oštrihati mnohem tíže jest. Neb město pro velikost a nepřístupná místa vojskem obkličiti věc přenesná a pro útoky nejistá jest. Židé když zjevných průchodů šetrně bude, tajných z nouze a lesti vynajdou. Jestli pak domozomé do města tajně se díti budou, že se dáleji obležení protáhne a se obávají jest, aby sláva vítězství drahotou času umenšena nebyla. Dlouhým trváním ovšem věci všedky státi se mohou, ale slávu rychlost působí. Jestli tedy rychlosti s opatrností spojití chtějí, potřebí všedně město ždi obehuati; neb tím toliko způsobem všedky východy se jim zavrou a Židé již buď všedijak o zachování svém zoufajíce se poddají a nebo hladem umoření tím snadněji podlehnou. Dostatek že nebude odpovídati, nébrž že nové náspry vzdělání chce, když Židé jich již pro mdlobu zkažiti nebudou moci. Zdá-li se tomu to podjetí veliké a nepodobné k vykonání, tomu považovati dáová, že Římanům malého díla působiti uenáleží a že bez práce něco velikého vykonati jediné Bohu snadno jest.

2. Těmi řečmi Titus vůdce přesvědčiv rozkázal jim vojsko k dílu rozděliti. Nadlidské jakési úsilí vojáků se chopilo a netoliko legie mezi sebou ale také kohorty o závod jedny nad druhé o uložení úkolu pracovaly, a voják

desátníkowi, desátník setníkowi, ten tisícníkowi zalíbili se hleděti; tisícníkové pak o pochvalu vůdců zápasili a snažnost vůdců sám César Titus odměňoval. Na každý den častěji obcházeje tu práci dohlédal. Začav od Asyrských táborů vyháněti zed', kdežto sám se byl položil, wedl ji až k dolejšsimu novému městu, odtud přes Cedron k hoře oliwetské; potom zahýbaje k jihu obsáhnul horu tu až k skále Peristereonu¹⁾ a k blízkému od ní vrchu, který jest nad údolím Silojským. Odtud zed' k západu do údolí pramenův vodních se naklonivši dále vstupovala mimo hrob Anána biskupa okolo hory, na kteréž Pompéjus byl vojsko položil; potom k půlnoční straně se obrátic dosáhla vsi řečené Cizrnový Dům a za ní Heródův památník zahrnuvši východně zase k táboru odkudž počala se připojila. Zed' čtyřiceti honův bez jednoho wynáссela; vně tři nácte hlídek ustanoweno bylo, jichž okres na deset honův se počítal. Wssecko dílo we třech dnech dokonáno, dílo to tolika měsícův, jehož rychlost nepodobna byla. Dbehnav již tedy zdi město a po hlídkách strážné osadiv w první bdění noci sám stráže obcházeje wssecko wssetrňoval, za druhého Alexandrowi totéž činiti poručil, za třetího se toho dostalo vůdcům vojsk. Spani a bdění mezi sebou hřebim či losem rozdělowali a celou noc okolo hlídek obcházeli.

3. Židům nyní se swobodou wyjiti wssecka

¹⁾ snad tam kde se nyní hrobové prorokůw ukazují.

nádeje života odjata jest a hlad se toužejí prodíraje domy a rody sžíral. Střechy byly plny žen a nemluvíátek hladem zhubených, ulice plny mrtvol starců. Bacholici a mládenci jak obludy po náměstí wrávorali a jak kde koho záhuba zastihla, padali. Pochovávatí mrtvol příbuzenci pro mdlobu nemohli, a ti kterýmž ještě síly něco pozůstávalo líknovali se pro množství mrtvol a pro wíastní nebezpečí. Přemnozí jiné pochováwajíce umírali; mnozí k hrobu prvé nežli hodina smrti přišla se zabírali. Ani lkání w těch neřestech ani pláče nebylo, hladem wšseliký cit utuchal. Suchýma očima a otevřenýma ustawa lidé polomrtví na ty patřili jeuz dříwe zemřewše odpočinutí dostli. Hluboké mlčení a smrtonosná noc w městě wládla; ale loupežníci ještě hroznější byli. Domy prokopawše mrtwoly loupili a roucha s těl sdirajíce se smíchem odcházeli. Na mrtvolách ostří mečůw zkousseli a nemocné ještě živé pro wyssětření mečůw probodali. Prošili-li jich někdo aby ramenem a mečem se jemu propůjčili, pyssně jim pohrdajíce hladu ho zanechávali. Jednotlivci umírajíce strnule na chrám patřili, kdež buřičů živých zanechávali. Ti sice nejprvé nákladem obecným rozkázali mrtwé pochowáwati, suradu snáseti nemohouce; potom když tu pohřebům nestačili, do úzlabiu se ždi mrtwoly házeli.

4. Titus při obcházení úzlabí mrtvol plné býti a talow ze shnilých těl téci wida těžce wzdechł, a spínaje ruce Boha se dokládal, že

to strže něj nestalo se. Tak vedlo se w městě. Římané ale když již žádný z buřičůw nemybíhal (neb také jich zármutek a hlad dojímal) weseli byli, obilí i jiných věcí potřebných s dostatek majíce ze Syrie a z příležitých krajin; mnozí podlé zdi stojíce a velikou potravu hojnost ukazující svou hojností hlad nepřátel podnikovali. Když pak buřiči w takových neřestech předce neustupni byli, Titus pozůstalého lidu lituje a jeho wyswobodit pospíchaje opět náspy začal, ačkoli těžce látky k tomu nacházeje. Wssekty lesy blízké města tu prvním náspům se byly wysekaly; až od dewadesáti honů wojáci jiné dříví snášeli, z něhož při Antonii čtyři většší nad prvnější náspové wyděláni. Titus wojska obcházeje a k dílu napominaje loupežníkům ukazowal že je w rnkou má. Ale oni ohavností swojich zhola nelitowali. Zdá se jakoby dussi od těla odrůzniwšse obojích byli jako cizích užíwali; žádný cit dussi jejich, žádná bolest tělem jejich nepohybowała; anof mrtwý lid jako psi trhali a chorými žaláře naplňowali.

Hlawa třináctá.

Wraždy a swatokrádeže w Jerusalemě.

1. Naposledy Šimon wztáh ruce na Matthiásse, strže kteréhož obdržel město, po mnohých mukách jej odklidil. Byl on Boéthůw syn z rodu welekněžského, lidu wěrný a milý.

On kdýž s lidem zle nakládali zelótové, tu kterýmžto již byl Jan přistoupil, lid aby za pomocníka Simona přijal radou svou namluvil, ač žádného s ním potazu prvé neměv, aniž se od něho zlého obávaje. Kdýž pak Simon do města vtrhnul a je obdržel, rovně s ním jak s jinými nepřátelsky nakládal jakoby tu radu byl toliko z pouhé sprostnosti učinil. S obělal ho, a obžalowan ho že s Římany smýšlí, na smrt, ani hájiti se mu nedopustiv se třemi syny jej odsoudil; čtvrtý byl předtím k Titovi utekl. Kdýž žádal prvé než synové odpraven býti a té milosti za odměnu prosil, že mu město odověl: tedy ouen aby mu přidal žalosti, nejposléze jej zabiti rozkázal. Nad usmrcenými před obličejem svými šny skat jest, před očima Římanu; tak byl Simon Anánovi Bamadowu synu přikázal, z náhončích svojich nejukrutnějšsimu, posmívaje se zda mu co spomohou ti k nimž ujiti chtěl. Mrtvol těch pohřebiti nedopustil. Po nich Anániáš kněz syn Masambalu wznesseného rodu, a radní písař Aristeus z Amaunta rodem a s nimi patnácte znamenitějšsich z lidu zabito jest. Josefowa otce ve wězení chowali a přikázali z bázně zrady, aby žádný w městě s nim ani nerozmlouwal ani se nescházal. Kdo těch věcí želeli, bez wysřetřování odprawování byli.

2. Ty neřešti wida Judas syn Judy, jeden z podwůdcůw Simonowých kterýžto wěže od něho sobě poručené ošřihal, powolan, poněkud suad slitowáním se nad ukrutně hynou-

cimi, více ale z opatrnosti o sebe, desíti nejwěrnejších tovaryšů svých: Dokud tu bídu, dí, snáseti budeme? aneb jakou nádeji máme, zachováme-li poslušnost nepřítelům? Glad-li již nás nepřítelákuje, nejsou-liž Římané již téměř w městě a nezurí-li Simon také proti těm kteříž mu dobře prospěli? Tuto při něm toliko pokuty se obáwati jest; u Římanů jistá smlouwa nám ostává. Muže tedy poddadouce Římanům zed sebe i město zachovejme! Neutrpi Simon nad svou míru, když zoufaje rychlejší pokutu vezme. Těch deset poslechlo; tedy on ráno poddané svoje sem i tam rozpustil, aby úmysl jeho se nepronesl. Sam pak s wěže w hodinu třetí Římanů wolal. Ale někteří jim pohrdali, jiní mu newěřili, jiní se také toho lítkowali, již již město bez nebezpečení wzíti majíce. Právě když Titus ke zdi s oděnci bral se, přezvěděl o tom Simon, rychle wěži opanowal, a muže ty an nato Římané hledí spobíjel a přes zed mrtwoly rozsápané smetal.

3. Tehdy Josef obcházeje (neb nepřestával trajanům svých aby se poddali profiti) uražen jest kamenem w hlavu a uáhle omdlew padl. Židé hned k jeho pádu se zběhli a bylbys jistě do města byl wlečen, kdyby byl Titus neposlal wojáků jemu ku pomoci. An tedy oni potýkali se, odnesen jest Josef, málo o tom wěda co se dalo. Buřiči jakoby muže nejvíce nenáwiděného již zabiwše, s radostí wzkřítli. Rozhlášená jest ta powěst po městě, a pozůstalé množství lidu pojala malomyslnost

an za jisté měl že ten zahynul, od něhož jediné spásy očekávali. Když Josefowa matka w žaláři uslyšela že umřel syn její, k strážným z Jotapatenských pravila, že tomu jistotně věří anaby kdyby také žil nad ním radovati se nemohla; soukromí pak plačíc k děwečkám řekla: To jest užitek mé plodnosti, že ani pohřbiti nemohu syna, ode kteréhož pohřbena býti jsem se nadála. Ale klam ten jí dlouho netrápil ani loupežníkú dlouho neposilowal. Josef rychle z rány otawil se a wyšsed wolal, že oni po nedlouhém čase za jeho ránu pokutu wezmou; lidu pak opět k oddání-se napomínal. Widouce ho lid opět myslí, buřiči pak strachu nabyli.

4. Někteří z přeběhlíkúw w nezbytí se zdi škákali, jiní dělajíce se jakoby s kamením k bitwě wyteci chtěli, náhle k Římanům utíkali. Těch ale horšší nehoda, nežli w městě snášeli, následowala; neb sytosť u Římanu jim nad hlad jehož doma zanechali rychlejší zahynutí působila. Přišli odutí z hladu a jako wodnotelnosti napuchlí; na to hltawě naplňující pokrmy prázná břicha rozpukowali se, kromě těch kteří uměli své žádosti strocowati a po málu pokrmoúw odwyklému tělu dodáwali. Ale na lidi tak zachované jiná rána přišla. Jeden z uteklíkú od Syrských postižen byl, když z lejna svého zlato wybíral, neb (jakž jsme swrchu powěděli) zlato před útekem požírali, protože buřiči wšedko prohlédawali; w městě weliká moc zlata byla, že co za dwanácte attik prvé kupowali, nyní se po pětadwadcíti platilo. Ale

kdýž chytrost ta jednou wyjewena byla, po wšsem wojsku powěst se rozhlásila, že poběhlci zlata plní přicházejí. Arabové i Syrowé nyní břicha poběhlíků rozřezawšše je wyhledowali. A držim, že nad tyto muky se ukrutnější Židům nestala; jedné noci dvěma tisícům střewa wyfuchali.

5. Titus o té nepravosti zwěděw téměř by byl rozkázal jizdným lidem půwody neřesti obehnati a postříleti, kdyby bylo tak weliké množství neprowinilo, an mnohem více jich trestano býti mělo, než oněch zabito bylo. Swolaw wůdce pomocných wojsk a tem Římských (neb také někteří z římských wojáků z toho obwinění byli) s hněwem se jich tázal: Zda se kteří z wojáků jeho toho pro nejistý zisk dopustiti mohou nestydíce se zbroje vlastní ze zlata a ze stříbra učiněné? Arabům pak a Syřům zvláště nadto domlouwal: Wy tedy w cizí wálce napřed náruživostem swým howěti, potom hanbu ukrutnosti swé a swé nenáwisti k Židům na Řimany uwaliti chcete? Neb skutečně někteří z wojáků římských neřesti té účastni byli. Dušem surti hrozil, jestližebý kdo z nich w takowé hanebnosti postížen byl; tmám pak poručil aby wiinnity wyhledáwali a jemu je oznámili. Ale lakota pohrdá wšselikou pokutou; lidem náramné milowání zisku přirozeno jest a náruživost žádná se tak neunáhluje jáko žádost jmění. Náruživosti jiné míru drží a strachem se strocují. Dwošsem pak Bůh jenž zawrhuul ten lid wšselikou cestu spásy jemu k zahynuti

obrátil. Což Titus pod pokutou zapowěděl to se tajně nad poběhlými provozovalo; barbarové ústoky dříve než všem patrní byli zabijeli, jim ve stříc vycházejíce; potom šetřice nejprvé aby žádný z Římanů newiděl rozřezovali je a ze střew zist neschetný brali. W řidkých ho nacházeli a většší díl pro marnou toliko nádeži usmrcován. Nehoda ta mnohé z poběhlců zase nawracowala.

6. Jan když se loupeže z lidu nedostávalo, k swatokrádeži se obrátil. Mnohé nádání chrámové přelil, mnohé nádoby poswátnému posluhowání potřebné, číše a mísy i stoly, ani od konwí se nezdržew, kteréž Augustus a jeho manželka byla poslali. Římští zajisté císařové wzdvycty chrám ctíli a ozdobowali; nyní pak Žid ukradl dary pohanůw! K lidem swým prawil, že bez strachu poswátných věci pro Boha lze užívati a že bojowniky Boží z chrámu chowati owšem náleží. A protož poswátného wina a oleje kterýž knězi k obětém wnitř chrámu chowali bezpečně nawážíw mezi muožství rozdělował a oni bez strachu mažice se a pijice wíc nad hyn¹⁾ věci těch strawowali. Nelze muě wyslowiti toho, k čemuž mne žalost nabíží; zato mám že kdyby byli Římané bezbožníky ty zahladiti meškali, žeby se bylo město propadlo aneb potopou zahynulo aneb hromobitím a ohněm Sodomských tu zláze přišlo. Neb mnohem bezbožnějšší národ w sobě mělo nad

¹⁾ miru židowskou egyptského původu; šestý díl baty.

ty jenž pokut těch zakusili. Tudyž zoufanlivou šíleností bezbožců těch lid zahynul.

7. A co potřebí každou lopotu obzvláštně vypravowati? Mannéus syn Sazarúw přišed k Titowi powěděl že strže jednu bránu, kteráž mu svěřena byla, sto a patnácte tisíců dewět set a osmdesáte mrtwol wynesseno od toho dne jakž se u města položilo wojsko, od čtrnáctého dne měsíce rantika či dubna až do prvního panema či čerwence. To náramné bylo množství! Leč on newěděl počtu toho jen co správce brány, nébrž obecnou mzdu za pohřbení wyplacowati ustanowen byw mrtwoly z nutnosti počítal. — Jiné přemnohé příbuzní pochowávali. Pohřeb záležel w mrtwol wynessených se zdi města wywrhování. Po Mannéowi někteří urozenci jenž k Nímanum utekli oznamowali, že wšech chudých mrtvých šest set tisíců z brány wyvrženo jest: počet ostatních že stížen býti nemuze. Kduž chudé wyuáseti síla jim již nestačila, tudy pry mrtwoly w nejwětších domích nahromadiwše je tam zawřeli. Korec obilí prodáwan pry za hřiwnu. Potom kduž již po města zdi obehnání ani bylin trhati nesměli, k tomu někteří přiwedení byli, že stoky a starý hnuy krawí prohlédawajice wyuáseti z nich trusy, a to načez dřiwé hleděti se hnusili, jim za pokrm sloužilo. Ty věci Nímané slššice žalostí se pohybowali; buřičum na věci ty patřícím toho se nezjelelo, nébrž tomu až k sobě dostihuonti dopouštěli. Dšud je byl zaslepil, kterýž již i jim i městu nastáwal.

K n i h a š e ſ t á .

Hlava první.

Pohrom Židův přibývá; Římané vytíkají na Antonii.

1. Den ode dne bída Jerusaléma více se rozmáhala, an buřiči takovými neřestmi se více popuzovali a hlad mimo lid také je zasáhl. Množství shromážděných v městě mrtvol očím hrozné bylo, škodlivý smrad ze sebe vydávalo a bojovníkům ve vyhíhání překáželo. Neb jakoby na bojisti mrtvými nepřáteli se prodírali museli, po mrtvolách kam vkročili šlapali; ale kteříž po nich chodili ani jich nelitovali ani se nestrachovali ani za zlé znamení té mrtvých potupy nepokládali. Zprznilo se ruce krvi národu svého k válčení s cizími vyhíhali, Bohu jako showinářost v pokutování jich vytíkajíce. Neb již ne pro nádeji vítězství ale pro zoufání nad životem se vztekají k bitvě spěchalo. Římané ačkoli velikou práci při shromáždování látek potřebných

měli, w jedenadwadcáti dnech náspy vzdělali, westtero okoli města až na dewadesáte honůw oholiosse. Zalostný byl pohled té země. Mista která předtím stromy a usslechtilými zahradami ozdobena byla, ta tehdy spustlá a wyklučena byla. Cizinec kterýž předtím byl Judskou krajinu a přečrásná předměstí Jerusaléma widěl, tehdy její spustlost spatruje nemohl se zdržeti pláče a nelkati nad takowou proměnou. Wssecky stopy blahobytu wálka zahladila, anižby byl někdo nenadále přijda místo to jež prwé znal, poznati mohl, nébrž w městě jsa města by byl hledal.

2. Dokonání násypů Římanům i Židům jednostejně lopotům zawdávalo. Židé smýšleli, nespáli-li jich, že město wzato bude; Římané pak, že města nikdy nedobudou, jestli také tito násypové se zničí. Neb dílem dříví se nedostávalo, dílem částými pracemi a nehodami myslí wojáků ochabowaly. Neřešiti města wice Římanům nežli měšťanům w něm bydlícím srdce odjímalý; porážkami zajisté těmi nepřátelé jejich w boji neliknawěli, jestto naopak jim nádeje klesala; násypové úklady, nástrojové pewnosti ždí, udatnost osobná opowážitostí odpůrcům překonáwana. Shledawsse že Židé mysl nad záradu, hlad, wálku a nehody walečné swrchowanější mají, drželi muže ty za neodolatedlné a udatnost jejich za nepřemožitedlnou neřešiti. Co by prý ti lidé snesli teprwá, kdyby jim štěstí přálo, ježto nehodami k udatenství se podněcují? Římané tudýž silnější stráží násypy osazowali.

3. Janova rota u Antonie k budoucnosti prohlídala, kdyby že prorážena byla. Prvé než beranové ke zdi přistaveni, na násy útok učinila. Ale usilování její daremné bylo; s pochodněmi vyběhše dříve nežli dosáhli násy bez prospěchu se vrátili. Nejprvé ani v záměru stoupati se nemohli, částečně jen v mezerách a znenáhla se strachem vystakující, a Židovské mužnosti nedotazující. Nedostávalo se jim zajisté vlastnosti toho národu, smělosti, rychlosti, společného útoku a chytrého návracování-se. Mději nežli obyčejně vyšedše Římany nad obyčej silněji spořádané nacházeli, kteřížto těly a zbrojemi svými tak ze všech stran násy obkličili, že nikde přístupu k zažžení nepozůstavili, mysl pak tak byli upewuili aby žádný s místa živý neustupoval. Neb mimo to že by jim byla se spálením toho díla wšeliká nádeje zhynula, wojáky také hanba podněcowala, kdyby udatnost chytrosti, wálečné umění wšfetečnosti, zběhlost množstwu, Římané Židům ustoupiti měli. Působila s nimi také metadla střely až na útočníky dohazující. Žid-li padl, jdoucím za sebou na překážku byl; nebezpečnější předcházeti je odesměčila. Někteří jenž blížeji dostřelu vybíhali, buď řadem a pewnotou nepřátel přestřasseni, buď kopími probodeni před pútkou nazpátek utíkali. Tak naposledy wzájemně se pro strach obouzejíce bez úspěchu se nawracowli. Prvního dne měsíce panema či čerwence třetí zdi města dobývati počato. Když odtud Židé couwli, tedy Římané nástroje wá-

lečné přitáhli, ačkoli z Antonie kamením, ohněm i železem a čímžkoli w takové potřebě mohli Židé na ně doráželi. Neb ačkoli Židé vždy w obrady své doufali a náspůw wálečných nedbali, předce přitáhnouti Římanům zbraňovali. Římané horlivosť Židůw u hájení Antonie nepewnosti zdi připisowali a smýsslejice že na nepewných základech spoléhá, proti nim wsemožně usilowali. Peč tlučením jejich nic se nehýbalo; hustou střelbou ustawičně byli obšypáni, ale přece w nebezpečenstwich s hůry připadajících neustawajice berany k působení přiwedli. Zsouce pak přemáhání a kamením urážení, pawězy nad těly spojowse přístřessi si ustrojili, základy rukama a sochory podkopali, a čtyry kameny welikou námohou wylomili. Noc potykatele rozwedla. Náhle osypala se zeď beranem otlučena jsouci, jessťo průkopy již Jan prwnější náspy podkopal se obořily.

4. Nenadálá přihoda ta myslí obojích leč rozdílně pohnula. Židé, jenž pro nenadálý pád a pro své jemu uewywarování na myslí klesati měli, naopak srdce nabyli, že jim Antonia pozůstawala; Římanům nenadálou radost z rychlého wywráčení zdi posslou uhlédání jiné zdi, kterouž wnitř Jan wystawěl, brzo přetřhlo. Wsťak aspoň nad prwnější snadněj dobytelná býti se zdála. Neb dilem drželi, že suáže na zbořeninách lézti budou, dilem za to měli, že zeď jest nepewnější nežli prwní a že jsouc na okamžik wystawěna lehčeji dá se zbořiti. Wsťak žádný na ni wléztí se neosmělil, an tomu kte-

růžby se první o to pokusil, jisté nastávalo zahynutí.

5. Titus smýšleje že nádeji a řeči bojovníkům se nejvíce myslí přičiňuje, a že strze napominání a sliby wšeliké nebezpečnosti w zapomenutí přichází ano i smrt potupena býwá, jádro wojska obelaw k nim takto mluwil: Spolubojovníci moji, napominati k wěcem nebezpečným těm, k nimž se řeč nese, k neslawě slouží, řečníka pak z lituawosti odsuzuje. W největších toliko nebezpečích podnětu potřebí, w nebezpečích jenž zasluhují aby každý pro ně hrdla se opowázil. Protož já wám sám nesnadnost na zed wlézti předkládám ale spolu wyjadřuji, že kdo žádostiw sláwy jest s nesnadnami se potýkati musí, že s chwálou umříti wěc nejsslechtilejší jest a že nebude bez prospěchu sobě udatně počinati. Nejprwé nechť wás to wzbudí, cožby snad mnohé mohlo zastrassiti, wytrwalost Židů a jejich w odporých wěcech neustrassenost. Byla by to hanba pro Řimany, pro wojáky moje kteříž w pokoji wálkám se cwíčiti, we wálkách přemáhati iste se naučili, od Židů buď w síle buď na mysli přemoženu býti, a to při konci wítězstwí a při té pomoci bohůw. Nehody nasse zoufalstwím Židůw powstaly, jejich ale porážky wassi udatnosti a z dopustění Božího rozmáhají se. Rozbroj, hlad, obležení, nenadálý pád zdi, což to jiného nežli účinek hněwu Božího na ně a Boží pomoci pro nás? Protož jestli ustanete, netoliko nestatečnějším ustoupíte ale také Božskou po-

moci pohrdnete. Meni - liž to hanba řdnž Židé pro porážky se nemnoho stydice an sloužiti namyšli, toliko aby té služby znikli, smrt potupují a často do prostředka mezi vás ne pro nádeji vítězství nébrž pro marnou udatnosti své chloubu vybíhají; my pať pánowé wšši téměř země a wšseho moře jimž nezvítěziti úhonou jest, prázni sedíme, ani jednou směle na nepřátele neudeřujeme a při těchto zbraních hladu a nehod jejich očekáváme, mohouce strownou odvážlivostí wšseho dosáhnouti? Sležete-li Antonii, město nasse bude. A přijde-li, jak nemyslím, utkati se s posádkou, tedy nad poutci nepřátel stojíce a dech jim zarazíce vítězstvím jisti budeme. Pomijím wychwalowati slawu smrti we wálkách a mluwiti o nesmrtedlnosti těch jenž wálečným nadšsením zahýnají; lidem litnawcům smrti w pokoji a na loži přeji, kdežto dusse s tělem k hrobu se odsuzuje. Kdož newí, že dusse udatníkú w bitwě mečem od těl odloučené w nejčistším žiwlu, wzduchu, mezi swětly nebeskými postaweny býwají a potom co dobří duchowé a náklonní hrdinowé ukazují se potomkům swým? Ty ale jež w tělech churawých chřadnou, byl zhola wad a hříchů prosty byly, noc podzemní ukrývá a hluboké zapomenuti obklopuje, jenž s koncem těla a žiwota také konec jich památce přičinuje. Boněwadž wšselikému člověku osudem smrt uložena jest, a jí nade wšseliký neduh lehčeji meč dopomáhá, nebyla-liž by hanba, toho se ku prospěchu jiných zpěčowati což osudu obětowati musíš? Řeč já

mluvím jakoby ti jenž věc tu podniknou zachování býti nemohli. Všdy ale ostává nádeje, že zmužili se zachovají. Sutiný tyto slézti potřebi, potom celé dílo w největších také nebezpečnostwích snadně se může zřaziti. Když jen četně a udatně na ně uderíte a jeden druhému k napomenutí a ku pomoci budete, tedy neohroženost wásse brzo smělost nepřátel přelomí. Snad to také, začnete-li toliko, bez trve proliti vykonáte. Dokwad žeď slézati budete, budou wám brániti; pak-li již tam wejdete aneb násilně se wedřete, neodolají wám byl wás i nemnoho tam bylo wesslo. Já bych se jistě za to styděl, nečiním toho, kterýž se o to nejprvé pokuší, sšedrhými dary záwisti hodným; žiw-li pozůstane, nad swými rovnými za správce ustanowen bude; i těch kdo zahynou, přeblažené odplaty následowati budou.

6. Když Titus tak mluwil, množstwí jessťe welikostí nebezpečnostwí se strachowalo; jeden toliko z těch kteříž w kohortách sloužili, Sabínus jménem, rodem Syr mužem ruky i myslí udatně býti se dokázal, ačkoli dle spůsobu těla ani podobným k wojáku býti newiděl se. Byl černé barwy, wychoudlý a chlupatý; ale w suchém a pro takowou sílu přeúzkém těle zmužilá dusse přebýwala. Ten tehdy powstaw řekl: Tobě se oddávám ochotnou myslí, Césare, předewšsemi žeď slezu a jen žádám aby síly a wíle mé následowalo sšěstí twé. Jestli žiwotem počínku toho zaplatím, wěž že já ne pro zmýlenou uádeji ale swobodným odhodláním

za tebe smrt jsem wyvolil. To powěděw, pawézu lewou rukou nad hlavu wyzdwih a meče prawou rukou dobyw we dne okolo hodiny ssestě na zed se bral. Následowalo ho toliko jedenačte mužů, jedini to udatnosti jeho následownici. On předewssemi bral se božským jakýmfi pudem pobádán jsa. Strážni se zdi nescišlně střel na ně střileli a weliké na ně stály swalowali, kteréžto některé z těch jedenácti dolů fražily. Sabinus pať mužně střelcům w ústřety jda ač se wssch stran šipami obsypán nezastawil prwé útoku až na wrch zdi se dostal a nepřátely k utikání obrátil; neb Židé síly a přítomnosti ducha jeho ulekse se a domniwajíce se že jich s nim wice wlezlo na útěk se dali. Tudy slusně stíhati jest osud udatnosti záwistiwý, an býwá jakoby wždycky znamenitým skutkum na překážku. Neb ten muž podjeti swého již dosáhnuw klesl zawadiw o kámen a s welikým hřmotem po hlavě spadl. Židé tudíž nawrátiwse se když ho samého ležícího widěli, se wssch stran naň střileli. On pať na kolena powstaw a pawézou zamítaje se dlouho se nepřátelům bránil, ano mnohé jenž se k němu přibližowali, ranil. Pro množstwi ran wssak klesla mu ruka, a posléze než dussi wypustil šipami pohřben jest; muž to zajisté pro udatnost swou osudu lepššího hodný, ač zahynuti jeho předwidati se dalo. Z ostatních tři již téměř na wrch dostawse se kamenim od Židů potřini byli; ostatních osm raněných strženo a do tá-

boru wneseno. Tyto věci dály se třetího dne měsíce panema či čerwence.

7. Po dvou dnech dwadcet mužů z hlásných na náspech shromáždilowse se a praporečníka tmy páte a dwa z jízdnych sobě získawse w dewátou hodinu na noc strze zříceniny k Antonii tisse se brali, a první strážné jenž spali zabiwse zeď obdrželi a nato troubiti rozkázali. Tudy jiní židowští strážní náhle se ulekli a rozutíkali se prwé než počet těch kteříž na zeď wlezli, ohledali. Strach a zwuk trouby k domněni je přiwedlo že nepřítel walně na zeď wlezl. Titus sotwa znamení uslyssew rychle strojil wojsko a s wůdci a s nemnohými wybranci napřed na zeď wtrhnul. Když Židé do chrámu utekli, Římané také strze průkopy od Jana pod náspey udělané se walili. Buřiči obojího zástupu, Janowa i Simonowa, jim nesyňchanou moci a náramnou silou zuřiwě odpírali. Wědělik, že dobytí města wejítím Římanů do swatyně se dokoná, jakož i Římané obdržení chrámu za počátek wítězství pokládali. U wrat chrámu brozná bitwa se strhla; Římané chrám moci obdržeti usilowali, Židé ale k Antonii je odháněli. Střely i kopí oběma neužitečna byla; tedy dobywse mečů bojowali, a we zmatku rozeznáno býti nemohlo ze které strany kdo bojuje. Pomisseni wespolek byli, přítel a nepřítel w dawu řady směňowali a hesla pro náramnost křiku slysseti nebylo. Wnoho krwe z obojí strany teklo a bojowatelé mrtwolám zbroj i údy odšlapawali. Kaw se bouře naklonila,

tam powstávalo plésání přemahatelůw a nářek přemožencůw; ani utéci ani pronásledowati lze nebylo, nébrž náchylky a obraty wojska pomate- ného nejistě se powahowaly. Kdo s předu stáli, těm buď zabijeti aneb zabitu býti přišlo, wy- niknouti lze nebylo; neb zadáci svoje wlastní lidi ku předu dotiskowali a místa potykatelům nepozanechali. Z nenáhla židowská přiwazči- wost římskou zběhlost přemáhala a již pútka owšsem schlowala se ku konci od dewáté ho- diny w noci až do sedmé na den trwarossí. Židé shloučeně bojowali a nebezpečnstwí wy- wrácení města za podnět udatnosti měli, Řimané ale toliko s dílem wojska; neb tuu na nichž nádeje wítězstwi spoléhala na bojistě nebyly wtrhnuly; Řimanům dosti se zdálo na ten čas Antonii obdržeti.

8. Julián setník z Bithynie muž neneuro- zený, jehožto jsem w té wálce sám poznal, zběh- losti we zbroji, silou těla a přítomnosti ducha nadewšsecky wýtečnější, uzřew, že již Řimané ustupují a mdle odpírají, (stál před Titem u Antonie) rychle wskočil a Židy jenž již pře- máhali, sám na útěk obrátil a až do wnitřního koutu chrámowa zabnal. Utíkalo wšsecko množ- stwí nadlidskou silu a smělost w něm býti do- nuwajíce se. On prostředkem strže ně prorazil je rozehnal, a kterých postihl ty usmrtil. Ani Titus nad ten pohled nic divočnějšího a wzuessenejšího newiděl. Ale i tomu osudowé protivili se, jichž se člověk wywarowati ne- může. Neb máje unohé a ostré hřebíky do střewic

wbité, jak jiní vojáci, kdž běžel po zemi kamením vydlážděné klopýtal a na znak padnuw velikým hřmotem zbroje utíkající Židy zase na se obrátil. Římané na Antonii pro něho velikým křikem vzkřikli; Židé ale jej obkličiwše mečmi i kopími ho se wšech stran ubíjeli. Mnohou ránu na pawězu přejímal, častokrát powstati usílowal, ale od množství bijících poražen jest; a wšak leže mečem mnohé ranil. Nebrzo byl zabit, lebkou a brněním wšecky ranitedlné oudy zakryty a kř dlouho strčený maje; teprw kdž mu oudy usekány a nikdo mu přispěti se neodwázil, zahynul. Titus welkou bolestí pojat byl pro silného muže toho jenž před očima takového množství zabit byl, leč místnost jej odlučowala, že mu pomoci nemohl; jiným strach toho zbraňowal. Julián dlouho se smrti zápasil a mnoho wražděnkůw swých raněných po sobě zůstawiw s těži dokonat, zanechaw po sobě veliké chwály netoliko u Římanů a u Tita, ale také u nepřátel. Židé tělo mrtvého pochopili, Římany z bojště odehnali a w Antonii zawřeli. Wyzuačili se w bitwě té Alexas a Gistceus z wojska Janowa; se strany Simonowy Malachias a Judas syn Merthouim a Jakub syn Gosim wůdce Idumejských; z horliwciů dwa bratři synowé Jairowi, Simon a Judas.

Glawa druhá.

**Kterak Titus Antonii rozkotati rozkázaw Josefa
wzbudil aby Židům opět napomenul.**

1. Titus rozkázal wojákům swým aby základné zdi Antonie rozkopali a tak snadný přístup wšsemu wojsku přistrojili. Glyssel on že toho dne, jenž byl osmnactý měsíce panema či čerwence, pro nedostatek kněží obětowati opuštěno a že té věci lid welmi želi. Tudy Josefa obeslaw rozkázal jemu opět mluwiti k Janowi jako prwé: Jestliže nějakou ukrutnou žádostí k bojowání potržen jest, tedy uchať s jakýmžkoli množstwim lidu k bitwě wytrhne, toliko aby město a chrám spolu s ním nezahynul; aby swatého místa poskwrňowati přestal a proti Bohu se obawnosti nedopouštěl; opuštěné oběti poswátne že wykonáwati může strže Židy kterékoli sám wywoli. Tehdy Josef aby netoliko Janowi ale také jinému mluwiti množstwí, wystoupil na doslyšné místo a poručení Titowo hebrejskou řečí wyprawowal, a welice jich aby se uad swou wlasti slitowali prosil, a aby oheň již k chrámu blížici se přetrhli a Bohu obyčejné oběti wykonáwali. To když dopowěděl lid mlče zarmoucen byl; tyran ale rozličným haněním a knutim na Josefa se utrhuje naposledy přidá, že se wyvrácení města nikdá obáwati nebude, nebo Boží to město jest. Josef hlasitě odpowěděl: Dwssem již město za-

chová Bohu neposkvrněné a svatyně zůstaly neporušitelné! Proti tomu od Něhož pomoci očekáváš bezbožně jsi nejednal a denně slavné oběti se Jemu činí. Kdyby tobě, bezbožníku, někdo vezdejší pokrm odjímal, za nepřitele jej míti budeš: a ty Boha, jehož jsi ustavičné počty zřávil, ve válce za pomocníka pokládáš? Což Římanům bezboženství svoje přičítáš, jestli dosavad zákon náš ctí a usilují aby oběti kteréž jsi ty sám nezbedně přetřnul Bohu se dály? Kdyby neměl lkáti a města pro nenadálou změnu neplakati, wida an cizý národ, an nepřátelé twou bezbožnost napravují, ty pak jsa Žid a w zákoně vychován ukrutněj nad ně proti zákonu zuříš? Ale Gene, ještě čas jest; w poslední okamžik zléh věci litowati není hanba. Dobrý příklad tobě wystawen jest, jestliže wlast zachowati chceš, na Sechoniássi králi židowském. Když Babylonští proti němu bojowali, on samoděle z města prvé než wzato bylo wybral se a se swým rodem dobrowolně zajeti snássel nechťe těch swatyní nepřátelům w ruce uvesti a na wypálení domu Božího patřiti. Proto swatým zpěwem od Židů se chwáli a paměť věčně nowá u potomků jej nesmrtečným činí. Dobrý to, Gene, příklad, byt nebezpečenství s uim spojeno bylo. Já pak tobě přislibuji také odpustění od Římanů. Pamatuj že já spolukrajan twůj tě napominám a že jako Žid ty věci slibuji; považ kdo a proč věci ty radi tobě. Odstup to odemne abych já w zajeti na rod aneb wlast swou zapomenouti měl.

Dpět hněwáš se a křičíš a mně zlořečíš. Ale wšak horšších wěcí hoden jsem, proti osudům tobě radě, a ty jež Bůh odsoudil, zachowati usiluje. Kdo nezná písem starých prorokůw a proroctwí již již bídnému městu nastawajícího? Předpowědělíť že tehdy wyvráceno bude, když někdo z krajanů wraždy w swém národu začne. Menilíť ale wšimi wraždami netoliko město ale také wšecken chrám naplněn? Bůh zajisté, Bůh sám s Římany oheň k očistění nese a město tolika neschetnostmi plné wypáli.

2. Tyto řeči Josef s pláčem a s wyléwáním slz mluwil, až pro lkání se zalknul. S Římané přiúčastnili se té žalosti jeho a divili se jeho odhodlanosti; Jan wšak a jeho rota wíce se proti Římanům popouzeli, žádostiwí jsouce také Josefa jíti. S urozencům mnozi mluwou jeho se pohnuli. Někteří strážce toliko buřičům se obawajíce na místech swých trwali, ač od dáwna již jisti jsouce swou i města záhubou; někteří ale dosáhše příležitého času k Římanům utekli, mezi nimiž byli biskupowé Josef a Jesus, synowé biskupští, tři synowé Ismaelowi, jenž w Cyréně skat, čtyři Mathiássowi, a syn na živě pozůstalý druhého Mathiásse, jehož Simon syn Giorům se třemi syny (jakž na hoře powědino) usmrtil. Mnozi také urození s biskupy k Římanům se odstěhowali. Titus César velmi wlidně je přijaw a wěda že jim po cizinskú žiti odporno bude, do Sofuy¹⁾ jim

¹⁾ severně od Jerusalema k Sichému.

odebrati se dopustil, aby tam zatím přebývali, ažby se jim po dokonání války statky navrátily. Oni tedy do oddaného jim města s veselím ve wsseliké bezpečnosti se brali. Že pak již w městě jich nespáčrowali, rozhlásili buřiči že Římané ty uteklíky zabili, aby tím strachem jiné od utíkání odstrassili. Na některý čas ta chytrost jako prvé se jim podařila; mnohý pro bázeň utéci se neosmělil.

3. Když pak Titus toho se dowědew a jich z Gofny powolaw jim s Josefem zed obcházeti a lidu se okázowati rozkázal, mnozí k Římanům utíkali. Na to se tito shromáždiwse w táboře a před Římany stojíce s plácem a s kwielením prosili buřičůw aby do města Římany přijali a wlast swou zachowali; pakliby se jim to nelibilo, aby s chrámu aspoň wyssli a jej oprostili; nebo že Římané ani w největší potřebě swatnuč zapáliti se neosmělí. Těmi řečmi buřiči se wice urputili, poběhlce haněli a nad poswátnými branami totachy, metadla a praky přístrojili, tak že wssectno místo okolo chrámu pro množství mrtwol hřbitowem, chrám pak hradem býti se podobal. Na místa swatá nepřístupná we zbroji a ruce teplé od wraždy swého národu majíce wšakowali a tak daleko w bezbožnosti pokročili, že přítel a nepřítel o city swé se směnili a Římané tímž, kterým Zidum huěwati se náleželo řdnyby se těch wěcí nepřítel byl dopustil, huěwem tehdy proti Zidum wlastní swé náboženstwi rufficím pojati byli. Nebylo w římském wojsku žádného, kte-

rhžby s uctiwostí ku chrámu byl nepohlédal a nežádal aby loupežníci před nenabytou porážkou si usmyslili.

4. Titus u veliké bolesti opět Janowi a jeho tovaryšům domlouval řka: Neflechetníci, zdaliž jste sami mřizi swatého místa neohradili? zdaliž sloupů literami řeckými a římskými wyrytých jste nepostawili, jimiž se zapowídá, aby nikdo té obrady nepřestupowal? Zdaliž jsme wám nedopusili, zabijeti ty jenžby to přestoupili, by pak ten Římanem také byl? Sak tehdy we swatyni po mrtwolách sšlapáte, o bidnici? Proč chrám i cizi i swého národu krwí zohawujete? Dokládám já se bohům otcowských a toho božství které na toto místo prvé patřilo (neb nyní nedržim aby se to dalo) dokládám se i wojska swého i Židů kteříž u mne jsou i wás samých, že já wás k tomu nenutim abyste tato místa postwrňowali. Proměniteli bojissťe, žádný z Římanů k swatynim nepřistupi a nic ku potupě jich nečiní. Zachowáui pak wám chrám, byste i sami nechtěli.

5. Když Josef ty řeči od Tita oznamowal, pohrdali jimi lotři a ukrutník, domníwajice se že ne z dobrotiwosti ale ze strachu takowé mluwení pochází. Titus wida že ani sebe nelitují, ani chrámu nefšetří, bitrou ač nerád obnowil. Wšeho wojska pro nedostatek prostoru na ně wpustiti nemohl; tedy wybraw třidcet nejudatnějšich mužů z každé setniny a tisícníkum je po tisíci poddaw a nad těmi Cereala wúdce ustanowim, w noci w hodinu

dewátou na stráže udeřiti rozkázal. Byl on sám také se ozbrojil, spolu s nimi udeřiti umíniv; ale přátelé ho představením velikosti nebezpečství zdrželi. Užitečněji bude, pravili, když ostana na Antonii boje powede než kdyby se w uebezpečství wydal, an prý wssickni wýbornými bojowníky budou, když se na ně Titus díwati bude. Těm řečem Titus powoliv wojákům odvětil že proto toliko zpátky pozůstane, aby o jich udatnosti soudil, aby žádný se zaslouženou odplatou ale také nikdo s proviněnou pomstou se neminul, nébrž aby wssech spatřowatelem a swědkem byl sám, jenž jest pomsty i obdarování pánem. Tudiž je do boje w hodinu wýš jmenowanou propustil. Sám wysšed na hlídku w Antonii co se stane očekáwal.

6. Ti jenž posláni byli nenassli strážných jakž se domníwali snem obtižených, nébrž tito powstawsse s křikem hned se potýkali; hřmotem strážných jiní také isouce wzbuzení w zástupích wyběhli. Prvnímu jich útoku Římané odpírali; nyní zadníci na vlastní swé wojsko ne padali a se spolubojowníky swými jako s nepřátely nakládali. Po heslu se poznati nedopouštěl zmatečný křik, oči užiti noc překážela; nadto některé wzteklost a bázeň slepými učinila. Protož newěděli koho utýkají. Římanům síce pawézami obraženým a w řadách dorážejícím newědomost méně škodila, neb jedentakždy na heslo swé pamatowal. Židé ale rozptýleně bojujice a bez řádu napřed i nazad zabíhajice

druh druhowi se tytž co nepřátelé ukazovali. Mnohý přítele navracujícího se ve tmách za dorýmajícího Řimana držel. Tudy jich více od přátel nežli od nepřátel raněno jest, až když se rozednilo w bitvě se biledně rozeznávali, načež útok i odpor pořádně se daly. Žádná strana neustupovala, žádná neustávala. Řimané i zvláště i w zástupích před obličejem Titovým o závod se potýkali a každý ten den za počátek povýšsni svého držel, jestližebý se zmužilým byl prokázal. Židům vlastní nebezpečenswti, bázeň o chrám a tyran w zádech smělosti přidávaly; nebo Simon za nimi stál některých napominaje, jiné bičem a proklínáním do boje poháněje. Bojováno ponejvíce z blízka na malém prostranstwí, a pořád boj se tam i sem klonil; strana žádná drahného místa k utíkání aneb k honění neměla. Při každém obratu se promolávání s Antonie pozdvihowalo, we wítěžstwí k wstrwání, w ustupování k odporu napominajíc. Byla to bitwa právě na odin, žádný obrat Tita a stoupenstwa jeho tajen nezůstal. Bitwa w dewátou hodinu w noci začawssí w pátou hodinu denní přestala. Wítěžstwí se nerozhodlo, an žádná strana z místa svého neuhнула. Z Řimanů mnozi se wyznačili, ze Židů ze strany Simonowy Júdas Mertonůw a Simon Josiássůw syn; z Idumějůw Jakub a Simon, onen Kathlůw tento Sosůw syn; z družiny Janowy Gystaj a Alexas; z horlinců Simon syn Jairůw.

7. Zatím ostatní množství Římanů vyvrátivše sedmého dne základy Antonie valný průchod až k chrámu sobě ustrojili. Přiblíživše se teď legie ku první ohradě tu násypy vzdělávati počínaly, jeden proti severozápadnímu uhlu vnitřního chrámu, druhý proti severnému výstupku mezi dvěma branama; třetí proti chodbě západní chrámu zevnitřního, čtvrtý proti půlnoční. S velikou prací a horlivostí to dílo provedeno, ač ode sta honů potřebné věci k tomu snáseti se muselo. Někdy zálohami nepřátel škodu trpěli pro převládu svou neopatrní jsouce, an Židé v zoufalosti nejvzteklejších věcí proti nim se podjímali. Někteří z jízdných kdýž pro dříví aneb obroť vyjeli, s koni uzdy snavše jim se pásti dopouštěli; nácež Židé strže průkopy vytékající je zajímali. An se to často dalo, Titus wida, že více nedbalostí vojáků jeho než udatenstwím Židů ztráta se děje, příkrým trestáním ostatní k ostrihání konů přivésti uminil. Jednoho vojáka, kterýž byl koně ztratil, na smrt odsoudiv tím strachem koně zachoval. Nebo již jim pásti se nedopouštěli, ale jako k nim přirostli pro potreby wyjížděli. Zatím Římané chrámu dále dobýwali a násypy vzdělávali.

8. Druhého dne po jejich přitáhnutí mnozi z odbůjcůw, kterýmž se již loupeže nedostávalo a kteréž hlad sužowal shromáždivše se na Římskou stráž při hoře Olivetské v jedenácté hodině za dne udeřili domnívajíce se že snadně prorazi an Římané se útoku nenadají a suad

již odpočívají. Ale Římané jich útok předtussice a ze svých stráží rychle se shromáždívše odpírali jim, když přes zeď prolezi a obradu násilně proraziti usílovali. Ze swedené tuhé bitvě mnoho od obojí strany udatně provozováno, od Římanů zmužilostí a zběhlostí w boji, od Židů nesmírnou prchlivostí a bezuzdným wztěkem; Římanů hanba, Židů nouze podněcovala. Římané Židy jako již osídlem lapené tentokráte propustiti za hanbu kladli; Židé pak jedinou nadějí spásy w násilném římských obrad prorazení spatřovali. A tu jeden z jízdných, Bedanius jménem, když se Židé na utíkání vydali a do údolí wehnáni byli, na koni rychlým obratem uchopil jednoho z nepřátel utíkajícího, jinocha silného wzrostu a wssí zbrojí oblečeného, za kotník; tak obratně se s ubíhajícího koně sehnul a takové síly w ruce a takové jezdecké zběhlosti dokázal. Tedy zajatce toho jako by poklad nějaký byl pochopil k Titovi přinesl. Titus síle jezdce podíwiv se a zajatého na smrk, an o zeď se pokusil, oddaw, sám k útoku na chrám prohlédal a násy dokonati naléhal.

9. Zatím Židé nehodami strápení, když se boj rozmáhal a ku chrámu plížil, jako na shnilém těle býwá, oudy nakažené aby dále neduh se nerozjídal, utínali. Díl sewerozápadního podloubí k Autonii připojený zapálivše potom na dwadcet téměř loktů z něho zbořili a do swatyně swými rukama pochodně uesli. Po dwou dnech, čtyřadwacátého dne měsíce toho Římané

příležití chodbu zapálili a řdňž do čtrnácte loštů se oheň rozmohl, Židé také krow strhli; leč tím ohni nebránice wsecko odtad až do Antonie zbořili ač žár přetřhnouti mohli. Pokojně na oheň se díwali rozmáhání jeho za užitek swůj pokládajice. Při chrámu pak nikdy boj nepřestával, nébrž často proti sobě wybíhajice potýkali se.

10. W těch dnech jeden Žid malé postawy, člověk nepatrný a rodem i poměry ostatními welmi chatrný, Jonathas jménem, wysšed k hrobu Jana biskupa a drže Řimany haně wybízal aby nejudatnějšiho muže proti němu w souboj wydali. Z těch jenž tam postaweni byli, jim mnozi pohrdali, a snad někteří se ho také ostýchali. Jini sluffnou příčinou zastírali se, že s člověkem jenž po smrti baži bojowati se nemá. Židé zoufali w nebezpečí slepě se uwrhují, ani Boha se nebojice; a s těmi w boj se wydávati, kteréž přemoci nemnoho sláwy, od nichž ale přemoženu býti welkou hanbu přinášši, není skutkem udatnosti nébrž jbsilosti. An žádný dlouho proti němu newystoupal a Žid se mnohým utrhaním nesmělosti jejich se posmiwal, jsa člověkem chwastawým a Řimanům pohrdatelem: tedy jeden z jízdných jménem Pudens rozhněwaw se na nezbednost jeho a snad doufaje nepatrného protivníka lehko zbýti, k souboji wystočil. Napřed sice přemáhal, ale ho brzo štěstí opustilo. Upadnul; a Jonathas příběh ho zabil; potom nobu na umrlého položiw w lewici pawézou, w prawici krawawým

mečem blýskal a proti vojsku povystoval, padlému se posmíval, a Římanům do očí zlořečil, až daremného chvastatele Priskus setník střelou protekl. Na to mezi Židy i mezi Římany křik, ale rozličný, povstal. Jonatha bolestí se svíjeje na tělo nepřitele padl a dokázal, jak nezaslouženého štěstí válečného rychle pomsta následuje.

Hlava třetí.

O lesti od Židův vymyšlené, již mnoho Římanův popálili. Jiné hladu hrozného popsání.

1. Odbůjcové chrámem vládnoucí na každý den vojákům Římským na náspich postaveným zřejmými útoky odpirali; dvadcatého sedmého dne dotčeného měsíce takovou lestí vymyslili. Prostor mezi krovem a břevny západní koby dřívím suchým, sítou a smolou naplnili; potom jako práci umdlení ustoupili. Někteří vsfetečníci po nich se hnali a přistavivše žebříky na kobku vlezli; opatrnější ale tussíce útěk ten jenom napohledným býti na svých místech zůstávali. Jedna kobka předce vojáky naplněna jest, a tudíž Židé oheň podložili. Když nena-dále oheň se vssech stran vyssel, Římané kteříž w tom nebezpečenství nebyli úžasem, ti pak w ohni zoufalstvím pojati byli. Z těchto někteří do města, jiní na nepřátely po hlavě se svrhali; mnozí spásy se naděje tu svojincům štárajíce huáty sobě zlamovali, většší díl od ohně za-

chváčeni jsou, někteří mečem oheň předěšli. U okamžiku oheň velice se rozmáhaje usmrcence postihal. Titus pak ačkoli na zhynulé hněval se, že bez rozkazu na chodbu vlezli, předce litostí nad nimi byl pohnut, an jim nikdo pomoci nemohl. To měli za poslední potěchu ti jenž umírali, že viděli žalostiti toho pro něhož se života odvážili. Neb spatřovali dobře, an k nim povolává, před jiné vyskakuje a stoupenců napomíná, aby všelijak pomocni byli. Glas a litování Titovo jedenkaždý za nejznamenitější pohřeb bera milerád umíral. Někteří jenom z nich dostawše se do širší strany koby nebezpečenství ohně usšli; ale brzo jsouce obehnáni od Židů po trwawém odporu naposledy všickni zahynuli.

2. Mládenec jménem Longus korunou těch tak zahynulých se býti prokázal; a ačkoli každý z nich hoden jest paměti, tento dokázal se býti nejzmužilejším. Židé dilem z podivení dilem pro jistější zahubení jeho wěrou mu se zawazujíc ho napomínali, aby k nim dolů sešel; bratr ale jeho Kornelius kterýž na druhé straně stál, prosil ho, aby sláwě své a Římskému wojsku lehkosti nečinil. Jeho uposlech a wyzdwih wysoko meč, aby od obojí strany spatřin býti mohl, sám se zabil¹⁾. Z těch kteréž oheň zastihl, jediný Arthorius swou chytrostí zachován jest; hlasitě wolaje na Lucia, spolubojovníka a towarýsse svého řekl: Dědicem tebe zanechám nade vším statkem, jestliže přiblížiw se

¹⁾ Josef tu jak častěji pohanskou mysl jemi.

inne uchopiš. Když tehdy ten s ochotnou myslí příběhl, Arthorius naň skočil život zachoval, Lucius ale tíži potlačen a na dláženi poražen jsa hned umřel. Ta nehoda Římanům poněkud zármutek přinesla, však na potomní časy opatrnějšími je učinila proti úkladům Židovským, jinižto častokrát míst a obyčejů těch lidí neznajíce úraz podstoupali. Shořela kobka ta až k věži, kteroužto Jan za bitvy se Simonem vedené nad branou kteráž do Xystu vedla, vystavěl. Dstatek jí Židé po zahynutí těch jenž tam vylezli, docela zbořili. Nazejtří Římané také kobku severní zapálili, jejíž uhel stýkal se s kobkou východní nad údolím Cedronem w závrativé výšosti vystavenou. Tak při chrámu se vedlo.

3. W městě mezi tím nescíslné množství hladem umíralo; strasti jejich newyprawitedlné byly. Při každém domě kde se stín pokrmu ukázal, hned pranice povstala a nejlepší přátelé se potýkali sobě wespolek biduů života prostředek odjímajíce. Ani umírajícím že nedostatek trpi se newěřilo; lotrowé i ty kteréž widěli již dussi wyponstěti prohlédávali, aby snad někdo z nich pokrm za nádry chowaje umíratí se nepřetvařowal. Hladem usta rozdirajíce semotam jako wztekli psowé plahočili a potáčeli se a o dvěře ustrkujíce jak opilí zoufanlivě do týchže domů dwakrát i třikráte w téže hodině wbíhali. Wšeliké věci hrýzti je nedostatek přinutil, a to, čehož se howado jakkoli nečisté warowalo, sbírajíce jísti se neschítíli. Ano od

pasů a střewic se nezdržowali a kůže sbírali a hryzli. Někteří otrusky starého sena za postrm měli; čmýří jež mnozí sbírali, balatku za čtyry drachmy (twardý tolár) prodávali. Ale nač nestoudnou žrawost hladu připomínati, kteráž na věcech bezduchých se ukazowala? Stutek oznámim, jehož ani u Řeků ani u barbarů nenacházeti, hrozný a k wíce nepodobný. Rád bych tu neřest pominul, aby potomci nedomníwali se že báje vymýšlím, kdybych neměl svědků nescíslných z wrstewníkůw nassich. K malému wděku bych vlasti posloužil, taje se s otrapami jichž byla zakusila.

4. Žena jedna ze Zájordání Maria jménem, dcera Gleazarowa z městečka Bathezoby, což wyznamenáwá dům izopowý, rodem i bohatstwím znamenitá, s jiným množstwím do Jerusaléma utekla. Za obležení tyranowé jí statek kterýž byla ze Zájordání do města snesla wesskeren pobrali. Co jessťe buď klenotů buď potrawy pozůstáwalo wessecko náhončí tyranůw každého dne dům její wybíjejíce, dobírali. Tudy ženu tu těžký hněw pojal a schwálně loupežniky láním a zlořečením na sebe popouzela. Když ale nikdo z nich ani z hněwu ani z litosti jí nesusrtil a jí postrm jiným strojiti se stýskalo a již ničeho nikde nenalézala, když hlad do střew i kosti se jí wedral, wíce pať nežli hlad hněw jí podněcowal: tehdy se hněwem a nouzí radu wzawossi u wěc proti přirození se wydala. Pochopiwossi syna jessťe kojeňátko wece: Nemluwňátko bidné! k čemuž we wálce, w

hládu i rozbroji mám tebe chovati? U Římanů, ač zůstaneme-li živi, otroctví náš očekává. Ale hlad tebe před otroctvím zasáhl a nad věci ty ukrutnější jsou odbůjcové. Muže budiž tedy muč za pokrm, buřičům za liti, světu za rozprávku; toho jediného se nedostává neřestem židovským. A to mluvíc zabila syna a upešši půl ho snědla, ostatek přikryšši schovala. Ihned přišli odbůjci vůni neschetnou učinšše, a smrti jí hrozili, neukázeli což přistrojila. Ona odpověděšši že jim dobrý díl zachovala, odryla ostatek syna svého. Hruza a strnulost podjala ty lidi a jako zkamenešli při tom pohledu stanuli. Ale žena řekla: Můj to syn a můj to skutek. Jeztež, neb i já jedla jsem. Nebudte měkčejši nad ženu a litošivější nad máteř. Pak-li tak pobožui jste a mé oběti se hrozíte, tedy jakož jsem půl snědla, i druhou půli dojim. Tak oni třesouce se odběhli, v tom jediném skutku choulostivi jsouce ač nerádi toho pokrmu mateři zanechali. Hned pak vssecko město plno bylo té ohavnosti a každý před oči neschetnost tu sobě předkládaje, jakoby se jí sám byl dopustil, děšil a hrozil se. Tudiž vsšickni kteréž hlad sužoval pospíchali k smrti a blahoslawili ty, kteréž před slyšením neb widěním takových strasti zahynuli.

5. Rychle také Římanů ta neřest se donesla; někteří tomu newěřili, někteří se děšili, většši z nich částka tím zuřivější nenávisti proti národu tomu zanevěřela. César z toho

před Bohem se vymlouval. Pokoje, svézákonnosti a odpustění wesskerých ohavností jsem na Židy podával: oni ale místo jednoty odboj, wálku místo pokoje, hlad místo sytosti a hojnosti wywolili a vlastníma rukama chrám kterých jsme jim zachovali, zapálili. Oni jedině ohavností tou winni jsou. Ale ohavnost dětojedství sutinami města přikryji a nenechám na zemi slunci vycházeti nad tím městem w kterémžto matky takto hodují. Spíše než matkám by takowí pokrmové otcům náleželi, jenž ani po takových neřestech wálky nepřestávají. To mluwil a zoufalství nepřátel u sebe rozvažowal. Požuwal že již sobě neusrozumějí, an již wsecky ty věci suesli; kdyby jich nebyli utrpěli, snad by sobě byli usmyslili.

Řlawa čturtá.

Když po dořonání násyu beranowé přičiněni byli ale nic neprowedli, Titus brány zapáliti welel; a za nedlonho chrám proti wůli Titowě hořel.

1. Dsmého due měsice lóa či srpna, když oboje tmy násyby dořonaly, Titus k sínci západní chrámu wnitřního berany přitáhnouti rozkázal. Již předtím šest dní nejpewnějšší metadlo bez přestání w zed tlukouc nic owšem neprospělo. Welikost a složitost zdi přemáhala wsecky nástroje. Zini zatím základy půlnoční brány podkopáwali a wněšně kámení s weli-

kým namáháním wyvrátili; ale brána na kamení wnitřním se držela. Tedy Římané nástroje a sochory opustili a žebřiky ku korbám přistavili. Židé jim toho nezbraňovali, na hoře teprvá proti nim wálčili, a některými po hlavě dolů strkali, jiné w pútcu usurcowali. Mnozi právě když ze žebřů na zeď skákali prvé než se pawézami přikryli, meči posekáni byli; některé oděnců plné žebřiky Židé podvráceli. Ale i oni nemálo utrpěli. Praporečníci urputně odpírali pokládajíce sobě za velikou hanbu, kdyby jim praporcowé wzati byli. Wšak na posledy Židé i praporců dosáhli, a wšecky ty kteříž byli wylezli, usmrtili. Ostatní jsouce přeštrasseni odběhli. Wšak každý z Římanů draze život svůj prodal. Z buřičů ti kteříž w minulých bitwách, wyznačili se, k tomu také Eleazar synowec Simona tyrana. Titus wida že štetření cizího chrámu se šfodou a s pobitím wojáků jeho spojeno jest, brány podpáliti rozkázal.

2. Té doby poběhli k Římanům Anánus z Amaunta, nejukrutnějši ze stoupencůw Simonových a Archelaus syn Magadatůw odpustění nadějíce se, že Židy wítězitele opustili. Titus to obmyslem býti pokládal a uslyšew nadto o jejich nad Židy ukrutnosti oba štiti umínil. Neb prawil, že z nouze toliko a ne dobrowolně přišli a že hodni života nejsou, kteříž ze zanicené od nich otčiny se wydirají. Ale zámluwa hněw ukrotila a propustil je ač jim stejně jak jiným se nepropůjčiw. Zatím byli

vojáci brány zapálili, a roztavené stříbro brzo průchod plameni ku břevnům odemřelo, odkad bezuzdně se vznám kobky zewšad zachycowal. Židé oheň okolo sebe widouce tělem i myslí klesli; strachem podjati jsouce brániti a hasiti zhola neufilowali; stojíce jako zarvti hleděli, a ač jich zkáza nesmírně dojímala, předce nedbali toho což pozůstávalo zachowati, nébrž jako by již chrám hořel, hněvem se prudčeji proti Římanům dráždili. Toho dne a celé noci potomuě oheň žuril, neb po částech toliko a nikoli na jednou kobky zapalowati se mohly.

3. Nazejtří Titus oddilu swých wojákůw oheň uhasiti a ku bránám cestu, aby tmy snáze wjiti mohly, rozšířiti rozkázaw wůdcům k sobě powolal. Bylo jich šestero plukowníků, Tiberius Alexander první wůdce wšeho wojska, Sertus Cerealis správce tmy páté, Pargus Vepidus desáté, Titus Frygius, tmy patnácté; s nimiž byli také Sternius Fronto správce dwou tem alexandrických a Markus Antonius Juliánus správce Judska, a uadto také počet tisícníků a wládařů. S těmi radu bral o chrám. Některým se widělo wálečného práwa užiti, an nikdá Židé rozbrojů nepřestanou, dokudž chrámu jich obecného středistě stáwati bude. Jiní radili, aby chrám opustili ho Židé a o něj se nezastanou zachowán byl, kdyby ale jej wálečně hájili, aby ohněm zkázen byl; ueb již hradem a ne chrámem jest a wina záhuby ne Římanům nébrž těm kteríž je k tomu přinutili, se přičítati musí. Titus pak wyjádřil se, byl i

Židé chrám osadivšše neustupně bojovali, že pro lidi mstiti se nebude nad věcmi bezdušnými a že nikdy takového díla nezapálí. Škoda že Římanů dotýká, jestli swatyně zajde, jakož i, zůstane-li, okrasou císařství bude. Odhodlaně k jeho radě přistoupili Fronto, Alexander a Cerealis. I rozpustil shromáždění to rozkázav vojákům též i vůdcům odpočinouti, aby w dobu boje udatnějsími býti mohli. Spolu vojákům vybraným přes sutiny cestu strojiti a oheň uhasiti rozkázal.

4. Toho dne Židé pro ustání a strach uderiti se neosmělili. Nazejtří moc svou shromáždivšše a srdce nabývšše východní branou proti strážcům zevnitřního chrámu w druhou hodinu na den wytrhli. Tito útoku silně odpirali a ohradivšše se nad hlavou pavézami jako zeď do šíku se shrnuli; avšak nedlouho ostáli unozstvím a smělostí dotírajících přemýšlení jsouce. Ale Titus prvě nežli se půtka obrátila (neb se z Antonie díval) s jízdnými vybranci na pomoc přijel. Útoku jeho Židé nesnesli; sotwa předáci padli hned ostatní w utíkání se dali. Več když Římané odcházeli, Židé na ně znova uderili; uní se oni proti nim obrátili a Židé opět utíkali, až okolo hodiny páté moci do chrámu zavřeni jsou.

5. Titus opět na Antonii odessel, umíniw nazejtří ráno se vším wojskem wytrhnouti a chrám obklíčiti. Ale chrám Božím uložením již dávno k ohni odsouzen byl a došla určitá hodina w desátý den měsíce Ióa či srpna, we

kterýžto také chrám prvnější od krále Babylon-
 ského byl vypálen. Opět oheň od domácích
 příčinu a počátek ujal. Neb když Titus na ne-
 drahnou chvíli odessel, buřiči málo odpočinuſſe
 na Římany opět uderili a strážní chrámu s
 hasiči zevnitřního chrámu se speřili. Ale brzo
 Židé k utíkání přinuceni, načež Římané až k
 chrámu vnitřnímu se dostali. Tehdy voják
 jeden nečekaje rozkazu ani se následkův ostý-
 chaje, wzbuzen jsa Božskou jakouſi prchlivostí
 hlaveň uchopil a od spolutowaryſſe svého wy-
 zdvižen byw zlatými dveřmi ji whodil, které
 k stavením při chrámu od půlnoční strany wedly.
 Když plamen wzplápolal, powstal křik mezi
 Židy té zhouby hodný, a pospíchali ku pomoci
 ani životů ani síly a namáhání nelitujice an
 to poslední, což zachovati usilowali, již hynulo.

6. Rychle kdoſi příběhna Titowi an w
 stánku od bitwy odpočíwal wěc tu oznámil;
 tudíž on wyskočiw k chrámu jak moha spěchal,
 aby oheň zastawil. Následowali ho wſſickni
 vůdcowé a za nimi uleklé wojsko. Křik a
 hřmot při takovém wojska bez pořádku se bou-
 ření byl přehrozný. César hlasem i rukou
 oheň hasiti welel. Nikdo neslyſſel wolání jeho,
 jeſtto uſſi jejich křikem zalehly, aniž kdo na
 návěſtí ruky jeho ſſetrili, bojem a hněwem
 ujeti jsouce. Návalu tem do chrámu se hr-
 noucích ani příkaz ani hrození zastawiti ne-
 mohlo, wztekloſt jimi wéwodila. Mnozi w bra-
 nách chrámowých tiſtnouce se wespoleť se po-
 ſſlapowali; jiní na hořící jeſtť a kouřící se su-

tiny kobek padající nehody stejné s přemoženci trpěli. Dossedse chrámu rozkazu Titova zhola nedbali; každý předcházejícího zapalovati napomínal. Ani buřiči již pomoci nemohli; utíkání a vraždění všeho se jalo. Množství lidu nestatečného a nezbrojného kde přisliženi jsou zabijeno, při oltáři veliký počet mrtvých nahromážděn, po stupních chrámových krew walem tekla a těla nahore zabitá padala.

7. Když Titus prchivosti wzteklych wojáků zdržeti nemohl a oheň se rozmáhal, se správci wšed do swatyně chrámu ji a úpravu její ohledowal, již mnohem wětšší nalezal než powěst u cizích narodů hlásala a nemensší pod wychwalowáním a oslawowáním domácích. An plamen jessť se žádné strany wnitř se nedostal něbrž jen stawy wedlejší strawowal, smýšleje že, což bylo w prawdě, jessť to wledilo zachowáno býti může wyskočil, a osobně wojáku aby oheň uhasili napomínal. Spolu i setniku Liberalowi rozkázal, aby kým wojákum swým jenžby neuposlechli bránil. Ale wzteklost wojáků, jakási náhlá k boji prchivost a nenáwist Židů přemáhaly nad uctivostí k Titowi a nad bázeň branitele. Mnohé také wzburowala náděje k loupežim, an se domníwali, že wnitř wšedto penězi oplývá zewnitřek ze zlata býti spatřujice. Nadto woják jeden z wesslych, kdž císař k zabránění ohně wen běžel, oheň pod wěřeje dweři podložil; jak se plamen wnitř ukázal, wudcowé s Titem odesšli. Nyní již wojákum nikdo zapalowati nebránil. Chrám

tudy tím způsobem proti vůli Titově vypálen jest.

8. Rozželi se ovšem člověk náramně nad zkárou díla nademšťectna o kterýchž jsme slyšeli aneb kteráž jsme viděli, pro stavbu, pro velikost, skvostnost a nadto pro slávu svatyně nejdívnějšího; avšak předce osudem se těšiti může, jehož jako živočichové tak také díla a místa se uwarovati nemohou. Více ale podiviti se jest té zervrubné proslého času odměřenosti. Neb, jakž povědino jest, téhož měsíce a téhož dne je osud postihl, ve kterýchto od Babylonských prvnější chrám vypálen. Od prvního vystavení chrámu za Salomouna až do tohoto wyvrácení, kteréž se stalo druhého roku císařství Vespasiánova, tisíc sto třidcet let, sedm měsíců a patnácte dní uplynulo; od druhého vystavení kteréž druhého léta království Cyrova Aggeus předewzal, až do wyvrácení za císařství Vespasiánova wysšlo let šest set třidcet devět a dní pětáčtyřdct.

Hlava pátá.

Hoře Židů nad zanicením chrámu. O Izeporoku a znameních zkázu předcházejících.

1. Když chrám hořel loupeže a vraždy nescíslné na postižení se dály. Litosti nad sešlým větlem ani uctivosti k důstojenství nebylo; děti i starci, duchovní i světsští jedno-

stejně zabijeni; wšeliké obywatelstwo zuřivosti wálečné podlehlo, a kořici se spolu s odpírajícími zbiti jsou. Oheň dále praskotaje se lkáním hynoucích souhlasil; pro wýsost wrchu a velikost hořícího díla wšlechtno město hořeti se zdálo. Nad ten křik nic wětššího aneb hroznějšího mysliti se nedá. Římské tmy se sbíhající wesele pokřikowaly, buřiči zbroji a ohněm obkličeni úpěli, lid opuštěný bédawě nařikal w úděsu mezi nepřátely zabíhaje. K úpění těch jenž na hoře byli, ozýwalo se úpění množství w městě. Tisícové hladem wyžábli a zamkli oheň chrámový uhledsse k nářeku a bédowání se wzmohli. S Zájordání a hory okolní se rozléhaly hrůzu rozmáhající; awšak swizelowé byli nade hluk mnohem hroznější. Nezdálo se jinak leč že wrch na kterémž chrám byl z kořene hoří — tak zuřiwě oheň zžíral — jakoby krew byla nad oheň hojnější, a wice zabitých bylo nežli wraždníků. Země pro mrtwoły nikde widěti nebylo, wojáci po mrtwých tělech chodíce utíkající houli. Předce pak loupežnici wškem Římanů se proraziwše stíží do wnitřního chrámu a odtud do města se dostali. Což lidu pozůstalo do since zewnitřní utekli. Někteří kněží zlaté tyče na střesse a jich olowěné podstawky odraziwše proti Římanům je házeli. Potom kdýž nic neprosiwali a oheň se na ně wyrážel, uběhše na zed osmi loket zšíři tam zůstawali. Dwa nejčelnější mohouce buď k Římanům ujiti a zachowání býti buď společný osud s jinými snášeti, do ohně wskočili a s

chrámem spáleni jsou, Meirus Beglüm a Josef Dalajüm syn.

2. Římané uznávajice usšetření wedlejších stavení bez prospěchu býti, poněwadž chrám již hořel, wšeckno spolu zapálili, pozůstatky kobet a brány, kromě jedné na východní straně a druhé na polední jež později wyvrátili. Na to pokladnice zapálili, we kterýchž weliké množství peněz, oděwů a klenotůw, slowem wšeckno židowské bohatství shromážděno bylo, an bohatcowé tam byli wšecken statek swůj snesli. Přišli naposledy do nejzazší kobky před chrámem kamžto ženy, děti i wšeliké množství, téměř na šest tisíců lidí uteklo. Prvé nežli César o nich wypowěd učinil aneb wůdcům rozkázal, wojáci hněwem rozlíceni kobku zapálili. Mnozí z ohně wystakujice umírali, jiní w ohni uhořeli. Nikdo z tak welikého počtu zachován nebyl. Příčinou zahynutí jich byl falešný prorok, kterýž toho dne kázal w městě, že Bůh jim rozkazuje do chrámu wstoupiti, an se jim tam znamení spásy dostane. Mnozí tehdy od tyranů zjednání proroci, jenž lid přemlouwali Boží pomoci očekáwati, aby tak neutíkali, a aby ti jenž stráže se neobávali nádeji zdržování byli. Rychle člověk w odporných věcech wíru ujímá; zvláště když takový klamač wyswobození znatawajícího zlého slibuje, tu člověk sličný wesserem se nádeji oddává.

3. Tak swůdnici a ruhatelé Boží ubohý lid oblestili. Zřejmých znamení a předpowědi o budoucí zkáze ani nerozważowali ani jim ne-

věřili; nébrž jako znamení a očí a rozumu zbarvení výpovědi Božích nedbali. Nad městem v oblacích hvězda stála podobná k meči a kométa po celý rok vytrvávala. Když před odbojem ještě k svátku přesnic lid se scházel (osmý den ranthika či dubna měsíce) v devátou hodinu v noci okolo oltáře a chrámu tak veliké světlo se ukázalo, že nejjasnější den býti se zdál a to do půl hodiny trvalo. Blesk ten lidem neumělym dobrým znamením býti se viděl; ale zákonníci věci napotom stálých předoznamení to býti pravili. Téhož dne svátečního tráva také když ji k obětování vedli, beranem uprostřed chrámu se otelila. Východní brána vnitřního chrámu, měděná a velmi těžká, kteráž pod večer od dwadcti mužů stěží se zavírala a sochory železem obitými se zavírala, jejíž závory hluboko do kamenného prahu zapadaly, ta vidina jest v šestou hodinu v noci, ona se sama od sebe odemřela. Strážcové chrámu ihned správci věci ty oznámili; vstoupil on tam a sotva ji zavřítí dovedl. Ale i to znamení nezkušeným výborné se zdálo; pravili, že Bůh dobrých věci bránu jim odemřel. Ale moudří lidé vykládali to samootemření o zkažené neporuffitedlnosti chrámu, že nepřátelům zdarma brány se otvírají, a že zpuštění se využívanává. Několik dní po těch svátcích jedenáctého dne měsíce artemisia či máje vidění nad míru veliké se ukázalo. Bájce se příhoda ta podobá, leč muž ji svědkové očí vypravovali a následující

pohromy ta znamení zpravdily. Před západem slunce vidíni jsou w powětří po wšsí krajíně vozové a zbrojná wojska, an táhnou strže oblaky a okolo měst vznáseji se. Na den letnic w noci kněží do wnitřního chrámu podle obyčeje swého pro službu wessedše nejprvé hnutí nějaké a chřest učili, potom pať nenadálý hlas zástupu slyšeli, kterýž prawil: Přestěhujme se odsud. A což nad ty věci hroznějši bylo: Jesus nějaký syn Anánůw newzdělaný sedlák, čtyry léta před wálkou an město pokojem a blahobytem oplýwalo k swátečnímu dni přišsed, když stánty ke cti Boží od lidu se vzděláwaji, z nenadála křičeti počal: Hlas od východu, hlas od západu, hlas ode čtyr wětrů, hlas na Jerusalém a chrám, hlas na chotě a chof, hlas na wšsedten lid. Takto we dne i w noci křiče po wšsedch ulicích města obcházel. Někteří náčelní měšťané odporne to proroctwi těžce nesouce pochopili člowěka a mnohými ranami ho ubili. On ani pro sebe ani proti těm kteriz ho bili nic nemluwě, dotčená slowa křičeti nepřestáwal. Křížata tedy za wnuknutí nadlidské což w prawdě bylo, to majice, wedli ho k Řimskému wládaři. Tuto bitím až do kosti zedran byl; ale ani se žádnému neřčil ani neplakal, nébrž nejžalostiwějšim hlasem po každé ráně wolal: Běda, běda Jerusalému. Když se ho Albinus tehdejši správce Judska tázal kdo jest, odkud rodem anebo proč tak wolá, nic neodpowěděl, nébrž we lkání nad bidným městem pokračowal, až Albinus soudě že smy-

šlem se pomínul jej propustil. Až do vypuštění války se žádným z měšťanů nezacházel, aniž s někým mluvití shledán jest, nébrž na každý den jakoby modlitbu odprawoval, napořád běda, běda Jerusalemu nařikal. Ani těch kdož ho bili neproklínal, ani těm kdož mu potrmu dodávali, nedobrořečil; jediná jeho odpověď te všem byla ta smutná věštba jeho. Nejvíce ve dny sváteční křičel, a za sedm let a pět měsíců ustavičně to čině ani neospěl ani neustal, až v čas oblehu vyplnění prorockého svého hlasu wida naposledy se ozval. Na ždi jednoho dne obcházaje a opět: Běda, běda městu a chrámu i lidu, velikým hlasem volaje nenadále přidal: běda také mně. V tom kámen z praku vyhozený jej uhodil a hned zabil. Tak duši ty předvěsti ještě pronásseje vypustil.

4. Kdo věci ty u sebe rozváží, jistě najde, že Bůh o lidi péči má a že všemi spůsoby to předtím ukazuje, co jim prospěšno jest; oni pak že toliko nerozumem a dobrovolnými neřestmi hynou. Takto Židé zkázením Antonie chrám čtverouhelníkem učinili, ačkoli měli v písmích svatých psáno, že vzato bude město i chrám, kdž chrám čtverouhlem se stane! Co však nejvíce je k válce wzbudilo, obojetné prorockví bylo v písmích svatých nasslé, že toho času někdo z jejich koučín všim světem zavládne. To oni ku krajanowi odnášeli a mnozí moudří při wykladu se šlamali. Zjavně však se tím prorockwím Wespasiánowo wyznanténawalo císařstwi, kterýžto v Judsku císařem wywołán

jest). Umřít lidé osudu svého umarovali se nemohou. Židé ale znamení ta podle své libosti vykládali aneb jimi zcela opomítali, až vyvrácením města a jich vlastní zhoubou nemoudrost jejich se ukázala.

Hlava šestá.

Kterak Římané praporce do chrámu wnesše Tita prowołávaním ctíli; co Titus mluwil k Židům o život proficim; a odpověď Židůw, již Titus rozhněwán jest.

1. Římané když buřiči do města utekli a když chrám a všecko vůkol hořelo, praporce do chrámu wnesše proti bráně východní je postavili a tam jim oběti wykonawše s velikým křikem Tita za samowelitele wyhlassowali. Wojáci tak welice loupežni oplýwali, že w Syrii libru zlata za polowici předesslé ceny prodáwali. Ode kněží kteríž na zdi chrámové osedli, pachole žiznějíc ku strážcům Římským přišlo a pokoje žádalo žizeň svou wyznáwajíc. Oni nad mládím a nad nouzí jeho slitowawše se, rukou dáním jej přijali; sessed pacholík pil a láhwici, kterouž s sebou byl přinesl naplniw na horu ke svým utekl. Aniž ho kdo ze strážných dohoniti mohl, awssat jeho newěrnosti a zrůdě láli. On ale prawil: Wiry jsem nezruffil; nepodal jsem wám ruky abych u wás zůstal ale abych toliko dolů

) nepřiléhámu pochlebensstwim tuto Josef stejējuou předpověď starého J. na Wespasiána přenáší. Wjz Euseb. hist. 3, 8. str. 114. wyd. Krb.

essel a vody nabral: což wykonaw wiru jsem zachoval. Chytrosti té pro wěť pacholete ti, kteříž oklamáni byli, welice divili se. Dne páteho knězi hladem souženi jsouce dolů sessli, a od strážných k Titowi přivedeni jsouce o milost prosili. On odvětil: Čas odpustění pomnul, a již zahynul chrám, pro nějž bych wás byl usšetřil; kněžím s chrámem zahynouti dlužno. Tedy je na smrt wěsti rozkázal.

2. Tyranové s towarýssi swými wálkou obklopeni jsouce a z ohrad Řimských wyniknouti nemohouce, Tita o rozmluwu žádali. On z přirozené wlidnosti an byl město zachowati ustanowil, a na radu přátelů jenž se domníwali že již loupežníci skrowněji sobě počínají, na západní straně wnitřního chrámu postavil se. Neb tu nad Kystem byly brány a most, kterýž wrchní město s chrámem spojowal, a ten tehdy tyrany od Tita dělil. S obou stran wojáci z husta stáli, Židé pod Simonem a Janem napnuti byli odpustění se nadějíce: Řimané ale wyhlédali jak je Titus přijme. Titus wojákům přikázaw, aby se od hněwu i ode střelby zdrželi, připojow k sobě tlumače napřed na znamení že wítězem jest mluwiti počal: Žij-li jste nasyceni nehodami wlasti swé, jestto jste se ani na udatnost nassi ani na nestatečnost swou nerozpomínali, nébrž possetitlou prchliwostí a wzteklosti lid, město a chrám zahubili? Drossem byste wssictni sprawedliwě měli zahynouti, kteříž jste od té doby co wás Pompéjus wybojowal, nikdá odbojow nepřestáwali a posléze

žřejmou válku proti Římskému lidu wyzdvihli. Zda jste we množství své doufali? Zkusili jste nyní že malá částka Římského vojstva na vás stačila. Zda jste se na pomocníky spoléhali? Ale který národ mimo naši říši by raději se Židy nežli s Římany býti wyvolil? Zda w osobní udatenství? Ale wíte že nám Germanové slouží. Zda w pevnost ždi? Která jest větší než nad moře? A předce Britanové mořem ohrazení zbroji Římské se toři. Zda w neustupnost a chytrost wůdců? Ale wíte že jsme Karthágu wyvrátili. Tedy jediná wlidnost Římanů vás proti Římanům wybudila, kteří jsme vám tou zemí vládnouti dali, z rodu wasseho krále ustanowili, práwa otcowská vám zachowali a vám netoliko we vlasti ale také jinde po vůli žiti dowolili, a což nejwice jest, my jsme vám daň k chrámu sbirati a dary sbromáždowati dopustili, a těch jenž je obětowali jsme nepokutowali ani jsme nebránili, abyste wy nepřátele naši nad nás witěze bohatšími se stali a našimi penězi proti nám se ozbrojili. Užíváním těchto dobrodini zpýchawšse sytost swou na ty kteříž vám toho dopomohli obrátili jste a příkladem ukrutných hadů jed na dobrodince své jste wychrlili. Dwořem Nerónem jste pro nedbanlıwość jeho pohrdali. I jindy toliko na pohled w pokoji trwajíce za neduhu říše jste odlomenými a odtrženými údy býti se pronešli a k bezstoudným a nesmírným žádostem přísluuli. Přissel otec můj do vlasti wasši ne aby vás pro Cestia

pokutoval, ale aby vás vystříhal. A maje, kdyby pro záhubu národu vašeho byl se přibral, na kořen sáhnouti a toto město hned vyvrátiti, spokojil se Galiléji sobě podmaniti, aby vám času usmysliti se dopřál. Ale ta jeho přívětivost zdála se vám býti nestatečností a z vládnosti naší výtržností vaše zrůstu přibírala. Po smrti Nerónově učinili jste což nejneslechetnější činívají, z domácích bouří našich jste kořistili, a když jsem já s otcem odebral se do Egypta, tedy jste časů těch tu připravám válečným nadužili; aniž jste se styděli těm vyhlášeným samowládcům se protiviti, kteřížto co wojwodové s vámi dříve velmi přívětivě nakládali. Když na dům náš císařství připadlo, když všickni na tom přestávali, když cizí národové nám poselství poslali a vás uznali, opět Židé to byli kteří se nám protivili. Poselství až za Eufrát pro podnikání odboje proti nám jste poslali, nové zdi jste vystavili, an zatím v městě vašem rozbroj, rúznice wúdců a wálka domácí zuřila, jak na neslechetný sluffi. Přissel jsem před Jerusaleém s osudným rozkazem od otce mně bezděky uloženým; radoval jsem se, poznaw že lid o pokoj stojí. Před wálkou napomínal jsem vás abyste ji přestali. Když jste již dlouho bojovali, odpouštěl jsem vám; přichozím ruky jsem podával a wěrou jsem se jim zawazoval; nad zajatými slitoval jsem se, pokutami proti utiřatelům jsem jich chránil, že zdím vašim nástroje wálečné jen bezděčně jsem přitáhl, zu-

řivost vojáků svých jsem zdržoval, a po každém vítězství jsem vás tu pokoji ne jako vítěz nébrž jako přemoženec nabízel. Když jsem k chrámu se přiblížil, opět dobrovolně na běh válečný zapomenuv, prosil jsem vás abyste vlastních svých swatyní sšetřili a chrám zachovali, daw vám swobodu k wyjiti a život vám zaručiv, ano na jiném místě, jestližebyste chtěli, bojowati vám propůjčiv. Těmi wssemi věcmi jste pohrdli a chrám rukama swýma jste zapálili. A nyní, neschetníci, mne k rozmluvení pobízíte? Nač zříceniny chrámu zachowati chcete? Čili ještě spásy hodnými po wyvrácení chrámu se býti soudíte? Nýbrž také nyní we zbroji stojíte a ani při posledku nechcete aby se zdálo že se koříte. O bidníci! weč nádeři skládáte? Zda národ váš mrtev není? Chrám zhynul, město muě poddáno jest, w rukou mých jsou životowé wassi, a wy dosawád pohrdáním smrti honositi se osmělujete? Nebudu se přiti se zarysti wassi. Odvržete-li zbroj a poddáte-li se, milosti vám dopřeji. Jako dobrotiwý hospodář ostatky zachowám, neuaprawitedlných potrestaw.

3. K těm řečem Židé odpowěděli: Milosti od tebe přijiti nemůžeme, zapřísáhse se, že toho nikdá neučiníme. Zádáme aby nám dopuštěno bylo ohradami wyjiti s manželkami a dětmi; chceme na poustl jiti a tobě města zanechati. Titus welmi se rozhněwaw, že jsouce již zajati wítězitelům wýminky předkládati si osobuji, rozkázal jim promolačem ozná-

miti, aby se k němu více neutíkali a nádeje smlouvy nechovali, že již žádnému odpuštění nechce; aby vši moci se bránili a jak kdo moha se zachovati hleděli, an již podle práwa wálečného jednati bude. Wojákům nyní město wybrati a wypáliti rozkázal. Jeden den čekali. Nazejtří archým, Akru, rádnicí a Oflu zapálili; rozmáhal se oheň až ku palácu Heleny, kterýž byl w prostřed Akry; ulice a domowé plni hladem zmořených mrtwol hořeli tolikéž.

4. Téhož dne synowé a bratři krále Szaty a s nimi mnozí urození sebrawšše se prosili Tita, aby je na milost přijal. On ačkoli na Židy welice zanevřew, předce wšidnosti své nezapřel a je přijal; awšak je we wězení držel. Králowy syny a příbuzné potom swázané co rukojmě pokoje do Říma přivedl.

Ělawa sedmá.

Co dále buřičům se přihodilo, mnoho zlého činicím a trpícím a jak se Titus w město hořejši nwázal.

1. Odbůjcowé nyní na palác králowský uderiwšše kdežto pro bezpečnost mnozí byli statky své složili, Římány odtud zabnali, wšseckny měšťany tu sesslé, na osm tisíců a čtyry sta, zabili a poklady rozebrali. Dwa wojáky Řimské zajali, jednoho jízdného, druhého pěšsioho. Pěšsioho ihned zabiwšše přeše wšsecko jej město

táhli, aby se tím jedním tělem nade všemi Římany mstili. Srdný slibů jim něco ku prospěchu poraditi, veden byl k Simonovi. A tam co praviti newěda vůdci Ardalowi dán jest ku trestání. Tento svázav mu nazad ruce a oči sřatem zastřew, před Římany ku stěti ho wywedl. Ale on když Žid meče z possivy do-
býwal, k Římanům utekl. Titus ho an nepřátelům wynikl zabiti nedopustil; ale za nehodného Římským wojátem býti jej soudil, proto že živý dal se zajiti; zbroj mu odjau z wojska ho wyhnal, což muži poctiwému trestem nade smrt těžšim jest.

2. Nazejtří Římané z dolejššihů města loupežniky wyhuawšse wšsecko až k Siloi wypálili. Wojáci římsští radowali se že město hořelo, ale kořisti jim umkly, neb odbojníci prwé wšsecko wypráznilo než do wrchnějššihů města odcházeli. Bosawad žádné lítosti nad zlobami swými necitili, nébrž jimi jako cnostmi se honosili. Tedy město hořeti widouce pravili že weselými obličejí surnti očekawaji, po wyhlazení lidu, po wypálení chrámu a po sboření města nepřátelům ničeho nezanechawšse. Wšak Josef jich prositi nepřestával aby aspoň ostatek města zachowali; ale domluwami swými na jejich ukrutnosti a bezbožnosti a swými mnohými ku spáse jich radami jiného od nich nezískal nežli posměchu. Au posléze poddati se pro přísahu nechťeli, a bojowati s Římany již nemohli, isouce stráží se wšsech stran obklíčeni, a an ruce jejich předce pro zwyklost ke wraždám se po-

hybowaly: tedy rozptýlilowse se po městě we zbořených místech na přebíhající číhali. Mnohé zajímali, neb pro hlad neschastníci ti ani utéci nembdli; na to wšfecty zabijeli a mrtwoly jejich psům wymítali. Leč wšseliký spůsob smrti nad hlad lehčejším se býti zdál, tak že k Římanům, ač pustilowse o milosrdenstwi, utíkali a odbůjcům, vražedníkům swým, w ruce dobrovolně se nahořowali. W městě nebylo místa prážného, wšsudy ležely mrtwoly těch jenž buď hladem buď mečem zahynuli.

3. Tyranowé a rota jejich loupežnická poslední nádějí we stokách se kojili, kamž utekšse wyhledáwánu býti se nedomníwali a po wywrácení města a po odchodu Římanů wyjítí a utéci myslili. Ale to owšsem byl sen; ani před Bohem ani před Římany ujítí neměli. W místa pod zemí doufajíce wic nežli Římané popálili. Kdo z lidu ohně utíkajíce do průtok wbíhali, ty neschetně zabijeli a loupili. Nýbrž také potrm kdekoli ho našli šsedlý s ktwí berouce žžirali. Siž také mezi sebou pro loupeže wálčili a bez pochyby kdyby jich zhouba byla dříwe nezastihla, byliby za swou přílišnou ukrutností také mrtwol okusili.

HLAVA OSMÁ.

Kterak Titus proti městu vrchnímu náspý činí, po jich dokonání uástroje přivezti velí a celého města se zmocňuje.

1. Titus uznáváje že bez náspýw vrchní město na přikrém místě vystavené vzato býti nemůže, vojáky k dílu dwadcatého dne měsíce loa či srpna rozestawil. Doprawení k tomu látky přenesnadně se dalo, jessťo jakož jsme powěděli, wssecto dřiwí okolo města až na sto honů k stawení prwních náspýw wysekáno bylo. Štury legie náspý na západní straně města proti dworu králowškému dělali, nápomocníci a ostatní množstwi při Kystu odtad k mostu a věži, kteroužto Simon w pútkách proti Janowi místo hradu sobě wystawěl.

2. W těch dnech Idumejští wudcowé tajně shromáždiwse se o poddání-se rokowali a k Titowi pět mužů poslawsse prosili, aby je na milost přijal. Titus domníwaje se že tyranové po Idumejškých od nich se odtržení (nebo jsou největšší břímě wálky nesi) sobě ušmyslí, jim ač lítnawě žiwot slibow muže nazpět poslal. Když se již k odchodu strojili, Simon tomu porozuměw těch pět mužů kteríž k Titowi wysláni byli, hned zabil, wúdce ale, z nichž nejurozenějši byl Jakub syn Gosůw, jaw zawřel. Nniž pat Idumejškého množstwi jenž pro zajetí wudců se rozpacilo, bez ostrahy

zanechal, nébrž ždi pilněji strážiti rozkázal. Arossaf útěkum strážni zabrániti nemohli; ačkoli mnozi z utíkajících zabiti byli, předce více těch bylo jenž utekli. Bffictni přijímáni byli od Řimanů, an Titus za přílišnou dobrotivostí prvonějšiho rozkazu nesešel a wojáci také již dílem pro nasycení, dílem pro žist vraždy se zdržowali. Měšťany propouštěli, ostatní množstvi s manželkami i dětmi za malou cenu prodávali, pro mnohost otrokum a nedostatek kupcům. Ačkoli Titus povolati dal, aby žádný samotn nepřečázal, nébrž aby také rodiny své dowedli: předce i samotné přijimal ustanowim z prostředku jich muže, aby lidi trestání hodné oddělowali. Nesčíslné množstwi prodáno jest. Z lidu městského zachováno jich více nežli čtyřdset tisíc, kteréžto Titus kam se komu líbilo propustil.

3. B těch dnech také jeden kněz, Jesus syn Thebuthim, když mu Titus byl pod wýminkou, aby mu některé z poswátných pokladů oddal, život přislíbil, se ždi chrámových sessel a odewzdal dwa swicny k těm w chrámě docela podobné, stoly, koslíty a čisse, wšsecko z ryziho a hmotného zlata. Dále také odewzdal opony, oděwy biskupské s drahými kameny a nádoby mnohé k bohoslužbě zjednané. Posléze také pokladník chrámu, Fineas, jat byl jenž roucha a pasy kněžské, mnoho zlatohlawu a šarlatu k oponám chowaného, nad to škorice, kasie a jiných wonných wěcí množstwi, jimižto každodenně se ladilo, s sebou přinesl. Wydány

také od něho jiné drahé věci a posvátné ozdoby nemalé, pro kteréž ačkoli s mečem v ruce byl jak jemu jako jinému přiběhlíkovi odpuštěno jest.

4. Když již Římané po dnech osmnácti násy dokonali, tedy sedmého dne měsíce gorvijaje či září nástroje válečné k městu přitahovali. Někteří z odbůjců kteříž o městě pustili zdi zanechawše do Akry odcházeli, jiní se do stoč spouštěli; awšak předce zůstávali mnozí jenž se sestoupivosse bránili těm jenž berany ke zděm přistawovali. Ale Římané je množstwím i udatností přemáhali a což největšího jest, čerstvou myslí proti choulostiwým a umdleným bojovali. Když částka zdi wyvrácena a některé věže berany sraženy byly, hned obráncové jich rozběhli se, a také tyrany strach nezbytný zasáhl. Stáli tuto prvé než nepřátelé došli jako strnuli, a o útěku a oslání rozpakovali. Ty jenž nemálo předtím pyšni byli a neschetnostmi se honosili, nyní widěti bylo an poníženi byli a tráslí se, že taková proměna i na neschetnicích spatřovaná ku politování pohnula. Usilowali sice posléze na obradu udeřiti, Římské strážné stěci a je prorazivosse ujiti. Newidouce ale žádného ze swých předeslých wěrných (utikal zajisté kamž každého potřeba přinutila) když poslowé oznamowali že wšeckna zed na západě se obořila, že již Římané wessli a že nepřátelé po stopách již za nimi se berou, posléz také že widěti již nepřátely na wěžích, an strach zraků jich mamil: tedy

na tváře padše na své nesmyslnosti nařikali a jak žily podřezané majice utéci newěděli. Tuto moc Boží proti nespravedlivým a štěstí Římské poznati se dává. Nebo ukrutníci sami sebe ochrany zbawili a dobrovolně s věži sešli, kdež žádnou moci leč samým toliko hladem vyhubení býti nemohli. Římané jenž tak mnoho o slabší zdi se namáhali, nyní zdi nástroji válečnými nedobytečných štěstím dosáhli. Neb tři dotčené věže tak pevné byli že by byly všem nástrojům odolaly.

5. Dpustiwše je tehdy aneb raději Boží moci s nich sehnání bywše, rychle do údolí pod Silóou utekli. Když od strachu poodechli, opět na ohradu z té strany vyhnanou dorýwali. Ale již smělosti nouzi a potřebám se newyrownawše, an sílu jejich strach a neřest byla zemdlila, od strážných odstrčení jsou a rozehnutí bywše po stokách se roztrýwali. Římané zatím zdi zmocniwše se praporce na věžích wywěsili a s plésáním a s radostí wítěznou píseň zapěli. Stončení wálky nad počátek mnohem lehčej se jim dařilo. Bez krwe proliti na zdi poslední se mimo pomyslení své dostawše a widouce že jim žádný neodporuje, w nejistotě co mysliti o tom se powahowali. Do ulic s dobytými meči walice se kohokoli potkali směle zabijeli a celé domy se všemi kteříž tam utekli zapalowali. We mnohých domích do kterýchž pro loupež se wedrali celé rodiny mrtvé a střechy plné mrtwol hladem zahubených nacházeli, až pohledu toho se ustra-

široffe s práznýma rukama vycházeli. Avšak ačkoli zabíthých litujíce živým předce neodpouštěli, nébrž na potkáni každého probodajíce a nlice mrtvými těly osivajíce po všem městě krev wyléwali, tak že mnohý hořící dům krvi uhasen byl. Zbíjení síce večer přestávalo, ale oheň w noci také zuřil. Dsmého gorpiaje či září wzešlo slunko nad hořícími sutinami Jerusaléma, města to které kdyby toli blažených dní od wystavení svého bylo užívalo, kolik neřeští za obležení počilo, byloby jiným k záwisti bývalo; avšak bylo hodno takového neštěstí, wydadouc takové plemeno ode kteréhož wyvráceno jest.

Hlava dewátá.

Co Titus wonitř wessed poručil; počet zajatých a zahynulých. O těch jenž do stoč utekli, mezi nimiž též Simon a Jan tyranové.

1. Titus wessed pewnosti města a wěži divil se, kteréžto tyranové w nesmyslnosti opustili. Powážiw jejich pewnou hmotnost, jejich wysokost, welikost kamenů a zewrubnou spojenost, délku a šířku jejich, zwolal: Dvšem pomoci Boží jsme swítěžili a Bůh byl jenž z těchto ohrad Zidy odehnal; nebo jaká moc lidská, aneb jaci nástrojové by proti těmto wěžim co byli prospěli? Mnoho takových řeči s přátely rozmlouwal, lidi we twrzích od tyranů zajaté propu-

stít, ostatek města a ždi podvrátil, těch toliko věži zanechal na pamět štěstí svého, jehož přičiněním věci dobyl jinak nedobyvedlých.

2. Když vojáci ve vraždách omdlávali a veliké ještě množství živých pozůstávalo, rozkázal Titus toliko oděnce a ty jenžby se bránili zabijeti, ostatní množství zajimati. Ale vojáci kromě vyznačených také starce a mdlé usmrcovali. Jonáky ve kvetoucím věku do chrámu wehnawffe w ženské síni je zawřeli. Za strážce nad nimi ustanowil Titus jednoho swobodníka a za soudce nad jich osudem přítele svého Frontóna. Loupežníky a buřiče, z nichž jeden druhého wytrazowal, wesskery dal usmrtiti. Z mládenců ty jenž wysokého a usslechtileho byli těla, wybraw k triumfu je chowal. Ostatní jinochy nad sedmnácte let starssi swázané do Egypta do bání poslal. Mnohé Titus po krajínách rozdal, aby na diwadlech od meče aneb od sselem hubeni byli. Kteriž pod sedmnácte let mladssi byli, prodáni jsou. Ostatně w těch dnech, we kterýchž od Frontóna rozdělowání se dalo, hladem jich dwanácte tisíc zemřelo, buď že jim z uenawisti strážných nebyl dodáwán pokrm, buď že sami poskytnowaným pokrmem pohrdali. Dwssem ale také pro množství lidu nedostatek w obilí odstraniti se nedal.

3. Wssekch těch kteriž w té wálce zajati jsou, dewadesáte a sedm tisíc počteno jest; za celého pať obležení jeden milion a sto tisíců zahynulo. Byli to nejwíce Židé, awssak ue z

Jerusaléma rodili. Neb ze všech krajin k svátečnímu dni přeseň sbromáždívše se nenadálou válkou obkličeni jsou, tak že nejprvé pro úzkost místa mor, potom rychleji nadto hlad je postihl. Ze pak tak veliké množství mohlo se obsáhnouti v městě vysvítá z vnčení pod Cestiem, jenž Nerónovi národa toho potupovateli počet mladého mužstva oznámiti hodlaje knězi žádal, aby možnoli, množství lidu sečetli. Oni v den sváteční velikonoci, kdež se od deváté až do jedenácté hodiny oběti zabíjeji (a při každé oběti spolek nejméně desíti mužů někdy také dwadeceti se sestoupá an jednomu hodowati se nedopouští) dvě stě padesáte sset tisíců a pět set obětních hodůw načetli. Bude jich pak, bychom deset toliko hodowníků k jedné každé oběti počítali, dwa miliony a sedm set tisíců, všech čistých a posvěcených; neb malomocným, semenotným a ženám krwotným a jiným lidům nečistým, ano ani cizím pro náboženství příslhým oběti se přiúčastniti nedopouštělo se.

4. Veliké to množství ode všech strau se sbromáždilo. Chtěl tomu osud, aby tehdy jako v žaláři všechen ten národ zavřin byl a válka město lidmi naplněné obkličila. Všechnu od Boha poslanou záhubu počet zabitých převyšuje. Z těch jenž po úpadu města se pojewili, Římané částku zabili, jiné zajali; všechny ale na něž we stokách prohlédávajice a zemi odvírajice nahodili, postínali. Nalezeno také tu mrtwol více než dwa tisíce, z nichžto ně-

teří rukou svou, mnozí obapol se zabili, většší pak díl hlai se zahynuli. Mrzký sinrad jich při vcházení potka val, tak že mnozí hned naspátek odcházeli, jiní ale z lakomství wessli po shromážděných mrtvolách sšlapajice. Nebo mnohé zboží we sklepích pod zemí nacházeli a zisťnosti wsselitý prostředek dowoleným býti se widěl. Také mnozí wywedeni a propuštěni byli z těch, kteréž tyranové swázali, neb ti ani při nejzazšich pohromách od ukrutnosti nepřestávali. Ale pomstilk Bůh nad obojím hodně. Jan zajisté jsa s bratry we stokách hladem soužen žádal milosti od Římanů jimiž takto byl pohrdal; Šimon ale, jakož doleji oznámíme, teprwá po násilném odporu se poddal; zachowan jest co obět k triumfu a zabiti; Jan dán jest do usta-wičného wězení. Římané nato i zewnějšší díly města popálili a zdi zkořene wywrátili.

Hlawa desátá.

Že Jerusaleu pětkrát dříve wzaty tuto podruhé obořeu jest; stručná jeho historie.

Tak Jerusaleu wzat jest druhého léta cisarštwi Wespasianowa, osmého dne měsice gorpiáje či záři. Pětkrát prvé wzat, tehdy po druhé zkážen jest. Egyptský zajisté král Asocheus, po něm Antiochus, potom Pompéjus a po těch s Heródem Sofius město wybojowali ale zachowali. Před nimi ale král Babylonšký jeho zmoc-

nim se je wyrátíl, po létech wystawení jeho tisící čtyrech stých a šedesáti osmi a měsících šesti. Nejprvnější vystawitel jeho byl chananejský král, kterýžto domácím jazykem nazwán byl Melchizedek to jest král spravedlivý: byl zajisté takovým. A protož byl nejstarším knězem Božím, nejprw chrám wystawěl a město Jeruzalémem nazwal, jenž předtím Salem sloulo. Chananejský lid vyhnal král Dawid a město to k obývání swému lidu wydal; po čtyrech stých šedesáti čtyrech létech a šesti měsících po něm od Babyloňanům wyráceno jest. Od krále Dawida, kterýžto nejprvnější ze Židů w Jeruzalémě kralowal až do wyrácení za Tita prošlo let tisíc sto sedmdesáte dewět; od prvního pak wystawení až do wyrácení jeho let dwa tisíce sto sedmdesáte sedm. Ani starobylost ani znamenité jeho bohatstwi, ani jeho po wšem swětě rozhlášená powěst, ani weliká sláwa náboženstwi jeho wyrácení ho nechránila. Takový byl konec obležení Jeruzaléma.

K n i h a s e d m á .

Hlava první.

Kterak wesskeren Jerusaleým podwrácen kromě tři wěží, kterak Titus na sněmu wojáky chwálí, odplaty jim rozdáwá a mnohé propouští.

1. Ceprum kdž wojáci ani toho zabijeti ani co bráti neměli zuřiwost jejich utrocena byla; neb kdžby byli co činiti našli, byliby žiwé dusse nešetřili. Nyní rozkázal jim Titus wšedno město a chrám z kořene wywrátiti, a toliko wěží, kteréž nad jiné wynikaly, Gasaélu, Hippiku a Mariamny, a západní zdi zanehati. Žeť zajisté aby ohradou byla posádce tam zůstati mající, wěže pak, aby potomkům oznámily, jak weliké a jak ohrazené město udatnosti Řimské podlešlo. Wesskeren ostatní města prostor tak bořitele wyrownali že přichozi ani tuffiti nemohli, že místo to druhdy obýwáno bylo. Takowého kouce došel Jerusaleým síleuosti odbojcům, město přestwostné a u wšelikých lidí proslulé.

2. Titus umínil legie desáté, některých čet jízdy a kohort z pěchoty tam co posádky zanechati. Když již všecko což k válce náleží dokonáno bylo, požádal všeho vojska za věci udatně provozované pochváliti a mužům jenž se udatenstvím vynacili, náležité odměny usťědřiti. Tedy vystaviv sobě u prostřed prvního tábora veliké lesseni, a na ně s nejznamenitějšími vůdci vstoupiv s místa doslyšného pravil: Velice děkuji vojsku, že jste dobrou ke mně vůli do konce zachovali. Uznávám vaši po všechnu válku poslušnost, již ve mnohých a velikých nebezpečstvích spolu s udatenstvím jste dokazovali, a kterou jste římskou říši oslavili všem lidem to zjavně činíce, že ani množství nepřátel, ani ohrady krajin, ani velikost měst, ani sílena opovážlivost a vzteklá ukrutnost nepřátel nemohou Římské síle odolati, ačkoli by jim štěstí na mnoze nakládalo. Uspěchtilý jste, di dále, té drahné válce konec učinili, úspěchtilějšího nad ten jsme sami při počátku války žádati nemohli. Uspěchtilější pak a slavnější věc pro vás ta jest, že nyní vládce Římské a panovníky říše od vás vyhlášené a do vlasti předestlané všickni rádi přijmou a vám wolitelům za wyvolené vládaře děkovati budou. Já se vám divím a vás miluji. westery jestto spatřoval jsem jak každý co nejvíce moha udatenství dokazoval. Těm jenž dle větší síly znamenitěji bojovali a netoliko život svůj statečnými činy ozdobili ale udatně sobě vedouce také vojsko moje osla-

wili, nyní chci poctiwoostí a mydou se odplatiti: žádný z těch jenž wíce nad jiné činiti hleděli, sprawedliwé odměny zbawen nebude. O to welikou pilnost wěsti chci, an raději udatnost spolubojowníků swých wyznamenati nežli wystupky jich trestati oblibuji.

3. Sned tehdy rozkázal muži k tomu ustanowenými jména oněch oznámiti kdo udatného něco we wálce provedli. Ze jména každého jmenuje wysšlé schalował, osvědčował radost swou nad činy jich slawnými, zlaté wěnce na ně wzkládal, řetězy zlaté a dlouhá zlatá kopy i praporce stříbrné jim darował a každého w důstojnosti powyššil; ano i z kořisti zlato, stříbro, roucha a jinou loupež jim štědře dělil. Když wšfectny tak darował, jakž se jemu zdál každý zasloužiti, wšsemu wojsku želání wšseho dobra učinim s welikým promoláwáním swojincůw dolů seffel a k wykonáwání oběti za wítězství obrátil se. Z welikého množství wolů jenž stálo okolo oltářům a obětowano bylo, wojsku bohaté hodny ustrojeny byly. Bohodowaw s nimi za tři dni, wojáky ostatní kdožkoli chtěl rozpustil, ale tmě desáté stráž Jerusalema swěřil, aniž k Eufrátu, kdezto předtim stála, zase ji poslal. Pamatuje pak že tma dwanáctá pod Cestiem před Zidy ustoupala, že Syrie ji wzbhnal (stála pak dříve u Rafanéje) a do Melitény u Eufrátu při končinách Armenie a Kapadocie ji poslal. Dwě tmy při sobě až k swému do Egypta odchodu zanechal, pátou a patnáctou. Potom do Césaréje přimořské s

celým wojskem se odebral, wesskeré množstwi loupeži w ni složil a otroky tam chowati přikázal. Do Italie plawiti se zima zbraňowala.

Hlawa druhá.

Kterak Titus w Césaréji Filipowě wsseliká diwadla strojí. O Simonu thranowi, kterak lapen a pro triumf chowan.

1. W tom čase, když Titus obležení w Jerusalémě podnikal, Wespasián wstoupiv na kupectou loď z Alexandrie do Rhodu se plawil. Odtud na lodi o trojích wessích jeda wssecta města připlawná nawssíwíl a slawně od nich přijat byl, načež z Jonie do Řecké země bral se. Dostaw se potom za Korcyru na mys Zapygii odtud již po zemi jel. Titus zatím z Césaréje přimořské wssed přijel do Césaréje Filipowny a dlouho tam přebýwal, diwadla wykonáwaje. Přemnoho zajatcůw tuto zahubeno bylo, jiní zwěři jsouce dáni, jiní we tlupách mezi sebou na smrť se potýkati musosse. Tu také zwěděl, že Simon syn Giorów tímto spůsobem zajat jest. Simon ten jenž za obležení Jerusaléma w hořejším městě se postawil, tehdy, když Řimské wojsko uwnitř zdi wssedssi wssecto město hubiti počalo, nejwěrnějších z přátel powolaw s kameníky, s nástroji jim potřebnými a s pokrmý na mnoho dní do nějaké skrýté jámy se spustil. Potud wy-

kopaná byla, oni se jí dále dávali; když ale
 lamenná celina jim překážela, tu kopali nadě-
 jíce se, že dále se dostanouce bezpečně vyjdou
 a tak zachováni budou. Ale naději tu jejich
 marnu býti brzo zkuffenost dokázala. Hornici
 se sotwa málo podkopali, již potravu, ačkoli
 velmi skromní, jim se nedostávalo. Tedy
 Šimon, aby uleknutím Řimany oklamal, w
 bílé roucho se oděl, pláště zlatohlawový sobě
 připial a na tom místě ze země wylezl kdez
 chrám předtim byl. Nejprw wojáci jenž ho
 widěli poděšili se a strnutí stáli; potom když
 bliže přistoupili, kdoby byl se ho tázali. Ale
 toho jim Šimon neoznámil, rozkazowal ale k
 sobě wůdce powolati. A hned přissel Teren-
 tius Rufus, neb ten správцем wojska pozůsta-
 wen byl. Brzo se prawdy od něho dowědew
 Šimona swázati dal a Titowi příhodu tu ozná-
 nil. Takto Bůh Šimona ku pomště ukruten-
 stwi, kteréhož proti měšťtanům swým zuřiwě a
 tyrantsky užíwal, w moc nepřátel jemu přene-
 návistných wydal, ne uásilným podrobením,
 ale dobrowolným ku trestání se dostawením,
 protože mnohé ukrutně zbíjel, falešně je z od-
 stoupení k Řimanům obwiňuje. Nemůže ne-
 sšlechtnost hñewu Božího ujiti, aniž sprawedl-
 nost Jeho se utrácuje, nébrž wezdny časem
 swým nad těmi msti kteříž jí urážejí a těžší
 pokntu z těch béře, jenž tím že hned uebyli
 trestáni se již jí prosti býti domníwají. Toho
 Šimon zkuffil, když w ruce Řimanům upadl.
 Jeho wyjiti ze země zawdalo přičiinu, že mnoho

jiných buřičů we průkopích postiženi jsou. Dodán pak jest Simon swázaný Titowi, když se do Césareje přimořské nawrátil. I rozkázal ho schowati k triumfu, kterýž sobě w Římě strojil.

Hlava třetí.

Sterať Titus narozeniny bratrowy a otcowý slawě mnohé Židy zahnbil. O Židech w Antiochii neschetným Antiocha Žida sobě počínáním do nebezpečí wvedených.

1. Za přebytu swého w Césareji Titus den narození bratra swého velmi slawně slawil, mnohý díl odsouzených Židů k jeho poctivosti na smrt oddaw. Počet těch kteříž se zwěti potýkajice se, ohněm spálení jsouce a mezi sebou sami bojujice zahynuli, byl nad půl třetihotysíce. Wšak wšecky věci ty zdály se Římanům, ačkoli Židé tisíci způsoby byli hubeni, ku pokutě nedostatečny býti. Potom Titus do Beryta osady Římské we Fenicii přijel, w tom městě také déle pobyl, a na den narození otce swého wětšší skwostnost tak w nádhernosti diwadel jako w jiných přípravách ukazowal. Tuto také množstwí jatých způsobem předesským zahynulo.

2. Téhož času Židy w Antiochii trpka obžalování a záhubná nebezpečnost postihla. Celé Antiochenště město se na ně zbourilo, di-

lem pro nářky, kterýmiž toho času obžalováni byli, dilem pro věci nedrahně předtim stalé. O věci té widi se mi něco předešlati, abych wyprawování toho což se potom dalo, myslí přístupnějšsim učinil.

3. Židovské pokoleni mezi wsseho swěta obywateli roztroufalo se; největšsi ale jich část pro sousedství w Syrii a zvláště w Antiochii obydlela, pro velikost města toho, nejwice pak pro dopustěné jim od králů po Antiochowi swobodné obhívání. Antiochus Epifanes sice Jerusalema dobyw chrám obloupil, ale králowé po něm wssecko měděnné nádobi chrámové Židům w Antiochii nawrátili, zboru jejich to oddawšse, a rovného s Řeky práwa městského je přiúčastnili. Potomni králowé s nimi stejně nakládali, a tudy oni rozmáhali se a swatyni úpravami a znamenitostí darů oslawili. Poněwadž k jejich náboženství množství Řeků přecházelo, také tyto jakýmsi způsobem částkou sebe učinili. Času toho we kterýž wálka počala se, kdýž Bepasián do Syrie se připrawil a nenáwist proti Židům wrchowala: tehdy jeden z nich, Antiochus nějaký, jenž pro otce byl we velké wážnosti (neb otec byl správce Židům w Antiochii) wysšed do prostředku we shromáždění měššanůw na diwadle, na otce a na jiné žalowal, že jedné noci wssecko město zapáliti umiunili a některé přespolní Židy jakožto té rady účastníky jim wydal. Ty řeči slyšše lid se rozjitřil a na ty kteříž wydáni byli oheň rozkázal přiněsti; a

hned wssickni w divadle spáleni jsou. Tudiž na ostatní Židy uderit pospíchali smýslejšice, jestliže rychle nad nimi pomstí, že vlast svou zachowají. Antiochus hněw jich wíce rozpalo-
wal a aby proměny wúle své a své židow-
ských obyčejůw nenáwisti dokázal, spůsobem
Řeckým obětowal, žádaje aby i jiné Židy k
takowému obětowání nutili. Odpiráním prý
úkladníci wyjeweni budou. Antiochensští se o
to pokusili; ale málo jich tomu powolilo; kte-
říž pak se zdráhali, wssickni zabiti jsou. Antio-
chus přijaw od Římského wúdcce wojáky, ukrut-
něji na své spoluměšťany dotíral, nedopouštěje
jim dne sedmého od práce odpočiwati, nébrž
nutě je wssecko činiti, co w jiných dnech wy-
konáwali. A tak na ně dorýwal, že netoliko
w Antiochii sedmého dne odpočinuti zrušeno
jest, ale od toho začátku také w jiných městech
za krátký čas nápodobně se dálo.

4. Mimo tyto útisky Židůw w Antiochii
jiná znowu jich neřest potkala, která mne prá-
wě k sepsání wěci oné přiwedla. Stwer-
uhelné náměstí, rádnice, pokladnice a kobky
králowské wyhořely a oheň s těží přetržen jest,
příliš welikou mocí na wssecko město wale se.
Antiochus skutek ten na Židy sčítal. Antio-
chensští byl dříwe na Židy nebyli newražili,
již pro ustrassení se té udalosti na ně zane-
wřiti museli; pamatujíce ale na předesslé wěci
tim wíce k wěření těm pomluwám přiwedeni
byli. Tudiž jakoby na své oči byli pohlídali
an Židé oheň podkládaji, jako wztekli s weli-

lou hněvivostí na obžalovance udeřili. Sotva zuřivost jejich Kneus Kollega legát utrotiti mohl, žádaje, aby dopustili císaři o tom co se děje oznámiti. Vespasián sice již Césennia Pěta co vládaře do Syrie poslal, ale ještě on byl se nepřidral. Kollega pilně to vyhledávaje doptal se pravdy, že ze Židů od Antiocha obžalovaných žádný v tom účastenství neměl, uébrž že oheň založili zlošynové pro dluhy domnívající se, kdyby radnice a desky obecné sročely, že dluhů prázni budou. Dožad ta vyšetřování trvala, Židé ve hrozné úzkosti pro budoucnost se povahovali.

HLAVA čtvrtá.

Kterak Řím Vespasiána přijal, kterak Germanové od Římanů odstoupili opět podrobeni byli, a Sarmatové do Wysie udeřivše do svých končin vrátiti se přinuceni jsou.

1. Titus obdržev od otce poselství s jakou dychtivostí ho v Itálii očekávali obzvláště pak že město Řím s obecnou radostí a slávou ho přijalo, veliké potěchy a rozkose nabyt, jsa péče o něj přeutěšeně zbaven. Nebo Vespasiána kdž daleko ještě byl, všickni lidé v Itálii jako přítomného vítali očekávání jeho pro veliké ho žádání za přítomnost pokládajice, a veseljat k němu bez nucení samoděť naklonost projemovali. Senát pamatujic na neřesti,

Které se při proměnách císařů staly, rozžádal se císaře přijíti, wahou wěku a bleskem wojeusťch skutků ozdobeného, jehožto vláda, jak wěděli, toliko k spáse poddaných směřowati bude. Vid pohromami domácimi uhnětený jessťe wice přiježdu jeho žádostiw byl, doufaje jistotně že neřestí zbude, a že se starodáwnou bezpečností opět blahobytu dostane. Nejwice pak wojáci k němu žření měli, neb ti nejlépe žuali welikost bojůw jim wywedených. Rezběhlosti a líkrawosti jiných welitelůw zkusiwše přemnohé hanby zbaweni býti žádali a tudy tím toužebněji po muži dychtili kterýž sám čest jejich zachowati mohl. An tehdy takowou náklonností wšickni se k němu winuli, tedy wňšši důstojníci déle ho očekáwati nesnesli, nébrž welmi daleko od města Řima jemu we střic pospichali. Aniž kdo z lidstwa ostatního wyjiti mēssal, wšickni walili se a wšsem snadněji we střic jiti nežli očekáwati zdálo se. Tehdy město poprwé potěchu bezlidného pokoje počilo: neb žústáwajících u přitowání welmi málo bylo. Když oznámeno bylo, že se k městu přibližuje a předchozí jak dobrotiwě každého z těch přijal powídali, wšsecko již pozůstalé množstwí s manželkami a s dítkami na ulici jej přijalo, a kudy bral se, tuto lidé při žádoucím ho spatření a přiwětíwém jeho pohledu radoštně prowoláwali, dobrodincem a zachowatelem a císařem Řimské vlády jediné hodným ho nazýwajice. Wšsecko město jako chrám bylo plno wěuců a blahowůněmi oplýwalo. Pro okolo stojící množ-

stwi stíží na palác se dostal, kdež nejprvé bohům domácím děkonné oběti obětoval. Vid nyní obrátil se k hodování a při obecné hostině podle pokolení, rodů a sousedství obětující bohům žádalj, aby Vespasián za dlouhý čas na císařství Římském trval, a dětem jeho a nejpozdnějším vnukům vláda bez soku zachována byla. Po tom radostným císaře přijetí město Řím očividně w blahobytu se rozmáhalo.

2. Před těmi časy když ještě Vespasián w Alexandrii byl Titus pak u Jerusaléma ležel, veliký díl Germánů k odpadu od Římanů pohnul se, se kterýmižto také blízcí Gallowé spojili se společným úsilím jarma Římského zbarviti se nadějíce. Germánům od Římanů odpadnouti a válku s nimi svěsti pozdvihla nejprvé jich povaha, kteráž zdravé myslí prázna jsouc w nebezpečenství při nejmenšší naději úspěchu se uvrhuje, potom také nenávist vládařů, an vědí že samým toliko Římanům národ jejich se podrobiti musel. Ale největší důvěry okolnosti tehdejší jim poskytnuly. Vidouce Římské císařství pro časté proměny císařůw uvnitř docela skormoucené a slyšíce že celý obor světa jim poddaný u velikém napnutí se pohybuje domnívali se, že při zmátcích a rozmíštěch Římanůw nejlepší se jim příležitost nastýhá. Tu pak jim radu dávali a tou nadějí jich pozdvihovali Klasikus a Vitellius, dva wůdcomé Germánů. Ti od dáwna síce nových věcí žádostivi byli, nyní ale teprvá okolnostmi

k tomu přivedení svůj úmysl vyjevil a tudíž ochoty množství zkusiti chtěli. Již veliký díl Germánů k odpadu od Římanů se spiknul a jiní k nim se přidati neodpírali: tu jako vnutnutím Božským Vespasián ku Petiliowi Cerealowi, kterýž předtím Germanii spravoval, list poslal, kterýmžto prokonsulem ho vyhlásil a spravování Britanie jemu odvezdal. Ten ubíraje se kamž mu rozkázano bylo, uslyšel že se Germanové pozdvihli; tudíž na ně již shromážděné uderiv a w krvavé je válce poraziv té nesmyslnosti je zbawil a k skromnosti je přinutil. Ale by pak on byl na ta místa se záhy nedostal, předce po nedrahném čase potom měli pokuty pro odpad dojíti. Neb jak mile poselství o jich odboji do Říma se doneslo, Domitiánus César to uslyšav newáhal, jako by jiný w tom věku byl činil (neb velmi mlad byl) tak veliké věci podstoupiti, uébrž wrozenou od otce máje udatnost a nad věk svůj zkuffený isa hned proti těm barbarům táhl. Již na pouhou powěst o příchodu jeho na myslich poklesse w strachu se jemu poddali za zist to pokládajice, že bez záhuby pode jeho předestlé se podrobiti mohli. Domitián věci tak w Gallii zařidiv, aby snadně zbouřena býti nemohla, oslawen činy jenž jeho věk převyšowali a na otcowu sláwu sluffeli, do Říma se zase nawrátíl.

3. Téhož s odbojem Germanůw času sběhl se útok Skytůw na Římány. Vidný kmen Skytůw, Sarmatové, tajně do Mysie přes

Dunaj přessli; potom násilně pro weliké množství a těžce pro nenadálý příchod na Římany připadše mnohé na strážích odklidili ano i legáta Fontéja Agrippu, kterhžto se s nimi potkal, po kruté bitvě zabili, pak po příležitých krajinách se plahočice kudykoli táhli wsecko poustkou pokládali. Když Vespasián o té zhoubě Mysie zvěděl, poslal Rubria Galla, aby nad Sarmaty pomstu wzal. Mnozí z nich w bitvě padli; ostatní w strachu domůw utekli. Wojwoda tu wálku netoliko dokonal, ale také k budoucim časům prohlédaje bezpečí opatřil; neb wětšší a hojnější stráží místa osadil tak že barbarové nijak Dunaj přejiti nemohli. Tak rychle w Mysii wálka ukončena jest.

Hlawa pátá.

O potoku sobotním jez; na cestě po Syrii Titus spatřil; kterak Antiochensští proti Židům se zasužice od Tita odměstěni byli; a o triumfu Vespasiánowu a Titowu.

1. Titus jak jsme prawili w Bernytu déle pobyl. Odtud táhl po wsech w Syrii městech, wssady kam přibyl welui znamenitá stroje diwadla při nichžto wezdy přemnozí jati Židé k ukázání záhuby národu toho umírali. Na cestě spatřil potok za swou powahou přepamatný. Ten teče prostředkem mezi Arkaji, městem krále Agrippy, a Rafanaji, a má wlastnost podiw-

nou. Když teče, hojný a prudký jest; wšak po sšest dni hned od pramenů přestává a řečiště jeho wysychá. Potom jako by žádného přetřhu nebyl utrpěl, sedmého dne rovně jako prvé teče. A pořádek ten že wždycky zachováwa jistotně shledáno; protož také sobotnim nazwán jest, od soboty židowské.

2. Antiochenšský lid zvědew že k nim Titus jede, zůstati w městě pro radost nemohl, ale wšickni mu w cestu pospíchali, a až třidcet a nadto wice honů wysšedše netoliko muži ale také ženy s dětmi ho očekáwali. A když ho blížiti se uzřeli, po obojí straně silnice ulici učinili, ručy jemu k uwitání wšitrali a blažitým plésáním do města ho sprowázeli. Ale mezi wšsemi promoláwánými ušlawičná zazníwala prosba aby Židy z města wyhnal. Titus wšak těm prosbám nepomolil, a neodpomidaje jich poslouchal. Židé newědouce co myšli a co učiní, we velikém a ukrutném strachu byli; neb nezůstal Titus w Antiochii ale hned do Zeugmy města při Eufrátě obrátil se. Tuto legáti od krále Partského Bologesa k němu přišli, zlatou mu pro wítězství jeho nad Židy nesouce korunu. Přijaw ji a hody poslům těm přistrojiv odtad do Antiochie se nawrátil. Když pak senát a lid Antiochenšský na něho dotírali, aby do divadla mezi ně přišel, kdežto wšsectno množství ho očekáwalo, velmi wlidně w tom jim powolil. Sotwa ale přibyl, anol oni silně o to stáli a častokrát žádali, aby Židé z města wyhnáni byli. I odpowědel velmi důwtipně:

Blasť jich, do kterěžby se wraceti museli, podvrácena jest a nestává již místa, we kterémžby přijati byli. Antiochenští s prosbou první odmrštěni bywše k druhé prosbě obrátili se. Prosili ho, aby měděné tabule odniti powelel, na kterýchžto práwa Židovská wyryta byla. Wšak ani k tomu Titus nepřivolil, nébrž práwa Židů Antiochenských před swým do Egypta odchodem potvrdil. Když pak swou cestou do Jerusalema se dostal a žalostiwou zpuslost ke kráse města starodáwného přirównal: rozpomenuw se na welikost rozbořených stavení a na starou sláwu, rozželil se nad wyvrácením města. Nepléšal jako by jiný to byl učinil že takowé a tak weliké město zkořene wyvrátil; nébrž z nowa zlořecil půwodům odboje toho kteríž tu pokutu na město uwedli a tím projewil, že nikdá udatnost swou strze záhubu prowincium oslawowati nežadá. Z welikého bohatswí nemalá část w rumu jessť se nacházela. Něco sice Římané wykopali, wice pak věci těch za uká-zowáním zajatých wynásseli, zlato, stříbro i jiné drahotiny, kterěžto dřiwější majetníci pro nejistý osud wálky do země schowali.

3. Titus na cestě své do Egypta rychle spustlá místa projew do Alexandrie dostal se. Nyni uminil do Italie se plawiti a dvě tmy jež měl při sobě, propustil, pátou do Mysie, patnáctou do Bannonie, odkud byly přissly. Ze zajatých pohlawary Simona a Jana, a jiných w počtu sedm set mužů pro welikost a zname-nitou pěknost těla wybrati a hned do Italie

doprawiti rozkázal, chtě je při triumfu wyvésti. Slawba se mu po vůli dařila. Římané ho podobně jak otce jeho přijali a jemu podobně w ústřetu wyšli. Slavné bylo to pro Tita, že i otec jemu naproti wyjel a jej uwital. Množství měšťanů nadzemskou jakousi radostí obweselilo se, wsecky tři členy císařského domu svého pospolu uhlídajíc. Po nemnoha dnech jeden společný triumf slawiti umínili, ačkoli senát oběma dwa zvláštní přičeknul. Když den byl oznámen, w kterýžto ta slawnost měla se dáti, žádný z tak nescíslného množství měšťského doma nezůstal. Všickni wyšedše, místa, kdež aspoň státi se dalo, osadili, zanechawše sotwa náležitého prostřanství, kudy císařové w triumfu jeli.

4. Besskeré wojsko pod vůdci swými přede dnem w tlupách a w řadách wyšlo a u wrat, ne hořejšího palácu ale chrámu Isidy (neb tam císařové nocowali) postaweno bylo. Před rozedníwáním se wyšli Wespasián a Titus s wawřinowými wěnci, a w nachowém rouchu do kobky Oktawie brali se. Tam senát, wrchni z úřednictwa a znameniti z rytířů příchodu jejich očekáwali. Před kobkami lesseni připraweno a na něm sedadla slonowá přistrojena, na něž wstoupiwše císařové posadili se; ihned jim wojsko wzplesalo a skutky udatnosti jejich wychwalowalo. S wojáci bez zbroje byli w hedbáwném rouffe, wawřinowé wěnce na hlavách majíce. Přijaw Wespasián jejich prawolání, přetrhnul jejich plésání a nawěští jim dal k odmlčení se. S hned weliké

ticho nastalo. Tu vystal Vespasián a rouchem veliký díl hlavy přikryv slavné modlitby vykouával; tolikéž i Titus učinil. Po vykonání modliteb Vespasián krátce se všem promluviv vojáky k obědu, kterýž jim podle obyčeje od císaře se strojívá, rozpustil; sám pak tu bráně se vrátil, kterážto odtud že strze ni vždycky slavnost triumfu wedena byla, jméno triumfálné brány vzala. Tam něco pokrmu uživše v roucho triumfální se oblekli a bohům u brány postaveným obět vykonavše triumf a to strze divadlo wedli, aby všectvo množství snadně widěti mohlo.

5. Nemožno jest rozmanitost podívání toho a tu všelijakou nadheru buď ohledem umělosti buď ohledem bohatosti a vzácnosti podle hodnoty wyprawiti. Wěci nejznamenitější, kterými kdy člověkové šťastní vládlí, jiné nad jiné podivnější a dražší, ty všecty toho dne festly se aby velikosti Římského císařství dokázaly. Sperty ze stříbra, zlata i slonových kosti we všech způsobách widěti bylo, uctoliko jednotlivé skvosty, nébrž ať tak dín, nádhery potokem plynuly. Roucha byla z částky nachem nejtenějším napuštěná, z částky dílem Babylonským nejkrásněji wyšiwauá. Skvoucí drahokamenové jiní w korunách zlatých, jiní na jiných připravách wsázení w takovém množství se veřejně nesli že zjerno bylo, že my omylem jen věci ty za řídké vzácnosti pokládáme. Následowali obrazové bohům divocé velikosti a nedostizné umělosti, všectvo z látek nejdražších. Nadto i

rozličná zvíř ve vlastní svou ozdobu oblečená se vedla. Besskeri nosíci těch věcí nachovýmými a zlatohlavovýmými rouchy ozdobeni byli; zvláště pak wojinové té slavnosti účastníci přewýbornou a podivnou nádherou se škwěli. Ani zajatí bez ozdoby nessleri, nébrž rozličnost a pět-
nost roucha nesslernou podob těch wysskoudlost zrakům odnímala. Nejvíce tu podivení byl ústroj baldachýnů, jessťo se uessleri; mimowolně se člowěk pro jich velikost o sílu nosičůw obával; mnohý o trojím ano o čtveru ponebí se wznássel a umělost díla i libost i podivení wzbuzowala. Mnohé zlatotkanými koberci okládány byly a wesslerer nadto umělym dílem ze zlata a slonové kosti se zaskwíwaly. We wsech podobenstwach a obratech tu wálka ke žřetedlnému podiwání se naskytowala. Bylo tu widěti spustossené země, celé řady padlých nepřátel, utíkající, do zajetí uwáděné, ždi nesmírné velikosti nástroji wálečnými obořowané, hrabdy twrzí wywrácené a ohrady lidnatých měst slezlé, wojsko do města se walící, místa plná wražed, prosby těch jenž rukama odpirati nemohli, zanět chrámů, domů na pány se hroucení, a řeky po mnohém a smutném pustošení ne pro owlazení polí ani pro napájení lidu a dobytka, nébrž pro ubasení powssedného ohně tekoucí; neb ty věci wsecky we wálkách, prawili Židé, trpěli. Umělost a velikolepost úprawy ty věci těm jenž jich nepowědomi byli, jako přítouné ukazowala. Při každém baldachýně stáli wíwdcowé nepřátelští w té postawě jak zajatí byli. Nyni

následovaly mnohé lodi. Jiné kořisti hromadně neseny byly. Převyššovaly ale veslecko to nádoby w Jerusalémě z chrámu pojaté: stůl zlatý, jenž tíže měl za mnoho talentů, swicen též ze zlata, ale podobou od obyčejných odchodny; prostřední dřít do podkladu wetknut byl, od něho pak tenté tresť nahoru tu podobenství trojzubce wywstávaly; na každé na vrchu lampa měděná byla. Bylo jich w počtu sedm, označ to poswátosti dne sedmého u Židů. Potom nessen byl zákon židovský co závěreť kořisti. Za ním šli muži sochy Viktorie či wítězství nesoucí, weslecko ze zlata a ze slonových kostí. Po těch Wespasián první bral se a Titus ho následowal; Domitiánus při něm jel, w oděwích ozdobných a na přehledném koni.

6. Slawnosti té záměr byl chrám Kapitolského Jupitera, kamž dostihše zastawili se. Byl starodáwný obyčej tu čekati, až prowolač sunt nepřátelského wůdce oznámi. Byl to Simon syn Giorůw, jenž mezi jatými w té slawnosti weden; prowazem opásaný na okraji stály na náměstí weden a pruty sňahán byl od těch, jenž ho wedli. Tuto podle zákonů římských odsouzení zločincowé se odprawuji. Když tedy oznámeno jest že již za své wzal a wesleckni wzplésali, tehdy oběti obětowati se začaly. Po těch slawných obětích císařowé do palácu se nawrátili. Mnozí od císaře k stolu pozwáni byli, jiní doma hostiny nákladně přistrojené měli. Neb ten den wesšeré město Řim slawilo pro

wítězství nad nepřátely, pro ukončení rozbrojů domacích a pro nádeji blaženosti budoucí.

7. Po triumfu a po upewnění Římského císařství Vespasián umínil chrám bohyni Pokoje ustavěti. Divnou rychlostí a nad pomyslení lidské výstavností to vykonáno jest. Velikou štědrotou poklady sobě Bohem udělenými se w tom propůjčiv umělými wýtworky dáwnowěkosti, malbami a sochami jej okrássil. Wsseckny věci do toho chrámu shromážděny a složeny jsou, pro kterýchžto uhlédání lidé dříve po wšem swětě se plahočiti museli je podrobně widěti žádajíce. Tu také složil zlaté z chrámu Jerusalemského nádoby, na nich sobě welice zakládaje. Zákon pak jejich a nachowé opony swatyně w palácu schowati rozkázal.

Hlawa šestá.

O Machéruntě; a kteraž hrad a jiná místa od Lucilia Bassa dobyta jsou.

1. Do Judska Lucilius Bassus co legát poslán byw od Cereala Viteliána wojsko přijal. Hradu Heródia i s posádkou poddaním se jejím dobyl. Potom wsseckno wojsko dosud w odděleních roztroussené i s desátou legií shromáždil proti Machéruntu bojowati umínil. Neb ten hrad wywrátiti welmi potřebno bylo, aby znova swou pewností mnohých Židůw k odboji nepřivedl. Položení hradu toho owšem

posádku jistou důvěrou, oblehatele listnavostí a strachem naplniti mohlo. Neb wybudován jest na příkré skále jenž do náramné výšce vyniká, tak že již proto dobytí ho lze nebylo; ano příroda ho zhola nepřístupným učinila, neboť roklami a žleby pro hloubi nedohlednými, nespádně průchodnými a k zasypání zhola nemožnými se všech stran obehnan jest. Roklina západní za šedesát honův se vztahuje až k jezeru Asfaltitu; tuto také Machérus nejvyšše se vznáší. Rokliny na severu a jihu nejsou sice tak hluboké, jak předestlá, avšak podobně jsou nedobytebné. Hloubokost rokle východné ne menší pod sto loket nachází se; horou proti Machéruntu ležící skonává se.

2. Tu povahu místa spatřiv židovský král Alexander nejprvnější na něm hradek ustavěl, kterýž potom Gabinius weda války s Aristobulem zbořil. Královi Heródovi ale zdálo se to místo nade všectna místa péce a pevné stavby hodnější býti, zvláště pro sousedství Arabů, neb Machérus nad končinami jejich vládně. Veliký tedy prostor zdí a věžemi ohradiv město tam vystavěl, strže kteréžto se teprvá k hradu nahoru chodilo. Nadto také vrchol zdí obehnal, a na ublých věže na šedesáte loktů zvyšší wybudoval. V prostředku té ohrady palác vystavěl, velikostí a pěkností stavby své znamenitý. Mnohé také cisterny ku přijímání a hojnému vydávání wod na místech nejvhodnějších vzdělal, jakoby s přírodou v závod se byl pustil, aby což ona po-

lohou nepřemoženým učinila, on ohradou vzdělanou to ještě přewýšil. Nadto množstwi střelby a nástrojů wálečných tam složil a slowem ničeho nezanedbal čímžby posádka nejdelšímu obležení wzdorowati mohla.

3. Na dvoře palácu toho rostla routa divné welikosti; žádný st ani welikosti ani wysočnosti jí nepřemáhal. Trwala prý tuto od času Heródových a bylaby owšem déleji stála, ale od Židů kteříž to místo osadili wyřata jest. W údolí kterýmž město od seweru jest ohraženo, nějaké místo Baara slowe, kdežto kořen téhož jména roste, kterýž se barwou podobá k plamenu, pod wečer pak záři wyblestuje. Když k němu lidé přicházejí a jej wytrhnouti chtějí, neshadně uchopiti se dáwá, nébrž uhýbá aniž se prwé zastawi, až někdo moče žensského aneb trwotoku na něj nalije. Ale i tehdy tomu kdoby se ho dotekl, šmrť jistá nastane, lečby celý kořen w ruce oduesl. Bráwají jej také bez nebezpečí spůsobem takovým: Wssekten se okolo okopá, tak že welmi málo kořene w zemi ostane; potom se k němu pes přiwáže jenž chťe za přiwazatelem rychle běžeti kořen wytrhne, ale hned zhyne co náměstná obět za toho kterýž kořen ten wykopati míwil. Kdo již kořene dosáhl ten nebezpečí žádného nemá. Takovým nebezpečenstwím pro tuto powahu se ho domáhají. Tak mile člowěku, kterýž ochotel démonstwím, (jsou pak démoni duchowé neshlechtných lidí do žiwých wstupující a je, nepomůželi se jim záhy, usmrcující) jenom blížeji se kořen ten přičiní,

hned je zahání. Vytryskují také z toho místa teplice, chutí mnoho od sebe rozdílné, neb jiné hořké jsou, jiné vsí sladkostí oplývají. Mnozí také studení pramenové v roklině podle sebe vytínají a čemuž se nad jiné podiviti, jest blízká jestyně velmi hluboká skalou nad ní vysedlou obklopená. Nad ní jako dva cektové opodál od sebe vynikají a z jednoho velmi studený pramen, z druhého velmi horký teče; oba jsouce smísení koupel činí velmi příjemnou a proti mnohým neduhům prospěšnou, zvláště pak k otavení nervů způsobnou. Má také to místo banež síry a ledku.

4. Basus se vslech stran hrad ten ohledav, naplněním rokle východní sobě přístup ustrojiti umínil; s dilem tím co nejvíce pospíchal, aby násyp co nejvyšší vyvýšiti a jim sobě útok na hrad usnadniti mohl. Židé v Machéruntě od bezpotřebné cizí lůzy odmítli se a ji v dolejší městě zůstati a nebezpečství nejprv podnikati přinutili, hořejší pak hrad sami opanovali, dilem ku pevnosti ohrady dilem k zachování svému prohlédajíce; domnívali se že odpustění dosáhnou kdyby hrad Římanům poddali. Nejprvé ale chtěli toho zkusiti, nemohouli obležení odpyrati; a protož zmužile na každý den harcovali a s nahodilými potýkajíce se na mnoze sice hynuli ale také mnohé Římany zabijeli. Nejvíce náhoda obojím vítězství dopomáhala: Židé přemáhali když Římany překvapili; Římané ale když útok předvidali a proti nepříteli dobře ozbrojení se po-

stavili. Ale nemělo obležení s harci se skončiti. Nenadálá příhoda Židy přivedla, že hrad poddali. Byl mezi obleženými mládenec přivazčivý a udatný Eleazar jménem, jenž v harcích se významěval, krajany k útokům na dělatele náspů podněcovav a v bitvách Římanům těžce sškodivav. Při výpadech na Římany on vezdy dráhu křestival a návrat bezpečným činival sám nejspodnější zpátky z bojistě se bera. Jednoho dne bitva již se rozhodla a obojí strana se vrátila: tehdy on jako všemi pohrdaje a domnívaje se že žádný z nepřatel s ním se neutká, za branou zůstal a se stojícími na zdi rozprávěl, celou myslí v nich utkvěv. Tu pohodu jeden z vojáků Římských jménem Rufus, rodem Egypťan, pozoroval, a nenadále naň vyskočiv se zbrojí ho pochopil a před očima Židů na zděch strachem podjatých do ležení Římského přenesl. Bůdce Římský rozkázal Eleazara obnaziti a zjavně na odív měššanům jej bičovati. Židům se té jinocha nehody velice zželelo, všeckno město plakalo a pro jednoho muže náramný povstal nářek. To poznav Bašsus obmyslu užil rozmnožením útrpnosti jejich Židy ku poddání hradu přinutiti. A v naději skláman nebyl. Rozkázal kříž přistrojiti, jakoby hued Eleazara na něm přibiti hodlal. Což ti jenž na hradě byli, uhledše vice se rozžalostili se lkáním křičíce že té pohromy sněsti nezdolají. Také Eleazar jich prosil aby nejbídnější smrti podstoupiti jemu nedávali a sami síle a štěstí

Rímanůw se poddajíce při hrdle se zachowali, poněwadž již wessera krajina podmaněna jest. Tu Židé dilem řeči Eleazarowou dilem prosbami mnohých z posádky (neb z welikého a četného rodu pocházel) proti powaze své lítosti oblomiti se dali. Rychle tedy některé poslawšše o poddání se wyjednawali; zůstáno na tom aby Eleazar propuštěu byl a oni sami swobodně obtáhnouti mohli. Powolil toho wůdce Rímský. Množstwí lidu města dolejšího, zwěděwšše že bez nich smlouwa se Židy stala se, tajně w noci utéci umínili. Sotwa ale brány odewřeli an od těch kteríž se poddati slíbili, se to Basfa doneslo, budto že jim žiwota zawiděli, budto aby na ně wina útěku jejich sčítána nebyla. Nejudatnější toliko se prodrawšše usšli; z pozůstalých ale tisíc a sedm set mužů zbito, ženy a děti w otroctwí wydány byly. Smlouwa s těmi jenž hrad poddali, Bassus přísně zachowati sobě za powinnost klada Židům wyjiti dal a Eleazara propustil.

5. Ty věci spraviv Bassus do hwozdu jenž Aoul Zardes wojsko wěsti se jal; neb mu oznámeno bylo že mnozí se tam shromáždili, kteríž z obležení Jerusaléma a z Machérunta byli utekli. Tehdy na to místo se dostaw a návěští pravé býti poznaw, nejprwé wšfectno to místo jízdnými obehnal, aby Židé proraziti usilujíce pro jízdné utéci nemohli; pěšim pak rozkázal ten hwozd posekati. Tím spůsobem Židé přinuceni jsou skutku ubatného se podjiti, aby směhlým útokem nějak uiti mohli. Tehdy

hromadně a s velikým křikem vyrazivše na obehnatele římské uderili. Tito silně jim odpírali; pro smělost Židů a vytrvalost Římanů za dlouhý čas boj se protáhl, vřak ne jedno stejného konce bojujícími se dostalo. Z Římanů dvanácte jich toliko zahynulo a nemnoho jich raněno bylo; ze Židů pak z té bitvy žádný neussel ale vřickni, tři tisice téměř, zahubeni jsou i s vůdcem Judou synem Sairovým, o kterémž jsme nahoře připomenuli, kterýž při obležení Jerusaléma některou četu spravoval a ve stoce jedné se sřyvo tajně utekl.

8. Téhož času Titus Bassowi a Liberiowi Maximowi správcowi písemně rozkázal aby vřicktu zemi Judskou prodali. Města se w ní stawěti neměla, nébrž císař sobě krajinu za wlastenství wyhradil. Jenom osm set wojákům wyloužilcům přebýwati dal w podkraji Emausa jenž jest vzdáli od Jerusaléma sředesáte honů. Židům kdežkoli přebýwali položil daň o dwou drachmách na každý rof do Kapitolia, práwě jak dříwe do chrámu Jerusalémského platili. Tak stály věci židovské toho času.

Hlawa sedmá.

O nehodě Antiocha krále Komagenského; o Alanech jenž mnoho záhub na Mědy a Armény nwedli.

1. Když již Vespasián čtvrtého léta císařství spravoval, tedy Antiochus král Roma-

genstý do velmi veliké záhuby se vším domem svým upadl. Césemius Pétus, toho času vladař Syrie, newí se najisto jestli podle pravdy aneb pro nepřátelství s Antiochem, listem císaři oznámil, že Antiochus spolčiv se s králem Partským chce od Římanů s Epifanem synem odstoupiti; proto prý potřebí je přetvářiti aby snad nepředessli a všeho Římského císařství válkou nezbourčili. Císař návěští toho zanedbati nemohl. Au zemisté obou králů se stýkala náleželo velikou opatrností tu věc věsti; neb Samosata hlavné město w Romageně podle Eusrátu leži, tak že Partští (kdyby to obmysleli) snadně tudy projiti a bezpečně tu útočisté miti mohou. Pétowi věreno a moc mu dána dle nejlepšího uznaní činiti. S newáhal jí užiti; nenadále tedy an se toho Antiochus i jeho společníci nedomyšleli, do Romageny se tmou ssestou, některým plukem a málem jízdy wtrhnul. Táhli s nim dva králowé, Aristobul Chalcidický a Sohem Emestý. Římské wojsko přetážky nenasslo; z obywatelů té země nikdo jim odpírati se neosmělil. Antiochus nenadále o wpádu uslyšew, o válce proti Římanům ani nemyslil. Uložil u sebe raději všeho králowství w tom způsobu we kterémž bylo zanechati a s manželkou a dítkami ze země ujeti, domníwaje se že tak se před Římany od toho domnění očisti. A wyjew z města sto a třidcet honů vzdáli stany na rowině rozbil.

2. Pétus do Samosaty něco wojska po-

šal aby to město obsadilo, sám ale s ostatním vojskem proti Antiochovi se obrátil. Wšak král ani w této největší nesnázi přiveden k tomu nebyl, aby proti Římanům wálečně powstal, nébrž na nestěsti své nařikaje cožkoli podstoupiti hotow byl. Synové jeho ale, mládeenci we wálkách zběhli a udatnosti znameniti, bez odporu osud s ním sdíleti nesnesli. Tehdy Epifanes a Kallinikus brániti se oddali. W prudkém boji jenž přes celý den trwal znamenité udatnosti dořazali a beze ztráty večer odtrhli. Ale Antiochovi ani po té šťastné bitwě newidělo se déle zůstati; pojaw manželku s dcerami, do Cilicie utekl. Tím skutkem wojákům svým smělosti ujal; neb od něho an o králowstwi pustil, odstoupili a k Římanům se obrátili. Tehdy Epifanowi se stoupenci prwe nežby docela pomoci zbaweni byli, bylo zachowani swého hleděti. Deset jízdnych s nim přebralo se přes Eufrát; odtud již bez záwadu k Bologesowi Partskému králi se dostali, od něhož ne co poběhlci s potupením, ale co králowicowé se wšsi poctiwosti přijati jsou.

3. Antiocha w Tarsu w Cilicii Pétus setuika poslaw postihnul a swázaného do Říma dodal. Wespasián ale nedopustil, aby král tak k němu přiveden byl, raději k starodáwnému přátelstwi prohlédati nežli pod záminkou wálky ustawičný hněw zachowawati hodlaje. Na cestě již rozkázal ho rozwázati a welel mu zatím w Lacedémonu přebýwati; nad to značné důchody mu wyměřil, aby netoliko hojně, ale také

po královstvu žij byl. Epifanes a stoupenci jeho o vládnosti té zvěděvše, jenž se předtím za otce báli, veliké péče a úzkosti o něho s myslí spustili, a sami také nádeje nabyli, že s císařem smíření dojdou, an také Bologeses o nich psal k císaři; nebo ač se jim šťastně dařilo, kromě Římského císařství živi býti nechtěli. A když císař je dobrotivě ubezpečil, do Říma přijeli. Tudiž otec k nim z Lacedémona přivezen a ve veliké cti vssickni držáni byli.

4. Národ Mánšský, Scythové to při řece Tanaji a Měotském jezeru bydlející, o nichž jsme již jinde připomenuli, těch času do země Medské pro loupež vniknouti se rozhodlawše, s kralem Hyrkánským o to wyjednawali; neb on jest pánem průsmyku, jež Alexander král branami železnými zahrabil. On jim průsmyk otevřel a tudíž oni nenadále na Médy udeřili a jich končiny lidohojné a velikého dobytka plné plenili, jelikož jim odpirati žádný se neosmělil. Nebo Batorus který w té zemi vládl, strachem na nepřístupná místa utek vssého jim postoupil; s tíži od nich manželku a nevěstky své zajaté za sto hřiven wyplatil. Tak lehko a bez pútky pleniti mohouce až do Armenie se prodrali. Tamější král Tyridates s nimi wálečně potkaw se málem by byl za živa w tom boji byl zajat; již Mán jeden z dáli whodil naň prowarz, a bylby ho k sobě přitáhl, kdyby on rychle mečem prowarz přelaw byl neutekl. Oni wítězstwim tuu mnohem wice se rozlítvše, celou zemi pohubili. Veliké

množství lidu i jinou loupež z obojího království vedouce posléze do vlasti se navrátili.

Glawa osmá

O Masádě a mečnících jenž ji obdrželi; jak Silva v dobývání hradu toho se vydal; řeč Eleazarowa.

1. Po smrti Bassowě Flavius Silva v Judsku správu přejal. Wida že westtera krajina jest podmaněna a toliko jeden w odboji hrad pozůstává, wsecknu moc proti němu stáhnul. Iméno hradu jest Masáda, a tehdy ho držel wůdce mečníků, ode kterýchž ten hrad opanován byl, Eleazar syn Judy, kterýžto nemálo Židů byl nawedl, jakž jsme prvé powěděli, aby se odhadu zpěčowali, tdyž censor Cynénius do Judska poslán byl. Toho času mečníci spikli se proti wšsem Židům kteříž Římanů poslouchali a wšselijak s nimi co s nepřátely nakládali, berouce jich statky a domy jich pálice. Prawili zajisté, že se ti nic neděli od cizinců an nejwětšší dobro Židů, swobodu, tak nespánile Římanům zradili a jim co otrokové sloužiti hodlají. Byl owšsem to jen zámysl aby ukryli ukrutnosti a lakomství svoje, jak se brzo ukázalo. Dni to byli, jenž odboj a wálku proti Římanům zawedli a proti Římanům horšších nad jiné skutkůw se dopouštěli. Jestliže w podvodu těch záminek uswědčeni byli, tedy wětšší

přitoři činili těm kteríž neshlechtnost jich po pravdě stíhali. Byl to čas u Židů wsselijaté neshlechtnosti velmi plodivý, tak že o každé zlošynství se pokoušino, aniž by kdo byl něco nového wymysliti mohl. Každá třída tou zlobou zneduživěla a druh druhu w bezbožnosti a ukrutnosti přewýssiti usilowali. Mocni utiškowali lid a lid o zahubení mocných usiloval; mocní dychtili po panování, lid po provozování násilí a rozebírání statků bohatcůw. Půwodové bezbožnosti a ukrutnosti k blížním byli mečníci; ani slova k činění přitoři, ani skutku k záhubě těch jimž úklady strojili neopouštěli. Předce ale Jan z Gischaly dokázal, že oni u přitornání s ním mírní byli; neb netoliko wssecty ty pobíjel kteríž prospěšsúe a pokojné věci radili, na měšsiany té powahy jako na nejwětšší nepřátele wypadaje, nébrž také wlast swou nescíšslným zlem naplnil, jakých věci může dopustiti se jen člověk, jenž již Bohem powrhati se opowázil. Pokrmů zapowěděných užíwal a očisty obyčejné a náležitě zanedbal, tak že zhola divu není, když k lidem družnosti a společenské náklonnosti uzechowal, jessťo se takowou proti Bohu bezbožnosti rozsápal. Ceho se Simon syn Giorůw zlého nedopustil aneb ode kterého přitoři proti lidem swobodným se zdržel, kteríž ho ustanowili za pána? Byl-liž jaky swazek přátelství a příbuzenství, jenžby lidí těch na každý den k wraždám wzteklejšsuni byl nečinil? S cizinci zle nakládati za choulostiwost již pokládali; w ukrutnosti nad

nejbližšími příbuzenci důkazu zmužilosti hledali. Následovníci jejich vzteklosti také Zdumejsští byli. Neflechetníci ti zabili biskupy a potom aby ani jistý uctivosti k Bohu se nezachovalo, vssekno což k řádu patří zničili a povssechnou bezbožnost w obyčej uvedli. Mezi takovými zlošyny tak zvaní horlivci vynikali, skutkem pravdu jména svého dokážíce; horlili zajisté o vsfelitý zločin. Žádné neflechetnosti neopomijeli přestihnouti, kteráž kdy od nepaměti provedena byla, ačkoli jméno sobě dali z horlení o dobré věci, buď z těch jimž křivdu činili ústipně podle nestročené své povahy posměch si tropice, buď že největší zlé věci sobě za dobré pokládali. Protož hodné života svého skončení nassli, an z vůle Boží je vssekry hodná pokuta zastihla. Taká jen muka přirození lidské sněsti může, vssekta na ně připadla, až do nejposlednější smrti, kteroužto rozličně trápení jsouce podstoupili. Ale ovšem říci se může, že dosti neutrpěli; nebo zaslouženou pokutou je trestati lze nebylo. Nad oběťmi jejich ukruteství nenáleží tohoto času naříkati. Zase tedy ku poodloženému wyprawování se navrátím.

2. Přitáhl tedy vůdce Římský proti Eleazarovi a těm kteříž s ním Masádu drželi mečníkům. Římané ihned okoli se zmocnili. Silva vsfudy na místech příhodných posádku uložil, hrad zdi obehual, aby žádný z obležen- cůw utéci nemohl a strážné rozestawil. Misto wymolil k obležení nejvíce příhodné, po té

straně, po kteréž stála hradu s nejbližší horou se stýkala; toliko dowážení potravu tu neshadné bylo. Neb nejen z daleka a pracně od Židův kterýmž ta péče poručena, potrava ta dowážena, nébrž také nápoj ze vzdáli dobávan, an místo to žádného pramenu neposkytovalo. Ty věci zřidiv Silva obležení začal, jenž přemnoho zběhlosti a tuhé práce potřebovalo pro pevnost hradu, jehožto přirozenost taková jest.

3. Leží na skále obměrem nemalé a výsosti znamenité, kteroužto ze vsech stran rokle nedohledné hloubi a příkré vsselikému živočichu nepřichodné srázy obklopují; na dvou místech toliko skála přístupu neshadného propůjčuje. Jedna cesta od východu od jezera asfaltického tam vede, druhá od západu, kteroužto se snáze jíti může. První cestu jmenují lidé hadem, pro úzkost a mnohé oklity její. Na vysedlostech srázu prolamuje se, a častokrát se do sebe wrací a zase poněkud protahuje nemnoho dálejštu docházejíc. Při wstoupání veliké opatrnosti potřebí aby wezdy jedna noha pevně se opírala; kdo sklouzne, newyhnutelně zahyne, neb hlubokost srázu z obojí strany zeje, kterážto i nejsmělejšiho hrůzou přestrašiti může. Po takové cestě člověk třidcet honů projda přichodí na ostatní wrchol jenž nezabíhá na ostro, nébrž nahore w rovinnu se rozkládá. Tu nejprvněj Jonathas biskup hrad wystawěl a Masádou nazwal. Po něm Heródes velikou bedlivost měl o upewnění toho místa. Žed okolo wssého wrcholu za sedmery honů z bílého kamene wy-

stavěl, dvanácte loktů zvršší, osm zšíří; na ní sedmécitma věží padesát loktů vysokých vybudoval kterýmiž se do vnitřku pevnosti vcházelo. Vrchol že úrodný a nad vselikou rovínou jemnější byl, král k ošívání oddal, aby w nedostatku potravy od jinud přinášené posádka nouze na ní netrpěla. Na to královský palác vystavěl u západního stázu vnitř mezi zděmi průčelím k severu. Zeď toho paláce rovně vysoká a široká byla a čtyry věže sdesát loktů zvršší w uhlech chovala. Přibytkové vnitř, kobky též i lázně rozličně a nákladně upraveny byly, sloupové z jednoho kamene vsudy byli vzděláni, zdi a podlaha w sálech pestrým kamením okládány. Při vslech obydlích na vrchu, okolo paláce a okolo zdi mnohé a veliké vyřezal we skalách cisterny, čímž takovou hojnost vody obdržel jakou mají lidé podle pramenůw bydlicí. Vytesané schody z paláce na nejvrchnější hřeben stály wedly, vně newidomé. Nepřátelé ani zřejmých cest snadně užiti nemohli; neb východní cesta pro přikrost jest nepřístupná, jakž jsme powěděli; cestu západní velikou věží na nejužším místě zahájil na tisíc loktů od vrcholu vzdálenou, kteroužto ani obejiti, aniž jí dobytí snadno bylo. Ano i pokojným nawstiwitelům přístup obtížen byl. Tak tento hrad proti útokům nepřátelšým přirozeností a uměním ohražen byl.

4. Wice pak přijde se diviti hojnosti a wytrvalosti zásob vnitř složených. Dbili tu bylo což na mnohé časy postačiti mohlo, wina

mnoho a oleje, nadto hojnost wffelijakého waríwa a daktylů. Wssecky ty věci nassel Eleazar, hrad strze lest s mečníky opanowaw, přewýborné, a tak swěži jako věci nedáwno sebrané, ačkoli od času we kterýchž shromážděny byly, do wyvráčení města od Řimanů téměř sto let se počítalo; ano také Řimané ostatky požitkůw nezkažené nassli. Neneprávě příčina té trwanlivosti we wzduchu se pokládá jenž na té hradu wysokosti wffeliké zemské a nečisté hmotnosti prázen jest. Nalezlo se také množství wffelijaké zbroje od krále tam složené, pro deset tisíc mužů postacné, nekowané železo, měď a olowo. Zajisté ne bez důležité příčiny Heródes ty příprawy ustrojil. Prawi se že ten hrad sobě k útočísti wystawěl, dvojího nebezpečenstwi se obáwaje, jednoho od lidu Židowského, aby swrhouce ho dřiwějšího knene králowského zase ku panowání nepřivedli; druhého pak wětšího a ukrutnějšího od králowny Egyptské Kleopatry. Ta zajisté myslí swé proti němu netajila, ale od Antonia častokrát žádala aby Heróda zabiti dal a jí králowstwi Židowské darowal. A spisse se diwiti jest že Antonius při té swé lásce k ni zotročilé upoutanosti její žádosti nepowolil, ač Kleopatra sotwa se nadála, žeby jí je darowati měl. Pro takowé strachy Heródes Masádu upewnil a osudem se dalo, že w hradu tom Řimanům nejposlednější we wálce proti Židům práce zanechal.

5. Silva Řimský wůdce již zewnitř wssecko mišto jak na hoře praweno zdi obehnaw a útěk nemožným učiniw, wydal se w obležení

ač jediné toliko místo násypu založiti dopustilo. Neb za tou věží kteráž cestu na palác a na vrchol od západu zahajovala, vynikala stála široká a daleko vyšedlá, na tři sta loktu nižší než Masáda; Tenkou ji nazýwali. Na tu tehdy Silva se dostav a ji opanowaw wojákum zemi snáseti rozkázal. Ochotným se velikého množství toho přičiněním rychle první násyp na dvě stě loket nanessen jest. Avšak se lessení to předce nepewné a k snášení nástroji válečných nedostatečné býti zdálo. Tehdy ještě na násypě wýhon z velikého kameni wystawěn jest, vysoký i široký padesáte loktu. Mimo obyčejných užil Silva také jiných nástroji dobywacích, podobných k těm kteréž Wespasián a Titus wymyslil. Imenowitě wěže na šedesát loktu wystawěna, wsectna železem kovaná, odkudžto Římané mnohými praky a metadly rychle obránce zdi odehnali ani hlavy jim wzdwihnouti nedopustíce. K tomu také Silva veliký beran přistrojiv rozkázal napořád w zed klouci, až posléze ač s velikou námobou mezeru w zdi obořil. Ale ihned mečnici ustawěli wnitř druhou zed, kteréžto nástroji wálečnými usfkozeno býti nemohlo. Aby mětká byla a tudy násyp wýhozu zemdlila, na ten spůsob wzdělána jest: Břewna veliká na děl souwisle na sebe o dvou řadách položena byla, tak daleko od sebe wzdáli, jak veliká byla širokost zdi: mezera hlinou wplněna. Aby pro wýšost násypu země se nerozsypala, přičkami břewna obdělána swázali. Celé to dílo podobalo se srubu. Úbojowé ná-

stroji válečných poněwadž dílo ubýbalo, se rušili a otrěsem se dílo uřazujíc pewnějšším se stávalo. To Silva spatřiv domyslil se, že žeď snáže ohněm se podvrátí a množstwi hořících pochodní wojákům na ni házeti rozkázal. Tu strob z dřewa vzdělaný rychle obučem wzňal se: pro woluou spojitosť ať dolů se rozpáľno weliťý plápol wnechrowal. Na počátku řdyž oheň se rozmáhal, pozdwihnul se strážliwý řewerů witr jenž obratě se napřed proti Řimanům plamen na ně poháněl, a již téměř o nástrojích byli pustili že jistě se wzejmou muice. Ale náhle se jako Božím řřížením witr proměním a k jihu zatočiw nášilím plamen na žeď obrátil a již wšfectna od dolu do wrchu hořela. Řimané pomoci Boží se důwěřujice do ležení s weselím se nawracowali, umínwšše žitra na nepřátely udeřiti: za noci stráž pilněji wedli, aby žádný z nich tajně neutekl.

6. Ale ani Cezar na utečení nepomyšlil, aubý byl komu toho dopustil. Wida že žeď sbořela a že ani leští ani udatnosti se již zachowati nelze, a mřka sobě před oči předložiw které Řimané řdyž zwitězi jim, manželkám a dětem jich učini, usmrceeni jich wessřerwěb zamyslil. Tu wěc we swé okološti jedińým prostředkem býti soudě nejsmělejšši towaryšse wěcer u sebe sbromáždil a takowými řečmi ke řfutku je wzbuřowal: Dáwno jsme sobě uložili, muži udatní, ani Řimanům ani komu jinému neslenžiti, jediné Bohu, nebť ten sám jest prawý a šprawedliwý pán lidštwá. Aj, nyní čas nastal

skutkem veliké myslí dokázati. Nemůžeme se tedy w lehkost! Zdáliž my jenž jsme dříve poddanství bezpečného nesnášeli, nyní podnikneme otroctví, jenž nám nesnesitelná muka strojí, jestli za živa w moc Římskou padneme? My jsme ze všech nejprvnější od nich odstoupili a nejposléze s nimi válku vedeme. Domníváme se že se nám od Boha milosti propůjčuje, abychom krásně a swobodně mohli zemřítí, čehož se jiným udestalo, jenž mimo nádeje přemoženi jsou. Jistá wěc jest, že jakž se rozední zahubeni budeme: ale swobodno jest nám udatnou smrt s příbuznými wywoliti, auiž nám toho nepřátelé zahájiti mohou, ač owšem žádají nás za živa odwléci; my jich již bojem přemoci nemůžeme. Owsšem hned na počátku když swobodu ochrániti žádajice welká příkora od krajanu a wětšší od nepřátel jsme podnikali, náleželo Boží wůli poznati a wěděti že národ židowský někdy Bohu milý k zahynuti oddán jest. Neb kdyby nám zůstawal milostiwý aneb méně na nás byl zanevětel, nikdá by byl na tak mnoho lidí takowé záhuby lhostejně nedopustil a nejswětějšího města swého nepřátelům k wypálení a wyvrácení newydal. Nyní-li pak my sami ze wšeho pokolení židowského ostanti a swobodu zachowati se nadějeme? Zako bychom byli proti Bohu nezbtěšili, a žádně winy se nepřiučastnili, jestto jsme jiné také nesflechetností učili! Newiditelíž jak Buh daremné nádeje nasse trestá, an již nás zlem nade wšeliké očekávání wětším postihuje? Ne-

dobytedlná místnost bradu k zachování našemu nic neprospívá: nejhojnější zásobu potravy, zbroje a jiných věcí majíce nádeje spásy zřejmě od samého Boha zbaveni jsme. Oheň kteráž se byl hnal na nepřátely, na vystavenou od nás zeď ne sám od sebe obrátil se, ale ty věci Božím ději se hnuvem pro ty mnohé nepřilechivosti, kterýchž jsme se proti rodu svému vztekle dopustili. Avšak nikoliv rukou odpočívajících vrahův svých, Řimanův, než od Boha vlastní svoji rukou pokutu podstoupiti chceme; soudové Boží mírnější jsou. Nechat zemrou manželky neporušené a děti nezkušivše otroctví: po tom my se sobě vešpolek se sšlechbetnou láskou propůjčme a svobodu zachovejme, ona buď výbornou hrobtou naši. Avšak nejprvé veškeré věci, poklady i brad ohněm spálme; to jistě bude Řimanův knízi kdýž těl našich za živa se nedomobou a nad to kotíři zbaveni budou. Potrav toliko zanechme na ošvědčení po smrti naší, že hladem přemoženi nejsme, ale že jsme tak jakž jsme od počátku uminili smrt nad otroctví oblíbili.

7. Ty řeči mluvil Gleazar; avšak nevěstični z přítomných se s ním sháňeli. Někteří jice ho uposlechnouti hotovi byli a rozkosti se naplnňovali, smrt, jak drželi, usslechtitou podstoupiti majíce. Ale choulostivější lítost nad manželkami a dítkami oblouila, a jestto každému jistě zabynuti na myšli tanulo, jeden na druhého s plácem patřice rozpačnost svoji ukazovali. Wida Gleazar an se strachují a

pro velikost úminku na myslí klesají, obával se aby také těch jenž udatně jeho řeč přijali, pláčem a nářekem svým neobměkčili. Protož napominání nepřestal, ale s nowa wystoupiv výššeji horoval a slavnou řeč začal o nesmrtečnosti duše: a welice pomzdechnuw s upřemými na pláćici zraků pravil: Welmi mne nádeje zmýlila, an jsem se domníwal, že s muži udatnými o swobodu bojuji jenž pro čest žiti a umřiti ustanowili. Wy obnčejných lidí ani smčlosti ani udatnosti nepřewyššujete, smrti se strachujiće ana oprostěni od nejwčšších pobrom dáwa. Nemčlibyste ani prodčewati ani pobidky očekáwati. Dáwno zajisté, hned za útlého mláďi, swatý zákon od otcu našich zděděný a náuka stutkem a myšlením předkuw našich potvrzená tomu nás wnučowala že život a ne smrt nehodou člowěku jest. Neb smrt, usstědrnjic dušsem swobodu, na vlastní a čistě místo je wводи, kdez wšech nečesti zbaweny budou. Pokudž smrtelným tělem opoutány jsou a s uim nehody snášseji, právem umrlými slouti mohou, anož Božšć wěci se smrtedlnou ipolčiti se nešluffno jest. Mnobo ňce může duše spojená s tělem, neb nástroj swuj swšsem nadáwa štrně jim pohybujic a díla nad smrtedlnou přirozenost w něm působic. Wšak teprwá kdez tíže ji k zemi táhnouci a na ni zawěšencé zbawena bwwšši prawé vlasti šwé doššla, tehdy blahoslawencé působnosti a swobodné moci wšseljak účastná jest zůstáwajic lidskýma očima newiditedlná, rowně jako sam

Bůh; aniž zajiště také jsouc w těle špatná bývá. Ani když přichází ani když odstoupá spátriti se dává: bytnost majíc jednoduchou proměnám nepodléhá ač jsouci tělu příčinou ku proměnám. Neb čehož se duše domuže, to žije a tyje, z čehož se pak vyběře, to chradnouc a wadnouc umírá. Tak bohatě jest nesmrtnosti nadána. Za zřejmý důvod wbroku toho buď wám spánek, we kterémžto duše samy k sobě se sběhnuce a nejsouce tělem nijak rozptýlowány, přesladkého odpočínutí požívají. S Bohem tedy podle přibuzenství se obírajíce wšudy se procházejí a mnohé budoucí věci předvídají. Proč bychom se tedy smrti báli odpočínutí we spánku milujíce? Není-liž bláznivě, swobodn za života hledati a wěčné swobodn pobíhati? My bychom již pro národní wychování svoje jiným ochotou k smrti předkowitzi měli. Wšak potřebujeme-li důkazu od národu cizích, uhlédneme k mudrcům w Indii. Ti sšlechtní muži čas života za nutnou službu přírody považujíce newelmi rádi ho snasšeji; pospíchají duše těl zbawit; nejsouce nehodami stiháni ani ponucováni, pro jedinou tužbu po nesmrtnosti přátelům že odjiti chtějí předpowídají. Aniž jim kdo w tom bráni, nebž wšickni nejšťastnějšimi je nazývají a jim wzkázáni na umrlé přibuzence dávají; tak jistotně wěři we sbledání se duši po smrti. Oni wzkázáni přijawše uwrhují se do obně aby duše wšsi smrtelné postvorny prostá odcházelá, a se chwalozpěwy dokonávají. Naději je nejslevši

přátelé k smrti vypovázají, nežli někdo jiný přítele svého na dalekou cestu. Nad sebou sami pláčí, je pak blahoslavené býti prawi, že řádu nesmrtnosti již dosáhli. Nestydíme-li se, že nás Judové w moudrosti předčí, a že vlastní línawostí swou zákonu vlastenských, kterýchž wšickni lidé sstekují, hauebně potupíme? Ale dejme tomu že bychom byli odporným wěcem od počátku wnučeni byli držice že nejwětšší dobré jest život, smrt pak že jest nejwětšší neštěstí: okolichosti nás nutí, abychom smrt dobromyslne snášeli, majice wedlé wule Boží a newyhnutečným osudem Jeho zemřiti. Dáwuo již jakož to zřejmé jest, wšsemu národu židowšćemu ustanowil Buh, abychom života zbaweni byli, an jsme ho jakž náleželo neužíwali. Nechtějte sobě příčin těch připisowati aneb na Řimany jich sčítati, že jsme wšickni jejich wálkou zhubeni byli: nestalo se to jejich udatností, nébrž wššší wule w to wfrociwšši jim wítězstwi dopomohla. Zdali zbroji Řimanuw usmrceni jsou Židé jenž w Césariji bydleli? Ani zdaleka na odboj nepomyslíce dne sedmého s manželkami i s dětmi od zbourené obce Césarienské beze wšseho odporu zbijeni byli. Wražedníci ani Řimanu se neostýchali, kteříž předce odbujce toliko, jako nás, za nepřátelw pokládali. Ale řekne někdo, že Césariensští se Židy svého města dříve již na rozmíšťách trwali a toliko příležitosti užili swou starodáwnou nenáwist nad nimi nasytiti. Což tehdy o Scythopolitánských powíme? Tamějšši krajané naši Řekum k wuli

proti nám bojovali, nikoliv ale s námi nad Římany ustiti se nechtěli. Mnoholiž jim náflonnost jejich a věrnost prospěla? S celými rodinami svými od nich velmi ukrutně usmrćeni jsou; takovou odplatu za pomoc vzali. Nebo čeho nám Řekům učiniti zbraňovali, to sami od Řekům podnikli. Dlouhoby bylo mnů o věci každé ruzno wyprawowati. Víte zajisté že města žádného w Syrii není, kterězby nebylo Židům u sebe bydlících zabilo, ač spíše naši nežli Římanům nepřátelé byli. Damascensští ani záminky dost malé nemohouce najiti, město své vraždou ušlechbetnou napluli, osmácte tisíc Židů s manželkami i dětmi usurtiwšše. Těch kteriž w Egyptě zbynuli počet, sliffeli jšme, šedesáte tisíc přewššowali. Dwssem oni w cizí zemi nepřátelům brániti se nemohouce zemřeli. Ale zdaliž ti kteriž proti Římanům we své vlasti wálku wyzdwišli neměli wššech prostředků, aby jššěbo wítěštwi dostihli? Zbroj, zdi, newybojowatedlni bradowé, duch w podnikání nebezpečuštwi nelekanů celé obywatelštwo k odboji podněcowaly. Ale ty věci nedrabně trwawšše a nás k nádeji klamawé pozdwiššše wětššich pobrom počátkem byly. Wššeko wzato jest, wššeko nepřátelům podleblo, jakoby wššeko to pro oslawu wítěšitelu newššak pro naši ochranu se bylo pripravilo. A jšště ty jenž w boji zabynuli blažewými pokládati musíme: zabynuli swobody bájice nepak ji zradiwšše. Kdoby ale umožštwi těch kteriž od Římanu zajati jsou nelitowal?

kdoby raději umřít nepospíšil, prvé nežby ta-
 kové věci utrpěl? Mučení, ohněm trýznění,
 bičování jsouce hynuli: jini napoly od zvěři
 obežráni, k druhému obzeru jejich živení jsouce
 pro smích a hru nepřátelům sloužili. Jestě bid-
 nější nad ně jsou ti, kteříž živi zůstali, kteříž
 smrti častokrát žádané nedostli. A kdež jest to
 svaté město, wšeho Judska hlawa Jerusaleým,
 tak silnými zděmi ohražené a tolika brady a
 vězení chráněné? Kdež jest město jenž hojnost
 zbraně sotwa obsáhlo a sotwa množství zabr-
 nulo obranců svojích? Kdež jest to starodávné
 obydlí Boží? Zbola a z kořene wyvráceno
 jesti a jediná jeho památka zůstává, tábor
 těch ode kterýchž wyvráceno jest, na rucech
 jeho rozložený. Neschastní na popelu chrámo-
 věm starci sedí a ženy k ohyždné hanobě od
 nepřátel zachované. Kdo z nás těch věci u
 sebe považuje na slunce patřiti muže, by pak
 živ mohl býti bez nebezpečství? Kdo jest
 takovým nepřitelem vlasti své, kdo tak nesta-
 tečný aneb nesmělý, jenžby toho uelitoval, že
 až posawad živ jest? O bachom byli wšickni
 zemřeli, prvé než-li jsme to svaté město nepřá-
 telskýmá rukama wywraceti a chrám swatý tak
 velikou bezbožností z kořene rozkotati užřeli.
 Slechetná awšak klamawá nádeje nás lákala,
 že snad se nad nepřátely zato budeme moci
 pomstiti: myni zmizela a nás w té nevyhnu-
 tedlnosti opustila. Pospěšme šlechetně umřít a
 sami se nad sebou, nad manželkami a nad
 dětmi slitujeme, dokudž se nám tobo slitování

dopouští. K smrti narozeni jsme, ji potomkové naši ani v nejšťastnějším stavě ujiti nemohou. Příkoří, otroctví a zhanobení manželek a dětí, to nejsou nehody lidem od přírody uložené, nébrž takové jichž člověk ten toliko neujde, jenž umříti se neosměluje. Na udatnost se svou spolehající od Římanů odpadli jsme, a nejspíše nyní když nám života sami nabízejí, darem jich pohrdáme. Komuž není známa pomsta jejich, jestliže nás za živa zajmou? Jest se nám slitovati mládenců, jichžto síla k tak mnohým otrapám postačí; slitovati se starců, jichžto stáří těch příkoří nesnese. Ten uvidí an mu manželku k násilím vedou, onen v okovech uslyší an syn ho ku pomoci volá. Ale dokudž ještě ruce svobodny jsou, dokavad mečem máchatí mohou, nechť nám ku šlechtě službě poslouží. Zemřeme od nepřátel nepodrobeni; co svobodní muži se syny a s manželkami ze světa sejdeme. To nám zákon náš přikazuje, zato nás manželky i synové prosí, to nám Bůh ukládá; opatř toho Římané žádají, a bojí se aby žádný z nás před jetím nezahynul. Pospěšmež tedy! Za rozkoš z našeho zajetí očekávanou jim úžas pro smrt svou a podivení z udatnosti pozůstavme.

HLAVA DEWÁTÁ.

Kterak ti jenž na tvorzi byli řečem Eleazarovým pomohli, všickni kromě dvou žen a pět pacholcůw sobě smrt učinili.

1. Když on ještě mluwiti žádostiw byl, všickni mu w řeč wtročili, plni nestročené přchliwosti ke skutku se hnali a jako posedlí odesli druh druhu w tom znamení udatnosti a odhodlanosti předejiti žádající, aby posledním nepozůstával. Tak weliký chťic je napadl manželky syny i samy sebe usurtiti. Ale ani tehdy, čehožby se někdo domýšlel, když k skutku přistupowali, prudkost wášnňě té neotupěla nébrž to uminění nezwratně drželi, kteréž řeči poslouchajice před se wzali. Přirozené síce tu potwencům náklonnosti neutratili, nébrž raděj smýšleli že tak nejlépe děti své opatři. Manželky objimajice, děti do náruči berouce, je líbajice a plačice je zabíjeli, jakoby cizýma rukama skutek ten wykonawali. Rozpominání na zlé věci, kteréžby ti jejich draží od nepřátelů trpěti museli, jim w potěchu při té smutné nutnosti sloužilo. A žádný choulostiwým shledán nebyl; všickni nejbližší přibuzné svoje usmrtili. Widníci, jimžto syny i manželky zabiti ze wšech nehod zdala se nejlehčejší! Po provedeném skutku již bolesti neodolajice a delším žitím přibuzencům zabitym křiwdu činiti domníwajice se, rychle wšecky statky na hromadu

shromáždili a je zapálili; potom losem z počtu svého deset vymolili jenžby wseckny spobijeli. U manželeť a děti složiwše se a rukama je objawše wšickni hotově oddávali hrdla těm kteříž tu hroznou službu wykonávali. Ti bez strachu wsecky usmrtiwše losu při své také smrti užiti uložili, aby na tohožby los připadl, dewět jiných odprawiw sám sebe také po nich zabil; wšickni se pevně důvěrowali, že každý stejně zmužilým shledán bude a ostatni zabíwani sebe neussetri. Tedy ostatních dewět hrdla podložili; nejposlednější po tom ohlednuw množstwi mrtwých, zdaliž ještě někdo wražedné jeho ruky nepotřebuje, když poznal že wšickni zabiti jsou, palác zapálil a silnou rukou wsecken meč strže sebe prostrčiw podle svých umřel. Tak zahynuli domníwajíce se že žádné dusse ze sebe Řimanům tu podrobeni nepozůstawi. Skryla se ale byla jedna žena stará a jedna Cleazarowa přibuzná, žena moudrosti a wychowáním nad jiné znamenitá, a patero pacholat, kteří se wšickni w podzemním wodowodě ukrýli když ostatní vraždy obmýšleli. Počet zavražděnců obnášel dewět set a sšedesáte, s manželkami spolu i s dětmi. Ta pohroma dala se patnáctého dne ranthika či dubna.

2. Řimané ale ještě bitwy očekawali; tedy ráno ozbrojeni powstawše a od náspů swojich mosty sobě zdělawše na hrad útok učinili. Ale žádného nepřitele nébrž wůkol žalostiwou spustilost, oheň w hradu a smrtné ticho shledawše, co se stalo domysliti se nemohli.

Na posledy jako beranem tlouci hodlajice zřítli, zdaby se snad někoho wywolali. Když křik ten ženy uslyšely, že stoť wylezše Římanům co se stalo oznámily; a jedna z nich zewrubně wyprawovala, jak wšecky věci mluweny a činěny byly. Římané snadně těm slowům wěřiti nechťeli, welikost skutku za nepodobnou majice; oheň uhasiti usilowali a strže něj cestu sobě udělawsše snadně do palácu dostali se. Tuto uhodili na množstwi mrtwých; awšak nezaraďowali se nad tim jako nad nepřátely padlými nébrž sšlechtnému počinku a neustupné takowého množstwi skutky pronessené potupě sūrtili se.

Hlawa desátá.

Kterak w Alexandrii mnozí mečníci tam přibyhšše w nebezpečí padli; pročez chrám tuto druhdy od Onia welekněze wystawěný obořen jest.

1. Taková zláza Masádu zahubila. Římský wůdce stráže na hradě zanechaw s wojskem do Césaréje se odebral. Již w celé krajíně nezůstalo žádného nepřitele, wšeckno Judsko dlouhou tou wálkou bylo zpusstoffeno. Ano mnohé z národu toho také daleko bydlicí, ty bouřky a nebezpečenstwi ta postihla. Tak w Alexandrii w Egyptě potom mnozí Židé zhyňuli. Ti z roty mečníků jenž tam utéci mohli, neměli na tom dosti že zachowáni jsou, ale rozbroyú se podji-

mali, mnohé své hostitele navedšše swobody obraňovati, Římanům za mocnější nad sebe nedržeti a Boha samého pánem míti. Někteří urození Židé jim se protivili; ihned je zabíjeli, na jiné pak krajany dotírali, k odboji proti Římanům jich nabízejíce. Národní a přední lidu widouce jich sílenost smýšleli že jim déle wáhati bezpečno není; shromáždívšše tedy wšlechtý Židy wynesli úklady mečníků a ukazujíce, že oni wšech nehod příčina jsou pravili: Dosavad lidé ti ani w závěti své bezpečí se nenadějíce a jistou záhubu, poznají-li je Římané, předwídajíce pohromy svoje dobře zasloužené na ty uwaliti usilují, kteríž jich neschetnosti účastni nebyli. Napomínali tehdy obec Židowskou, aby se té přepusty wstříhala a aby wydáním jich Římany ukojili. Židé seznavšše welikost nebezpečnstwí uposlechli a úprkem na mečníky uderili; šest set jich hned zajato jest. Kteríž pak do hořejšího Egypta a do Théb utekli, po nedrahném času zjímání a nazpět přiwedeni jsou. Není člověka jenžby wtrwaloosti jich, nechal již ji buď zoufalosti buď sílou ducha nazweme, se byl neobdivowal. Ač wšelkých mučení a wmyslených trápení toliko proto, aby císaře pánem byti wyznali, proti nim užito bylo, předce žádný nepřivolil ani neodpowěděl, nébrž wšickni mysl nade strasti ty wznesenou zachowali, muka a oheň těly jako bezcithými a duffeni téměř se radujícímí přijímajíce. Nejwic pak wěk dětinský podiwením díwáký naplnil; neb ani z těch žádný nepohnul

se aby císaře pánem wyznal; takto smělá mysl nestatečnost tělesnou přemáhala.

2. Lupus toho času správce w Alexandrii ihned o tom pohnutí císaři oznámil. Tento smýšleje, že Židé osnowání píklůw nikdá neza-
nechají, a obávaje se aby opět w jedno se
neshromáždili a některých k sobě nepotáhli:
přikázal Lupowi, aby chrám židovský w pod-
kraji řečeném Onii zbořil. Ten chrám leží w
Egyptě a pro tuto příčinu vystavěn byl a
jména toho dosáhl. Oniáš syn Simonůw,
welekněz w Jerusalémě, utíkaje Antiocha krále
Syrského když se Židy wálku wedl, do Alexan-
drie dostal se. Od Ptoleméa pro nepřizeň s
Antiochem welmi přiwětivě přijat byw Ptole-
méowi slibil celý národ židovský naklo-
niti, jestli jedné žádosti jeho powolí. Když král
wssemi věcmi kteréž w moci jeho stály se mu
zamluwil, prosil Oniáš aby král na některé
straně Egypta chrám mu wystawěti a obyčejem
otců Boha ctíti dopustil. Nebo tak prý Židé
Antiocha wíce w nenáwist pojmuou, an jim
chrám w Jerusalémě zkazil, a tu Ptoleméowi
dobromyslěji přílnou, a tak že mnohé Židy k
sobě pro swobodu náboženstwi shromáždí.

3. Těm řečen Ptoleméus powoliw jemu
kraj wykázal, sto a osmdesáte houu od Memfi
wzdáli, w Heliopolitánském podkraji. Tuto
Oniáš hrad wydělal a při něm chrám, jenž
ale nebyl podobný chrámu w Jerusalémě, ně-
brž raději věži se podobal a z ohromného ka-
mení do sšedesáte loktů do wýsse wynikal. We

spořádání oltáře nápodobil onen w Jerusalémě a chrám podobně dary a wěny ozdobil; swicen toliko jinak nastrojil. Neb swicnu sedmiprutého na podkladě neučinil, nébrž lampu ze zlata uprawil jenž swětlo w paprscích rozléwala a ji na zlatém řetěze we stropě zawěsil. Wšlechtno poswátne místo okolo chrámu cihelnou zdí obehnal brány kamenné ji přičiniv. Pro důchody, aby i kněži hojnost měli i věci ke službě Boží se nenedostávalo, král znamenitých polností jemu ustředřil. Wšak Dniáš s dobrým úmyslem těch věci nečinil, ale se hněwem na wyhnání pamatujic newražil na Židy w Jerusalémě a ten chrám wystawěn do něho nescíslně lidu přiwábiti doufal. Již pať dáwno před lety šesti stý prorok Isaiáš předpowěděl, že chrám w Egyptě od muže Žida wystawěn bude¹⁾. Toli o wystawění chrámu toho.

4. Lupus správce Alerandriňský obdržew listy od císaře, chrám ten ohledal a mnohé dary pobraw jej zawřel. Potom když Lupus brzo umřel, Paulinus nástupce jeho nizádného daru tam nezanechal (neb welice kněžím hrozil, jestližebý wšech věci newynesli) a nikomu do chrámu pro náboženství přicházení nedopustil, nébrž zawřew dvěře tak ho nepřístupným učinil, že ani stopy Božské pochy w něm uepozůstalo. Od wystawění až do zawření chrámu toho wysšlo let dvě stě tři a čtyřidcet.

¹⁾ Prohlíbať Jer. 19, 19. 20. ac smysl slow prorokotých jiný jest.

Hlava jedenáctá.

O Jonathowi mečníkowi brojiteli w Cyréně
a zloštném sočíteli.

1. Šílenost mečníků jako mor nakažlivý také do měst okolo Cyrény dostala se. Nebo utek do Cyrény Jonathas člověk zlošyn, řemesla tkadlcovského, mnohou lízu aby se k němu přidali namluvil a uvedl je do pustiny, slibuje jim že znamení a vidma jim chce ukázati. Takovými zámysly sice chátru oklamával, ale čelni Židé Cyrenejsští tažení a přípravu jeho Katullovi správci Pentapolitánské Libye opověděli. Tento jízdné a něco pěšic poslal bezbrojné množství suadně zajal; veliký díl jich w boji padl, nemnoho z nich zajati jsouce ku Katullovi domedeni byli. Přiwod odboje toho, Jonathas, tehdy sice utekl, avšak se mnohou pilností bedlivě rosfady hledán a posléze jat jest. Z byw přiveden ke Katullovi sobě sice prominutí pokuty wyjednal, ale Katullovi spolu příčinu k neschetnosti zawdal; neb na nejbohatší Židy křivě pravil, že oni mu rádci odboje byli.

2. Katullus pomluvy ochotnou myslí přijímal a věci té vážnosti přidával tragickým způsobem ji upřilissujíc, aby uzdálo se že on wálku Židowskou utončil. A což nad to habnější jest, lehkověrností svou mečníky k utrhaním těm pořád více popouzel. Za jeho pod-

nětem Jonathas Alexandra Žida, na nějž již dávno Katullus byl zjevně zanevřel, a také ženu jeho Bereniku křivě obžaloval, načež správce nejprv tyto dva, potom vesleky Židy bohaté, na tři tisíce, na jednou postinati dal. A ty věci že tím bezpečněji, domníval se, činiti může, an statky jejich k důchodům císařovým připojoval.

3. Aby pak žádný Žid ani jinde jeho nespravedlnosti nestihal, také klam dále rozšířil a Jonathu a družinu jeho navedl aby žalobu rozbroje na nejčelnější Židy v Alexandrii a v Římě potáhli. Mezi těmi kterých ukladně obžalováni byli, byl také Josef, kterých tyto věci sepsal. Ale Katullowi se vymyšlená lest jeho dle nádcje nepovedla. Do Říma přišel a Jonathu s odbůjci svázané přivedl domnívaje se že utrhanými od něho a strze něho wynešenými konec veselického vyšetřování učiněn bude. Ale Vespasián zlobu podhlédaje věc dokonale vyšetřiti welel, a poznaw, že lidé ti křivě obžalováni jsou, je na přimluvu Titovu za newinné propustil. Jonathowi ale pokutu zaslouženou uložil; nejprv zajisté ubičován a pak za živa spálen jest.

4. Katullowi se tehdy toliko dobrotivosti obou císařův dostalo, že wice pokutován nebyl; po uemnohém ale čase těžkým a neulečitelným neduhem byw postizen přebolestně skončil, netoliko trápení těla snásem, nébrž hůře od svědomi svého uhněten jsa. Strassná widma ho trápila a často křičel že widí an se k němu

přibližují stínové osob od něho zavražděných; zdržeti se nemoha vystakoval z lože, jakoby mukami a ohněm soužen byl. Neduh se více roznáhal, střeva mu uhnila a z něho se vykydla; tak umřel, co nový důkaz prozřetedlnosti Boží w pokutowání nesseschetníku.

5. Tuto končíme historii o wálce, o kteréž jsme se wssí píli psáti přislíbili těm jenž wěděti žádostiwí jsou, jak wálka ta od Římanů se Židy wedena jest. Sať od nás spis ustrojen, o tom čtenářům soud zanechán buď; co se ale prawdy udalých wěcí dotýká směle powěditi se neliknuji, že jsem ji toliko za základ wyprawování swého položil.

Flavia Josefa život

od něho samého sepsaný.

1. Rod můj není neznamenity, něbrž ode starodávna z kněží pochodí. Jakož zajisté u rozličných národů rozliční původové urozenosti se nacházejí, tak u nás účastnost ve kněžství znamením vytečného rodu jest. Já pak netoliko z kněžského jsem pokolení, něbrž také z první třídy oněch dwadcti čtyř kněžských tříd ¹⁾, w čemž nemalá přednost záleží, a nadto z rodiny w ni nejwznessenější pocházím. Ano i z královského rodu po materi jsem. Nebo Asamonejowé, z nichžto ona zplozena jest, po drabný čas království i kněžství spolu w našem národu drželi. Tento jest rodokmen můj. Praděd můj byl Simon příjímím Psellus; žil za biskupování syna Simonowa, jenž nejprvnější z welkněží Hyrtánem sloul. Simon Psellus měl toho času dewět synů, mezi nimiž Mathiásse, příjímím Esflowce. Ten pojal za manželku

¹⁾ Viz o tom kněžstwa na 24. tříd rozdělení 1 Shreu. 24 f.

dceru biskupa Jonaty, kterýž nejprvé ze všeho rodu Asamonejského biskupoval a bratr byl Simona tolikéž velebného. Z ní on Mathiasse příjmením Hrbatce zplodil, prvního léta panování Hyrkánova. Tomu se devátého léta království Alexandry narodil Josef kterýžto Mathiasse zplodil, desátého léta království Archelaova. Tomu potom jsem já se narodil, prvního léta vlády Řája císaře¹⁾. Já pak syny mám tři, z nichžto Hyrkán nejstarší narodil se čtvrtého léta císařství Vespasiánova, Justus sedmého, Agrippa devátého. Tento rod náš, jakž jest do obecných desek zapsán, tuto pokládám, lidé, jenž nám utrhati usilují, sobě nevěstí.

2. Matiasš otec můj uctíváno urozenosti vynikal ale mnohem více spravedlností proslul, v Jerusalemě městě u nás nejvýtečnějším převelice vážen býváje. — Já od dětinství s Matiasšem bratrem svým po obojím rodiči rodným vychován byv v učení výborně jsem prospíval, ať rozumem a pamětí jiné jsem viděl se převyšovati. Bacholitem jsa v letech asi čtrnácti chvály jsem dosáhl pro lásku k umění, jesto biskupové a přední města ke mně přicházeli aby se o zákoně odemne věci bližších domověli²⁾. Potom jsa v letech asi šestnácti dal jsem se prozkoumati sekty nasse, kteréžto tři jsou: Farisejská, Saducejská a Es-

¹⁾ I. 37. po Kristu.

²⁾ nesnad aby se od něho učili, uébrž aby se zkoušením tím o jeho v naukách božských prospěchu přesvědčili.

senšká. Neb jsem smýšlel, že suáže nejlepší z nich vynolím, westeryli je poznám. Tehdy při tuhém živobytí a s velikým úsilím wsecty tři jsem proffel. Ale ani na tom probadání nepřestaw, když jsem uslyffel, že Banus nějaký na pouští život wede, oděw sobě ze stromů strojí, potrnu samoroštíých požívá a často we dne i w noci we wodě studené pro zachowání čistoty se koupá, uředníkem jeho jsem stal se. Stráwim u něho tři léta a žádosti své dosti učinim, do města jsem se nawrátíl. Isa w dwatenácti létech život wěsti jsem se dal podle sekty Farisejské, jenž stoické u Řetú welmi se podobá.

3. Po šestém a dwadcatém létě wětu swého¹⁾ dostalo se mi do Říma jeti pro tuto příčinu. Felix když w Judsku správce byl, knězi některé mně příbuzné, muže poctivé a dobré, pro nepatrnou příčinu swázaw do Říma je poslal, aby se před císařem wyměřili. Já chtě některak je wyswoboditi, zvláště slyffe že ani w bidách swojich péce o náboženstwi neopouštějí a fity a ořechy toliko se žíví, do Říma jsem je wyprawodil mnohé na moři nebezpečnstwi snesew. Náš koráb uprostřed moře Adriatského potopil se a my (bylo nás okolo šesti set) přes celou noc jsme plowali; až na úswitě teprw Cyrenejská loď s pomoci Božskou ukázala se, a já a někteří jiní, w celku osmdesáte, jiné plowáním předstihnumsse do ní při-

¹⁾ I. 63. po Ušřistu.

jati jsme byli. Tak zachován jsa do Dicearchie či do Buteolu, jakž Stalové říkají, jsem přibyl, tu hostěn jsa od Alitura rodem Žida herce, jenž Nerónowi velmi milým byl. Strze něho Poppéji manželce císařově we známost wessed předemssim jsem we swých k ní žádostech ku propustění těch kužži prohlídal. Mimo to dobrodiní velikými dary od Poppéje počtěn byw do své vlasti nawrátíl jsem se.

4. Tu jsem postřetnul počátky brojow a nassel, an mnozi od Římanů odpadnouti zamýšlejí. Protož usilowal jsem bouřlivé upokojiti a k lepssi mysli přiwésti předložim jim před oči s kým chtějí wálku wésti, a že Římanům zběhlosti w boji a štěstím jsou nerowní; aby wssetečně a zhola nemoudře vlasti, rodiny a sebe w nejwětssi nebezpečenstwi neuwozowali. To jsem prawil a úsilně na to doléhal aby wálky odstoupili, přenešťastné skončení její pro nás předwidaje. Wssak nic jsem neprospl, anak náramná nesmyslnost zoufalců se zmocnila.

5. Dbáwaje se tehdy abych řeční těmi u nich w nenáwist a w podezřewi, jakobych nepřátelům nafládal, neupadl a posléze od nich jat a na surf wydán nebyl, do wnitřního chrámu když již opanowán byl hrad Antonia, jsem se odebral. Po zabiti Manahéma a předních z hejna loupežnického z chrámu opět wysšed přikázal jsem se k biskupům a předním z Farišců. Již ale nemalý strach nás pojal; lid w broji a zbroji widouce rady jsme newěděli, an jsme buřičům ukrotiti nemohli a nám patrné

nebezpečuství nastalo; na pohled jsme tudíž předsevzeti jejich schvalovali, avšak radili jsme aby se zdržovali a nepříteli odtrhnouti dopustili: neb jsme nádeji měli, že Gesius za nedrahně se silnými vojsky přitáhne a tu bouřku utroti.

6. Ale on navrátil se a v boj se vydav přemožen byl, mnozí z vojska jeho padli. Tato Gesiova porážka celému národu našemu záhubu přinesla. Neb hued ti jenž války žádali se pozdvihli a vítězstvím uad Řimany se bezpečice nadáli se dokona přemoci; k tomu jiná taky války příčina se přihodila. Obyvatelé měst v Syrii Židy mezi sebou bydlící schápa- jíce spolu se ženami a dětmi je pozabíjeli, ač ani jedné winy proti nim vynésti nemohouce; nebo ani od Řimanův odstoupiti nemyslili, ani proti obyvatelům nějakého nepřátelství neb lesti nějaké před se nebrali. Syctopolitané nad jiné se bezbožnosti a bezprawi dopustili. Neb když na ně Židé z cizích krajin přitáhli, přinutili své Židy aby proti svému pokolení bojovali, což po našem zákonu hříšno jest. S jejich pomoci nepřátelé zahnáni jsou. Po vítězství zapomněvše na míru podrubům a spolubojovníkům svým povinnou je vřectny, jichž mnoho tisíců bylo, spobíjeli. Týmž způsobem nakládáno se Židy v Damassku. Ale o tom obšírně ve knihách o válce židovské pověděli jsme; tu toliko věci těch dotykám aby čtenáři věděli, že národ náš ne dobrovolně nébrž po nejvíce přinuceně v tu válku se vydal.

7. Když tedy jak jsme pravili Gesius přemožen byl, starší Jerusalemsští widouce že loupežníci a brojitelé zbroji oplývají a bojíce se, aby sami bez zbroje jsouce těm nepřátelům w ruce neupadli, což se potom stalo, a zvěděvše že Galilea ještě wšfectna od Řimanů neodstoupila, nébrž že díl ještě w pokoji trvá: poslali tam mne a jiné dva kněze, muže pozitivé a hodné, Joazara a Judu, abychom nestlechetné lidi k odložení zbroje přivedli a je na to namluili, že lépe jest aby jen nejčelnější mužové se ozbrojili. Neboť na tom zůstáno, aby zbroj k budoucímu času wzdychy pohotově byla, wšak aby se očekávalo co Řimané činiti budou.

8. To poručení přijam odessel jsem do Galiléje. I ualezl jsem Sefořauy we velikém pro město své nepokoji, an Galiléjancé je obloupiti ustanowili pro přátelství jejich s Řimany a jmenowitě že s Cestiem Gallem toho času wladářem nad Syrii we smlouwu wnikli. Ty jsem já strachu toho zbawil, galiléjští lid pro ně namluwiv a dopustiv jim kolikrátby chtěli do Dory města we Fénicii ke svým posílati, jež byli w zástawu Gesiowci dali. Tiberiadané ale byli již zbroj pro takowou příčinu pochopili.

9. Tři w tom městě strany byly. Jedna mužů předních jejížto hlavou byl Julius Rappellus. Ten se stoupenci svými Heródem Miarowcem, Heródem Gamalowcem, Kompsem Kompowcem jehož bratr Krispus býwalý pod

Agrippem králem správce města tehdy w Zá-
jordaní na statcích svojích žil, ten dím a stou-
penci jeho wšickni radili aby wira Římanům a
králi se zachowala. Leč na úmyslu tom nepře-
stával Pistus jenž za podnětem syna swého
Justa k nim se přikázal a tu předním podobně
patřil. Druhá strana z chátry lidu sestávajíc
boj wywolila. Třetí straně Justus synu Pístim
předkwal; ten se dělal o wálce na wahách
býti, ale nowot žádostiw byl, proměnami ně-
jaké mocnosti dojiti doufaje. Tedy wessed mezi
lid usilowal jim dokázati že jejich město po-
wždy ku Galiléji patřilo a hlavním městem
krajiny za Heróda wládaře, zakladatele jeho,
se stalo, kterýžto Sefóru Tiberiadě poddal.
Přednosti té ani za panowání Agrippy otce ne-
ztratilo nébrž w ní až do Felira správce Sud-
ského zůstawalo. Nyní prý teprw Agrippowi
mladšimu od Neróna dáno bywši přednosti té
zboweno bylo. A hned prý Sefóra jakž Ří-
manům se poddala, nade wšsí krajinou wládla,
an Tiberiadanům dwúr králowstý a desky zemské
odjaty jsou. Ty a jiné mnohé řeči proti králi
Agrippowi s utrhaním mluwě, aby lidu k od-
boji popudil, přidal: Nyní čas jest, aby pocho-
píce zbroj a jiné Galiléjské na pomoc přijmouce
(poněwadž jim wšickni rádi podrobí se Sefó-
ritských pro jejich k Římanům wěrnost nenáwi-
dice) s welikým wojskem na pomstu wydali se.
Těmi řečmi namludil lid; byl zajisté obratným
lidowůdcem a důwody nejplatnějssi podwodem
a klawarou řeči porážeti uměl. On po řecku

wzdělán byl a tudy o těch věcech ktercž se tehdy daly historii psáti se podjal aby spisem tím pravdu zastínil. Ale o neschetnosti muže toho a kterať spolu se svým bratrem vlast téměř wyvrátil, w postupu wyprawování oznámíme. Slowem Justus měšťanů zbraň chopiti namluwil a lišnavé spolu zbrojuě powstati přinutil, načež se všemi wysed páčil wsi Hip-penských a Gadarských, Tiberiadským a Scytopolitickým končinám příležití.

10. To se w Tiberiadě dalo. W Giskale ale věci jinak stály. Jan syn Lewiůw wida že někteří z měšťanů pro odstoupení od Římanů se wynássejí je strotiti hleděl a prosil aby wíru zachowali, awšak žádným úsilím toho dowěsti nemohl. Školní lidé, Gadařané, Gabařané, Sogansští a Tyrští sebrawše weliké wojsko wtrhli do Giskaly a jí se zmocnili; tepruw po vypálení a rozkopání jí domů se nawrátili. Nad tou křiwdou Jan se rozhněwaw stoupence své ozbrojil a dotčené sousedy překonaw Gischalu wyřlawněji obnowil a pro bezpečnost zděmi ohradil.

11. Gamala wíru Římanům zachowala, pro tuto přičinu. Filip syn Zakimůw, správce krále Agrippy, mimo nádeji z dobýwaného w Jerusalemě hradu králowského wyniknaw tudíž w jiné nebezpečnosti upadl, totiž od Mana-héma a jeho zběře loupežnické zabit býti. Wšak někteří příbuzníci jeho z Bablyóna, kteríž tehdy byli w Jerusalemě, skutku tomu překazili. Filip čtyry dni tam podtají zůstaw dne pátého liché wlasť aby poznán nebyl sobě přičinow utekl.

Dostal se do nějakého na svém panství městečka blíže hradu Gamaly některé poddané svoje k sobě oběslal. Ale Bůh právě příhodně úmyslu toho jemu zabránil; kdyby se to nebylo stalo, bylby jistě zahynul. Neb jsa nenadálou zimnicí zachvácen list k Agrippovi a Berenice napsal a svému svobodníkovi poručil aby Varovi ho podal. Varus tento tehdy od rodiny královské správcem říše ustanoven byl, an tato do Beryta Gesia pozdravit odešla. Ale Varus přijav Filippův list a porozuměv že zachován byl, těžce to nesl obáváje se potom sám u krále a královny zbytečným býti an se Filipp ve zdraví navrátil. Wyved tedy listonosse do lidu winil ho že list ten podsunul a že, pravil, zpravu jakoby Filipp v Jerusalemě se Židy proti Římanům válku vedl, vymyslíl; načež ho na smrt wydal. Když se posel newrátil, Filipp příčiny toho newěda jiného s listem poslal dowěděti se žádaje, co se prvnému přihodilo a proč tak dlouho mešká. Ale i toho Varus lichou žalobou zahladil. Césarejsští zajisté Syrové pýchu a mysl jeho powýššili pravice že Agrippa od Římanů pro spouru Židů sklizen bude a že potom jemu království se dostane, an od králův pochází. Varus byl skutečně z královského rodu jsa muu-tem Sohema vládaře na Libánu. On tedy takowou nádeji nabud jsa listy u sebe zdržel wšfelijak se snaže aby se jich králi nedostalo. S dal wšsedy wýchodům ostříhati aby nikdo tajně uffed neoznámil králi co se tu dalo, a

Césarejanům k vůli mnohé Židy zabil. Ano i na Židy Babylonské w Efbataně s pomoci Tra-
chonitanůw Batauejských uderiti uminil. Powo-
lan k sobě dvanácti předních Židů Césarien-
ských rozkázal jim aby do Efbatany se vydali
a jménem jeho Židům tam bydlicím oznámili:
Varus zpraven byw že odboj proti králi ob-
mýšlíte ale tomu newěre, nás posílá wás pře-
mluwit abyste zbroj složili. Učinite-li to, bude
jistý důwod toho, že právem powěsti té o wás
wěřiti uechtěl. Poručil jim nad to sedmdesáte
mužů předních wyslati aby se ze žaloby té wy-
měřili. Těch dvanácte do Efbatany k lidem
swého národu přibyli a shledali že oni na od-
boj ani nepomyslili; i přivedli je k tomu, aby
sedmdesáte mužů wyslali. Ti tedy zlého se
nepodhlidajice muže wyslali, a tito se dvanácti
posly do Césarčeje se brali. Varus jim we
stříc s wojáky králowskými wysšed, wšfecty i s
těmi posly usmrtil, a hned proti Židům w Efb-
ataně táhnul. Ale předessed ho jeden z těch
sedmdesáti zachowaný, jim o wěci té zvěštoval;
oni tudíž zbroj uchopiwsse odebrali se s man-
želkami a s dětmi do hradu Samaly, zane-
chawšse wsi mnohým zbožím a nescíslným poč-
tem dobytka naplněných. Ušlyšew o tom Fi-
lipp ihned sám také na hrad Samalu přibyl.
Když tam došel, lid hlasitě na něho doléhal
wolaje aby jim za wůdce byl, a je proti Wa-
rowi i Césarienským wedl; neb powěst powstala,
že král od nich zabit jest. Filipp krotil jich
prchliwost připominaje dobrodiní od krále jim

učiněná, vykládaje též jaká jest moc Římanů s nimiž válčiti věc nebezpečná jest. I přestali na radě muže toho. Král dowěděl se, že Varus Židy w Césaréji s manželkami i dětmi, jichžto mnoho tisíců bylo jednoho dne odkliditi chce, poslal na místo jeho náměstka Equitula Modia, jakž na jiném místě powěděno jest¹⁾. Takto Filipp Gamalu a příležití krajinu u věrnosti při Římanech udržel.

12. Když jsem tedy přišel do Galiléje jistou o těch věcech zprávu obdržel, psal jsem radě Jerusalémské táže se coby mi činiti weleli. Dopsáno mi, abych w Galiléji zůstal a se společníky svými, jestli by se jim tak widělo, o bezpečnost krajiny té pečoval. Spoluposlové moji peníze z náležitých jim pro kněžství desátků zbohatše uminili do vlasti své se nawrátiti; ale jsouc ode mne prosseni aby dotud při mně byli, dokawad bychom věci nestornali, snadně přivolili. S těmi tehdy ze Sefóry do Bethmaje městečka jsem se přibral, čtvery hony vzdáli od Tiberiady; tu jsem k sobě radu Tiberiádkou a přední z toho lidu obeslal. Když přišli a Justus také mezi nimi, powěděl jsem, že se společníky wyslán jsem k nim w poselství od lidu Jerusalémského toho zjednat, aby palác Heróda wládaře tam wystawěný a rozličných živočichů malowáním ozdoběný zbořen byl, poněwadž takové budowy nassim zákonem zapowědiny jsou; a prošel jsem aby nám to co nejdříve wykonati dopustili. Dlouho Kapellus a přední z lidu té věci odpírali, leč posléze přemluweni byrosse

¹⁾ o tom níže se nenalézá we spisích Josefa nás doslých.

ť tomu přivolili. Ale předessel nás Jesus syn Sasiim, plawcım a lidu chatrněmu, jak jsme pravili, w čelo se postavim. On pojaw množstwi Galiléjských palác celý zapálil, domníwaje se že odtud dobré loupeže nabude, proto že střechy některých komnat pozlacené býti widěl; i pobrali w něm mnohé věci proti wsselité wůli nassi. My zatím po rozmluwení s Kapellem a Tiberiadskými starssimi z Bethmaje do wrchni Galiléje jsme se obrátili. Jesusowa rota Nety wssedky kteříž w Tiberiadě přebýwali a kdožkoli před tou wálkou jich nepřitelem byl, zahladila.

13. D těch věcech uslyssew welmi jsem se podráždil. I ubraw se do Tiberiady pričinił jsem se o zachování wesskerého nábytku králowského pokud lupičım jessťe wydrati se dal; byly mezi jinými swicny z mědi korintské, nádherné stoly a nemalá spousta neraženého stříbra. Kterých věcí jsem se dopiditi mohl, ty králi jsem zachovati uminil. Powolal jsem tehdy desiti z rady znamenitějsích i Kapella, syna Antyllowa, nádobi ta jsem jim odewzdal, přikazuje aby ho žádnému kromě mne newydávali. Odtud do Giskaly se společníky k Janowi jsem přissel, chtě jınýssleni jeho zwěděti. Ehledal jsem záhy, že on brojım žádostiw jest a mysl ku panstwi přiložil. Neb prošł mne abych mu obilí w městěčkách hořejši Galiléje pro cisare složené odwesti dopustil; že prý je chce wynaložiti na stawění zdi wlasti swe. Já předsewzeti a úmyslu jeho porozuměw, nechtěl jsem mu toho dopustiti. Myslil jsem zajisté to obilí buď Řimanům aneb sobě sa-

mému zachovati, proto že mi také správa té krajiny od rady města Jerusaléma byla poručena. Nic na mně neobdržev, jednal o tu věc se společníky mými, jež k budoucnosti neprohliďali a darů žádostivi byli. Ty tedy uplatil aby mu vssecko obili v té krajině složené přirčeno bylo; já bym dvěma přehlasen, jsem utichnul. Potom Jan leští druhé užíval. Prával že Židé obyvatelé Césaréje Filippovy z rozkazu náměstka králova v městě zavření k němu s prosbou poslali, aby an s potřebu oleje čistého nemají jim čistého oleje v hojnosti obstaral, aby oleje Řeckého užiti musejice zákon přestoupiti přinuceni nebyli. Tyto věci ne pro svědomitost nébrž pro hanebnou zisťnost vymáhal. Neb věda že v Césaréji šestník jednu drachmu stojí, v Gischale pak osmdesáte šestníků po čtyrech drachmách se platí, vssecken ten olej kterýž v Gischale byl do Césaréje poslal, o dovolení mne dříve na pohled poprosim. Povolil jsem k tomu nedobromolně, ale strachem abych odpiraje od lidu ukamenován nebyl. Dopustěním mojim Jan tou leští mnoho peněz sobě shledal.

14. Z Gischaly spoluposly své do Jerusaléma propustim wesskeren jsem se k shromáždování zbroje a k ohražování měst oddal. Powolal jsem mužů nejsimělejších z loupežníků, wida že jim zbroj odjata býti nemuže, a lid k tomu jsem namluwil, aby je za mzdu najali, dowodě že prospěšněj jest samoděť něco jim dáti nežli jim statky své loupiti dopustěti.

Potom loupežníky přísahou zavázal, aby lečby povoláni byli anebo mzdy nedostali do krajiny naši nepocházeli, propustil jsem je s příkazem aby ani proti Římanům ani proti sousedům neválcili. Především věcmi pečoval jsem aby Galilea v pokoji zůstávala a chtěje pod zámyslem přátelství přední muže galilejské — v počtu asi sedmdesáte — jako rukojmě při sobě míti, přijal jsem je za přátele, za průvodce a za pomocníky v soudech, výpovědi podle jejich snesení čině a o to bedlivost maje, abych se vssetečně od spravedlnosti neuchýlil a vssetelkého podplacení čistým se zachoval.

15. Jsa tehdy v létech třidceti, ve kterémžto věku člověk při vssem od žádosti nelsuffných se zdržování těžce závistí utrhaných lidí uchází, zvlássl jestli velikou moci oplývá, žen vssterých jsem ode příkory hájil a vssemi dary co muž nepotřebný pohrdal. Ano náležitých mně jako knězi desátků od přinásejících jsem nepřijímal. Z loupeže toliko od Syriů v okolních městech bydlících vymožené jsem částku sobě přivlastnil kteroužto — vyznávám se — poslal jsem příbuzným svým do Jerusalema. Dvakrát Sefóritské, Tiberiadské čtyřkrát, Gadarské jednou násilně vybojová a Jana když mi úklady strojil častokrát v moc podmaniv ani nad ním ani nad dotčenými městy pomsty nezal jsem, jakož dále z dějin vysvitne. Protož jak za to mám Bůh — nebo kdo dobře činí, Jeho tajen nezůstává — tehdy z úkladů nepřátel mne vysvobodil a potom

častokrát ve mnohých nebezpečnostech mne ostríhal, jakož o tom doleji povědino bude.

16. Lid Galilejský takovou se mně náklonností a věrností propůjčoval, že i když vybojována byla jejich města a ženy i děti jich spozajímány byly, ne tak záhub svých želeli, jako o mé zachování pečovali. To wida Jan záwisti hnut jest a prošil mne psaním, abych mu dopustil do Tiberiady přijíti a pro zdraví tamějších teplic užiti. Já nic zlého při tom nepodhlídaje snadně jsem mu powolil, ano i správčům města ode mne ustanoweným psal jsem, aby Janowi a družině jeho hospodu připravili a je wssemi potřebami hojně opatřili. Sám pak w tom čase přebýwal jsem we wsi Galilejské kteréž slowe Kana.

17. Jan sotwa do Tiberiady přibraw se namluwil měšťkany, aby mně se spronewěrice k němu přistoupili. Mnozi slowům jeho rádi powolili po nowotách bazice, přirozením tu proměnam se nesouce a odbojům se radujice. Zvláště Justus a otec jeho Pistus pileli ode mne odstoupiti a k Janowi se přikázati. Več já záměry jejich jsem předessel. Přissel ke mně od Silu, jehož jsem jak dotčeno správčem w Tiberiadě ustanowil, posel a úmysl toho lidu mi oznámil, nabízeje abych pospíšil, že sic jinák město brzo w cizí moc upadne. Přecet list Siluw tudiž jsem dvě stě mužů pojal a s nimi přes celou noc jsem cestu konal, poslaw napřed posla, aby příjezd muj w Tiberiadě oznámil. Ráno když jsem již blíže města byl,

lid uně ve stříc vyffel a mezi jinými i Jan. Welni zmateně mne pozdrawim rychle opět, obáváje se aby wyjewením záměrůw w nebezpečenství hrdla neupadl, se na svou hospodu odebral. Když jsem se dostal na okol, wesslery průwodčí svoje kromě jednoho propustim a jen deset oděnců sobě zanecham, počal jsem mluwiti ku množství Tiberiadských, stoje na vysokém místě, a napominal jsem jich, aby tak náhle odemne neodstupowali, an jim proměna ta potupu přinese a právem u potomních správců w podezření upadnou, že ani jim wíry nezachowají.

18. Jestě jsem nedopowěděl, au slyšim hlas jednoho ze swojincůw, jenž mi welí dolů sstoupiti, pravě mi že není čas k Tiberiadanům sobě nakloňowání, ale k opatření vlastního života a kteračbych nepřátelůw ujíti mohl. Neb Jan zwědčew že já s nemnohými sluhami jám jsem zůstal, wybral nejwěrnější z družiny své (bylo jich aň tisíc) a poslal je aby mne usmrtili. Již se ke mně brali, a byliby tu nešlechetnost wykonali, kdybych byl rychle s Jakubem tělesným svým strážníkem dolů nestočil. Podporowal mne při tom Tiberiadan Heródes, od něhož k jezeru doweden byw a lodi tam nassed na ni wstoupil jsem a mimo nádeji nepřátel se uwarowaw do Tarichćeje jsem se dostal.

19. Dobywatele města toho uslyšewsse o Tiberiadanuw newěrnosti welmi se rozhněwali a pochopiwsse zbroj prosili mne abych je proti

nim wedl, pravice že chti pomstiti křivdy wúdce swého. Neflechetnost tu oznamowali po wšši Galiléji, aby wšsecky proti Tiberiadským zbourili; spolu jich žádali aby k nim hojně se shromáždili, že s radou wúdce učiniti chti což se widěti bude. Tedy se wšsech stran Galiléjané zbrojně přissli žádajíce, abych na Tiberiadu uderil a jí dobyw s půdou jí strownal, obywatelé pak se ženami a dětmi prodal. K tomu též i přátelé mi radili kteříž byli z Tiberiady usšli. Já nepřivolowal jsem za wěc hroznou pokládaje wálku domácí počiti; rozbroj ten soudil jsem w řečích se toliko má obmezowati; i wám, prawil jsem, to se sštodou bude, an Římané čekají, bychom různicemi domácími se hubili. Těmi důwody jsem hněw Galiléjanůw ukrotil.

20. Jan když mu se úkladowé nezdarili o sebe se bál a pojem oděnce swoje z Tiberiady se do Gischaly odebral. Odtud psal ke uně z udalosti té se wymlouwaje že se to bylo proti wůli jeho stalo, a prosil abych ho we zlém domněuí neměl přísahy a hrozné kletby přičiniw jimíž list swůj powěřiti se domněuwal.

21. Ale Galiléjané, jichžto že wšši krajiny opět počet weliký se zbrojí shromáždil se, wědouce ho býti člověkem zlým a neměrným, prosili abych je proti němu wedl, prohlassujíce že jej a wlast jeho Gischalu z kořene wyrátiti chtëjí. Já poděkowaw jim za takowou ke mně přichylnost a slibiw se jim za náklounost jejich swrchowaně odplatiti, prosil jsem aby se

upokojili a na mne se nezahlili, že bouřky bez vraždy ukrotiti ušlují. Upokojím takto Galiléjany hned jsem se do Egefóry odebral.

22. Obywatelé města toho umínivše zůstatí při víře, již se Římanům zavázali, obávali se mého příjezdu a usilovali mne w jiné nesnáze uvéstí a tak bezpečnost svoji opatřiti. Poslawšše posla k Jesusowi vůdci loupežníků do končin Ptolemaidy, mnoho peněz mu dáti slíbili, kdyby s osmdesáti vojáky kteréž choval na nás se obořil. On sliby pohnut jsa nena-dále na nás k boji nehotové udeřiti zamýšlel. Tehdy profíl mne strze posla, abych mu dopu-stil pro pozdravení přátelské ke mně přijeti. Powolil jsem úkladů nepředwídaje; tu on po-jaw wojsko loupežníků rychle na mne pospíchal. Wšak se mu ta neshlechtnost nezdařila. Neb když již nedaleko od nás byl, poběhlec z wojska jeho ke mně přišel a lest jeho wygradil. Což uslyšsem na náměstí jsem wyšsel, dělaje se ja-kobych o úkladích nic newěděl, množstwu oděnců Galiléjských a některých z Tiberiady jsem po-wolal a westterých přístupu do města co nej-silněji ostríhati poručím rozkázal jsem těm jenž bran hlídali, aby samého Jesusa s předními do města pustili, před jinými pak aby město zawřeli a násili jejich mocně odrazili. Dui rozkaz wykonali. Jesus se do města s nemno-hými webral. Ihned jsem jemu welel, aby bez wešťání zbroj odwrchl; nepřiwoli-li, že umříti musí. Wida se od oděncůw obkličena strachem uposlechl. Stoupenci jeho sebe wyloučeny wi-

douce a zvěděvšse, že wůdce jich jat jest, utekli. Já soukromi odweda Jesusa powěděl jsem mu že mám wědomost o úkladech mi strojených a čím puwodem on poslán jest, wšak že mu ten wýstupěk odpustím chtělliby kaje se mi wěrným zůstawati. An mi wšfecty věci slibowal, propustil jsem ho, dopustim aby družinu předesslou opět sobě sebral. Seforitským pokutou jsem hrozil, jestli proti mně newděčně jeduati nepřestanou.

23. Toho času přišli ke mně z Trachonitidy dwá welmožowé, poddani králowi s koněmi, zbrojemi a penězi. Židé k obrízce je nutili, chtěli-liby mezi nimi přebýwati; ale nedopustil jsem jim uášli činiti, a dowodil jsem že každému podlé dobré wůle, a ne z přinucení Boha ctiti náleží; nikdy nemají toho lidé pykati, že se kdy k nám pro bezpečnost utekli. Tak množstwí lidu oblomim, mužům těm obyčejné potravu w hojnosti jsem poskytal.

24. W tom král Agrippa pod wůdcem Equifulem Modiem wojsko poslal, aby Gamalu hrad moci wzali. Wojsko poslané hrad obkličiti nestačice w otewřeném poli se rozložili a takto Gamalu oblčhali. — Ebutius desátník, správce nad welikým polem, uslyšew že jsem do městečka Simoniady, kteréž leží na končinách Galilejských, wzdáli od něho sšedesáte honů přibyl: w noci s těmi jež při sobě měl sto jízdnými, s téměř dwěma sty pěšimi a nad to s pomocniky swými obywateli Gabenskými wytrhuul a noční cestou do téhož městečka kdej

jsm bydlel, přibral se. Když jsem se s vojstem mnohočetným proti němu postavil, usiloval nás na rovinnu vylouditi, kdež jízdu svou nad námi vítěziti doufal. Však jsme se nedali; nebo já věda žeby on pro jízdu svou nás předčil, kdybychom my jsouce vsickni pěšci pustili se na pole: tutohle s nepřitelem potkati jsem se ustanovil. Poněkud Ebutius udatně s námi bojoval. Ale spatřiv že na tom místě jezdecko jemu prospěšno není, s nepořizenu do Gaby se odebral, tři toliko v té válce ztrativ. Já v závěti následoval jsem ho s dvěma tisíci oděnci. Dostav se k Bésare v podkraji Ptolemaidském, honu dwadceť vzdáli od Gaby, kdežto toho času Ebutius mškal, před městečkem po cestách stráže jsem rozřazel a jim wškerých cest pilně ostríhati přikázal, aby nás nepřátelé nezaměstnawali, dokawadž bychom obilí newynesli. Králowna Berenika zajisté weliké množstwi obilí z příležicích okolních městeček do Bésary nashromážditi dala. Naloživ obilí na mnohé welbloudy a osly, kteréž jsme k té potřebě přivedli, poslal jsem je do Galiléje. A to wykonaw Ebutia jsem k boji wybizel. Když se o to nepokusil, smělosti naši přestrasen jsa, obrátil jsem se na Neapolitána, slyše že okolí Tiberiadské pustossi. Byltě Neapolitán wůdcem jízducho lidu s nimžto Scytopole před nepřátely ochraňowati měl. I učiniw konec plenění jeho v podkraji Tiberiadském na opatrowání věci Galiléjských jsem se oddal.

25. Jan syn Lewiim, o kterémž jsme po-

wěděli že w Gischale mešťkal, zwěděw že se mi wšsecky wěci po libosti wedou, že mne poddaní milují a nepřátelé se mne bojí, s newolí to nese. Smýšleje, že mu štěstí moje záhubu nese, náramnou závišti pojat byl. Naděje se štěstí moje podvrátiti kdyby nenáwist poddaných proti mně wzbudil, namlouwal na to Tiberiadaný a Seforitany, nad to také Gabařany (ta města jsou přední w Galiléji) aby mne odstoupilisse k němu se přiwínil. Prawill, že wšsecky wěci muohem lépe než já řiditi bude. Seforitane o žádném z nás obou slyšeti nechtěli, Římany za pány poduitisse, a tudy mu nepřiwolili; Tiberiadané ale ač přistoupiti k němu odpírali, předce přátelstwi mu slihowali. Gabařané ale k Janowi se přikázali, náwodem Simona předního měšťkana, kterýžto byl Janůw přítel a důwěrník. Wšak zjewně odstoupení swého newynesli, welmi se Galilcístých bojice, jejichž ke mně náchyllost předtim již tytýž byli poznali; tajně ale hledali příhodného k úkladům času. A skutečně w nebezpečenstwi znamenité přissel jsem z příčiny takové:

26. Nějací směli mládenci z Dabaritty zwěděwšse že manželka Ptoleméa wladáře králowského s welikým náradim pod ochranou málo uěkolika jízduých přes weliké pole z panstwi králowského do Římské krajiny cestuje, z nenadála na pocestné uderili, a ženu zabrawšse cožkoli s sebou wozla pobrali. Poupežnici ti ke mně do Tarichéje čtyry mežky sšatšwem a náradim obtižené přiwedli; bylo tam také nemálo

stříbra a pět set zlatých. Věci ty já Ptole-
méowi zachovati jsem umínil, an jest člověk na-
šeho narodu a zákou náš ani nepřátelům křivdy
činiti nedopouští. I otevřel jsem těm kteříž ty
věci přinesli, že kořist schovati náleží, aby cena
jeji obrácena byla na stavění zdi města Jerusa-
léma. Mládenci ti těžce to neshli, že dilu loupeže,
jak se nadáli, neobdrželi. A protož rozptýlil se
se po městecích Tiberiadských pověst rozhlásili,
že chci Římanům krajinu jejich zraditi; že jsem
je smyslnou odbyl, loupež k obrazení Jeru-
saléma obrátiti slibiv, v pravdě pak že jsem
kořist pánu jejimu zase navrátiti ustanovil.
Nemýlili se o tom úmyslu mém. Neb po od-
jiti mládencův oběslav k sobě dva přední mě-
šťany, Dasióna a Jannéa syna Lewiowa, nej-
lepší přátely královy, rozkázal jsem jim aby
pobrané věci ujavše k němu je poslali, smrti
jim hroze, jestližeby to tajemství někomu pronesli.

27. Po vsi Galileji nyní pověst wzěšla,
že krajinu tu Římanům zraditi hodlám; wšickni
se tu pokutowání mne zbouřili, ano Tarichejssti
také věřili wmyšleným mládencův řečem a na-
wedli na to mé životní strážce a oděnce, aby
opustíce mne když spáti budu, ruče na okol
přišli kdež oděšech proti wudcowi nalezeno
bude. Když oni přemluweni jsouce tam došli
weliký daw lidu již tam shromážděn byl jeduo-
myslně křičící, že zrádce wšech jich pokutowati
sluší. Obzvláštne je podučowal Jesus syn
Safiůw toho času správce w Tiberiadě, muž
zlý a narozený ke wzbuzování bouřek, brojiwec

a oddůjce jakož nikdo jiný. Ten tehdy uchopil zákon Mojžišův mezi lid wessel a: Sestliže, wece, pro sebe Josefa nenáwiděti nemůžete, tedy pohlédněte na wlastenské zákony, kteréžto ten wůdce wás zraditi hodlá; pro ně wesselikou nenáwisi proti němu zahörte a pomstěte nad ním jenž wěci takowé se opowážil.

28. Řeč jeho od lidu s prowoláwáním přijata byla; tudíž on pojaw některé oděnce ku přibytku mému pospíšil, myslé konečně mne zabiti. Já nic o té bouři netusse po ustání jsem odpočíwal. Až rychle tu Simon žiwotní strážce můj, kterýž toho času sám při mně byl zůstal, wida walící se měšťany mne wzbudil a oznáwim nastáwající nebezpečenstwi napomínal, abych raději spůsobem udatného wůdce rukou jeho skončil, nežby nepřátelé došsedše mne přemohli neb usmrtili. To mi radil, já ale sebe Bohu poručim mezi lid wyraziti jsem žádal. Tedy oděw černý obleknuw a na krk meč zawěšiw cestou tou, na kteréžto jsem se žádným z nepřátel se potkati nemohl, na okol jsem přišel. Menadále se tuto ukázaw, na twář padnuw a zemi slzami swlažuje wšsecky jsem k lítosti přiwedl. Boznam tedy změnu tu lidu usilowal jsem je rozdwojiti, prwé nežby zbrojni ti od mého domu se nawrátili. Připustil jsem že jsem se prowínil jak oni se domníwali; ale prošil jsem aby nejprwé wyrozuměli, k čemu přinesené poklady chowány byly; pak teprw jestli se jim líbí, aby mne zahladili. Práwě když množstwi lidu rozkázalo mi mlu-

witi, přišli oděnci a mne spatřivše walili se na mne, zabiti mne chtějí. Ale když jim lid toho bránil, přestali své prchlivosti, očekávajíce až wyznám že pokladové pro krále uchováni byli, načež mne co vlastní zrady wyznatele tím snáze odprawiti mohou.

29. Když se mlčení stalo: Muži bratři, dím, jestliže se wám smrti hodným býti zdám, neodpírám umříti, wšak chci před zahynutím prawdu před wámi oznámiti. Já wěda město waffe hostům přenáchylné a nad to plné lidí býti jenž opustivše vlasti své k wám přibyli osudu wassich přiúčastniti se žádajíce: uminil jsem ždi wám ustawěti z těch peněz, pro kteréžto na mne newražíte a které právě na to wynaložiti jsem se jal. K těm slowům Taričejané a hosté jejich wzkrikli děkující mi a dobré myslí mi rozkazující býti; Galiléjští a Tiberiadští ale we hněwu trwali. I stala se mezi nimi roztržitost, an tito mi pokutou hrozili, onino proti tomu mi bezpečnu býti weleli. Když jsem pak přislíbil, že i Tiberiadským i jiným městům toho potřebným ždi wystawěti hodlám, wěřice mým slibům, rozcházeli se každý do přibytku swého. Tak mimo nádeji z takowého nebezpečenství wyniknuw s přátely a s dwadecíti oděnci domů jsem se nawrátíl.

30. Ale z nowa loupežníci a odbůjcowé bojice se aby za provinění pokutowáni nebyli, se sšesti sty oděnců sběhli se k mému přibytku jej zapáliti chtějí. O příchodu jich dowěděw se, smýšlel jsem že jest hanebná wěc utéci a

neohroženě w nebezpečenství se vydati jsem umínil. Poručiv tedy dům zavřítí a sám na pawlač wstoupiv žádal jsem aby te mně několik pro ty poklady poslali, aby se již hněwu svého nabazili. Nejbouřlivější z roty té do domu puštěn; i ubíčovaw ho a ruku mu utítí a na hrdlo powěsiti rozkázaw, zase jsem ho k těm kteříž ho byli poslali wen wstrčiti poručil. Stráža a strach nemalý je pojal; tedy bojice se podobné pokuty kdyby tu děle byli, jesto domníwali se že já wice než jich jest oděnců w domě mám, rychle wšickni rozprchlí se. Tak já, tím obmyslem úkladům po druhé mi strojených jsem usšel¹⁾.

31. Znowu někteří lid bouřili pravice že welmožům těm královým kteříž byli te mně utekli žiwu býti nenáleží, an zdráhají se přístoupiti k rádu těch u nichž ochrany hledají. Roznesli je co trawice a co lidi jenž Římanům do země potáhnou. I hned tomu přiswědčowalo množství jsouc oklamáno máminými řečmi jim k libosti mluwenými. Což zwědew opět jsem lid poučil že uteklé k nim lidi pronásledowati neschůzí; ničemnou žalobu pro tráwení w posměch jsem wydal, prawě že by Římané tolik lidu wálečného nechowali, kdyby trawičeni nepřátely přemoci mohli. Slowny těmi poučkud se upokojili; když ale odesšli, opět proti welmožům od některých neschetníků popouzení byli. Náhle we zbroji na přibytky jejich w

¹⁾ jinak poněkud wyládá se to w knize o wálce Žid. II, 27.

Tarichéji obořili se, chtějíce je zabiti. V čemž já uslyšew welice jsem se ustrassil a bál jsem se, žeby po takowéto neschetnosti žádný potom k nám se neutikal. Protož s některými jinými rychle jsem do domu welmožům přissel, a zamřew ho a odtud k jezeru chodbu wykopati poručiw na lodi jsem spolu s nimi wstoupil a do končin Hipenských jsem se přeplawil. A zaplatiw jim za koně (nebo w takowém útěku nemohl jsem koni dowésti) propustil jsem je s prosbou, aby nynější neřest dobromyslně nessleri. Ano sám welmi jsem nad tím uboléwal, že jsem musil uteklíky do nepřátelské země odeslati; wšak lépe jsem býti pokládal, aby, museloliby to býti, od Římanů raděj než w podkraji mém zahynuli. A wšak oni zachováni jsou, od krále Agrippy odpustění winy dosáhše. Tak se mužům oněm dalo.

32. Tiberiadané zatím krále prosili, aby jim poslal wojsko jezby jejich kraje ostrihalo an k němu se přikázati rozhodláni jsou. Tak sice psali; ale kdž jsem k nim se dostal, žádali abych zdi jim slíbené wystawěl; neb slyšeli že již Tarichejané zděmi ohrazeni jsou. Já neoslyšel jsem jich a stawíwa nashromáždím zedníkům, jsem pracowati rozkázal. Po třech dnech, kdž jsem já z Tiberiady se odebral do Tarichéje, odtud třidcet honů wzdálené, spatřimo jest něco Římského jízdného lidu uedaleko Tiberiady čímž domněni powstalo že wojsko králowo se blíži. Tudiž krále s welikým prowoláwáním wychwalowali a mne haněli. Ihned rychlit

přiběh, oznámil mi úmysl jejich že mne odstoupiti hodlají. To uslyšew welice jsem se ulekl; neb oděnce z Taricheje právě domů jsem rozpustil an sobota nastávala, a an nechtěl jsem aby Tarichejané wálečným lidem stíženi byli. Kolikrátkoli jsem u nich přebýwal, o stráž životní jsem nikdy nepečowal, často náklonnosti obywatelů ke mně žkusim. I byl jsem we weliké nesnázi sedm toliko wojáků a několik přátelů při sobě maje. Zpět powolati wojska se mi nezdálo, an již den se nachylowal. A byt také byli došli, nebyliby směli na zejtří pro zápowěd zákona nasseho walciti, ač weliká potřeba naléhati se zdála. Kdybych Tarichejanům a jich hostům město w plen wydal, widěl jsem že k tomu nepostačí a že wěc odkládati se nedá, nebo se obáwati bylo aby wojsko od krále dříve přibudouc mne z města nemytísklo. Protož užíwati chytrosti wojenské jsem uminil. Sned nejwěrnější přátele svoje u Tarichejských bran jsem osadil, aby s pilnosí wycházejících sšetřili, a powolaw předni města, rozkázal jsem aby každý lodí na jezeru upravil, na ni s plawcem wsednul a mne do Tiberiady následowal. Já potom sám také s přátely a se sedmi těmi, o nichž jsem prawil, oděnci na lodí wstoupim k Tiberiadě jsem se plawil.

33. Tiberiadané poznawšše že wojska od krále netáhnou a jezero wšsedno lodimi naplněné spatřice ulekli se a o swé město se báli. Mníce že w těch loděch plno wojáků se plawí změnili swůj úmysl. I opowrhšše zbroj mně s

manželtami a dětmi v ústřety vyšli a s velikými pochvalami mne uvítali (neb se domnívali, že jsem já o jich předsevzetí se nedověděl) a prosili abych jich města ušetřil. Přiblíživ se k nim, rozkázal jsem plavcům daleko od břehu kotvy založiti, aby Tiberiadané spatřiti nemohli že jsou lodi moje prázny. Sám pak na lodi přistanuv trestal jsem posetlost jejich, že tak lehkotážně a beze vsí přičiny odemne odpadnouti se rozhodli. Več jsem jim jisté odpustění sliboval, jestližebych deset čelných měšťanů ke mně vyslali. Cemuž kdych hotově povolili a muže ty žádané poslali, já na lodi je vsadiv poslal jsem je do Tarihéje, aby tam ostriháni byli.

34. Tou chytrostí po málu rady westere a neméně předních lidu pod moc dostav, do města dotčeného jsem je přeplavil. Tehdy množství uhlédavšši do jaké veliké nesnáze přišlo prosilo abych té bouřky původa potrestal. Sloul Klitus, mládenec to smělý a wstetčný. Za muže ze svého národu zabiti za neschetnost pokládaje awšat potřebu maje ho pokutowati rozkázal jsem Lewiowi jednomu z přísluhův, aby přistoupě jednu ruku mu ual. Kdych pak ten jemuž to weleno sám do takového množství lidu wyjiti se obával, já aby bážlivost jeho od Tiberiadských poznána nebyla Klita povolav řekl jsem k němu: poněwadž jsi zasloužil abych o obě ruce přišel, člověče mé dobroty tak newděčný, buď nyní sám nad sebou katem, aby snad toho se zdráhaje tíže trestán

nebyl. Břele on teď profíl, aby mu jedna ruka zanechána byla; s tíží jsem k tomu přivolil. Ihned dobrovolně aby o ruce obě nepřiffel, popadna meč lewou sobě usekl. Tak bouřka upokojena.

35. Když jsem se do Tarichéje nawrátil, tedy Tiberiadané zwěděwffe o chytrosti kteréz jsem proti nim užil, divili se že bez wraždy jsem jich nesmyslnost utrotil. Potom powolaw z wězení některých Tiberiadských a mezi nimi Justa i otce Jeho Pista pozwal jsem jich k stolu a mezi jídlem řekl jsem že owffem mocnost Římanůw wffecky národy přewyffující znám, ale wffat že se w tom pro množstwí lotrůw tajím a radilbych aby i oni těž činili příhodných časů očekawajice a zatím aby těžce mého wéwodění nenesli poněwadž jiného správce tak lahodného sotwa naleznou. Justowi také jsem připominal, že Galiléjané prwé než jsem já z Jerusalema přiffel a před wojnou jessťe bratru jeho ruce ukali z podsunutí listůw ho winice, a že po odjeti Filippowu Gamalané s Babylonšými na rozmíffkách jsouce Charéta, krewního přítele Filippowa sšlidili a Jesusa, bratra jeho téhož Justa sestřence, právem potrestali. Promluwíw při stole k nim ty řeči *) rozkázal jsem aby ráno Justus se wffemi swobodně propuštěni byli.

36. Málo před tím Filipp syn Zakimůw

*) Chtěl Josef bez mála říci, že Justus owffemu k němu se přimluwiti má, w takové u Galiléjanůw uenawístiti se ualézáje.

z Samaly hradu pro takovou příčinu byl ušel. Zvěděl že Varus od krále Agrippy odstoupil a že nástupce jeho Modius Equikolus, přítel Filippův přišel, ihned psaním jemu o svých věcech oznamil, spolu ho prose, aby listy spolu poslané králům doručiti dal. Modius psaní přijav velmi se radoval zvěděl že Filipp zdrav jest, a psaní ta ku králi a královně poslal, jenž tehdy w Berytu přebýwali. Král Agrippa porozuměl lichou býti pověstí onu o Filippovi, — pravilo se, že byl vůdcem Židův proti Římanům — poslal jižné aby Filippa k němu přivedli. Když k němu přišel, král přijav ho přivětivě představoval ho Římským vůdcům co onoho Filippa o kterémž byla pověstí wzešla, žeby od Římanů byl odpadl. A hned rozkázal mu, aby pojam něco jižného lidu do hradu Samaly jel, odtud westfery stoupence jeho pojal a Babylonské zase do Batanéje uvedl; nadto velel aby se wsselijak o to přičinil, aby poddaní jeho w odboj se newydávali. Filipp tedy rozkazn ty od krále přijav, k wykonání pospíchal.

37. Zatím Josef lékař mnoho přivazčivých mládenců aby po něm postoupali přemluwiv a proti předním z Samalenských zbouřiv, radil jim aby od krále odstoupili a zbroj pochopivše předešlé swobody zase strže něho dobyli. Někteříc přinutil, jiné kteříž mu odporovali, odpravil. Mezi těmi zahnuul i Chares a s nim Jesus jeho krevní přítel a bratr Justa Tiberiadského, jakož jsme na hoře powěděli.

Potom mne psaním o zbrojnou pomoc a o lidi profili, kteřížby město jich zdi ohradili. Já k oběmu jsem přivolil. V těch dnech také Gaultanitská krajina až k městečku Solymě od Agrippy odstoupila. Soganu a Seleucii místa od přirození pevná zdi jsem obehnal. Hořejší Galiléje městečka, ačkoli na místech přítrých vystavěná, podobně jsem ohradil, jichž jména jsou: Jamnia, Merot a Achabara. V Galiléji dolejší ohradil jsem města Tarichéji, Tiberiadu, Sefóru a městečka Arbelstou jestyni, Bersabu, Selámu, Jotapatu, Kafarecho, Sigo, Jafu a horu Tabor. Na westtera ta místa veliké množství obilí a zbroje pro bezpečnost jsem nahromáždil.

38. Jan syn Lewiůw vždy více nenávisť proti mně se podjímal štěstí mé těžce nesa. Uminůw owšem mne zahladiti Gischalu vlast swou zděmi ohradil a Simona bratra svého a Jonathu syna Sisennowa se sto ašťi vojáky do Jerusaléma k Simonowi synu Gamlielowu poslal prose ho namluwiti Jerusalemskou radu, aby odejmouce mně vládu nad Galiléji Janowi ji odewzdali. Simon ten rodem byl z Jerusaléma rodu přeznameníého, sekty Farisejské, kteráž nad jiné dokonaleji zákon otcowský zachowává. Byl muž plný moudrosti a opatrnosti, kterýž nejzawilejší zádrhle umem swým wymotati wěděl. Od dáwna byl přítelem Janovým; semnou tentráte na štíru stál. Ten tedy žádosti přítele svého powolím nawedl na to biskupy Anána a Jesusa syna

Gamalowa i jiné muže té strany, aby mne křídla přisřihli a nedopouštěli mi vrcholu slávy dojíti. Bude prý jim to s prospěchem, budouli já zbaven vládařství nad Galiléjí. Spolu nabádal Anána a druhý jeho neproblévati, abych snad o tom dříve se dověděl s vojškem na město neudeřil. To Simon radil. Ale Ananus biskup odpověděl že věc ta není snadna, poněvadž tak mnoho biskupů a předních z lidu jsou mi svědkové, že tu krajinu dobře spravují; žalovati prý na toho, jemuž žádné winny dáti se nemůže, věc neschlečna jest.

39. Simon věci ty od Anana uslyšev proslil vslechtu to mlčením zatajiti a ničeho w lid nepronášeti; on prý sám o to pečovati chce, abych co nejdříve Galiléje zbaven byl. A povolav bratra Janowa, rozkázal mu aby Anánowi a jeho přátelům dary poslal; snad prý tak snáze k jeho účelům se nachýlí. Skutečně posléze dowedl Simon což zamyslíl. Neb Ananus a strana jeho dali se dary podjiti a uradili se, mne z Galiléje wywrci, o čemž žádný z měšťanů wěděti neměl. Widělo se jim totiž poslati muže rodem i náukou znamenité, mezi nimiž byli dvěa z lidu Jonathas a Ananiáš, Fariseové; třetí, Joazar, byl kuzněského rodu, tolikéž Fariseus; Simon ze vslech nejmladší byl z řádu biskupského. Poslům těm přikázali, aby přišedše do končin Galilejských tázali se po příčině takové jich ke mně přiwinolosti. Odpovědili: poněvadž měšťanem Jerusalemským jsem, aby řekli že oni čtyři také

Jerusalémští měšťané jsou. Jestli by mne pro znání zákona chválili, aby odpověděli, že i oni obyčeje otcovské znají. Pakli by řekli že pro kněžstvi se ke mně winou, aby odpověděli, že z nich také jsou dvě kněžimi.

40. Ty věci Jonathowi a druhům jeho poručiwšše čtyřdset tisíc stříbrných z pokladnice jim dali. A slyšewšše že toho času Jesus Galiléjan se sšesti sty wojákú do Jerusalema přibyl, toho powolawšše najali ho, a na tři měsíce mzdu jemu wyplatiwšše kázali mu aby Jonathu a družinu jeho sprowázel a dle rozkazu jich se řídil; přidali nad to jim za průwodci tři sta měšťanů penězi na výživu je opatřiwšše. Když oni tak namluweni a k odchodu připraveni byli, wysšli s nimi Jonathas a druhové jeho s bratrem Janowým a se stem wojákú, přikázani od poslatelů majíce, aby kdybych dobrovolně braň složil, živého mne do Jerusalema poslali, pakli bych se bránil, aby spoléhajíce na přikaz mne beze strachu usmrtili. Psali také dříve Janowi aby se k boji se mnou pripravil; i Sefořanům, Gabaritanům a Tiberiadanům poručili Janowi proti mně pomoc dáti.

41. O věcech těch zprawil mne otec můj, poznam je od Jesusa syna Gamalowa přítele mého jenž při těch poradách přítomen byl. Welmi jsem se zarmoutil poznam newděčnost těch měšťanů jenž ze záwisti mne zabiti chtěli, tím více an otec w listu welice na mne doléhal abych k němu došel že prý syna před

smrti viděti žádá. O těch všech věcech oznámil jsem přátelům, pravě že po třech dnech krajinu zanechaje do vlasti své odejdu. Což uslyšavše všickni smutkem pojati byli a s pláčem mne prosili abych jich neopouštěl že prý zahynou, zbaveni-li budou mého spravování. Ale když jsem já žádostem těm nepomoloval nébrž ke vlastní spase prohlédal, obávajíce se Galiléjané aby po mém odjezdu od loupežníků v plen vzati nebyli, rozeslali posly po vsi své krajině a oznamovali že já chci odebrati se. O čemž slyšíce přemnozí odovšad s manželkami a dětmi sešli se, ne tak (jakž se domnívám) z přivínulosti ke mně, jako raděj za sebe bojíce se. Neb já-li ostanu nic zlého nepodstoupiti se domněli. Přišli tedy ke mně do městečka Asóchy na veliké pole, kdežto tehdy jsem přebýval.

42. Té noci divný sen jsem měl: Neb když jsem smuten a skormoucen tou zprávou se položil, zdálo mi se že muž nějaký stojí pravi: přestaň truchlivče rmoutiti se a dej výhospě vselike bázni, neb ty smutné věci velikým a vselijak šťastným tebe učiní; povedouť se ti netoliko nynější ale i mnohé jiné věci. Neomdlevej a pamatuj, že i s Římany válku vésti musíš. Po tom snu vstal jsem na pole jíti hodlaje. Užřevši mne vsškeru množstvi Galiléjanů se ženami a s dětmi padli na tváře a s pláčem prosili abych jich vnějším nepřátelům newydal, a abych svým odjetím krajiny jejich v příkoří nepřátelům vnitřním nezane-

chal. A když prosbami nic domésti nemohli, přísahami mne zůstati nutili; hlasitě obec Jerusalemskou haněli že krajíně jejich pokoje nepřejí.

43. To slyše a zarmoucení lidu wida slítováním jsem pohnut byl za sluffnou věc klada za takové množství lidu i zjerné nebezpečnosti podstoupiti. Tedy zůstati jsem se podvolil a rozkázaw aby se pět tisíc zbrojných s dostatkem sspíže ke mně sešlo, ostatek jsem domů rozpustil. Když těch pět tisíc přibýlo, pojaw je a tři tisíce pěšáků a osmdesáte jízdných kteréž jsem u sebe měl bral jsem se do městečka Chabóla na končinách Ptolemaidy; tam jsem wojsko stawil dělaje se jakobných proti Placidowi bojowati hodlal. Ten zajisté doffel s dvěma kohortama a s jedním křídlem jízdného lidu, poslán jsa od Cestia Galla, aby městečka Galilejská Ptolemaidě příležitá pátil. Když Placidus u Ptolemejských zdi wojsko své okopy ohradil, já také vzdáli od Chabóla sedesáte honů položil jsem se. Častokrát jsine wojáky s obou stran do boje wywozowali, ale wždy na samém harcování zůstáno. Placidus zajisté čím wíce mne boje žádati widěl, tím wíce strachem se hů warowal; awšak ode Ptolemaidy se nehýbal.

44. W tom čase přibraw se Jonathas se spoluposlhy swými o nichž jsme powěděli že byli z Jerusalema od roty Simona a Anána biskupa wysláni, usilowal mne strze úklady lapiti zjerně na mne uderiti se neosmělim. I psal ke mně list takowý: Jonathas a spoluposlowé

Jerusalémsští Josefowi službu svou vzklazují. My ode předních v Jerusalémě uslyševších že tobě Jan Gischalenský častokrát úklady strojí, posláni jsme abychom ho potrestali a mu napotom tebe poslouchati rozkázali. Hodlajice tedy věci ty společnou radou náležitě opatřiti, prosíme aby co nejdříve k nám v newelikém počtu přijel, nebo ve vsi této množství vojáků směstnati se nemůže. Tak napsali, jedné z těch dvou věcí se naděje: že buď mne vezmou když se k nim bez zbroje přiberu, anebo přivedu-li mnoho zbrojných že mne za nepřitele vyhlásí. To psaní mi jezdec přinesl mládenec smělý, kterýžto někdy u krále sloužil. Byla druhá hodina na noc a já právě s přátely a s předními Galiléany jsem večerel. Služebník mi oznámil, že přišel Žid jezdec; ihned rozkázal jsem do přibytku svého jej zavolati; ale on mne ani nepozdravil, toliko list vyňav, řekl: tento list tobě posílají poslové z Jerusaléma. Odepíš co nejdříve, nebo já k nim rychle vrátiti se musím. Hosté užasli se smělosti vojáka toho; já nabízel jsem ho aby sedl a s námi večerel. Nepřivolil. Zatím já list jak jsem ho přijal v ruce drže, s přátely jsem o jiných věcech rozprávěl. Po malém čase vstáv a ostatní na odpočinuti odeslav, toliko sobě čtyř přátelův nejdůvěrnějších zanechav služebníku svému jsem vína donesti rozkázal. Tudiž odvětel jsem list an žádný toho nepozoroval a rychle obsah jeho zvědět, zase jsem ho zapecetil. Na to drže list v ruku, jakobych ho

ještě byl nepřčetl, rozkázal jsem vojáku dwadecet drachem listowného vyplatiti. Přijal je s velikými díky. S rozuměje já že jest člověk zisku žádostivý a tudy snadně zachycen býti může, řekl jsem: Budeš-li s námi píti, vezmeš jednu drachmu za každý koflík. Smolil on k tomu s radostí, mnoho wina pro nabytí wice peněz do sebe lil, a podnapiw se, tajných wěcí u sebe podržeti nemohl. An se ho žádný neptával, přistojené mně úklady wyjewil jakož i že mne hrdla odsoudili. O čemž uslyšew odepsal jsem na takový způsob: Josef Jonathowi a spoluposlům jeho pozdrawení. S toho že jste zdráwi do Galiléje přišli, raduji se a zvláště že wám péci o krajinu tuto odewzdati a do swé vlasti nawrátiti se mohu. Siž od dáwna jsem wěci té žádostiw byl. A protož rád bych k wám i bez obešání netoliko do Kalotha ale také dále se najiti dal, wšak prosim nezagliti se na mne, že toho nyní nemohu wykonati. Neb ležim u Chabóla Placida šetře, aby o čež usluje do Galiléje newtrhnul. Wystrojte se tedy wy sem ke mně jakž tento list přečtete. Mějte se dobře.

45. Ten list napsaw a vojáku k dodání doručiw odeslal jsem ho se třidceti muži z Galiléjských uejurozenějšimi, rozkázaw jim aby posluw toliko pozdrawili a nic nad to wice nejednali. Připojil jsem také k ostríhání každému jednoho wěrného vojáka, aby lidé ode mne wyslani s Jonathou rozmlouwání neměli. Tak oni odjeli. Jonathas a druhowé jeho při prw-

ním pokusu s nepořizenou se potkawsse jinýlist mi napsali takowýto: Jonathas a spoludruzi jeho Josefowi pozdraweni. Welíme tobě, aby we třech dnech bez komonstwa k nám do města Gabarótha najiti se dal, abychom věci ze kterýchž Jana winíš místněji wyslysseli. To napsawsse a Galilejstých kterěž jsem byl poslal pozdrawiwsse, odebrali se do Safy městečka Galilejského nejwětšsioho, nejohrazenějšsioho a nejlidnatějšsioho. W ústřety jim šlo množstwí s manželkami a dětmi a hlasitě křičelo welejíce jim odjeti a wůdce wýborného jim nezawiděti. Tím křikem Jonathas a druhowé jeho welice se popudili ač hněwu swého projewiti se neosmělili; leč žádnou odpowědi jich nepoctice do jiných městeček odtáhli. Ale stejným ode wssech přijati byli woláuím že jim nikdo jiného spravce mimo Josefa nenamluwi. Tehdy Jonathas a druhowé jeho bez pořizení se odtud odebrawsse do Sefóry jeli, města w Galileji nejwětšsioho. Dbywateleé jeho náklonní k Římanům jim sice w cestu wessli, o mně pak ani chwály ani hany nepronesli. Když odtud odebrali se do Asóchy, podobuhmi křiky jak od Safensstých přijati jsou. A již nezdržujice se od hněwu rozkázali swým wojákům, aby na křiklouny tyjmi uderili. U Gabary se Jan se třemi tisíci wojáků k nim připojil. Já z listu již wyrozuměw, že wálku proti mně wěsti umínili, z Chabóla jsem se třemi tisíci wojáků wytáhl a ležení swé příteli nejwěrnějšsimu zanechaw odjel jsem do Totapaty, abych od nich dále čtyrydceť ho-

nůw nebyl. I psal jsem jim na takový způsob: Jestli owšem chcete abych k wám přijel, dvě stě a čtyry w Galiléji jest měst a městeček, z těch do kteréhokoli přijedu, kromě Gabary a Gischaly; neb toto Janowa wlast, ono spojené a přátelské jemu jest město.

46. Na list ten Jonathas a druhové jeho neodepsali wíce, nébrž powolawosse přátel mezi nimiž také Jana, radili se kterať na mne udeřiti. Janowi se widělo do každého w Galiléji města a městečka psáti, w každém prý jest aspoň jeden nebo dvě jenž mně nepřejí; těch prý proti mně jakožto proti obecnému nepříteli powolati náleží. A to takové usnesení aby posláno bylo do Jerusaléma, aby i tam poznajíce že mne Galiléjané za nepřitele mají, té výpovědi potwrdili. Když prý to se stane, že také ti Galiléjané, jenž ke mně se přiwinuji, ze strachu mne opustí. Ta rada Janowa od jiných welmi schwálena jest. Ale hned we třetí hodinu noci se mne to od Zachéa doneslo, kterýž od nich ke mně přessel a mně úmysl jejich oznámil. Již poznal jsem že déle msskati nelze. Tedy jsem Jakubowi oděnci wěrnému s dvěma sty wojáků průchodů, kteréž wedou od Gabary do Galiléje, ostřihati a pocestné kteréžby zajal ke mně poslati rozkázal, ozwláště ty u kterýchž by listowé nalezeni byli. Podobně jsem Jere-miásse jednoho z přátel swých se ffešti sty wojáků na končiny Galiléjské poslal pilně sšetřit cest do Jerusaléma, powelew mu, aby ty kte-

řizby listy nesi zajal a je svázaw do wězení dal, listy pak aby ke mně odeslal.

47. Ty věci lidem wyslaným poručiw rozkázal jsem Galiléjanům, aby na zejtrí se zbroji a s potravou na tři dni u Gabarótha ke mně se najíti dali. Wlastní své wojáky na čtyry díly rozdělilw nejwěrnějšší z nich za strážce tělesné sobě jsem ustanowil, správce nad nimi zřídil a jim rozkázal aby žádného neznámého wojáka mezi sebe nepouštíeli. Na zejtrí okolo hodiny páté přibraw se do Gabarótha nassel jsem při městě celou rowinu plnou oděnců, jenž z Galiléje na prowolání moje na pomoc přitáhli; mimo ně weliké také množství lidu ze wsi okolních se sběhlo. Když jsem se mezi nimi postavil chtě promluwení učiniti, wssickní wzkřikali dobrodincem a zachowatelem wlasti mne nazývajice. Já tehdy jim poděkowaw radil jsem jim žádného nepokojiti aniž kde po krajíně loupiti, nébrž na wlastní potravě přestáwati a w ležení na rowině bydleti, prawě že chci wssecknu tu bouřku bez wraždy ukrotiti. W týž den poslowé Jonathowi s listy swými strážcům odemne ustanoweným do rukou upadli. Muži tať jakž jsem přikázal na místě do žaláře dáni byli; w listech nenalezal jsem než hanu a lži, načež o těch věcech nic nepowěděw na ně udeřiti jsem umínil.

48. Jonathas a jeho druhowé o mém příchodu uslyssewsse se wssemi swými i s Janem ubrali se do přibytku Jesusowa; byla to wysoká ode hradu nic sobě neodewzdající wěže.

Tam tlupu wojáků sřywsse a dvěře kromě jedněch zawřewsse očekawali mne, že hned z pochodu ku pozdravení jich přijdu. Přikázali ale nejprw wojákům aby mne samého pustili, ostatní odženouce. Neb mysleli že mne tak we swou moc snadně dosáhnou; ale zmýlila je náděje. Já úklady jich tusse, hned po příchodu wessel jsem do hospody kteráž proti domu Jesusowu byla, jakobych odpočinouti hodlal. Jonathas a druhowé jeho smýslejice že já unawen jsa usnul jsem sessedse na pole na to množstwi lidu namlouwali že já zlým wůdcem jsem. Ale jináce se stalo. Neb jakž je Galiléjští uhlédali, powstal mezi nimi křik co hodné swědectwi jejich ke mně náchylnosti. Jonathowi a druhům jeho wytkáli: Křiwdy od Josefa neutpěwsse jste přišli abyšte nás zhola podwrátili. Dodejďte po swých, jim rozkázali, anof nikdy namluwiti se nedáme abychom jiného wládaře přijali. To zwěděw mezi ně wejiti jsem nelenowal; rychle mezi ně jsem stoupil chtě slyseti co Jonathas a druhowé jeho prawí. Když jsem se ukázal, ode wsseho množstwi plésání weliké powstalo a s ditami wyznávali že dobře wsseckny wěci spravuji.

49. To slyssice Jonathas a druhowé jeho báli se aby w nebezpečenstwi hrdel neupadli, kdyžby se na ně z přízně ke mně lid ten obořil. J myslii utéci; ale jim ujiti možné nebylo, an jsem já jich zůstati žádal; stáli tudyž smutní a slowy mojimi poraženi. Tehdy ja stawim pokřik lidu, nejwěrnějšši z wojáků při

cestách osadiv aby nenadále Jan na nás nepřipadl, a we zbroji býti všem Galiléjanům rozkázaw aby nenadálý útok nepřátel přestřáfiti nás nemohl: nejprw Jonathowi a druhům jeho jsem na list zpomenul, we kterémž mi psali, že jsou posláni od města Jerusalema k uklizení rozepře mezi mnou a Janem a mně abych se postavil rozkazowali. To mluwě hned (aby psaním usvědčení jsouce zapřítí nemohli) wyňal jsem list a prawil jsem: Kdybych proti Janovým žalobám před tebou Jonatho a soudruhy twými měl ze swého života se wyměřowati byloby se po přivedení s mé strany dvou nebo tři hodných mužůw za swědky musilo státi, že wy život mužůw těch wysšetřiwšse za newinného byste mne byli wyhlásili. Abyste pak nyní wěděli že já dobře jsem Galiléji spravowal, tři swědky mé newinnosti přivěsti za málo pokládám, nébrž tyto všecny před wámi postavuji. Od těch, kterak jsem život wedl se wytazujte, spravowal-li jsem se wšší poctiwostí a důstojností. Wáš pak, Galiléjane, zaklinám abyste prawdy netajili, nébrž před muži těmito jako soudci oznámili, jestli jsem w něčem wywinul.

50. Jesttě jsem těch slow newyslowil anhle všickni jedním hlasem zkríkli dobrodincem mne swým a zachowatelem nazýwajíce, činy moje předesslé chwálice a prosíce abych na potomé časý z té koleje se newysšinowal. Všickni přísahali, že ženy jejich w čistotě zachowány a že žádnému ode mne příkoří se nestalo. Potom

dwa listy Jonathowy a druhým jeho kteréž byli strážní moji lapili a te mně donesli, Galiléjanům čtl jsem, plná zlořečení a lichých na mne žalob, že více tyrannem nežli správcem jsem; mnohé nad to jiné věci w nich napsány byly, jesto oni nestydatých wýmyslkům nezanedbali. Pravil jsem dále, že mi poslowé těch listů dobrowolně dodali; neměli zajisté nepřátelé věděti o strážci, aby tať od posílání potom listů odstrasseni nebyli.

51. Slysšewšši to množstwi wšsecko náramně se rozhněwalo a na Jonathu a druhý jeho obořili se je zabiti míníc. A bylby se stal ten zlý skutek kdybych byl Galiléjanům nepokožil a Jonathowi a druhům jeho neslibil, že jim co učinili odpustim, jestli sobě usmyslí a do wlasti nawrátice se těm od nichž wysláni byli prawdu o spravowání mém oznámí. To powěděw propustil jsem je ačkoli wěda že swých slibů newykonají. Lid se na ně ale hněwem rozpalowal a mne profili abych jim dopustil nad těmi opowážliwci pomstiti. Já jsem wšselikaj je namlouwal mužům těm odpustiti dobře znaje že wšseliká různice obcim škodliwa jest. Wšsak množstwi lidu neproměnlivě w hněwu trwalo a jedním obořením wšsicni se walili na dům kdež Jonatha a druhowé jeho hospodou byli. Já wida že útoku jich déle zdržeti nelze, wšedl jsem na kůň a přikázal jsem aby se za mnou brali k Soganě městečku, kteréž bylo od Gabary wzdáli na dwadcet honů. Dbmyslem

tim jsem spůsobil, že mně počátku domácí wálky ani na pohled nepřipisowali.

52. Když jsme k Soganě přibyli já rozkázaw množstwi zastawiti se a napomenuw jich aby k hněwu a k neoprawitedlné pomstě tak klopotni nebyli, sto mužů jsem wybral wěkem i důstojenstwím jiné přewysshující, aby se strojili jeti do Jerusalema a tam na nepokožitele krajinu žalowati. Jestli řeči swou lid oblomíte, prawil jsem, wyžádejte listu, kterýmžby mne we wládařstwí nad Galiléji potwordili a Jonathowi a druhům jeho odtud se odebrati rozkázali. To poručení jsem jim wydal. Dni na cestu rychle se wystrojili a já třetihó dne potom shromáždění již jsem je w průwodu pěti set wojáků odprawil. Také jsem přátelům do Samarie psal o bezpečný pochod jejich se přičiniti. Neb již Samaria w rukou Řimanůw byla a tam tudy předce jeti musí kdo záhy do Jerusalema dostihnouti žádá; Samařím zajisté třetihó dne do Jerusalema dojeti lze. Ano i sám jsem je ku končinám Galiléjským prowodil a po cestách strážné osadil jsem, aby nekazdý snadně o jich odjezdu zwěděti mohl. To wykonaw w Safě jsem messkal.

53. Jonathas a druhowé jeho při swých proti mně úmyslech zmýleni jsouce, poslali Jana zpátky do Bishaly. Sami potom odebrali se do Tiberiady nadějice se že w moc swou to město uwedou. Nebo Jesus tehdejší tam správce jim byl psal, že lid k tomu uamluwí aby je uwi-tali a k nim přistoupili. Tedy s tou nádeji

na cestu se dali. Ihned mně o té věci oznámil Silas, kterhž tam ode mne (jakž jsem již pověděl) náměstkem zanechán byl, žádaje abych co nejdříve došel. Po jeho napomenutí rychle tam přibyv, w nebezpečenství smrti pro takovou příčinu jsem upadl. Jonathas a druhové jeho kdž do Tiberiady přibyvše a mnohé odporce své ode mne odstoupiti namluvivše o příchodu mém uslyšeli, o sebe se bojíce hned ke mně přišli. Pozdravivše mne blahoslawili mne že jsem Galilěji takto spravoval a z toho potěšení své pronášeli že jsem takové poctivosti došel, pravíce že ta sláva na ně se odívá, jichžto spoluměšťanem a učedníkem jsem; přidali také, že výšěji mé nežli Janovy přízně sobě váží; že ovšem co nejdříve domů se vrátí, leč že ostatí hodlají až Jana w ruce mé podrobí. Těch řečí potvrdili nejhroznějši u nás přísahou, kterážto newěřiti za neshlussnost jsem sobě pokládal. Potom prosili abych jinam odjel, protože nastávala sobota, pravíce žeby žádnou měrou města Tiberiadského pobouriti newolili.

54. Já nic zlého nepodhlídaje odebral jsem se do Tarichéje, zanechav však w městě wyzwědačům jenžby bedlivě lidských o mně řečí sšetřili. Po wšši také cestě od Tarichéje do Tiberiady mnoho lidí jsem ustanovil aby zprávy od mužůw w městě pozůstavených wyzwěděné mně druh ode druhu oznamovali. Majejtří lid sessel se do modlitebnice, domu to širokého, w němž veliké množství se směštnalo. Kdž

tam přišel Jonathas zjewně sice o odstoupení zmínky učiniti se neosmělil, ale pravil že lepšího vůdce městu potřebí jest. Jezus správce ale bez pokrytí se otevřel: Lépe jest, o měšťané, abychom poddáni byli raději čtyřem mužům, nežli jednomu, zvláště těm jenž ze znamenitého rodu possli, a pro moudrost prosluli; ukazoval slovy těmi na Jonathu a druhy jeho. Justus wystoupiv mínění to schwalowal a některé z lidu na to namluwil. Wětšina ale nepřivolowala k jich řečem. A bezpochybně bylaby powstala rúznice, kdyby byla nerozptýlila toho shromáždění hodina sstá we kteroužto nastinci we dni sobotní k obědu se rozcházejí. Jonathas a druhové jeho rokowání toho k druhému dni poodložiwše s neporizemím odesli. O věcích těch hned já dowědew se umínil jsem na zejtki ráno do Tiberiady přijeti. O první hodině z Tarichéje tam se dostaw nassel jsem lid již w modlitebnici shromážděný, jenž ale k čemu se sessli zhola newěděli. Jonathas a druhové jeho nenadále mne uzřewše welmi se napřed ulekli; ale brzy jim napadlo powěst rozhlassowati, že jízda Řimská na končinách té krajiny třidcet honů od města, při tak řečené Homonéji se spatrowala. Powěst tu klamnou Jonathas a druhové jeho rozhlásiwše na to dorýwali aby nepřátelům krajiny hubiti se nedopouštělo. To prawili aby mne pod zámyslem doléhawé pomoci z města odstraniwše sami zatím město ode mne odwrátili.

55. Já ačkoli úmysl jich znaje předce jsem

se tomu podvolil, abych se bezpečností Tiberiadanů sobě newážiti nezdál. Ale wyjew na dotčené místo ani stopy nepřátel jsem nespatriil; tudíž sem se nejkratší cestou do Tiberiady nawrátíl. Přibyhlo nassel jsem an se rada i lid spolu sessleri, a an Jonathas a druhové jeho w tom shromáždění širokou řečí na mne žalují, že nehody wálečné jim ulewiti zhola nedbaje toliko rozkossem žiji. To powěděwssse wynesli čtyry listy, k nim jakoby ze sousedné Galileje psané, jimiž o brzkou pomoc žádali. Již přy Římské wojsko i jízdné i pěšši we třech dnech přibude a krajinu poplení, již tedy že prosí aby se newáhalo a oni zanedbání nebyli. Ty řeči uslyssewssse Tiberiadané a že to prawda wěřice počali wolati že muč wíce messkati nenáleži, ale že krajanům swým w takowém nebezpečnostwi ku pomoci přispěti mám. Já offemetuost Jonathy a druhům prohlédna prawil jsem, že rád rozkazu poslechnouti a bez messkání k boji kwapiti wolím; ale poněwadž listowé o připadnutí Římanů ze čtyr rozdílných stran oznamují, radil jsem že musí wojsko na tolik stran rozdělno a nad každou jeden z druhů Jonathowých ustanowen býti; neb mužům udatným netoliko raditi nébrž také w čas potřeby ruky přičiniti náleži; já pať že owsssem nemohu než jednu toliko částku wojska wěsti. Libily se ty řeči welmi lidu a hned nutily i je aby na wojnu wyjeli. Oni nemálo na myslech se zformoutily, že úmyslu swého neprowedli, jelikož jsem proti usilowání jejich takto se obmyslil.

56. Tu jeden z nich jménem Ananiáš, muž zlý a osfemetný, radil aby na zejtrí obecný púst uložili a aby w touž hodinu wssickni na též místo bez zbroje sessli se před Bohem osvědčující že bez Jeho pomoci zbroje lidské nic neprowodí. Toho nemluwil z nábožnosti, nébrž aby mne a stoupence moje bezzbrojné zabawil. Tehdy já z nutnosti jsem k tomu přiwolil, abych pobožnou radou opowrhomati se nezdál. Když jsme se wssickni domů rozessli, Jonathas a druhové jeho psali Janowi aby k nim ráno s wojstem co nejčtetnějšsim přibral se, že snadně mne w moc swou uweđe a dle swé žádosti se mnou bude zakládati moci. Jan přijaw listy tudíž uposlechnouti hodlal. Já ale dvěma ze sluhůw swých nejwěrnějšsim a nejmužnějšsim jsem rozkázal aby nazejtrí pod sukněmi dýky ukrywse mne doprowázeli, abychom se proti nápadům nepřatel brániti mohli. Já sám pod pláštěm brnění na se wzaw a mečem se opáshaw aby zbraně té widěti nebylo do modlitebnice jsem se odebral.

57. Jezus správce města stoje u dweří wesskery stoupence moje wyloučil a mně jedinému s málem přátel wjiti dopustil. Když jsme podlé obyčeje otcowského swaté obrády wykonáwali a na modlitby se obrátili, powstaw Jezus dobýwal se na uwe, kde by nářadí z neraženého štribra ondy z horoucího palácu králowského uchowané se nalézalo. To pak činil, aby čas do přichodu Janowa protáhl. Odpowěděl jsem, že Kapellus a desatero

předních měšťanů Tiberiadských vslechy ty věci mají; aby se jich tázali zda pravdu mluvím. Když ti přisvědčili, vece: Ale těch dwadcet zlatých kteréž jsi utržil část raženého stříbra prodám, co s těmi se dalo? J ty, dím, dal jsem na cestu lidem, do Jerusalema poslaným. Na to Jonathas a druhové jeho odpověděli: Medobře jsi učinil, poslům z obecných peněz zaplatím. Vid se welice zjitřil, zřejmou těch lidí proti mně zlost poznám. Já porozuměw že věc již na rozbroji jest, více proti nim lid rozlítiti jsem zamyslíl. J řekl jsem: Jestli jsem zle učinil poslům wassim z obecných peněz zaplatím, přestaňtež dále sobě do mne stěžowati, nebo já sám těch dwadcet zlatých nahradím.

58. Když jsem to pověděl, tedy Jonathas a druhové jeho sice odmlčeli se, awssak lid tím více hněwem se rozlítíl, čím patrnější byla jich nesusná proti mně nenáwist. Jesus tu proměnu wida rozkázal aby množstwí lidu odesšlo, a sama toliko rada zůstala, prawě že při takowém powytku wyssetkowání se dítí nemůže. Več lid křičel, že mne samého mezi nimi nenechá. W tom přissel posel a tajně Jesusowi oznámil, že Jan se zbrojnými wojáky nedaleko jest. Tedy Jonathas a druhové nemohouce se déle zdržeti (an Bůh snad tak o hrdlo moje péci měl, neb kdyby se to bylo nestalo, byl bych jistě od Jana zablazen byl) dí: Přestaňte Tiberiadští tázati se na těch dwadcet zlatých, neb pro ty Josef smrti nezasloužil, ale že po wládě bažil a že oklamáním lidu Galilejského moci se dopřidil.

To mluvíce hned ruce na mne vztahovali a mne usmrtiti usílovali. Což vidouce moji následovníci dobyli mečů a sekati hrozili, jestli se mi násilí stane, a lid chápaje kamení na Jonathu házeti se podjímal; takto mne z nepřátelské moci vyňali.

59. Odtud něco odesed byl bych bez mála uhodil na Jana jenž s oděnci svými přijížděl; tudíž přestrasšen jsa uchýlil jsem se na stranu a jakous úzkou uličkou k jezeru se dostav a na lodi vstoupiv do Tarichéje jsem se přeplavil nenadále nebezpečností zniknuv. Powolaw ihned předních Galiléjanův wyprawowal jsem jim kterať hanebně od Jonathy, druhůw jeho a Tiberiadanůw zrazen byw bez mála bych o hrdlo byl přissel. Množství Galiléjanůw nad tim se rozjitřiwšse dotírali na mne abych již dále na nepřátely uderiti nemessal; abych aspoň dopustil jim na Jana jiti a jej samého a Jonathu i druhy jeho z kořene wyhladiti. Krotil jsem jich huěwivost ač přenáramně rozliceni byli weleje jim očekawati, dokawadž newyzwime co poslowé nassi z města Jerusalema přinesli; nebo bez jich powolení ničeho se podjímati nesmíme. Řečem těm místo dali. Jan mezitím také, swých lesti neprowodiv, do Gischaly se nawrátíl.

60. Po málo dnech poslowé nassi nawrátiwšse se oznamowali, že Jerusalemský lid welmi se hněwá na Anána a na Simona syna Gamalielowa, že bez wědomí obecné rady posly poslawšse wystrčiti mne z Galiléje usílowali. Poslowé ti též prawili, že lid domy jich wy-

pálit se hrnul. Přinesli také listy, kterýmižto přední Jeruzalémští na mnohé prosby lidu mne za vládaře Galilejského potvrzovali, Jonathowi pak a druhům jeho co nejrychleji domů se navrátiti přikázovali. Obdržev ty listy přijel jsem do městečka Arbély, kamž jsem Galilejským se sjeti byl rozkázal, a poslům mojim oznámiti welel, jak těžce Jeruzalémští pro věci od Jonathy a jeho družiny spáchané se hněwali, kterať mně správou krajiny potvrdili a kterať Jonathowi s druhy jeho odsud se odebrati rozkázali. Listy ony hned Jonathowi poslal jsem přikázav poslům úmysly jejich vyšetřiti.

61. Dni přijavše list nemálo ulekli se a povolali Jana, rady Tiberiadské a předních z Gabary radice se s nimi co činiti. Tiberiadanům se vidělo, aby poslové nepoddávali se an jim nespouštěti město, kterež se jim podrobilo; jistě prý já tudíž na Tiberiadu udeřím. Rozhlásili zajisté lež tu, že jsem já jim tím hrozil. Jan netoliko potvrzoval toho, nébrž nad to radil poslati dva z nich do Jeruzaléma, kterežby na mne před lidem žalovali že Galileji nedobře spravují; snadně prý tomu věreno bude dílem pro jejich důstojenství, dílem pro přirozenou lidu nestálost. Říbila se ta rada Janova, a hned na tom zůstáno, aby Jonatha s Ananiášsem k lidu do Jeruzaléma poslání byli, ostatní dva ale w Tiberiadě pozůstali. Pro bezpečnost sto oděncům za průvod s sebou pojali.

62. Tiberiadané zdi s pilností opraviti

se dali a wesserým spoluobywatelům svým zbroj chopiti rozkázali. S od Jana kterých tehdy w Bishale byl, nemálo wojáků powolali aby jich w čas potřeby proti mně užíwali. W tom čase Jonathas s druhy svými z Tiberiady se odebrali. Když se dostali do Dabarity městečka na velikém poli při končinách Galilejských, o půlnoci stráž mojí do rukou padli. Ti rozkázawše jim zbroje odložiti chowali je na místě we vězení, jak jsem jim byl přikázal. Lewi, jemuž jsem stráž tu swěřil, tudíž o té věci mně oznámil. Tehdy dwa dni jsem věci ty o své vůli zanechal dělaje se jakobych o tom newěděl; dne třetího strze posly napomínal jsem Tiberiadských aby zbraň odložili a lidi svoje propustili. Ale oni domníwajice se že již Jonathas se swojinci dostali se do Jerusalema odpowěděli s utrhaním. Wšak proto se neodstrassiw proti nim chytrosti jsem obmyslel, domácí wálku roznititi za bezbožnost pokládaje. Tedy ony posly oba z Tiberiady vzdáliti hodlaje wybral jsem deset tisíc wojáků, na tři části jsem je rozdělil a jedněm po wšich jsem na zálohách tajně číhati rozkázal, tisíc do jiného městečka vzdáli od Tiberiady za čtvery hony jenž podobně při horách leželo jsem uwedl poručiw jim hned jak znamení dostanou wytrhnouti. Sám z městečka wybraw se položil jsem se na širém poli. Tiberiadané to widouce, hromadně wybihali a posměšně se na mne potrhowali. Takovým bláznovstwím tehdy byli podjati, že wystawiwše máry slawně přistrojené a okolo

nich stojice mne s potupou a posměchem oplakávali. Já jsem na jich bláznovství s dobrou myslí pohlídal.

63. Žádaje Šimona a Joazara úkladně zajíti profil jsem strže posla aby málo z města s přátely a životní stráží svou vysli, že s nimi přiměří učiniti a o vládařství se rozdělití hodlám. Šimon nesmyslem a žádostí zisku oblouzen jsa přijíti nelenoval, Joazar ale úklady podhlídaje w městě zůstal. Když tedy Šimon s přátely, strážníky svými, došel, vysed mu we stře u vítal jsem ho ochotně děkuje mu že přijíti neodepřel. Po chvíli odcházet jsem s nim jakobych mu něco soukromí pověděti chtěl; odved ho podál od přátel jeho tudíž w půly ho uchopiv dal jsem ho přátelům mojim do městečka dowesti. Ihned vojákům svým sejtí poručiv bral jsem se s nimi obléhat Tiberiady. S obou stran swedena bitwa ukrutná a Tiberiadané již téměř wítěžili, anol nassi již usturowali; já to spatřiv wojska svého jsem napomenul a Tiberiadané již již wítěžné až do města jsem pronásledowal. Potom po jezeru jiný oddíl wojska odeslaw přikázal jsem dům kteréhož nejprvé se zmocní zapáliti. Což když se stalo Tiberiadané domníwajice se že již moci wzato jest město opowrhse zbroj profili mne s manželkami a dětmi abych města jich ussetřil. Já prosbami jsa oblomen prchlíwost wojáků jsem utrotil a sám, neboť večer již nastal, oděnce od obležení wrátiv na odpočinutí jsem se oddal. Powolaw Šimona k hostině těštil

jsm ho s strany té udalosti a slíbil jsem mu že ho possli zase do Jerusáléma, cestowným a průwodem bezpečným ho opatře.

64. Nazejtří s desíti tisíci oděncůw do Tiberiady jsem wtrhnul a powolaw čelních měšťkau do okolu rozkázal jsem oznámiti průwody rozbroje toho. S oznámili muě je; tedy já jsem je swázané do Jotapaty poslal. Na to Jonathu, Ananiu a druhy z wězení propustiw, peníze jsem na cestu jim dal a je se Simonem a Swazarem a se stráží pět set wojáků do Jerusáléma poslal. Tiberiadané opět ke muě přisědše prosili z nowa za odpustění, slibujíce že chti přečinění swá budoucí ke muě wěrností nahrazowati. Nad to prosili aby pobrané statky co jich z loupeže pozustalo majetníkům se nawratily. Hned tedy těm wojákům swým přikázal jsem, přinesti wsecko což kdo má. Když to učiniti wojáci proděwali já uhlédaw jednoho z nich nad obweej rouchem ozdobeného, tázal jsem se ho odkudby to roucho měl. A když wyznal že se mu z loupeže dostalo, bití jsem ho dal broze wšem těžší pokutou, nepřineslily na jewo což pobrali. Mnuí mnoho loupeže snesseno a tedy každému z měšťkau Tiberiadských což swého býti poznal, jsem nawrátil.

65. Widí se mi, an jsem k té části wyprawowání swého přisěl, tuto poněkud wybočiti. Slusno zajisté Justa, jenž také o těchto wěcech napsal, a jiné slibati jenž historii psáti se podjimaji ale prawdu nedbajíce k libosti aneb z nenáwisti lháti se neshydi. Ti zbola podobni

jsou těm kteří o smlouvách nepravé úpisy skládají, ale jelikož se jim podobných s oněmi pokut obávati není, bez bázně pravdou pohrdají. Justus o věcech těch a o válce psáti se podjím aby zevrubně úkol svůj věsti se zdál muohých věci o mně nahal a ani o své vlasti pravdy nemluvil. Protož nyní proti zlým na mne pomluvám se brániti přinucen jsa povím o čemž jsem posavad mlčel. Aníž se tomu někdo div, že jsem dříve těch věci neproněst. Dějepiscovi sice pravdu praviti náleží, avšak zlobu některých lidí s hořkostí odkrývati nemá, neť vůli oněm lidem, nébrž pro zachování mírnosti. Kterak tedy Juste, ať k tobě co přítomnému teď obrátím, ty wzore všech dějepiscůw, jakým se býti honosíš, kterak já a Galiléjsští příčinou jsme toho byli, že vlast twá od krále a od panství Římského odstoupila? Dříve nežli jsem od rady města Jerusaléma do Galiléje za vládaře poslán byl, ty se všemi Tiberiadany netoliko zbroj iste pochopili nébrž také Desíti městům w Syrii wojnu wypowieděli. Neb ty jejich městečka jsi popálil, a w té válce služebník twůj zahynul. Těch věci ne já toliko jám wypravuji, ale také w pamětech Vespasiána císaře to zapsáno jest, jakož i to, kterak desatero měst oněch u Ptolemaidy částými křiky toho žádali, aby císař nad tebou co nad půwodem všech neřešti jejich pokutowal. A bylbyš welením Vespasiána pokutn podstoupil, kdyby byl král Agrippa jemně tebe zahladiti poručeno na žádost sestry Bereniky místo pokuty smrti tebe za dlouhý čas w žaláři nechowal. Ale i skut-

kowé twoji potomní dokonale powahy twé do-
 ličují a dokazují že jsi ty spoluměšťaný své k
 odstoupení od Římanů přivedl, čehož zřejmý dů-
 vod nížeji uvedu. Dříve se spoluměšťaný twými
 pro tebe několik slov promluvíti a přistím histo-
 rie mé čtenářům ukázati hodlám že jste ani Ří-
 manům ani králi věrní přátelé nebyli. Hlavní
 města w Galileji jsou Sefóris a Tiberias, twá
 Juste vlast Sefóris uprostřed Galileje leží a
 mnohými všemi obkličena jest, mohouc tedy kdyby
 se jí bylo zachtělo proti Římanům powstati. Ale
 obyvatelé její umínivše pánům svým wíru za-
 chowati mne z města wyloučili a zápowěd učinili,
 aby žádný z jejich měšťanů w židowském wojsku
 nebojowal. Aby ode mne bezpečnější byli, le-
 stivě mne k tomu přivedli že jsem jim město
 zdí ohradil. Na to dobrowolně od Cestia Galla
 posádku přijali, jenž tehdy w Syrii wojsko Římské
 wedl, mnou opowrhnuvše ačkoli jsem tehdaž
 mocnost welkou měl a všem ke strachu byl. Když
 Jerusalém obléhán byl a město u nás nejwý-
 tečnější a swatyně všem nám společná w nebez-
 pečenství byla do rukou nepřátelských se dostati,
 neposlali Sefóřané pomoci, aby se proti Říma-
 nům nezdáli bojowati. Twá pak, o Juste, vlast
 ležící u jezera Geněsaretského a vzdálená od Hippa
 třidcet honů, od Gadary sedesáte, od Scytopole
 sto a dwadcet, u prostřed podkrají králowského,
 ani jedním městečkem židowským neobkličena,
 kdyby byla chtěla, snadně mohla Římanům wěr-
 nost zachowati; město zajisté dobře ohraženo
 bylo a zbroj w hojnosti jste měli. Ale o všem

tehdy já jak ty diš jsem příčinou odpadu wasseho byl; kdož to byl ale potom, Juste? Nebo wiš že před obležením Jerusaléma já w moc Římanum jsem se dostal, že Jotapata a mnozí hradowé woci dobyti a že množství Galilejanů w boji zahynulo. Tehdy jste měli, strachu ze mne již zbaveni jsouce, zbroje zanechati a ku králi a k Římanum se přikázati, jestliže ne dobrovolně nébrž z přinucení tu wálku jste před se wzali. Ale wy očekáwali jste až Wespasián k wassim zděm celé wojsko přivedl; tehdy teprw strachem zbroje jste odložili a owssem mělo wy bojowáno býti wasse město, kdyby byl Wespasián ku prosbám krále wasse bláznowstwi wmylouwajícíchho odvustěni wám neusstědřil. Ne já tedy nébrž nepřátelská mysl wasse toho příčinou jest. Zda ne pamatujete že kolikrát nad wami switěziw žádúcho jsem neodprawil, jestto wy proti sobě brojice ne pro zachowání se králi aneb Římanum nébrž z vlastní zloby swé sto osmdesát pět měsskanu jste tenkráte zawrazdili kdž já od Římanu w Jotapatě obležen jsem bul. Zda w Jerusalémském obležení dwa tisíce Tiberiadanů nepočteno, díl padlých díl zajatých? Snad řekneš že jsi nepřitelem Římanuw nebul an'š ku králi tehdy utekl? Ale já prawim žeš to strachem ze mne učinil. Ty sice prawíš že já zlostrn jsem; ale powěz proč král Agrippa jenž tobě od Wespasiána již hrdla odsouzenému života propoučil a tebe tak mnohými dary obsypal, proč díw tebe jednou i po druhé do wězení wsadil a ne jednou tebe wypowědel? Nerozkázal-li tebe již

odpraviti a nezbažil tebe smrti na mnohé toliko prosby Serenity sestry své? Potom tě ač w tolika neshlechtnostech postiženého předce za pisáře ustanovil. Ale shledam že w tom také zlošynem newěrným jsi s oči svých tebe odehual. Reč žalob těch zewrubněji vyhledáwati pomíjím; divím se ale tvé nestydatosti jižto se chlubiš že nade wšsecky spisowatele příběhů těch tys je nejpravěji wylíčil, jestto ani toho newíš, co se w Galiléji dalo (nebs tehdy byl při králi w Berytu); ani o tom co Římané při obležení Jotapaty utrpěli, co nám trpěti dali, a co jsem já při obležení Jotapaty wykonal, jsi zwěděti nemohl, poněwadž wesserí jenžto ty věci oznámiti mohli, w potržce zahynuli. Ale snad diš, žeš ty věci které se u Jerusalema daly dokonále wypsál? S kterakš to učiniti mohl, ani w té wálce se nepřiučastuim, ani zápisek císařowých nečetew? Nejlepšim toho důkazem jest, že právě opak toho wypravuješ, co císař we svých zápisťách powidá. Jestliže pak předce se honošíš, žeš lépe nade wšsecky jiné o těch věcech psal, proč dokudž Wespasián a Titus wúdcowé té wálky žili, a za života Agrippy i příbuzných jeho, mužů w velké slowejnosti welmi zběhlých, své historie jsi newydal? Nebo před dwadcíti léty jsi ji měl napsanou a mohlš swědectwí prawdomluwnosti od mužůw toho wšseho powědomých dojiti. Ale ty's nyní když jich již není a když odporu neočekáwáš se wytafil. Za ne tak jsem činil aniž jsem se bál o spis svůj, nýbrž samým císařům knihy jsem oddal, když

ještě děje ty téměř před očima lidskýma byly; povědom jsem jistě byl sobě že jsem z cela pravdu psal; pročej od nich doswědčení očeká-
waje w nádeji jsem se nezmýlil. Také jiným
muohým hued jsem swou historii podal z nichžto
mnozi, jako král Agrippa a několik přibuzných
jeho té wálky se přiúčastnili. Titus císař tak
welice knihy ty moje za jediný pramen udalosti
oněch míti žádal že swou rukou jich potwordil
a obecně je wydati rozkázal. Král Agrippa še-
desáte dwa ke mně listy psal, jimiž prawdivost
wyprawování něho wyswědčil. Dwa z nich tuto
jsem položil, abyš z nich chceš-li té wší věci
wnrozměti mohl. I. Král Agrippa Josefowi
příteli swému pozdravení! S radostí jsem twé
knihy přečetl a shledal, žeš bedlivěji a doko-
naleji wšfecty věci nežli jiní wypsali. Protož
ostatek mi jich possli. Měj se dobře, nejmilejší.
II. Král Agrippa Josefowi příteli swému po-
zdravení. Z twého spisu na oko se widí, že
poučení od nikoho nepotřebuješ, abyhom wšfecty
dějiny ty od počátku poznali. Když se sejdeme,
oznámimk některé věci o nichžto ty wědomost
nemáš. — Když pak historie ta již sepsána byla,
tedy Agrippa ji swědectwí prawdy wydal ne z
pochlebenství, neb to na něho nepřipadá, ani z
posměchu, jakž ty prawiš, neb dalek byl takové
zloby, nébrž upřimě jako wšickni ti jeuz dějepis-
ten čítají. — Až potud o Justowi, jenž muě
tu přirownávání tomu ubezpečil.

66. Sprawim záležitosti Tiberiadanům a
swolaw přátely radil jsem se s nimi co s Za-

nem činiti. Vidělo se všem Galilejancům abych je všechy ozbrojím na něho táhl a na něho co půwoda všeho rozbroje trestem přitročil. Mně se ta jich rada nelíbila, an jsem raději bez vraždy rozbrojům konec učiniti hodlal. A protož přikázal jsem jim všelikou pilnost přiložiti, aby jména stoupcůw Janových wyzwěděli. Což kdž se stalo a já lidi ty jsem poznal wydal jsem přípis, jimžto jsem všem posobníkům Janovým odpustiti slibil jestliže sobě usmyslí, uložíw lhůtu dwadceť dnů těm kteřížby tu prospěchu swému prohlídati wolili. Hrozil jsem ale, neodvrhnou-li zbrani, že jich domy zapálím a statek jich k rozebrání wydám. To slyšice a nemálo se ulešše Jana opustili; čtyry tisíce jich zbraň složilo a ke mně přěšlo. Sami toliko spoluměšťané jeho a něco přěspolních z města Týru téměř půl druhého tisíce při něm zůstali. Tim obmyslem Jan jsa ode mne poražen potom we vlasti své se strachem přěbýwal.

67. Toho času Sefórané myslí nabrawše k wálce se oddali pewnosti ždí se bezpečice a jinať mne zanepřázněna widouce. J poslali k Sesiowi Gallowi wládaři w Syrii, prosíce aby buď sám přišed město co nejdříve wzal a nebo posádku poslal. Gallus přijeti slibil, ale času neoznámil. Já toho se dowědew s wjším jsem na Sefóru udeřil a města násilně jsem dobyl. Galilejancé příležitost tu uchopili a domníwajice se že již čas přišel aby pomstu swou nasýtiti ať Sefóritských oddawna nenáwiděli,

obořili se na ně jakoby z kořene měšťany i s příchozími zahladiti chtěli. Walice se tehdy do domů zapalowali ty které pusté našli, neb lidé byli strachem do hradu utekli. Nato wsectno což se jim nahodilo pobírali a žádného přitoři proti kmenowcům svojim nepomijeli. To uzřew a se welice nad tím rozjitřiw rozkázal jsem jim přestati, připominaje jim že nesuslno s lidmi swého pokolení tak nakládati. Když ani prosbami ani rozkazem ukrotiti jsem jich nemohl ana nenáwist wesskeré napomenutí přemáhala, poručil jsem nejwěrnějšsim z přátel powěst rozhlástiti že druhou stranou weliké wojsko Řimské do města wtrhuje. To jsem učinil aby zmáháním se powěsti té prchliwost Galiléjanůw se ukrotila a město Seforitské zachováno bylo. Powedla se mi ta lest. Wojáci zpráwou tou přestrassemi jsouce a loupeže opustiwsse utekli zwláště widouce že já wudce to též činím. Neb abych té powěsti potwrdil, počinal jsem sobě jakobych w rovném s nimi byl uebezpečí. Tak Seforis město obmyslem tím mojím mimo nádeji zachováno.

68. Bez mála by také bylo i město Tiberias od Galiléjanůw vybráno bylo pro takowou příčinu. Přední někteří konsselé psali králi prosíce aby přijeda město osadil. Odepjal a přislíbil že přijede, komorníku swému jménem Krispowi Židu list k dobání ho Tiberiadským odewzdaw. Galiléjané na cestě ho poznawsse ke mně ho přiwedli. Vid o tom zwěděw a wssechen se rozjitřiw zbroj chápal. Nazejtří celk

zástupové odemšad do Asóchy přifedše, tam tehdy byl jsem se obrátil, pokřítali, Tiberiadu město zrádkyni a královou přízlivkyni nazývající. I žádali abych jim tam se vydati a město z kořene vymrátiti dopustil. Neb oni Tiberiadané rovně jako Sesóritany v nenávisti měli.

69. Já to uslyšev v nesnázi jsem byl jak to město před hněvem Galiléjanův zachováti. Zapíráti jsem nemohl, že tu králi psaní učinili k sobě ho zovouce, nebo zjavně toho na ně odpověd králova dokazovala. Tehdy dlouho přemýšlev, řekl jsem: Vim, že Tiberiadsští zhřěšili, aniž tomu odpíráti budu, abyste město nemyloupili. Ale věci takové s rozvahou činiti náleží; nebo ne sami toliko Tiberiadané nad naši svobodu zrazují, ale mnozí také muži nejurozenější z Galiléjanův. Protož počkejte až místněji původny té zrády poznam a tehdy teprv v moci své je míti budete a každého kteréhož vám dověsti se podaří. Těmi řečmi namluvil jsem množství lidu a hned upokojivše se odesli. Posla králova jsem zatím do vězení dal; ale po některém dni dělaje se jakobych pro záležitosti nějaké zříše odjeti musel povolal jsem k sobě Krispa a radil jsem jemu aby strážného svého opojiv tak potom tu králi utekl. Tiberias tedy již již zkažena býti majic mojim obmyslem a péčí moji z nebezpečnosti vyvázla.

70. Toho času Justus, syn Pístův tu králi bez mého vědomí přěšel. Příčinu toho hned vyložim. Na začátku války židovské proti

Římanům, Tiberiádané králi věrni zůstati a od Římanů neodstupovati nminili. Justus tenkrát namluvil je k tomu aby zbrojně povstali, dílem pro žádost věci nových, dílem doufaje že v takové bouřce vládu nad Galiléjí a otečtým městem k sobě potáhne; ale wšak nedosáhl čehož žádostiv byl. Galiléjané na Tiberiádské pro věci kteréž před wálkou od nich snášeli hněwajíce se Justa wůdcem zhola nechtěli. I já kterémuž správa Galiléje od Jerusalemského lidu svěřena byla, častokrát tak jsem se hněwem proti němu rozpalował, že jsem se sotwa ho zabiti nedal, nemoha neschetnosti jeho snášeti. On tedy boje se aby hněw můj k wykonání nepřitročil, ku králi se utekl domníwaje se že příhodněji a bezpečněji u něho přebýwati bude.

71. Seforitští mimo nádeji prvního nebezpečenství zbaveni bywše opět k Cestiowi Gallowi poslali prosíce ho aby co nejrychleji přišed město wzal aneb aspoň něco wojska wypravil, kteréžby nepřátelům na ně wtrhowati zbraňowalo. Posléze Galla namluwili, že poslal mnoho jízdy a pěchoty, kteréžto oni w noci přijali. Jelikož okolní kraje od wojáků Římských hubeny byly, sebrav já své wojačky přitáhl jsem do Garisimy. Tuto okopy se ohradiv dwadcet houů vzdáli od Sefory, w noci s wojskem k městu jsem se sblížil a na zdi udeřil. Muozi wojačí moji po žebřících na ně wlezli a dobrý díl města obdrželi. Ale brzo pro neznámost míst jsme odtrhnouti musili dwanácte

Rímských pěšic, dva jízdné a něco ze Seforit-
ských zabíjše; z nás jeden toliko zahynul. Na
zejtří na rovině w bitvě s jízdným lidem po
dlouhém mužném odporu přemoženi jsme byli.
Neb když mne Římané obkličili, naši ulekše se
na utíkání se dali. W té bitvě zahynul Justus
jeden z tělesných mojich strážníků, kterýž někdy
u krále tyž úřad zastával. Toho času přitáhlo
do Galiléje vojsko královo, lid pěši a jízdný,
pod vedením Syllu správce královské stráže.
On pět honů vzdálí od Juliady tábor vzdě-
lav strážemi osadil cesty kteréž do Rany a do
hradu Gamaly vedou, aby obywatelům těch
měst potravu z Galiléje dodávati zabránil.

72. Ušlysem to poslal jsem dva tisíce wo-
jáků pod vůdcem Jeremiášsem. On u Jordánu
řeky tábor rozbiw za jedny hony vzdálí od Ju-
liady kromě harců nic nespůsobil, až jsem se
třemi tisíci přirazil. Nazejtří tajně zálohy w
údolí nějakém uedaleko od vojska nepřátelského
přistrojiv královských jsem k bitvě pobízel příkazem
wojákům swojim utíkati ažby nepřátel za sebou
k běžení potáhli; což se i stalo. Sylla domní-
waje se že naši opravdu utíkají, nás všemožně
pronásledowati se wydal. Od zadu ale náhle na
něho wypadli wojáci w zálohách postaweni a je
docela we zmatek uwedli. Já též rychle se obrá-
tim se vši silou jsem na královské uderil a je
k utíkání přinutil. Byloby se mně toho dne we-
ššeré počínání dařilo, kdyby byl osud tomu ne-
zabránil. Kuň na kterémž jsem bojowal na ba-
řinu dostaw se semnou w bahně se složil.

Wytknuw sobě články u zápěstí byl jsem done-
ssen do městečka Gefarnóma. Vidě moji to
uslyšewsse a horšsichy pro mne se bojice nepřá-
tely honiti přestali a u veliké pro mne péči se
wrátili. Powolaw lékařůw opatřil jsem ruku
a zůstal jsem tam toho dne pro zimnici; potom
radou lékařů w noci přenessen jsem byl do
Tarichéje.

73. Sylla a wojsko jeho o nehodě moji
se dowěděwsse smělosti z toho nabyli a usly-
šawsse že wojsko mé nedbale tábora ostrihá, w
noci za Jordanem na úkladech tlupu jízdného
lidu postavili a na switání nás k bitvě pobi-
zeli. Když jsme toho neodepřeli a na plaň se
wydali, wyšsedsse jízdní náhle ze strýšsi nasse
šity rozrazili a je k utíkání přinutili. Šest z
nassich padlo, ale králowssí wítěžstwi nedokonalí.
Neb uslyšsice že někteří wojáci od Tarichéje do
Juliady přes jezero přewezeni jsou, strachem
odtáhli.

74. Po nemnohém čase Wespasián s Agrip-
pou králem do Týra přibyl. Týrané krále
Agrippu obouzeti se dali nazýwajice ho swým
i Řimanů nepřitelem. Wůdce wojska jeho Fi-
lipp prý palác králowssý a Řimské wojsko zra-
dil jenž do Jerusalema na jeho žádost poslání
byli. Wespasián to slyše potrestal Týranů, že
muže w králowssém důstojenstwi postaweného a
přítele Řimského hanějí; ale králi Filippa do
Řima poslati radil aby se u Neróna ze skut-
kůw těch wyměřil. Filipp do Řima poslán
byw před obličej Nerónůw nedostal se. Nebo

šhledav že on již pro nastalé rozbroje a pro války domácí na sotnách bojuje, zase tu králi navrátil se. Když Vespasián do Ptolemaidy se přibral, přední lidé Desatera Měst Syrských hlasitě na Justa Tiberiadského žalovali, že městečka jich popálil. Vespasián jej králi vydal aby od poddaných jeho potrestán byl. Král do vězení ho toliko dal bez vědomí císařova, jakž jsme již na hoře pověděli. Seforitští Vespasiánovi ostríc vyssedffe a ho uwitawffe posádku od něho pod vůdcem Placidem obdrželi. Na přeháňkách jejích do horního kraje jsem já od zadu je pronásledoval, až Vespasián do Galléje přijel. O jeho příjezdu, kterak po prvé u Tarichéje se mnou se potýkal, kterak odtud do Jotapaty jsme couvnuli, kterak já jat, svázan a propuštěn jsem byl, co jsem času války židovské a za obležení Jerusaléma činil, ty wssedky věci we knihách o té válce sepsaných bedlivě wyprawuji. Nyní se mně widí připomenouti o těch mnou činěných věcech, kterých jsem w těch knihách nedotýkal.

75. Po ukončeném dobývání Jotapaty když jsem se w moc Římskou dostal, chován jsem byl s welikou pilností; wšak Vespasián se ke mně se wsselikou poctiwostí měl. Z jeho rozkazu pojal jsem pannu krajanku z těch jenž w Césaréji zajaty byly. Ta nedlouho při mně zůstala, nébrž když jsem já na swobodn dán byw s Vespasiánem do Alexandrie odesel, mne opustila. W Alexandrii jinou manželku jsem pojal. Odtud s Titem poslán jsem byl

k obležení Jerusalema, kdežto častokrát w ne-
 bezpečnostwí žiwota jsem upadl, poněwadž neje-
 nom Židé wsselijať mne zajíti a zahubiti usilo-
 wali, nébrž také Řimané wsselikon nehodu mé
 zrádě přičítali a bez přestání na císaře dorý-
 wali aby mne co zrádce potrestal. Ale Titus
 proměn wálečných powědom nezbedné wolání
 wojáků mlčením ukojil. Když město Jerusale-
 m již moci dobyto bylo, častokrát mně Titus císař
 domlouwal, abych ze sutin wlasti své co libo
 sobě wzal, w tom, wece, ti dávám wsselikou
 swobodu. Já po zkáze wlasti nic wzácnějšiho
 jsem we swých nehodách pro swou potěchu ne-
 znal, než wyswobození některých osob. Titus
 mně jich spolu se swatými knihami rád dopřál.
 Po nemnohém čase propuštění bratra s pade-
 sáti přátely jsem obdržel. Do chrámu potom
 s dopuštěním Tita wšed, kdež weliké množ-
 stwí žen a dětí zamřených bylo, wesskery jsem
 wyswobodil, kteréž jsem poznal býti z přátel a
 towarýšů mých, w počtu sto dewadesát osob;
 ty jsem tu předesslé jich blaženosti propustil,
 žádné wýplaty od nich nedada. Potom poslán
 jsem byl od Tita císaře s Cereálem a s tisi-
 cem jízduých do městečka Thekóje, abych wyzwě-
 děl byloliby to místo pro tábor příhodné. Od-
 tud nawracuje se uhlédal jsem mnohé ze zaja-
 tých na křížích pniti, mezi nimiž tři přátely své
 býti jsem poznal. Welui se uad nimi rozžalo-
 stiw s plácem jsem tu wěc Titowi oznámil;
 on hned rozkázal aby dolů sňati a welui pilně

opatřeni byli. Z těch dvě při léčení umřeli, třetí se vyhojil.

76. Titus když broje židovské byl uklidil, uznáváje že pole kteréž jsem u Jerusalema měl, mně neuzitečné bude pro vojáky Římské, kterýchž tam za posádku zanechati chtěl, popluží jiná mi na rovinách daroval. Maje se do Říma navraceti za společníka mne s sebou pojal a wffelikou čest mně prokazoval. Tak jsme do Říma se dostali, welké přízně jsem u Wespasiána dostel: dal mně bydleti w domě, w němž sám před nastolenim svým přebýwal, poctil mne římským měšťanstwim a roční plat mi wykázal. Boctami těmi se mi až do konce života propůjcowati nepřestával, w ničem své ke mně přízně neumenšil; což mi pro záwist mnohých lidí k nemalému bylo nebezpečí. Žid jménem Jonatha jeuz bouřku w Cyréu zdvihnul a dwa tisíce obywateli zamedl nepřestával na zahynuti lidí oněch, nébrž když od wládaře té krajinu swázán a k cisáři poslán byl prawil že jsem já mu zbroj i peníze opatřowal. Wssak Wespasiána klam ten tajen nezústal, nébrž on k smrti ho odsoudil nácež na hrdle odprawen byl. Kdykoliw potom od jiných blaženosti mé záwistniku muč úklady strojeny byly, opatrowáním Božim wssech jsem ussel. Od Wespasiána jsem nad to polnosti nemalé w Judéji obdržel. Doby té manželku jsem propustil pro nepřijemné její mrawy, ačkoli již tré děti jsem s ní měl, z nichž dvě umřelo a třetí Hyrkánus jménem toliko žiw zústal. Po té pojal jsem

jinou, rozenou Židovku Kretskou, rodičů znamenitých a vznešených dceru, jenž mravy nad jiné měla sšlechtné, jakž to potom w životě jejím sšhledáno. Z té dva narodili se mi synové, Justus starší, mladší Simonides přijmim Agrippa. Toli o mém životu rodinném. Přízně císařů vždy we stejné míře se mně dostávalo. Po smrti Vespasiánově Titus nástupce jeho w té poctivosti w jaké otec jeho mne měl a žádným žalobám proti muž nikdy newěřil. Po něm Domitiánus vlády se ujam poctivosti mně přispořil. Židy žalobníky mé potrestal, a služebníka klesštěnce, učitele syna mého, jenž žalobu na mne wedl, na hrdle pokutowal. Nadto což wěc jest nejpoctivější, pole kteráž w Judéji mám, swobodná poplatku mi učinil. Domitia manželka císařowa nikdy nepřestávala mně dobře činiti.

Tyto věci jsem já we všem svém životě provedl, z nichžto jiní nechal o mravích mých soudi, jakž každému líbo. Tobě pak, výboru Epafrodite¹⁾ odewzdávám spis swůj tobě wěnovaný o starožitnostech Židovských a tuto wyprawování svoje zawírám.

¹⁾ Kdož Epafrodit ten byl, na jisto newi se; suab byl swobodník Nerónůw za Domitiána obpravený jak wypravuje Suet. w Domit. k. 14.

Rodokmen Makkabéjův čili Hasmonéův.

Matatiáš

1) **Jan** zabit u Medaby Chr. v Jerichu zabit V. I. Makk. 9, 36. 2) **Šimon** 144—136 př. Chr. v Jerichu zabit V. I. Makk. 9, 36. 3) **Judas** Makk. 167—160 př. Chr. padl u Adasy ve Ptolemaidě V. Ž. I. 2, 3. I. Makk. 16, 16. I. M. 9, 18. V. Ž. I. 1, 6. I. 1, 4. I. M. 6, 43. I. 2, 1. I. Makk. 12, 50.

1) **Judas** a 2) **Matatiáš** při Jerichu zabiti V. Ž. 2, 4. I. M. 16, 16. 3) **Jan Hyrkan I.** vládl co kníže a kněz po 30 let od 135—105 př. Chr. V. Ž. I. 2, 5 sl.

1) **Aristobul V.** Ž. I. 3. vládl rok. I. 105. př. Chr. 2) **Antigon** od bula zabit. V. Ž. I. 3, 4. 3) **Alexander Janéus** I. 104—78 V. Ž. I. 4. Manželka jeho 4) **Alexandra** či **Salóna** vládla po devět let 77—68. V. Ž. I. 5.

1) **Hyrkan II.** V. Ž. I. 6. násl. od Heróda zabit I. 22.

2) **Aristobul II.** V. Ž. I. 6. násl. od Pompejánův otráven I. 9.

Alexandra provd. za Alexandra, usmrc. od Heróda.

1) **Alexander** štat v Antiochii V. Ž. I. 9, 2. 2) **Antigonus**, od Heróda usmrcen V. Ž. I. 18, 3. posl. vládce z Makkab.

3) Dvě dcery, jedna, **Alexandra** provd. za Ptolemáa V. Ž. I. 9, 2.

Mariamna, manželka Heródova, od něho usmrcena V. Ž. I. 22, 5.

2) **Aristobul III.** od Heróda zabit. V. Ž. I. 22, 2.

Rodokmen Heródiántů.

Antipater, manželka jeho Cypria. Děti jeho

1) **Fasacl** zabit 2) **Heródes** královav 37 let od 34 3) **Josef** zahynul 4) **Peróras** čtvrták 5) **Salóna**.
se V. Z. I. 13, 9. př. Chr. až 2 po Chr. Jeho manželky u Jericha V. Z. I. 17. v Zájord. V. Z. I. 29, 4. provd. za 1) Kó-
stobara 2) Josefa.

1) **Doris** 2) **Marianna** Hasmonska 3) **Marianna** 4) **Kleopatra** 5) **Matiaka** 6) **Pallas** 7) **Far-**
V. Z. I. 22, 23, 28. dcera velkokněz. Jerusalemská Sumarika dra 8) **Ejpis**.

Syn Antipater od- 1) **Alexander** 2) **Aristobul** 3) **Heródes Fi-** 4) **Filipp Heró-** 1) **Antipas** čtvrták 2) **Archelaus**
praven V. Z. I. 33, 7. sedán a Galýrou sedán a Bereni- lipp Mat. 14, 4. des Luk. 3, 1. zábijce Jana Křesti- vláděl v Jnd-
I. 33, 7. dceru Archela kou dceru Ko- výděděn V. Z. I. čtvrták v Tra- tele V. Z. II. 9, 5. sku Mat. 2, 22.
V. Z. I. 27, 6. V. Z. I. 27, 6. oice Heróda. róda

1) **Heródes** král 2) **Agrippa** král 3) **Heródiás** opustila Filippa
v Chalcidě v Judsku Act. 12. a vdala se za Heróda Antipu.

1) **Agrippa II.** Act. 25. 2) **Berenice** V. Z. II. 3) **Drusilla** vdaná
11, 6. Act. 25, 15. za Felixa Act. 24, 24.

Přijaty toliko nehlavnější osoby.

Obsah.

	Strana
Úvod	1
Předmluva Josefa na sedmery knihy o válce židovské . . .	1

Flavia Josefa o válce židovské.

Knihá první.

Hlava první.

O vybojování Jeruzaléma Antiochem Epifanem, o obloupení chrámu, o skutcích Machabejců Mathiáše a Júdy, a o smrti Judově	11
---	----

Hlava druhá.

O následcích Judových, Zenarhovi, Šimonevi a Janovi Šyrjánovi	15
---	----

Hlava třetí.

Kterak Aristobulus, jenž první sobě korunu vsídlil, matku a bratry usmrtiti uměl více reku nepanovat	20
--	----

Hlava čtvrtá.

Jaké věci vykonal Alexander Jannéus sedmáctnáct let panovavši	24
---	----

Hlava pátá.

Za devítnáctého panování Alexandry Sarriseové drží vládu . .	29
--	----

Hlava šestá.

Šyrján dědic po Alexandře vládu Aristobulevi postoupil, leč potom příčinou Antipatremými od Arty přet uveden . .	32
--	----

Hlava sedmá.

- Kterak Pompejus po vzdání jemu města Jerusaléma chrámu dobyl, do swatoswathně wessel, a ostatni skutkové jeho w Judsku 36

Hlava osmá.

- Alexander Aristobulowic Pompejowi nyrchnuw, proti Hyrkánowi bojuje, ale přemožený od Gabiuii twrze jemu postoupá; dále Aristobulus z Řima ušsed pole sbirá a od Řimanů přemožen do Řima odwodi se. O Gabiuiu, Krasu a Kasfiowi 40

Hlava devátá.

- Aristobulus od Pompejowců a synu jeho Alexander od Scipiona zabiti. Antipater po smrti Pompejowě Césarowi se přikázal a Mithridatowi pomáhaje wstetuč w boji sobě počíná 46

Hlava desátá.

- César čiuí Antipatra wladařem Judským, Antipater pak nad Jerusalémem Fasaéla, uad Galilěji Heróda ustanowuje, jenž brzo na to k soudu pohnáu a propuštěn. Po Sertu Césarowi od Basja úkladně zabitém následuje Markus 49

Hlava jedenáctá.

- Heródes wladařem celé Syrie učiněn, jehož se Malichus obáwaje, Antipatra otráwil, Malicha pak tisicnikowé usmrtiti uamluweni jicu 54

Hlava dwanáctá.

- Fasaél přemáhá Felira; Heródes w boji uad Antigouem wítězi. Židé žalují na Heróda a Fasaéla, Antonius ale je propouští a tetrarchy ustanowuje 58

Hlava třináctá.

- Barthowé Antigoua do Judska uwedše, Hyrkáua a Fasaéla swázali. Utěk Heródim, obloupeni Jerusaléma a nehody Hyrkánowy a Fasaélowy 62

Hlava čtrnáctá.

- Heródes z Arabie zapuzen byw do Řima rospichá, Idčž působeuim Antonia a Césarů králcu Judským ustanowen 68

Hlava patnáctá.

- Antigouns obléhá lid w Majádě; leč Heródes z Řima se wrá-

	Strana
titu její ostrobojuje, načej do Jerusalema přibývá Silóna uplaceného nalezá	71

Hlava šestnáctá.

Heródes bere Esóru a zbojníky v jeslyných jímá; potom s Machérem co nepřitelem nakládá a k Antoniorvi Samo- satu oblehšimu se nbírá	75
---	----

Hlava sedmnáctá.

Smrt Josefova a Heródbovi o něm suové; dvoji pobitné ja- chowáni jeho. Pappa úbijce bratrova stíná a hlavu Fe- róróvi posílá. Za nedrahno Jerusalema obléhá a Mari- annu pojímá	79
--	----

Hlava osmnáctá.

Kterak Heródes se Sofiem Jerusalema uoci bere, co trpěl An- tigonus a o lakotě Kleopatřině	85
---	----

Hlava devatenáctá.

Kterak Antonius od Kleopatry naveden byv Heróda proti Arabům válčit posílá a kterak tento muohé bitvy pobni- tuuv naposled vítězí. S o velikém zemětřesení	89
--	----

Hlava dvacátá.

Heródes od Césara králem byv ustanoven císarě velikými dary sobě nakleňuje. Na vzájem pak císar vracuje Heródbovi dlí říše Kleopatren odňatý, příčiniv k tomu i krajinn Zénodorovu	94
---	----

Hlava jedenadvacátá

D měsíců a starouich opravených a vystavěných od Heróda, o vznešenosti myslí jeho, kteréz dokázal k cizím národům, i o jeho štěstí	89
--	----

Hlava dvaadvacátá.

Smrt Aristobulova, Hyrkánova a králové Marianny	106
---	-----

Hlava třídvacátá.

Nářeky na smrt Marianny; Antipater se jim předkládá. Ob- žalování jich u Augusta a smíření jich s Heródem	109
--	-----

Hlava čtyřadvacátá.

Blost Antipatreva a Doridina. Alexander pro Masyru nená- viděn. Ferórovu podezřelému a Zalómě usvědčené odpu-	
--	--

	Strana
štěno. Kleštěnci Heródovi útrapně tážáni, Alexander dán do oková	114
Hlava pětadvacátá.	
Archelaus Alexandra a Feróru s Heródem smiřuje	121
Hlava šestadvacátá.	
Kterak Eurykles Mariamuiným synům utchá a Gwaratus Kojšťý nabarmo jich wymlonvá	125
Hlava sedmadvacátá.	
Heródes s dovolením Augústovým na syny své w Berytě žaluje. Lito na sněm aui povoláni nebywšše odsouzeni a nebrahně potou w Sebaste odpraveni	130
Hlava ošmadvacátá.	
Kterak Antipater odewššech nenáwiděn a kterak král syny odpravenčů přibnženčům swým zasuouobil, jiných ale swadeb Antipater wymyšlil. O manželtách a dětech Heródových	134
Hlava dewětdwacátá.	
Antipater nesnesitedluý; s Heródovým žáwětem do Řima poslán. Feródas aby neopouštíel manželky, bratra zauedahává a donna umirá	138
Hlava třidcátá.	
Heródes wyšetřuje o smrti Ferórowě nalezá, že mn Antipater jed prošl. Z powědomých wěci té Doridn a Mariamnu wyhospuje a tétohle syna Heróda wydědnje	141
Hlava jedenatřidcátá.	
Ob Bathylla pronešen Antipater, leč toho newěda z Řima se wracuje. Heródes ho k soudn poháui	146
Hlava dwaatřidcátá.	
Antipater u Bara obžalowaný pútahy zjemuhmi co úkladník zhlédán jest. Odpraveni jeho až na své okřáni Heródes odkládaje zatim žáwět proměnuje	150
Hlava třiatřidcátá.	
Orlice zlatá sražena. Krutost Heróda umirajících. Sebe zavražditi nřluje. Antipatra odprawiti káže a po pěti dnech umirá	157

Kniha druhá.

Hlava první.

- Archelaus trýžnu pro Heróda lidu stroji; leč brzo při powstale welké od lidu framole wojsko na ně posílá, jenž do tří tisíc usmrcuje 163

Hlava druhá.

- Archelaus se muožstwim přibuzenců do Klua se ubírá. Tam w žalobě na něho u císaře od Antipy učiněné obdrží, au ho Nikolauš brání 166

Hlava třetí.

- O tuhéu boji Židů s wojsem Eabinowým a welké porážce w Jerusalémě 170

Hlava čtvrtá.

- Brojeui wysloužilců Heródowých. Koupežnictwi Judowo. Šimon a Athrougens po králowstwí sahají 173

Hlava pátá.

- Bouře ob Bara upokojena; okolo dvou tisíc bučičůw ufrizowáno 175

Hlava šestá.

- Židé uuohé věci Archelaowi wytykají a Řimským wladařům podrobeni býti žádají. Císař je wyslyšew synůu Heródowým otcowskou majetnosť po libosti rozděljuje 177

Hlava sedmá.

- O Psealeradowi. Archelaus wyprawěděn, Glafyca unčela, obá we suáč o swěti osudu napřed napowcuuti bywše 181

Hlava osmá.

- Ethnarchie Archelaowa provincii učiněna. Powstání Judy Galilejského. Tři sekty Židowské 184

Hlava devátá.

- Euert Salómia. Města ob Heróda a Filippa wyslawěná; framoly za Piláta; Agrippa starší ob Liberia uwězeu; Kajus jej oprošťuje a králem čini. Heródes Antipas u wyhnaustwi 192

Hlava desátá.

- Kajus sochn svou w chrámě Jerusalémském postawiti welí. Petrouiowu při tom se showáni 196

Hlava jedenáctá.

- O panování Klaudia a králování Agrippy. O smrti Agrippy a Heróda, a jakých dět zanechali 199

Hlava dvanáctá.

- Bouřky za Kumána, jež Kwadrátus nfojil. Felix vládal w Judsku. Agrippa Chalcidu na většii království zaměňuje 203

Hlava třináctá.

- Čtvero měst k říši Agrippově od Neróna přibáno; ostatek Judska pod Felixem. Loupežníci, konzelníci a kžerorof egyptský kramoll; rozbroj mezi Židy a Stry o Césaréji . 207

Hlava čtrnáctá.

- Festus nástupce Felixůw; po němž Albinns a po tomto Florus nastoupil, kterýchto křtostl swon Židy k wálce připudil . 211

Hlava patnáctá.

- O marných prosbách Vereničiných, aby Florus Židům usetřil, a kterať Florus boj wyhasil opět rozdmýchal 217

Hlava šestnáctá.

- Cestius wysílá Neapolitána tisícíka wyšetřit věci Židovských. Agrippa mluví k Židům, aby je od wálky proti Řimanům odvrátil 221

Hlava sedmnáctá.

- Bočátek wálky židovské proti Řimanům a o Manahemu . . 234

Hlava osmnáctá.

- O Židům wsfady nehodách a o jich wražběni 242

Hlava devatenáctá.

- Čeho se Cestius proti Židům podjjmal, a kterať oblehnuto Jerusaleém uenabále od města obdál, a co namracuje se od Židům utrpěl 251

Hlava dwadcatá.

- Cestius wypravuje posly k Nerónowi. Damasceusiti nsmrenji Židy u nich přebývající. Jerusalemané wracují se od pronásledování Cestia do města a věci w něm pořizující mnohé wojwody ustanowují, mezi nimi i dějepisce. Něco o řízení Josefově 258

Hlava jedenadvacátá.

- O Janu Gischalejským; úkladům jeho se Josef opírá a některá města odpadla běře 262

Hlava dvaadvacátá.

- Kterak Jerusalemsští k wálce se přistrojili; a o loupežích Simoua Giorowce 272

Kniha třetí.

H l a w a p r w n í.

- Vespasián ob Neróua do Syrie poslán, aby proti Židům bojoval 274

Hlava druhá.

- Velké pobiti Židůw u Asfalóua. Vespasián běře se do Ptolemaidy 275

Hlava třetí.

- Wypsání Galilěje, Samarie a Juděje 279

Hlava čtvrtá.

- Josef Sefóru stelnutw obražen byl; Titus s uesčislným wojskem do Ptolemaidy přibyl 282

Hlava pátá.

- Wypsání Římských wojsk, táborů a jiných wěci, kterýmiž prošli Římané 284

Hlava šestá.

- Placidus udeřito na Zotapatu obražen jest. Vespasián do Galilěje wpadá 289

Hlava sedmá.

- Vespasián wzałw Gabaru jde do Zotapaty a po brachuém obležení niěšto uprchlecem zraženú běře 292

Hlava osmá.

- Kterak Josef od ženy prozrazen Římanům se wydati hodlal, co k swojim jemu w toni bráncim uluwil, co k Vespasiánu přiwedeu byw prawil a kterak tento se měl k němu . . . 314

Hlava devátá.

- Kterak Joppa wzata a Liberiada wzdána 323

Hlava desátá.

Jak Larichéje vzata; opis Jordána i krajiny Genesaretské . . . 329

Kniha čtvrtá.

H l a v a p r v n í.

Obleženi a wyvráćeni Gamaly 340

Hlava druhá.

Wjeti Gischaly po útěku Jana do Jerusalema 349

Hlava třetí.

O Janovi Gischalowi, o horlivcích, o biskupovi Anánn, a jich mezi sebou uestwornosti 354

Hlava čtvrtá.

Idumejaué od horlivců powolani hued do Jerusalema přichodi a wyhrazeni wně města přenocuji, i nimž řeč čini welekněz Iesus a Simon Idumejský jemu odpowidá . . . 367

Hlava pátá.

Idumejcůw do města za bouře wešlých a zelótůw krutost. O surti Anána, Jejuša a Zachariasse a jak Idumejowé se domů nawrátili 377

Hlava šestá.

Kterak horlivci od Idumejcůw oproštěni po něstě wěšši wraždy prowodili a kterak Wespasián Rimany proti Židům wotrhnuoti nřlujici na ten čas zadržel 383

Hlava sedmá.

Kterak Jan wlády se donráhal a jakého zla zelótowé w Masábě natropili; jak Wespasián Gadaru wzal a co Placidus wykonal 388

Hlava osmá.

Kterak Wespasián o bouřích w Gallii uslyšew dal se ukoučiti wálku Židowstwu. Opis Jericha, welkého Wole a jezera asfaltického 394

Hlava devátá.

Wespasián Gadaru podwratiw Jerusalema obléhati stroji; awšak o smrti Nerónowé zprawen byw úmřel nićni. O Simonowi Gerasenskem 399

Hlava desátá.

- Kterak vojsko w Judsku a w Egyptě Vespasiána za císaře prohlásilo a kterak Vespasián Josefa okotů zřevil 410

Hlava jedenáctá.

- Vespasián po Vitellsově porážce a smrti do Říma se jme a syn jeho Titus wracnje se do Jeruzaléma 416

Kniha pátá.

H l a v a p r v n í .

- O bnřících Jeruzalémských a co zlého pro ně město podstoupilo 421

Hlava druhá.

- Kterak Titus jede do Jeruzaléma, město ohleduje, w nebezpečí upadá a kde leženi rozbiji 427

Hlava třetí.

- Dpět w Jeruzalémě brojiti počato; Židé Římanům úklady stroji; Titus vojsku pro přitvažčivost hrozi 433

Hlava čtvrtá.

- Wyprávěni Jeruzaléma 438

Hlava pátá.

- Wyprávěni chrámu 444

Hlava šestá.

- O tyranech Simonowi a Jauowi a kterak při Titovu zdi ob-
jižběni Rifanor raněu, přečej Titus w obležení více
nastoupá 452

Hlava sedmá.

- Kterak jedna věže Římská sama padla a Římané po mnohé
seči zed prvni obdrželi; a jak Titus zed druhou obočoval.
O Longianu Římanu a Židu Kastorn 458

Hlava osmá.

- Kterak druhou zed Římané po dwafrát obdrželi a tu vzeti zdi
třeti se strojili 463

Hlava devátá.

- Titus řehž Židé na oblevu od obležení zřhola neokrotli, opět
město obléhat se dává a Josefa posílá, aby s krajany o
pobáně se jedual 465

Hlava desátá.

- Jak mnozí z lidu pobíhali a co pozůstali od hladu a otrav z něho přemelitých utrpěli 475

Hlava jedenáctá.

- Kterak Židé přede ždi ufrizováni; o Antiochu Epifanovi a o uásvích Řimanů strže Židy podvrácených 478

Hlava dvanáctá.

- Widělo se Titovi město ždi obkličiti, načej hlad čeledi a rodiuh šjral. 483

Hlava třináctá.

- Wraždy a swatofrádeže w Jerusalemě 488

Kniha šestá.

H l a w a p r w n í.

- Pohrom Židůw přibývá; Řimané wytřkají na Antonii . . . 495

Hlava druhá.

- Kterak Titus Antonii rozkotati rozkázaw Josefě wzbudil aby Židůw opět napomenul 506

Hlava třetí.

- D lesť od Židůw wymyšlené, již mnoho Řimanůw popálili. Jiné hladu hrozného poyšani 516

Hlava čtvrtá.

- Když po dokouání uástru heranowé přičiněni byli ale uic ueprowedli, Titus bráun zapáliti welel; a za ueblouho chrám proti vůli Titowě hořel 521

Hlava pátá.

- Hoře Židů nad zaulcentim chránu. D lžeporofu a znamenich žkážu předcházějicich 527

Hlava šestá.

- Kterak Řiuané praporce do chránu wuessfe Tita prowoláwánim ctili; co Titus mluwil k Židům o život proficim; a odpowěd Židůw, již Titus rozhuěwán jest 533

Hlava sedmá.

- Co dále buřidům se přihodilo, mnoho zlého čuicim a trpicim a jak se Titus w město hořejši nřwazal 538

Hlava osmá.

Kterak Titus proti městu vrchním uáspý činí, po jich dokonání nástroje přivezti well a celého města se zmocňuje . . . 541

Hlava devátá.

Co Titus nwnitě wessed poručil; počet zajatých a zahynnlých. D těch jenž do stol ntekli, mezi nimiž též Simon a Jan tyranowé 545

Hlava desátá.

Je Jerusaleém pětkrát dříve wzatý tuto podruhé obořen jest; stručná jeho historie 548

Kniha sedmá.

H l a w a p r w n í.

Kterak wesskeren Jerusaleém podvrácen kromě tři wěži, kterak Titus na sněmnn wojáky chwáli, obplaty jim rozdáwa a mnohé proponstli 550

Hlava druhá.

Kterak Titus w Césarěji Filipowě weliká divadla strojí. D Simonn tyranowi, kterak lapen a pro trinnif chován . . . 553

Hlava třetí.

Kterak Titus narozeniny bratrowy a otcowý slawě mnohé Židy zahnbil. D Židech w Antiochii nesslerchetuým Antiocha Žida sobě počínáním do nebezpečí nwebených 555

Hlava čtvrtá.

Kterak Řim Wespasiána přijal, kterak Germanowé od Řimanů odstoupili opět podrobeni bhli, a Sarmatowé do Mysie uderiwssse do swých končin wrátiti se přinncceni jssou . . . 558

Hlava pátá.

D potoku sobotuim jejj na cestě po Syrii Titus spatřil; kterak Antiochenstli proti Židům se zasazujice od Tita odmrstěni byli; a o triumfu Wespasiánown a Titowu 562

Hlava šestá.

D Machérawtě; a kterak hrad a jiná místa od Lucila Bassa dobyta jssou 569

Hlava sedmá.

D nehodě Antiocha krále Komagenstého; o Alanech jenž mnoho záhub na Medy a Arwciuy nwebli 575

Hlava osmá.

- O Masábě a mečnicích jenž ji obdrželi; jak Silva w dobývání
hradu toho se vybal; řeč Eleazarova 579

Hlava devátá.

- Kterak ti jenž na twrzi byli řečem Eleazarovým povolivše
hoffični kromě dvou žen a vět racholivši sobě smrt učinili 595

Hlava desátá.

- Kterak w Alexandrii mnozi mečnici tam přibhvsše w uebezpečí
padli; pročejž chrám tuto druhdy od Dnia welekuže wy-
řawěný obořen jest 597

Hlava jedenáctá.

- O Jonathowi mečnikowi brojiteli w Tyréně a zlostiněm
sočiteli 601

-
- Flavia Josefův život od něho samého sepsaný 604
Hodokmen Hasmoněm 673
Hodokmen Heróblánů 674

Patrnější omglové tisku.

Str.	3 řáb.	6 místo ; a řáb.	10. místo : polož čárfu.
"	4	"	3 čti swého.
"	37	"	13 smaž jeho.
"	50	"	5 smaž čárfu.
"	102	"	15 čti prozváno.
"	103	"	6 čti nej.
"	124	"	12 čti na.
"	125	"	8 čti je místo jich, tař i na 158 17, 162 25, 167 poš.
"	130	"	22 čti králových.
"	134	"	4 čti jiné swadby
"	167	"	20 čti ry místo těch.
"	182	"	2 čti Mělenště.
"	202	"	2 ob dola čti Agrippowi.
"	242	"	16 čti Geřarća.
"	255	"	19 ři místo ře.
"	280	"	14 čti patnácte.
"	288	"	11 čti naštrajeny.
"	304	"	6 čti ře místo řde.
"	317	"	7 čti řwé místo nařři.
"	428	"	7 ob dola řwém m. jeho.
"	463	"	10 čti čeho m. co.
"	463	"	20 čti měřto.
"	497	"	8 ob dola odefmělowala.

Oznámení.

pro spolnoudy dědictví sw. Cyrillo-
Methodského w Brně.

Krásná, welice poučná a nábožná kniha:

Život

Pána a Spasitele našeho
Ježíše Krista

dle Ludwika z Granady přeložená z latinského
od Josefa Ant. Erntky, kněze církevního
w Praze,

tisštěná welkými zřetelnými písmenami, ozdobená
krásnými milými obrázky, která se posud za
1 zl. 54 kr. we stříbře prodávala, bude se teď
w kněhupectví dolepaném oudům dědictví sw.
Cyrillo-Methodského w lewnějšsi ceně vydávat,
a sice w seštitku za 50 kr. a wázaná w tuhé
obálce za 54 kr. stříbra.

Kněhupectví

Mitsche a Grose,

tomíši dědictví Cyrillo-
Methodského.

W Brně welké náměstí
Kleinůw dům.

U

Nitsche a Groſſe

w Brně

wyſſlo a jeſt we wſſech kněhkupectwí

č doſtání:

Krátké a ſproſtné

Odpowědi

na námítky proti náboženſtwí

nejvíce rozſířené.

Od

Abbé de Ségur-a,

kaplana we wojenſtém wězení w Paříži.

Přeložil František P. Poimon,

kaplan u ſvatého Tomáſe w Brně.

Cena ſeſt. 18 kr. ſtř.

Tiskem B. Burſarta.